

હજી કસંપ વસે સજી સંપથી,
વળી ભળે મનમાં મન પ્રેમથી;
ઉઠ્ય ગિરિ તળાં શિખરો પડે,
જન થડે બલ એવું હીંગો હરે

૨

ધરમ પાલને સત્ય વળી દંડ,
નીતિ મહિ બ્યવહાર હીસે રારે;
મજુ તણું સઉ ધ્યાન ઝીંતે ધરે,
ચતુર માર્ગ ઝીંતે જન આદરે.

૩

સઉ હીંગો શુભ જ્ઞાનજ બાલને,
કહી કરે નહિ બાલ વિવાહને;
દુર કરે અધરિતજ લોજનો,
વળી રિવાજ ટળે રડ કુટનો.

૪

પુરૂષ કો કહી જાય વિદેશમાં,
ન જળવે જન કો કહી જ્ઞાતિમાં;
સમયને દર્ધ માન અનુસરે,
સુમતિ એવી હીંગો સહને હરે!

૫

અતે તિગિર દુર થજો મુજ જ્ઞાતિનું,
મકટ જ્ઞાન થજો શુભ જ્ઞાતનું;
ગમન કાલ કરો સઉ સુખથી,
મજુ! મજુમ કરું શુદ્ધ પ્રેમથી.

(...વિશ્વ વિહારી)

(...જી. વી. સી.)

શ્રીઈષ્ટદેવ પ્રાર્થના.

અમે હવે માગીએ એટલું—એ તાલ

ધન્ય ધન્ય હીવસ છે આજનો.

ધન્ય ધન્ય ખડાયતા મિત્ર.—કોઝ્યર્ક આરાધીએ. ૧

ધન્ય જન્મ દિવસ શુભ સાલમાં,

ધન્ય ઇકાતેર કાર્તિક માસ.—કોઝ્યર્ક ૦

૨

આજે નવન વર્ષે પુરું થયું,	
હવે માર્ગએ મંગલ ગીત—કોઠારું	૩
‘મિત્ર’ ભાગ્ય થયું વર્ષે એકનું,	
પ્રભુ અર્પણે અધુર ભાગ—કોઠારું	૪
વળી આપણે તું હૈયે પ્રેમને,	
જાણિ દિનનું મુખદે માત્ર—કોઠારું	૫
પ્રભુ થયું તેના સંદારણ,	
પ્રસન્ન મિત્રની મિત્રતા પ્રાદ.—કોઠારું	૬
કોડી અર્ક પ્રભુ રક્ષા કરે,	
અંમે વંદીએ એકી હી હૃદય.—કોઠારું	૭

(જાણિ અંધુ,)

પ્રથમ વારની પદવી પ્રતિ નવી રે—એ શબ્દ.

આજે જન્મિ, ઉજવીએ સદા ઉમંગળીર;
એટલે “જગન્ન્યાસ, મિત્ર,” લખેને હૃદય.
પ્રેમે હળી મળીને અધુરોના સાધમારે.

આજ ઉજાળી આપણી, જમણે મામો મામ;
કોડીઅર્ક પ્રભુ તણી, જપ વર્ણે અમામ.

એ મુખ પ્રસન્ને, આજ જન્મિ મિત્રનીરે,
અર્પો હૈયું આધુર્ય, મુખ હૈયી કુળ દેવ.

પ્રેમે હળી મળીને અધુરોના સાધમારે.

* આ કવિના કવચના અર્થ ઉપરાંત રૂપે લખી સારી ભાવી ઉપર રચનાકરિયાને લીધે અર્થ

પ્રતિ આ અર્થમાં લઈ સારા નથી પણ આપણ અર્થમાં જાણીથી લઈ.

અમે પોતે ને નૂતન વર્ષ.

પ્રિય શાંતિ બંધુઓ, આજે આપણા છાદેવ શ્રીકૌટમર્ક મહાપ્રભુનો જન્મન્તીનો દિવસ છે જે મામેગામ પાણી ધામધૂમથી ઉજવવામાં આવશે. તેજ દિને આપણું “અડાપતા મિત્ર” પણ પોતાનું પ્રથમ વર્ષ પૂરું કરી બીજા વર્ષમાં પ્રવેશ કરે છે, તે પણ આપણા આ પવને વાદ કરાવેલો લેતમ પ્રસંગ છે. એક છાદેવ છે બીજો મિત્ર છે. મિત્ર ખરા મિત્રનું કામ કરે એ ઇશની કૃપાથીજ એમ અમારી ખાસ આનંદ છે ને લેથી કરીને મત વર્ષમાં “મિત્રને” મળેલી હશે અને તે ઇશની કૃપાનેજ આભારી અણીએ છીએ. મયા વર્ષના આકામાં મિત્રને અમારે ત્યારે મળેલી હશેની નોંધ લેતાં અને અમારો એજ બાવ પ્રદર્શિત કર્યો છે અને તેજ અમારો અને અમારા મિત્રમંડળના સમાસરોનો બાવ કાયમ રહે એજ ચર્યાપતમાં અને શીષ્ટની પાસે ખરા અંતઃકરણપૂર્વક યાચીએ છીએ.

આ શાંતિક કાલવાનો પ્રથમ વિચાર તો અલગપ આપણી મુખાઈ ખાતેની અડાપતા

સમાજને ઉજવ્યો હતો ને તથા કરીને અમે તેને માસિકના પિતા

મિત્રમંડળ;

તરીકે લેખીએ તો કંઈ બોલું નહીં મળાય અને અમને જણાવવાને

હર્ષ ઉપર છે કે મુખાઈ અડાપતા સમાજને પિતા તરીકેની પોતાની

દરજ “મિત્ર” તરીકે પૂર્ણપણે મત વર્ષમાં બનવી છે. પિતા તરીકે રક્ષણ આપવા છતાં

“મિત્ર”ની આર્થિક સ્થિતિ સંગીન બનાવવાના હિસાબતરી “મિત્ર”ના મિત્રમંડળની યોજના

પાડવામાં આવી હતી તે તો દરેક શાંતિપ્રિયને સુવિદિત છે. તેમાં દાખલ થવાને માટે ફક્ત

રૂ. ૧૫) એક પંદરનીજ શી રાખવામાં આવી છે કે જેથી શાંતિની સ્થિતિ બેતાં કોઇને બારે

નહીં પડે અમને જણાવવાને હર્ષ ઉપર છે કે તે મંડળમાં અભારસ્પર્ધીમાં લગભગ ૭૫ શુદ્ધરો

દાખલ થયા છે ને હજી બીજા દાખલ થશે એવી પૂર્ણ આશા રાખી રાખ્ય છે તેમાંના

પણાખવાનું લગભગ વસુધ ઘઈ મળું છે ને બાકીના જે યોગ્યે હજી સુધી મોકલાયું નથી

તેઓ યોગ્ય પદ્ધતમાં મોકલાવી દેશે એવી અમને ખાતરી છે. તેમાંથી વસુધ ચપેલાં નાણાં,

ફાળેથી શીકમજાલ રણેશકલ્પલ કેસાલ અને અમારી ખરેખર સારે રંધેલે રાખવામાં આવ્યો છે

ને યોડી શીલક અમારી પાસે છે તે બાબતને કીસાંજ છાંપી પ્રસીદ્ધ કરવામાં આવશે, ને

તે મિત્ર મંડળના માહકેને મોકલી આપવામાં આવશે. તેમ કરી પેલાની તંબીને લીધે ઉત્પન્ન

થતી ચિંતાના બોલમાંથી અમને જે બાકીઓએ મુક્ત કર્યા છે તેમજો પણ અમે આભાર

આનંદમાં આવેલે કેમકે અમારી જાણમાં સારી રીતે છે કે બીજાં કેટલાંક શાંતિપ્રેમીના તંબી

બોલે આ મુજબજ વેડા પડતી લેવડનેલીએ તેઓ પોતાનું કાંઈ સારીરિતે બજાવી શકતા નથી

-આ પ્રમાણે શાંતિના દિવસે મારેજ ઉત્પન્ન થયેલા મિત્રમંડળનું સ્વરૂપ છે પણ તેનું પાક

બંધારણ તેમજ બચસથા વિગેરે જાણતોનો નિર્ણય મિત્રમંડળના સમાસરે આપણી શાંતિના

નકીઆદ મુકામે તા. ૧ ને ૨ બનેસરીએ બસવાસ સભ્ય મેળાપકા પખતે કરી નોંખવા

ઇચ્છા કરાવે છે જે પછી મિત્રના અધિકમાં હાજરામાં આવશે. અમને જણાવવાને હર્ષ ઉપર

છે કે એવું બંધારણ નહીં થયાવિના પણ મિત્રની બચસથાનું કામ મયા પર્વમાં સંભાળારકરિતે

મિત્રમંડળના કેટલાક ઉત્સાહી સમાસરે કે જેઓ અડાપતા સમાજના પણ સમાસરે છે તેમની

તરફથી કપાડી લેવામાં આપ્યું હતું તે તેનેજ પશ્ચિમે મિત્રના મના વર્તિના બધા અડી કૃત્રીક વખતે મિત્રની ઓરીસમાંથી અખારી ઝેરફાળથી જ્યાં અરોપર નિષ્ક્રિય વખતે જાહેર પાટનામાં આત્મા દત્ત-માસિકના પ્રમખજ વર્ષમાં આ પ્રમાણે દરેક અંક નિષ્ક્રિય રીતે બાહ્યર પાડેલો એ બીજા આક્રમણની માર ને કૃત્રીક વિના બનતું ધણુંજ મુશ્કેલ બને અશક્ય નેતુજ છે. તેમજ મામિત્રની તે બાજુ તો સ્વચ્છ રાખવાને માટે દરે પછી જુ બનતો પ્રયામ કરવામાં આવેલો, આને માટે અમે ખામ કરીને આપણા મામિકના છાપનાર કે જે આપણા મિત્રમાંજના પશુ સમાસ છે તે સ. રા. સોમાવાવ મંગલદાસનો આભાર માનીએ છીએ, તેઓ આ મામિકને છાપી નિષ્ક્રિય રીતે બાહ્યર પાડવાનું કામ કરે છે એટલુંજ નહીં પણ તેને પોષ કરવાનું કામ પણ પોતેજ કપાડી લે છે. આ પ્રમાણે અમને આરે બાજુથી મદદ મળતી હોવાને લીધે અમારે બાજે તો કંઈ નહીં નેતુજ કામ રહે છે કે જે અમે અખારી કરજ તરીકે બનતી રાત્રીને તેથી તક આપવાને માટે અમે યીકૃતવર્ષ પ્રજનો ને બધા યાનિમાક્રમોનો આભાર માનીએ છીએ. આ ઉપરાંત જે યદ્યપીએ આ મામિકને રાષ્ટ્ર પ્રજાથી બાહ્યર આપી છે તેમને પણ અમે આભાર માનીએ છીએ. તેવા કે આધવલાલ વીરવંદ ર. ૧૦૦), સોમીલાલ દરિયાઈ ર. ૧૦) ને અમરાનંદામ જુમજુમ ર. ૨), નરેન્દ્રભાઈ સીતજીઅમરજીના મરજી નીમીતે યાનિ હિન્દી આ કાર્યમાં આત્મા રાખતા અધિક બનો એમ અમે હૃદયથી છીએ—અમર—

ફરે કૃત્રીક મદદથી તરફથી એક આલેખ કરવામાં આવે છે કે સેમે તો પ્રજા સમાસ મના માટે દરે તે અમરમાં મુકવાનું કામ દાવ ધરાવ તોજ લખવાનું સાર્યક થાય. અમે તેમની તે તરફથી સ્વીકારી લેતાં બધાજવાની રજા લઈએ છીએ કે આપણી ન્યાત કૃત્રીક સંભવ વખતથી અમરમાંથી અધ્યક્ષમાં મેમાં ખાતી હતી તે કુમારજીની નિદા સેતી હતી તે ખાસ ધ્યાનમાં લેવાનું છે; આ સેમે તો તેમને તેથી નિદામાંથી જગાડવાને માટે કૃત્રીકવા માગતી, અરજ આરે છે ને તે પ્રમજી રંગેલાં દરમજા ન્યારે તેઓ તે નિદામાંથી બચત થાય તારીજ તેઓ અમરમાં મુકવાનું કાર્ય કરી સહ બાકી આપણે ઉતાવળ કરી તેમને જે કાર્ય અમર અમરમાં કૃત્રીક બનતું કાર્ય કપાડી લેવાનું કાર્ય બન્યું તો તેઓ તેમની તેથી અરીષ્ટી નેવી અવસ્થામાં આવતું યદ્ય વેતરી નેતે અલગ પશ્ચિમ સતોપકારક ન આવે એ બનવા એમ છે. ઉતાવળે આપણા પકાસ નથી ને તેમાં યાનિમિત્રના કાર્યમાં તો ખાસ ધીરજની જરૂર છે તેથી કૃત્રીક વખત રાત્રે જોવાની જરૂરજ હતી ને તે પ્રમાણે લખા પછી આપણી અપ્રમથ સમાજના સમાસેએ કષ્ટ આમળ વધવા ને થોડું ધણું અમરમાં મુકવાના રાજાથી બાહ્યર જે સમય મેળાવડો કરવાને હકો રાખ્યો છે તે મજોજ રુનિ પાત છે ને અમે આત્મા રાખીએ છીએ યાનિમે દરેક સમય આપણે તેને પ્રાર્થ ઉત્પાદથી વધતી લેશે. એટલું જ્યાં અમે અમરમાંથી રજા લઈએ છીએ કે અધ્યક્ષની રીતે યાનિમે મોઝમત કૃત્રીકવર્ષ કામ કૃત્રીક અરી પણ મિત્રે બનતું છે ને તેના પશ્ચિમે કૃત્રીક કૃત્રીકે કૃત્રીકવર્ષના નામ કંઈ લેમાં કરવામાં ઉપરોક્ત નાણાવતી તક એમાં કરવામાં, તેમજ સાવત્રીના એકમાં તક પડતાં હજુ સુધી અધ્યક્ષના રિતે કાર્યમાં આ માસિક પણ કૃત્રીક અરી પોતા તરફથી રાજા અપ્યો છે એમ કહીએ તો કંઈ બોલું નથી.

હવે મહા વર્ષમાં આવેલા લેખો કે જેને માટે અમે જુદા જુદા લેખકોને આમંત્ર આપીએ છીએ. તે તરફ તબ્દ દેહતાં અમને એટલું લાગ્યું છે કે આપણી જાતિમાં કામ થયું હોય સવાલ ખાસ કરીને આપણું ધ્યાન ખેંચી રહ્યા છે (૧) કેશવણીના મોહોળો દેશવો (૨) લગ્નનું દોષ ને દાલ ધણી સોચનીય રીતે સંક્રમિત થાય ગયું છે તે મોહોળો કરવાના ઉપાય યોજના-ને (૩) સમયને અનુસરી પરોક્ષ અમલની છુટ આપવા જાણત. હવે પહેલા વિષયની આખતમાં લખાણથી વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે ને 'ખડાયતા મિત્રમાં આવેલું' તેમાંનું લખાણ કોઈ પણ વખતે 'ખડાયતાની જાતિમાં કેશવણીના મોહોળો દેશવો કરવાને લેવા: જોડતાં પચસાંના આગદર્શક તરીકે દાખ કરી શકે એવું છે તેને વાસ્તે અધ્યક્ષ મોટા: પાપાપર ફેર કરવાની આવરણકતા દરેક તરફથી સ્વીકારવામાં આવી છે પણ લોકમત જ્યાં સુધી પ્રદેપુરે કેળવાયો નથી ને લોકો મોટા મનના થયા નથી ત્યાંસુધી મામભાખનાં એકદા એકદાના કે તક તકનાં જુદાં જુદાં કેશવણીના ઉત્તેજનાર્થે રોક ઉપાડવાની જરૂર છે ને તેવા ફેર ઉપાડવામાં મદદ કરવાની દરેક મિત્રમંડળના સભાસદની ફરજ છે. (૨) આને વાસ્તે લખવા કરતાં અમલમાં મુકવાનો રસ્તો લેવો વધારે ખર્ચ કરવા જેવો છે ને તેથી દાલની ઘસ્ટુ સ્થાપિયા થતા મેરદાવદા બતાવી લોકોને તેમાં મોઝ્ય સુધારા કરવા ઉત્તેજવાની રીત પકડવાનું' મિત્ર આજથી ધારે છે. (૩) ગ્રીભની જાણતમાં મિત્રે છેવટના વખતે એને અનુકૂળ પ્રસંગ પ્રાપ્ત થતાં તે વિષય અર્થે જુદા જુદા માણસોના અભિપ્રાય જણવાનો પ્રયાસ કીધો હતો પણ અમને લાગુ પડતો દીકરીથી થાય છે કે અમારા તે પ્રયાસને મોઝ્ય ઉત્તેજન મળ્યું નથી. હવે આ આશુ વર્ષમાં જાતિ બધુજો તે વિષયપર અર્થો અમાની પોત-પોતાના વિચાર નિરૂપણે બાહાર પાડી પરોક્ષઅમલ કરી આવનાર માણસના રસ્તા સ્પષ્ટ કરી આપવાના ઉપાય બતાવી અમને આજારી કરશે.

જાતિમધ્યેના તમારા મિત્રે મહા વર્ષમાં ઉપર પ્રમાણે પોતાની ફરજ બજાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે ને તે કેટલે દરજ્જે પાર પડ્યો છે ને કેટલે અંશે તમારા આદરને કામ છે તે તુલના કરવાનું કામ અમે તમને સોંપીએ છીએ. અમને લાગુ પડતો દર્શ થાય છે કે અમને હજી સુધી તમે જાતિ બધુજો તરફથી મળેલો આજ્ઞ સતોપકારક છે કે જેથી કરીને અમે અમાર અરજ કાઢવા ઉપરાંત કેટલીક રકમ શાબલ પાડી શક્યા છીએ ને' મિત્ર મંડળમાંથી વલ્લભ મળેલી રકમ અમે અનામત તરીકે રાખી રાખ્યા છીએ આ જાણતને વિગતસાર કીસામ છાપી અમે અમારા મિત્રમંડળના આદરને મોહની આપણું અમારા આદરની સંખ્યા આદરે ૭૦૦ ની થઈ છે પણ આજી રાખીએ છીએ કે અમે જેમ જેમ વધારે સાર કામ કરતા જઈએ તેમ તેમ અમે અમારા જાતિમધ્યેના વધારે આદરને પાત થઈ અમારા આદરની સંખ્યામાં હજી ઘણા વધારો કરી શકીશું પણ તેની સાથે અમે અમારા મિત્રમંડળના સમાસદોને પોતાના કર્મજીવ બાન કરાવવાની આ: તક દાલ કરીએ છીએ ને જાણીએ છીએ કે આદરની સંખ્યામાં વધારો થવો ન થવો એ તેમના ઉપરજ આધાર રાખે છે. એટલે અમારા મિત્રમંડળના ૭૫ કે ૧૦૦ સમાસદો ને પોતાના દરેક તરફથી ૨૦ કે ૨૫ આદર કરી અપસનું બંદપર મે, તો અમે પાદતા નથી કે આ આસિમના ૨૦૦૦ આદર થતાં પાર લામે તેમજ તેટલો આદર થતાં એ આજી

ન્યાતોના આગેવાનો તે કેવા જોઈએ.

શાંતિની ૨૧૦૦૦ ની વસ્તી જેતાં કંઈ વધારે ન કહેવાય. એટલું થતાં “મિત્ર” શાંતિકિતની ખીણ ખામતો પણ હાથપર લેવા કડિખાન થશે. કારણ કે મિત્રનું જીવન શાંતિકિત માટે છે ને તેના પેસા શાંતિકિત કાર્યમાં જ વપરાશે કોઈકેટલું પ્રભુ અમારી તે આપણા દલીલુત કરે. ને અમારી દુરજ કુર્વજો મળવવાને અમને હજુ પણ વધારે બળ અર્પો એમ હાન્કી અમે અમે વિરખીએ છીએ.

ૐ શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ: ।

ન્યાતોના આગેવાનો ને તે કેવા જોઈએ.

આપણા દેશમાં અનાદિકાળથી વર્ણવિધની સરથા અમરમાં છે, અને જે કે તેમાં કાળના પ્રમાણે ધણાજ મનસ્વના ફેરફાર થઈ ગયા છે અને સ્થાનિક સામયિકો તથા એવાંજ બીજાં કારણોને લીધે અસહની ગાર ન્યાતોને નહ્યે આજે એકદર ૪૦૦૦ ન્યાતો થઈ ગયા છે છતાં તે ફેર ન્યાત કોઈ અમુક પ્રકારના બધાજના નિયમને અનુસરી પોતાનું કામ કરે છે. તે બધાજ પ્રમાણે ફેર ન્યાતમાં એક શો, પટેલ અથવા અમેયાન હોય છે અને જેમ કોઈ નિરંકુષ મજાવાળા રાખના રાખના તે રાખની છાજ એજ કામશે એમ આખી પ્રજા તારણી તેની મરજીને સ્વીકાર લાય છે તેમ આપણા દેશની ન્યાતોમાંની ધણી ખરી ન્યાતોમાં પટેલની કમ્બા પ્રમાણેજ ન્યાતનું તથા ચાલે છે. અલગત એક પ્રસંગી અને છે ખરા કે કોઈ વખત એવા પટેલના નિર્ણય કેટલાક સામયિક પરાવનારાઓને સ્વિકાર દોલ નથી ત્યારે તેઓ અલગ કરી પોતાનું તક જુદું પાડે છે પણ જે પટેલની સત્તા તેમને કમની ન હતી તેજ નિરંકુષ સત્તા પાછા આ તારણી પોતાના તકમાં ભાગવવા કમ્બા રાખે ઠી અને ભેગે છે પણ ખરા. આમ ન્યાતની ખરી સત્તા પટેલની અકિતમાંજ આપણે રહેલી હોય છે. તે પારે ત્યારે ન્યાતને બેઝાને છે અને પોતાની તબરમાં આવે તેવા નિર્ણય ન્યાત થમે કરાવે છે. હજુ આપણા દેશમાં કેળવણીના પ્રકાર આરંભની દરખાં છે, લેકા પોતાના હજુ વારંવાર સમજતા નથી, જેઓ સમજે છે તેઓ સંખ્યામાં ધણા યોગ છે અને તેમને પોતાની કમ્બાઓ અને જાંભળ એકથી ખાંડી હોય છે કે ન્યાતના કામમાં ભાગ લેવામાં તેઓ એક પ્રકારની હાસીનીયા બનાવે છે. કમ્બા જે કોઈ કિસાદી ધુવ ન્યાતના કારખાંમાં ભાગ લેવા અમે અને ભોગલેને તે પટેલની વિરુદ્ધ પદમાં ઉતરે તો તેને પેલા દંડ આગેવાનો ઉર્જાવડા કરી દબાવી દે છે અને એમાંથી દે છે. અર્થાત તમામ ન્યાતોમાં હજુ કેળવણી શોધીને ચલુ રાખે પણ એમ લાગતું નથી, અને તમામ તંત્ર પેલા ધરણ બાજુઓના કમ્બામાં રહેતું હોય છે. વળી ન્યાતની પદચાલ હજુ સુધી વંદાપરધાર માગતી આવે છે. પટેલનો કિડીનાજ પદચાલ કરે છે જહીં અમે તે લાગ્ય હોય કે નાલાયક હોય કમ્બાની કુખેડી સરખાઓમાં તેમજ કુખેડા કોઈમાં તારંનનિત કમ્બામાં મુંદાકીનું તરણ લાગ્ય થયેલું છે અને જેમાં હજુ સુધી તે લલ દાખલ નથી થયું તેમાં તે કમે કમે થમા કિડા રહેવાનું નથી. ખુ ન્યાતોના આગેવાનોની પદોંથી મરજીને વખત હજુ આપણા

દેશમાં આવ્યો હોય એમ જણાતું નથી અને જ્યાં સુધી એ સ્થિતિ નહીં આવે ત્યાં સુધી ન્યાતોનાં ગાંઠાં જુના દાગ ટેકાવાળા મીઠામાંજ જતાનાં પછી કાલે તેમાં ઉધાળ પડે કે દાગ પડે કે તે ગાંઠાં ઉધાં પડે. વળી અનુભવ સ્વભાવ એવો વિવશ્વધુ છે કે પોતાની પાસે જે સત્તા હોય તે તેની પાસેથી જ્યાં સુધી જુનાતકારે છીનવી લેવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તે ખુશીથી જન સમાજના કલ્યાણ અર્થે પણ હોડી દેવા માણસ તત્પર થતો નથી તો પછી જેના ઘરમાં ન્યાતની પટલાઈ હોય તે માણસ પોતાની સત્તા હોડી દે એ જનતા જેવું શી રીતે હોઈ શકે ? એ તો કોઈ અરેખ્ય દુરદર્શી માણસ હોય અને પોતાની સમાજના વિચાર ઉત્તમ હોય આવનારો તરફ લઈ જતા સાર પોતાની પટલાઈ સત્તા ખુશીથી હોડી દેવારેજ, પણ એવા દોડા વિરલજ જેવામાં આવશે.

પર્યાવરણની અવરજા બહુ સારી હતી તેને માટે તકરાર ન હોવાથી તે પાંચ દરેક સમજી માણસ એમ તો કદાચ વિના નહોતો રહે કે હાલની ન્યાતોનો કારભાર કેવળ આપણુદ્ધારી માણે છે અને તેમાં વગવડીલા વગરના માણસો અને અરિષ્ટ લોકોને અતિરાય સતાવવામાં આવે છે. તો જ્યારે ન્યાતની આતી સ્થિતિ છે અને પટેલના કાથમાં સત્તા અતિરાય છે તો પછી સ્વભાવિક અને એવો પ્રશ્ન ઉઠાવશે કે એવી ન્યાતોના કારભાર અસાધનારા આગેવાનો કેવા જોઈએ ?

પરાપૂર્વથી આપણમાં કહેવત આવી આવે છે કે જેનો આગેવાન આંધળો તે ભક્ત કુવામાં પડવાતું તેજ ન્યાપાતુસાર જે ન્યાતનો આગેવાન આંધળો તે ન્યાત કુવામાંજ પડવાની આ વાક્યવું રહસ્ય યાદના કેવળ અર્થમાં સમાયેલું નથી. તાત્પર્ય એ છે કે જે ન્યાતનો પટેલ આંધળો-અર્થાત ગરબી અંધ, સત્તાથી અંધ, દ્રવ્યથી અંધ, પક્ષપાત, ઈર્ષ્યા વિગેરે પ્રકારની લાગણીઓથી કલુષિત થયેલા અંતઃસ્થુલાનો, સાંકડા વિચારોનો, નીચ શક્તિવાળો, લોભી, ખટપટી, વિપરી, અથવા દુર્ગુણથી ભરેલો હોય, તે ન્યાત કુવામાં પડવાની એટલે તે ન્યાતનું આક્રિત થવાતું. તેનું એમ કદાપિ થવાતું નહીં, અને તેનો પ્રભાવ એટલે સુધી પહોંચવાનો કે ઉત્તરોત્તર તે ન્યાતનાં માણસોની વસ્તીમાં ધડાડે થતાં થતાં ઉપર ઉપર તેનો ઉઠેદ અથવા નાશ થવાનો.

આપણા મોંઘાની ન્યાતોનો હેવાલ તપાસીશું તો દરેક ન્યાતનો માણસ આપણને એમ કહેવા મગશે કે ‘અમારી ન્યાત પટેલાં આવી ગોટી હતી, પણ હાલ આવ આટલીજ રહી છે. પટેલાં આટલા મજુ લાડુ અમારી ન્યાતમાં જોડેલા હતા, હાલ આટલાજ મજુ લાડુથી ‘બધો બધો’ થઈ રહે છે; એ ઉપરથી સમજશે કે હવે વર્ષો દિન પ્રતિદિન તૂટતી જાય છે અને તેનાં અનેક કારણો દરો પણ તેમાં આ પણ એક પ્રમાણ કારણ છે કે તેના આગેવાન પટેલો જોઈએ તેવા સારા નથી.

ત્યારે વળી કોઈ પૂછશે કે હાલના આગેવાનો કેવા છે ? તેનો જવાબ આપતા પટેલાં મારે જણાવવું જોઈએ કે બધાજ આગેવાનો સારા નથી એમ કહેવાનો મારો મેક્ષ માત્ર અભિપ્રાય નથી. પણ ખરેખર પૂછવો અને જો કેહાને માફ ન લાગે તો એમ તો કદાચ વિના માણે એમ નથી કે ઘણી ન્યાતોના આગેવાનોમાં ધણીજ ખામીઓ છે, અને તેમનાં

ફૂલો એવાં નારાં છે કે આપણાં એવી પણ કહેવત પડી ગઈ છે કે ન્યાતની પટલાઈ કરનારનું નખખોદ જાય. આશ્ચર્યની વાત છે કે ન્યાતનું સતત બહું કરવાની હમેશા સખનારનું છુંદ્ર થી રીતે થાય ? પણ આગેવાનો એવાં કઈ કરે છે કે ખરેખર તેમનું નખખોદજ જાય છે, તેમને એતનિ દેતી નથી અને તે ન્યાતનાં માણસોની માથો ખાય છે.

ન્યાતની પટલાઈ કરવી એ એક પ્રકારની જનસેવા અથવા દેશસેવા છે, અને તે ન્યાત જાત કરણથી તથા પરાપકાર દર્શિથી કરવામાં આવે તો તેમાં પોતાના સ્વાર્થનો, સખ જનો, અને દરીદ્રની દક્ષિણો જાય કરવાની જગર પડે અને ન્યાત પણ તેવા આગેવાનની હમેશાની જાણી થકનિ રહે. પણ આપણા આગેવાનો તો એવા હોય છે કે એવી જનસેવા કરવા તેમની શક્તિ દેતી નથી. આપણી ન્યાતો અથવા છે ત્યારે રીતસર બોલતું કેમ, બધા માણસોને નીકળેલા વિષય પરત્વે શું બોલવાનું છે તે કેવી રીતે સાંભળવું, તેમનું સખાધાન કેમ કરવું, ન્યાય કેવી રીતે આપવો, સુન્દેશરોને દડ કેવી રીતે દેવો વિગેરે બાબતમાં કોઈ પ્રકારની અવરજા એવામાં આવતી નથી. એ ચાર આગેવાનો દોઢો કરી મૂકી, અને તેમ બોલી અને તેવા હાથ ન્યાત પાસે કરાવે છે, અને તે આગેવાનોના ધાકથી ડરેલા, કન્યા મેળવવાની તથા એડીજ બીજી આણ સખનારા, અવરસીયા વિગતના, જીલસીલ જતિ ધારણ કરનારા તે આગેવાનોના હાથને કાઢવા જણે છે અને ન્યાતનું કામ આટલાઈ જાય છે.

કાસના પડેલા નિરંકુશ સખ એમવે છે, તે કાઢને કશું બોલવા દેતા નથી, બોલે તેને ફકાસ કરી અને છેવટે યજ્ઞો બાંધી એમી દે છે અને પોતાના ધાયાં પ્રમાણેજ ન્યાત ધામે નિર્બુદ્ધ કરાવે છે.

કેટલાક પડવીઆણ પેઢે મનુષ્ય દેવાથી ન્યાતનાં માણસોની પવવા કરતા નથી ત્યારે કેટલાક પડવીઆણો મરીન દેવાથી ન્યાતના કાર્યારમાંથી, ન્યાતના પેશામાંથી, ન્યાતની જનજીવિમાંથી, વિવાદ કરાવવાના કાર્યમાંથી, વિવદ અગાવવાના કાર્યમાંથી, એક બીજાને લુંધુંવનું સખબની પોતાનો પેસાનો લાભ લઈ મે છે, ન્યાતના પેશાથી અપાર અગવે છે, ન્યાતના પેસાનો કીસાળ આપના નથી, કીસાળ માને તો તેનું અપમાન કરે છે અને અનેક રીતે કનકાલ કરે છે.

આ આગેવાનો એવી સત્તા યોગ્ય છે કે ન્યાતમાં કોઈ મે અસર જણેલા ચંચારી માણસો હોય તો તેનું વખ ન્યાતમાં થી રીતે ન પડે એ બાબતો તે ખાસ અભ્યાસ કરે છે. પણ એ કાણ માણસ મે રમે નોકરીમાંથી અથવા અપારમાંથી સુખી થયો હોય તો તેને દાકમાં પાલી તેને થી રીતે લામ આવે નીચેથી નાંખવો એ વિષય પણ તેમને બહુ પ્રિય હોય છે. ન્યાતમાં અથવા ગેજ કે એકપ્રમા પોતાનાં સખાંવદાલાંનાં, પોતાની ખુશખબ કરનારાઓનાં અને પોતાને એક અથવા બીજી રીતે ગુપ્ત લાંચ આપનારાઓનાં છોકરાઓનાં જન્મ થી રીતે કરી અપાય તેને તેમજ પુર્ણ અજ્ઞાસ કરે છે; પણ વધારે જનસીજની વાત તો એ છે કે નેચો કેજણથી પાચેલા હોય, નેચો મરીન હોય, પણ નેચો ખુશખબીઆ અથવા લાંચ અપનારા ન હોય તેમનાં છોકરાં થી રીતે રજાખ-ખરે, તેમના વિવાદ થી રીતે ન થાય, થવા હોય તો થી રીતે તે વૂડી જાય એ વિષય ઉપર પણ તેમની અસાધારણ

કળીજી હોય છે. ન્યાતે અથવા મોલે કે એકકથાએ કરેલા નિયમનું ઉલ્લંઘન કરવાથી કોઈ ગુ-
નદેખાર ગળ્યો હોય તે જો પટલીઆનો સચો હોય તો તેનો કુલ દંડ કરવામાં આવે છે,
અને જો તે બીજો માણસ હોય તો તેની આખી જીંદગીની કમાણી શી રીતે નીકળી જાય
તેનો હિસાબ કરી તેની પાસે ધણી મોટી રકમ તેણે આકાશમાં બરાબર મુકી દેવાની
નથી. કેટલીક વખત આવડા ન્યાતની આગેવાનો પૈકાદાર અથવા સત્તાવાળા લોકોથી કરી
જાય છે અને તેમણે કરેલા ગુન્હાઓ ઉપર આખા બ્રાહ્મણ દાન કરી ગરીબ લોકોની સત્તાવણી
કરવામાં તેણે પાછી પદ્ધતી કરતા નથી. વળી ન્યાતમાં કોઈ રાજીનામું અથવા દારૂ પીનારા
હોય તે જો પટલીઆ સાથે મર્મકંથ ધસવતા હોય તો તેમનું કોઈ નામ રેતું નથી. અરે!
એથી કશું એવા લોકોને એવાં નામ આપવામાં આવે છે કે ‘એ તો મુખા છે,’ ‘એ તો
લાલાજી છે,’ ‘એ તો શાખીન માણસ છે.’ પણ એવાજ અથવા એથી ઘણે થોડે અંશે
દુર્ગુણવાળા ગરીબ માણસ હોય અને તે જો કોઈ કુલક ગુન્હા આટો તેણે સપડાય તો તે-
મના ઉપર જતો જે ચાર પાછલા જન્મનું વૈર લેવાનું બાકી હોય એમ હિસાબ મણી તેનાં
ચરીરનાં હાડકામણાં કાઢી લેવામાં જરૂરપણુ દરકાર કરતા નથી. વળી ન્યાતના આગેવાનો
એવા હોય છે કે ન્યાતના કર ગરીબ તરફ તમામ પાસે બળાકારે લે છે તે એટલે કુલી કે
કોઈ માણસની સ્ત્રીના સીમંતની ન્યાત કરવાની રહી મજ હોય તો તે સ્ત્રીનાં છાત્રાં મોઢાં
થાપ અને તે છાત્રાંને પણ છાત્રાં થાપ તોપણ તેમની પાસે તેમની માત્ર તથા મોટીમાના
સીમંતની ન્યાત કરાવે છે.

આ જગ્યાનો શારીરિક આવ્ષો છે. ન્યાતોની વસ્તી વૃદ્ધતી જાય છે, ખાવાપીવાનાં સા-
ધનોની મોંઘણી સપાટાગમ વધતી જાય છે. દેવમાં ઉલોમ કે ઉઘમ દેખાતો નથી તેને
વખતે કેળવણી લઈ અથવા ન્યાતનાં છાત્રાંને ઉચ્ચ વિદ્યા અપાવવા સાર ન્યાતમાંથી દંડ
એકદમ કરી કાંઈ પગલાં બરવામાં આવે તો આખી સમગ્ર ન્યાતને શાંતિ થાય એમ છે
અર્થાત્ જો તાલના ન્યાતના આગેવાનોને પિલાલન સાર દંડ કરવાનું કહેવામાં આવે તો તેણે
કહેતાં ઘરમાવા નથી કે ‘એ દોડકાં બજારે એમાં અમારા ધરમાં શી જાગરી આવવાની
છે? એ બણે તો બણે અને ન બણે તો પોક મુકે! અમારે કાંઈ તેમાં સ્નાનધતક નથી.’

રોક ન્યાતમાં ન્યાતના રૂપીઆ હોય છે તે સાધારણ રીતે ન્યાતના માણસોને ત્યાં
બાજે મુકવામાં આવે છે અને તેમાંથી તથા કોઈના દંડના રૂપીઆ આવ્યા હોય તો તે-
માંથી વધારે ઉત્તરણીયા શી રીતે યામ, કોઈ વાસણનું દરણું શી રીતે યામ, ખાવા-સાધુ-
આનાં ખુંડને શી રીતે ટીપ કરી અપાવાય, ધર્મગુરુઓને શી રીતે મોટી રકમ ન્યાત તરફની
પપરામળીયા કરી પૈસા અપાય તેનો હાલો વાદવિવાદ યામ છે, તકારારે ઉડે છે અને તેજ
રસ્તે તે દ્રવ્યનો નિરર્થક વ્યય કરી નાંખવો એવો દરાવ યામ છે. પણ એજ આગેવાનોને
એમ કહેવામાં આવ્યું હોય કે ન્યાતનાં અમુક છાત્રાંને મોપડીયા નથી, શી મગતી નથી,
બજારનાં સાધન નથી, અમુક વિપ્રવાએને અવાપીચની મારામારી છે, તો એ વાત તેણે
બીલકુલ સાંભળતા નથી તેથી એમ સાબીત યામ છે કે ન્યાતના ધણા આગેવાનો નિમુર છે.

આ પ્રમાણે ન્યાતોના પરોપનાં પચકમોનું ઉપર ઉપરથી સંક્ષેપમાં ચિત્તરૂપ કરાવ્યું
છે. એ વિષય ઉપર નેટલું સંખ્યાથી વિવેચન કરીએ તો ઘણું થઈ એમ છે. પરંતુ કાંઈ
પાખાણી હાલ નીકળવાનો એટલે તે વિષે વધારે લખવામાં આવતું નથી.

હવે વિચાર કરીશું કે ન્યાતનાં અગ્રેવનો કેવા જોઈએ. હજારે જોખને ન્યાતનાં આગ્રેવનોનું શરૂ આપ્યું છે તેમને માથે ચોટી જવાળાદારી છે. ન્યાતના તમામ માણસોનું કમ્પાન્ય શી રીતે સાધી શકાય તે જોવાની જારી જુગ તેમને માથે છે. તેઓએ ઉદાર મનના થવું જોઈએ, નિષ્પક્ષપાત એ તેમનું આદિ ધ્યેય હોવું જોઈએ, તેમનામાં લોભ લોચા જોઈએ નહિ. તેમનામાં અમરણ અમરણ હૃદયો જીલકુલ ન દેવી જોઈએ, કન્યાવિક્રમે કરાવી માર્યાં, તેમણે કરાવી, માયા સારે માયાં જોઈએ તેમજે અપ્ત અને દલાલીના પેશા લેવા ન જોઈએ. તેઓમાં નીચ ખટપટ કરવાની રીતે લોવી ન જોઈએ, તેઓ પ્રમાણિક દોષ જોઈએ, તેઓએ બેદરકાર અથવા ઉદાસીન ન રહેતાં ન્યાતના કમ્પાન્યના માર્ગે શોધવા જોઈએ. તેમનામાં વેર લેવાની લાગણી જવાળા ન જોઈએ, ન્યાતમાં સુવેદનપ શીરોતિ થયે તથા કલેશનાં મળ શીરોતિ જાય તે તેમજે જોડું જોઈએ; ન્યાતનાં ઉપદેશોની જગજગી મારે તેમજ અન્યાય અને અરિજ વિધવાઓને આ અતિયથ કાળજી તેમજે રાખવી જોઈએ, તેઓ સીધપટ અથવા દારૂ અથવા બેચાલ જાગ્રત અડક જાદોનું મેવન કરવાને ન જોઈએ તેમજે જમીનો બેલાખરો જોઈએ, ન્યાતના પેશાને દુરપેશોગ નથી થવો તે તેમજે જોડું જોઈએ. ન્યાતો જવાળાદારી રીતેના કાળે મદદ કમ્પાન્યક દોષ તે તેમને તેમાંથી શીરોતિ જવાળા મેવ તેની ચોળના તેમજ કરવી જોઈએ. મર્પાજ ઉપદેશ કેલ પ્રકારના ધર્મશાસ્ત્રના નિયમનું કડકન કર્યાં નિના મંદાય અને પેશાની ખુશી ન થાય તે તરફ તેમજે ખરમ લડુ આપવું જોઈએ. પોતાની ન્યાતની વસ્તી થયે એ તેમજે જોડું જોઈએ, મોંઝારિક સુખાર તેમજે કરવા જોઈએ, નાશ રીવાજો તેમજે આગ્રેવાન થઈ પણ કરવા જોઈએ. ન્યાતના માણસો નીચિને રહેતે રડ તે તરફ તેમજે હજુ આપવું જોઈએ, અને બેચ અનેક સારા કામ કરવાં જોઈએ. ન્યાતના આગ્રેવનો કુટુમ્બાળીલાવાળા હોય તો સાર. પ્રજા વિનાના લોકો પરલાઈ કરવાને મેવ છે ત્યારે થલેન અન્યથે થાય છે આમ જો કરવામાં આવશે તોજ ન્યાતો મુશરફ, અને નહીં તો દાસ જોમ તે પામખાનીના સ્થા દુષર ચરેલી છે તેમ તે અધિક અગ્રેવનિને રહેતે લઈ છેરે તેમનો ઉડેલ થશે.

અગ્રવનોનાં પુરવોત્તમદાસ-વગેરેનાં.

તંત્રીની નોંધ.

આના અનુભવાનમાં અવના અંકમાં જવાળાદારો અમારો "ન્યાતના મુખારની સ્ત્રીની અને ખરી કુમ્મી" થયેલ જેમ વર્તવાની અને અમારા વાચકોને ખાસ વિવરણ કરીએ છીએ તેમજ ચા. ચા. મોજવાળાઓને "જાડિયા ઉપવેશ" વિષેના આગળના ટાલિયન તંત્રી સમયન તરફની ખબર પડેલા ટાલિયર વાર્તિક કે જેની નાજી આ સાથે રવાના કરવામાં આવી છે તેમ જાને હજુ મે જાણ્યો જેમ જલુ ખામ વર્તવા જાણ અને અમલમાં મુશ્કાલ થાય છે, મન વર્તમાં તેમ તેમ જલુ જાણવા છેને હવે પછી પણ જાણશે. પણ સારા સારા મેનોરે કંઈક જાણે જલુ અમલમાં મુશ્કાલા પ્રવલ કરવામાં નથી આવે તોમુંજી અને ખાસ નથી કે ન્યાતનું કોઈ રીતે મળું જાય તેવા દેશકાં જવા

આશપર્થીજ સુળાહની ખડાયતા સમાજ નદીવાદ સુકાએ તા. ૧ તે ૨ જાન્યુઆરી ૧૯૧૬ ને રોજ ન્યાતનો સમગ્ર મેળાવડો ભરવાની જોડાવણી કરી છે તેા અને આજા રાખાએ છીએ કે ન્યાતમાં દરેક દરેક દિવસિતક પ્રજા તેમાં ભાગ લેવા સુકા નહીં ને તે મેળાવડો જોડાશે અને તેજો વધારે પ્રતેકમંદ જનાવશે, તે મેળાવડો એક પાયાએ છે ને તેના ઉપર ન્યાતના ગવિખના સુધારાદ્ય ગણતર અણવાળું છે. તેા પાચો જોડાશે મળતુત જનાવીએ તેજણજ પ્રમાણમાં તેના ઉપર ગણેલુ ગણતર ટકી રહેશે તે. ખ્યાનમાં લઈ ન્યાતનો સમગ્ર વર્ગ પાચ આ લેખમાં જણાવ્યું છે તેમ ઉલ્લેખ ન જનતા પેતા તરફના ચેત્ત શરો તન મન પનથી આપના સુકા નહીં એવી અને ખાસ અરજ સુબરીએ છીએ, અગામી તે અરજ તરફ ખ્યાન પડેગાડવાની સદ્ગુણિ શિક્ષક પ્રજા દરેક માતિગણને આગે એજણ અને અંતરજાપુર્વક ધુમ્મિએ છીએ.

૧૧. ૨૧. જોડાણાસ ઠાણનાસ પારેખના દલનનો દુકંદ વૃત્તાંત.

આ મુદત્યનો સંવત ૧૯૦૩ ના માસ સુદી ૮ ને રોજ ઉમરેક ગામમાં જન્મ થયો હતો. એ યજ્ઞા ગામક વપતા હતા ત્યારથી તેમના પિતા દલનાસ ઠાણનાસ પારેખ રવા દતા. સને ૧૮૫૬ સુધી તેમણે ઉમરેક સરકારી નિશાળમાં એ ગણ સુબરાતી મોપરીના અભ્યાસ કર્યો હતો. સને ૧૮૫૬ માં તેમના પિતાજી સુળાહમાં ગમડજાદર ઉપર આવેલા શેઠ જોડાણાસ તેજપાલના જે વિદ્યાલયમાં આસિરદેડે સિદ્ધાંત કામ કરતા હતા. ત્યાં તે વરસના એ માસમાં જોડાણાસને રાખ્ય કરવામાં આવ્યા ત્યારથી તેમને ખરેખરે અભ્યાસ શરૂ થયો. સને ૧૮૫૮ ના વરસ સુધી ત્યાં રહેને નિશાળના ઉચ્ચમાં ઉચ્ચ વર્ગ સુધી અભ્યાસ કર્યો. તે અંતમાં શેઠ જોડાણાસ તેજપાલે મુખ્ય અગે ગણેશવાડીમાં એક એજોગ વર્નાકુલર સ્કૂલ ઉધારી. અને તે સ્કૂલના પ્રમુખના વિદ્યાર્થિએ મધ્યે એ મુદત્ય હતા. મી. ગમ્પાસ દીગોરનાસ એ સ્કૂલના પ્રથમ હેડ મારતર હતા અને તેમના હાથ નીચે તેમણે અરે હેડ વરસ સુધી અભ્યાસ કર્યો અને ત્યાર પછી એજીનીરન્ટન દાહરકુલના મેઅર સેલના ખરેલા વર્ગમાં સને ૧૮૫૯ ની સાલમાં લખત થયા. ૧૮૬૩ ની સાલમાં એજીનીરન્ટન કેમેરોમાં એક અનમેરીટુટેડ વિદ્યાર્થિના વર્ગ હતો. તે વર્ગમાં તેમણે તે વરસના જુન માસમાં લખત થયા. સને ૧૮૬૩ ના નવેંબર માસની મેટ્રીકુલેશનની પરીક્ષામાં તે પાસ થયા. અને ત્યાર પછી ૧૮૬૪ માં લીટલમેની પરિણ આપી અને ૧૮૬૬ ની સાલમાં બી. એની પરિણમાં ખરેલા વર્ગમાં પસાર થયા. પછી તરત મરત દાહરકુલના મીન આસિરદેડ અને ગેથમેટીકસ ડીગરની જગા રખુવ કરી ને જમતા કામ સને ૧૮૬૮ ના ફેબ્રુઆરી માસ સુધી કર્યું. ત્યારબાદ તેમને મુખ્ય અગે સુબરાતી સ્કૂલના ડેપુટી હન્ડલરની જગા મળી સગે સગે તેમણે શેા સ્કૂલમાં રાખ્ય થઇ કાલતા અભ્યાસ કર્યો અને સને ૧૮૭૦ ના નવેંબર માસમાં એલ. એલ. બી. ની પરીક્ષામાં પાસ થયા. ૧૮૭૧ ની શરૂઆતમાં તેમને ખોડકી અગે આસફેડ દાહરકુલના હેડ મારતર અને કમળા કેમવણી ખાતાના હન્ડલર દરિંકે તેમને નીમવામાં આવ્યા. જણ ત્યાં આઠરે પંચ માસ મોકી કરી

શ્રી યાનરેખા સિ. ગોસ્વામી દલિતવાસ પાદેખ.

તેમણે પાછો મુખાઈ મુખસાલી રહેવા ડેમુડી ઇન્સ્પેક્ટરનો હોદ્દો લીધો. તે વખતે જી બગા દાદા રામજી મિરસે આડવા વખતનું કામ કરવાની હતી તે છતાં સાબ લઈ તેમણે મુખાઈની દાહકોટમાં વસીબન કરવાની સર્વિસ અને ૧૮૭૧ ના જુન માસમાં લઈ વસી-
લાતનું કામ શરૂ કર્યું. અને ૧૮૭૬ ની સાલમાં કચ્છના રોડ વાવણ કોરજીની સાથે જાન-
પાસના કોનસબ નેમરલની કોરજમાં બધી મોટી રકમના કાચ માંડતામાં આવેલા હતા તે ચ-
લાવવા માટે તેમણે મી. ગોહાજીસરને જાનપાર મોકલવા તે કામમાં મોઢા આપવી ફોર્ડ મે-
મરી તેમણે લા. ૧૨ મી જાનેરી ૧૮૭૭ ના દિવસે પાછા મુખાઈ આવ્યા અને વસીલાતનું
તથા ડેમુડી ઇન્સ્પેક્ટરનું કામ ચલાવવા માંડ્યું. અને ૧૮૮૦ સુધી તેમણે ડેમુડી ઇન્સ્પેક્ટરના
દોહા કંપર રવા અને તે વચ્ચેમાં તે દોહાનું સારવારનું આપ્યું અને ત્યાર પછી પોતાનું
ખર્ચ મિલ વસીલાત કંપરનું રોકવા લાગ્યા અને ૧૮૮૨ ની સાલમાં એમના પિતા રત્ન-
વાસ લઈ તેમની વાવણીમાં તેમણે અણપતા જાતીના વિચારિયો જે કોલેજને તથા લાલ-
મુકોમાં વિચારવાસ કરતા હોય તેમને તથા ઉમરેની કચ્છાણમાં જે હોદ્દોએ અણવાસ
કરી રોય તેમને રોકવરથીય તથા ઇજમ આપ્યા તથા રૂપિયા સાન હમરની રકમ જુદી
કુલડી તે રકમની સરકારી પ્રેમીમને નોટ મુજબ વર્તીકમુકર સોદાવરીને સોંપી. જેનું
આજ જ્યાંમુખી રોડ ઇમેરસસના નામની માલમત રોડ રોકવરથીયે રવાની નેત્રી ત્યાંમુખી
મેરે આજે કોલેજના વિચારિયોને અને મોરે આજે લાલમુખના વિચારિયોને રોકવરથીયે
આપવામાં વચ્ચાનું. જેનું આજે રોડની રોકવરથીયે કોલેજમાં આપવાની સરખાત ચંપ
ત્યાર પછી જી બાજની રકમને મોરે આજ લાલમુખના ઉંચા પોરમમાં અણવાસ કરનાર
વિચારિયોને રોકવરથીયે આપવામાં વચ્ચા છે. અને કોલેજમાં અણવાસ કરનાર વિચારિયોને
આજ કાલે વચર જી રોકવરથીયે અણવાની નથી. અને ૧૮૮૪ માં જી મુદમ્ય મુખાઈની
લેટરેલીય કાઉન્સીલમાં ઉત્તરમમમી મુખીમીવાલી તરફથી મુદમ્યથી નિમાયા કોલેજનાર
થયા. તેમની રૂપે દીર મિતરેમમ મી. મીમનનય લીલાસ સેનલપાદ હયા, તે વચરની
ઉત્તરમમીમાં તેમણે મોઢા લખવા થયા છતાં જન ને અથવા જન મત કમી અવરથી તે-
મો તે વખતે કોન્સીલમાં લખવા થયામાં નિજન વિચારના અને ૧૮૮૭ માં તેમણે પાછા
ઉત્તરમમીમાં ઉત્તર દીર તેના લેન હતા પણ આ વખતે મી. ગોહાજીસર ફોર્ડમરે નિવડવા
મી. ગોહાજીસર અને ૧૮૮૭ થી આજમુખી વચર આજે લેટરેલીય કાઉન્સીલના મેમ્બર
લખવા નિમાયા જાય છે. અને તેમની અને રત્નવાસી વિચાર નવાર અણવાસ સાકર-
લાલ રીલા નેવા આલેન લીલા છતાં તેમણે કોલેજનું વખતે નિષ્કમ નિવડવા નથી. અને
૧૮૮૦ માં તેમણે સત્તમમી ગોહાજીસર કોન્સીલના મેમ્બર નિમાયા હતા. અને તે વ-
ખતે કોન્સીલ મેમ્બર થયા તોપણ આજે આવેલાં કાચ છતાં તેમણે તેનું કામ સત્તમકારક
રિતે પાર કર્યું હતું. જે વખતે મેમ્બરમાં લાલમ મોર કોલેજના નુમરેપરમી મુખ-
સાલીની સદીમાં વચર મર્ચાંપકા નવાર જડમાં. અને તેમાં લખવામાં સાથે જનાવવામાં
આપ્યું કે મુખસાલી કોલેજના વખતે જન મુદમ્ય વચર કરવામાં થયેલા જુવન, સત્તમક
તથા મેરવાંલુક વચર છે. આ મર્ચાંપકા મર્ચાંપમાં સરકારે પોતાના મુલત તથા અરમ
કુશના અમલસારના રિપોર્ટ મોકલ્યા. તેમાં તેમણે જણાવ્યું કે લાલમ મોર કોલેજના
મુખસાલી નામના મર્ચાંપકાની જણાવેલી દોકત મોટી તથા અતિચોક્કિત બેરકી છે. તે

વસતી જુલાઈ માસની શેષજ્યેષ્ઠી વાકાન્તીલીની ગોઠ વખતે મી. ગોઠગદસે 'કાન્તીલી' ખ્યાન મહેસુલ વસુધ કરવામાં વપરાતા જુલમ સખતાઈ તથા ગેરવર્તણૂક તરફ જોઈ, તે વખતે સરકારના અમલદારોએ જે વાત ધનધાર કરી અને કાન્તીલીના તે વખતના પ્રેસીડન્ટ હોર્ડ નોર્થકોટે તેમને એકેન્ડ આપી કે તે જાળવતો પુરાવો રજુ કરવો. આ ઉપરથી મી. ગોઠગદસે એકદમ જે સ્થળોમાં જુલમ સખતાઈ તથા ગેર રીતો વપરાયાં હતાં તેમાં જાણ મળ્યા માણસોની જુલમની લીધી અને તે રીતે એકઠો કરેલો પુરાવો તેમજ સરકારમાં પોતાના કામોમાં સાથે રજુ કર્યો. આ ઉપરથી સરકારને એ જુલમ સખતાઈ તથા ગેરવર્તણૂક સંબંધમાં ચોક્કસી કરવા જરૂર પડી અને તેમજ તે માટે મી. મેકોનીઝી નામના બાહોશ અમલદાર કે જેઓ દાસ હિતર બાગના કમીશનરના હોદ્દા ઉપર છે તેમને નિમ્મા. મી. મેકોનીઝીએ સને ૧૯૦૦ ના અક્ટોબર માસથી ચોક્કસી થાર કરી તે જાન્યુઆરી ૧૯૦૧ ના જાનેવારીની આખર સુધી ચાલી. મી. મેકોનીઝીએ મી. ગોઠગદસના જ્ઞાન દ્વારા જુલમ તથા ગેરવર્તણૂકના કેટલાક બચાવમાં સાબીત મળ્યા અને સુરત તથા વડવાના કોર્ટર મારફતે દરેક ડીપ્રીક્ટનો રિપોર્ટ સરકારમાં ચોક્કસથી રજુ કર્યો. મી. મેકોનીઝીના રિપોર્ટમાં તેમજ જે પુરાવા ઉપરથી સારાંસ કાઢ્યો તે સરકારે બરાબર કબુલ રાખેલો નહિ તો પણ પ્રભુ તરફથી જેમ માનવામાં આવે છે કે સરકાર વિરુદ્ધ મી. મેકોનીઝીએ અનુમાન કાઢેલાં તે અસરકારક ખરાં છે, અને જે ચોક્કસી માટે સરકારે પણ જણાવ્યું કે તેથી મળેલાં ફાયદો થયો છે અને તેમજ ઘણી જાળવમાં મહેસુલ વસુધ કરવા સંબંધમાં આસતા આવેલા વહીવટમાં મળેલા ફેરફાર કર્યો. મી. ગોઠગદસે બધી મળી ઉત્તર વિભાગની મુનિસીપાલિટીઓ તરફથી ૯ વખત ઉમેદવારી કરી જાન્યુઆરી ૧૯૦૪ની સાલમાં આખા હિંદુસ્થાનની મોટીમલ કોન્ફરન્સના પ્રમુખ હતા. સને ૧૯૦૫ની સાલમાં તેમના પ્રવાસથી માહીયોર હામોદરદાસ ખડાયતા સ્કોલરશીપનો વહીવટ ખડાયતા કોમની કમીટીને મહેલો છે. જેના તેઓ પ્રમુખ છે. સને ૧૯૦૬ ની સાલ સુરત ડીપ્રીક્ટના ચોરપાડ તાલુકાના મુસામાં ગામમાં ચોરપાડ તાલુકાના કોલીઓની એક મોટી કોન્ફરન્સ મળેલો ઉપરોક્ત એ કામમાં બંધ કરવા માટે મળી હતી તેમાં તેઓ પ્રમુખ હતા અને ગાંધી સાથેના નડીઆદમાં આ કામના આરોગ્યને કોન્ફરન્સ બરાબર હતું એમાં પણ પ્રેસીડન્ટ હતા આ શુદ્ધ લાંબી સુરતથી વળીલાતને બધો ઘણો ફોટોગ્રાફી મળેલો છે. તેઓ માતિલીના દરેક કામમાં પુરું દીક્ષોજી ધરાવી જનતા મદદ કરે છે. પોતે વોટર હતાં સારી આરોગ્યતા બોગવે છે તથા મળી ધર્મોત્તમ તથા હોટોપોયોગી તથા વેપાર હિતની સંજ્ઞા સાથે પોતાના સંબંધ ધરાવે છે. આવા શુદ્ધ દાલિના શીશ્વર છે માટે તેમના હાથે વધુ માતિલેવા થાય તેવા ઉદ્યોગી શ્રીમદ કામ્યકપ્રભુને હોમ પ્રાર્થના કરીએજીએ કે તેઓને દીર્ઘાયુષ્ય મળે.

એક સિંક વાર્તા.

પરિચ્છેદ ૨.

ઉદગમન ક્ષેત્ર.

અમે મધ વખતે ૨૭ વાર્તાના આમ ધખ્યો છે તેને ખરી રીતે “કારકે રત્ન”નું અભિપ્રાય આપીએ તે બોલું નહીં મનુષ્ય તેમ તેને બન્ને મરીમલાય ને રુદ્રદેવીની સ્થાનિત્તે કે સુખી ચીનરવામાં આવી છે પણ તે ખરી રીતે આર દીવસના ચાંદરણું જેવું મુખ છે તોપણ અંધારી તે હતું ત્યાં સુધીના તેને ચિતાર ચાંચડને આપવો એ રીક થઇ પડશે.

મરીમલાય પોતાના યમમાં આપના ધરમાં રહેતો હતો. તે એક સાધારણ મે ખાનડું થઇ હતું. નીચે એક બેરોડા પરચાળ ને બેરોડો હતો તે ઉપર પણ પરચાળ ઉપર આગળ બેસવાનો ખંડ તે પાછળ બેરોડા ઉપર એક ખંડ પાછળ હતો. પાછળ ખંડ ને કે નાનો હતો છતાં આગળથી પાછળના ખંડમાં બધાં વચમાં એક અગાધી મનાવી હતી. રુદ્રદેવીના આવના બગાડ પહેલાંના બાંહેધરો તેમ મરીમલાય પોતે પણ તે અગાધીની ઉપચોગ સાધકાં કરવા તેમજ પરચુરણ નમણી ચીજો બહી મુકવાના કામમાં રૂપો હતો. નીચેની જગા બેરોડા દોરાના કામમાં વપરાતી હતી ને ઉપરના આગળા મેડામાં રસોઈ હતી દોરાથી ધખી ચીજો ત્યાં તથા પાછળ મેડામાં અસ્ત બચ્ચ પડી રહેતી હતી. મુચાની બ્યારણ બહુ અગોષ્ઠ હતી. થીઆવામાં નીચેની બન્ને મુચાના કામમાં લેવાતી તો કિનારો સર થયે ત્યાં પડતાં વળી, પગારીએ કેટલીક ચીજો આવીપાછી કરી ઉપર નાખતી એમ ધરમાં કંઈ ફેરણું નોડેણું તેમ નાના કામમાં તેની યેરવચરણ દોષ તેમાં કંઈ નચાઇ જેવું નોડેણું ને બીજા કોડેણું તે તરફ ધ્યાન કરાવું બેઠાનું નોડેણું કારણકે ધેરધેર માતીના મુચા હતા. રુદ્રદેવીનું ધ્યાન આવતાંવાર તે યેરવચરણ તરફ દોરાવું ને તેમાં તેણે એકદમ ફેરફાર કરી નીચેના ઉપરની અગાધીમાંથી લાકણ એકદમ કાઢી નાખી નીચે આવવા ખંડમાં રસોઈ કરવાનું રાખી પાછળના ખંડના એક બાજમાં તરન પોડી જગા રોડાય તેવી રીતે તેને મોડીને મુકવામાં આવ્યાં, તે સીધું સામાન પરચુરણ ચીજો એક બાજમાં બ્યારિયલ રીતે બેરોડી આગળના ખંડના બીજા વિદ્યાળ બાજમાં રસોઈ કરવાનું રાખ્યું. પાછળનો પોડી બાગ દાખલ રહ્યો તેને બરોબર સાફકર રાખી તેટલો આમ દેવમેરા માટે રાખવામાં આવ્યો એમ થવાથી ઉપરનો બધો આમ ખાલી થયો તેમથી પાછો આમ પગારી છતાં દરવાજો દોરાથી તેમજ મલાજા કામકાં પોતાને મુચાનું ત્યાં રાખ્યું ને આગળનો આમ બેસવા ઉઠવા વાસ્તે વપરાયેલાં આવતાં કંઈ આગળના બજારને માટે કોમ્પણ્ણ જાતની અમવાડ સીવાય મુચાના ઉપચોગમાં લેવાતો. વચ્ચેના અગાધીના આમ થયોજ રસ્તો રાખી કેટલુંક થોડા ખર્ચે ઇનું કામ રીપેર પણ કરાવ્યું એક બાજુ મુચાનીના કપારી કરવામાં આવ્યો ને બીજા બાજુ એકાદ ને ઝાડપાનનાં કંઈક મોડવામાં આવ્યાં તેથી કરીને આ પહેલાં નકામ જેવી

મજ્જાતી અગાસી તે શુદ્ધ પદ્ધતી કેટલીક સચિઓમાં તે સુખી દંપતીને કેટલોક વખત મુખમાં નિર્ગર્ભન કરવાનું સાધન થઈ પડ્યું. પ્રિય વાંચક એક જ કેસન ૨૪ના આગમનથી સુખનું સામાન્ય કેસે દરજ્જે ધરમાં બને છે તેનો તું આ પરથી સ્વેચ્છા જાણ કરી શકીશ. પણ તેવા મુખને ચિર સ્થાયી માનવામાંજ આશ્ચર્ય જાતની જુગ થાય છે. તેને તો તેને ધર તેટલું માન આપવામાં આવે તોજ આશ્ચર્ય સુખદુઃખમાં સમભાવી થઈ ત્યાંથી વ્યાગ જ વધો ખરું સુખ મેળવવા બાબતમાંથી થઈ શકે છે પણ તેને વખતે બધો આધાર આશ્વાસના સંભો-ગોને મુખ્યત્વે કરીને સત્સંગ કે દુઃસંગ ઉપર છે પણ તેવા તત્વ જ્ઞાનના વિચારોપર નહીં ચઢતાં ને આવી વાતોના પ્રસંગમાં તેનાપર વધારે વખત નહીં ગુમાવતો આપણે આપણા વિષય તરફ વળીએ. આજે પણ શુદ્ધ પ્રશ્નોની એક ને તે પણ ઉત્તમ એટલે પૂર્ણમાની સચિ દત્તી. ચૈત્ર મહીના આઠવો હોવાથી દીવસ બે ઝાડુ એટલે ત્યાં પણ નહીં ને ટાઢ પણ નહીં એવો. સુંદર હતો. સત્તીના નવનો અમલ થયો હતો. ચંદ્ર આકાશમાં પૂર્ણ કળાથી પ્રકાશી રહ્યો હતો પૃથ્વી મેલત ધવસ તેમજ હંડા તે ચંદ્રના તેમજ આશ્ચર્યજનિત થઈ ગઈ હતી તેને સમયે આપણું ગરીબસાલ તેમજ રજીદેરી ધરના સામાન્ય નિય ક્રમથી પરવારી ઉપર આવતાં તે સુંદર તેમજ આદર્શક અગ્રસીમાં એકવાને હોવામાં ત્યાં બેસી પોડો વખત વાતોચાપ કરતાં રજીદેરીના મુખપર ઉપર કંઈક શોકનાં ચિન્હ આપણા ગરીબસાલની દૃષ્ટિએ પડ્યાં. રજી-દેરી અશ્વત્થ તે દખાવવાને બનતો પ્રયત્ન કરી રહી હતી પણ ચારસપરસ પ્રેમ અને માયા હોવાથી તે તેના પ્રેમાળ પતિની દૃષ્ટિ-આદાર હાંમે વખતસુધી સખી રાકી નહીં તેનું કારણ જણાવવાને તેને કોઈ જાતનો વધો તો હતોજ નહીં પણ કેટલોક વખત કામથી કંઠાએસા પોતાના પતિને વિનંદ આપ્યા બાદ તે વિષય ઉપાધવાને તેના વિચાર હતો છતાં બ્યારે તેના તરફથી તેને પોતાના શોકનું કારણ જણાવવામાં આવ્યું ત્યારે તેણે તે નિમે પ્રભાણે નિવેદન કર્યું. આજે મારા પિતાનો એક કાગળ આવ્યો છે બે કે પહેલાં આપણે તેના કાગળપર કંઈ ખ્યાન આપતાં નોહોતાં અને તેને રહી ગઈ જવાનું આપ્યા વિના ફેરી દેતાં હતાં પણ આજના કામગીરી મારા મનપર કંઈ હડી અસર થઈ છે ને મને લાગે છે કે છેવટે ઘોડે ઘોડે. પણ મારા પિતાપર કંઈ અસર થઈ છે ને તેમનાં હોસના સ્વભાવમાં કંઈ પરિવર્તન થયેલું મારી દૃષ્ટિએ પડે છે ને આવે વખતે તેમને મદદ કરવી એ હું મારી દરજ્જ સમજી છું આ રહ્યો તે કાગળ તમે વાંચો અને તેના ઉપાસ કરે પછી ગરીબસાલે હાથમાં લઈ તે કાગળ વાંચી જોયો તેમાં નિમે પ્રભાણે લખેલું હતું.

“ સચિત્ર શ્રી મહાશુભસ્થાને પૂર્ણમાસે શ્રીપાંચ શ્રી ગરીબસાલ તથા માહારી બદ્ધાલી પ્રેમાળને શુભીવસ દીકરી રજીદેરી તમને મેં પહેલાં અનેક કાગળો લખ્યા હશે પણ તેના એકેનો જવાબ નહીં આપવામાં તમે બન્યોએ કાલપણજ વાપર્યું હતું એમ મને હવે સમ-જાય છે. બે કે તે વખતે તો મને તમારા બંને પ્રત્યે શુરસોજ ઉત્પન્ન થતાં હતાં પણ હું મારા સ્વાર્થે કરી તે વખતે આંધળાજ બની મેંએ હોવાથી સારાસારના વિચાર કરવાની મારામાં શક્તિ નોહોતી; હું એમજ સમજતો હતો કે મારી દીકરીતો મને આપ તરીકે મદદ કરવાને જામથી બધાપણી હતી ને તમારા ઉપર તો દીકરી આપી મેં પોડો ઉપકાર કર્યો હતો, એટલે તમે પણ મને મદદ કરો તેમાં શું નવાઈ હતી. તમે બે તે વખતે મને કોઈ પણ જાતની મદદ કરી હોત તો હું વેને વાસ્તે તમારો ઉપકાર નહીં માનતાં વધારે સ્વાર્થજ

જન્મે હોત પણ તમારા તરફથી મદદ નહીં મળવાથી કંઈક મહેનત કરવા તરફ મારી વૃત્તિ દોરણ ને કેટલાક વખત પછી મદદ મહેનતે હું આજ પુર કરતાં શીખ્યો. મહેનત કરી મેળ-વેણાં રોટલો ફેટલો મોઢિ લાગે છે તેનો અનુભવ મને ને મારી સ્ત્રીને મોટી ઉમરે લે વખતે પહેલ વડેલોજ થયો. તેમ ધર્મજ આજના વિચાર કદાચ બદલાતા આવ્યા કારણ કે સાચા અન આવાથી સારાજ વિચાર આવે એ સ્વાભાવિક છે. તેમ કરતાં કરતાં અમે ફેટલીક કરકસર કરતા શીખ્યા તે પહેલાંનું કંઈકું દેવું અમે મીમે મીમે વાળવા માંડ્યું. તેમ કરતાં કરતાં દેવું પુર પતી રહેવા આભું તેટલામાંજ હું પાંદે છું કે હું મારા પાપનું પ્રાપ્તિ પુર આવી રહ્યો નહોતો. તેમ આજ ઉપર એકદમ કુખનું વારજ ફરી પડ્યું. હું મદદ મહેનત કરી મદદથી જન્મે જન્મે આવતો હતો તે વખતે મને કેટલુક આશાસન આપી મારો શાક કિતારનાર રજુદેવીની આ એકદમ મોટી પત્ની. હું મળે ગમરાયો ને મારી ધરજ જતી રહી. તમને જન્મેને મોલાવવા તાર કરવાનો વિચાર કયો પણ રજુદેવીની ખાતે મને તેમ કરતા અટકાવ્યો, કુખ વખતે પુરવ કરતાં સ્ત્રી વધારે ધીરજ રાખી શકે છે તેનો મને તેજ વખતે અનુભવ થયો. તેણે મને જણાવ્યું કે જ્યાંસુધી આ આવી પોપું કુખ આપણે ખપી સકીએ ત્યાંસુધી તે પવિત્ર આત્માઓને આપણી સમક્ષ બોલાવી આપણા અપવિત્ર દર્શનથી તેમને પાણી બનાવો નહીં. બદલા પ્રાણુભાગો આ તેજ સ્ત્રીઓને મારા પર સંયોગ અકર કરી મેં કરેલા સવળાં પાપ મને એકદમ પાપ આપ્યાં, ને આવી પોપું કુખ ગમે તે ઉકાયે ખમસને હું કમર કસી ઉત્તો થયો. કુખ એ એક મદાન શુદ્ધ છે તે આવી પોટલા કુખથી મારાં આર્થથી પડલ એકદમ દૂર થયાં. હું મારી સ્ત્રીને તેવીને તેવી સ્થિતિમાં સુખી બનાવ મહેનત કરી પેટીયું મેળવવા અનંતા લાગ્યો પણ મન અમ દોવાથી ને અંતઃકરણમાં ચિંતા હોવાથી હું ખરેખર કામ કરી શક્યો નહીં ને મારા કામમાં વારંવાર સુખો પડતી હોવાથી યોગ દાન પછી હું એક પાછ પણ મેળવવા નિશ્ચ નિવડ્યો, જ્યાં આડોશી પાડોશીના આખાર પર પણ મેં થોડા દાનસ અનીત કર્યો. રજુદેવીની ખાતે પહેલાં સખત તાવ આવતો હતો નેમાંથી હવે તેને ખુંકારો ઉપડ્યો છે ને તેને કાંઈ જાતનું આવ નથી તેને તેવી સ્થિતિમાં વધારે વખત રાખવી મને સદ્ગમજાન નહીં લાગવાથી મને પુરવા વિના આ પત્ર હું તમને લખું છું. એ વાંચ્યા પછી તમને જન્મેને સોજ લાગે તેમ કરજો તેની આખર લગે આવે છે સ્ત્રીતિ તાર કરવા જેવી હતી પણ આ ખપી છુલકો કર્યા સૌવાવ તારને જલ તમે ખરો માનો કે નહીં તે વડેમ આવવાથીજ કમજ થયો છે.”

અમૃત.

આપણું પાતે.

(દૂરક દૂરક વિચારો)

મે આંકડા બજેલા દરેક ખામજા જુઓ આ પત્રના દરેકમાં પોતાનું દાર નામ મેંખાવ્યું એમ મનજાની તરીકે મહેનતી આતા માથે ચલાવી આ આંકડા રેવામાં મોકલ્યા છે. મેવામાં જે ખાખીઓ રોખ ને કુખ—આવી જોડ પૂરી પાડે તો તેની પેતાની જાત ઉપર તેવજ માગ ઉપર મોરો ઉપકાર થશે.

૨. વાણીજાની ખીજ શાંતિઓની ધર સંસાર, કેળવણી, દ્રવ્ય છં સંબંધીની સ્થિતિ ખડાવતા શાંતિની સ્થિતિ સાથે સરખાવવાં કાંઈ ઉતરતી હોય એમ ધારવાને આધાર નથી. મુખાર્થ જેવા સુધરેલા સહેરામાં લાંબા વખતથી વસતી અને ધનાઢ્ય શાંતિઓમાં કેળવણી નો કોટલો પ્રમાર દેવામાં આવતો નથી તેટલો પ્રમાર આ શાંતિમાં દેવામાં આવે છે તે ઉપરથી એક અધૂરું અનુમાન એ થાય છે કે આ શાંતિનું શુદ્ધિ—સામર્થ્ય અવગણના કરવા જેવું નથી. મોટાં મોટાં વિખોની ખડકો બેઠી કેળવણીનાં મૂળ આ શાંતિમાં હોવા ઉત્તર છે તે તેના સંગીનપણાની ઝાંખી કરાવે છે. જાનરેમલ ઝોકજવાસ, સવળદાદર કાંડા વાળા, સવળદાદર હરિલાલભાઈ, રાજસભા ભૂષણ મુનીલાલભાઈ વગેરે ગ્રંથોની ઉત્પત્તિ ઇતિ ઇત ઉપરના અનુમાનને સિદ્ધ કરી આપે છે. શાંતિનો છાંન્-વાળો છે તેનો તે પરાવો છે. ઉપરના અનુમાન ઉપરથી તપાસ કરવાનું કારણ મળે છે કે આવા સંગીન છોકરો વિકાસ વિસ્તારી અને સમૃદ્ધિવાન શી રીતે થઈ શકે? આ તપાસ કરવી તે ઉત્પત્તિ ઇતિ-નાર દરેક વિચારશીલ ખંધુનું કર્તવ્ય છે અને તે કર્તવ્યમાં રહું કોઈ જોડાવ જિન અભિલાષા છે.

૩. સપળી “ કોન્ડરવેલીય ” સંસ્થાઓની આદ્ય શાંતિની સંસ્થામાં સુધારા કરવાની કીમાયત હાસ્ય, નિન્દા, હાયા, બગ, અને વિરક્તાને પાત્ર થઈ પડે તો તેમાં કાંઈ અસ્વા-ભાવિક અને છે એમ સમજાવું નાક. તેઓની હવાતી સ્વીકારીનેજ પ્રમાણ કરવું. તેમનો વિમલ અને પ્રતિકાર કરવા માટે ઉત્સાહ, ઉદારતા, નિકરતા, સહિષ્ણુતા, અને આજ્ઞા-ભોગની સત્તાઓ સજ્જા. પ્રભુ કષ્ટાણુકારી કર્મ કરનારને સજ્જા અને સહમતિજ આપે છે એવી આજ્ઞા બદાવું અસેધ કયમ ધારણ કરવું.

૪. આપણી પ્રગતિનો વેગ અપ્રતિહત આવે, મર્પણમાં કમીમાં કમી બળનો વ્યય થાય તેટલા માટે કમીમાં કમી વિરક્તા વાળા ગર્જ (One line of least resistance) વ્યવહારવું તે હમ્મત સામક છે.

૫. હાલ આપણી સંપત્તિનાં એ સાધનો અગ્રુય છે: (૧) વ્યાપાર અને (૨) મોકરી બને માટે સામકાત મેળવવા સાર કેળવણીની પહેલી જરૂર છે માટે તે સદુ કોષને અને સારી રીતે ગજે તે વિચાર પ્રથમ કરવો પડે છે.

૬. કેળવણીમાં પહેલું વિન બાળ—લગ્ન છે. આ વાત ધણે ખરે બાજે સદુ કોષ કમ્પુલ કરે છે. તે માટે ધણું જોસામ છે, લખાવ છે, મણી મણી વાતો થાય છે પરંતુ કાંઈ સંગીન અને પદ્ધતિસર કામ થયેલું જોવામાં આવતું નથી. બાળ—લગ્ન અટકાવવા કેટલા એક કહે છે કે વરથી કયા અગ્રુક વર્ગે ન્હાની પસંદ કરો. ખીન્ન કહે છે કે તક્ષવત રાજો વા ન રાજો પરંતુ વરકન્યાની લગ્નની વય વધારો વરકન્યા સ્વયં—વરણ કરવાને ચોગ્ય થાય ત્યારે તેમની સંમતિથી વિવાહ કરવા એમ કેટલાએક સુધારણે કહે છે. ત્યારે એક વર્ગે તો એમ કહે છે કે આલતું હોય તેજ આલવા દો. તેમ કર્યો તો સસ્તવતીવદ્રમાં આલેખેલા વિધાયતુર અને ગુણ—સુંદરી જેવાં યુગલોની બસતી આવશે. પ્રેમતા બરાબર પહેલા બરશે, અને તેને કાંટો સુગંધી—બાળપુષ્પો પથરશે. પરંતુ કેટલાએક તેમાં એક સરત દાખલ કરે છે કે બાઈ પરણાવો વહેલાં તો કાંઈ વાંધો નથી પરંતુ કન્યાને સાસરે વળાવવાનું નાતુ દર્શન પછીજ રાખવું. આમ કરવાથી સ્વાદ અને સુગંધ બને ગળશે. આ પક્ષવાદોના શુભોપ અનેક છે. તે તપાસી એક નિર્ણય ઉપર આવવું તે કર્તવ્ય કરે છે.

૭. જિવનશૈલીમાં બીજું વિશ્વ દરિદ્રતા અથવા સાધનની તંબી છે. આ વિશ્વ ખસેડવા જુદે જુદે સ્થળે ન્દાની મોડી પ્રગતિઓ આદરભાવેથી જોવામાં આવે છે તે અરેબર રતુતિ અને ઉત્તરવનને ધાત છે. પરંતુ તે પ્રગતિ કહેવર સર્વમ મુંદર, દશનુષધી, સજ્જુષ અને અને દાધાયુષ્યવાણુ થી રીતે અને, જુદાં જુદાં કહેવરો Co-operative સંયુક્તાઅવની રૂપેરી માંડળથી થી રીતે જોડાય, એકી—બાઅ સમુદ્ધિવાળાને બદુ—સમુદ્ધિવાળા થી રીતે સહાય કરી શકે, અને એ મદાય આપતા લેવામાં લેવાર આપવાની આત્મ પ્રતિ-નિગ્ધાઇ રહે એવી જોડવજુ થી રીતે કરી શકાય આ અને એવા અનેક તે સંબુધીના પ્રશ્નોનો વિચાર પાછું મગજ અને ધાડી નીલેરીઓની મદદથી કુનો જોડાય હરે છે. લગ્નની અને સરસ્વતીના કપાસકો પરાધર્મથી એક જીવનથી જુદુર વિરુદ્ધ અથવા વિનુષ જોવામાં આવે છે. પરંતુ તેમનો સમનાય સમીપતિ અને સરસ્વતીના પિતામહના અનન્યમન વ્યવહાર દ્વા વૈભવ જોડોમાં મારે અવશ્ય નથી.

૮. આવા વિચારદોષો બીજા જાણીતા દલ્ય મદિમાં આને દોષોલ્લેખીના પ્રસંગે પ્રમદના હશે તેમાં મદાસ નાતકમાં દીસાને ઝંખા પ્રમથ મેળવતાં તેમનું નવું વર્તિ ધુધારક નીચે એ આવા સાથે વિચારું છું.

રૂપગદપારીઆ.

દોષોલ્લેખી.

માતીસાસ લ. પારેખ.

નડીઆદ મેળાવણી વ્યાખ્યત.

નડીઆદ મુકામે ખાદ્યના મિલનશીળતા મળામદો—ખાદ્યના સમાજના મેખરો અને બધા દાતિ દિલેખુઓનો મળી આપણી સમસ્ત જાતિને એ મેળાવણી જરવાનું આદર્શ છે તે આપણા ૧૯૧૧ ના જાનેવારીની તા. ૧ તથા ૨ ને રોજ એટલે સંજા ૧૯૭૨ ના માર્ગસર વડી ૧૧ ને ૧૨ ને વાર યાત્રિ તથા વિજે બવારી તે વખતે નડીઆદ ખાતેની સર્વ વ્યવસ્થા કરવાનું કામ મિલનશીળતા તેમજ મળામ કમિટીના સમાસદ સાહેબી રજુ-દોડકાવ મેળાવણી મેળાવણીએ મારે રાખેલું છે. તેઓ તરફથી સર્વ જાતિભાષાઓને વચુ-વચાની અમને દિનંતી કરવામાં આવી છે કે જ્યાં બાધઓ સાર કિનદવા વિશેરની બધી સમગ્ર ત્યાંની ન્યાની વાડીમાં તેમના તરફથી કચરખ આવશે. તેમજ આવી રીતે યાત્રિને કોપીગી થઇ ૧ડી સમાજના સમાસદોને કટલીક મહેનતખાધી મુકા કર્યો છે તે સાર જો તેમને અભિનંદન આપીએ છીએ, તેમના પ્રમાણથી મળામના દાતિ દીલના આ કાર્યમાં ખૂબી રહેલ મળશે એવી અને આશા રાખીએ છીએ અને થી કોટકાં પ્રમુ એમાં આપણને મદદ કરશે એવી અમને ખાતી છે

છેરે અને કુમ્હીએ છીએ કે આ જવા મિલનશીળતા શરરો તેમજ આદર અને વાંચકો એટલે કુદમાં દાતિને દરેક મદદથી આ આમજી સ્વીકારી જુદા પવની રાદ જોયા સીવાય નડીઆદ મુકામે જવડી આ કાર્યને જરૂર મદદ કરશે તે તેને પૂર્વરિતિ રહેલ મદ મળાવડી.

મેહેમદાવાદ કેળવણી ફંડ બાબત મેળાવડો.

મેસતા વર્ગે જેટલે યોગ્ય રકમ ના કારતક શુદ્ધ ૧ ને સોમવારે સાંજના મેહેમદાવાદ મુકામે ન્યાતની વાડીમાં આપણી ત્યાંની દસા અમદાવાદ મિત્રના એક મેળાવડો બાઈલાલ વંદાવનવસ કોઠારીના પ્રમુખપણા નીચે બરવામાં આવ્યો હતો. તે વખતે શાંતિના લગભગ દરેક આગેવાન અહીંયાં હાજર હતા ને કામ બહુ ઉત્સાહથી કરવામાં આવ્યું હતું. તેજ વખતે મહેમદાવાદની નિશાળમાં પાસ થયેલા છેકરા તથા ઉઠારીયાને ધનામ વહેળી આપવાનું પણ દર વર્ષે આરંભ સમયમાં આવ્યું હતું તેથી તે કામ પ્રથમ આટોપી લઈ કેળવણી ફંડ બાબતનું કામ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું. મેહેમદાવાદના વતની દરેક ઉચ્ચ શાળાના વિદ્યાર્થીને શી તથા પુસ્તક પુરાં પાડવાને માટે ફંડ ઉભું કરવાનું હતું તેથી સ્કોલર્સ ત્યાં અમર બહારગામ મેટ્રીક્યુલેશન કે શાળાની પરીક્ષાની છેવટના કલાસ સુધી બહુતા વિદ્યાર્થીની સંખ્યા ધ્યાનમાં લેતાં તે ફંડમાં વર્ગે દરેકે આજમાં આજ ત્રણસે રૂપિયા બરાવાની જરૂર સ્વીકારવામાં આવી હતી તેને માટે કેળવણી પાગેલા ને આ કાર્ય પ્રત્યે પૂર્ણ દોલસીથી ધરાવનારા બહારગામ મુજાબ ને અન્ય સ્થળે વસતા અમદાવાદ સમાજના સભાસદ વિશેરેએ પોતાના તરફથી આ રકમમાં યોગ્ય હોયે આપનેદે ભેદથી એવી ઇચ્છા કેટલાક શાંતિ-ગંધુજીએ દર્શાવતાં કાર્યને ફતેહમંદ બનાવવાને ને તેમાં વધારે ઉત્સાહ લાવવા માટે પ્રમુખે તેના બધા તરફથી આડંબી રકમનો ફોજા આપવાનું બહુભવ્યું હતું. ત્યારબાદ હાજર રહેલા અહીંયાંની દીપ ફરવતાં તેજ વખતે બાઈની આધારમાં આડંબી રકમ લગભગ બરાબ મળી હતી ને બાઈની આડંબી બરાબે એવી પુરી આરા સમવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ આ પાણી લઈ શાંતિના સહાયતા વાગ્યાને સુખારે મેળાવડો બરખાસ્ત થયો હતો. આ મેળાવડાને આવી રીતે ફતેહમંદ બનાવવાનું માન મેટે બાગે મહેમદાવાદના વતની રાજેશી અમરતલાલ મોહનલાલ કોઠારીને થયે છે ને અગે આસા સખીએ છીએ કે તેઓ સાહેબ બાઈની આડંબી રકમ બરાવા યોગ્ય પગલાં લેશે ને આવતા વર્ગની શરૂઆત પહેલાં આ ફંડનું કાર્ય જરૂર અમલમાં મુકવામાં આવશે.

અમદાવાદના વહીલ મી. મનલાલ આમનલાલના માનમાં કરવામાં આવેલો મેળાવડો.

અમદાવાદના વહીલ મી. મનલાલ આમનલાલ દેસાઈ મી. એ. એલ. એલ. મી. ની નિમણૂક સ્વસ્થાન ઊદ્યાનપુરના ન્યાયાધિશ તરિકે થયેલી હોવાથી તેમના માનમાં આ દસા અમદાવાદ મિત્રના સભા તરફથી મળી લા. હ ને મુંગળવારના રોજ રહાંજના ચાર વાગતાં મધ્યહ્નલ મેનશનમાં એક બલ મેળાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. જે પ્રસંગે દસા તથા વીસા અમદાવાદ મિત્રના ધણા મુસ્લિમો અને સુવર્ગ ઉપરાંત ખીન્દ પણ કેટલાક સદ-મુસ્લિમોએ હાજરી આપી હતી. આવનાર મુસ્લિમોના સન્માર્થે હાર આગળ બેઠે સખામાં આવ્યું હતું, તેમ જરૂર સંગીતની યોજના કરવામાં આવી હતી. પ્રમુખપદ રીટાવર્ડ સખ

જાન મી. સરેવાને આપવામાં આવ્યું હતું. યુગ્મજનમાં અડાપતા યુવક મી. સોમાલાલ રણછોડાસે મી. મગનલાલની પ્રસંશા કરી હતી. તેમણે જણાવ્યું કે મી. મગનલાલ જાતે દાત્તરી આપી સભાની દરેક મીટિંગમાં ગાલિના સુવર્ણની કેળવણી ઉપર સારું ધ્યાન આપતા, તેમના જવાબી આ સભાને ખેાટ જશે. ત્યારબાદ ગેડ માણેકલાલ મળીલાલ રણછોડાસે માનવત્ર વાંચી સંબળાવ્યું હતું અને રૂબાના કારકેટમાં સુધી પ્રમુખે મી. મગનલાલને આપ્યું હતું. મી. સરેવાએ મી. મગનલાલને મેળેલા ન્યાયાધિશના હોદ્દા માટે મન્નવાદ આપ્યો હતો. તેમણે તેમની પ્રસંશા કરતાં જણાવ્યું હતું કે મી. મગનલાલની સભ્ય તરીકે પ્રીતિ પ્રસંશનીય હતી, રમેલકોટ કોર્ટમાં અને અન્ય કોર્ટોમાં જ્યારે હું સ્વતંત્ર તરીકે હતો ત્યારે આ શુભ મેં આમકારીને જોયો હતો. જે શુભ યેમનાગ ન્યાયાધિશ તરીકે વધુ ખીલશે એમ મારી ખાતરી છે. મી. મગનલાલનું કુટુંબ સુપ્રસિદ્ધ છે, અને તેમને આવા પ્રકારનું માન મળે એ દવામાનિક છે. બાદ તેમણે નવી જગ્યામાં તેમની ફતેહ જાહેર કરી.

મી. મગનલાલે ઉત્તર આપતાં જણાવ્યું કે મારા માનવંતા વડિસોનેજ ધમણે હું ચાહું છું. મારી શાંતિની સેવા કરી એ મારી રજા સ્વમજી હુ પ્રગલિના આ કાગમાં કોઇપણ શાંતિને ખાજી પડી રહેતું પાલરી ચકે તેમ નથી. આજણી શાંતિની ઉમતિના ખનતા ઉપાધ આપણા જાહર્જો કરે છે. છતાં રધારે પ્રવાસ થવાની જરૂર છે. આપણામાં સી કેળવણી બિાહી છે. હરિયોની ન્યાત ન્દાની છે, છતાં સી કેળવણી મારે ને પ્રવાસ કરે છે, તે અનુ-કરણીય છે. આપણામાં સીમ-ત રિચેરના હાનિકારક રીવાજે છે તે દૂર થવા જોઈએ, અને તેને માટે શાંતિમાહિમોની સહાનુભૂતિની જરૂર છે. જે કે હું દૂર જાઉં છું છતાં મારી કામગીરી આજણી સરેલા તરફ છે, અને મારાથી બનતી મદદ હું દૂર રહેા રહેા કરીશ.

મી. હોદાલાલ કેશવજીએ પ્રસંગને અનુમરતું કેટલક વીરેચન કર્યું હતું.

ત્યારબાદ રિંચમેન્ટ સેવામાં આવ્યું હતું, અને પ્રમુખને તથા મી. મગનલાલને હાર-તોશ મેનાવત કરવામાં આવ્યા હતા.

મી. મગનલાલે સભાના કન્ડમાં આ શુભ પ્રસંગે રૂ. ૨૦૦)ની મદદ જાહેર કરી હતી. તે માટે તેમને સભા ત-પથી મી. સોખજીએ તથા સંકેટરી મી. માણેકલાલ પ્રાણજીખનદાસે રૂપકર માન્યો હતો. વીત્ત ખડાવવા શાંતિના શેઠ ત-પથી મી. મગનલાલમાહને હાર અર્પી મહેબ્બા દર્શાવી હતી.

મગલ વાપરવા માટે શેઠ માણેકલાલે ઉપકર માનવાની દરખાસ્ત મી. હરિલાલ ના-લામાઈ વડીએ કરતાં જણાવ્યું કે મી. મગનલાલ મારા એગલ મિત્ર છે, અને તેમણે અદાથી મંરથને ધણી મદદ આપી છે. શાંતિની ઉમતિના ખાતે ને ને એમણે સજાવ્યા છે, તે અન-કમાં શુક્રા ભેવા છે અને એમાં ને કેહ શાંતિજનો અડાપ કરી પ્રમુતિ ન કરવા કે તેમના વિચારને માન્ય ન રાખી અમગ થવનું. મી. મગનલાલની જગ્યા શાંતિના કેહ કસાહી મુરક રેશે એમ મારી ખાતરી છે. મી. હરિલાલ વડીલની દરખાસ્તને મી. સોમાલાલે રોકે આપ્યો હતો. બાદ ખનયુગ્મજ લઈ મેળાવડો રિમર્જન થયો હતો.

મી. મગનલાલ તેજ રાત્રી પિત્તાની નવી જગેનો ખાઈ સેવા ઉપડી મળા હતા ને વખતે શાંતિનું તથા રમેલીવર્મની મેદારી સખ્યા રેશન ઉપર હાનર હતી.

એક ભાષણનો નહિ અપાયલો ઉત્તર.

“અગ્રયતા મિત્ર”ના તંત્રી સાહેબ,

તીએની બિના અગ્રયતા કોળા દિત માટે પ્રકટ કરવા કૃપા કરશે:—

અયેની થી દશાઅગ્રયતા શુભેન્દક સભાની ત્રણ ચાર વાર મેં સુલાકાત લીધી છે. આ સભા દર રવિવારે શાંતિની વાડીમાં મળે છે. એક વિદ્યાર્થી એકાદ વિષય ઉપર ભાષણ આપે છે અને નાનામાં નાના વિદ્યાર્થીથી માંડી કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ તે ભાષણ ઉપર ચર્ચા મચાવે છે. સભામાં હાજર થતા દરેક વિદ્યાર્થીઓએ કોઈ ને કોઈ ખોલતું એવો વખાણના લાયક કંમ પડી ગયો છે. આથી વિવિધ પ્રકારની ઉચ્ચેગી અને હિતકર ચર્ચા થાય છે. સભાનું કામ એવા નિયમથી અને એવી શાંતિથી ચાલે છે કે કોઈ બહારના શેક્ષકને પણ આ વિદ્યાર્થીઓના સર્વવર્તન માટે સન્માન અને પ્રસન્નતા થવા વગર રહે નહિ.

સભાની ચરખાતમાં વડીલા આ સભામાં હાજર રહેતા એમ સભાનાં પત્રકો ઉપરથી જણાય છે પણ થણા સાંજા વખતથી આ હાજરી નહિ જેવી થઈ ગઈ છે અને ખાસ જાણુવા પ્રમાણે રા. રા. મોહનલાલ રજુએકલાલ દેસાઈ અને રા. રા. મગનલાલ ચિમનલાલ શિવાય બન્ય કોઇએ હાજરીથી માર્ગદર્શક થઈ વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તેજન આપવા પરિશ્રમ લીધો હોય એમ જણાતું નથી.

આવી વસ્તુચિતિમાં, આ વિદ્યાર્થીઓના ઉત્કર્ષના પ્રયત્નોમાં સમય, સલાહ અને દ્રબની મદદ કરનાર રા. રા. મગનલાલ ચિમનલાલ વડીલને, તેમની હોદ્દાઉપરથી આપાધિય તારીકે નિમણૂક થઈ તે પ્રસંગે સભા તરફથી માનવ્ય આપવામાં આવ્યું તે ઉચિત થયું છે.

આ માનવ્ય અર્પણ કરવા માટે યોગ્ય મિલાવટમાં રા. રા. મગનલાલ ચિમનલાલના સમર્થમાં ખોલતાં અરિના બાહોષ વગીસ મિ. દરિલાલ નાથભાઈ પારેખે જણાવ્યું હતું કે “રુખાના કાર્ય માટે મિ. મગનલાલની જગ્યા લે તેવા કોઈ મુલાન્ શુદ્ધચ બહાર પડશે એવી આશા રાખવામાં આવે છે.” મિ. ખરેખના ભાષણનાં આ વચનોનાં ઉત્તરમાં જણાવતું લેખકે કે શાંતિમેવાનું આ કાર્ય મિ. પારેખ પોતે કોઈ વધારે સારી રીતે કરી શકે એમ છે. આવા ભાષણથી, આ વચનથી તેઓએ પોતે આ કાર્યમાંથી છૂટી જવાની કોશિસ કરી છે પણ સભાના કાર્યવાહકોએ તેમને હોડવા લોકતા નથી.

દેહના અને શાંતિના ઉદયને આધાર ભાવિ પ્રબં ઉપર છે. બાબકો આ બાવિના જાણવાનું આધાર રૂપ છે અને જ્યારે દશાઅગ્રયતા શાંતિનાં જાણકો સ્વપ્રવાળથી આલોભિત અને શાંતિના ઉદય માટે પ્રયાસ કરે છે, તો રવિવાર જેવા દિવસે સાંજનો એકાદ કલાક આ બાબકો માટે કાઢવા, તેમજ કાર્યક્રમમાં રસ લઈ, ઉત્કર્ષના તેમના પ્રયત્નને પ્રોત્સાહિત કરવા, ખનતી સર્વ મદદ કરવા રા. રા. દરિલાલ નાથભાઈ પારેખ, રા. રા. ચોમાલાલ મગનલાલ શાહ, રા. રા. ગણેશલાલ મણિલાલ રજુએકલાલ અને રા. રા. હોડાલાલ દેસાઈ જેવા શુદ્ધચોને સહન કરી અયોગ્ય મજાસે નહિ.

તવીન સમાચાર.

મિત્રમંડળમાં જોડાયા—મળીલાવ રજુકોડલાવ દેશાઈ અમદાવાદ પશુ દાવ પોસતાના મિત્રમંડળમાં જોડાયા છે.

કેળવણી ફેર—અમદાવાદનાં લખણો લઈ મહેમદવાદ મુકામે કેળવણીના ફેર સાર એક મેલાવડો મેલતા વર્ષે બરવામાં આવ્યો હતો ને તેમાં સારી રકમ બચાઈ ગઈ છે જેની વિગતવાર હકીકત અમે અન્ય સ્થળે આપી છે.

રોડકમળકે સ્વર્ગયાસ—અમદાવાદની વીંછા ખડાપતા કાલિનાં વ્યાખેવાન મહાતા પ્રખ્યાત જમનારામ દયાળજીના કુટુંબવાળાં મુનીલાવ કીલાખાઈનાં મરણની નોંધ લેતાં આ અને ભારે ખેદ થાય છે. એકાદ જમળ ઉપર એમનાં નાનાભાઈ નાનાસામનાં મરણ પછી આ મરણ થવાથી એમના કુટુંબ ઉપર ભારે આડત આવી પડી છે. અમે તેમને અંતક્રમણ પૂરક ફીણમે આપી મરનારના આત્માને ચિરકાલિન હમીએ છીએ.

એલ, એલ, બી. પરીક્ષાનું પરિણામ—નીચાં-૧ હોદ્દાશાસ્ત્ર પ્રશ્નોત્તમ-મહે-મદવાદ ૨ મુનીલાવ પ્રશ્નોત્તમ શાહ—પ્રિઆદ દાવ નોંશ. ૩ સોમાશાહ ને રજુકોડલાવ નડીઆદના મળી ગયું જવ પાસ થયા છે એ પરિણામ સતોવડારક છે.

ગયા વર્ષની ખાણીના લવાજમની પહેંચ

૧૧૨ જમનારામ હંફુમાઈ	ગડો.	૧૪૦ નીમેવન રતીલાલ	નડીઆદ
૧૧૩ આત્મારામ શ્રીમંજુલાલ	સુરત	૧૪૧ પ્રશ્નોત્તમદાસ નાનાભાઈ	"
૧૧૪ શ્રીમંજુલાલ	મહેમદવાદ.	૧૪૨ મળીલાલ મોહનદાસ	"
૧૧૫ દીપાલકે હંફુમાઈ	"	૧૪૩ મુળજીભાઈ દામેદરાદાસ	"
૧૧૬ મોહીલાલ જાનાચે	"	૧૪૪ જલદેવભાઈ મધુસૂદાન	"
૧૧૭ મનવલાલ પદમુદાસ	"	૧૪૫ મરદનલાલ પીતાબેર જડાલ	"
૧૧૮ હમનલાલ મોદીભાઈ	"	૧૪૬ નાપાભાઈ શામળદાસ	"
૧૧૯ દોડાલાલ નાપાભાઈ	"	૧૪૭ વનમાળી રામદાસ	"
૧૨૦ અનુભાલ મેડાભાઈ	"	૧૪૮ હરનાથદાસ પ્રશ્નોત્તમ	"
૧૨૧ રાધાભાઈ પ્રશ્નોત્તમદાસ	"	૧૪૯ ચંદ્રલાલ નાપાભાઈ	"
૧૨૨ મોહનલાલ મધુસૂદાસ	"	૧૫૦ રામજીભાઈ જમનારામ	"
૧૨૩ દીપાલાલ હંફુમાઈના વારોના હવાડી	"	૧૫૧ નાનુભાઈ મેલાભાઈ	મુંબઈ
૧૨૪ હંફુમાઈના હંફુમાઈ	મોડાસર.	૧૫૨ શ્રી નરુભાઈ મુલામજી	સુરત.
૧૨૫ મેડાલાલ દીપાલકે	"	૧૫૩ દોડાલાલ જમનારામ	ભારત
૧૨૬ રાધાભાઈ મધુસૂદાસ	અમદાવાદ.	૧૫૪ મનવલાલ નીચે	સંજી.
૧૨૭ એલ કે મેડુલાલકે	હવે પાસ.	૧૫૫ રૂબુલાલ હંફુમાઈ	મહેમદવાદ.
૧૨૮ મેડાલાલ કાળીદાસ	"	૧૫૬ નીજલાલ મનવલાલ	અમદાવાદ.
૧૨૯ શ્રીમંજુલાલ આદમકે	"	૧૫૭ મુનીલાલ મનવલાલ	"
૧૩૦ મુનીલાલ દોડાલાલ	"	૧૫૮ હમનલાલ જાનારા	"
૧૩૧ મળીલાલ મનેરાદાસ	"	૧૫૯ દીપાલાલ મુનીલાલ	મુંબઈ.
૧૩૨ દીપાલકે કાળીદાસ	"	૧૬૦ મેલાભાઈ મનવલાલ	અમદાવાદ.
૧૩૩ દોડાલાલ હંફુમાઈના	"	૧૬૧ નરેન્દ્રલાલ અમદાવાદ	રમરકે.

ગોદરેજની તીજેરી

અને

મોતી.

ગોદરેજની તીજેરીઓના સંબંધમાં ઝવેરીઓ વારંવાર એવો સવાસ ઉઠાવે છે કે તીજેરીઓમાં આગની વખતે કાગળ બળતા નથી એ ખરું છે છતાં તીજેરીની અંદર મેલેલાં મોતીનો આબ હિરી બચ કે નહીં.

ગયા ત્રવેગ્ગરમાં ગીરગામ બેંકરેડ ઉપર શેઠ લાલજી દયાળનાં મકાનમાં મોટી આગ થઈ તે ઘરમાં શેઠ ગોરખનદાસ પટેલની માલિકીની તીજેરી ગોદરેજની ઘનાવેલી હતી અને તેમાં કાગળો ઉપરાંત મોતીની એક પોટલી હતી તે મોતીની હાલત આગ પછી કેવી હતી તે શેઠ ગોરખનદાસે ગોદરેજઉપર લખેલા નીચલા કાગળ ઉપરથી સમજી શકશે.

ગ્રેસર્સ ગોદરેજ અને બોધગ બેંક—ધોડા દહાડા ઉપર ગીરગામ બેંકરેડનાં મારાં ઘરમાં આગ લાગી તે વખતે મારાં ગ્રેસર્સમાં તમારી એક તીજેરી હતી મારી રહેવાતી જગ્યામાં સઘળું બગાડે આખા ચાંદીમયુ હતું અને બધાં આગ બહુ જોરમાં થઈ હતી

ચંદ્ર ગીરપરેષ	મોતી તીજેરી હતી. તે તીજેરીમાં મોતી રહેલી અને સુગંધિત ઉપરાંત મોતીનાં
૫૬૮ ગોરખનદાસ મનજીભ	૧૬૮ મોટી હતી તીજેરી ગોદરેજની ઘનાવેલી
૫૬૮ ઊડાવાવ હીરાગ દ	અમદાવાદ ૨ સગામલ રહેને જુ મોતીની હાલત મારી રહેશે
૬૦૦ નાથાવાવ નારજીદાસ	૬૦૨ પેરી મોતીનાં હાલત રહેનાંમોની અજાણથી ચમ્કે
૬૦૨ અબ્દુલવાવ કાલીદાસ	૬૦૮ માં મળી આવ્યા હતાં, અને મોતીનાં આવડે
૬૦૮ ઊડાવાવ નાનાના ૧	૬૦૪ ગોદાવાવ લેન્ડુશાઈ
૬૦૪ પાનાવાવ ગોદાવાવ	૬૦૫ મહીલાવ ત્રીભોવનદાસ
૬૦૬ મહીલાવ ત્રીભોવનદાસ	૬૦૭ નાથાવાવ બાલકુન્દ
૬૦૭ નાથાવાવ બાલકુન્દ	૬૦૮ ત્રીભોવન કાળીદાસ
૬૦૮ ત્રીભોવન કાળીદાસ	૬૦૯ ભાઈચંદ દામોદર
૬૦૯ ભાઈચંદ દામોદર	૬૧૦ ઊડાવાવ મહુદાસ
૬૧૦ ઊડાવાવ મહુદાસ	૬૧૧ ધીરજલાલ પીતાવાવ

મહેમદાવાદ
નોંધ
રતનામ

પની પાસે, પરેલ-મુંબઈ.

સાસ વી. પટેલ.

ખડાયતા સિત્ર.

પુસ્તાક ર લુ.) આર્થશીપી શુકલે પદ્ય એકાદશી, સંવત ૧૯૩૨. [અંક ૨ એ.

શાહકોને સૂચના.

અમે જાણવાની રમ્મ લાગ્યે છીએ કે મન આંકે આવે “ જાનિ પત્ર વાર્ષિક ” નું પુસ્તક અમે બેઠે દાખલ નેના પેમા આવી મળા તેને મોઢીથી સુઝા છીએ ને તે અપાસ પાંચાઈનાં પાત્રને જુઠું પમર પાત્રું છે ને તેને તમે મનુ માનવી સાધ છે. આ વસ્તુ સિદ્ધિ અપાસી આનખાં દોવાથી અમે પડેલેથી નેની નાકેરે કેલ્લીક વધારે લગ રાખેલી છે તેથી અમે વિનનિ કરીએ છીએ કે અપાસ નવા તથા જુના માદકોમે પેમા મોઢીથી આપી ને તાલિ મેઘાલી લેતુઃ તેમજ ને જુના માદકોમે પોતાનું નમ માદકોની રીપખોથી કરી કરા લખ્યું છે તેથી પત્ર આ વરથી તે રી યાત્ર કરવી અમને આખારી કરશે. આ ઉપરાંત અમને જાણવાને અનરદ આનંદ લેખન થાય છે કે ખડાયતા સત્રાને ને અપાસી જાનિને કમળ મેઘાવડો નડીઆદ મુકમે જા રાની ખજર આપી હતી તેને જાનિ પત્ર લખાનાં સમાપ્તો તેમજ નડીઆદના મદરો સાથે મળી કામ પમવોહાર આપમ મળાને છે તેથી પત્ર અપાસ માદકોને તે જાણવડું અરખર વેપારી ને વાંચના લાલક લખાનું અમે પુર પાડી સહીવું. તો અપાસ આ પ્રવલને માન આપો અપાસ જાનિ બંધુએ ને મિત્ર મુકાનના સમાપ્તો માદકોની સંખ્યામાં એકલ વસશે કરો વિના રહેશે નહી એમ એમે આજા ગખીએ છીએ.

તંત્રી.

(અગ્રાંકો માનુ.)

કુનમ વાંદની ખોડી પુરી ખરી રે—એ શાલ.

કપાસા જાનિ તજી, જપ કો પીર વીર
જાગલખને જાળીને સુખી જાણિ નવનીલ
નેથી અમચર્મના નિરદ અમુમ અપાસથીરે
રેથી સરસલીનું, શુભ અસાધન થાય
પ્રેમે હતી મળીને જાણીએ મે સાધર્મ રે.

દેવી પ્રસન્ન થશે, થશે, લક્ષ્મીપતિ પ્રસન્ન
 ન્યૂન નહીં રહે જગતમાં, જ્યાં વાધશે અખંડ
 માટે ખંધુ મારા, બાળ લગ્નને બાળજો રે
 એથી સુખ યાશેને, પરવરશે કુઃખ દૂર
 ગ્રેમે હળી મળીને બધુઓ સૌ સાથમાં રે.

કન્યાવિક્રમ અનિષ્ટ છે, સૌ પાપોનું પાપ
 જુએ બલે ભોંયે સૂતો, પશુ નવ ગદશો તે હસ્ત
 વળી યાતિવસએ, કેર સુખર્થો યાતિમાં રે
 તે રીતસર નો થાયે, તો સુખરે સપળાં કાજ
 ગ્રેમે હળી મળીને બધુઓ સૌ સાથમાં રે.

ચાર દિવસની ચાંદણી, ઘેર અધારી રાત
 મોટાક નાત વરા તણી, પ્રમાણુ રૂડી બાત
 માલી મેઠાક મેળવવા, ધન નહીં વાવરોરે
 બે છે કારીર, મેળવવાનો ઉપાય
 ગ્રેમે હળી મળીને બધુઓ સહ સાથમાં રે.

કુળવાનો તમે કુળનો, ગર્વ ન ધરો કાંઈ
 માળાના મણુક બધા, નહીં મોટો નહીં મેથ.
 માટે હળી મળી સુધરીને, તમે સુધારજો રે
 પરમારયની ખાતર, સ્વારય કરજો ત્યાગ
 ગ્રેમે હળી મળીને બધુઓ સહ સાથમાં રે.

ગામે ગામ હળા મળી, કંડ કરો દહ ધ્યાન
 જાણુટ ધન એકડું કરી, કેળવજો તમે બાળ.
 સારી સ્કોલરશીપો, દહ ઉત્તેજન આપજો રે
 જ્યાં સુધરશે ને, કેળવાશે તમ બાળ
 ગ્રેમે હળા મળીને બધુઓ સહ સાથમાં રે.

મોટું રાન વિધાતકું, જ્યાં અધીક નહીં કાંઈ
 છવ રૂડીને છીંદ કરે, એથી અધીક શું જોય
 દેવી સંપત્તિ, તે યાતિ ઉત્તિ કેરો, મંત્ર છે રે
 રેજો ઉત્તેજન, કેળવવા યાત બાળ.
 ગ્રેમે હળા મળીને બધુઓ સૌ સાથમાં રે.

નેઈ—હજિયામાં કાલીઃ આર્તોભિા છે જુ બીઃ કી લેખાને પ્રજા દેનાથી
આમ વનિજાને યદ છે કીય કારી કરે જાને રથાન આર્તોભિ કીમે. કાનિતી બાન્ધ
કીમેને તેજા આર્તોભિને વિરિદી કીમે કીમે કીમે તેમે. જુ પીયના એક કુટો
તેજ વિચારી. અવ બાન્ધ પદમાં મેકલયા પ્રજા કીમે તે તેને કીર્તિ રથાન આર્તોભિ
આર્તોભિ કરે આર્તો કાનિતી કીમેકી બાન્ધ આર્તોભિના બાન્ધ છે કે “ મુદીમુદીપ ”
તેજા વગાર આર્તોભિ કીર્તિ કરે કીર્તિ કીર્તિ કીર્તિ આર્તોભિ આર્તોભિ કરે છે તે
આર્તો ભાતી કાનિતી જુ વાન્ધ નકિ તે વાન્ધ કીર્તિ તે આર્તો કીર્તિ. તાત્કી મેક-
લયામાં આર્તોભિ તે તે આર્તોભિ આર્તોભિ આર્તોભિ આર્તોભિ આર્તોભિ આર્તોભિ
મેકી વગાર કરે આર્તોભિ.

જ્ઞાતિહિત સાંધવાની રહેલી ને ખરી કુંચી.

(લેખક:—ભાઈલાલ વંદાવનદાસ કોઠારી બી. એ. બેલ. એલ. બી.)

જ્ઞાતિ તે જનસમાજનો એક અંતરંગ ભાગ છે તેથી જનસમાજ સુધારવાના ને માગ મોટા મોટા માણસ ખતાવી ગયા છે તે જ જ્ઞાતિ સુધારણામાં ભાગ પડે છે: તેને વાસ્તે પહેલી વસ્તુ એ ખાસ જરૂરની છે કે જુદી જુદી સમાજ કે જ્ઞાતિ સુધારવાને માટે તે તે સમાજ કે જ્ઞાતિની અંદરની સ્થિતિ તપાસવી જોઈએ કે જ્યાં કયે રસ્તે પ્રવેશ કરવાથી આપણે જોઈએ તેમનાં કષ્ટોં ને તરત ધ્યાનમાં આવે ને આપણા ઉત્સાહ ને વખતનો ખોટો વ્યય થતો ખરો. જારીકાંઈ તપાસ કરતાં દરેક જ્ઞાતિ કે સમાજની આખતમાં એટલું તો જરૂર આવશ્યક પડશે કે—

જ્ઞાતાનુગતિ—કો લોક: ન લોક: વારમાર્થિક: ।

જ્ઞાતિના કે આગળ વધીને કહીએ તો કુનિયાનો મોટો ભાગ ગાડીયાં પ્રવાહની મારફત એકની પાછળ એક—એક જેમ કરે તેમ બીજો કરે—તે ન્યાયે ચાલવાવાળો છે. લોકનો સમુદાય કે મોટો ભાગ કંઈ પરમાર્થ તરફ દૃષ્ટિ રાખી લોકસમાજ અર્થે પોતાની ગતિ કે વર્તન રાખે તેવો નથી. આવી વસ્તુસ્થિતિમાં જ્યાં આધાર ને લોકોમાંના મેતા કે પુઠારિ ઉપર છે. “જેને ચાલમાં એક પુરુષ કહે છે, ને પ્રમાણે એક પુરુષ ચાલે છે એ જ પ્રમાણે અન્ય પુરુષ વર્તે છે, ને તે જેને પ્રમાણ ગણે છે, તે જ લોકનાં ચાલ મણાય છે.” કારણ લોકોમાંના ધણીખરા તો ચાલતું મોઢું જ ને જા કે તપાસવા જતા નથી. તેથી એટલું જ નહીં છે કે જે જ્ઞાતિમાં એક પુરુષ સારી કે ઉચી કોસિયા ને તે જ્ઞાતિને સારે ને હવે રસ્તે લઈ જાય ને જ્યાં ને હલકા ને તે જ્ઞાતિને પણ હલકી પાપરીએ પેઢિયાદે જોઈ કાઢી પછે જાતને ઘટ નથી.

હાલ જેને આપણે નાતના શોક કહીએ છીએ તે આ એક પુરુષનો અપજ્ઞ છે પણ તે અપજ્ઞ જ બીજા કેટલાક અપજ્ઞ સમૂહો મારફત પોતાનો અસંપ્રતો અર્થ જાગરી શક્યો નથી. કારણ અપજ્ઞ થવામાં અસલ સમૂહમાં તો મુખ્ય ને “૨” કાર તે ઉડી ગયો છે. જે સાચવેલા ને ચાલી છે, તે જાલી શકશે કે જ “૨” કારમાં કેટલું જોર રહેલું છે. શાસ્ત્રમાં જે કેટલાંક મંત્ર વાંચ્યા છે તેમાં “૨” કાર ખાસ કરીને જલ્દી જોર આપવાવાળો ને જરૂરનો સમૂહ હોય છે. કારણકે તે અગ્નિ અથવા તેજ વાગક છે ને તેની ખરી અસર માણસમાં ખરે તેજ ને જુસ્સો લાંબવાની છે. કે જે તેજ આગળ બીજા અંગત જાય છે. ને તેવો માણસ લોકોમાં પૂજાય છે, ને એક મણાય છે. પણ આ જાન હુમલાય થવા સારે આ જમાનામાં તો અગ્નિ એક રચા નથી. તેથી એક (ચિત્રમાંથી બાકી રહેલા) અથવા શોક કહેવાય છે. ને વ્યાજબી જ છે. હવે ધ્યાન માત્ર એટલું જ રાખવાનું કે તે શોક પણ પોતાનું શોકપણું જાગવી રાખે ત્યાં સુધી તો જ્ઞાતિ શોક હલકાં રહેશે ને એક ખરાબ સ્થિતિ નહિ થાય. પણ દિવસોરીની પાદ માત્ર એટલી જ છે કે હાલના જમાનામાં શોકીઆઓ તેમ જ

સુધારકો તે શેક સંબંધોની આવની દરમર નહિ કરવાથી હોય છે "સક" બની જાય છે તે વાતિયું સત્તાનાથ વાળે છે. તરે બીજા કયા તરફ નહિ તેા તેમજે આગ તરફ તેા ખાસ ખ્યાન આપી તે સચવવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

એક સુધારકોની ભાષા મારે જરૂરું જાણવાથી કહી આપણા અસદ્ય વિષય તરફ વળીએ. મેં પહેલાં જાણ્યું તેમ જે કાલિયાં એક પ્રશ્નો હયા તે સાતિ ઉચ્ચે દરજ્જે થઈ ને જ્યાં તે હયા તે હયા પાવરીએ જવન્નો હવે હયા એક પ્રશ્ને કયા હયા ગુણું થઈ જરૂરું જોઈએ અમર તેનાં કેવાં લક્ષણ હોવા જોઈએ તે તપાસીએ. પહેલાં તેા જે જરૂરું છે કે તે પોતાની કાલિની ખરી વાતિયતિથી માલિતમર દોરો જોઈએ ને કાલિનો મોરો આગ જોરો હોય તેવા કવાનો પોતે પ્રયત્ન કરવો જોઈએ: તેમ કરે તેા જ લોકો તેના ઉપર વિશ્વાસ પ્રકરો ને તેને એક તરફ માનશે. સાચુ જ નીતિસાધનો પણ એક નિયમ છે કે કોણપણ માણસનો માત કરવો હોય તેા પહેલાં આપણે તેની પ્રીતિ સંપાદન કરવી જોઈએ. ને તેના વિશ્વાસ મેળવવો જોઈએ: એક વખત તેના આપણા ઉપર વિશ્વાસ એવે તેા પછી આપણે તેને મને તે રસ્તે દોરવી જઈએ અમર આપોને આપો મળી જઈએ તેાપણ તેને કાલિનો સ્પર્શ કરવો નહિ થવાથી તેને અમર જણ નહી પડે કે પોતે આપોને આપો ગણાઈ મશે. જે રસ્તે ત્યાં માતને મારે જતાઓ છે તે જ આપણે કમ્પાનને મારે જવું વાપરવાનો છે. જાણક સાથે જાણક જેવા યાજી તેા જ તેને સુધારી કહીએ તેથી મેં પ્રશ્ન થવા કહીનર મળ્યું પહેલાં તેા તેવા કવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ તેવા થવા છતાં પણ બીજા કરતાં પોતાનામાં કંઈ વિચિત્રતા કે વિશેષ કુલ અથવા સંપાદન કરવું પાડવાની કાલિ જોઈએ એટલે કે તે વિદ્યાન તેા પહેલેથી જ દોરો જોઈએ. પોતે વિદ્યાન થઈ અજ્ઞાને સુધારવા અથ જનતાં આવાડું જોઈએ. તેવે વખતે પણ પોતાની વિદ્યા તરફ ખાસ ખ્યાન રહી કહે એટલી કાલિ દોરી જોઈએ ને બીજાને સુધારવા મારે જ તેમ તેમના કયાણુ એવે જ પોતે અથ જન્મે છે તે વિષયું નહી જોઈએ. નહિ તેા થજા કામલાઈ એમ પણ જાને છે કે બીજાને સુધારવાનો પ્રયત્ન કરવા જતાં પોતે જ ભયડી જાય છે અથવા પોતે જની જાય છે.

આ પરથી મેં પ્રશ્નું બીજું કહ્યું નહી જે સાચ છે કે પહેલાં પોતે વિદ્યાન-થઈ કાલિની વસ્તુતિથી માલિતમર થઈ તે પ્રમાણે તેવાં મોટા જાગ જવા જની તેમને સુધારવો પ્રયત્ન કરવો જે પહેલું. ને તેમ કરતાં કરતાં પણ તેમના કલ્યાણના અર્થે જ પોતે તેવા જન્મે છે તેથી તેા જન્મ છતાં તેની અમર પોતાપર નહિ થવા તેની એટલે પોતે જાન અમર રહેવું જે બીજું ને ખાસ જરૂરું થઈ છે: નહી તેા જો પોતે જરા સજા થશે તેા મુશીબ નહી જ છે. દરે જા જન્મે લગ્ન થઈ જ માણસમાં દોરાં તે નાનીસતી વાન નથી. કમવરે તેમ જ વાંચતાં તેા જે વાન મડું રહેલી થાય છે પણ અમ-જમાં કુચનો વખત આવે તારે તેની ખરી મુસલોનો માવમ પડે છે. કુંચી કેરોની વિદ્યાને અસદ્યપણે પરમાથ લુહિથી બીજાં કલ્યાણ કરવામાં તેના ઉપયોગ એ એ વાંતાં થજા જ આજા થયેલા ને વિરૂઢ માણસમાં જ મળી આવે છે.

આ જામળ વપારે રાતે કમજરજને મારે આપણે બીજે ઉચ્ચે કામલો થઈએ. મળ્યું પોતાનું કલ્યાણ કરી મેવાના આ દુનિયામાં જે જ રસ્તા છે એક તેા કમ્પોચ ને

ખીન્ને માન્યોગઃ એટલે કૌટખણુ જ્ઞાતના ફલની આશા રાખ્યા સિવાય અશક્ત રીતે અથવા નિષ્કામપણે કર્મ કરી પોતાનાં અતઃકરણની શુદ્ધિ થવા પછી ઉપાસના કે માનને માર્ગે ચલી પોતાનું કલ્યાણ સાધી લેવું તે પહેલાં માર્ગ, ને માનવરેજ નથર ખીન્નેપર વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થવાથી પરમાત્મ પ્રાપ્તિના દંડ ઉપાય લેતાં તેના સાક્ષાત્કાર થઇ આત્મપ્રાપ્તિ કરી લેવી એ ખીન્ને માર્ગ. જન્મે સૌ સૌના અધિકાર પાત્ર છે. ને દુનિયાનાં મોટા ભાગ કર્મયોગનો જ અધિકારી હોવાથી સ્વેચ્છા જ રસ્તો ખળતાં સુધી પકડેનાં એ વધારે એવઝર છે છતાં પણ કેટલાક સાત્ત્વકારોનું કહેવું એવું છે કે ખીન્ને માર્ગ કે જે અપરો છે તે પકડ્યા પછી ને પોતાનું કલ્યાણ સાધી લીધા પછી પોતાને વાસ્તે કંઈ કરવાનું રહેતું નથી છતાં લોકકલ્યાણને માટે જ પરમાત્માની માફક અતતાર ખરેખર કરે છે તેજો જે પોતાનું એકલાનું કલ્યાણ સાધી બેસી રહે છે તેના કરતાં ઘણી ઉંચી કોટિના છે. તેથી માનારૂઢ થવા પછી પણ યશઃશ્રી પ્રાપ્ત નીજ્યા લોકેમાં બધી લેકનું કલ્યાણ અસાધ્ય રહી સાધવું તેને છેલ્લી કસોટી તરીકે ગણવી છે. એટલે કે Theosophy અથવા મંદાવિદ્યામાં જેને માસ્ટર કે મહાત્માઓ કહે છે તે જ શક્ત આવી જાતના ને આવા લક્ષણવાળા એક પુરુષો છે કે જેમણે પરમાત્માપ્રાપ્તિ કર્યા છતાં લોકકલ્યાણને માટે પોતે ઉચે બધા તેના સામ ખીન્ને શાપરો ને તેમને પણ પોતાની સાથે લેવા એ જીવિષી જ દુનીયામાં પોતાની સ્થિતિ કાપમ રાખી છે.

આ પરથી સ્પષ્ટ સમજાવે કે પહેલાં જે એ લક્ષણ આપણે જોયાં તે એક જ માણસમાં હોવાં કેટલાં કુરુકેલ છે. માટે તે પૂર્ણ નહિ તો ઘેરે અરો, એક નહીં તો શેક તરીકે પ્રાપ્ત કરવાનો રસ્તો લેવો તે જ માનિદિત કરવાનો રહેલો રસ્તો છે. બાકી ખીન્ન હજાર રસ્તો પ્રપન્ન ફેરીશું તે અર્થ જ નરો. જો કે પ્રાપ્ત કરવામાં ઘણા વખત લાગશે પણ તે થોડે ઘણે અર્થે પ્રાપ્ત થવા પછી માનિદિત ઘણી રહેલાઈથી સાધી શકશે. આને વાસ્તે હું ઉપદેશો એક અવધારીક દર્શન આપી વધારે સ્પષ્ટ કરવાની રત્ન લઉં છું.

એક મોટા રાજ્યકર્તાને ત્યાં એક ધણે જ વિનયી, સુશીલ ને મનતાપદ્ય સ્વભાવનો રાજપુત હતો. તેને બહુવચ્ચ માટે ધણા પ્રયત્ન કર્યા છતાં મોંઘી ઉંમરે જતાં લુપ્તી તે નિરક્ષર જ રહ્યો હતો, જેની તેની સાથે મળી જતવા સ્વભાવને લીધે તે સમયમાં એટલું બહું ચિત્ત રાખતો કે પોતાની મોટી ઉંમર થવા છતાં તે રમતીઆઈ જ રહ્યો, ને તેની આસપાસના કેટલાક પ્રજાપ્રતિયાઓ તેને તેજો રાજામાં પોતાનો સ્વર્થ સધારે એમ ધારી તેને જુદી જુદી રમતોમાં ભેળવતા ને તેમાં જ તેના આખો દહાડો કાઢી નાંખતો. તેના પિતાએ તેને બહુવચ્ચ માટે મોટા મોટા પ્રચાર આપી આજમાં આજ ૧૫-૨૦ વિદ્વાન માણસોને અજગમી બોલા, પણ શિક્ષકને નામે જ બાકનારા ને રાજપુતને તેમાંના કોમપણુ એક અક્ષર સરખો થીપ્તી શક્યો નહીં તેથી તે રાજ્ય પોતે ધણે નિરાશ થઇ ગયો ને પોતાના પછી પોતાના રાજ્યનું શું થશે તે વિચારમાં ને વિચારમાં પોતે બહુ દીલ્હી થવા લાગ્યો. એટલામાં ત્યાં એક ધણો વિદ્વાન તેમ જ અવધારકુશળ ને પૈસે ટકે સુખી એવો માણસ રાજ્યમાં આવી અડ્યો. રાજની એક દિવસ સુલાકાત લીધી તે વખતે તેણે રાજની ઉદારસીનતા ને દિલગીરીથી તેના રતીનું દીલ્હી થવાનું કારણ પુછ્યાં રાજને તે એવી સાગંજીવાળા માણસ જણાયો કે તેણે તેને જે ખર્ચ કરણુ હતું તે કહી દીધું—તે પરથી રાજપુતને બહુવચ્ચનું કામ તે નવા આવનારે માથે લેવાનું કણ્ઠ્ય કહ્યું.

રાજાએ પોતે પગસની વાત યુક્તાં તેણે જાણ્યાં દીધું કે મારે કાંઈ પગારની જરૂર નથી. તેમ જ આપે અને સિદ્ધક તરિકે રોડપો છે ને વાત જાણવાની પણ જરૂર નથી. હું આસને આસને રાજકુંવરને જાણવાવાનું કામ કરવો રહીશ, આપ ધીરજ રાખી જે વાચ તે જોવા કરજો. બીજા દિવસથી તે આજુને રાજપુત કેમ બચતો નહીં હતો તેનાં કારણ જોધવા માંડ્યાં તો તેને જાણ્યું કે તે રમતનો જાદુ જોખીન હોવાથી ને તેના યુવાનતાના તેને તેજે જ રાખવામાં પોતાનો સ્વાર્થ સંપી લેતા હોવાથી કાંઈ પણ માત્રાને તે કા.વા દેતા નહોતા. હવે આ બીજી રમતમાં રાજપુત કયુતરી સાથે રમત કરવામાં દિવસનો ઘણો ભાગ મરડતો હતો. કારણ કયુતરીની જાત એવી છે કે તેમને અધિક માણસપર વિશ્વાસ બેઠો તો પછી તેણે તેની સાથે એકદમ ઢળી જાય છે ને તે જેમ તેમની યાચે કરાશે તેમ કરે છે. આ પરથી પેલા આજુએ કયુતરીની રમતમાં પોતે નિશ્ચાલ હોય અપર તે રમતનો પોતે પ્રેક્ષક હોય તેવું યાન સંપાદન કરી રાજપુત યાચે જાણી મુક્તિ રહી. તે પરથી રાજપુત એટલો મર્યાદા પ્રુષ પ્રુષ થઈ ગયો કે આત્મતા નામથી બહાનારા તે રાજપુતે આ નવા આદવાચને સ્વર્ગમાંથી જાણે કાંઈ દેવ ઉતરી નહિ આવેલો હોય તેનું ને તેમનું માન આપવા માંડ્યું.

આ નવા આદવાચે જ્યુ તે રમતનો કેટલોક અનુભવ મેળવ્યો હતો તેથી રાજપુતને તે નવી નવી રમત શીખવવા લાગ્યો તેથી રાજપુતનું તેવી તરજ માન વધતું ગયું આમ કરતાં કરતાં મારે જ મહીના નીકળી ગયા, રાજા તો તે રમીયાતમાં એટલો અધીરો બની ગયો કે એક વખતે એકાન્તમાં બેઠાથી તેણે તે નવા આદવાચને પુછ્યું કે તમે તે મારા કુંવરને જાણવવા માગો છો કે વધારે રમીયાત કરવા માગો છો. પેલાએ સાતિથી જવાબ આપ્યો કે “રાજાજી, ધીરજ કરો ઉતાવળે આંખ પાકવા નહીં. મારો હૈંસ મારો ખ્યાન મદાર નથી ને રાજપુતની રમતથી હું પોતે લેખતો નથી ત્યાં સુધી મને પોતાને આવી છે કે હું મારો હૈંસ મર લાખા વિન નહીં રહું” પછીથી તે હંમેશ માટે રાજપુત યાચે જાણ લાગ્યો ને કયુતરીની નવી નવી રમતો શીખવવા લાગ્યો ને નવાં નવાં કયુતરી પગારી પોતે પોતે તેમાં પૂર્ણ હસારકથી ભાગ લેવા લાગ્યો. એમ કરતાં કરતાં કયુતરીની સંખ્યા પછી વધી ગઈ ત્યારે તેણે કયુતરી દુકરીઓ પાત્રી તેના ભર્મ પાડવાનું જાણ્યું, પછી ખેલા સ્વર અદ્દસી એક દુકરી પછી બીજા જાર જારથી એક એક એમ દરેક બ્યંબળ અદ્દસી જારાપદી પ્રમાણે બીજા એક એક દુકરી કરી તે દરેક કયુતર પર સુંદર રીતે છાપેલા જેવા અદ્દસી લખ્યા ને પછી આ “સ્વર” દુકરીનું, આ “કવર્મ”ની દુકરીનું, આ “જ વર્મ” ની દુકરીનું, એમ જુદા જુદા કયુતરીને ઓળખાવવા માંડ્યાં.

તે કેટલોક વખત સુધી એકજાતનાં એકજાતનાં રાજપુત તે નવી જાણે તેવી રીતે દરેક અધર ને તેની જરારથી ઓળખતો થઈ ગયો ત્યાર જાર તેને યુવાસર શીખતી તેની યાચે નામ ને વાંચો વચ્ચરજ માંડ્યાં આટલું થતા સુધીયાં પોતાના તરજના રાજપુતના વિખાતમાં બીજાજ આખી આદવા દીધી નહેતી કે તેને માન થતા દીધે નહેતો તેમજ થતા પછી મારીનું કામ તો મદુ સેવું રોજથી તેની ચીમતમાં હું ઉતરતો નથી. જ્યુ એકદરે રાજપુતને ખબર નહીં પડવા દેતાં, તેના જોશન જાતી, અચકત રહી નવા પ્રેક્ષકે પોતાનું કામ એવી દુઝીયારીથી કરી લીધું કે રાજવખાંસ દરેક દરેક માણસ તેનાં વખાણુ

કરવા લાગ્યાં ને રાજ તરફથી તેને કેટલું પણ જનતો પગાર સેવાતી જરૂર નહિ, એટલે સુખી તે પોતે થશે ને રાજને રાજ્યવને તેમજ દરેક માણસને તેવી સુખી બનાવ્યાં. દુઃખી માત્ર રાજ્યવના ખુશમતીઆ થયા કે જેને હજ કે અધર્મના વર્ગમાં મુકી રાકાય.

તો તે ઉપરથી સાર એટલેજ લેવાનો કે યાત્રિ અગર જનસમાજને સુધારવાનો વિચાર હોયતો પહેલાં તો યાત્રિ કે જનસમાજને રંજન કરીનેજ સુધારવાની આશા રાખવી તેને વાસ્તે પહેલાં પોતે વિકાસ થઇ પડે તેમની અભિરૂચી અવધોક્ષી તેમની તે તે અભિરૂચી પ્રમાણે આલી તેનાથી અસક્ત રહી તેમના કલાલુ વાસ્તે પોતે તેવા બનેલા છે તે હંમેશા ધ્યાનમાં રાખી તેમને ઉચે ચલાવવાનો પ્રયત્ન કરવો તો જ તે સત્વર ફળીશુત થાય આદી બીજા બધા પ્રયત્ન અર્થે જાય એ નિસદેહ છે. इति शिवम्.

નડીઆદ સમારંભ.

શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતામાં કહ્યું છે કે માત્રનાં માર્ગશોધોંઽહં તો તે શુભ માસના મહા મંગલપ્રક એકદસી ને કાશીના દીવસો—આ અંક બાદાર પડ્યા પછી પખવાડિવામાંજ આવી સામયો. તે મુનિઓને કેટલાક મહીના બહારે કેટલાકોની વર્ષોતી મહેનત ને જહેમતના પરિણામે હૃદયવેલી આપણી યાત્રિના સમસ્ત મેળાવણ કે સમરંગણી ફેરીની ઝાંખી કરવાનો સુયોગ પ્રાપ્ત થયો તે આવસર ધણેજ આમલ્ય ને નહી ગુમાવવા જેવો છે. તો આજ યાત્રિ બધુજો તેનો પૂર્ણપણે લાભ લઈ ફૂટાર્થ થવા ચુકશે નહી. બહાલાં જધુજો, પરમાર્થ કુદિયા કરેલા કોઇપણ શુદ્ધતને યથ સંબોધન આપી રાકાય. તેમ આ પણ આપણી યાત્રિના એક યથ લેખી રાકાય એટલુંજ નહી પણ આતો ખરી રીતે ગીતામાં વર્ણવેલો આપણી યાત્રિને વાસ્તે તો અસમય યથ જી રાકાય. તેવું વર્ણન કરતાં શીષ્ય કહે છે કે—

ब्रह्मर्पणं ब्रह्महविर्ब्रह्मघ्नो ब्रह्मणाहुतः ।

ब्रह्मैव तेन गन्तव्यं ब्रह्मकर्म समाधिना ॥

યાત્રિબધુજો ! આનો અર્થ માત્ર એટલેજ યાય છે કે આ યત્રમાં અર્પણ કરવાનું—હત દ્રવ્ય—તેમ હવે પણ અણ છે તેમજ તે અણરૂપી અસીમાં અકાનાજ હાયે હોમવાતું છે તે જવાતું પણ અણ પાસેજ છે ને તે અખિત કર્મ અસમય છે. યાત્રિબધુજો, આ આપણે ઉત્તરવાનો સમારંભ પણ તેથી જોયે થત છે તેમ માનવાતું છે, ને તેવી ઉંચી આવનાથી કાર્ય આદરવામાં આવશે તોજ તે પૂર્વ રીતે ફેરવેલું ઉતરવાનો સંભવ છે. અસમય યત્રમાં જેમ બધે અણજ દષ્ટિએ પડે છે તેમ આપણા આ યત્રમાં પણ સર્વજ યાત્રિયોત થયેલું યાત્રિહિત, ને યાત્રિહિતજ નજરે ચડ્યા વિના રહેતું નથી; તેથી તે યત્રમાં ભાગ લેનારા અમર તેને હત વાહવાદના હૃદયોથી વધાવી લેનારા થશે, તોપણ આપણાં મદદનાજ સમજવાં; યાત્રિબધુજો, શે પ્રાણી સૌના સૌના અધિકાર પ્રમાણે કામ બળની ચકે છે પણ એક ગદ્યકારને શ્લોકમંદે જનાવચને જવાની મદદની અવેશ રહે છે. તેમાં

નાના કે મોટા જેવું દષ્ટ છેલ નહીં. સૌ કોની સક્રિય પ્રયત્નિજ પોતાને આમ બળવે છે તે આવા કુલ પ્રસંગે તે કેટલું કરે તેન તેને વાસ્તે આગળ વધવાનો રહેતો છે. ને તે તેમ કરીનેજ ખીલના જેટલુંજ પુરુષ કથાય છે. તેમાં વળી આપણે યાત્રિજીવિજ—એક કુટુંબીઓ—એટલે આપણામાં સમભાવ દોવેજાં જોઈએ. તેથી મતમાં કામ કરનારા—નેમને મદદ કરનારાઓ—તન, મન, અગર બનથી અગર તે પણ ન જરે તો તેમાં હાજર રહેનારાઓ—અથવા છેવટે દૂર રહી રહેલ હજીનાસંચોને તેને વાહવાઈ કહેનારાઓ મધ્યમ સરખી રીતે પુણ્યવાન અને છે—તો મારા બહુલ જીવિઓ ! નું રૂપીથી પણ આપને વિનંતું કે આ મતમાં આપ આપને રોગ્ય આમ બળવવા ચુકશે નહીં. કારણ કે આવો રોગ આવસર આપણે ખાટે પ્રયત્નજ પ્રાપ્ત થયે છે. આજ હવે આપણી યાત્રિજા બનિયનો આધાર લટકી રહેલો છે તો આ શુભ અવસરને હાથમાંથી પ્રમાદ—આવરણ કે ઘેરાજાં બીજા કોઈ અંતરાયથી સરી જવા દઈ પાછળથી પસ્તાવું ન પડે એવડ ઉપર ખુબ ધ્યાન આપવું.

યાત્રિજીવિઓ, આજા બે સમયે આપને પ્રેતસાહન રૂપે જણાવી દને આપણું શુભ કાર્ય કેટલું આગળ વધ્યું છે તે જણાવવાની રજા લઈ છું, આ આપણું માસિક દર થયું ત્યારથીજ અને આ કાર્ય અમલમાં મુકાયો શુભ સંકલ્પ તો કરી રાખ્યો હતો ને તે દર રીતે—પણ તે આજુબજી અમલમાં મુકાશે તેવું તે હું સાચ કહું તો અને રરખે પણ ખાઈ નોડેલું તેમજ સાથે સાથે ખારે જણાવતું જોઈએ કે મેં મયા અંકમાં વર્તના રીવાજમાં જણાવ્યું છે તેમ આપણા માસિકને આટલી રહેલ મળશે તેમ પણ ખાઈ નોડેલું! તે પ્રમાણે પણ આજનાં તો પણ કહું તો કપરજ અને ખાઈ કરતાં વિશેષ બુદ્ધિજીવિ. પારી રહેલ આપી છે. એ કે આપ સર્વ આજીવની મદદથી અને પૈસા માગતી વિંતામાંથી મુક્ત થયેલા હોવાથી કપર કરી પ્રપ્ત જરી રાખવાનો તો અને દર સંકલ્પ કર્યો હતા કપરી અનુમદથી અને જે હવેલ મળી ને જોઈ અને અમારા બીજા સંકલ્પ—આ કાર્ય અમલમાં મુકાયો—અથવા પોષક ખજાનાસમાજ પાસે જાહેર કર્યો ને એ પણ વખત તે પર વિચેચન થતાં છેવટે ઉપર જણાવેલે રીવસે તે મદદવતું અને નહીં કહું અજા મદદન કાર્યને ખાટે વખત જો કે જડુ પુરો નડોતો પણ અને માસિકની આજનાં મજેરી રીતેથી પ્રેતસાહિત થઈ કામ કરવાનું આરંભવું તેની સાથે અને એટલે પણ ૧૫૫૫૫ મેંજે દોલ કે અને અમારા કાર્યમાં કપર સરલજ છે. યાત્રિજીવિઓ, અને જણાવવાને કાર્ય હવેજા શાય છે કે અમારી તે માનવજ દીવસે રીવમે દર થતી જાય છે કારણકે અને અત્યાર સુધી કેટલીક અનુચારી આપતિઓ આવી પડેલી પણ તે મધ્યમાંથી એક કપરેજા મજાદારક રીતે જવારી લીધા છે ને અમારા કાર્યમાં અને નડીઆદવાસીઓને ખૂબ હવેલક ને ઠેકા અપ્યો છે. યાત્રિ જીવિઓ ! અને જરે એક માગતી નોંધ લીધા વિગત રહી વસતુ નહીં. અનેની આપણી અગ્રવત્સલતાજામ કામ કરનારની સખ્યા મદુ જોઈર છે. તેને લખે આ આપણા સમાર્પના ખાસ સેક્રેટરી તરિક કામ કરનારની અમારે ખાસ જરૂર હતી તે છતાં પણ અમારે કામની વહેમથી અંદર અંદર કરી લેવી પડી છે. આ પરથી કામ કરવારનો અમારામાં કેટલો રોગ છે જ જણાવવાનો અમારો મુખ્ય રેતુ છે. તો તે સખ્યામાં જરૂરી વધારો થશે એટલીજ ગારી અંતરની કમિય છે. પણ ત્યાં પણ અમારી શુભ થાય છે. એટલી મુખ્ય કંઈ રૂપીજ

થતી નથી પણ અમે ધારીએ છીએ કે દરેક મોટા કાર્યને ચરખાતની તો તે આચારુ નહે છે પણ ધીમે ધીમે નિષ્કામપણે કામ કરનારની અંતર ખીજાપર થઈ આગળ વધતાં વધતાંજ ખીજાએ તેમની સાથે જોડાય છે તેજ પ્રમાણે અમે પણ અમારા કામ કરનારાઓને નિષ્કામ રૂતિ તરજન ધ્યાન રાખવાની આજ્ઞા કરીએ છીએ ને તે જાણમાં જણાવવાની રજા લઈએ છીએ કે તે રૂતિની ઝાંખી કંઈક અમને જાણસ કામ કરનારાઓમાં થાય છે તેથીજ જો કે તેમની સંખ્યા ઓછી છે છતાં બધા છેવટનો હેતુ ધ્યાનમાં રાખી ચેષ્ટમતે ને એક અવાજે કામ કરે છે. તેજ રીતે અમને જણાવવાને અતિશય આનંદ થાય છે કે કામ કરતાં કરતાં અમારી દૃષ્ટિએ એમ પણ પડ્યું કે જેની રીતે અમે અહીં મુખાઈમાં એક મત છીએ તેવીજ રીતે નડીયાદ જેની અગીઆરસો ધરની આપણી જ્ઞાતિ કે જે દયા તેમજ વિદ્યા તે તેના પણ જુદા જુદા તકમાં મહેબાઈ મળેલી છે તે પણ સમગ્ર જ્ઞાતિહિતના સવારોડું નિરાકરણ કરતાં કે તે હાથપર ધરતાં આ જમાનામાં તે અમરકારિક રીતેજ એક મત થઈ ગય છે. નડીયાદની જ્ઞાતિનું આ અંગે ધ્યાનપર આવતાં અમને અનહદ આનંદ ઉત્પન્ન થયેો ને આપણા કાર્યની કુતેદમદો માટે અમને સેરાગાજ પણ ચાકા હતી તે જડમુળથી નીકળી ગઈ.

જ્ઞાતિજંદુઓ આ બંને એક મતતાના પરિણામે અમે અમારા કાર્યમાં નીચે પ્રમાણે આગળ વધ્યા છીએ. મુખાઈની બહાવતાસમાજે આ કાર્યના અંગે જુદા જુદા ચાર ખરડા તૈયાર કરાવી રવાના કરી દીધા છે. એક તો પોતાના જેવો બહારના સમાજ અને એસોસીએશનોની સહાયજૂતિ પોતાના તરજ જેમવાને તેમને પોતાની સાથે સામેલ થવાની વિનંતિ કરતો ખરડો તે તે સમાજના સેક્રેટરી કે તંત્રી ઉપર રવાના કર્યો છે. ને અમને પૂર્ણ આશા છે કે બહારની પણ દરેક દરેક સમાજ આ કાર્યમાં મુખાઈની બહાવતા સમાજ સાથે જોડાયા વિના રહેશે નહિ. બીજો ખરડો કેલેન્ડરમાં તેમજ હાલ્ટેસમાં છૂટા ને સાતમા મોરણમાં અબ્યાસ કરતા વિવાદોપર રવાને કરવામાં આવ્યો છે ને પોતે વૉલેટરીઅર (સ્વયં સેવક) તરીકે કામ કરવા પ્રુરી છે કે નહી તે જણાવવા વિનંતિ કરવામાં આવી છે. અમને પૂર્ણ ખાતરી છે કે વિવાદોંઓ પૈકી પણ મજા ને પ્રતી સંખ્યામાં આ કાર્યમાં રવનું સેવકો તરીકે પોતાની સેવા અર્પણ કરશે. ત્રીજો ખરડો આપણા માસિકના દરેક શ્રાદ્ધ તેમજ વાંચનારપર રવાના કરવામાં આવ્યો છે ને અમે ધારીએ છીએ તે વર્ગમાં આપણી જ્ઞાતિનાં દરેકે દરેક સમગ્ર માણસને સમાવેશ થઈ જશે, ને તેમાં સમાર્ચનના આ કાપ માં બાગ લેવાની ને કેટલાક સવારોના જવાબ જલહી આપવાની 'વિનંતિ' કરવામાં આવી છે. આ માસિક બહાર પડતા સુધીમાં તો અમે આજા રાખીએ છીએ કે તે પહેલા સવારોના જવાબ અમને મળી જશે એટલે તે બાબતમાં વખત થઈ ગયા પછી વધારે લખવું અમે ઉચિત ધારતા નથી પણ ખીજા આગળજુનો જાબતમાં અમે જણાવવાની રજા લઈએ છીએ કે અમારા ધારવા પ્રમાણે ને અમારા ખાસે જે કંઈ સાધન હતાં તેનો પૂરી રીતે ઉપયોગ કર્યો છે તેથી જ્ઞાતિના દરેક સમગ્ર માણસને તે આગળજુપનિધ પોહોચી ગઈ હશે છતાં આજા મોટા કાર્યમાં હુલસુક થવાનું સંભવ છે તો હુલસુકને લીધે કે સરત સુકથી કોઈપણ આ-હુકને વખતે તેની પનિધ ન પોહોચી હોય તો આ આપણી જ્ઞાતિના માસિકકારા અમે આ જોડેર આગળજુ જ્ઞાતિના દરેક દરેક માણસને મોહનીએ છીએ ને વિનંતિ કરીએ છીએ કે આ આગળજુ ને માન આપી પોતે આવવા સુકરી નહી. કારણ કે જ્ઞાતિ તે એકજ કુટુંબ

દોષથી સમય દાનિદિતના કાર્યમાં તે કરીને કુટુંબી તરીકે આવવાનો નૈસર્ગિક દહ છે ને તેવા દહનો અમલ કરીને તેજ ખર જુલુ છે.

હવે ચોથાને હેલા છતાં મળ્યા જરૂરી ખરદાની જાણતામાં જણાવવાનું કે તે દરેક ગામ તેજ દાનિના આગેવાન કે રોક ઉપર રવાના કરવામાં આવ્યો છે ને તેમાં વિનિતિ કરવામાં આવી છે કે તેમણે તેમની આખી દાનિ તરફથી આ ઉત્તમ શુભ કાર્યને ટકા આપવો ને ત્યાંની તેમની દાનિની સમા મોલાવી આ સખરમ વખતે ત્યાંથી દાણ કેણુ ને હવે વખતે પ્રતિનિધિ તરીકે નડીઆદ મુકામે ખવારશે, તેની અમને ખબર આપવી. દાનિમંડુઓ, અને જણાવવાની રજા આપશે કે દાનિના આગેવાન તરીકે દાનિ દિતનાજ આ કાર્યમાં તેઓ તેમની ફરજ બજાવવા ચુકી નહીં ને તેમને આ વિનિતિ પણ સમય દાનિ તરફથી કરવામાં આવી છે એ ખ્યાનનો શુભકે કારણ કે તેના ઉપર જુદા જુદા સમજના ને આ કારણ તરફ સંપૂર્ણ દોષમોછ ખરાવવાય હમમમ ૪૦ સંભારવા દાનિમંડુઓની સહી કરવાની અમને રજા મળેલી છે. તે ખરો પણ અમને અમારી પાસના સાધનપરથી ખબર મળી ત્યાંસુધી તે બધે ઠેમણે રવાને કરવામાં આવ્યો છે છતાં તે એટલો જરૂરનો છે કે અમે તેનો નીચે ઉપરો આપીએ છીએ ને તે વાચકમાં આવતા એ માખમાં ના પોઢોચો દોષ તે માખના દાનિમંડુઓ જરૂ એકા માળી તેમની તરફના પ્રતિનિધિના નામ મોકલશે તો અખસપર મોટા ઉપાર કરે સમજાયું ને અમાર દાનિમંડુઓ અમારા આ કાર્યને ફતેહમંદ બનાવવાનું હાથે શપે છે એજ અમારી ખાવી થશે. તે ખરો નીચે પ્રમાણે છે:-

૧૭ ડીસેમ્બર ૧૯૧૪.

“ અગ્રવતા મિત્ર ” બોરીસ,

બેમિંગટન રોડ, - મોડેસ,

ગુજરાત.

સા. શા. દાનિમંડુ રોડ,

તથા ગામ

ની બી અગ્રવતા દાનિ સમલત:-

૧. જલ આપણી હાલ વિઠા સમલત અગ્રવતા દાનિની દાસની રિયલિટી તથામ કરી કેવળથી તથા દાનિદિતના જીવન સલાહોને વિચાર કરવા તથા આપણી દાનિના કરે-લેકે વિચારી (હોરા તેમજ હોદરીયા) ને યેનાને જણવું દોષ ત્યાં સુધી મળ કેવળથી આવતા હું હું ઉપરો ચેલ્લવ તેજ વિચાર કરી અખરમ કેવળથીની સરેશ તથા મોદીઓ રવાનવા હું હું ચેલ્લવો કરી તે નહીં કરી અખજ વખવામાં ખમવાં ખરવા આપણી સખત ખદાખા દાનિય કેવળવશા આગેવાન તથા વિચારગીત મુદત્યોની સામાન્ય સખા તહ ૧ તથા ૨ બનેવારી સને ૧૯૧૧ ના રીજ એકે કે સવંત ૧૯૦૨ ના મુગમર વા ૧૧ તથા ૧૨ વાર કની તથા રવિય રીજ નડીઆદ મુકામે મેળવવાનું નહીં કર્યું છે. ખારે તે શુભ પ્રશ્નને આખા આખા એ એ મુદત્યો દાનિદિત ખરાબી આવવા આખા દોષ તેમને સર્વેને કાર્યખર નડીઆદ ખવારશે.

૨. આ પ્રશ્નને એ એ મુદત્યો ખવારે તેમને સર્વેને ખારે નડીઆદ મુકામે ઉતરવા

રહેવા જતાવાની તમામ ગોઠવણ કરવામાં આવી છે માટે ઠોઠ પણ ચૂકરકથને ત્યાં કંઈ પણ જાતની જુદી સંગવડ કરવાની જરૂર પડશે નહીં.

૩. આ આમંત્રણ આપને આપની ત્યાંની ન્યાતના આગેવાન તરીકે યાતિ સમગ્ર તરફથી મોક્ષવામાં આવ્યું છે અને અમે આજ રાખીએ છીએ આપ આપની ન્યાત એકી કરી સરવે ભાઈઓને ખબર આપસો ને આપને ત્યાંથી ક્યા ક્યા ને ફેટલા ચૂકરકથ પધારશે તે જણાવશી.

૪. વિશેષ આપણા તરફથી આ સભામાં બીજી કેમ્પણ યાતિની બાબતો ચર્ચાવાની જરૂર કે મોક્ષતા લાગતી હોય તેની સૂચના કરશે. ધણે ખરે કેમ્પણથી આપની ન્યાતના નીકળતા ખદાયતામિતના વાંચકો તેમજ ન્યાતના આગેવાનો તરફથી બહુમતે સૂચના થવાથી આપણી ન્યાતની આ પહેલીજ સભા ગરવાતું આદરવામાં આવ્યું છે તેને તમારી હાજરી તથા ઉદાર સહાનુભૂતિથી હૃદયમંદ બનાવવામાં સદાયબૂત થશીશ.

લી. અમે છીએ—

મોક્ષગમ્ય દારમવાસ તથાદી	નરીઆદ.	સુનીલાસ તાસચંદ દલાલ	દેવાલાલ
ચા. ભોગીલાલ હરિભાઈ	"	મોલીલાલ લક્ષ્મીભાઈ પારેખ	પારેખ
તથાદી હરગોવિંદલાલ પુરષોત્તમલાલ	"	કેળવલાલ રણુજીદલાલ પટેલ	ઉમરેડ
ચા. પરસોત્તમલાલ હરગોવિંદલાલ	"	હોડલાલ નાનાલાલ તથાદી	"
ચા. વરજીજીજી જામનાલાલ	"	રાહ ભોગીલાલ નારણલાલ	"
પારેખ હીરાલાલ ગોરધન	"	જીરીચનલાલ વલ્લભલાલ મહેતા	મોદી
ચા. રણુજીદલાલ ભોગીલાલ	"	નાતુભાઈ શેલાભાઈ	સુરત
ચા. મોલીલાલ મુળજીભાઈ	"	ધણુલાલ ત્રીભોવનલાલ	બાંદ્રા
ચા. મોહનલાલ હરિવલ્લભલાલ	"	મુળજી નાચજી દેહારી	મોદી
દેવાઈ કેશવલાલ નાથાભાઈ	"	હરિલાલ નાથાભાઈ પારેખ	જેડા
ચા. ત્રીભોવનલાલ દાહીલાલ	"	સુનીલાલ વજ્રભાઈ	"
ચા. ગોરધનલાલ જામનાલાલ	"	મણીલાલ વરજીવન	"
ચા. હોડલાલ દાહીલાલ	"	અચરતલાલ મોહનલાલ દેહારી	મોહનલાલ
કંડાકટર મગનલાલ સોજીચંદ	"	જામનાલાલ લક્ષ્મીભાઈ દેવાઈ	"
પારેખ ગોરધનલાલ હરગોવિંદ	"	મણીલાલ મણીલાલ રણુજી	અમદાવાદ
દેવાઈ નાથાભાઈ સામજીલાલ	"	સોમાલાલ મંગળલાલ	"
બળદેવભાઈ મચ્છરલાલ	"	અમ્લતલાલ હરગોવનલાલ	"
ચા. હરિલાલ કુંવરજી	"	નારણલાલ દાહીલાલ ગાંધી	પાલીટાલુ
લક્ષ્મીભાઈ હરગોવનલાલ	"	સુનીલાલ જીવજીલાલ	સોનમડ
ધીરમલાલ રણુજીદલાલ દેવાઈ	સુખાઈ	સુનીલાલ લક્ષ્મીચંદ	જનોડ
બાહુભાઈ ત્રીભોવનલાલ દેવાઈ	"	મોહનલાલ પુરષોત્તમલાલ	સુખાઈ
નારણલાલ સુનીલાલ દલાલ	"	બાંદ્રાલાલ વંદાવનલાલ દેહારી	"

હવે આ પ્રશ્નને અગ્રણ્યતા સમાજને અભ્યાર સુધી સમારંભનું ને 'કાર્ય ઉપાડી લીધું' છે તે અમને સતોષકારક જણાય છે. ને છેવટે જુદા છપર કૃષાથી કાર્ય ક્રોડમંદ ઉતરશે એવી દરેક આશા જણાય છે. છતાં એક માસિકતા તરીકે તરીકે અમને જણાવવાની ફરજ પડે છે કે અગ્રણ્યતાસમાજના કાર્યવાહકોએ અમારે આટલું કર્યું છે ત્યારે આ સમારંભના તેમજ તેની સન્માનકારિણી સમાજના પ્રયુક્તની ચુટકી કરવામાં મહુજ દાર્પ દૃષ્ટિ, અગમ-એની ને સમારંભની ક્રોડ તરફ નજર રાખી નિષ્ફળતાવશ્ય વાપરી કામ લેશે. કારણકે જાણી મહેનત કર્યા છતાં તે કાર્યને કુર્ચ ક્રોડમંદ મત્રામાં મોટો આધાર પ્રયુક્તના ઉપર અવલંબી રહે છે. ખરે તેમની ચુટકી કરવામાં તેમણે શક્તિ માટે કોણ કાર્ય—તેમના વિચાર—તેમની કૌશલ્ય—શક્તિમાં તેમજ મોટો આ જાણી આજનો ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર છે. અગ્રણ્ય અગ્રણ્યતા સમાજના કાર્યવાહકો અનુભવી તેમજ નિઃકામણે કાર્ય કરનાર હોવાથી દબી બધી આજનો વિચાર કરી શકે તેમ છે ને વિચાર જરૂર કરશે. છતાં અમે અમારી ફરજ સમજીને આટલી મુશ્કેલી બાજુ પર તેમજ લક્ષ્ય બેચાળે લીએ. એ કે અમે આ બાજુ પર આટલું અમારો આ જાણ મોકલવી વખતે લખીએ છીએ છતાં અમને ખાતરી છે કે વખત બેટશે ટુટા છે કે તે જાહર પડતી વખતે તો સમાજે પોતાનું આ કાર્ય પણ બધાને સતોષકારક રીતે પુરું કર્યું હશે. એની ખબર અમને વખત-સર મળશે તો અંકેરે વધારો બાહર પાડીને પણ અમારા શક્તિમયુક્તિને આપણ સુધીકું નહીં અમારે તેમ નહીં બને તો તે પછીના ચુજ્જલતી પંથના અંકમાં આપીશું.

હવે છેવટે ઉપસંહાર કરતાં અમે કોટલું જણાવીએ છીએ કે દરેક શામ કાર્ય ને અપણે આરંભીએ તેને સમારંભનું નામ આપી રાખ્યું છતાં આ મેળાવણીને આ નામ આપવામાં અમારી મીઠા પણ મતલબ છે કે શક્તિના દરેક ભવિષ્યના શામ કાર્યોના સમ બેટશે સમ્યક રીતે આરંભ આ મેળાવણી વખતેજ થશે. તેમજ ઉદ્દેશ્યને પણ કહેવન છે કે "Well begun is half-done" તે આજા ઉપરજ ભવિષ્યનો મેટો આધાર હોવાથી તેની નેટલી મહેનતના ધ્યાનમાં લઈ દરેક શક્તિ ઉત્તરિતકે પોતાની ફરજ સમજી તેમાં પોતાનાથી બનતો કામો આપણ ચુકી નહીં એવી અમારી ઉપરની છાજા દર્શાવી તથા શ્રીકૌટક પદ્મભૂષા તેને નિર્વિનિ ચાર પાડતે બેટલી તેની પાસે શામના કરી અમે અને વિરમીએ છીએ. **ઈ ઓકોટવર્ક. પ્રાઇવોટરુ ય**

કેન્દ્ર-સની જરૂર.

આજણ અગ્રણ્યતા શક્તિના મુખ્ય બાજુઓની સમા બરવાતો ને વિચાર રાખવામાં અમેનો છે તે મહેનત મોખ્ય છે પરંતુ તે સમાજનું જુદા જુદા એકાગ્રતાના એક મુખ્ય બાજુઓને મોજાવેલો જરૂરનો છે અને તે બાજુઓને ત્યાર જાહે ને ને સુઝ વિચારો દોષ તે શક્તિના અંદર હાવવા માટે પોત પોતાના એકાગ્રતાની કેન્દ્ર-સ બરી તેમાં તે વિચારોને સાચી પોં સર્વના હક્કમાં હાવવા જોઈએ. વિદ્યાન આજુમે સર્વ સદેશબધી મેમોહાર

સમજી શકે પરંતુ જ્યાં સુધી સાધારણ માણસો અગર ખીન કેળવાયેલ આગેવાનો સમજ્યા નથી ત્યાં સુધી હજી પણ સુધારો થઈ શકે તેમ નથી.

આગેવાની વિદ્વાન હોય તેનેજ આપવી તેમ નથી પરંતુ તે સાથે તેના પોતાના વિચારો ધણાજ નિરૂપાર્થી અને આ કામમાં લીધે ઉગમ રાખતા હોય તેવાની જરૂર છે. તે પોતાના પરીગ્રાથી ખાનદાન હોવો જોઈએ. કારણ હલકા કુટુંબનો માણસ પૈસે અગર વિદ્યાએ હાલ મોટો ગણ્યોતો હોય અને તેથી પ્રમુખ નિગમમાં આવે પરંતુ તેથી તે પ્રમુખની જોડણી તેવી છાપ ખીલતીપર પડી શકે નહિ. તેમ તેવું મન હમેશાં ધણા ભાગે હલકા વિચારનુંજ હોય છે. તેથી શાંતિની ઉમતી ઠરસમાં પણ શું કરી શકે. તેથી યોગ્ય પ્રમુખોએ એકલાવાર કોન્ફરન્સ બરતી (કારણ તેજ પ્રથમ સંકેતકાંથી થઈ શકે તેમ છે) અને તેથીજ પરીણામ એકકારક નીવડી મારેલ હેતુ પાર પડશે.

સ્કોલરશીપો આપવા જે વિચારો રાજ્યમાં આવે છે તેમાં ગરીબોને આપવી અને તેની અરજીઓની માગણી કરવી જબુ રીક નથી. કારણ તેમાં હંચ નીચનો ભેદ થાય છે, જેથી સોંકે કન્યાઓ આપ લે કરવામાં કદાચ નીચા ગણાય તેથી તેમના હલકામાં સંશય થવાથી તેમને તે અત્યુક્ત થતું નથી. તેમજ હમેશાં પશુપાત પણ ધણે અંશે થાય છે માટે શાંતિ તરફની અગર તે એકલાવાળાઓ તરફની સ્કોલરશીપો જે કાલમાં આવે તેવું અત્યુક્ત ભાગે તે પોરણ જાંધી તે સર્વને આપવી જોઈએ, અને જેની હમજા હેવાની ના હોય તેઓ શીવાજ મુળ્ય પ્રથમ સેષ વર્ષ આખરે તેટલી અગર વિશેષ રકમ પાછી મોકલી આપે. આમ થવાથી હંચ નીચનો સંશય ગરીબ વાચ અને યોગ્યપ્રમાણ પણ નજ થાય.

ન્યાત વસણી જેઓ હેતુ કરીને કરે છે તે અતિશય એકકારક છે અને શરણપાત ન્યાતોની બંધી જરૂર વિનાની છે તેમાં હંચ નીચનો ભેદ ન રાખતાં જેની હમજા અને સંકિત હોય તેઓએજ ન્યાત જમણુ કરવું અને ગરીબ માણસે કરના કાદી ન્યાત ખીલકેલ કરવી જોઈએ નહિ. આમ કરવાથી કેટલાક માણસો જેઓ અચાન છે અને જેઓ ખીલ થા ખીલેથી હલ બાર રૂપિયાનો પગાર લાવી પોતાનું મુજરાન કરે છે. તેઓની ચિંતા તદ્દન નાશ પામે અને તેથી હાલ ચા, પાન, બીડીમાં જે અવોગ્ય પૈસો સુમાને છે તેથી વિશેષ સુમાને અને તેથી જવાબરુદ્ધા માટે હંધ પણ સંવેરા કરી શકે નહિ તે સ્પષ્ટ છે. પણ તેઓને તો સરખુદિથી સમજણ પાડી કોન્ફરન્સમાંજે કેળવવા જરૂરના છે.

પરીખ નરસીંહલાલ કે. બી. એ.—અલીપુરા,

“ખડાયતા મેળાવડા સંબંધી બે અક્ષર.”

આજથી વાતો માણુ દહ રહી છે કે નીચાઈમાં જીવેવારી માસમાં ભેગા થઈને શું કરવાનું છે અને તેથી શું કામો થવાનો છે? જે માણસો જિવેાં મત મરાવે છે કે શું કામો થવાનો છે તેમને હું એમ પૂછું છું કે એથી શું નુકસાન થાય છે? પરીણમાં બેસવા માગનાર નાપાત થવાની બીકને લીધે પરીણમાં બેસવું કે ન બેસવું એમ સુચાય છે અને

ખડાવ છે ત્યારે કાઠોર માણસ તેને સજાદ આપે છે કે બધા માણસ-પરીક્ષામાં ભેટી તો ને, પાસ થવાય તો ઠીક છે; નહિ થાય તો છે તેનાથી તો બોધું નથી થવાનું; કાપડો થશે તો ઠીક છે પણ નુકસાન તો નથીજ થવાનું-આ ધારણે આપણે ખડાવતા મેળાવકા થવા દો.

ખીનું જીમ કહેવાય છે કે આ સેક્ટરીઅન ચોક્કસી સારી નહી. કું કપડા કરું છું કે સમય વેસ્ય મેળાવકા થતો હોય તો મલુ સાફ; પણ આ વાંધાને પણ પ્રથમ કહી મરેલા ધારણે તપાસો. જો ખડાવતા મેળાવકાથી સમય વેસ્ય કામને કંઈ દરજત આવતી હોય તો તેવો મેળાવકો ન કરવો તે કાફ-પરંતુ વેસ્ય કામને કંઈ પણ દાનિ ન થતાં હોયો છાબ થતો હોય તો ખડાવતા મેળાવકો કેમ નહીં કરવો ? વેસ્ય કામ જુદી જુદી પેટા કાગોની ખેલી છે અને વેસ્ય કામકામથી ધરીને બડાવતાવાઈ પણ એક અવસર છે અને તે ખડાવતા યાત્રીની ઉત્તમ સમય વેસ્ય કામની ઉત્તમ સમય છે મારે આં સુધી ખડાવતા કામ ખીજ કામ પ્રતિ સલામતી દેશ-દેશ રહિ ન રાખે-ખીજ કામની બધામાં પોતાનું મેય સમાવડું છે તેમ સમજે ત્યાં સુધી તો ખડાવતાનો મેળાવકો કરવામાં કંઈ વાંધો નથી. પણ કાફલે જુદું મોડું છે. કાકા બિા માણસનું કામ નથી. મધ્યમિ મેળા મળાને કામ કરવાનું છે, હવે કાકા કાકા રીતે મલુ કરી થતે છે. પછી તુલ નહિ તો તુલની પાંખડી; ખનથી-વચનથી કમથી-તનથી-ખનથી. વિરે મારે મારું કરવું હજી છે.

મેળાવકામાં મલુ કામ થઈ શકે તેમ છે. એ તો સેન્સિટિવ કમીની નીમવામાં આવે તો ખડાવતાનું કુષ વર્તિતવક તેવાર થાય, તે વર્તિતવક પચો વર્ષ પો ત્યાં પાવો થોડા થાય બિાથે ચાલુતરી થઈ પડે. ખીનું ખડાવતા હેમ્પીય સોસાયટી બેરે સલામત મંજૂર રચાવવાની જરૂર છે. તે સોસાયટી હતા સમ-કમીનીયા કામ કરશે. તે સમગ્ર સમ-કમીનીયાનો એ જ્ઞાન સેક્ટરી સારુ હેમ્પીય સોસાયટીના કારાબાર થશે અને થકાવશે. પહેલી સમ-કમીનીનું નામ કન્સુમેન્સ સમ-કમીની; તેમાં પ્રતિજિત અનુભવો જેવા કે માનવજાત-કુટુંબ, રીખન-ચિકીત્સુદીન એન્જીનીયર વિરે તથા આખા પડતા વજીરો તથા કાકાનો વિરેની સામાજી મેન્ચાની કમીની કાકા નોકરીનું સાધન, કાકા ખાનું સાધન-વિરે મેળાવે અવકાશમાં જનતા મલુ કરશે. કું જીમ ખાનીથી કું છું કે બિા રીતે ખેતી કમીનીયા મેન્ચાનો અંતરજી પૂરક પોતાની કરમ જાનવારનું કાર્ય ઉપાડી તે તો જાતિયા સેક્ટો માણસો થકાવે થકાવે અને સુધી જઈશે કાકા. ખીજ કમીની યીલ-બીનર્મ એન્ડ પ્રમ્પ્ટ સમ-કમીની. આ કમીનીયા મેન્ચાનો મીથના કોડીઆલો મેનેજરો, સેક્ટરી-મેડા વેપારીઓ વિરે થશે, ચીલમાં મેકર નેક્સ્ટ હોય અમર કાકાને મીથમાં મેકરી નેક્સ્ટ હોય થકાવે તે ચીલ સમગ્રી મેથ આડીની નેક્સ્ટ હોય તો તે મીથમાનર્મ સંબાળી થશે. જાતી કાકાને રમતા રમતા મેન્ચાનો કામચાલ હોય, સામાન્ય અમર તેમના વેપાર સંબંધી કામ હોય-કેન્સુમેન્સ થકાવે મેન્ચાનો કામ હોય, કાકાને વેપારમાં બેઠાનું હોય, કાકાને, આગીદાર થા કુમીન નેક્સ્ટ હોય અમર થા હોય, બિા કોડો પ્રમંચોમાં અમર સમ-કમીની આગીદાર થા થા પડે. ખીજ ખડાવતા બેન્ડ કોડીયા સમ-કમીની; તેના મેન્ચાનો જ્ઞાનવર થશે તે થશે. તેના જ્ઞાન સંબંધીનું સામાન્ય થા પડશે. મેથો ખડાવતા એન્જીનર થા સમ-કમીની; તેમાં કમીનીયા પ્રમો નકી થશે થરું વર્તિ

પત્રક થવા સિવાય આ સગ કમીટીનું કામ નહીં દોરી. સમજી નહિ. પાંચમી અઢાયતા ટેક-નીકલ ઇન્ડસ્ટ્રી લોન કમીટી; જેવા મેમ્બરો જાણે વર્ષે પરદેશ જઈ હુનર ઉદ્યોગ કરે અથવા શીખે તે કામ માટે જાહેરાત અઢાયતા સુચનને રૂપીઆ જે હજારની લોન વગર વ્યાજે સદર મિલકતની જાગીરાગીરીથી ખીરશે. પરદેશગમન ઘણું ઉપયોગી છે તો આ સગ-ક-મીટી ઘણું હઠાપણ વાપરીને કાર્મ કરશે. ત્રીસમું અમેરિકા કે જાપાન જઈ ત્યાં વસી કંઈ પણ હુનર કે ઉદ્યોગ શીખી લાવ્યા સિવાય છુટકો નથી. છઠ્ઠી અઢાયતા શ્રીઝીક્સ કલચર સગ કમીટી આપણી જાતિમાં ઘણું સાધન વિનાનાં છોકરાં સાધનના અભાવે તેમ સાધન-વાળાં છોકરાં ખીલ કારણેથી સાંસ્કૃતિક ઉન્નતિ પ્રાપ્ત કરી શકતાં નથી. જે આ સગકમીટી જુદા જુદા સ્થળે જીમનશીપમ રચાવશે અને ત્યાં વ્યાયામ માટે પૂરતાં સાધન સદરજુ જુદા જુદા ગામે મોકલાવશે, સાતમી અઢાયતા સદ્યપુરેટીંગ લાઈબ્રેરી સગકમીટી; જેવા મેમ્બરો લાઈબ્રેરીનું જવાબજબ બરનાર સજાચલેને તે લાઈબ્રેરીનાં પુસ્તક ચોપાનિમાં માસિક-વિગેરે પૂરાં પાડશે. આ પ્રમાણે તમામ વિદ્યાર્થીઓને ધણુજ ચોખા ખર્ચે આશ્રીત ચોપડીઓ આપી ઘણું થઈ શકે તેમ છે. દરેક વસ્તુ ભેગા થઈ અર્થાથ ત્યારે સમજાય અને તેની મુકેલીઓનું નિરાકરણ થાય. કાગળપર લખવું રહેલું' પડે છે પણ સારા માણસો મેળાવશમાં ભેગા થશે ત્યારે તેમનીથી શું શું થઈ શકે તેમ છે અને તે કેવી રીતે કેટલું થઈ શકે તેમ છે તેના વિચાર થઈ શકશે.

બાકી રાખજો કે અત્યારે જમ્મનો દરતો જાય છે. પોલપોલત આલી શકતી નથી. આપણે આપણું સંભાળે, ને ખીલનું બલે પડે મુશ્કામાં—એવું કહેનારાઓને એવો કહેવો અનુભવ થયો છે કે સ્વાર્થદષ્ટિથી જોનારનીજ વસ્તુઓ સુકામાં પડી છે. ખીલના બજારમાં આપણું બહું સમાગેલું છે એવું સમજનારાઓનો જમાનો ખોલો છે. છ'દગીની આખ્યા ખરાઈપમાં સમજાવા લાગી છે. બાન્ધ કાઢીને ઉપોગી નીવડવું એજ છ'દગી છે. આજુસ' જીલોએને વધારે સહાય આપી શકશે તે આગળ પડશે અને તેવા માણસને દુનિયા ઉચો ગણશે. જે માણસ કંઈ ઉપોગી કામ નહીં કરે તેની દુનિયા ગણુરી કરતી નથી. ખોલું કરવું જેમ પાપ છે તેમ કંઈપણ કામ કર્યા વિના પડવા રહેવું અને જુદાર ધમણ પેડે. આસોયાસ લેવા તે પણ પાપ છે. પ્રવૃત્તિ એ મુલ્ય છે, સમજ કે કર્તવ્ય છે. માત્ર શુભ પ્રવૃત્તિ જોઈએ, તમે શું ન કરી શકો તેમ છે? તમારામાં અજુક સામર્થ્ય છે. જો તમે કંઈ ન કરી શકો તો તમારો વાંક છે, જો તમે ગરીબ રહો તો તે તમારો વાંક છે, જો તમારામાં સંપ ન હોય તો તમારો વાંક છે. તમારો ધર્મ તમે સમજતા નથી એ તમારો ગુન્હો છે. તમેને શાક ખજારમાં વખત મળે, કપડી કરવામાં વખત મળે, કાઢની છુરી વાત કરવાનો વખત મળે અને મેળાનડામાં હાજરી આપવાનો વખત મળે નહિ, એ તમારો વાંક. તમારા સ્વાર્થ માટે તમારા જાતિજુઓ કાઢીજ રીતે મુકતી પ્રવૃત્તિએ પણ ભેગા થઈ શકે તેમ નથી તે જાતિજુઓ આપોઆપ ભેગા થાય તેનો દાવો ન લો તો તે તમારો વાંક. ત્યાં કંઈ પૈસા ખર્ચવાના નથી. ત્યાં આપણે આપણી ઉન્નતિ માટે શું કરવું તે વિચારવાનું છે, પછી આપણી શક્તિ હોય અને પૈસા ન ખર્ચીએ તો તે પણ શુન્દોજ છે. ખર્ચ છે કે દરેક માણસ સંકલરથીયે કઠાડી શકતો નથી. ખર્ચ છે કે દરેક માણસ દંડમાં પૈસા જરી શકે નહીં, ખર્ચ છે કે દરેક માણસ મિત્ર મંડળનો મેમ્બર થઈ શકે નહિ. ખર્ચ છે કે દરેક માણસ અઢાયતા મિત્રનો આડક

બની શકે નહિ, પણ અગ્રવતા મિત્ર વધે, મિત્રવૃદ્ધિએ મેમ્બર શું કહે છે તે સાંભળે, તે માણસે પણ સરખા ઉપયોગી છે. પૈસાદાર માણસ ક્યો કે તથાવ જોવાની જેટલું પુણ્ય કરાવે તેટલું આપણે ગરીબ માણસ તરફના માણસને ધાર્મિકો લેટો આપીને કરાવ્યો. આપણે સાદારત ન ચલાવીએ પણ જીવ્યાને આશ્રય આપી શકીએ, આપણે ખર્ચોદા દવાખાનું ન જોઈ શકીએ પણ ભર નખતે પાડોશીને અમર સભામીને શુંક મરી કે હજાર આપી શકીએ. આપણે નિરાશ ન જોઈ શકીએ પણ તેમાં આપણું છોડવું મોકલી શકીએ તથા આપણે બીજા ઉપયોગી પુસ્તક વળીને ઉપયોગમાં આવવું હોય તો આપી શકીએ. હુંકમાં આપણી શક્તિનું અંશક દૂર ન કરી શકીએ પણ આપણા પર ખાસે નહિના દિવે તો મૂકી શકીએ 'પછી તેનાથી જેટલું અન્યાય' પડે તે ખરું. આપણે લેખ ન લખીએ પણ વાંચી શકીએ તો ખરાને! આપણે પુસ્તક રચી ન શકીએ પણ લંચીએ તથા બીજાને વધારીએ, આપણે શક્તિને સુધારી નહી શકીએ પણ આપણે પોને સુધારીએ તો ખરાને, માત્ર આતું કંઈ કંઈ બને તેટલું થવું છે. એ તો એક સમ નીતું મંદીર બાંધવા જેવું છે. તેમાં ઠીક ઠીકનાર, તમારાં વડેનાર, પત્થર પકનાર, નોરનાર, કોરનાર, ઇમારત બાંધનાર, પાયા બોરનાર, ચકુનાર, ચિત્રાચ કરનાર, દેખરેખ રાખનાર, ખરચ ઉપાદ્યાર આ સર્વે પોતપોતાના મળ્ય પ્રમાણે માર્ગશ્રમ જણો છે ને સરખા પુણ્યના અધિકારી બને છે તો એ પ્રમાણે દરેક શ્રમશાઈમાં દરેક પોતપોતાની ચોખતા પ્રમાણે પ્રવૃત્તિ કરવી તે જરૂરું છે માટે મેળાવાને જરૂર ફોફ બતાવ્યો.

જોષણ,

તા. ૧-૧૨-૧૪

}

વકીલ શાહજીદાસ યુનીસાલ સરેયા.

નડીઆદની મીટીંગમાં શું કરવું ?

(લેખક-ચ. વકીલ ત્રીકમલાલ રજુએડાલલ દેસાઈ.)

ગયા અંકમાં શ. મેનીલાલ લાલુભાઈ પારેખ મિત્ર એ. એલ એલ બી. એ ભણાવ્યું હતું કે આપણી ન્યાત કેટલાકાં બારે છે એમ છેક પાછળ તથા તે એક મને બારે તો થવું જોઈ શકે તેમ છે તે અભિપ્રાય સ્વીકારવાને રાજની પ્રમતિનાં કેટલાંક કારણો બને છે, આપણામાં વિવિધવિધિ કેળવણીના વધારા થતો જાય છે. સેન્ટુમેન્ટોની સારી સંખ્યા બહાર આવતી જાય છે. શુદ્ધ શુદ્ધ જમાણામાં ભાઈ જરૂરોં અવશ્ય આંધા મુરરોં હતા તેને બદલે જે વિધાર્થીઓને કેળવણી લેવી હોય તેને ખરદમાં સાધન પૂરે નહીતાં પણ હવે કોમેન્ટ માટે સોવરસોયે નીકળી છે, વધુ નીકળે જશે. ઉચ્ચ નીચાણમાં બહુવા વિધાર્થીઓને શી ન્યાતિના હંડમાંથી આવવાની ઘરબાત કેટલેક સ્થળે થઈ છે. ન્યાતવ ઉતરતા વર્ગને રોનાના વિચારો ભણાવવાનું સાધન નહોતું તે જનુ અઢ્યજલ દૂર થઈ છે ને આ "વન" જેવું થાય બીજું જઈ દર થઈ મુકવું છે તેને ખેલવી ફોફથી જવા કેટલાક વિચાર દર્શાવી સમજા છે એટલુંજ નહી પણ આપણી ન્યાતની એક બીજાને માત્રમ પડતી થઈ છે ને

આપણી જરૂરીઆતો શું છે તેનું આપણને જ્ઞાન થવું મહત્ત્વ છે, જ્ઞાતિમાં એકથી કેલવણી નહીં પણ બીજો કેવી રીતે સુધારો કરવાની જરૂર છે, ન્યાતનો વહીવટ કેવી રીતે થવો જોઈએ, પટેલો, શેડીઆલો, આજેનાઓ કેમ વર્તવું જોઈએ તે આજત ન્યાતિશાસ્ત્રો નિર્દર-પણે પોતાના ખરા વિચારો પોતાના ગામની ન્યાત આગળ મુકતાં હોય છે અને પત્રદ્વારા આવી અદ્યત્તા કામ રમત લાવતાં અચકતા નથી. દસ વિદ્યા મીત્ર મંડળ રૂપે એકલા થતા જાય ને હવેરે આખી કોમને એક વખત અનુકૂલ જગ્યાએ એકઠી કરી સામાન્ય કિનની જાગતોનો સાથે મળી વિચાર કરવાનો પ્રયાસ પણ શરૂ થયું ચુક્યો છે. ખરેખર આ જાણી આપણી ન્યાતની પ્રગતિની નીચાનીઓ છે ને તે તરફ અદ્યત્તા બધું હોંસ, ઉત્સાહ ને આનંદની લાગણીથી જોવા વગર રહેશે નહીં. પણ એટલેથી સંતોષ માની ચડકાનું નથી. પરંતુ હવે આપણે આગળ કેવી રીતે વધવું જોઈએ કે નહીંઆદની મીટીંગમાં કેવા ધોરણ પર કામ લેવું તથા કઈ આખતોનો નિર્ણય કરવો તે સંબંધમાં ધણો વીચાર કરવો પડે છે, આ જોખમદારી દરેકને શીર છે. મીટીંગ જોવાવનાર અદ્યત્તા સમાજ ને મીત્રમંડળ, સત્કાર કરનાર નહીંઆદની ન્યાત સમસ્ત વગેરે તો ફક્ત મીટીંગની વ્યવસ્થા કરશે, સરભરા વગેરેની જોડણી કરશે; પણ મીટીંગમાં પાકો વિચાર કરી ન્યાતીનું બીજા સુધરે તેમાં જાગ લેઈ મદદ કરવાની દરેક અદ્યત્તા બધુંને માથે જોખમદારી છે. આ પ્રસંગ ને શુદ્ધ મન, શુદ્ધતા તથા ઉત્સાહથી આ પત્રનો દરેક આદક બદકે દરેક ન્યાતિભાષ પોતાનો હિસ્સો આપશે તે પર આપણી આખી કોમના જવાનો આધાર રહેશે. આ વિચાર ખાસ મનમાં પ્રાધાન્યપણે વર્તે છે તેથી તેનો પહેલો ધ્યાન કરી આ પત્રના તંત્રીની આજ્ઞાને જ્ઞાન આપી "નહીંઆદની મીટીંગ શું કરવું" તે જાણે થોડી સુખનાઓ ન્યાતી બાંધજીના વિચાર સાથે રચ્ય કરે જુ'.

(૧) સક્રીય પહેલો ને પ્રથમ અદ્યત્તા ધરાવતો સવાલ છેજેટ કેલવણીનો છે, ને તેનો જામ આપણા જ્ઞાતિના સુવેદા વધુ કેમ લઈ શકે તે જાણે પોજના મકાવનો છે. દરેક ગામની ન્યાતો પોતાથી જને તેમ શરૂઆત કરે છે પણ તે પ્રયાસને વધુ મંચીનરૂપે આપવાની જરૂર છે. જ્ઞાતિમાં જોય વધે તેમ વર્તન થવું અવશ્યવતું છે—નહીં કે વધુ કક્ષા પડે કે જામમાં જામ ને તકમક તક આ આટે સહેલો રસો એકજ છે કે કેલવણીનો સવાલ આગળ ધરી એક મંડળ અદ્યત્તા કેલવણી મંડળ (Education League કે Education League) રૂપે રચાવવું; તેમાં દરેક અદ્યત્તા બધું જોડાઈ શકે તેવી સવર રાખવી, તેના વહીવટની વીમત્રો પછી નહીં થઈ શકશે. પણ પ્રથમ ચુલે એ છે કે કેવા બધારજુનાનું મંડળ જોઈએ; તેમાં જુલ જુલ તકના, જુલ જુલ જોડાના જુલ જુલ રીવાજ વાળા ચુલરો એકજ ટેકાણે એકજ આસપાસી એકલા મળી શકશે. પોતાના વિચાર એક જીલને જોવાની શકશે. ન્યાતના દરેક વિદ્યાર્થીને કોલેજની કેલવણીનું સાધન પુરું પાડવાનું બની શકશે. અને માલસાર રોકાવડીયતી બની શકવું છે તે જોતાં દરવર્ષમાં તેથી એવું સારું પરિણામ લાવી શકશે. તેજ મંડળના સદસ્યોને પોતપોતાના ગામમાં બીજા ગામના મદ-રથોના વીચાર અનુમત્યુ હવથા જેવા હોય તે અમલમાં મુકવાનું સહેલું થઈ શકશે. મંચરથ મંડળનો અભિપ્રાય કે અમલનું વજન પડશે તેથી કોઈ ટેકાણે ન્યાતમાં કોઈને કોઈ કેવી કે આપણી પટેલને હાથે અન્યાય થવા જેવું રહેશે નહીં. અમરથ મંડળની મદદ સહેલાઈથી મળી

સકશે ને તેને લાભ દેકને ખળા સકશે. દરેક ગામની છુટી છુટી સરંચાઓ આ સરંચા સાથે જોડાઇ સકશે (જેના પેદારૂષ થશે) એટલે બંને સરંચાઓ સાફ કામ કરી શકશે. નાની સરંચાને મોટી સરંચા તરફથી સલાહની તેમજ પૈસા વગેરેની ખીંચ મદદ પણ પ્રમોચાત મળતી રહેશે, તે વખત જ્યાં આપણી ન્યાત ને કુદરત તથા કુંઠા નીચારોને લીધે ઘણા કારણોમાં વહેંચાઇ ગઇ છે ને સ્થિતી દર વર્ષ આખી ન્યાતને મોટે ભાગે બરિખમાં પડેલે હોય તેમ જોડાઇ થઇ શકશે. “ હાલનું ખામતના મીઠા મંડળ ” છે તેજ આવી સરંચામાં ફેરવાઇ જઇ વધુ એકરોએ તેકર મેળવી આમળ વધે તો માર્ગ સરળ પડશે. આપણી ન્યાતના આ ખતના ૧૦૦૦ આદેશો દરેક આ મંડળમાં જોડાશે તો તેઓએ પોતાની ઘડતીની ડિમનીના પ્રથમ પગથીયાનો પાયો જોડેસ નાખ્યો ગણવશે.

(૨) ખીજે સવાલ દરેક ગામમાં મશત ઉમેછ કલવણી દરેક નીલામીને ખળી શકે એટલે કે તેને શી તથા મેપડી મળી શકે તેવી બચસા કરવી. દરેક ગામમાં ‘ ખડાવતા સમાજ ’ રચાવવાને તે ગામના આગેવાનો તેમજ યુવકોને કાસામણ કરવાને કમીતો છે. આવી સમાજથી પદ્મપદ્મ દર વર્ષ સકશે. ન્યાતીલાઓને એકઠાને વધુ મવવાનું બની શકશે. આ કામ સાથે દરેક ગામના આગેવાનોની કમીતી નીમવા તજવીજ લાભ એવી જરૂર છે.

(૩) આખી ઉત્તરો પ્રથમ કન્યા કેવણીને છે, હજી આપણી રિથતિ છેકરીઓને હાલ ઉમેછ કેવણી આખી સડીએ તેવી મોટે બાંધે નથી. હતાં આપણી છેકરીઓ ૧૦ વર્ષમાં શુભરાતી મળવાનું છેડી ત્યાં ને તેમને નીતિ, ધર્મ તેમજ બવદારૂં વધુ સિદ્ધિ થયે તેવી તેમને સવડ કરી આપવી જોઈએ. ને છેકરીઓના આખા ન્યાતપણમાં કન્યાઓને નીલામીથી ઉઠાડી ત્યાં મુકે તે સાફ રકાનસીપ, કપડાં રૂપે લાઘવ આપી તે બાબતની મોહવણ દરેક ગામની ન્યાત આરંભ કરતે જોઈએ.

(૪) આપણી ન્યાતનું આ ખત નીકળે છે તે હજી ન્યાતિ સેવા વધુ પ્રમાણમાં કરી શકે તે બાંધે તેના બરિખવા બધારૂં, વડીવટ તથા તેડું રૂંઠ વધુ સંતીન પાંચાપર મુકવાનો સમાપ ન્યાત સમરે લેવાડી લેતાં હોય છે, ગરુ સાવતો રીપોર્ટ નેનાં કામ થાવું સુદોપકારક થયું છે પણ સમરન ન્યાત તે પોતાનું સમજી જરૂર પડે દરેક ન્યાતિમાંજે જરૂર મશત આપવાનું બની શકે તેવી સ્થિતીમાં હોવા પ્રથમ કરવા બચાવણુ થવી જોઈએ.

(૫) આપણી ન્યાતની વસ્તી હોરેશ કરતાં ગામમાંમાં થળી છે. તેના મોટા ભાગમાં ઉમેછ રૂબેનું સાધન નથી. કેટલેક ગામમાં તેા ટોકસ બદારે ગામ મોકળી સકેવો નથી ને કેટલેકની સ્થિતી હોય તેવળુ એકલાં બીજને રાખવાની હીમત કરી સાતાં નથી તે સ્વાભાવિક છે, સોમળવા પ્રમાણે મોહસા, કપડાવજ, સારલી, જંઘલ વગેરે માળુના લોકો ઘણા વખતથી વિચાર કરે છે. પણ કામ કામ હાલી લેવાર સુઝાની કે હોસદારના અમાને વિચાર અમલમાં મુકી સકતા નથી, તે અડચણ દર કરવા અમલવાદ કે વોલરા નેવા રથે મોહીંગ રચાવવાની જરૂર છે. આ સવાલ થજો અંબીર છે, ગામનાઓની બીજીબની કેવણી આગતની સ્થિતી સુધારવાને આનાપર આધાર છે આટે આ આગત નડીઆદ મુશમે કંઈ પણ કરવાન થાય તેા એક બફે કાર્ય મળ્યો.

(૬) સમરન ન્યાતનું વસ્તીપદક તેવાર કમવવાની મોહવણ થવી પણ ખજી જરૂરની છે.

આ ઉપરાંત ઘણા સવાલો છે. ખજા આ મીડીઝ બોલાવનારા મંડળનો આશય હાલ તુરંત જાતીમાં એકમત હોય ને જાહેર ના હોય તેવા સવાલો પ્રથમ હાથમાં ધરાવના હોવાથી તે સંબંધી હું કંઈ લખવાનું આજની પાસે નથી. કેલવણીને લગતી બાબતોપર મયા વર્ષમાં ઘણાજ ચોતાના વીચારો જાતીજીવોના રજૂર આ પત્ર મારફત રજૂ કરેલા છે. ખજા હવે તેમને અમલમાં મુકવાનો આ પ્રસંગ આવ્યો છે તેનો લાભ લઈ ફરી કુંઠમાં એ પ્રત્યે ખ્યાન એવવાની આજે છુટ લીધી છે તે એવીજ અણગમી કે મારા જાતીબાઈએ આ મહત્વના સંવાદોના આ વખતે ખાસ વીચાર કરી સંતોષકારક નીરાકરણ લાવી ન્યાયની ઉન્નતિના કાર્યને આગળ વધારવા ખનતું કર્યું વગર રહેશે નહીં. અરજુ.

આપણી આગળ મુસાફરી.

(લેખક:—રા. મુળાજી નાથજી કેદારી.)

આગકામ રાજ્યો જાતિઓ, સમાજો, મંડળોમાં તેની સુધારણા માટે અનેકાનેક અગમ્ય આજી ઘણ છે અને ઘણી જાતિઓ ચોતાના વ્યાક્રિતમત મંડળોમાં તેવી સુધારણા મુખ્ય ઉપાય તરીકે ચોતાની જાતિનું સમાજ એજીને આ અગમ્યના પ્રથમ તરફ સમાજમાં કંઈ રીતે સુધારણા કરી જોઈએ અને તે સહેલાઈથી કંઈ રીતે પાર ઉતરી શકે તે માટેના વિચાર કરી રહી છે ત્યારે આપણી આ અહ્યંતા જાતિને ખજા તેમ કરવાનો એક જાહેર જુરો ઉભો થયેલો જોઈ આ જાતિનો દરેક દરેક જાતિ માટે અભિમાન ધરાવનાર માણસ આવકાર આપશે ખજા આપણી જાતિ આ આવકારલયક લીસચાલમાં આમ લે તે આગમ્ય જાતિની સ્થિતિ હાલમાં કેવા પ્રકારની અનુભવવામાં આવે છે તે દર્શક તરફ કંઈક વિશેષ અગમ્યો પાકવામાં આવે તો ખજા મનનું છે કે આ લીસચાલના પરિણામ તરફ મુકમ અને હવે વિચાર બાંધવામાં આવે અને કેટલેક જગતે જાણીતી દૂર અદર્શીનો સારો ખ્યાલ આપી શકે અને તે માટેના પાકટ વિચાર ખજા કરી લક્ષ્ય. તેથી આ જાતિની સ્થિતિના કેટલાંક મુખ્ય અંગોનું નિર્દેશ કરવુંજ અને જરૂર જણાય છે કે તે સમાજના ઉપરથી જાતિની ખરી સ્થિતિને કંઈક ખ્યાલ મેળવી શકાય. કહેવાની જરૂર નથી કે તે ઉપરથી આપણે આપણી આ લીસચાલમાં કંઈ રીતે આગળ વધી શકીએ તેમ છાએ તેના પુખ્ત વિચાર કરી શકીએ. મારા સમાજના પ્રમાણે જાતિની સ્થિતિની આ જરૂરની તપાસમાં હાલ તુરંત નીચેની કડીકલ જાણવી વધારે આવશ્યક લાગે છે.

૧ જાતિની એકંદરે આર્થિક અને નૈતીક સ્થિતિ.

૨ કેલવણી અને તેની ખરી સ્થિતિ.

૩ આર્થિક અને નૈતીક સ્થિતિને લાગેલો સજો.

૪ જાતિઅભિમાન.

૫ હવે આપણે શું કરવું જોઈએ ? અને તે માટેની જવાબદારી કોની ઉપર આવે છે ?

મારા ઉપરના કુંઠ પ્રશ્નોના વિચાર તરફ વળતાં તે પ્રશ્નોના સંબંધમાં મારા સામાન્ય

મત નિમે મુનમ છે.—

૧. યાત્રિની આર્થિક સ્થિતિ તરફ નજર કરતાં યાત્રિયાં સામાન્ય રીતે ધોડાક જાગ સારી સંપત્તિ અને ધોડાક વર્ગ સાધારણ રીતે સારી સ્થિતિ ભોગવતો. જ્યારણ છે ખુબ આ યાત્રિની એકંદર વસ્તી સમગ્ર જગત દબારની માનવામાં આવે છે તેની સંખ્યા તરફ દર્શિ કરતાં યાત્રિની એકંદર સ્થિતિ એટલે મજા મેલો જામ જેવોને આપણી વસ્તીનાં આંખડાંઓના અનુભવ છે તેઓના અનુભવ મુજબ વર્ણીત સાધારણ પેટ પુરતી રોજ મેલ-પનાર જાણીએ. આ સ્થિતિમાં જેઓ સહેર કે મોટા માલેના સમયમાં આવેલા છે તેમની સ્થિતિ કાલમાં ધોડાક દરજ્જે સુપરની આગળ જાણી જાણી છે, કારણ મોટા મામ કે સહેરમાં વેદાઓ અને તે પ્રકારની નાની મોટી રોજી સાધન વધુ ઉમુ વધુ કાંઈ છે આ સ્થિતિય કેમવળી સેવાનાં સાધનની રોજ ચિત્રેની સમાજનાય કારણથી પણ આપણા સહેરમાં સેવાના યાત્રિ અણુઓની આર્થિક સ્થિતિ કેટલેક દરજ્જે ઠીક જાણી છે પણ સહેરમાં રહે-નારા જાણીએ આ અણુઓની સ્થિતિ સ્થિતિ તથામ લઈયું તે કહેવું પણ કે તેમની કાલની આ સ્થિતિ કોઈ પણ રીતે વધાવુંને થા કે આત્મગત વેદો ભોગમાં આવતી નથી કારણ આપણી વસ્તીના એક કેમ નહીંક અને કહેર મામના સમયમાં બહો કહેરું તે તેમનાં કાલમાં કે પ્રજા મોટા આપણું નેત્રી નહીંક તે કહેરું તે કાલના આપણા અ-ખુ આપણી યાત્રિગણના કહેરું પણ વધુ-વધુ અને તિરકારવુ જાણીએ. જેના દરજ્જે તરીકે કહી પણ આ મામમાં અંજાત અને મોટી સ્થિતિ એટલી જાણી દે વેદો ભોગમાં લઈએ કે એક ન્યાય પેટ તરીકે નાનકા તેમ કહી સમજાવના નહીંક કારણેને આત્મગત કરીને રજા પેટાને ખમી ખો કારણની ખાતર કહેરું આત્મગત તેના ને દબાર કહેરું આત્મગત વધુ પણ રજા જાણી છે તેમજ નાનકાં અણુક વેદો કે વેદો ભોગ મોટા થો તેમ મોટા થનાર થનાર પેટાનાથો નાનકો કહી પણ દબાર અને તિર-કારની દબારી જાણી છે તેમજ યાત્રિકાઓ નાનકા યાત્રિના તેમજ કારણે વધારના તરફ ખાલની દબારી રાખવામાં આવે બોલી થવાનું મમજદાર નિગરો. સ્થિતિય કહી પણ આ-જો જેને મોટાં મામે કે સહેરની વસ્તીના આત્મગત સ્થિતિ સારી કહેરું મનથી તે તેમજ આત્મગત પણ આત્મગત અણુ આત્મગત થી રહેર જેનાં નિગરો થયા તરફ વરમના છે કે આત્મગત મામે તેમજ કાંને સમય નાનકી યાત્રિકામાં કાંને વારાળના ઉપ આપાર થાજાયા અણુક વર્ગ કે જેની સામાન્ય અને સંખ્યા સેકે ૭૫ દા. જેટલી નિગરો કહેરું; તેની યાત્રિયાં આ મુજબ મામે (તરિકા, ઉમેર) ની મોટા મામેની વસ્તીના પ્રમાણમાં કેમવળીને અણુક રજાથી તે વળી જાણી છે અને વસ્તીના કહેરું મોટો જામ જે નાનકા વેદમ અને આપણમાં વેદો છે તે વેદો વર્ગ ખરો રસ્તે વેદો છે કે કેમ તેની મારી નામે નહીં પણ સમસ્ત યાત્રિની નજરે તથામ સેવાની જરૂર છે. આ સ્થિતિય આપણી યાત્રિની વસ્તીના કહેરું મોટો જામ નાનાં નાનાં આપણોની વસ્તીમાં વેદો વેદો છે તેઓની કેમવળીને દર આત્મગત મુજબનાં થાય, છે કે સારા મોટીઓમાં પુરી થવેલી જાણી છે ત્યારે કેટલીક જાણી તે દબાર વેદો મોટા કે ને સાધારણ અણુક જાન થવાનાથ મોટા કે પ્રોપીય કહેરું કે આત્મગત તેથી આત્મગત વેદો કોઈક જાણી.

કેવર મુજબ આપણોની વસ્તીની કેમવળી તેનાં તેમજ આપણ સે, અમે, કે પા-

ચસો, હળરની મુઠી ઉપર કેટલીક જગ્યાએ કોળી કે કાળી પરજના અંદાની લોકો સાથે સંબંધ ધરાવતો કે મીઠા મરચાની નાની સરખી દુકાન રાખતો હોય છે ત્યારે કેટલીક જગ્યાએ દોશીવાણીઆનો ધંધો હોય છે. આ સીવાય શાંતિમાં એવો વર્ગ પણ કેટલોક ચાકરી કરનારો નિકળશે કે જેનું વાર્ષિક મહેનતાણું ૫૦-૬૦ કે ૧૦૦ માં પુર કરતેજ હશે અને તેવા વર્ગપર પણ પોતાના કુટુંબનાં પાંચ સાત માણસોને રોજ પુરવા આધાર રહેશે હશે શાંતિમાં આવી જાતની સાધારણ સ્થિતિ ભોગવતો વર્ગ મારી સમંજ પ્રમાણે ધણો મોટો હોયો જોઈએ અને તે મોટું પ્રમાણ આ શાંતિની સ્થિતિ તપાસવામાં લાગ્યે તો આપણી શાંતિની આર્થિક સ્થિતિ ધણીજ ઉતરતા દરજ્જાની મણાશે અને એવો ખુશ્ખુશ છે કે ન્યાં અંધકાર ઉવાયેશે દેખાય ત્યાં તેની નૈતીક સ્થિતિ ઉંચા પ્રકારની હોઈ શકે નહીં.

ઉપરના કારણને લઈને આપણી આ શાંતિ સાંસારીક સ્થિતિમાં દોવસે દોવસે ધણીજ પાછળ હટતી આવે છે અને તેને યોગ્ય દિશા તરફ વાળવાના પ્રયત્નની ખાસ જરૂર ઉભી થાય છે અને તે કાર્ય આપણે બધા સમસ્ત વ્યક્તિ તરીકે સંયુક્ત બળથી તેના એમ માટે પ્રયત્ન આદરીશું તો નિઃશંકે સ્થિતિ ચડતી ચરેજ.

૨. આપણી શાંતિની કેળવણી તરફ નજર કરતાં એક દિશા તરફ હર્ષ પ્રદર્શિત કરવેજ જોઈએ કે મુ'બાદ જેની મોટી વસ્તીમાં કપોળો, લાડ કે તેવી ખીજ આમળ પડતી શાંતિઓ પણ ન્યારે પાંચ પચીસ ઇંચુએટો ધરાવતી નથી ત્યારે આપણી શાંતિ ઇંચુ-બેટા અને તેની ઉંચા પ્રકારની ઠીમી ધરાવનારા લગભગ ૭૨ મુશ્કેલો શાંતિની શોભામાં ઉમેરો કરે છે પણ તેથી જેટલે દરજ્જે ખુસી થવાનું માનવામાં આવે તે કરતાં વિશેષ ખુસી થવાનું કારણ તો એજ હોયું જોઈએ કે શાંતિમાં હવે પાંચથી બવિધમાં તેવી ઠીમી ધરાવનારો વર્ગ કાયમને માટે નિકળેજ જોઈએ એ ધોરણ ઉપર આપણી શાંતિની કેળવ-ણીની રીથિતિઓ પાંચે મનુષ્ય બનાવવામાં આવે કે જેને લઈને આપણી શાંતિની કેળવણીની સ્થિતિ સારી હોવાનું કહી શકાય. પણ અહીં પ્રશ્ન ઉપરથીત થાય છે કે હાલ આપણી શાંતિમાં જેટલી સંખ્યા ઇંચુએટોની છે તે લાભ માની લઈને શાંતિની કેળવણીની સ્થિતિ ચડતી મણી શકાય કે કેમ ? ગણ આ સવાલ માટે મેં ઉપર આમડાંઓની કેળવણીની સ્થિ-તિની દૃષ્ટિ ઝાંખા રૂપ દેખા દોરી છે કે કેટલીક જગ્યાએ તે હળર ધરની સંખ્યામાં પણ એક બે સાધારણ અંગ્રેજ નાણુનારજ નિકળેજ ન્યારે વસ્તીને મોટો ભાગ માન ગુજરાતી હ સાત ચોપડી ધીંગલમાંજ બહુતર પુર થયેલું માનનાર નીકળેજ આપણી વસ્તીને મોટો ભાગ કે જે ગામેની વસ્તીને ચહેરો સમીનો નિકટ સંબંધ છે તે જોઈ શહેર કે મોટાં ગામેમાં રહીશું બહુવાનું સારૂ સમજ છે તેમાં ગામેને બાદ કરતાં શાંતિની મોટી વસ્તી કેળવણીની બાબતમાં કેટલી પડાત છે તે ઘોડીક નીચેની વીમતથી સ્પષ્ટ સમજાય છે.

- ૧ મોડાસાના દયાનું જંધારણ—મુખ્ય ગામ મોડાસા: ગામડાંઓ લગભગ ૬૦ મળીને ધરની સંખ્યા ૯૦૦ અંગ્રેજ બંજીઆની સંખ્યા મેટ્રીક માન ૧.
- ૨ મોડાસાના વીસાનું જંધારણ—મુખ્ય ગામ મોડાસા, ગામડાંઓ લગભગ ૫૦ મળીને ધરની સંખ્યા ૭૫૦ અંગ્રેજ બંજીઆની સંખ્યા ૧ ઇંચુએટ, ૧ મેટ્રીક અને ચાર-પાંચ નજી પાંચ-છ ચોપડી રીથિતિ.

- ૩ એકવીસ મામના દસાતું બંધારણ—મુખ્ય મામ, ખડાલ, કપડવાળા, આતરસંગા, સાથે મામડાંઓ ૨૦ મળીને ધરની સંખ્યા આશરે ૧૦૦, અગ્રેજ બજેટની સંખ્યા ૩ એન્ક્યુમેટ. ૧ એલ. એમ એન્ટ, એસ. અને લમમળા ૧૦ થી ૧૫ મેટ્રીક સુધીના અમલો કરશે.
- ૪ નાનું કદાવનના દસાતું બંધારણ—મુખ્ય મામ રણપોર-કોડીયા, મામો ૩૦ મળીને ધર ૧૨૫, સાધારણ અગ્રેજ બજેટનાર એ વલુ બજુ.
- ૫ માવલીના દસાતું બંધારણ—મુખ્ય મામ સાવલી, બાદરવા અને હાલોદ, મામડાંઓ ૧૦ ધર ૧૦૦ અગ્રેજ મામ સાધારણ સમજનાર એક બજુ.
- ૬ સાંપ્રસાલ નવાવના દસાતું બંધારણ—મુખ્ય મામ, સાંપ્રસાલ, નવાવ અને અલીપુ મામડાંઓ ૨૦ મળીને ધર ૧૫૦ આશરે, અગ્રેજ બજેટનાર એક પલુ નહીં.
- ૭ કાંતિઆવાડના દસા વિસાતું બંધારણ—મુખ્ય મામડાંઓ ૪૫, ધર આશરે ૧૭૫ અગ્રેજ બજેટનાર મેટ્રીક સુધી મામ એક અને ૧ એલ. એમ. એન્ટ એસ. નો અમલો કરશે.
- ૮ કાંતિઆવાડના રહેનાર મોડાસા તરફના દસાઓ મામડાંઓ ૪૦. કુલ ધરની સંખ્યા ૬૦ અગ્રેજ બજેટનાર એક પલુ નહીં.
- ૯ જનોડના વિસાતું બંધારણ. મુખ્ય મામ કપડવાળા, જનોડ, વરધરી, ડેમર, વિગેરે મામડાંઓ ૧૫. કુલ ધર ૩૦૦ અગ્રેજ બજેટની સંખ્યા ૧ બજુ.
- ૧૦ હંડીધરવાસના વિસાતું બંધારણ. મુખ્ય મામ હંડીધરવાસ, પોડામર અને મહેમ-દાવાદ, મામડાંઓ ૪. કુલ ધર ૨૫ અગ્રેજ બજેટનાર ૨ બજુ.
- ૧૧ વેળડપુરના વિસાતું બંધારણ. મુખ્ય મામ વેળડપુર, રોલ, અમલો, ઠરોડ. મામડાંઓ ૧૫. ધરની સંખ્યા ૨૦૦. અગ્રેજ બજેટનાર એક પલુ નહીં.
- ૧૨ વાઘ, ટંકરી, કદાવનના વિસાતું મુખ્ય મામ બંધારણ ટંકરી, કરમી, કારેલી વિગેરે મામડાંઓ ૫, ધરની સંખ્યા ૧૦૦. અગ્રેજ બજેટનાર એક પલુ નહીં.
- ૧૩ બાદરવા કારમના વિસાતું બંધારણ મુખ્ય મામ બાદરવા, સારવા, યોડ, વસો, મામડાંઓ ૨૫. ધરની સંખ્યા ૩૦૦. અગ્રેજ સાધારણ બજેટની સંખ્યા ૨ એન્ક્યુ.
- ૧૪ કાંથલ કાંતેરના વિસાતું બંધારણ—મુખ્ય મામ કાંથલ, કાંતેર, મહીયા, કરોડ વિગેરે મામડાંઓની સંખ્યા ૧૦. ધરની સંખ્યા ૩૫૦. અગ્રેજ બજેટની સંખ્યા ૧ એલ. એલ. બી. સાધારણ મેટ્રીક સુધી અગ્રેજ બજેટનાર મલુ માર બજુ.
- ૧૫ વરવા ગઝમીના વિસાતું બંધારણ, મુખ્ય મામ વરવા મામડાંઓ ૫ કુલ ધર આશરે ૩૦. અગ્રેજ બજેટની સંખ્યા ૧ એલ. એલ. બી.
- ૧૬ મોડાસાના વિસાતું કાંતિઆવાડ. મુખ્ય વલિડ મોડાસા મામડાંઓમાં ૩૦ માં વલિડમાં ધર ૧૦૦. લમમળ અગ્રેજ બજેટનાર મેટ્રીક સુધી ૧ એક બજુ.

ઉપરની વીંચનામાં નહિવાદ, ઉમરેક, અમલવાદ, સુલ, મેહેમદવાદ, નાહોદ. બાજુ એ આગેને સુધી તેમ જ અવધાની દાખલો ઉપર મુજબનાં જુદા જુદા બંધારણના અમલો કરે

આસરે ૪૦૦ ગામેમાં વસતિ શક્તિનાં લગભગ ૩૬૦૦ ધરતી સંખ્યા થિટશે, વસતિના મોટા ભાગનું પ્રમાણ ૩૬૦૦ ધરતી હીસાએ આસરે કુલ ૧૦૦૦૦ માણસો માણી લઈએતો અગ્રેજ ભણેલાઓની સંખ્યા મેળવ્યુંએટ. ૫-૭ અંકર મેળવ્યુંએટ, સાધારણ ચાર પાંચ મોપડી અગ્રેજ સીએજા ૪૦-૫૦ ની સંખ્યા માણી લેતાં દર સો માણસે થિકની પણ સરેરાશ મુશ્કેલીથી આવવા નય છે.

મારી ઉપર મુજબની તારતી કહાડેલી શક્તિની કેળવણીની સ્થિતિ જાણવા માટે હું માતું છું કે એક ઉપયોગી સાધન મળ્યુંએ, તેથી આપણી શક્તિની કેળવણી સંબંધે વધારે સ્થિતિ, આ લેખ વાંચનારના મનમાં ખરી રીતે આવવી જોઈએ. અને તેટલાજ ઉપર ખાસ બાર મુકીને મારે અહીં લખવુંજ પડે છે કે, આપણી શક્તિની સ્થિતિ સુધારવા માટેનાં જો કોઈ ખાત્ર ઉપાય હાથ લેવા જોઈએ તો આપણી આર્થિક અને નૈતિક સ્થિતિને લાગેલા સજો-આપણી શક્તિની સામાન્ય સ્થિતિ ક'આલિયત હોવાનું મુખ્ય કારણ મારા ઉપર જણાવ્યા મુજબ શક્તિની કેળવણી સંબંધેની સ્થિતિ સારી નહીં હોવાનુંજ મુખ્ય માનવું પડશે અને જેજ કારણો આગળ ધરીને લ જશે એ કેળવણીને અટકાવ નાંખનાર, બાળકને પણ માનવું પડે છે. આટલું મારે કહેવુંજ પડે છે કે, આપણે કેળવણી વધારવાને માટે જેટલી અમત્વતા આપીએ તે કરતાં વધેજ અમત્વતા મોટી વધે લઈ ચલાવું પ્રમાણ વધારવાની જગ્યાઈ આવે છે, કારણ બાળકને, અને યોગ્ય ઉચ્ચરનાં હગેનોનાં અભાવજ આપણી કેળવણી વધારવાની એક મુખ્ય અંગના અટકાવ રૂપ છે, આ મદતની બાબતોને આગળ ધરીને આપણી સ્થિતિનો નિર્ધાર મુજબનો સજો લાગેલા જણાય છે કે જે બંધ કરવા કે, સુધારવા માટે આપણે શું કરવું જોઈએ તે ઉપર આપણે મુખ્ય વિચાર કરવાનો છે.

૧ કેળવણી અને તેનાં સાધનો મેળવવામાં જણાતી મુશ્કેલીઓ.

૨ શક્તિ અધારણોનાં વહીવટોની અધાનુષી.

૩ શક્તિમાં સરવે બંધુએ તરફ મોટી રીતે જગ્યાતિ વિરમણ (નિચ ઉચપણનો, બેઠ.)

૪ શક્તિના કેટલાક અયોગ્ય રીત રીવાજો.

૫ શક્તિ અભિગમની ખાત્ર.

ઉપરના યોગ્ય અંતે તે સીચાલના કેટલાક અવગણેને લઈને આપણો શક્તિને મોટા સજો લાગેલા છે અને તે દૂર કરવાનું કામ જેટલું સહેલું દેખાય છે તેટલું કઠિણ પણ જણાય છે. તેપણ શક્તિના દરેક માણસો એક મતે સીધરેજ છે કે, ઉપરનો સજો દૂર કરવાને ખાસ કરીને આપણી શક્તિને કેળવણીની સ્થિતિ સુધારવા સાથે કેળવણી મેળવવાના સાધનોનો રસ્તો સહેલો કરવો જોઈએ.

શક્તિ અભિગમ, માટે મારા સામાન્ય અત પ્રમાણે હાલમાં કેટલાકે તરફથી આ જાતની લાગણી ઉભી કરવાની જગ્યાજારી શક્તિના કેળવણેલા વર્ગ તરફ તેમજ શક્તિના શીખત વર્ગ ઉપર મુકવામાં આવે છે તે કમુચ રાખી તેનો પણ શક્તિ કેળવવાની લાગણી શક્તિનાં દરેક, દરેક જણમાં તેના ખસ સ્વરૂપમાં ઉદ્ભવવી જોઈએ અને શક્તિના પ્રત્યેક જણની લાગણી એવી જાતની ખીલવવી જોઈએ કે, મારા શક્તિપણ તરીકે, યોગ્ય અને

શબ્દશત ધરાવનાર શાંતિનો અમુક, એકેએક ખાત્રો શાંતિના તેજ પ્રલેક સદાચાલીનો ટેકો મલવો જોઈએ. અપવાદ સાબલ કે ખરી રીતે અહીં આવી જાતની લાગણી વિશેષ ઉદભવેલી હોવાની જાણપાડરી શાંતિના કેળવણેલા અને શીર્ષત વર્ષ ઉપર મુકી સશય તેમ છે. અને દાલ તુરત શાંતિના કેળવણેલાની સંખ્યાનો મુખ્ય ભાગ કે શાંતિ તેઓની કેળવણી અને જ્ઞાન માટે મગધરી ધરાવતી માણુમ પડે છે તેના વર્ષ તરફથી પોતાના જ્ઞાનનો યોગ્ય શોધા માટે તે તે સ્વભાવિક રીતે યોગ્ય છે અને કેળવણેલાઓને જરૂરથી વિમુખ રહેતા હોયતા ખરી રીતે તેઓ શાંતિના કરજદાર છે તેમ રીતે શાંતિ સંપત્તિ જ્ઞાન પ્રાપ્તેથી વાચતા કરે અને શક્તિપ્રતિષ્ઠા સાંભળે નહીં, પણ શાંતિનાં યોગ્ય અને ખાત્ર સચાનેતિ પણ તરછોડે કે, તેનું આતીથ્ય સત્કાર કરે નહીં તો તે લાંબીવા આવ લાંબાપે રહેવાની અને એક રીતે શાંતિનું કરજ તેમની ઉપર ચડે છે તેનું કહે ખરી નજરે જોડું કરતું નથી. પણ અહીં કું ખાત્ર મુજ પ્રજા તરફ વળું તો કહેતું જ નોંધ્યે કે, શાંતિના પ્રલેક જાણી પોતાની શાંતિ માટે એજ લાગણી ઉદભવતી જોઈએ કે શાંતિસેવા એ પણ પોતાની સેવાઈ એક બંધે અને યોગ્ય અંગજ છે.

જે રીતે આપણામાં શાંતિ અભિજાનનો વુસ્તો તેના યોગ્ય અને ખાત્ર સચાપમાં ઉત્તો શાંતિ આપણી સ્થીતિને આગળ આવવામ નજીજ મજાસુત ટેકો મળે અને વરણના વરણથી પણ જે નહીં જતી રાકું હોય તે યોગ્ય કિસ્સોમાંજ આપણે કરવાને શાંતિમાન અને આગ્રહાળી નિવડીએ. ખાત્ર ઉપરના અલગ વિચાર ઉપરથી ઉતરે જોજ સાર ઉપર આવતું જોઈએ કે હરે આપણે કું કરતું જોઈએ ? અને તે જાની જાણપાડરી ઉપર મુકતું યોગ્ય છે. તેનો વિચાર કરીને અમુક નિરુપ્ત ઉપર આવેને આગળ વધવાને ખરી રીતમાં આપણે મહેનત કરતી જોઈએ. અને તે સમયે ખાત્ર નજ વિચારો નિમે પ્રમાણેજ કું રજુ કરું છું.

ખાત્ર મજ પ્રમાણે, આપણી સ્થીતિ સારી ચલેલી જોવા માટે મુખ્યત્વે કરીને શાંતિના કેળવણેલા, શીર્ષત અને જાતને પડીવટ કરનાર વર્ષ ઉપર આપણે ખાત્ર ખાત્ર મુકવો. શાંતિના કેળવણેલાઓ ખાત્રે તે આ સમયમાં પોતાના જ્ઞાનનો લાભ અનેક સ્તરે શાંતિમાન યોગે આપી, તેઓ વચ્ચેનું અધિવચનું જાણવું, તેમજ વિચાર કેળવીને શાંતિની ખોટી શુદ્ધિએને દૂર કરવાનો પ્રયત્ન કરે અને કેળવણીને વધારવાના યોગ્ય રસ્તા તરફ શાંતિને વાગે તો શાંતિને ખોટી તરફ મળે. તેમજ શીર્ષત વર્ષે પણ શાંતિના કેળવણી વધે, અહીં નાજ દર યાજ, ધર્મ ઉદાસની અઢી શાપ તે આટે કાળજી આપી પોતાની સંપત્તિના યોગ્ય કે કોદાર શોધો શાંતિજોગ્ય જાલ ખાત્ર આપે તો કેળવણી વધારવાના પાવાને મજાસુત ટેકો મળે; તેમજ શાંતિને પડીવટ કરનાર વર્ષ તરફ તેમનાં કેટલાંક કામો વખોડાઈને યોગ્ય દોન તો પણ તેમની તરફ નિરુદ્ધર દક્ષિણ નહિ જોઈ, તેમજ સનેકને આદરવાનું નિવડીને શાંતિનો પડિવટ સુધારવો કે આપણું ખોટાણે એક રીતે સાધિય કરવાનું કમનસીબે કે લાગના કાંઈકઅલ શાંતિના કેટલોક ખાત્રે મેડા છે તેમ કીકો કરવાનું નુકસાન અને શાંતિજોગ્યી સારે રહીને રાતે રાતે આગળ વધવાનું યોગ્ય વિચારતું. જે રીતે જાણપાડરી સખાનાર વર્ષે પોતાના કામો આટે કૌતુકપામણુ નિવડે તો ખાત્ર સખજ

પ્રમાણે આપણી સ્થિતિ સહેલાઈથી સુધરી શકે. તો પણ હાલ તુરત આપણી સ્થિતિ સારી થયેલી નેવા માટે આપણે શું કરવું જોઈએ એ મારા છેવટના પ્રશ્ન તરફ વિચાર કરીને વિરમીશું.

- ૧ અગ્રેજી કેળવણી લેવાનાં સાધનોમાં ગામડાંઓની વરતીમાં જ્યાં સ્કોલરશીપ અભાવ છે તેવાં ગામોના મધ્યસ્થ સ્થળોમાં, તેના બંધારણના આગેવાનો મારફતે નાના કે મોટા પાયા ઉપર બેઝીંગો સ્થાપવાની યોજના કરાવવી.
- ૨ મેટ્રીક, પ્રિવીયસ કે અન્યક અભ્યાસના વર્ષ પછીથી જે કોઈ મદદને યોગ્ય હોય તેવા પ્રત્યેકને સ્કોલરશીપ રૂપે મદદ મળે તેવી ગોઠવણ કરવી.
- ૩ જોયા અભ્યાસ માટે આપણી શાંતિના મધ્યસ્થ નેવા ગામે શાંતિના જાયા તેવા છોકરાઓ સાથે રહી શકે તેની તેમને જરૂરી ગોઠવણો માર પાડવી અને અભ્યાસમાં મદદ કરવી.
- ૪ જોને જરૂર જણાય તેને સ્કુલ શી અને પુસ્તકો, પુસ્ત્ર પાડવાની યોજના કરવી અને તે, તે ગામની જવાબદારી ઉપરજ સુકવી.
- ૫ સ્ત્રી કેળવણી અને તેમની યોગ્યતા વધે તે માટેના ખાસ ઉપાયો હાથ ઉપર લેવા.
- ૬ શાંતિ બંહેનો નિરાધાર પુરુષ અને સ્ત્રી વર્ગ, તેઓ મદદને લાયક હોય તેમને નાની નાની સુઠીથી કે, આકરી મેળની આપીને હાથમે લગાડવાનો પ્રયાસ કરવો અને સ્ત્રી વર્ગમાં જે, નિરાધારજ જણાય છે, તેમને યોગ્ય મદદ મળે તે માટેનું એક નિરાશીત હંડ બિધાઈવું કે તેનો વર્ગ જોઈએ વળગે. તે માટે વનિતા વિજ્ઞાન જેવી સંસ્થામાં સમવક કરી આપવી કે, નાના નાના જિલ્લોગથી રોજ પુરી થાય તેવાં સાધનો મેળવી આપવાં.
- ૭ શાંતિ બંધારણોનો વહીવટ કયા રસ્તે સુધરી શકે તેમ છે તે માટે પ્રત્યેક બંધારણના રીત રીવાજો, અને બંધારણના નિયમો મેળાંને તેમાં કયે રસ્તે સુધારો થઈ શકે તેમ છે તે માટે વિચાર કરવાને એક જાવરજ સખ કમીટી નક્કી કરવી કે તે દ્વારાજે તેવા બંધારણોમાં સુધારાઓ લખાવ કરાવવાનું સુચન થઈ પડે.
- ૮ શાંતિના અયોગ રીત રીવાજો દુર કરવાનું કે સુધારવા માટેના ઉપાયો કરવા.
- ૯ શાંતિઅભિમાન ખાસ વધારવા જરૂરી સંમિલન કરવી. જેજ રસ્તે જાયા સાથે મળાને આગળ વધવું તેજ શાંતિનું જીવ થશે. કપર તે શુભેચ્છાઓ પુરી પાડે.

વૉલંટીયરોને ખબર.

જાણવાને પુછી કેવળે છે કે ચોક્ક વખતમાં વૉલંટીયરોની અરજી જોડતા પ્રમાણુમાં આવી ગઇ છે તેથી આપણી બચિબની પ્રજા (દાલના વિદ્યાર્થી) આપણાથી વધારે કિસાદી નીકળશે એમ આશા બંધાય છે તેમાંના કણ, આવવાનો દિવસ, વખતે વિશેરે પુછે છે તે દરેકને જુદા કષય કરતાં આ પર દારા અને જાહેર રીતે જાણારીએ છીએ કે દરેક વૉલંટીયરે નડીઆદ મુકામે તા. ૩૦ મી ડીસેમ્બર સને ૧૯૧૫ ને વાર છૂટ સવાર પૂર્ણમાં મેદામાં મોકું દાખલ થઇ જતું.

અર્ચા પત્રો.

“અકાષતા મિત્ર” ના મે. તંત્રી સાહેબ,

નીચેનો પત્ર આપણી સાલિનક માસિક જામા પ્રગટ કરી આજારી કરશે—

હું એક કેમરણીમાં પહોત પોલા તડો મલસ છું. પણ આપના તરફથી આપણી ન્યાન સમસ્ત દલા વીલાની સાથાન્વ મીડીંગ નડીઆદ મુકામે જાન્યુઆરીમાં મળવાની છે. તેનાં આજરજી નીકળ્યાં તે જાણી જકુ પુછી ચકો છું. અને આ પ્રસંગે મે મુલાકા કરવા દેવાની રજા માગું છું.

આપણી ન્યાત સમસ્તને એકા કરવાનો આ પહેલેજ પ્રયાસ છે તે જાણી એકે એક અકાષતા જકેને મગરૂરી સાથે આનંદ થશેજ. આનંદથી નવ વર્ષ પર શ. મીડમલાલ દેલાઈ વકીને પ્રવત કરશે તે વખતે જાણી તેવારીએ અમલાચદ મુકામે મીડીંગ સાર થઇ આવેથી એમ જાહેરમાં જાણીયે, ઉમરેડ જેમ મામખા મડાજન મજેડું અને એકમને દરાવ કરશે કે ત્યાંના ખપા જુદા જુદા દલ તડ છે તે જાણીને જોડાવતુ અને ત્યાંના આમેવાન-આન્વ ને ઉચો દરજ્જે ધરાવે છે તેમને પણ આમ તરફથી એ પ્રયાસ સકલ કરાવવા વિનંતિ કરવામાં આવેલી; પણ જની અમલાચદમા પોતે સવાથી તેમજ કેટલાકના મતેરથી પછી કંઈ થયેડું નહિ. છતાં વી રજાવડું તે પુરી નીકળું છે. તે આજની કેમ જરૂર અને અરા અંતઃકરણથી વધારી મેરે, એવી આશા રાખું છું. ને ઉમરેડ તેમજ બીજા મામલામાં પણ આ વખતે તડ કે તામોડે એક જૂલી જલ આ કાર્પને એકમને દેડાં આપશે. તેમજ તે પહોળા વર્ગમાં કણ મામખાં જમાને કે એસેસીએસન સ્થપાયેલી છે. દરેક એકમને ન્યાન્વ રાખાંથી શી મેરે તે સારૂ મેદાચ્છો થઇ છે તે જાણ પણ આ કાર્પને કપાડી મેરે મરજુ દલ થાડું કરવાડું જાડી છે. મેદાસા. કપાવંજ તથા ઉમરેડમાં બીજા જમાના પ્રમાણમાં કંઈ થડું હામડું નથી માટે વિનંતિ કરવાની કે આમ દલા અમલાચદ મેદમલાલ, નડીઆદ, સુરત, જામ, નડિદ ને આમજ પાતા જાણા છે તેટલાજ જાણી લસ ન સખતાં ઉપરોક્ત આમેલા આમેવાને આમ જાણા કરી સમામાં એચરો અને તે મામેની આસપાસને જામ જમાં આપણી ન્યાતની ધણી વતી છતાં કેમરણીનો લાભ લઈ શકિ નથી તેના બહાર સારૂ કંઈ મેદાજા ધાકા પ્રવત કરશે તે મેદો ઉપખર થશે.

તા. ૧૦-૧૨-૧૯

શ્રી એક અમદાને
સાતિબંધ.

તંત્રી સાહેબ,

આપણી ન્યાતની મોટી સામાન્ય મીટીંગ મળવાની વાત બહાર આવી છે. તે સંબંધમાં આ પત્રને આપણા માસિકમાં જગ્યા આપી આભારી કરશે.

આપણા ગાંધી પત્રમાં હકીકતો રજુ થાય છે તેપરથી એવો વિચાર ઉપજે છે કે દસા બાઇઓ કેળવણીમાં વીસા કરતાં આગળ પડતો ભાગ લે છે. અને તેમનો હિસાબ વધુ છે. પણ અમને વીસા બાઇઓને જાણીને આનંદ થયો છે કે તમે આ પ્રસંગે વીસા બાઇઓને પણ ખેંચી સામાન્ય સમાનું કામ આદર્યું છે. ને અમારા આગેવાનોને પણ ન્યાતના કિલતી કેળવણી વગેરે જાણતમાં આશ્ચર્ય થયું છે.

તમારા તરફથી કોઈત્રીઓ ન્યાત સમસ્ત નીકળી તે જાણી અમે તરફના બાઇઓ પ્રતી થયા છીએ તમે ન્યાતના જુના સિવાજ મુજબ ચાલી આવતા આગેવાનોને યોગ્ય સહાર આપી તેમની ખારશત ગાંધી સમસ્તને આમંત્રણ કર્યું છે. એટલે તેઓ બધા પ્રતીથી જોડાઈ આ પ્રવાસ સંપૂર્ણ રીતે જળાશૂત થાય તેવી મદદ કરશે. ન્યાતની કેળવણી પામેશે વર્ષ જે ન્યાતમાં આગેવાની બર્ષો જાગ લેતો હોય ને આગેવાન ગણ્યાતા હોય તેમની સાથે રહીને દાર્ષ કરવાનું પગથું બરે તે બહુ આવકારણ્યક છે. ને મારી સુચના છે કે મીટીંગમાં ત્યારે બાજણો થાય ત્યારે પણ દરેક બાજણો પર કેળવાએલા બા. પણ હરે તેને અનુમોદનાર્થે તેના આગેવાનોના હાથે હાથમાં ટેકા અપાવશે કે જોઈ કરીને જુદા જુદા એકકા કે તડમાં મીટીંગની સુચના કે બજામજોનો અમલ કરવાનો વખત આવે ત્યારે તેઓ પોતાનાજ હરાવ હરે એમ સમજી કામ પાર પાડી આપે અવિધ્યમાં તે-કેળવણીના વધારે મુદ્દાઓ કરી ચકશે. પણ હાલની સ્થિતિમાં તે મારી સુચના પ્રમાણે કામ સેવાય તેો સાથે પરિણામ આવ્યા વગર રહેશે નહિ એમ હું માનું છું.

આપના પત્રના પાછલા અકામાં અક્ષયતાનું મધ્યસ્થ કેળવણી મંડળ સ્થાપનાની સુચના થઈ છે તેને એથી બહુ મજબૂત ટોચે મળશે.

તમારા મુંબઈની અક્ષયતા સમાજના બાઇઓના તથા અક્ષયતામિત્ર મંડળના આ પ્રવાસને જોડે મને તેવી શ્રી કોટીવર્દ પ્રત્યે મારી નમ્ર પ્રાર્થના છે.

હી. એક વીસા જ્ઞાતિલો.

એક રસિક વાર્તા.

પરિચ્છેદ ૨.

ઉત્તરનાં સ્ત્રી.

(ગતોડથી આશુ.)

કામગી બાંધ્યા પછી ગરીબલાલ એકદમ બોલી ઉઠ્યો. “હેતી, તારૂં કહેવું બહારે આશુર સ્ત્રી છે” તારા માતા પિતા ખરી કસોટીમાંથી પસાર થયા છે દુઃખ એ ખરેખર બોસડ છે, એ પણ ખરું છે. અલગલગ આવડનામાં એકદમ સુધારો થયો એ તેના પૂર્વ જન્મના શુભ સંસ્કારના ઉદય ઉપર મોટા ભાગે આધાર રાખે છે. નહીં તો દુઃખ વખતે ખરેખરો કુટિલ માણસ તો હાથપર અન્યાયોના આણેપ મૂકી તેને પણ વધારે વધારે મળે છે. હેતી, હેતી વધારે કુટિલ બનતો જાય છે તે તેવામાં સુખની તલા પચી જાય છે. થતાં મળ્યાં કુલાહ જાય છે તે હાથરતું નામ સરખું હોતું નથી. કર્મની ગતિ થકી મળતું છે. આશુક વખતે કોઈનું કેમ થશે એ કહેવું પણ મુશ્કેલ છે પણ બેઠવું તો ખરું કે દુઃખીઆમાં સુખ કરતાં દુઃખ વધારે લાભ કર્યાં તે શક્યમાન છે. સુખ વખતે તો રહતું વેગમળ પુરોજ સુખથી ન સેવાતાં પોતાના કર્મમાં મથમથ રહી રહે છે જાડી જીભ પર તો તેના અનિલ પરિચયના થાય છે. તેથી દુઃખ વેગમળ કરી હાથરે દુનિયાં પર ગોઠાડે ઉપકાર કર્યો છે અને તેમ હો, પણ તારા આપના સરભાવમાં હવે ખરેખર પરિવર્તન થયું છે ને હવે તેમને તથા તારી માને આપણે આપણથી જનની માફ ન કરીએ તો આપણે જાણી રહીશું. ખરે આપણે કામને માથે તેમની તરફ જવાની તૈયારી કરી નેહાએ. કનુદેસીએ કહ્યું કે મારો પચુ તેવોજ વિચાર હતો પણ હું તમને આશાની રાહ નેહી હતી.

અને જાણવવાની જરૂર છે કે ગરીબલાલને તેના સસરાનું ગામ પાસે હોવા છતાં એમાંથી એકે ગામમાં પોસ્ટ ઓફીસ ન હોવાથી જ નવોંભવામાં કેટલાક દિવસ નીકળી જતા હતા તેમજ મહીનજાલન સ્થિતિ પણ નેહાએ લેવી સુધરી નહોતી. કારણ કે તેનું પોતાનું જેનું પુરું પગારી રહ્યો નહોતો તો જયુ વખતનો વિચાર કરી તેણે સસરામાં કેટલાક રૂપિયા લઈના આશુ વગર વિદ્યે નીકળવાની તૈયારી કરી દીધી. કનુદેસી તો પોતાના માતાપિતાને આવે વખતે મગવાને આતુરજ બની રહી હતી. પોતાની માતા હેથી ઘડીએ એવું કયુ ફેરવી હોય રોષ કે જે મગવાને ખરું આપણેઆપુર ન બને! કનુદેસીના મનની ખરેખર તેવી રીતિતિ જનવાને લીધે આમજા દિવસમાં તેના મુખપર શીકની છાયા છવાઈ રહી હતી અને તે હવે છુપારી છકતી નહોતી. નાના આપણે આ વાત વાના બેને ફેલાઈ મળે ને કયુ માણસો તેના દુઃખમાં ગામ સેવાને તેને વળાવવાને માટે સસરાના વખતમાં જયુ આજ્ઞા હતા. બન્ને જયુ તૈયાર થતાં એક આક્રમણ કરી જામ્યા વિનાજ યોડું ઘણું બાધુ સાથે રાખી સસરાના નવેક વાજાને સુધારે નીકળી પડ્યા કે નેહી અને તેમ કરી તેને તેમ દિવસે ત્યાં જઈ પોહોવાય. ખરેખર વખતે સસરામાં થોડો વિચારો લાઈ યોડું ઘણું

એક રસિક વાર્તા.

પરિચ્છેદ ૨.

ਉਕਤਗਤੀ ਦੇ ਨਾਂ,

(ગાંધીજી ચાલુ)

કામળ વાંઘા પછી મરીમલાલ એકદમ ભોલી હોયો. "તો, તારા કહેવું મારું - મત્ત છે" તારા માતા પિતા ખરી કોસીમાંથી પગાર ચલા છે દુઃખ એ જીવન છે, એ મમ મત્ત છે, અવગત માનુષ્યમાં એકદમ સુધારો મરો. જનુ કોસીમાં આવતાં શુભ સંસ્કારના ઉત્સવ ઉપર પોતા બાળે આપણ સમે છે. નહીં તે ના અવગતમાં લઈ આવ્યા. માનુષ્ય તો અવગત અન્યાયોના આરોપ મૂકી તેને પશુ ના. દરદીને શુદ્ધિ આપવાની વાત કુદિત જવતો નવ છે તે તેવામાં સુખની જરા પડ નવરે કરી આકાંક્ષાસભિષ્ટ માર્ગ. સામેજ અવગત નામ કસ્ટુર રેતો નથી. કર્મની મતિ પાડી કુપાવવા માર્ગ, કામળમાં લમેલા સખ માલ જ કહેવું મળે મુકેશ છે પશુ જિલ્લુ તો નાસે નહીં ધીમેથી ભોલી ના, આ તમે આમ કરી ને કામળમાં છે. સુખ જમતે અવગતને તેના સમજા સીધામ આ સમજોના આવ પોતાના કામમાં મચકુડ રહી થકે નહી. પશુ દરદીના પર તેની વીજળી મારક અસર છે. તેથી દુઃખ દીપન કરી કામળને પાસે ભોલાવીને એક માતા ખરા દેવથી તેને જોડમાં તારા અવગત સ્વભાવમાં ના મળી રહિ વળા પશુ એકલામાંજ તેને છુટી કરી પાડી આપે આપણે આપણાથી બન માર કરે તેમાં શું નવાડ " મરીમલાલ પશુ આમળ આપ્યો ને તેની કામ તેમની તરફ જાવની વાત કરી એકલામાં પોતાનો પાત પાસે આવી તેના માથા ઉપર પશુ હાથ મરીમલાલના હાથમાં આવતા મેળોને અવગતને એકાદ થતો હોય અને દોષ ધીમે રહીને વેળા દાખખાવી છુટી ગયા. મળી ધીમે ધીમે નિકેતન મેળોથી છે કાવવા મારી પશુ ઉરે દરદીના અંદરખર ખરી રાતિ પથરાયથી કાલમ પડતી નવા દીપક તે રિપતિ એક પોતાની થી લઈ રમ માગીને સવારમાં કરી આવીશ એમ પોતાના માથા માર્ગ. એવા અવગત પશુ જ્યાં એકે એકે છુટા પડ્યાં ને છેવટે જનુ અવગત રિપતિ પથારી પાસે રહ્યાં જમતે અવગત ખાંડ લોડી વાલગીત કરવાથી રજુદેવીના જાપને માત વગર ને પગી રજુદેવીને તેને કેટલોક આમદ કરી સુખનું કમ્પુ. પેતે હોકાગીના મિલકથી સુતો તો ખરા જ્યાં કાંઈ ઉપ અંગાર અગી કાઢી નહીં પશુ કાંઈક આરામ જો. ત્યાર બાદ પોતે જામજી કરવાનું મારે લઈ રજુદેવીને પોતાના પતિને સુખ જવા જુ પશુ તેણે તેમ કરવા નહીં પાડી. રક્તિત આરેક વાળનાં દરદીને આસ ઉપડયો દોષ એકાં અવગત મરીમલાલને માલમ પડ્યાં રજુ દેવીને જાળક દોષથી તેમાં કાંઈ સમજતી નોહોતી. રજુદેવીના જાપને ઉકાડવામાં અગત્ય ને તેને જનુ તેમ લાગ્યું. દરદીમાં નજાણા પશુ મળીને હતી તેથી તે પશુ પથારી વાર નહીં ટકાં જેવે જેવામાં રજુદેવીની માને અવગત અ

ધાની ફનીયાનો ત્યાગ કરી ચાલતો થયો. સવાર થતાં પાછળ રહેલા ખોળીયાને ન્યાતીલાઓ ને ખીજની મદદથી અમિસરેકાર કરનારો આવ્યો ને ત્યાર બાદ સ્નાન કરી બધા હાથુ અડધે બીને મુકે ઠપડે રૂબરૂવીના પિતાને ઘેર આવી ધીમે ધીમે વેરાઇ પોત પોતાને સ્થાને ગયા. દર્મ્યાન આપણી આતના બેરંજોની ઠઠ બમી હતી ને રૂબરૂવી ખીજારી નાની હતી તેથી તેની દયા ખાતાં હોય તેમ તેને મદદ કરવા આવ્યાં હતાં ને રડવા કુટ્યા માટે તૈયાર થઇ ગયાં હતાં. જ્યતં જ્યતં દરદી દરદાર કરી નોહોતી તેને બદલે વાળવા આવ્યાં હોય તેમ તેના મરણ બાદ કેટલાંક કુદી કુદીને કુટ્યા મંડળો ને રડતી વખતે પશુ જીને ખીજ કેલ સગાઇ નોહોતી તેઓ પશુ ચોડી ચોડી સગાઈ કાઢી ખીજ કરતાં જરા વધારે રડવા મંડળો ને કચવાર બધાનાં મોં છુટતાં મરનારની લાંબેની પીચાણીએ તો બધાની પંજી વિશ્વાસ કરી કરી રડવા માંડ્યું મોં છોડી દેવાનું કહેવાનો આવક થતાં તેણે વધારે મોટે રડવા માંડ્યું ને જીવંતે જ મણનો સાથે આવક થતાં એણે પોતાનું મોં છોડ્યું તો તેનાપર આંધુ પડ્યાની ખીજકુલ નિશાની આલમ પડતી નોહોતી ! પશુ જીવંતના વખતમાં રૂબરૂવી જીવી કેટલીક કામી પોચી જાતીવાળી લીંબોની આંખમાંથી વોધારે આંસુ વહેવડાવ્યાં હતાં. આ પશુ એક જાતનો હુમર ને જાતીની નિષ્કુરતા ! પ્રિય માતિબધુજી ! આવો ટોંગ ને આવી રીતે મનવતો વેશ કેટલો જાલો બંધ કરવો જોઈએ તે તમારેજ વિચારવાનું છે. ખરી રીતે સમજવા છતાં તે નદી બંધ કરવામાં આપણે આપણા મનની નિર્ગળતાને મહાનકાર્ય કરવાની આપણી અથો અતા સાબીત કરીએ છીએ. જે, કુંકમમાં મારે જમ્યુવડું જોઈએ કે માતિરિવાજ મુજબ મરનારની પાછળ બધા સરકાર કરનારો આવ્યા. મરીખજાલના સસરાની આવી નરમ રિયતિ છતાં મરીખજાલની મદદથી તેને માતિભોજન ને આજીવ્ય ભોજન આપ્યું પડ્યું ને પોતાનું નાનું દેવું મોઢું થઇ પડતાં જ્યાં થઇ રહ્યા બાદ તે ખીજારે પહેલેથી કુચ્છી વધારે કુચ્છી થયો, જમણવાર થઇ રહ્યા બાદ જમવા આપનારમાંથી કોઇપણ તે વખતે તેની દયા ખાવા આવતું નોહોતું. આતે માતિબધુજીનો કેવો વિચિત્ર સંબંધ તે મરીખ ખીજારા, મરીખજાલને લાંબો વિપાર કરતાં પશુ સમજાવું નહીં; પશુ જીમાં કંઇ હેતુ હોય તો સમજાવો. માટે માતિ બધુજીનો સંબંધ પશુ કોઇ હેતુ પુરુસર બધાવાનો પ્રપત્ત થયો જોઈએ. આવા હેતુ વગરના રીત રિવાજ આજી સખનાથી શે લાભ ! માતિની અરનતિ સીવાય જીવને કંઇ લાભ હોય : એમ મરીખજાલને હોડા વિચાર કરતાં પશુ જમણું નહિ. છતાં હાલ મુસ્ત તે પોતાની વધ નાની હતી ને આ તેનાપર પડેલો પહેલોજ યટકો હતો તેથી આવા અથ : જિનાના જમણાતા માતિરિવાજમાં કોઇ ઉકેલ રહ્યો સમાવડું હતો, એમ ધારી હાલ મુસ્ત તેણે પોતાના મનનું સમાધન કરી લીધું. ત્યાર બાદ તે અને રૂબરૂવી તેના પિતાની સાથે પાતે વળગ્યાં તેની નામરજી છતાં આમક કરી જીવે તેને તેઓ પોતાની સાથે પોતાના આમ લઈ ગયાં. કારણ કે સારે માટે અવસર અડી તેની સંભાળ લે એવું લામણીવાળું માણસ મામળાં રજું નોહોતું ત્યાં આવ્યા બાદ તે પશુ તેમનાથી જુદો રહેવા મંડ્યો ને મહેનત કરી પોતાનું પેટીયું કાઢવા ઉપરાંત ચોડુ ચોડુ ખજારી પોતાના જમણનું ને ખીજાંજોનું દેવું ફેડવા લાગ્યો તે પોતાની દીકરી તથા જમાલન સુણે સુખી થતો ચોડે વર્ષે પોતાનાં પાપ મુક્યનો જવાબ આપવા પ્રથુના દરવારમાં પ્રવાણ કરી ગયો. હથર તેના આત્માને સાંતિ આપો એટલું ઇચ્છી અથો આમરી વાર્તાનાં જે પાતો ૫૨ અને પડો નાખીએ છીએ :— (અપર્ય.)

ખેતીવાડી માટે પટેલના નાળીયા પંચો

કે જે કુલમાંથી તમા નફામાંથી મારે તેના ઉદ્યોગો પાછી ખેંચવા માટે દરેક માનના પંચો કરવાં હાથદારકર મળવું—સાદા ઉપયોગી અને દરેકના ખર્ચમાં કરકસરીયા છે. એને તે બગેરથી, વાગથી, ઉટથી તેમજ બોર્ડલ અને સ્ટીમ એન્જીનથી પણ ચલાવી શકાય છે. ૩. ૧૭૫ છી ૫૦૦. વધુ ખુલાસા માટે અડધા આનાની ટીકીટ બીકી પ્રાપ્ત તાત્કાલિક મંગાવે કે રજૂ મળે.

તારા કને કુલમાંથી મારે દરેક વસ્તુ ૬ એન્જીન, ૪૫૦, છત્રો, બંદીઓ પ્રતિ દરેક બનના મારીએ જુના તેમજ નવા ખાખીએ છાએ, દુરત કડીએ છાએ, અને ગેલરી માફક કડી બાપવાનો કંડાઈ સામાન ડાએ, અને અખારે ત્યાં ઉચી કોરે દીવા દરેક માફકના નવા પાચેર કીકાએ પડે. ૧૦૦—

આંખાલાલ એમ. પટેલની એન્જીનીયરીંગ કંપની
કે. દરીયાપુર નાની સાવેપરી-અમદાવાદ.

ચોખા

ચોખા

ચોખા

અમે—૧ કારીદાસ દેમચંદની, ૧ દેમચંદની દુકાન, ૧ પીપાવર મલક, ૧ મણદાસ પીપાવર વાંજ કે મચી દોલાબા હાથદારકર મા. મળમ મીલ (ચોખાની) મીલ સંવત ૧૯૧૬ ની સાલથી ચાલુ કરી છે. અમદાવાદ મીલ ના ખાખી, પૂના, અમદાવાદ વિશેરે કીકાએ મલકાવે ખેંચાય છે. આમાં જાનિ મીપાએને વાલવવાનું એ એક વખત મેંજરી ખાખી કરી જુઓ. કીકાએ બારે મેંકાથી બાળીયા અખારે આરો તોય (વળવળ) કુપર ૧૫૨ નંબી. બાવ ખાખી મેંજરી ખાખી અખારે પુનાવ ૫૪૧ કુપર વાવ છે અને એ કુપરથી એક મુખી કીકાએ ચાલ છે. આદાવમાં નામ-મળ-દુકાનો-પાંખ-ને રેલવેસન ચોખા-મળ-સાલી અખારે ખાલવેએ અખારે ખાલવે. જાન્યારવાર મુજરાતીમાં કરેલો.

શા. કારીદાસ દેમચંદની દુકાની સાલસ મીલ.
દરેક દોલાબા—પરેક કીકા.

લોહી સુધારવા માટે સહિથી સરસ
વામનગોપાલનું જગમ.સીદ્ધ અને લોકપ્રીય

આયોડાઇઝડ સાર્સાપરિલા.

જેના દર્દી દરદીઓએ ઉપયોગ કરી પોતાની નીમણા દુર ઝીંધી છે.

આ સાર્સાપરિલા બગેડેલા લોહીથી થતા દરદી માટે એક ફોર્મુલે
અને એકસીર હતાજ છે.

જાને બાબ ૫૦ વરસથી એક સરખી રીતે માન પામેલું છે અને લુદા લુદા મેદાનોમાં

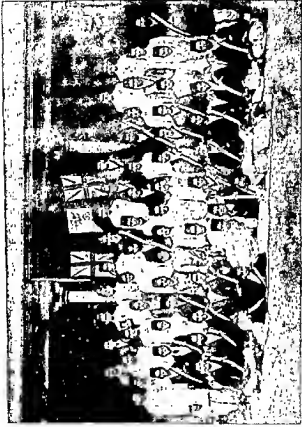
સોનાના અને રૂપાના ચાંદો મેળવવા

આ એક જ સાર્સાપરિલા બાગ્યશાળી નીવડ્યું છે.

લોહી એ મનુષ્યનું ટુપન છે તે જગતનું દોષ તે - એક જ કારણ થાય છે.
માટે તે સુધારવા દરેક માણસે કાળજી લેવી જોઈએ તેનું આ જ સાર્સાપરિલા પીવા
બીજા એક પણ દવા પેવાની જરૂર નથી. વળી આ દવા પીવાથી ઉપદ્રવ એટલે જ
રંગી અને તેના વડે થતા રોગો-નેમજી સ્ક્રાફ, સ્ક્રીમી, આમડીપરના કાળા કાપ,
ગાંધાનું સ્ત્રાવ આવડું, સ્ક્રીમીમાં કળાઈ થવી, સ્ક્રીમી ઉપર દેરીઝ સરખા રોગો થઈ
આવવા વગેરે વીકારો ઉપર આ દવા અસીર થઈ ચુકી છે. યાથી ૧ નો ૧ ૧,
આર સીથી પાવાથી સારો થઈ જાય છે, પોષ્ટ ખર્ચ લુદા

આર એકદમ અંગ્રાવનારને રૂ. ૪૫.

ડા. ગૌતમરામ કેશવ, ઠાકુરદ્વાર-મુંબઈ.

अन्य निचको—नदीगाह प्रथम सामान्य सभा—(ता. १-२ नवम्बरी १९१६.)

ખડાયેલા મિત્ર.

પુસ્તક ૨ જી.] પૌષ શુક્લ પદ્ય એકાદશી, સવત ૧૯૭૨. [અંક ૩ જો.

મહેમાનને નિમંત્રણ.

પ્રમાણિક છન્દઃ—

કેવલ. પવિત્ર તીર્થવાસી પૂજ્યપાદ સે પધારીએ !

રસાળ ભાવથી રસેલ રંગમગ્ન સ્વીકારીએ :

કુકુમ પદે પધારીએ :

મધુત્વને વધારીએ :

ખીચી ઉદે મુગ-ધીં સ્નેહ ફલડે વધારીએ— પવિત્ર. (મુવ.)

કમ-સાથી. હમા સદુ આચા ભયો, લે ત્વાચ મુખ સંયોગનું :

પુણ્યાર્મના આવાહને ધાવન અમારૂં આગમું— પવિત્ર.

મહેમાનના સન્માનમાં હૈમમય નર પૂરે તર્વો !

સિન્ધુ છાઈ સહિ યોગાવે સ્વજનને ભાડ્યો !— પવિત્ર.

પરિમલ ભરી મૃદુ અનિલ સફરી વાયુ રીત ઢોળે અહીં ;

ને રેવતી કડવા મવા, અગ્ની એ વિવે વરસી રહી— પવિત્ર.

કિરકાર કરતાં પંખીં કુદરત જોડમાં લપ્પાઈને ;

અમ આદમગન સમાન સંગીત ગાઈ શ્રુમ વધાઈ દે ! પવિત્ર.

સત્કારથી સાધન ઉજા સદ્ભાવ પારાવારને ;

વિરાલએ પુન્હાં હડમારે સાડ અંતરદાર છે.

કેવલ. ઉચ્ચત્ત, હેન ભાગીને, પુણ્યત્ત સેઃ ઉન્નતિયે :

અગ્રજત અમારૂં કાંઈ હોય તે પ્રજાવિયે :

હરત છેઃ નિઝાવિયે :

નવિનના નિઝાવિયે :

પધારશે મહાશયો ! પ્રજિપતે પ્રજામીએ— પવિત્ર.

કેશવ હ. શેઠ.

નડીયાદ ખાલસા સામાન્ય સભાનો રીપોર્ટ.

મેળાવડાના દિવસ પહેલાં થયેલું કામકાજ.

૧. મુખ્યમંત્રી ખાલસા સામાન્ય સભા—નડીયાદમાં સામાન્ય સભા ભરવાનો.
૨. ડા. રણછોડલાલ ભોગીલાલ મેળાવડાની માગણી.
૩. નડીયાદ પંચ સમસ્તતું આમંત્રણ.
૪. ગામે ગ્રામ જુદા જુદા એકમના આગેવાનોના પંચ સમસ્તતે આમંત્રણ.
૫. કોલેજ તથા ઈંગ્લેન્ડ હાઈ સ્કૂલના વિદ્યાર્થીઓને વોલન્ટીઅરમાં જોડવા આમંત્રણ.
૬. જુદી જુદી સભા તથા એસોસીએશનને આમંત્રણ.
૭. “ખાલસા મિત્ર”ના જુના તથા નવા મળી ૧૦૦૦ આંકડામાંના લોકને આમંત્રણ.
૮. પ્રમુખ સભ્ય સભા જુદા જુદા સુનીલાલ તાલુકાંદું નડીયાદ મુકામે તા. ૩૧-૧-૧૫ ને શુક્રવારના રોજ સ્વામી—તેમને બહોળ ઉત્સાહ બધો ને હર્ષભરે આવાજ આપ્યા ગામમાં આપવામાં આવ્યો હતો ને વોલન્ટીઅરોએ બહોળ સ્વચ્છતા રાખ્યો હતો જેનું માન તેમના કેપ્ટન ઓમનલાલ દેસાઈને ધરે છે.
૯. તા. ૩૧-૧-૧૫ ના રોજ નડીયાદ મુકામે પીપળાતાના તડની વાડીમાં સમજાવટ કમીટી (Subject Committee) રૂપે કમીટી મેળાવી સભા રમક વિચાર સાદ કરાવેનો અરજો તૈયાર કર્યો ને જાણી કરવારાનાં નામ નક્કી કર્યાં.

મેળાવડાના દિવસો.

તા. ૧-૧-૧૬.

તે દિવસે સભા બપોરે એક વાગે ચર ચર, પ્રમુખને લઈ આગેવાનો તથા વોલન્ટીઅરો નીમેલે વખતે પધાર્યા.

આરંભના.

(૧)

નમન કરી અખીલ જગતપતિને, (૨) નમન
પ્રેમ યશી, સ્તુતિ કરીએ, પ્રભુની સદૃશ મળીને—નમન—અખીલ—
દીન અને પ્રભુ બાળ તમારાં,
કરુણા લાઈ નિહાળે અમને—અખીલ— નમન
ભવતોય, સુખદાતા, જગદાતા, તું વિષાતા,
પાર કરે ભવ નીધિ કર ખરીને—અખીલ— નમન

(૨)

મંગળ દિન આજનો અપાર માનીએ,
પધાર્યા છે વધીકે બધું મહેરબાનીએ—

મંગળ.

અભિષ્ટ અમતલું થવાથી હર્ષ થઈએ,
 પ્રભુ પદે નથી નમીને પાવ લાગીએ— મંગળ.
 છે પ્રતાપ નાતને જાણાએ પર,
 સુખ શાન્તિ થાપી શાપી કુંભવિ દુઃખ તો હરે— મંગળ.
 કેળવણી પ્રસારવા ઉપાયો આદરે,
 અમલો રહે સંપાન આ નાનું કિયરે— મંગળ.
 યાતિ આત્માદિ ઉપર રહેમ સુખો હો વતો,
 તેથી આ તકે અરજ યુગ્મીએ અરો— મંગળ દિન.
 ગરબો.

(૩)

સદયુલ્લ વિલ સજની, વિષ્ણુ સર્વ નમનું,
 જેમ લલુ વીલ સજની, હુણુ ભોળા અલુ— સદયુલ્લ.
 અલુરનું સહીઅર રાગ સદયુલ્લ,
 વિવલ વિવેકનું મારલુ સદયુલ્લ,
 કુંભવિ તોલું છે અરલુ સદયુલ્લ,
 અવળાનું તારલુ છે સદયુલ્લ,
 સહીઅર નાવ થવાનું— સદયુલ્લ.
 ભલે વાંચતાં હખતાં શીખ્યાં,
 ભલ્યાં બાપલો કરતાં શીખ્યાં,
 ભાવ અમલથી બરતાં શીખ્યાં,
 વિવલ કહે સદયુલ્લ નવ શીખ્યાં.
 જગ પર શીખ્યુ સંપાલું— સદયુલ્લ.

(૪)

એકાને આ બહાઈ પુનઃ પદારને.
 તમ મરણે અમ સાન સર્વ સુકાવને— એ.
 કરને માત્ર દનારો પાતર પાવ ને.
 દિવસવાંસો પ્રભુ પાસે રહુ વાર ને— એ.
 ઉભા વાળીન્ય કષ્ટ કરનારા તમે,
 કન્યા રહે મરે તો હું પ્રભાવને— એ.
 સુયુગ સારી હખને ના આવડી,
 લેશ ન લીધો લલિત દરોને લાવને— એકાનો.

નકાર માત્ર—મુન્નાઈ, અરજ, સુરવડી, મીઠામામ વીણણ વલસાડ, વગેરે સ્વતંત્ર
 ધનુષ્યકિરી તારો તમા કાનને પોતી જાતાવ્યા.

જુદ જુદ બધારણ છે તે તરફ ધ્યાન રાખી વિચાર કરવાનો છે આપણે કોઈ દરમિયાન પસાર કરવાના નથી આપણે ફક્ત જુદા જુદા મુદરણોના વિચારોને અનુમાન આપી ફક્ત સંસનાઓ કરવાની છે અને આપણા દરમિયાન ભરખાઓને નાત વિષય મોકલી આપવાના છે. એના વિચારથી બીજાને બંધન નથી દરમિયાન કોઈ મામતી નાતને બંધન નથી. અદાથી ને બધામણે મશે તે વિષય દરેક મામતી નાત પેલવેલાના પંચમાં વિચાર મંજૂરો અને ને ને સંસનાઓ પોતાની સ્થિતિને અનુરૂપ આવે તે તે મદલ કરી તેનો અમલ કરવા યોગ્ય પગલાં ભરશે તેવી આશા છે.

નડીયાદ સમસ્ત તરફથી સ. સ્વચ્છતાલય યોજનાનાં તરફથી સર્વે મહેમનોને આવ-
કારનું આપનું.

પ્રમુખની મુદ્દણી—દરખાસ્ત મુન્દર.

સ. વડીલ યોજનાલય કા. તથા શ્રી. એ. એલ. એલ. બી. (નડીયાદ),

સ. નેચરબાઈ મુન્દરના સ્વચ્છતા યોજના બી. એ હોમાનાર (ખડાવ).

સ. મોતીલાલ સ્વચ્છતાલય પદેષ બી. એ. એલ. એલ. બી. (નડીયાદ),

સ. સુપ્રીયાલ સ્વચ્છતાલય (નેચર).

પ્રમુખ સાહેબનું યાચનાતનું બાધણ.

મારા જ્ઞાન બાધણ અને સદ્ગુણસ્થા !

આ મેળવણી આપણી ખડાવતા યાચના પહેલ પહેલો છે. આ શુભ પ્રસંગે પ્રમુખ પદ, મારા પ્રમિદ બિ અને નાચીતા સ્વચ્છતાલય નામદાર યોજનાલય કાંડનાલય પારખને આપનું એવો અમારા સરવેનો વિચાર કરો. જલ કેટલાક કારણથી એમનાથી આવડાનું બન્યું નથી. ને દે કાનું મેં જાણું છું કે આપ મેં મેળવણીમાં આવી પડીનું કામ, કરવાને કું લાગે નથી. જલ યાચનાલયનાં દરખાસ માટે મદારનું તે દરેક જાનની ફરજ છે તેથી જ મેં આ પડી ફરજ મળી છે અપુરું માન આપ સરવેને મારી નામદારના આપનાં અને આપું છે તે વાસ્તે કું આપ સરવેનો અંત કરનું પરિ અમાર માનું છું. અને આ માનને વાસ્તે હમેશાં દું અમર રહીશ. આ શુભ પ્રસંગ વખતે યાચિ વાસ્તે આ વિષે વિચાર કરે તો તેના ખરો ખડાવતા વિચાર લાગી સ. રા. જામનાલયનાં, તથા રા. રા. નીકમલાલનાં વિષેને એ કરશે હતા, તેમાં મેં સુધારો વખતે કરી લખાવેલો છે. તે રા. રા. જામનાલયનાં પાંચે.

બાધ યોજનાલયને અને મારે હવ વાસ્તે પાંચ પીછન છે તેઓ બાધને યાચિ પ્રત્યે ખાજીન છી છામણી છે. ને એક સરખી રીતે આ વિષે ફરજો તેઓ વિચાર કરે છે ને પોતાના પેશ ખરે છે. તેમજ લગા લેમના મુખના મિત્રાને આપણી યાચિ વિષે એ યોજનાલય કરી છે તે સ્તુતિપાત્ર છે.

મારે કેટલાક વિષેને વિષય આપનું ધ્યાન ખુલ્લુ એવાનું છે. તે, વિષેને શુભ યોજના પ્રમુ છું.

આપણે બધા વલિક એકજ માતિના છીએ, જુદા જુદા ગામમાં વસવાથી જુદી જુદી નાલો ઉભી થઇ, પછી ગામઠાની કન્યા ચહેરમાં આવતી, પણ ચહેરનાજા અમઠામાં દેતા નહી તેથી કરીને હવે કન્યાની આપ લે કરવાનાં ફક્ત સોથી બસો ધરાંદરેકને મળે છે. આથી વણી અગવડ પડે છે. કાઠીઆવાકમાં દયા અને વીલા અઘાયતાની એકજ ન્યાતી અધ્યાપ છે અને કન્યાઓની આપ લે થાય છે. આપણે પણ ધીમે ધીમે એકઠા કાઠી નાંખવા ને પછી દલા વીલાએ બેગા થવું ને જતે દલાડે બધા વણીઓએ કન્યા આપ લે કરવામાં બેગા થવું આવી રીતે આપણો સમુદાય મોટો થશે તો દરેકને વાદાર ગામ જતાં અગવડ નહી પડે અને પારસી, બાઠીયા, વિગેરે કોઓની પોં વેપાર અરથે દિલ્હિસ્થાનના ગમે તે ભાગમાં જતક વસી સહીશું. આતું થવાને ધણે સજ જશે ત્યાં સુધી આપણે આપણી અઘાયતા ન્યાતમાં કેળવણીને વધારે કરગ જહોએ પાયો નાંખીને મજલુત સજુતર કરવું. એવી રીતે બધી વણીક ન્યાતીએ કરવું અને આપણે બધા વાણીઆઓએ એક ખીનની ન્યાત તરફ હેત વધારવું. દરેક હાકરા તથા હાકરીને પોતાના ગામમાં બહુવાની નેટકી સગવડ હોય ત્યાં સુધી બહુવા સાર સમવડ કરી આપની એકલે કે દરેક ગામમાં જુદા જુદા તાનાં જુદાં જુદાં હંડ કરીને તેઓથી શી તથા મેપકીઓ આપી સવડ કરી આપવી. અને તેથી અઘાડી બહુવું હોય તો એ હાકરાઓને તેને હંડમાંથી પેસા આપને ધીરવા. એવો મારો અભીપ્રાય છે. રૂપીઆ નેટલા નેટકીને તેટલા આપણને બાનના ધોરણે મળશે કોઓપરટીવ સોસાયટીના નિયમ થા હો દરેક મિત્રોએ મળ્ય એક મંડળી સ્થાપી રજીસ્ટર કરાવી, એક ખીનના જમીન થઇ પેસા લેવા એ આવી સોસાયટીના નિયમ છે.

આપણમાં ન્યાત વરા પાછળ અનાવસ્થક ધણે અરથ થાય છે. તે કમી કરી આપ હંડને વધારે કરવો.

હાકીઓની નીકાળ ન્યાં ના હોય ત્યાં હોરરીઓને હાકરીઓની નીકાળોમાં મોકલવી અને મોકામાં યોગુ બાર વરસની ઉંમર સુધી બહુવા દેવી. વધારે ઉંમર સુધી બહુવા દેવાય તો વધારે સાર.

આપણે વણીક આપણો છીએ. વેપારમાં આપણી જુદિ તીવ છે. શુનસાતમાં વેપારી ધણ છે પણ દિલ્હિસ્થાનના ખીન બાઠોમાં વેપારને લાક જુદિ ધરાવતા લોક ધણ બોલ છે. ત્યાં મારવાડી ગયા છે, પણ આપણાથી જવાનું નથી, તેવું કારણ આ પેટા ન્યાતો અને તડો છે. બધા વાણીવાની ન્યાતમાં હાકરીઓની આપ લે થાય તો હું જાતી રોકીને કહું છું કે તેઓ મારવાડીની પોં દિલ્હિસ્થાનના દરેક ભાગમાં જશે અને મારવાડી કરતાં પણ આમજ વધશે ને તેમની સ્થિતિ ધણીજ સુધરશે. પણ એક વાત મારે ખસુસ કહેવાની છે કે, વેપાર કે મોકરીમાં ને આખસ સપને વચગી રહેશે, તે આ દુનિયામાં પેસે ટકે સુખી થશે. એટલુંજ નહિ પણ પરલોકમાં એના આપણું પણ કસ્વાજુ થશે. મરણ કે સત્ય એજ ધર્મ છે. વારતે મારા મીત્ર, સત્યને કદી છોડશો નહિ. ને હવે હું આપણાક આપને હાથેકું આપણુ વાંચવાની વીનની હડ છું અને હરીયા આપને ઉપમાર માની બેસવાની રજા લડ તે પહેલાં તમારું ધ્યાન એવીસ કે,

ન્યાતના આગેવાનો, મ્યુનિસીપલ કમીશનરો તથા જોનરરી મજીસ્ટ્રેટો વીગેરે મારી વિનંતીથી નેત્રી રીતે પચારદાર મોકર દીસ દેઇ પ્રજાજીકરણે ઠાગ કરવાને બધાયલા છે.

તેની જ રીતે તમે બાકીના બધાવણ છે. ને તેમ કરવાનું તમારાથી ના બનતું હોય તો આવાં કામ માથે લેશો નહીં એમ નહીં કરો તો સ્વચ્છતા વાસ્તે થી રીતે તેવાર થશો ને સરકારી નોકર બ્યારે અન્યાય કરશે, તે ત્રીજે ત્યારે તમે થી રીતે ફરીવાદ કરી શકશો. નાતોમાં તકરારો ઓછી થાય તેને વાસ્તે ખરી ચિનતી નીચે મુજબ છે. છઠ્ઠીજુના આશ-બુધમાં તથા મુખ્યત્વે ભારીઆમાં નાતોમાં જમણુ કરતા નથી. દરેક પ્રસંગે જોમને શરે તેને જમવા બોલાવે છે જોમની જોડે તમારે ના બને તેને તમારે ઘેર નાંતર ના દેવું એટલે થી રીતે સફાર્તિ થાયના આપણા આજીવુમાં હવે ખહેલાં થોડાં દીવસ ઉપરાંત વીચાક કરે છે તેથી તેમનામાં આ નાનની પોં તકરાર રહતો નથી.

આરા વિધાર્થીં મિત્રોને સલાહ.

- ૧ થાક રાખો કે પૈસા કમાવવા કઠણ છે.
- ૨ વાસ્તે કપડાં સાદાં ને ખજાણુ ખજુ પાછને પડેરા.
- ૩ કઠીરને સાચવી બનતી મહેનત કરી ઉવે નજરે પાસ થાક.
- ૪ થાક, કઠીર, ખીડીમિત્ર, તંબાકુ, છીંકણી વિગેરેનું પેટનું માંથી મોઢાસા કુવામાં નાંખો, તે સર્વ કઠીર બપોડે છે.
- ૫ કઠીર સુધારવા આપણી જુની ને વખત ખસતી રમતો રમો; ઊંચેની ખરયાળ રમતો રમવા આપણી થાસે પડેલા નથી.
- ૬ આપણુ સાદુ ને પ્રહિમારક રાખો.
- ૭ ખજાણી આંદર મીતાબદર રહે.
- ૮ પ્રભુની પ્રાર્થના એક દિવસી કરીએ પોલીસર અમુક વખતે કરે.
- ૯ નાનમાં અને ફેશમાં બીજા તમે ભેજાજ વિચાર કરો.
- ૧૦ તમારા વડીલો તથા શુરો પ્રત્યે સન્માતાથી વર્તો. વિદ્યોતેજક ફંદની દેખરેખ રાખનાર બાકીમાં ખરી નવનતિ એ છે કે દરેક રોજીએ ફંદી રીતે થણે છે તેની ફરમીને ખરીખીથી મોંઘ લે, ને ને ના બનતો દોષ તેને ચેતનથી આપો, ને વખ પ્રમાણે કાઈ કોઈએ ખજુ પાછળ દોષ ને ને ખંદ પ્રવિના દોષ તેમ કોઠરામીને મદદ જાંબ કરી બીજો થયો એને અનુકુલ આવે એવો સુચરો કે એની જાહેરી ખરામ થાય નહીં.

ત્યારપછી પ્રમુખ સાહેબની આજ્ઞાથી તેમનું કપાલેકું બાજણુ રા. રા. બાકીવાલમા-ખંને નીચે પ્રમાણે બાંધી સંભળાવું હતું.

પ્રમુખ—રાજ્યસમાભૂષણ સુનીલાલ તારાચંદનું બાજણુ.

શુભ પ્રાંતિબંધુઓ !

હિન્દના જુગ જુગ આયોમાં વસતા તમે આરા પ્રાંત બંધુઓએ આ રમણે જોડાર મળી પૂજા ઉત્સાહવા આનંદમય દેશવ આપ્યો છે, તે આદેશ આપ કરીને તમોએ અને પ્રમુખનું માનમું અને જોખમવાળું કાર્ય લેખું છે તે માટે તમે સર્વે બંધુઓને સર્વ આભાર માનું છું.

આના અપૂર્વ માનની સાથે સમાજેલી જનજાગરી ઉપર હું જ્યારે વિચાર કરું છું ત્યારે આપણા આ આનંદોત્સવની લાંબાજીવોમાં જેવાં નહીં જતાં આપણી અકાલપતા શક્તિને દિવ્ય માતાનું એક અંગ ગણી તે માતા પ્રતિ મ્હારી ફરજ અંદા કરવા હું આ પ્રસંગેના સંપૂર્ણ લાભ લઇશ અને તેના જેવ માટે આધુનિક સમયમાં આપની શક્તિને દેશની પરિસ્થિતિમાં જરૂરીઆતોનો ખ્યાલ ધુણા સંજોગમાં આપી તે જરૂરીઆતોને પહોંચી વળવાના માર્ગોનું સચન, ચર્ચાસક્રિ, કરીશ.

અકાલપત આ કામ સરજ નથી, પણ ત્હોમું મુશ્કેલી શક્તિના-સામાન્ય દિવતી ખાતર, એક દીલ થશે તો અને ખાતરી છે કે આપણી ઉન્નતિ સત્તર થશે—

આ મેળાવણાની ઉત્પત્તિ.

આપણી શક્તિની વસ્તી નહીંઆદ, ઉમરે, અમલવાદ, બેધ, માતર, કપડવણજ, મોડાસા વગેરે શુદ્ધ શુદ્ધ વિચારોમાં વહેંચાઈ ગયેલી છે. મૂળ તો આપણે વૈશ્વશક્તિ તરીકે એકજ હતા, પણ કાળના બળે શુદ્ધ શુદ્ધ આંતરમાં ધંધા અર્થે વસવાટી. આપણી વર્ણિક કામ ચોરાસી કરતાં પણ વધારે ભાગમાં વહેંચાઈ ગઈ છે. અને એટલેથી પણ નહીં અટ-કતાં અફેસની વાત બે છે કે તેમાંની અકાલપતા તરીકે બિજાખાતી કામ દયાને વીદ્યા એમ બે ભાગમાં શુદ્ધ પડી ગઈ છે. અને તે પણ બધા એકદમ, તક અને પેશ તકોમાં વહેંચાઈ ગઈ છે. આવી રિયતીમાં કુટુંબીક ભાવના વિરસે દિવસે કીણ થતી જાય બે સ્વભાવિક છે આવા પ્રમાણની સંકુચિત ભાવના દૂર કરી બહોળી કરવા સાથે મુશ્કેલી શુદ્ધ શુદ્ધ ગમો અને એકાના વસતા શક્તિ બધુઓને પરપર ગ્રાહ્યભાવ જન્યત કરવા અકાલપતા સમાજ નામની સંસ્થા યોગ્ય વર્ગોથી સ્થાપન કરી છે. આ સમાજે યોગ્ય વખતપર આપણી શક્તિની હાલની રિયતિની સુધારણા અર્થે તથા બીજા કેટલાક મુશ્કેલીઓ પાર પાડવા ‘અકાલ-પતા મિત્ર’ નામનું માસિક પત્ર કરી અનુભવનું કે શક્તિ કપે રસતે આગળ વધી શકે એમ છે. આ વિષયમાં શક્તિના બધા અસ કેળાવેલા તથા સમજી અને અનુભવી વર્ગના મત મેળવવામાં આયા, અને તેના પરિણામે અને આપણે જવા બાધમાં ગયો શક્તિની કલને પ્રસંગ મેળવવાને આગમચાળી થવા છીએ, તેનું જણાવતો મને અત્યંત કર્ષ થાય છે.

આવા મેળાવણાની જરૂરિયાત.

આપણા ભારત વર્ષમાં બહુી નાતો છે તેમાં પણ મુશ્કેલીમાં વિશેષ પ્રમાણમાં છે. તેમાંની કેટલીક નાતો આપણાથી આગળ વધી છે તેમ આગળ વધવા હરેક પ્રયાસ કરવોજ નોંધવો. તે તરફ જરા નજર કરીએ તો જણાશે કે ઐતિહાસિક આકાશો મેળાવણા બરે છે, સ્ત્રીઓ, રત્નપૂતો વગેરે કોનસરસે બરે છે, જાતીયા, લુહાણા, પરીવરણે એકદમ થાય છે ક્યુમી, ઘોળી, હાજમ, ને હેવરે ખાલર લેકો. પણ સમય પ્યાનમાં ભેષ પોતાની કામ માટે બનાવું કરવા એકમ થાય છે. ત્યારે આપણે અત્યાર સુધી બેસી રહ્યા હતા, તે બહુ દીલ-ગીર થવા જેવું હતું પણ “જાયા ત્યાંથી સમાર” એ ન્યાયે આપણે કમર કરી ઉઠવાની જરૂર છે. બીજા કોમોને જરૂર હોય ને આપણને ન હોય તેમ તો બનેજ નહીં, આ ઉપરથી આપણે નોંધવું કે એકદમ મળતું તે આવસરજ છે, એ તો નિસંદેહ છે કે ધરમાં કે એરમાં બેસી એકલા વિચાર કરીએ તો તેવું કંઈ મુશ્કેલી ખાતર આવે નહિ. પહેલાં

આપણામાં પ્રવાસ અને ૧૯૦૭ માં થયો હતો. તેની પ્રાથમિક મીટિંગ વખતે હું હાજર હતો. જુદા જુદા અમતી હિસાબી યુરોપીને અમદાવાદ મુખ્યે બોલાવ્યા હતા, જે વખતે અમદાવાદની રજા ખાસપણે મનિયા રીડ કેસવલ્લક દરીઆખા કુદાખી ખરોચામદાલ મોદનવાલે અમદાવાદમાં મીટિંગ કરવા આમંત્રણ આપેલું પણ ત્યાર બાદ પ્લેમ માદવાથી મીટિંગ બંધ પડી; કદાચ તે વખતે કામના બધા માણસો આવા મેલાવામાં મારે તૈયાર નહીં હોય પણ ત્યારબાદ ધણો સમય રીની ગયો છે. કેળવણીમાં વધારો થયો છે. લોકોના વિચારમાં સારી પરિવર્તન થયું છે. જુદે જુદે કોણે સમાજ, મંડળો, એસોસિએશનો સ્થપાયા છે, તેમજ યાત્રિય માસિક પત્ર પણ તીક્ષ્ણ થયું છે. તે દરમિયાન મત ધણો કેળવણો છે. અને આપણને યું યું ભેદભે છીએ, તે આપણે સમજતા થયા છીએ, તેથી આવા મેલાવણની જરૂર છે. એવા પાયા ધણે કોળેથી સંભળતા હતા, તેથીજ આરો શુભ પ્રસંગ પ્રાપ્ત થતાં આપણે આરબી મારી સંખ્યામાં હાજર થયા છીએ, તે આજના શુભ દિવસે બેઠા-એથો રીડ મંડળ દેહાખ્યાન કેપાય છે. અને તેની શોખામાં ઉપેરો કરવા રૂપે આપણે આને કોષણ તારા કામનો પાયો નાંખવાનો વિચાર કરી ચકીયું, આજે સુરત, કાઠીઆવાડ, ભરૂચ, મોડામા, કપાવન, ખાતેય તેમજ રક્ષિતના યાત્રિઆધિને એકજ સ્થળે એકઠા મળેલા ભેળને કાનું તપ આનંદથી ઉજવ્યા વિના રહેશે નહીં. હું ખાંડું તેમ આજનો દિવસ આપણી યાત્રિના ઉત્તિદામમાં સોનેરી અક્ષરે લખી રાખવા સાવક મળ્યો.

આપણી યાત્રિની ઉત્પત્તિ તથા કાલક્રમ.

આપણે આપણી યાત્રિને વાસ્તે અજિયાન તથા સામજી ખરાતીએ છીએ એ તો નિઃસંદેહ છે, તેમજ રીડ યાત્રિનું યાત્રિમાં સુખારો ભેવા કપ્પે છે તે હું ખાસ અનુભવ ઉપરથી તેમજ ખાસપણે મિત્રના સેખ ઉપરથી જાણી સમજી, તો આપણી નાતના કોરને આપણી નાતને ઇતિવાસ કાલની સ્થિતિ તેમજ અભિપ્રાય આગળ વધવાના ઉપાયો ભણવ્ય કોલેસ થાય તે સ્વભાવિક છે. આપણી ઉત્પત્તિને યોગ્ય વર્ગ પહેલાંની સ્થિતિ નાતનામાં આપણી યાત્રિનું મુખ્ય નાવજ કોલારીએ તેમજ પુસ્તકમાં ગણ અભિપ્રાય ખાંડું છે. ખાંડી જીવે તપાય થવાની જરૂર છે. અને તે સ્થિતિ તપાસવાને આપણી યાત્રિના કામો અને અનુભવી બાધિનીએ એક કમીડી મુકર કરવામાં આવે તો આપણી સ્થિતિ નાતનાનું એક ઉપાયો સાધન મેળવી લઈએ. આ ઉપાયો કીલ્લાય આપણે ઉપાડી કાઢીએ તે પૂર્વે આ કામ યાત્રિના કોષ હિસાબી બન્યું કે મુખ્યત્વે અડાવળ સમાજ કે અડાવળ મિત્ર ઉપાડી એ તો નાતને ધણો કાવો થાય.

યાત્રિની કાલની સ્થિતિ ને કેળવણી.

આપણી યાત્રિની કાલની સ્થિતિથી આપણે મોટો આગ અનુભવ છે. તેથી તેની કુદા કોરેખ વાંચી આ રચકે આવશ્યક જણાય છે. વેપાર તો આપણા કાલમાં નહીં જેવો રયો છે. યોગ્ય આગ કાલ સારી સ્થિતિ જોખેરો તે કેળવણીના પ્રતાપે છે. બાદ દેવડા વચની હું જરૂર સમજતો નથી પણ જોખ તમારી મેલે સમજ કહો કે આપણામાં પહેલાં જે પ્રાથિમિ પુરો થઈ ગયા તે કેળવણીને લખે હતા, મહુમ વધીય કેસવલ્લક મેલીલાલ તથા અખલાલ કપુરચ દેસાઈ, તેમજ ય. આ. રુલેકાકાવ કપુરચ, ય. ક. સમ જન ને

હાઇકોર્ટ રજીસ્ટર ને રા. બા. લક્ષ્મીનાથ પ્રાચીનમણસ રમોવટોઝ હાઈ જજ અને મસરીયા કોર્ટના મેમ્બર, તે બધા આગળ આવ્યા તે કેળવણીના પ્રતાપ હતા. વળી હાલમાં પણ બા. મોહનલાલ કલ્હનલાલ પારેખ જેઓ હાઇકોર્ટના વાળીલ ને નામદાર-ગવર્નર કન-કા. ના સમાસદ છે, અને જેમણે હાઈ-સીબના સૌથી પહેલા મેમ્બર તરીકે પોતાના કાર્યથી આપણી યાત્રિને બહારે આપણી આદર્શનિ યુવતીને ઉઘી પકિતમાં મૂકી તેમના નામે બધાને મગફર ચનાતું કારણ આપ્યું છે. રા. બા. રાજવરત્ન હરગોવિંદલાલ હરકાદલ કોટા-વાલા વડોદરા રાજ્યના કેળવણી ખાતાના મુખ્ય અધિકારી, તે હુણવાલાના માછ દીવાન; રા. બા. હરીલાલ મનસુખરામ પારેખ દેવગઢનારીના રાજ્યના દીવાન; અમદાવાદના બાણીતા રૈલવે કંટ્રાક્ટર કેશવલાલ હરીભાઈ; તથા નરિંદ રાજ્યના ન્યાયાધીશ જેડીરાનલાલ વલ્લભ-લાલ મહેતા વગેરે આપણી યાત્રિમાં કેટલાંક આગળ પડતાં નામે વગેરે શું સુચવે છે ? હું તો બિમળ માનું છું કે નામદાર આપણું સરકારના અદ્ય રાજ્યમાં કેળવણીના લાભ મળ્યો તેનેજ આ બધું આભારી છે. યાત્રિના યુવક અને ઉત્સાહી વર્ગ તરફ નજર કરીએ તો તે પણ શું સુચવે છે ? તેમણે કર્તવ્ય તરીકે જે કંઈ કરવા આદર્શ છે તેની બાબી રૂપરેખા નહીંઆદર્શ યુવક મંડળ, અમદાવાદની શુભેચ્છ સભા, નરિંદ બિરોડીચંદન, જે કંઈ પ્રયાસ કરે છે તેનુંજ રૂપ છે. પણ આટલેથીજ સતીપ માનવાનો નથી. કારણ આપણી બેકંદર વસ્તી તરફ નજર કરીએ છીએ ત્યારે તો મજૂર અસહોસની દશાકત નજર આવે છે, આપણી વસ્તીના મોટા ભાગ ગ્રામ્યમાં વહેંચાયેલા હોવાથી તેવા વસ્તીના મોટા ભાગની અગ્રિય કેળવણીના સંબંધમાં દર સો માણસોએ એકે કે બે માણસોના માંડ માંડ નજર આવે છે. આવી સ્થિતિમાં યાત્રિની કેળવણી સંબંધી સ્થિતિ તથાસર્તા નિરાશાજી જોવામાં આવે તે સ્વભાવિક છે. પણ આપણે હવે આપણી સ્થિતિ સંબંધી માહિતી ધરાવી-એ છીએ, ત્યારે તો આપણી દરેક યાત્રિજનની દરજ્જા છે કે આપણી પ્રગતિને અટકાવવા રૂપ મંધને અને હરકોને દૂર કરીને આપણે સ્વયંબળથીજ આપણી ઉમદા સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરવાને ટોચીય કરવી જોઈએ છેજ; તેથી આપણી યાત્રિની કેળવણી સંબંધી સ્થિતિ કયા પ્રકારે સુધરી શકે તેમ છે તેના સંબંધમાં આરા પોતાક વિચારો રવળ કરી છું, પણ મહારે શરીરથી પણ કહેવુંજ જોઈએ કે, આપણી હાલની કેળવણી અને તેને સંબંધ પરાવર્તી આર્થિક સ્થિતિનો તપાસ લેતાં આપણા પોતા જન્મજોરો છે, કેટલાક વેપારીએ છે, કેટલાક ઉઘી પામરીના તોડો છે. પણ પ્રમાણમાં જુદા પોતા છે. અને આપણે મોટા ભાગ ગ્રામ્યમાં વસે છે તેઓની કેળવણી સંબંધી સ્થિતિ સાધન નહીં હોવાના અભાવે પશુજી પાછળ છે. અને મોટા ગામેની સ્થિતિ જોતાં તેમાં પણ ઘણા સુધારાની જરૂર છે તેમનો પણ મોટો ભાગ દુકા પગરુની નોકરી, ગ્રામ્યમાં પીરપાર, અપસ વાર્ષિક કુંઠા પેદાશની દુકાનોમાં પોતાનું જીવન પૂરું કરે છે. તો પછી તે બધાને વારસે આપણે બારીક અવલોકન અને સૂક્ષ્મ દ્રષ્ટિથી હંદા વિચાર કરવાની જરૂર નથી શું ? આનો જવાબ તમારેજ આપવાનો છે ને તે જવાબ આજનો મેળાવડો પોતાના કાર્યથી આપણે એમ હું આશા રાખું છું. તેમજ આપણે હસ્ત આટલુંજ વિચારવાનું નથી. જે મુખ્ય કે કનિષ્ઠ સ્થિતિ મોટા ભાગ પોતાવે છે, તેના બીજા પણ અનેક કારણો છે. પ્રજાજન દુકા એકલાઓ તથા ન્યાતમાં નાના તડ, મત ફર તથા કુસંધી પડતા નાના પેદા વિમાનો, જાળજી, શરજાવાત જરૂર વિના જમણવાર, સીમંત

પ્રસંગનાં ખર્ચો, અકિંગવણીનો અભાવ અને કન્યા કેવલ્લીમાં પહોંતવણું વગેરે વિધિવિધ કારણો છે. એ દરેક રામનાં કારણો છે એમ સમજી વેવ તરીકે ઉપચાર કરવાનું કર્તવ્ય આપણું છે. રામનાં એ કારણ હોય તેની જાણીકારી વિગતિત્તા કરવી જોઈએ. તે ક્યાં જાણીએ ખીમે રામનાં કારણ દૂર કરીએ ત્યારેજ રામ જડ પ્રાપ્તી દૂર થાય-ત્યાવ એ કારણથી આવતો હોય તે કારણ દૂર થયેજ ત્યાવ જન્ય. પોમમાં હવા દૂર કરીએ તોજ અસર થાય. કાસેશમાં ખોરાક પ્રાણીની સંજ્ઞાણ લેઈએ તોજ ખરી સાવચેતી લીધી કહેવાય તેમજ આપણે આપણી કાલની સ્થિતિ માટે તેવીજ રીતે વિગતિત્તા કરી જણાવે પરંતુ પાણી અમળ વધતું જોઈએ. પહેલાં આમભોગ આપવાની ખાસ જરૂર છે. કાલના રામનાં જીવ નવીન પ્રજાને ન હોય તે માટે તેમના આચાર વિચાર સિધ્ધિ રસ્તે કોશાચ તેમ પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. અને જેઓ રામમાં સપ્રાપ્તજાન છે તેમને રામમાં મુક્ત કરવા પ્રયાસ આદરવો જોઈએ. અમ્મ લાગે ત્યારે એ ધર આગમાં સપ્રાપ્ત થઈ હોય અને વડુ મળતું હોય તેને જ્યાવવા કરતાં, આસપાસનાં ધરને કાચવા નિંજાવાળા વધારે મહેનત લે છે. તેજ પ્રમાણે આપણે વડુ દાસમાં મોટી ઉમ્મરે પહોંચેલા અને રામમાં સપ્રાપ્તજાનને જ્યાવવા કરતાં નવી પ્રજાને રામથી મુક્ત સમજાવે યાસ્તે ખાસ જાણ સમજાવી જરૂર છે. તે નવી પ્રજાને આવ જોજાવડાથી એક જડતની વીજાની જેવી અસર થશે. તેઓનાં મગજ પર સદ્ગુણવર્ણીન કાંઈક જુદાજ સરોાર પડશે. તેઓ કુમર, ક્ષેત્રથી દૂર રહેનાં હોખશે, જોડાં ખરેખે કરવા દખાજુ નહિ કરે અને તેમની પેલા ઉપર જખજુ કરવાના આચરો તો તેમને તે વધ નહિ થાય. તેઓ કેવલ્લીથીજ આમગ આવે ચકશે, અને પેલાના રાખજાથી પેલાના મામન્ય મુદકાપર પણ સારી જાણ પાડી ચકશે. આ પ્રમાણે જો પચીસેક વર્ષ આપતું તો ન્યાતની પરિસ્થિતિમાં જડ મોટા રેસાર થવા જોઈએ અને આવજે જાખજાણી થઈ ચકશે. એવો પ્રસંગ આવશે ત્યારેજ તડ પાડવામાં કોઈ મોઢાજ માનસે નહિ જાશે તેથી સરખરો. તડનો વિચાર સરખેએ તેમનાં મગજમાં મુગી ચકશે નહિ. પેલાના છોડા છોડીનાં વિચાર જાણ વખમાં નહિ કરતાં જાણજાન અટકાવવા પેલાથી જાણ કરશે. જુદા પોજાને એકા કરવા પ્રયાસ આદરશે. યાતિ મરુએ! સદ્ગુણ તો વધ મુગી છે પણ જડપથી આમગ વધવાની જરૂર છે. કું એટલુંજ જગતું હું કે, આવો પ્રવર્તિ અને જડોજાણીનો સમગ જાણ જેવા જડ પુરો તોમના જાણજાન જોઈએ જાખજાણી થાય એમાં હું યોગ્ય જુદા થશે તો આજનો મેગાવો જાણજાન સાથે જુદાં કહેવાશે. અને આપણી જાણ પ્રજા તેને જાણજાણી થાદ કરશે અને આપણી તરફ જાણિ ઉગતિત્તું પ્રથમ વખતું અરનાર તરિકે પૂન્યભાવથી જોશે.

સ્થિતિ સુધારવાના ઉપાયો.

આપણું કદી દરે આપણે આમગ જમ વખતું અને ખારે રસ્તે આપણા નાવને જાણ જાણ રું જોઈએ જોજાણ તે જાણજાને જાણી કહેવા પાડું હું. સ્થિતિ તો અજાણ ખરાજ છે તે તો દરે જાણ જાણ છે અને કહે છે તેનું કદી કદી જાણ જાણમાં અને રોજા રોજામાં આપણું કાંઈ જાણજાનું નથી કે જાણજાણું નથી; પણ તે સ્થિતિ દૂર કરી દરાર થવાના માર્ગ સમજવા અને અમલમાં મૂકવા જોજાણ ખાં કર્તવ્ય છે. તેને વસ્તે કેવલ્લીની જાણજા પડેલી કામ ધરવાની છે. કેવલ્લીનો વડુ પ્રચાર મોટા જાણ ઉપર કરવો જોઈએ

તેને આપણા સ્તંભરૂપે. ગણી તેનાં પર ઇમારત ચઢવાની છે. આ જાનતામાં ગયા વરસે આપણા પતતાં અંકમાં ધણી ચર્ચા થઈ છે. ધણી ધણી સંસ્થાઓ દર્શાવવામાં આવી છે. અને રજા બતાવ્યા છે તેને હવે અભ્યાસમાં મૂકવાનો પ્રયત્ન આવી શક્યો છે સવાલ ફક્ત એટલોજ છે કે, કયે રસ્તે ચડ્યાત કરવી.

આ મેળાવડાના કાર્યવાહકો તરફથી આપણી આગળ એક ખરડો રજૂ કરવામાં આવ્યો છે. તેમાં ધણીખરા અગત્યની જાણતોનો સમાવેશ થઈ ગયો છે. તે પરથી આપ સર્વે જોઈ શકો છો કે કેમ જીનીનાં પ્રચાર માટે શું સાધવું પૂરું પાડવા જોઈએ તેનો ઇમારત કરવામાં આવ્યો છે. દરેક સવાલ પર વિગતવાર કહેતાં પહેલાં એટલુંજ જણાવવું બસ થશે કે પ્રથમ અઢાયતાં એજ્યુકેશન સોસાયટી-તે નામે કે બીજા કોઈ નામે સ્થાપવાની જરૂર છે. તેની સ્થાપના થશે તો તેના અંગે સ્થાનિક મંડળો અને સમાજને ગામેગામ સ્થપારો, બોર્ડીંગ પશુ ઉપાડી શકારો. તેમજ કોલેજની કેળવણી લેતા વિદ્યાર્થીઓને પણ વધુ મદદ આપી શકારો. સ્થાનિક સમાજને પોતાનાં કામમાં ખરત ઈંગ્લેન્ડ કેળવણી પૂરી પાડવાસાર પ્રયાસ કરી નકરો તેમજ કન્યાકેળવણી તથા બીકેળવણી વિષે પણ પૂરતું લાભ આપી શકારો. મધ્યમ સંસ્થા શામિક કેળવણીને લગતાં પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કરી શકારો. તેમજ અધ્યોગ્ય રિવાજો પણ દૂર કરી સહેલાણીથી આગળ વધી શકારો. ટુંકમાં કહીએ તો ઉપર જણાવ્યા તે બધા ઉપાયો કે સાધનો છે. હવે આ બધા સવાલો તમારી રૂબરૂ રજૂ કરવામાં આવશે અને તે દરેક ઉપર આપણી ચાલિના સંભાવિત અને આગેવાન ચૂકરૂ પોતાના વિચાર તમારી આગળ દર્શાવશે. પછી તે ઉપર હું તમારો મત માગીશ અને તે ઉપરનો મત આ સમાજ સંસ્થાનો મત મજારો અને 'પંચ બોર્ડે તે પરમેશ્વર' એ ન્યાયે આપજો તેને પરમેશ્વરના હુકમ પ્રમાણે મણી તથા માન આપી માથે ઘસાવશે પડશે. તમે બધાએ પોતપોતા માટે પુખ્ત વિચાર કર્યો હશે અમર કરશે.

હું મારા પોતાના વિચાર ટુંકમાં જણાવવાની રજા લઉં છું.

અઢાયતા કેળવણી મંડળ.

આ મંડળની જરૂરીઆત વિશે જે મત લોકો રહેજ નહિ, આ જાનતપર પાચીતાણા રોડના સર ન્યાયનિક સ. નરસિંહજી સ. જીએ તેમજ સ. વડીલ ત્રીકેતલાલ દેસાઈ તથા આપણા મિત્ર ખના તરીકે બાહ્યલાલજીએ જે વિચારો આપણા મિત્ર ખનામાં દર્શાવ્યા છે તે તરફ સર્વે બામખીનું ધ્યાન એવું છું. મારે, વાસ્તે એટલુંજ કહેવું બસ થશે કે હું તેમની સામે પુરેપુરો મળતો યાદ છું. આવી સંસ્થાઓ બીજે દેશોએ પણ સ્થપાઈ છે. તે કેવી રીતે સ્થપાઈ, આગળ વધી, અને અવિધમાં કેવી સારી સેવા બજારી થકી તે આપણે તપાસીએ તો આપણી ખાતરી થશે કે, આપણે અમારે સારી તેવું નહિ કરવામાં મોટી બૂલ થીથી છે. ઘાખલા તરીકે દિલ્હી (Dewan Education Society) સુરતની Sarva-janic Education Society) મુંબઈ (Hindoo Education Society) અમદાવાદની વેસ્ત્રમળા અથવા ગુજરાત કોલેજ કમીટી જુઓ. મહુમ લોકમાન્ય જોખમેના ચારિત્ર તથા ટાંતીથી આપણને. આ જાનતમાં કેટલું જુદું જણાયું મને છે. ઉપર જણાવેલી બધી મદાન મોટા પાયાપરની સંસ્થાઓ છે. એમની પરિણામેજ પ્રજાની ફરજમન

કોલેજ તથા હાઈસ્કૂલ, અમલવાદની ગુળચડાઈ કોલેજ, સુરતની હાઈસ્કૂલ (તથા સેકંડ ગ્રેડ કોલેજનો વિચાર) હસ્તિમાં આવેલાં ભોધાં છીએ. તેમજ તેનીનું મદદથી કેટલાક આત્મ-ભોગ આપવાની મતિવાળા પુરો વિદ્યાર્થી વિરોધે દેશમાં પરોક્ષેભવન કરી પુરતી કેળવણી શ્રેષ્ઠ પોતાની કેળવણીને ઉપયોગ દેશસેવા માટે કરી આપણી આજ્ઞા રજુ થઈ ચુક્યા છે. તેવા ઉચ્ચ કોલીના કામલાઓ આપણી દષ્ટિ આગમ ખણ છે તે ખ્યાનમાં રાખી આપણે પશુ નાનાં જાવાનર તેવું કાંઈ કરવાની શરૂઆત કરતી બોધ્યાં આમાં બેક બેકે માર ખાનુસનું કામ નથી. દરેક જગ્યાએ સમજાવેલાં થાવ કે, આ તો ખાઈ પોતાનું કર્તવ્ય છે. તો આવી સોસાયટીની સ્થાપના કરતી બે કાંઈ ખોટી વાત નથી. તેવું થશે તોજ ખરી શરૂઆત થઈ જાય. સરેરાશ પાંચે નાંખીને અને આજુબા આ મદદરવા પ્રથમનાં સામે તરફ આપણે સારી શરૂઆત કરેલી માની શકાય.

મહત્ત્વ અગ્રિય કેળવણી.

મહત્ત્વ દેશમત્ત ગોખલેએ આખા નિરીક્ષ સામાન્યમાં ખાત પ્રાપ્તીક કેળવણીનો બોલે ઉપાડી લેવા નામદાર ખીરીક સરકારને અર્પી આમદ કરેલાં તે આપણા દરેક જગ્યાની જગ્યામાં છે. તેનો હેતુ શરૂઆતમાં અમદાવાદ કાંઈ સાધન ઢોળું નથી, તે મુશ્કેલી દૂર કરવાનો હતો, કે નેપી કરીને દરેક જગ્યા જાંખતા લખતાં જણી થકે. અને પોતાની વિશ્વ-નિષ્ઠા દરેકને જાન અપાવી થકે, તેમજ પોતે પોતાના અવિષ્કાના વિચાર કરી થકે. આપણે એક નિયમ અનુસાર અગ્રિય પ્રાપ્તીક કેળવણી ખાત કરવાની જરૂર છે. શુભચિતી કેળવણી લેવાનું દરેક પ્રણયતા વિદ્યાર્થીને સાધન છે પણ આપણા વખીકોને તેમનું ખમ નથી, વધુ આમજ અવવા આ સમયમાં થોડા અગ્રિયની જરૂર છે. હાલ નોકરીને માટેજ નહિ પણ લેખારવા વધાગ માટે ક્રિકીટની જગ્યા મદદ મારે. તેવા જુદા જુદા માદક કે લેખારી સામે જિન અડબણે કામજાન થઈ થકે તે જરૂર માટે અગ્રિય કેળવણીની જરૂર છે. અગ્રિય કેળવણીને લીધેજ હો-એસમાં આપણે દરેક સમય દિવસ દરેક પ્રાંતના આગેવાન સ્વેચ્છી ખુલ્લું વિચાર જણી તેની આપ લે કરી શકીએ છીએ. જોખરે, શીશનથાક મહેતા, મદન મોહન મહારીઆ, મોહનદાસ પારેખ, સુરેન્દ્રનાથ બેનરજી, સાલા લખપતરાય, સુવ્યમનોઆ આપર, તે જુદા જુદા નહિ પણ જોજ દિદાઓ છે તેવું દર્શન કરી શકીએ છીએ તે પછી આપણામાં દરેક કુટુંબ અગ્રિય કેળવણીને લાભ લેઈ થકે તેવું કરવા પ્રયામ કરેલાં તે આપણી દરમ સમજનું હું આપણી જગ્યાના કેટલાક જામમાં અગ્રિય નિશાળ છે, તો કેટલાકમાં નથી. પણ જ્યાં છે ત્યાં પણ કેટલાક ગરુણે લીધે વિદ્યાર્થીઓ તેવી કેળવણી થઈ શકતા નથી પરંતુ તેમાંજ શુભ કાળ કેળવણીના મોખા ખર્ચના બોલે સાધારણ સ્થિતિના આજાપો ઉપાડી શકતા નથી તે છે. એમ દેવાપી આપણે તે દૂર કરવા માટે પગલાં લેવાની જરૂર છે. એ ખર્ચ છે કે દરેક કુટુંબને તેવી મદદની જરૂર નહિ હોય, પણ આપણામાં કાંઈ શક્તિશાળુ તેવી મદદ લેવાં આંચકો ખમ તેમજ નાના મોટાનો બેદ રહે નહીં માટે શક્તિશ દરેક વિદ્યાર્થીને દુઃખમાંથી તેવી મદદ મળતી બોધ્યાં આ કાર્ય આમની ન્યાતે ઉપાડી તેવું જરૂરનું છે તેની વ્યવસ્થા તે જામની નાત પોતાના સ્થાનીક મંડળ મારફતે કરે, તેને સોંપી બોધતાં નાખ્યાં પણ ઉભાં કરે. આપણે વિચારશું એ છે કે તેમાંના કોઈને એક થાગે કે ખરી સ્થિતિ થી છે, ખારે ટાપાટે મદદ લેવી બોધ્યાં, તેમજ એમ સમજાવતું બોધ્યાં

કે કાલની કોઈને ખબર નથી. આજે ચલતી તે કાલે પડતી. આજે આપણે મદદ આપી શકીએ એવી સ્થિતિમાં હોઈએ તો કાલે આપણા કુટુંબના વિદ્યાર્થીને પણ મદદ લેવાનો પ્રસંગ આવે. તેથી તેમ વિચારી સારી સ્થિતિના માણસે પણ જરૂરના હોય છતાં હંડમાંથી મદદ લઈ તેને બીજા રૂપે પાછી વાળતી જોઈએ કે નેથી “એક પચ્ચે એકર દો કાજ” સર્વાં જોતું થાય.

મારા વિચાર પ્રમાણે આપણે કેળવણીની આ મેળનાને આગળ વધારવા માટે જ્યાં તેનું સાધન મેળવવાની દરકતો છે એટલે જ્યાં રકૂતોનું સાધન નથી તેવા સ્થળોએ મોડાસત, કપડાવણી, વિગેરે નાનાં નાનાં ગ્રામગ્રામીણા મધ્યસ્થ સ્થળોમાં તેના એકક કે તથાવાર જો મોડાસત સ્થાપવામાં આવે, જેઓને સાધનની જરૂર છે તેવાઓને સાધન મેળવી આપવામાં આવે, એટલે સૂઝ શી ચોપડીમાં આપવામાં આવે જેઓની સ્થિતિ ઠીક ના હોય તેવાઓને રહેવા, જમવા, આવાધીવાની સગવડ કરી આપવામાં આવે, તો ગ્રામગ્રામીણા અત્યારે કેળવણીમાં જે પાછળ દેખાય છે તેઓને આગળ આપવાનું સાધન ઉભું થઈ શકે. આ સીવાય આપણે એક જાતની ચાતિહીત લાભણીને પણ હવે આગળ વધારવાની જરૂર છે. આપણે અત્યાર સુધી જેતા આવ્યા છીએ કે, આપણી માધ્યમોર સરકારની સંકલ્પશીલ કે તેનાં અન્ય ખીન્ન સાધનોએ જેઓ આગળ આવેલા છે તેઓ પોતાને મોટી મદદથીજ આગળ આવેલા છે તેનું સ્વીકારીતે આપણા અન્ય જોડુઓને તેવાજ પ્રકારની મદદ આપવાની જો લાગણી વધારે તો આપણે જુદાં જુદાં સાધનોવાળું જે કેળવણીના વધારા માટેનું સાધન ધરાવીએ છીએ તેમાં મેટિા ઉમેરેા થાય, તેથી તેના માટે એવું ફરાવતું જોઈએ કે કંતિા જેઓ આવાં ફરિામાંથી મદદ લેતા હોય તેવાઓને આ મદદ એક લેન તરીકે આપવી કે તેને આપેલી મદદના ફરિા ખીન્નને પણ આપણે આપી શકીએ આ સીવાય જેઓ ચાતિની કાઈ પણ સરિામાંથી મદદ લાખે બજેલા હોય કે આગળ આવેલા હોય તેવાઓ પોતાની જાત તરફ તરફ જઈને ચાતિની કે પોતાના નજીકના કુટુંબના કે તેના અન્ય મદદને યોગ્ય વિદ્યાર્થીને ધરતું ઉત્તેજન આપે તો દાસ આપણી ચાતિ તેના જોડુઓને મદદ આપવા માટે જે સાધન ધરાવે છે તેમાં મેટિા ઉમેરેા કરી શકે. આ સવાલ સામાન્ય પણે ચાતિના સામાન્ય ઢિનને લગતો છે અને આવી જાતની લાગણી ઉભી કરવી તે આપણુ જવાબદારી હરજ છે. આ સંબંધમાં હું એક વિશેષ સૂચના કરું છું કે મધ્યસ્થ કેળવણીના વધારા માટે આપણી ચાતિમાંથી જો એક વગવાળું અને કેળવાયેલા જોડુઓનું જડણ સ્વપ્નમાં આવે અને તે મારફતે કેળવણીને જગતા આવા સવાલોના નિરણય માટે કે વિચાર માટે યોગ્ય પ્રેરણા કરવામાં આવે તો આપણે ધજાજ આગળ વધી શકીએ. વળી હું એનો પણ મત ધરાવું છું કે ચાતિના લાભમાં કોદેજમાં શીખતા આપણા જોડુઓ અને દાસના ચાતિહીત સંખ્યાનારો જોડુઓએ ચાતિ લાગણી કે ચાતિહીત વધારવાની લાગણી ઉભી કરવા માટેના સમ આરેજ એક જિવી જાતનું મડળ સ્થાપે કે વરસના અસુક વખતમાં આ મડલ આપણી ચાતિનાં જુદા જુદા નાનાં ગ્રામગ્રામીઓ અને એકગ્રામીઓ જઈને ત્વંની સિધ્ધિ તથાવીને તે તે જવાબદારી કેળવણીના પ્રયત્નો માટે લાગણી ઉભી કરે અને પોતાના કાખને રીંગઈ કેળવણીના વધારા માટેની યોજના લપાડી સેનાર મુખ્ય કમીટીને સૂચવે તો આપણે કેટલેક અંશે કંઈક આગળ વધવાનું સાધન વિશેષ રીતે ઉભું કરી શકીએ માટે આ સવળા જાગતની જવાબદારી હું આપવી

ઉપર મુકે હું અને બીજાને જે કંઈ હસેલો અથવા સમજાવ્યો ત્યાંથી તરફથી રજૂ કરવામાં આવનાર છે તે કોલેક્ટરની સાથે અમલમાં મુકવાનું મારા આપણે ઉભય સાથે ઉપડી ચેલુંજ બોધ્યો.

સી કોલેક્ટર.

ચાલિયમુએ, ઊંઘાઓની કોલેક્ટરમાં હું આપી વધારે ઉત્તરથી માગતો નથી, હવે આપણે સી કોલેક્ટરની કે કન્યા કોલેક્ટરનો વિષય જે આવી સાથે મનુ નિકટ સંબંધ થયેલો છે તે તરફ નજર કરીએ. તે તરફ દરિયા કોલેક્ટરનાં સરકારમાં મારે દરિયાગીરી સાથે બહુવિધ પડે છે કે આપણામાં કન્યા કોલેક્ટરની રકમ સરકારમાં થયેલી છે. અને સી કોલેક્ટરની અમલમાં કોઈપણ ભાગના પગલાં કોઈએ દરિયાગીરી વર્તા નથી. એટલે કે તે માગતમાં તદ્દન શૂન્યવત્ છે. અથવા મિત્ર મંડળના તરીકે સા. બાઈબાલમાં છે જે કોઈને મેળવી છે તે પરથી રજૂ બહુ છે કે બહુ માગમાં કન્યાકોલેક્ટર નથી કરીને જેમ કરીએ કે આપણે તેના અમલી માગતમાં નિર્ણય લીએ પણ વધારે દરિયાગીરીની વાત છે કે જે માગમાં કન્યાકોલેક્ટર સામન છે ત્યાંની કન્યાઓ પણ બોધ્યો તેટલો પુરેપુરો લાભ લેતી બહુલી નથી. એ કે હવે દર વર્ષમાં સિવિલમાં સારા જેવા ફરિયાદ માટે છે જ્યાં તે કોઈપણ રીતે સંતોષકારક નથી. માગ્યોને રજૂ જે પણ ચોપડી વાંચતાં આવડે તે તેમને વાસ્તે ભલે નથી મરજી કે તેની માગ્યો બંધિયની સારી ચકાવેલી થયેલો બાક નથી. પણ તેમાં તેમનો વધારે વાંક મરજી નથી, મોટે ભાગે વાંક માગ્યોને છે જે માગ્યો રેલાની માગ્યોને દર વર્ષે કે તે પહેલાં ઉત્તરી છે તેથી તેમની તરફ અન્યાયની વર્તે છે જેમ આપણી કરી કરવા વધારે રહેવાનું નથી. તેના તરફ તેથી એક રીતે આપણાં રજૂ કરે છે જેમ કરીએ તે તે પણ બોલું નથી. માગ્યોને બહુવિધ મન હોય નિરાળી કન્યા પુણી દોષ, જ્યાં તેમની અંદાન માત્રામાં રકમ કરમાં રડું છોકરે રાખવા કે બીજું કંઈ સાધ્ય-રજૂ થયું માગ્યાનું રજવા આપતર તેમને નિરાળીથી છોડી મુકે અને અગીયાર વર્ષની વયે પહેલાંતમાં તેમને પરજુની રેલાની રોક માગ્યાં પડે એ અંદર એક જાનનું માત્રાપણું છે રજૂ કાંઈ થયે પહેલાં કન્યાને પરજુની એટલે નિરાળી ના મોકલવી એવો મોટો આપણી ખેત્રાધ નહ અથવા આપણી માગ્યોના કોલેક્ટરનાં રવાના ભાગ કરી દરિયા લીએ. ચાલિયમુએ, આ માગતમાં બીજી કોમો સાથે અથવા સરખામણી કરો અને તેમના પરથી મોટો ભેટો રાખો. નાગર, સનીય, કાવરજ વિગેરે વધારે અમલ વધેલી નાતેને એક માણ્યો રાખીએ તે પણ વળીકની બીજી કોમોની સાથે સરખાવતાં આપણે તેમનાથી મળ્યા પાછત લીએ જેમ લાગ્યા વિના આપણને રહેલો નહિ. કન્યાઓના ધનામના મેળાવણ વખતે આપણી દરિયા શું પડે છે ? બીજી નાતની કન્યાઓ અગીયાર, ખાર, તેર કે ચીદ વાંની ઉમરે પણ ધનાઓ લઈ જતી અલગ પડે છે. સાચાં ચિવળુ ગરત મમના નમુના કાપે છે. સાફ સંપૂર્ણ ગાંધી થકે છે, સામ્રે જાત સેવા તેમજ કુટુંબની કે જદ રીતેની રેલા કરી થકે છે, મરજી થયે થકે છે અને જેવા બીજા અનેક સંસાર વહેવાર કે સમામને પણ ઉપયોગી માટે કરી થકે છે ત્યારે આપણી માગ્યો તેમાં કંઈ પણ કરવાને સંભાળ વાળી નથી ગઈ તેવા સારા મેળાવણમાં અડાવતા ચાલિય માગ્યો અડાવેજ એક થઈએ લીએ. વરજુ સિવિલ અડાવે પહેલાં છે તે નાતના આજેવાનો

એ કે સ્થાનિક મંડળોએ આ બાબત ઉપાડી લેવાની અને તેમાં આગળ પગલાં ભરવાની જરૂર છે દરેક સુધારામાં મહેનત પડે. મોટા ખર્ચ થાય પણ આ સુધારા સાર ફક્ત આપણા મનજનના વિચાર અને જોશ ખ્યાલ બદલવાની જરૂર છે, છોકરી જેટલું વધારે બહે જેટલું સારું, તેને બલતો અટકાવવી નહિ જોઈએ કે પરણ્યા પછી પણ તેનું બદલાવું બંધ કરવું નાહ જોઈએ જેટલુંજ સાર સ્ત્રીમત્રવાની જરૂર છે. તેમ કરવામાં આપણા કુટુંબનું કોઈ પણ રીતે જોડું દેખાવાનું નથી. અને એમ થશે તો કુટુંબ વખતમાં આ બાબતમાં આગળ વધેલા જોઈશું નિશાંને જતી છોકરીઓ પેટા જોયાં ત્રીજા ચોપનીથી આગળ વધે. તેમને કપડાં, માસિક નાની સંભરણીય કે એવી બીજી લાલચથી નવાજવાની જોઈએ. નડિયાદ, અમદાવાદમાં આ બાબતમાં કંઈક સરખાત કચેરી જેવામાં આવે છે તે ખુશી થવા જેવું છે. યાત્રિકપુત્રો, સ્ત્રીઓ તે આપણું આજીવન છે. જે સમાજમાં સ્ત્રીઓ ફળવાયેલી નહિ તેમનો અડીયા સંસાર કુટુંબમાં કુલેહી ખાવાં કરે છે. આજની કન્યા તે આવતી કાલની સ્ત્રી છે. માટે બધા સંસાર સુખનો આધાર કન્યા ફળવાથી પર છે. તેથી વિશેષ ખ્યાનમાં રાખવા જેવી બાબત. એ છે કે છોકરીઓને તેર વર્ષની ઉંમરે પોતાનાં તેમને નિશાંનેથી ઉઠાડી મુકવામાં આવે તો પણ તેમની ફળવાથી જેટલેથી અટકવી જોઈએ નહિ. તેથી મોટી ઉંમરની સ્ત્રીઓને માટે મોટાગામમાં જ્યાં અને ત્યાં નાતની વાડી કે બીજે અતુલ્ય સ્થળે, ખાનગી હોમ ક્લસ્ટ્ર ઉપાડી સિખવાનું સાધન ધૂર પાકવાની ખાસ આવશ્યકતા છે. માસિક પગારની અનુભવી સ્ત્રી સિલક રાખવામાં આવે તો પાકડ ઉમરનાં ઘેરાં તેને સારી શાળ લઈ શકશે અને તેમ થતાં બાળકોન, કલેક્શન, અરોગ્ય, નાત વગેરે વગેરે હાનીકારક રીવાજો તેમની માથેથી આપણે સેવકાધારી ફરે કરી શકીશું. તેથી સ્ત્રીઓ પોતાના નવરાસનો વખત ખાલી ગામ મપાટ કે કુલેહીમાં નહિ, કાદનાં માનિક કે નૈતિક પુરતકના વાંચનમાં શિવવા કરવા કે સંગીત જેવી કળામાં નિપુણ થવામાં, પોતાના હોમ-રોને સારી રીતે ઉછેરવામાં કે ખતિનું મન રીઝવવામાં તેને જીવ્ય કરશે, તે ઉપરાંત કોઈ સારા પુરાણી ગારફત ઘેરોને કોશ્વરી કે તેજિવારના દિવસે, સ્ત્રીવાર કે પુનમના જેવાં દિને શાસ્ત્રનું કે સંસારીક બાબતોનું કયા રૂપે કે બાળકોદારા બોધ આપવાનું અને તો આપણી નાતના અજેવાનોએ વિચાર કરી સરખાત કરવા જેવું છે. આ વિષયની અંગતતા માટે વધુ મોલી આપનો વખત લેવા માગતો નથી કુટુંબમાં જે જેટલુંજ જણાવીશ કે આને માટે આપણે કંઈ નહિ કરીએ તો બલિષ્ઠની પ્રવૃત્તિ આપણે કાઢી રહીશું અને તે પ્રવૃત્તિ આપણને જોવાનું અણુએ અણુએ આવી આવે સમયે એ પણ ખાસ ખ્યાનમાં રાખવાનું છે કે આપણી છોકરીઓનો તેમજ બલિષ્ઠની પ્રવૃત્તિ જાણી મળેજીત જનાવવા માટે તથા તેમને જોવાવાની બાબતમાં વિદ્ય જોઈતાં કરવા માટે કુ જેવે દરેક નાતને બલામણ રૂપે બદલાવું છું કે તેમણે એવે કાપડો કરવે જોઈએ કે કન્યાને શુ પ્રાપ્ત થવા બાદ એક વર્ષ વખત સામરે વળાવવી નહિ જોઈએ. આ સુધારો છોકરીઓનાં બાળાએ જો મન ઉપર લે તો સહેજમાં સંકે શકે તેમ છે ફળજીની આવા કાપડા વર નબર કરતાં આપણામાં સ્ત્રી ફળજીની પધારે થાય તે માટે તેમનામાં મંદત વાંચનની ફરતી લાઈબ્રેરીઓની જો આપણે ચોક્કસ કરી શકીએ તો અજ દિશામાં હાલ દુરત થઈ ઉપયોગી કાર્ય કરું ગણાશે. જોઈને ખુશી થાય છે કે અમદાવાદમાં આવી જતલી લીલચાલ યાત્રી વરદ લીલ દારાવાર આપણા બાહ

મનભાવ ગોમનભાવ દેખાઈ વળીવ અને સાથ હોડકોટ્ટુર રોટમાં નવાપાવિય અને બીનભાવ તરફની કરવામાં આવી છે અને તેનું આપણે સવળાઓએ અનુકરણ કરવાની જરૂર છે.

કેટલાક ધીમાંલ કેળવાયલા શુદ્ધચો પોતાની કન્યાને ચોખ્ખ વર મળવાની મુશ્કેલી બતાવે છે. તેમજ ખીજી તરફથી માવડામાં વસનારા જાનિયપુત્રો તથા કહેરમાં વસના નિર્ધન જાતિયપુત્રો પોતાર કરના સંબંધમાં છે કે તેમને કન્યા ચેળવવાની ધણી મુશ્કેલી પડે છે. આ બે કોન્યાઓ પક્ષની ફાવોરનું કુખી નીચકરણ કરવાનો ખોટો એક રસ્તો એજ છે કે, વેપારને પકડ કરનાર માણને કેટલ અવરજર કુદગ હોડકોટ્ટુર અને કચ્ચ કેળવણી પકડ કરનાર માણને વિચાર પરાવતા હોડકોટ્ટુર સાથે કે કહેરની પોતાની જાતિમાંથી પકડ કરીને તેને પોતાના ખર્ચે આપરી અનુભવ આપવો જોઈએ અથવા કચ્ચ કેળવણી આપવી જોઈએ અને આપે તે હોડકોટ્ટુર ખોખર ચોખ્ખ નીચે ત્યારે પોતાની કન્યા તેને પરજીવની આથી પોતાની પુત્રી કુખી થયા પ્રાપ્ત થઈને એક સાચક નરને વધારો થશે. આ પ્રયોગ તરફ જેમ વધારે મનુષ્યોનું અને ખામ કરીને ધીમતાનું લક્ષ્ય બેચામ તે સંબંધને તેમજ પોતાને વિશ્વસ્ય ધણે લાભ થયા થાય. જરીએને કન્યા નહિ મળવાની જો જુએ પડે છે તે તરફ મારી સંકલ્પમતિ નથી. મરીનો જુખ્યા ન કરે તે તરફ સંકલ્પમતિ દેવી જોઈએ, પણ રેક માણમ પછી તે થયે તેના જર્જર અભણ, રણવાની લક્ષિ વગર રોડ કે રૂંદોલી દોષ તે જતા પછુએજે પતિ મનુષ્ય જોઈએ થોડું આજ સુધી મનાડું આવેકું ખૂટ દને આપણે સમાજમાંથી હારી કડાડુ જોઈએ છે. સી એ એક છવતું પ્રાણી કે પુરણ જેનું એક મનુષ્ય પ્રાણી છે એમ જોઈએ કમુવ રગા હોવ તેમને કું પૂજીશ કે નળાગાન્ય લાવક પોતાની પજી રક્ષા રક્ષાને અલગ મળીએને શું સી સોમરી બે મર્મીત નથી ? શું એથી સીની તેમજ તે પુરણની છાંકા કરાગામરેલી અમલ મનાવવાનો અને એનીજ નળી સંતોષી કલ્પન કરવી સમજાને વધારેને વધારે નિર્ભજ નિર્ભામ્ય નવાવવાનો અલખને લગ છે ? નિર્ભામ્યોને લગવી સમજા કરી આપણે બે સપાળનું-જાતિનું કર્તવ્ય નથી પણ સંધેને લગવી દર સામજમાંજ જાનિત કર્તવ્ય સમાવ છે. નળાગાએ મલાલિત સળાગ નવાવવાનું કર્તવ્ય જાનિતું અવરજ છે, કે નો તરફ આજમુધી સર્વત્ર અખ્યાલ કરવામાં આવ્યા છે અને નો કર્તવ્ય તરફ કું સપાળનું ખાલ લક્ષ્ય બેચામ કમુવું કું કે, જાતિયોએ તમામને પતિ જાતિની સરગતા કરી આપણે જોઈએ નથી. પરંતુ પતિ મન વાને લાવકનેને પણ કન્યા પ્રાપ્તિમાં અકારની અવરજી ન નાવ થાય એટલુંજ જોઈએ છે, અને સાચક પતિ કલ્પન કરવા માટે કેળવણીના પ્રચાર અને કુશીમ તથા અવિતકારક મુખેનોનો નાશ કરવાનો છે. જાતિયોનું અર્ક કર્તવ્ય એજ છે અને એજ ખરી દયા-મુદિ-પરક કરાવી દયા અલગ દેટ પર્ક છે. જાતિ સરવાળું મીરવ પણ તેથીજ જગતરો-અને અને અને કરી સેવા દો કે અને આ થયે સિદ્ધાંત જાતિયા અવેમરો જાતની નહિ સમજવા માટે દો અને ભલ છે કે આ જગતો કે નો મુખને જાતિ સરવાળી વિરુદ્ધ લાગારો છે તે જગતમાં જાતિમરેશા દારી બેસશે, અને કુખારી બેમરી અને કડાચિર તેનું નામ નીકાન પણ રહેવા નહિ પાવે. સુધારાવાળાને આજો દેવ કરણ, કપિનુમને અને પાશ્વલ કેળવણીને માથે દોર મૂકા કરણ. અપણે બે જાતિમરવાને વિતર અને નીચાની સામજ

જેવીજ માનતા હોયએ તેા, આપણે દુનિયાને જતાની આપણું નેમએ કે યાત્રી સરવાળે જવતી રાખવાથી અમે આટલે દરજ્જે વીરોધ સમાજકલિત કરી શક્યા છીએ. આને ખાલી મોટી વાતોથી સરસાઇ થવાની નથી. પણ સરસાઇ સાબીત કરનારાં ખરિજીઓ ખતાવવાથીજ લોકો તે વાત સ્વીકારે તેમ છે.

અસાધ્યતા બોર્ડીંગ.

આપણે મહત્ત ઇંગ્રેજ કેળવણી આપવાની ચર્યાવાત કરીએ તોપણ તેના પુરેપુરો લાભ આમણની વસ્તિવાળા આગ લઇ શકે તેની સ્થિતિમાં નથી. કારણ કે મજૂર એવા ગામમાં ઇંગ્રેજ નિશાળ સ્થળી પણ નથી. કેટલાક આગાઓ સાધન સંપત્તિ છતાં નિશાળના અંભાવે છાત્રાને ઇંગ્રેજ કેળવણી આપી શકતા નથી. કારણ કે દસ, બાર વર્ષના બાલ વિદ્યાર્થીને તેઓ કોઇ જાતની દેખરેખ સિવાય બહાર મોકલી શકતા નથી તેવા વિદ્યાર્થીઓને સાર એક મુખ્યસ્થ સ્થળે સારી દેખરેખ વાળીબોર્ડીંગ બોલવાની જરૂર હું મજૂર વખતથી જોતો આવ્યો છું.

આવી જરૂર આપ દરેક જગ્યા સ્વીકારશે એની અને ખાતરી છે. બીજા કેટલીક કામોએ આ દિશામાં પ્રયત્ન કેટલા વખતથી ચરૂ કરી રહ્યા છે. જેના ખરીજીએ આપણે આપણી સમક્ષ સાત પાયાપર આવતાં કોણ બોર્ડીંગ, છુલ્લુણ બોર્ડીંગ બાડીયા બોર્ડીંગ, એસ્ટ્રોને-નેજ તેમજ પાઠશાળા બોર્ડીંગ વગેરે નેમએ છીએ. એથી ચતા અનેક લાભો પણ આપણા જાણવામાં છે. તેથી બોર્ડીંગની જરૂરીઆતમાં બે મત પડી શકે નહીં. સવાલ માત્ર બેટલેજન રહે છે કે એવું બોર્ડીંગ ક્યાં બોલવું અને તેનું બધારણ કેવું રાખવું; મારા મારવા પ્રમાણે બોર્ડીંગ એવી જગ્યાએ ઉપાડવી જોઇએ કે જ્યાં કોલેજમાં ભણતા વિદ્યાર્થીઓ પણ તેના લાભ લઈ શકે તેમ થવાથી પૈસા આપણને રહેનાર વિદ્યાર્થીઓ સારી સંખ્યામાં રહી શકશે અને તેમની સાથે થોડા મરીન સ્થિતિના વિદ્યાર્થી મદદ આપી રાખવાનું બની શકશે આથી એ સરવાળે એકમાં સમાવેશ થશે. બોર્ડીંગમાં બધાને સાથે રાખવાથી જુદા જુદા ગામના વિદ્યાર્થીઓ એક ખીજનાં નિકટ સંબંધમાં આવી શકશે. જાણ વિદ્યાર્થીઓને કોલેજમાં કે કોમ્પ્યુટના ઉપરા વર્ગમાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓના સહવાસમાં પોતાને અભ્યાસ આગળ વધારવામાં સરળતા પડશે એટલુંજ નહિ પણ તેની માનસિક તેમજ નૈતિક વ્યવસ્થા બહુ સારી થશે. તેઓ ત્યાંથી જાણી રહ્યા પછી પણ દુનીયાદારી, શરૂ કર્યા બાદ એક ખીજના વધારે સમાગમમાં આવશે અને યાત્રી ઢિની સરેરાશો અલ્લાવામાં તેમજ તેને લગતા સવાલો ઉપાડી લેવામાં આવેથી તેમજ પૂર્ણ કિસાદથી સાથે રહી કામ કરવાની ટેવ પડશે, અને ભવિષ્યમાં આપણે સમય પ્રાપ્તિએ એક કરતાં અધીક છીએ તે આપણાં કાર્યમાં તેમના તરફથી પુરો ટેકા મળશે. બોર્ડીંગની વ્યવસ્થા કે બધારણની આખતમાં હું અને વધારે કહેવું ઉગ્રિત મારતો નથી. તે કાર્ય નથી એજ્યુકેશનલ સોસાયટી કે તે તે એક યાત્રા આગેવાનો ઉપાડી લેશે, જરૂર હું એટલુંજ જણાવવાની રત્ન લઉં છું કે આ ગાળત મજૂર મહત્વની છે અને તેનાપર આપણી જાણી ચળવળને આધાર છે. માટે તેપર તમે પુરતો વિચાર કરી તમે સુખ નિર્વિપર આપશો એવી અને ખાતરી છે. પણ અહીં જુદી જુદી સંધાનમાં આવનારી બોર્ડીંગ ખુલ્લી મુકવાના સંજ્ઞામાં મારે ખાસ બે શબ્દો. બાર દબને કહેવાજન પડે છે કે આપણી યાત્રી વ્યવસ્થા કે યાત્રિઓને વહિવટ કરવાની જ નેમખ ખરેલી શરૂએ આમુક જમિતિ પરતેજ બધાઇ ગયેલી બેવામાં આવે છે તેમ નહિ ચતાં આવી

રવાણામાં આવનારી મોડગિની બપોરે સાત સમજી સંજીના કાળે મોડે સામજી સમજી અને તેમ વડીલ મોડે વિષ્ણુ મળ્યા તેમ જોયે આજીની કમીટી દસ્તાવેજ આવી મોડગિની બપોરે મુઠવી નોંધાયે, કારણ સરખાતી કેળવણી અને બાળકોની રીતમાત સુધારવા ઉપરજ તેમની બલિષ્ઠની છાંટીને મોડે આધાર રહેતો છે. તેથી તેઓ સ્વચ્છંદી મોજ શોખી કે કુદરતી યાજ નહિ તેમજ તેમનામાં સરખીજ નીતિ અને ખર્ચના સરખો ઉમેરાય. કેળવણીના શાલ, ચેરશવલમાં સમજીને પેલાની સ્થિતિનો વિચાર કરીને પેલાની કમીટી-સરખ મળવતાં થીએ બેચા આસ સરખો આવી મોડગિની વધતીજ નોંધાયે. આવી મોડગિની બપોરે મોડે ખજી આસ સંભાળ સમજીની જરૂર નળ્યા છે.

“ખડાવતા મિત્ર પત્ર”

કેળવણી માળત મોજતાં, આપણે જાણે મિત્ર પત્ર “ખડાવતા મિત્ર” જેનું લાજ નીજી વર્તે આલે છે, તેને કેળવણી તાર પ્રવાસ થયે કે કેળવણીનું પરિણામ કહે. અથવા વધુ કેળવણી કાર જોડેર ખજીજ વધતે કહે તે આપણી કમીટી ખડા જરૂરી અને મદદગાર અંત છે. તે કાર આપણને આપણા વિચારો કમીટી માં કે સરખ વજર રજી કરવાને કમિટ આવી છે. તે જોડેર મુઠવી કે કુદરતી લેરોએ પેલાના મામમાં જતા બપોરે વડીલની કમીટ તેમ સરેજ પ્રસિદ્ધ કરી તે જનુ કુદરતી વખતે અટકાવું છે, તેમજ જાતના આજીના કાર જોડેર તે જનુ નિરજી અને જુરસાદાર મામમાં જતાવતા નિરજી થયા છે. આથી આપણે ખડાવતા જ્યા જિજ દતા તેમજ કને પડીયા એક જનુ જોડેર તેનું જનુ આપણને માન થયું છે અને જિજ થતા વર આપણે વધારે જેઆપા જીએ આ જની દસ્તાવેજ લીધે આપણે કમિટ કેળવી કમીટ જીએ અને આપણે જિજ કમિટ થયા તે તેને આપણી છે તેમ કહીય તે કમિટ બલિષ્ઠવેરતી નથી તેથી કરીને પત્રી આ-જાતમાં આ લોક કુદરતી સરખા કહે તે તે બપોર નહિ કહેવાય. પડેલું તે જિ કે આ મામમાં કને વજરજની જરૂર છે જાણના દરેક મામની જનુજા જેમ કમીટ જેમ આ-કેના જેમ જેમ, મોડગિની ઉદિય જનમાં, કમીટ મિત્ર કે લોક પવિત્રમાં આરે છે તે પ્રવાજે આજીજા મામમાં જનુ પ્રસિદ્ધ થાય તે આમ જનુજા જેમ છે. મામ સાંભળવામાં આજી છે કે “ખડાવતા મિત્ર” ના લંચીને જાણીની જોડેરતી ખજર મળતી નથી. આ શરિ. આજ જનુજા કુર થવાની જરૂર છે. દરેક મામના જને પેલાના તરફથી ખજર મોજકથી જોડેરતી બેચાવ નહિ જનુ દરેક કુદરતી પેલાને ત્યાં સરે કે મોડે અવજર હોય તે પત્ર કાર જનુજા કેરાની જરૂર કારથી. આમાં જનુ એક પેલાનું ખર્ચ છે જનુ તેથી જાણના વીસથી જનીસ કનેર આપણને લાજ મળી. જની જાણના દરેક જનુને જાર દજ જનુજાના કે તેમને પેલાના મામમાં કે જાણમાં જનુ કરતાં સરખ જાણતી હોય કે જીક લાજતી હોય તે તેમને પેલાના વિચારો આ જનુજા પ્રસિદ્ધ કરતા જોડેર. તેમ કરવાથી જનુજા તે તરજ જાન જેઆરે અને જાણના કમ જનુ સંજીવિત જનુજા જની કમીટમાં વોડેરજર જનુ પેલાના મામની જાણને જનુજા જને જોડેર રસે જનુ અટકાવી મદદગાર થઈ કારથી. આપણે જનુજા કે આ પત્રો મયા વનિ રીજીદ થયે સંજીવજર છે અને જાણે આજ જાણે તેને સંજીદ રીજી મળતો જોડેર. જને કે તેના આજીના સંજીવમાં આરે જનુજા છે કે લાજ સાંભળે જરૂર મામમાં છે જનુ આપણી રજ કમીટની વલિ જોડેર આજીની સંજીવ મળીજ કમીટ છે અને તે સારી રીતે વધતી જોડેર છે. તેમજ મામિક અપારે જાણિયે

બંધવે છે તેની રીયતિ સુધરવાની પણ જરૂર દેખાઈ આવે છે અને માટે થોડાં ખર્ચાં વિ-
 વાદાર્થી કે સ્ત્રીઓ સાઈં જુદાં રાખવાં જોઈએ. તેમના તરફથી લેખો અવશ્ય વધુ પ્રમાણમાં
 લખાઈ આવવાં જોઈએ. આ પદદારો જરૂરીઆત કરતાં કોઈ વિદ્યાર્થીને દિશ્ન આવે અને
 ક્ષત્રમ હાથે જેસી નય તો બવિધ્માં તે સારો લેખક નિર્વહી શકે અને સાહિત્ય સેવા કરવા
 લાયક બની શકે. તેમજ આ પદ દરેક ઉચ્ચ હાઈસ્કૂલ તેમજ કોલેજમાં બહુતા વિદ્યાર્થી
 જેમનાં આપાપ આ પત્રના આદક થઈ શકતાં ના હોય તો તેમને મદત મળવા બહુજરૂર
 થઈ શકે તો તેથી પણ લાભ થવા સંભવ છે. આ કાર્યને આગળ વધારવા માટે આ પત્રના
 પોષક રૂપ “મિત્ર મંડળ” ને સંગીન મદદ મળવાની જરૂર છે. જે ક્ષતિના લાગણીવાળા
 ભાઈઓ આ લાગણીનો ફાલો મિત્ર મંડળમાં જોડાય તો માસિકની રચોતિ બહો સારી કરી
 શકીએ. મિત્ર મંડળનું ક્ષત્રમ રૂકા એકજ વખત રૂપિયા પંદર છે. મારી ખાતી છે કે
 તેને ભાઈઓ આ પદ ને સેવા બંધવે છે તે તરફ જોતાં તેને વધુ મદદ કરી મિત્ર
 મંડળમાં જોડાઈ આ કાર્યને પ્રોત્સાહન આપશે. ક્ષતિ બહુઓ! આ સિવાય
 કેળવણીના બીજા અંગ તરીકે એક વરિત પત્રક તેમજ ક્ષતિના સંપૂર્ણ ઇતિહાસના
 પુસ્તકની ખરે જરૂર જણાય છે. આપણા ધંજુ એકાદ ને તક છે. દરેકના
 રીતરિવાજ જુદા જુદા છે. દરેકમાં પ્રસંગાનુસાર સુધારા થતા નય છે. પણ
 તે જાણવાને સાબ દરેકને મળતો નથી. કયા એકાદમાં કયા રિવાજ અનુકરણ કરવા જેવા
 છે તે આપણને જાણવાનું મને તો આપણને ખરેખર લાભ થવા સંભવ છે. કયા ગામમાં
 કયા આગેવાન છે, કોણ કોણ ભગી પત્ની ઉપર છે, કોણ કોણ ગોરા વેપારી છે તે જાણ-
 વામાં આવે તો આર્થિક નજરે પણ ધણે લાભ છે. તમે સંભળું દરેકે ક્રિયાક્રમના આધિપા
 શેષોએ પોતાની કામ સાઈં આનું કામ હાથે પાડું છે, તેમજ જેતોએ પોતાના ક્ષતિની
 આવી માફતીની ડીરકદરી તૈયાર કરી છે. આતે માટે આપણી ક્ષતિના પરોષા કે આગેવાનો
 કે શગાને પોતપોતાની દક્ષિણ પુરેપુરી મોકલે તો આપણને આ કામ પૂર્ણ કરવામાં બહો
 સરજવા સાબ. આ કાર્ય ખડમતા મિત્ર પત્રની આગેવાનો નીચે એક કમીટી મારફતે આ-
 વણે કરાવીએ તો સાઈં છે. હવે, હું એકજ જગ ઉપર આવીશ. હું કદી ગાંધી દંતો કે કેળ-
 વણી અને એકવખત, એ બેની ઉપાસના તરફજ આપણે લગણું આપણું સક્ષ ગોંધી રાખ
 વાની જરૂર છે. પણ આપણામાં કુસંજા બી ધણાં ઉણ રાખવાં છે તેમ કેટલુંક જોત
 સંજા જણાઈ આવે છે. પણ આનો અટકાવ ખાત્ર કરીને એવે રસ્તે કરવા જોઈએ. કેટલાક
 ગામની નાતમાં તક, ખરેખર વણે છે અને એક એકને તુકવાન કરવાની તજનીમ
 થતી સંભજવામાં આવે છે. આ માત્ર જોડી અટકાઈ દેખણુકિ કે હલકા વિચારેલુંજ
 પરિવર્તન છે. તકા પડવાનું કારણ કહેય છે કહેય મટે તો તક નિર્ણય સામ અને બધા
 એકાદ થત્ર સામાન્ય સામ તેમજ પડી સાઈં રાઈ થઈ શકે. કયા આપવા સેવાઈ
 સમદ હુંકા થતા નય છે. આ પણ ચોખનીય છે. કેટલાકને કયા મળતી નથી તો કેટ-
 કને ચોખ વર મળતા નથી. ખઈ જોતાં જુદા જુદા એકાદની તો જરૂર નથી પણ -
 એકાદ બની શકે તેમ નથી. પડેલાં તક એકાં થતાં જોઈએ. તે પડેલાં વધારેતક અટકા
 વસા હું નીચેની સુચનાઓ કઈ પુ. તે પર મતિધાઓ ખાત્ર આપશે. તક પડવાનો કે
 નાતજવાર મુશ્કાનો વખત આવે તો તે જાખત તે જાખત મુશ્કાન અથવા તો બીજા નાતમાં
 પરોષાને મોપણી અને તે મુશ્કાન અથવા બીજા નાતના પરોષા દેવણે આવે નદિ નઈ

મુઠી ન્યાત બંધારી નહિ તે ન્યાતરત્ન બંધ કરવા. તે દરમ્યાન કોઈને ત્યાં અવરતર આવે તો તેની ખરડામાં આવે તેટલા માત્રુષ જ્યાંકે પશુ આખી નાત જ્યાંકી રહે નહીં અને અવરતર જ્યાં જ્યાં રહેતી ન્યાત કરવા રેતી નહીં.

આ પ્રમાણે તક પડ્યા સાથે પ્રતિજ્ઞા નાંખવાથી વડું પડારી અઠારો એકસુત્ર નહિ જુ ને છે તે એકાં થતો; અને કેટલીક સ્થળોં, લોકમન કેવરાતોં બધા એકાવાળા પોતેજ ના બાળકમાં પોતાની પ્રેમ વિચાર કરશે. અત્યંત અવરતર એકાં હતા પશુ હુડા એકાં કાકાનો દેવ આપણા પરજ છે. કહેરના કે ચોરા ગામનાં લોકોએ પોતાની મોટાપ્રતિ બોટો ન્યાત સાખી ગામનાં લોકોને કન્યા આપવી બંધ કરી ત્યારેજ તેમને પોતાના બચાવ સાઈ હુડા એકાં નાંખવાની અર પડી જ્યાં તેમની ધીરજ રખાજુને પલ દલી. તેમને બહુ રખત કાંચ સકન કરી આ રસતે રેતો પડશે હતા તેમજ તે વખતે મુખારીનાં સાધન પુરતોં નહતા પશુ હવે વાતાવરજુ બહાવુ છે. અમલવાકાળને સુરત કન્યા આપવી દેવ તો અકબજુ રેતું નથી. હતા લાગ વર દેવ તો ગીજ કાક રીત કમવાજનું નથી. કાક કહેરો કે એકાં એકાં આપણામાં નથી. પશુ ના ન્યાતમાં તે જોવામાં આવે છે પશુ મારે જ્યાંવડું જોઈએ કે આપણા જ્યાં નાના અમુકના ખીજ ન્યાતમાં બન્યા નથી હાથ દુરત તો નાના એકાં પાસે પામેના મોટા માનના સાથે મળી જાય તો વખત જ્યાં આપણે એકાં જોઈ અને એકાં થવાની આજા નાથી રાખ મારે તત્કાલીન કરવી એ આપણી મુખ્ય દરજ છે અને બંધાએ સાથે મળીને પ્રવલ કરશે. જોઈએ મુખ્યત્વે લોકમાં રેપાર કરવાની મુકી વહી તીવ છે પશુ તમે નાની નાનમાં વડેયાઈ મયેશ દેવાથી કેટલીક અવરતર પોતા રીત રીવાજને રૂપે કાકની ખરડા અપ જ્યાંવડું નથી. અમર જ્યાં તો તેને વહી મુકીકીંગા નો છે. ને જાણી નાતો એક વધ બધા મારવાડીંગાની પેટે આખા વિહારનાં કે જાર નધા દંડાજ જાય તો તેમજુ કમવાજુ વાવ એમ મારો અભિપ્રાય છે. આની સાથે રેપારમાં રોડમંદ થરા થાતે સત્ત તત્ત કપર ખામ ખ્યાત અવરવાની જરૂર છે. ને સત્તને રસતે વાજોવાએ પકારો તો તેમજુ કમવાજુ વમે એમાં કોઈ કાક નથી. પડેલા રાજ તરીકે કોઈ વાજોવાની ન્યાત ખીજ ન્યાતમાં કન્યા આપ તે કહેવાની છુટ આપરા બદલો રાર કવો જોઈએ પરંતુ તે ખડેમાં આપણી નાનમાં પોતા એકાં, એકાં કરવાનું કામ એકાંના આજેસરોને વિચાર કરવા લાયક છે. તેમાં આવી કામના સલા હાત બહાવજુ તરીકે છે. અને તેને રાજ તરીકે અમલ કરવાનું કામ આપ સજાવાએ વિચારપૂર્વક ઉઘાડી લેવું જોઈએ.

ખામિઃ કેવરો તથા સંહાર સુધરને લગતા અને ખીન્દ અનેક મુદ્દાઓ ઉપર જે જાણી જોઈને અધારે તમાઈ બહુ ખેત્તુ નથી તેથી, જડસ્યો તમારે એમ માની લેવાનું નથી કે તે રિયો ઉપર મારો પ્રેમ નથી. છરજાનના કમને વહી બાળતોના મોટાળાથી મુઠી નાંખવું અને પડાર નથી. વળી ખામિઃ કેવરજોનો વિષય બહુ દુરતને ખડે "વૈસ્વ સજાને" સંપવો એમ લઘાજુ બર્ણ છે. તેથી મ્હે તમાઈ કાક મુદ્દાઓ જે મુખ્ય વિષય વધરજ ખેત્તવાનું પડાર કરું.

લાલિ અરુણા! હવે હું વહીખરી આજુ તેજા જરૂરી બાળતો પર બોલી મુલો છું. આ વિષય ખીન્દ કેટલાક પ્રકાર છે પશુ તે હવે પડી આરા મેગરડા બરાતે ત્યારે અવરજુ અર્થોર્થ. ને બાળતર ખતને કાક રેતો તે ખડેવાંજ કાવમાં થતી તે મુદ્દાથી

આને મેં મારા વિચાર દુઃખમાં પતાવ્યા છે. તમે પહેલાં તમારૂં મર સંભાળો. ત્યાં સુધી તેમ કરીએ નહિ ત્યાંસુધી ખીલતે કહેવાને હક નથી તેમજ આપણે સિધિ રસ્તે જઈએ તો આપણને કોઈ મહેલું મારી શકે નહિ. આપણે જ્યાં એકજ અંગ છીએ એમ સમજી આપણે આગળ વધવું જોઈએ. તમારાં કાર્યક્રમનું બંધારણ નક્કી કરો અને આ સંભાળે ચાલતસમસ્ત દિનનાં કાર્યો હાથ ધર્યાં છે તેના અમલ કરવાને સાચા ખડાચતા ખંડુ તરીકે તમારાથી બનવું કરો. શરૂઆતનો રસ્તો ઘણો વિદ્યત અને કોટાથી બરેસો હોય છે તે પ્રમાણે તમારે કેટલાકનું સાંભળવું પડશે, કેટલાક વિવિધતાથી તમારી મરકરી કરશે કે હસશે, તમારે પેસાનો તેમજ જાતીભોગ આપવો પડશે છતાં આ બધાને વાસ્તે તૈયાર રહી તમારો પ્રયત્ન આજી રાખશો તો છેવટે જ્યાં આપણે જઈએ છીએ અને આપણે આપણી બલિબલની પ્રજાનું જાણુ આદ્ય કરું કહેવાશે.

અને હવે, મારા ચાલિયાનું આ? મારું બાળક ખતમ કરે તે પહેલાં મારે તમને, આચાર્યનાં યોગ્ય કિરણો બતાવવાની અને વધારે આજ્ઞા પ્રેરવાની રજા લેવી જોઈશે. આજ્ઞા દિવસો અને દિવસની જુદી જુદી કોમોમાં જેમ જનશ્રુતિ આવવા લાગી છે તેમ—તેટલી નહિ તો કોઈ યોગી પણ જનશ્રુતિ આપણી કોમોમાં આવવા લાગી ચુકી છે. નડિવાદના આપણા, યુવકમંડળનો ઉત્સાહ જુદો, અમલવાદ, નસીદ, મુજબમાં આપણી ચાલિયાની સેવા બતાવવા માટે રજાપાપા નાના મોટા મંડળો ઉપર નંજર કરો. આપણી નંજરિયાનો જાહેરમાં ચુકવા માટે જાહેરમાં માસિક પત્ર ધ્યાનમાં રાખો અને આજે આ કો-હર-સનેા ઉત્સાહ પ્રેરક રમ્ય મેળાવડો તપાસો અને પછી મને કહો કે શું આપણામાં નવજીવન પ્રવેશ પામી ચકું નથી? આપણે શું પૂર્વની જાહેરાતમાંનાં યુવકશ્રવન કરવાને લાયક બની ચકીશું નહિ? આપણે શું જોઈ બાળકો મજબૂત અને વિદ્યાર્થી શોખતા દિવસ પુરો બની દિવસ માતાને એકવાર ફરીથી લક્ષવીશું નહિ? કહો, બંધુઓ, કહો શું પરમ દયાળુ પરમાત્મા આપણી સાચી બલિબલ પાશે ન પડે એવા દીન હોવાનું તમે માની રહો? ના, ખચીત ના, પરમાત્માને, ત્યાં ન્યાય છે, ત્યાં દયા છે, ત્યાં પ્રેમ છે, આપણે જો આપણા વિમારો મુકાવજી ૨૦-૨૫ હજાર બંધુઓ તરફ પ્રેમ શખવાનો અને તેમની સેવા કરીને તેમને આજ કરતાં વધારે આરોગ્યવાન, વધારે શુદ્ધિવાન, વધારે નીતિવાન, વધારે ઉદાર દિલના, અને વધારે દિમ્ભત-વાળા રહેશે અને વધારે પરમાત્મા પંચવજી બતાવવાનો મગ આરંભીને એ મગમાં આપણા અહંબદનો, સ્વાર્થ જુદિનો, અને પ્રમાદનો ભોગ આપણીશું તો આપણા એ મગથી પરમ દયાળુ પરમાત્મા જરૂર પ્રસન્ન થશે અને આપણને આસિવાદ આપશે અને આપણે ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કે પરમેશ્વર હાથથી નહિ પણ આસિવાદીય મદદ કરે છે અને એ આસિવાદ લાયક બનવાનું કામ આપણે શિર રહે છે.

મારાથી કોઈક કહતાં વચન મેળાઈ ગયા હેમ તો હું આપ સર્વેની હામા માણું છું. જે લાગણીથી તમે અને પધાર્યાં છે તે લાગણીથી હું અને આજો છું. તમે મારા બાહ્યો છો. એક બાહ્ય તરીકે કંઈકની સાફ કહેવું જોઈએ એમ મારીનેજ સારા હેતુ પૂર્વક તમારી આગળ ખા શબ્દો બોલવાની દિમ્ભત થઈ છે. તમેજે આ અને માન આપ્યું તે માટે તમારો ફરીથી ઉપકાર માની તમને હસવો પર સિગત વાર વિચેન કરવા વિનંતી કરી માફ મોગવું બંધ કરું છું.

વિજ્ઞાપીઓ—

૧. નામદાર સરકારને લગાડખું જનની પ્રાર્થના તથા નામદાર વાઈસરોયની મેવાની નોંધ તથા તેમની આદેશની મુદત વધારવા વિનંતી (પ્રથમે રજુ કર્યું.)

૨. નામદાર મેજિસ્ટ્રેટ સરકારનો સમ્પ્રદાયિક સેક્રેટરીયલું ૧૬ પ્રાઈ આબાર તથા હંઈમાં સીલક છે તે વગર વાપરેલી પટેન્ડેન્સી તેમજ સેક્રેટરીયલ આપવા માગણી (પ્રથમે રજુ કર્યું)
અગ્રણતા કેંગ્રેસી મંડળની દરખાસ્ત મુકતી રા. ગ્રીમલાલભાઈએ બીજાં કેટલાંક ઉર્થાં મંડળોને લખેલા આપતાં જણાવ્યું કે તે મંડળે જુદા જુદા સ્થાનિક મંડળોનાં Advisory board તેમજ Controlling body તરીકે કામ કરતું બોલ્યું. તેમજ આજીની કારિયા ખાતે વર્ષને આખાં લાવવાનું કામ બહુ જરૂરનું હોવાથી તેણે મંધરજ મોડીમલું કામ પટેલોં હાથ ધરતું બોલ્યું. તેમજ ઈન્ડી કેંગ્રેસી વેપારી કેંગ્રેસી, રેકનીટક કેંગ્રેસી વિગેરેનું કામ સ્થાનિક મંડળો ન ઉપડી શકતા હોય તેવાં કામ તેણે ઉપડી લઈ સમય અગ્રણતા કામનું અવિરખ જરૂરી મુખે તેવાં જગ્યાં લેવાં બોલ્યું. તેને વાસ્તે આખી કારિયા કરે કામ કે બેકગ્રાવર થોડાં થોડાં ખાખસો લઈ બેક વગરગી કમિટી બનાવવાની જરૂર જણાવી હતી જેમાંથી બેક બંધરલાયક કમિટી નક્કી કરવી. આને તારૂં અને તેટલાં નામ નક્કી કરવા માટે રાત્રે સામન્યક વાગે બાંધ જાણ્યોને બેકા મળવાનું જણાવ્યું હતું.

આને ટેકા આપતાં રા. નારજીરાસ આખી કે જેમે ખાજીનાજીના મુખ્ય આપાખીલા હોવા ઉપર છે તેમણે જણાવ્યું કે મુખ્યાની તેમજ ઉમેજ લાખરુકની કેંગ્રેસીનું કામ સ્થાનિક મંડળોએ ઉપડી લેવું બોલ્યું—તેમાં બેકને જ્યારે જ્યારે પટે ત્યારે મંધર કેંગ્રેસી મંડળની સલાહ લેવી. ત્યાર પછીનું કામ મંધરજ મંડળને સોંપવું બોલ્યું. એવું જણાવી આપા મંડળની આજ જરૂરીઆત જણાવી હતી.

૩. આજીઆજ વગીક કે જેમે મુખ્યાની પ્રેસીડેન્સી માજીરોની કાર્ટના બેક જાહોલ તે જહુ આજી પડતા વગીક છે તેમણે આને ટેકા આપતાં કારિયાક સુધારણા ઉપર ખાસ ધ્યાન આપવાની જરૂર જણાવી હતી ને તેમણે બેક બંધરલાયક કાખસે આખી આજીની બોરતા તેમજ જરીર ખનની નિર્બળતા મહુ જરી રીતે સાબીત કરી આપી હતી. તેમજ કેંગ્રેસીથી થવા શમાવું જહુ જાસરકારક રીતે વર્ધન કર્યું હતું.

અગ્ર સરખાતને રાજેથી વગીકે સોંજગક દાખુજામ અને જોડાકાજ બનાવવા લલાટીમે ટેકા આપ્યા. ખાસ રજુકાકાજ મેખીજાજ મેળાકાજ કે જેમે બેક રખવા જાહોલ સાલકિક ક્રમથી ને જુના વેપારી હોય ઉપરોત જેમણે વેપારી સત્કારોને ઉકેલ જખ્યાલ કરેલા છે તેમણે વેપારી કેંગ્રેસીને લખવા ચોલવા કાલાક વિખારો દરોઆ હયા ને આપણી કારિયાથી વેપારીમિલી Joint stock company જેવું બેક મંડળ સ્થાપવાની પોતાની રીમ રજુ કરવા માગી હતી પણ મંધરજ કેંગ્રેસી મંડળની સ્થાપનાની મુજ દરખાસ્ત હોવાથી તેને વાસ્તે કુલે નહીં હોવાથી પૂતાને તે રીમ પુરી રજુ નહીં કરતાં અગ્રી મુજી દેવ પડી હતી પણ અને આજા રાખીએ બીએ કે તે રીમ તેની પુરી વિમતે લાવે મેજીરી આખી તે અને તેને ચોખ સ્થાન જણાવ્યું.

ત્યારના ઉમેરોના આજીની કારિયા બંધરલાયક તથા માકાજના રીક જેકાજાજ બીર-ખરલાય બંધ દરખાસ્તને ટેકા આજાક ઉજા થતાં તેમણે પોતાની જુરખાદાર આજીની સમા-બનો ઉપર સારી બંધર કરી હતી અને તેમણે જાર લઈ જણાવ્યું હતું કે આપણે મે વિવર આજ પી છુડા પડી જાણે તેજ કરતાં આજ મેજાકાજ વખતે કંઈપણ સંગીન કામ કરી જતાવું બોલ્યું. બેકે કે કંઈપણ તારા લખા ઉપર ૧૬ ઉપડાવું બોલ્યું કે જેરે કોરેખાં

જાણતા હોદ્દાઓને જે ચાર સ્કોલરશીપો આપવી જોઈએ. ઉમરેકની યાત્રિ આવા બાહોસ નરને પોતાના શેડ તરીકે ધરાવે છે તે તેનાં અહોબાગ્ય છે. પણ આવા આવા બાહોસોની હસ્તિ છતાં ત્યાંની યાત્રિમાં કુસંપ ક્ષેષ જાણે કેમ થતો નથી તેનું કારણ સમજાવું નથી. અમે ધારણે છીએ કે કેળવણીનાં અહોબા ફેલાવા સાથે તે પણ થવા પામશે ને. આપણી ખડાયતા યાત્રિ ખીલ વધિકે ફેલાશે કરતાં યોગ્ય વખતમાં કેળવણીના પ્રતાપથી આગળ આવશે એમાં શક નથી.

અમે તેમ હોય પણ સુખ્યત્વે કરીને જણાવવામાંના તે ખીલ કેટલાકના જોલવાપરથી આજ દરબારતને ખીલ કેટલાક આવેવાનોજે ૨૩૦ આપ્યા જાદ દામેદરદાસ સ્કોલરશીપની મદદ લઈ પાસ થયેલા જે એન્યુએટાએ પેસિ લીધેલ મદદ પાછી વાળવા જણાવ્યું હતું. જેમાંના બેક જણે રૂ. ૧૦૦) દર વર્ષે આપી તે મદદ આઠ વર્ષ સુધી જારી રાખવા જણાવ્યું હતું ને ખીજાએ રૂ. ૫૦) દર વર્ષે એમ છ વર્ષ સુધી મોકાસા મોકામ ફંડના આપવા જણાવ્યું હતું ને ખીલ પણ પોતાથી મનવી મદદ આપવા જાહેર કર્યું હતું.

અમે વખત થઈ જવાથી પ્રમુખની આગથી જોલા દિવસનું કામ બંધ કરી સમા બરબારત કરવામાં આવી હતી.

ત્યારબાદ રાત્રે તેજ પીપલાની યાત્રિના તરની વાડીમાં સાડાઆકાને બસે સામ્રાવ વાગે ય તિ ના ધણા આગેવાન બાહોસો એકઠા મળ્યા હતા ને મધ્યસ્થ કેળવણી મંડળી કમિટી સાર ફેટલાક નામ સૂચવવામાં આવ્યા હતાં જે અમે નીચે જાહેર કરીએ છીએ. તેમજ ખીલ કેટલાક ગામ તથા એકઠાવાળાઓએ પોતાને ગામ પાછા જઈ વધારે મળી પાછળથી નામ નોંધાવવાનું કમુત કર્યું હતું ને અમે આજ સખીએ છીએ કે કેક વખતમાં તેઓ પણ તે પ્રમાણે પોતાની તરફના નામ મોકલી આપશે.

Khadayata Education Society.

(કેળવણી મંડળ.)

કમિટીના મેમ્બરોનું લીસ્ટ.

અમદાવાદ (દશા)	
સા. રા. કેશવલાલ દરીબાઈ શેડ	સા. રા. શેડ જીવનાદાસ દયાળીજી
સા. રા. સોમાલાલ મંગળદાસ શાહ	સા. રા. શેડ મોહનલાલ મનમલાલ
સા. રા. ભાવેકલાલ રણજોડદાસ શેડ	સા. રા. શેડ કેશવલાલ દોલતરામ.
સા. રા. હોદાલાલ કેશવલાલ શાહ	વટવા-વીરામ
સા. રા. કેશવલાલ અમીચંદ શાહ	સા. રા. શેડ મોહનલાલ નરોતમદાસ
સા. રા. ગીરમનલાલ ગીરધરલાલ દેસાઈ	સા. રા. શેડ આપલાલ સંજુલાલ
સા. રા. ભાવેકલાલ મણીલાલ રણજોડદાસ શેડ	સા. રા. રણજોડદાસ હરજીવનદાસ
વીરામ.	સા. રા. ગીરધરલાલ હમનલાલ
સા. રા. શેડ અમરતલાલ દામેદરદાસ મેકગવાસ	સુરત-દશા.
સા. રા. શેડ જોદેરદાસ પરમચંદ	સા. રા. નમીનદાસ મેલાબાઈ
સા. રા. શેડ અમરતલાલ કાળાદાસ	સા. રા. નાથલાલ સલ્લુભાઈ વડીલ
સા. રા. શેડ સલ્લુભાઈ જોદેરદાસ	વીરામ.
	સા. રા. જીતુભાઈ મેલાબાઈ
	સા. રા. મંજારામ મોતીરામ શેડ

૨૮. આચાર્યશ્રમ કલાનદાસ
 " મંગળદાસ લલિતુભાઈ
 " બાઈજીભાઈ હાથરદાસ
 " હેમચંદ્ર વૃન્દાવલ
 " ગોરધનદાસ જગન્નાદાસ
 " મુળજી જગન્નાદાસ
 " હમનલાલ જેઠાભાઈ

૨૯. મથુરદાસ બીખાભાઈ
 " ત્રીભોવનદાસ અમથાસા.
 " ગોરધનદાસ મથુરદાસ
 " ભોગીલાલ નરોત્તમદાસ
 " ગોરધનદાસ મુળજીભાઈ
 " મનલાલ કેશવદાસ
 " જેઠાલાલ વલ્લભદાસ
 ગોદાસા (વીસા)

૩૦. ભગવનદાસ કાળીદાસ
 " જેમચંદ સખીદાસ
 " જગન્નાદાસ સાંકળચંદ
 " અમીચંદ નાથજી મોદી
 " ભોગીલાલ હામોદદાસ
 " બાઈચંદ્ર માણેકચંદ
 " સાંકળચંદ લીલાચંદ
 " મુળજીભાઈ નાથજીભાઈ કેહારી
 " માધવલાલ વીરચંદ
 " મુળજીદાસ વીરચંદ
 " દારકોદાસ બહેવરદાસ
 " ભગવાનદાસ લીલાચંદ
 " લખમીદાસ લલિતુભાઈ
 " કાળીદાસ લાલદાસ
 દશા.

૩૧. વીરૂલદાસ ચીનલાલ
 " જેઠાલાલ મોતીચંદ
 " મનલાલ બાઈચંદ
 " સોમલાલ મંગળદાસ
 " અંબાલાલ રવચંદ
 " મરુતુરદાસ જેઠાદાસ
 " સુનીલાલ રવચંદ

૩૨. જીવાભાઈ ગોખરદાસ
 " અમીચંદ રવચંદ
 " ભોગીલાલ જેઠાભાઈ
 " હકમચંદ ધરમચંદ

ગોદાસર (મોટા એકડો)

૩૩. મહેતા હરજીવનદાસ હરીભાઈ
 " શાહ, મનલાલ હરીભાઈ
 " " મનલાલ બાપુજી
 " " માણેકચંદ નરોત્તમદાસ
 " " ગોખજીદાસ ભોગીલાલ

ગોદાસર (નાના એકડો)

૩૪. જગજીવનદાસ જેમચંદ
 " જગજીવનદાસ કીવલાલ
 " લલિતુભાઈ મરખંદદાસ
 " મનલાલ બાપુજી

(ગેડશી)

હળધરવાસ (પીશા)

૩૫. મહુકચંદ મનોરદાસ
 " મનલાલ કુમેરદાસ
 " પરોત્તમદાસ ગોપાળદાસ
 " દીસચંદ લલિતુભાઈ

હળધરવાસ,

૩૬. પાનાચંદ પુરષોત્તમદાસ
 " ગોરધનદાસ બાઈચંદભાઈ
 " ત્રીભોવનદાસ કાલીદાસ
 " દીસચંદ વૃન્દાલાલ શાહ
 " જેઠાલાલ હમનલાલ
 " હેમચંદ હરીવલ્લભદાસ

કપરવંજ આતામગુલા ખડાલના વીસા
 ગામના (દશા)

૩૭. સાંકળચંદ લલિતુભાઈ માંધી
 " જેચંદ કુમેરદાસ દલાલ
 " ભોગીલાલ મથુરદાસ
 " મોહનલાલ બળદેવ પરીખ
 " કેશવલાલ સોમભાઈ
 " માણેકલાલ મણીલાલ શેઠ

તા. ૨-૧-૧૬ ને વાર રવિને રોજ જરેખર વાર વાગતે પ્રમુખ સાહેબ વેલ્ડીઅરે
 સાથે પધારતાં મેળાવકાનું કામ કર કરવામાં આવ્યું હતું ને આગલી રાત્રે કેટલુંક વિવેચન
 થયું હતું તે પ્રમાણે સંગરત થાતિની મંથરથ ગોઈમો સ્થાન પહેલાં હાથ ધરવામાં આવ્યે
 હતો જેને લગતી દરખાસ્ત મુકવાનું કામ નડીઆદના બાહોય ને મનુભવી વકીલ ગોખજીદાસ

હાથાંદાસ તથાવીને સોંપવામાં આવ્યું હતું. જેમણે જાણ્યું હતું કે આવી ક્ષતિની યોગી સખ્તને ખજા કામ કરવાના છે અથવાત એમજોઈતન સોંપાવતી જમુ તેનેજ સ્થાપવાની છે ખજા અગ્રેષ્ઠ કેળવણી, તેમજ સ્ત્રી કેળવણી, નૈતિક કેળવણી, ખાર્મિક કેળવણી વિગેરે કેળવણીનાજ વ્યુદ્ધ વ્યુદ્ધ પ્રયોગો નિર્ણય લાવવા સાર મોટા ફાંટીની જરૂર છે જમુ તે જમુ થાય ને પડેલાં આખી કોમના લોકોને વાસ્તે જમુ તે વર્ષને અથવા લાવવા સાર મોટાંમ જેવી સંસ્થા પાછળ પોતાનું જમુ ખાન અથવાતની અને બધી કોસાદ વાજરવાની પડેલી અવસ્થામાં છે અને તેનેજ કમનું જે રૂંદ ઉપાસવામાં આવે તે ખને ખાતરી છે કે આખની સમામાં તે રૂંદ આખને આજ કમનું જે એમજોઈતન સોંપાવતી સ્થાપવાનું કામ અવગત થઈ જાય અને કામ છે જમુ તે સ્થાપવાને ખાર અને તેને વાસ્તે કમિટી નહીં કરી કામ આમગ અથવાતને ખાર કેટલોક વખત નીકળી જાય તે કામના અમરણ એક્ટિવને લખતો સચલ હાથ પડવામાં આવે અને તે કામ કમિટી લેવાને વાસ્તે એક્ટિવિટીના કમિટી નીખી કામ તરતજ રજૂ કરવામાં આવે તે આ સખ્તને કમિટી સખીન કામ કરું મળીને; તેજ ખાર ખારી આ સખ્તને આજ વિનંતી છે કે આ કામ તરતજ હાથ લેવું અને એક્ટિવને વાસ્તે ચોખ્ખ સ્થગ નહીં કરી ત્યાં તે ઉપાસવાને વાસ્તે તરત ચોખ્ખ વખતમાં લેવાં.

ત્યારબાદ ચનેખી એકસમાખને સરખાવવા માઃ સીવેર કે પોલીસો છે.કર સ્થ તેને વાસ્તે કરવા એકલા ખરખેરે બદલે આવે. ૯૦ અને ૪૬ રૂા જાણીયથી વખામ લખ- રું થાય તો જમુ તે પુરું થઈ પડે એમ જાણ્યું હતું ત્યારબાદ નડીઆલના વતની ૫૨- સોનમલાલ મોરવાનાથ કેમ્બુરી કમરેકારે આ વિગતવર પોતાના વીચારો દર્શાવતાં ખરખની આખનાં જાણ્યું હતું કે સરખાવનાં ઠોકરોએને રહેવાને વાસ્તે જે આલના ખજાતથી ચલાવી લેવામાં આવે તે મોટા ફાંટીની જરૂર નહિ પાતાં નાના ફાંટી થવાથી લેવાય એમ પોતાનો અભિપ્રાય જાણ્યો હતો તેને અમરણના કમિટીના લેખ સખાના સુપેરેન્ડેન્ડ અનુમેલન આપતાં પોતાના અનુભવ ઉપર મોટાંમની અવગત કેટલોક વધારે અમરણનું થઈયું હતું અને જાણ્યું હતું કે આ એકો મદદને સચલ છે કે તેની આખનાં ખર્ચ વિગે સરખાવથી કાપડપ કરવાની રૂં જરૂર નેને નથી જમુ અથવાથી થાયે સારૂ રૂંદ કમિટી વોજ એક્ટિવ ઉપાસવાની રૂં સચલ આપુ છુ કારણ કે આજ વિચાર પ્રમાણે એ એક્ટિવ સારી કેમરેખ નીચે તેમજ સાથ કમરેખાં અને સારી જમુએ ઉપાસતી એક્ટિવે કારણ કે તેના ઉપર ઠોકરોએના અભિપ્રાય મોટો આપાર દર્શી રહેલો છે. તો તે છેવ સંકુચીત નહીં બનાવતાં તેને જેમ અને તેમ બદલાવુ જવાવતું એક્ટિવે અને ત્યાં રહેવા એક્ટિવેને મોટા મોટાના સમાસમાં અવગતો અને આમગ ઉપર તેમનામાં લાખકાન દોષ તે મોટા કાર્પ કરવામાં બી તેમનામાં ત્યાંયોજ રોષાય એવી તેમને દરેક તક આપવી એક્ટિવે અને પ્રયત્ન મળેલો એક્ટિવે. ત્યાર બાદ નડીવાદ હાજરુથના હેડ આલાર જમુએ કેમેરલક દલાલે પોતાના વિચાર જાણ્યો હતું હતું કે અને આ જાણ્યોને કેટલોક વખતે અનુભવ છે તે પરથી હું એમ જાણવાની રજા લઉં છું કે આ જાણનાં ખરખમાં કાપ- કપ કરવાની અવગત જરૂર છે એ કે તેને જેમ અને તેમ સારી કેમરેખ નીચે સખવામાં આવે તેજ ખરો કાવો ચલાવી સંભવ છે નહિ તે આમાગ સરકારી મોટાંમો જમુને ખાર ઉપાસીજ છે ત્યારબાદ બીજા કેટલોક મુદ્દાઓએ જમુ આ સખાસ્તને અનુમેલન આપ્યા

પછી સમાજે આવી એક મોઢીમની જરૂર છે. એમ સ્વીકાર્યું હતું.

પછી વખત થયો. યાદ જતાથી ત્યાર પછીની એ વિતામીએ મહત્ત અગ્રિજ કેજરજી તથા સમાજોની સ્થાપનાઓને સલાહ એક સાથેજ મોજા ગર્વવામાં આવ્યો હતો તે બાજુની દરખાસ્ત રજુ કરવાને વાસ્તે અમદાવાદના જાહેરાત અને આગળ પડતા વડીલ હરિભાઈ નાથાભાઈ પારેખ ઉમા યયા હતા અને જાણુજ છડદાર અને અસરકારક સંપ્રદોમાં પોતાના વિચારો દર્શાવતાં કેજવણીનું કામગીર કરવાને વાસ્તે સમાજને ખાસ આમંત્ર કયો હતો તે ત્યાં ત્યાં જાતિના બહુતા છેકરાઓને મદદ આપવાના રૂડી ની સ્થાપના યાદ નહોતી ત્યાં ત્યાં તેવા રૂડી સ્થાપવાનું કામ ઉપાડી લેવાને હાલર રહેલા ગૃહસ્થોને આમંત્ર કરી જણાવ્યું હતું અને પોતેજ પોતાના ગામના સંભાવિત ગૃહસ્થ સુનીયાલ જજાભાઈની સાથે તેવું એક રૂંડ પોતાના ગામ પેઢામાં ઉઘાડવાનું આગલે દીવસેજ નક્કી કરાવ્યું જણાવ્યું હતું અને તેવું રૂંડ ઉઘાડવામાં આવે તો પોતાની તરફથી અડધું ખર્ચ આપવાનું કમુસ કર્યું હતું જેજ પ્રમાણે બીજા જાતિગણુઓ પણ તેમનો કામગીર લાઈ મીને સ્થળે રૂડી ઉઘાડવાનું અનપર લે ત્યાં તેવા રૂડી ઉઘાડવામાં પણ કાંઈપણ ભાતનો વિલમ કે લીલ થાય નહિ એમ પોતે ખાતરી આપી હતી. આ દરખાસ્તને ટેકો આપતાં નડીઆદના વતની કાંકરદાસ નાથાભાઈ દેસાઈએ જણાવ્યું હતું કે કેજવણીનાજ પ્રતાપથી નાગર કામીય અને કાયરથ જેવી કેમો સુખાસના ઉચ્ચા શિખરવર પ્રમાણુ કરતી હતી તેજ પ્રમાણે અઢાયતા બહુઓએ પણ સુખી થઈ તેમની પાછળ જવાનો વિચાર રાખ્યો હોયતો પોતાના મામની જાતિ કેજવણીના રૂંડ ઉઘાડવાનું અને છેકરાઓને અભ્યાસમાં ઉત્તેજન લેવાનું મદદ કરવાની જરૂર જણાવી હતી. અને નડીઆદ અઢાયતા વિદ્યા ઉત્તેજક રૂંડને લગતા પોતાના કેટલાક વર્ધના અતુભવથી એમ પણ કહ્યું હતું કે, જાતિબંધુઓને પણ ખરેખર મદદ કરવાનો વિચાર હોયતો ઉચ્ચા નીચા કે ગરીબ તવંજર વિચેરેતો એદ રાખ્યા શિવાય આવા રૂંડ માંથી દરેકે દરેક વિચારીની મદદ કરવાની રૂડી આણુ કરવી જોઈએ અને તેમ કરવામાં આવશે તોજ અઢાયતા બહુઓ પોતાનું સ્વમાન સુખાભ્યા શીવાય રૂંડમાંથી મદદ લેવાનું ઉચિત ધારી અને રૂંડ સ્થાપનાશક્તિની કમળ તેમજ મનોરથ રૂણીભૂત થશે અને તેમની સુચદ ખરે આવશે. આ દરખાસ્તને બીજા કેટલાક બોધવશાઓએ જેમાં નાદોદવાળા મગન લાલ વનમાળીદાસ મહેતા, ઉમરેડના બાપુજી વીંદલદાસ, અમદાવાદના લક્ષ્મીભાઈ બેચરદાસ સુખ્ય હતા તેમજ ટેકો આપ્યો હતો. ત્યારબાદ મહેમદાનંદના અવરતલાલ મોહનલાલ કોઠારીએ આ દરખાસ્તને ટેકો આપતાં સમાજને જુસ્સો પ્યાનમાં લઈ તે ગુરસાનું વજણુ નમ્યાનું નહિ જવા દેનાં તેને જાતિ લીલના કાર્ય સાદ વાળી લેવાનું ઉચિત ધારી ત્યાં ત્યાં રૂંડ ઉઘાડવાની ઇચ્છાત કરવાનું આમંત્રપૂર્વક જણાવ્યું હતું, ત્યારબાદ દરખાસ્તને ટેકો આપવા નડીઆદના વતની અને ત્યાંના લોકપ્રીય મોલનાર રૂલચંદ જવેરદાસને જણાવવામાં આવતાં તેજો સભા સમક્ષ ખાસ થયા હતા અને સમાજના બહાર પડેલા પોમામમાં ધાર્મિક કેજવણી બાજતને સ્થાન આપવામાં આવ્યું નહોતું તેને વાસ્તે પોતાનો અભ્યુમનો અને ના-ખુશી દર્શાવી હતી સમાજની આગળ રજુ કરવાના હસેવેનો ખરડો જે અઢાયતા સમાજે તૈયાર કયો હતો તેમાં ધાર્મિક કેજવણીને જોગ્ય સ્થાન આપવામાં આવ્યું હતું, પણ તે ખરડો સમાજને આગમે દીવસે એટલે કે ૩૧ ડીસેમ્બર ૧૯૧૫ ને રાજ જ્યારે નડીઆદના બાજો-

વાને તેમજ બીજા કેટલાકની સમજા છેવટના પ્રસંગની સાથે રજુ કરવામાં આવેલા ત્યારે તે બધા કે જેઓ સ્વતંત્ર કમીટીએ એકલા મળ્યા હતા તેમણે બીજા કેટલાક કરાવેલી બાબતમાં તે ફક્ત ચાંપનો અહીં તરીકે દેખાઈ કોઈ પણ પામીક કળવણીની બાબતનો ફાવ તદ્દનજ ઉદારી દીધો હતો તેથી કરીને કુલચંદ્રભાઈ જેવા બીજા કેટલાક મુદરચેને તે બાબતમાં અણગમો ઉત્પન્ન થયો હતો ત્યારબાદ આ કમીટી જેપુરવાળા રાજેશી વીરલક્ષ્મિ આશ્રમમાં પોતાની ગરમત બાબતમાં રોકાઈ ગયા હતા અને આવી બાબતમાં દરેક દરેક માણસે પોતાની બનતો ચોખ્ખો કારણ આપવાની જરૂર બન્યાની હતી ત્યારબાદ કાવાલવાળા કીચરંદ્રભાઈએ આને રોકાઈ આપવા રવાના કરી કીચરંદ્રભાઈની પણ સમાજમાં જરૂર કરવાનો જણાવ્યું હતું.

પછી વખત થયો થય જવાથી બાકીના કુલચંદ્ર કે જેની નકલ આ સાથે આપવામાં આવી છે તે પ્રમુખની આજ્ઞાથી રાજેશી ચીકમજલમજાઈએ સમા સમજા વાંચી સમાજની મનાયે પ્રકાશમાં ફોલ જેમ મુદ્રે કરાવવું કામ પુર્ણ કરવામાં આવ્યું હતું.

રી-ફેળવણી.

આપણી માનિષાં અી કળવણીને બદલો દિનાર કરવા માટે તથા મેડી ઉમર મુદી માળામાં ફેળવણી સેપ્ત થકે અને મેડી ઉમરની ઓછો થેર થેઈ કળવણી માન રી રીતે મેળવી થકે તે બાબતની કોઈવચો કરવા કાર આ સર્વે રવાનીક મંડળાને મદામજા કરે છે.

શારીરિક તથા નૈતિક સ્થિતિનો સુધારણા.

આપણી અવિષ્કની પ્રબલી શારીરિક સ્થિતિ હમરે તેમજ માળાનું અણ-પ્રમાણ ક્યાંક થાય અને આપણી બની થયે તે કાર બાબતને બદલાવવા તથા વરતનાની ઉમરમાં ચોખ્ખો ફેરાર રાખવા તથા હાલ કરવા થાયક ઉમરની હદ વધારવાની થયી જરૂર છે એવું આ સભા અને છે તેથી માનિષાંએ આ બાબત ચોત પોતાના એકમાં જરૂરી વિચાર મદાવી ચોખ્ખો ફાવ કરવાને મજબુતીથી અગ્રેડ કરે છે.

ઐશ્વર્ય વધારવા.

આ સમા આપણી માનિષાં વધુ કૌશલ્ય થાય તે માટે ચોખ્ખો ઉપાય લેવા સર્વ માનિષાંએ મદામજા કરે છે.

આપણા અગ્રણ્ય
કુલચંદ્ર જવેરદાસ.

ખર્ચ ખુટવું.

અપણી માનિષાં એકરૂપે અપદીત ખર્ચ-ખુટવું કરવામાં આવતું હોય તે કમી કરવા માટે સર્વ માનિષાંએ આ સમા આગ્રહ પૂર્વક વિનંતી કરે છે.

વિજયભાઈ જેમાઈ.

આપણા ઉદિભાઈ મોહમી.

ખડાયતામિત્ર "પત્ર."

ખડાયતા મિત્રમંદળ તરફથી પ્રગટ થતા "ખડાયતા મિત્ર" માસિકે કામની જે સંજ્ઞા મળવી છે તેની આ સભા અગ્રેડ સાથે નેધ લેટ અને તે માટે તેનીનો આજાર મારે છે.

કાંમલદાસ વમંજી ગોંધી.

- ૨૫ ખેતચંદ વાતાચંદ
૨૫ ગીરધરલાલ મનોરસ
૨૦ જ્ઞાનલાલ ઇમનલાલ
૨૦ ડોહાલાલ દત્તીચંદ
૨૦ બાપુજી નાથાલાલ

મોહાસર—(જિંસી વરતો એકો.) (વીસા.)

- ૨૫ લલિતભાઈ ગીરધરલાલ
૨૫ મનલાલ કુમેરલાલ
૨૫ જગજીવન શીવલાલ
૨૫ મનમુખભાઈ શ્રીકમલાલ
૨૫ મનલાલ બાપુજી (જ્યેષ્ઠભત્રીયાઓ.)

મોહાસર—(મોરો એકો.) (વીસા.)

- ૨૫ વરજીવનલાલ દત્તીભાઈ
૨૫ મનલાલ દત્તીભાઈ
૨૫ મનલાલ બાપુજી
૨૫ મનુચંદ નરોત્તમ
૨૫ મોહનલાલ ભોળીલાલ

અમદાવાદ—(વીસા.)

- ૫૦૦ શ્રી જગજીવન ચંદ્રલાલ
૫૦૦ મોહનલાલ મનલાલ મોવિંદલાલ
૧૦૧ મોળીલાલ દાદાજીવનલાલ
વરલા.
૧૫૦ બાપુલાલ ચંદ્રલાલ
નડીઆદ—(મોડું તક.) (વીસા.)
૧૦૦૦ હરદાસ મોળાલાલ (૧૨૪૦) ૧. ૧૦૦
૧૦૧ વડીલ મોહનલાલ મુનીલાલ સરેલા,
૫૧ જાણજીભાઈ બાપુજી
ઉત્તરેક.

- ૧૦૧ બાપુજી મોહનલાલ (૧૨૪૦)
૧૦૧ વડીલ મોહનલાલ નરનાલાલ લક્ષ્મી.

મહેસાણા—(વીસા.)

- ૧૦૧ શ્રી. ઇમનલાલ મોળીભાઈ
૧૦૧ શ્રી. વિજયલાલ જીભાઈ
૧૦૧ શ્રી. જગજીવન જીભાઈ
૫૧ જગજીવન મોળાભાઈ
૧ મનલાલ વરજીવન

- ૫૧ ડોહાલાલ નાથાભાઈ
૩૧ ગદાભાઈ પુરુષોત્તમલાલ
૨૫ શ્રી. મોહનલાલ પાનાચંદ
૨૧ શ્રી. મુનીલાલ જ્ઞાનભાઈ
૨૧ શ્રી. પરુષોત્તમલાલ શ્રીમોત્તમલાલ
૧૬ શોળીલાલ જ્ઞાનભાઈ

૫૩૦ ફક્તો વડીલ ૪૨૫ બિનારી સેક્ટરી
તરીકે વિરૂદ્ધલાલ જીભાઈને મુકરર કપડે

હકલાલ ભાનેર—(વીસા)

- ૨૦૧ શ્રી. ડોહાલાલ દોશચંદ
૫૧ શ્રી. મોહનલાલ લલિતભાઈ
૫૧ દમોદરલાલ નારજી
૨૫ શંકરલાલ નાનચંદ
૨૫ સામળલાલ મુખ.ભાઈ
૨૫ નરલાલ મોવિંદજી
૨૫ સીવલાલ મોતીચંદ

મુરત—(૬૦૦)

- ૧૦૦૧ શ્રી. શ્રી નરોત્તમલાલ
૧૦૧ શ્રી. નગીનલાલ કામીલાલ
૫૧ શ્રી. નગીનલાલ બીજુલાલ
૫૧ શ્રી. નગીનલાલ પેલાભાઈ
(વીસા)
૧૦૦૧ શ્રી. શ્રીકમલાલ દત્તીચંદલાલ શ્રી. નરજી
ભાઈ પેલાભાઈ

હાહીઆવાડ.

શ્રી વિરુદ્ધલાલ બાપુજી લખણી મહીલા
બાદના ખજાના વિષયમાં જે મોળીઓ રહે
તેને ૧૨૪૦ ૧. ૨૫

મોઘસર—(વીસા) —એ.દિન.

- ૩૦૦ જાણજી બાપુજી શ્રી. શ્રી
૧૫૧ શ્રી. વીરચંદ ચાંદિયામ (વરોત્તમ)
૧૦૧ શ્રી. અમલનલાલ કાળાલાલ (રોહાઈ)
૧૦૧ જાણજી નરલાલ
૧૦૦ વડીલ મોળીલાલ દમોદરલાલ
(પંચ વરજી મુળી.)

૧૦૧ કાળીયાસ સાવણસ.

૫૧ જામનાદાસ સાંકેમચંદ.

૫૧ કાળીયાસ સાવણસ.

૫૦ જામનાદાસ સાંકેમચંદ (ખનસુર)

૫૧ નાથજી મુકામચંદ (મોઢાસા)

૫૧ નિર્માણદાસ છવાજી

૨૫ કાળીયાસ જાવજી (કાઠાખા)

૨૫ સમીચંદ સમુખાજી.

૨૫ મુનીયાસ કાળીયાસ.

૨૫ મનમુખજી રજુડોડાસ.

૫ ધીરજી, દેગણસ

નડીઆદ—(વીજા પીપરોલ તંદ)

૧૦૦૧ રજુડોડાસ મોઢીયાસ

લાખિરી હોલ સાં ૨. ૨૫૦,

દેગણ ૧૩૫ ૨. ૨૫૦,

કાળા દેગણ સાં ૨. ૨૫૦,

૨૫૧ મોનીયાસ મુગજી

૧૫૧ દામજી જામનાદાસ

૧૦૧ મુગજીજી મુખજી.

૨૧ ધીરજીજી રજુડોડાસ.

કંપડવંજ—દયા.

૪૦૧ ધીરજીજી જામના એકંડા સમસ્ત તરથી

૧૦૧ રોઝા મોઢીયાસ મળીયાત રજુડોડા

૧૦૧ રોઝા મોઢીયાસ મળીયાત રજુડોડા

સારસા.

૨૦૦ કાંઠેજી

૧૦૦ છવજીજી મોઢીયાસ.

૨૫૧ પરી દરમોજીજી સમીચંદ

૧૫૧ રોઝા જામનાસ મળીયાત

૧૦૬ કા ધીરજીજીજી જામનાસ

૫૧ કા રજુડોડાસ દરમોજીજી

૫૧ રોઝા મોઢીયાસ નરોત્તમજી

૫૧ રોઝા મળીયાત સમીચંદ

૨૬ કા જામનાસ મળીયાત

૨૬ કા જામનાસ મળીયાત

૨૬ કા જામનાસ મળીયાત

૧૦ રોઝા મોઢીયાસ દરમોજીજી

૧૦ રોઝા મોઢીયાસ મળીયાત

૫ રોઝા મોઢીયાસ મળીયાત

૫ કા જામનાસ મળીયાત

૧૭૫૧

નડીઆદ દરમોજીજી જામનાસ મોઢીયાસ તરફથી જામનાસ મળીયાત રિપોર્ટ ૧૩૫૦ થી ૧૩૫૧ થી રજુડોડાસ તરફથી ૧ ૩૦૦ નો આજીવન સર્વિસ રકમમાં વધારો થયો છે.

રાજ્ય સભા જૂનું મુનીયાસ તરફથી દલાલના પ્રવાસથી તેમની યાત્રિ (દલાલ અમલ) ના મોઢીયાસ તરફથી ૧૩૫૦ થી ૧૩૫૧ થી આજીવન સર્વિસ રકમમાં વધારો થયો છે અને ૧૩૫૦ થી ૧૩૫૧ થી આજીવન સર્વિસ રકમમાં વધારો થયો છે. ૧૩૫૦ થી ૧૩૫૧ થી આજીવન સર્વિસ રકમમાં વધારો થયો છે. ૧૩૫૦ થી ૧૩૫૧ થી આજીવન સર્વિસ રકમમાં વધારો થયો છે. ૧૩૫૦ થી ૧૩૫૧ થી આજીવન સર્વિસ રકમમાં વધારો થયો છે.

મહત્ત્વ ધરાવતો દેગણજી માટેનાં ૧૩૫૦ સાં.

વીજા જામનાસ જામનાસ તરફથી જમ સાં ૧૩૫૦ થી ૧૩૫૧ થી આજીવન સર્વિસ રકમમાં વધારો થયો છે અને ૧૩૫૦ થી ૧૩૫૧ થી આજીવન સર્વિસ રકમમાં વધારો થયો છે. આ જામનાસ માટે તે તરફથી નોંધાયેલો નોંધાયેલો છે.

મોઢીયાસ માટે ૧૩૫૦ થી ૧૩૫૧ થી આજીવન સર્વિસ રકમમાં વધારો થયો છે. ૧૩૫૦ થી ૧૩૫૧ થી આજીવન સર્વિસ રકમમાં વધારો થયો છે.

નડીઆદના રા. રણછોડલાલ જોગીલાલ જોગવાળાનો ઉપકાર.

(આ સમામાં પધારેલા ગૃહસ્થોનો ત્રણ દીવસને ઉતરવા જમવા વગેરેની સવક કરવા તથા પોતા તરફથી ખર્ચે ખાંડી વાળવા સાર.)

દરખાસ્ત કરનાર રા. વકીલ ત્રીકમલાલ દેસાઈ

રા. વકીલ હરીલાલ નાયાબાઈ

રા. વકીલ ખાલુભાઈ ત્રી. દેસાઈ

જવાબ—તેમણે આ પ્રસંગે નીચે પ્રમાણે જણાવેલું જાહેર કરી.

નડીઆદની વાડીમાં જ્યાં બાપજી કર્તાઓએ લેખા રહી બાપજી કપા અને તે જગા પાવન કરી તે પર રથજી તરીકે તેમના પિતાના નામથી લાઇબેરી હોલ બંધાવી આપવા જણાવ્યું હતું.

(૨) અધ્યક્ષ શ્રદમાં રૂ. ૫૦૭ (૩) શ્રી ખડાયતા બોર્ડિંગમાં રૂ. ૨૫૭; (૪) શ્રી દેવવણી સાર રૂ. ૨૫૭)

મુખ્ય ખડાયતા સમાજનો તથા તંત્રી રા. બાઇલાલ કોઠારીનો ઉપકાર ખાન્ધો.

દરખાસ્ત—વકીલ જોગીલાલ હા. દલાલ (નડીઆદ) તથા ટેકામાં અન્ય ગૃહસ્થો.

રા. ત્રીકમલાલનો સમાજ તરફથી જવાબ.

રા. બાઇલાલલાલનો જવાબ.

વોલંટીયરોનો ઉપકાર.

તે પરથી વોલંટીયરો તરફથી તેમના કેપ્ટન રા. ચીમનલાલ હરીલાલ દેસાઈએ પોતા તરફથી રૂ. ૨૫ તથા વોલંટીયરો તરફથી રૂ. ૫૦ અધ્યક્ષ શ્રદમાં આપવા જણાવ્યું.

વોલંટીયરોને સેનાના બદલામાં તેમને આ સમા તરફથી ફરકને રૂપાનો આંદ આપવા નક્કી કરવામાં આવ્યું.

પ્રમુખનો ઉપકાર માનવાની દરખાસ્ત.

પ્રમુખનો જવાબ.

આવતી કોન્ફ્રેન્સ ઉપરેક ખાતે.

કેવટે ઉપરેકની ન્યાત દલા વીચા સમયે તરફથી આવતી મીટીંગ કોન્ફ્રેન્સ રૂપે ઉપરેક ખાતે બરવા ત્યાંના નીચે લખેલા આવેલાઓએ ખામશી કરી. તે સીકરેવામાં આવી હતી.

મહાનન ચૈદ જોગલાલ જોગીલાલ

રા. ખેલ મુળજીભાઈ નરેશભાઈ

વકીલ કેશવલાલ રૂ. ખેલ

રા. નારજીલાલ અમલાલાલ

વકીલ હેમલાલ નાનાલાલ

વકીલ હમનલાલ જોગલાલ

રા. આચારાઈ કદાનલાલ

મળીલાલ જમનાલાલ વગેરે વગેરે.

મહેરબાન તંત્રી સાહેબ,

આપણી સમસ્ત ખડાવતા ન્યાતની દલા તથા વિશાની સામાન્ય સમા પરિવર રૂપે નદીચાલ મુકામે મળ તા. ૧-૨ ના રોજ મળી તે સમયે બે મોઝ લખવા ખડાવતા સમાન મુખઈ તરફથી ઉતરીત ધાકું છું તેને આપના "ખડાવતા મિત્ર" ના આવતા અંકમાં રવાન આપી આભારી કરીશ.

મુંબાઈની ખડાવતા સમાન તરફથી આ પરિવર મોલાવવા સમયે થતા ચડ્યાતની તબતીજ થયેલી હતી. પણ પાછળનું કામ આપે તથા નદીચાલના દરેક તડના આગેચતોએ ઉપાડી બંધિયું તે આટે તે સરને ને ખાત્ર કરી તાના ચા. મોઝગનસ હારકોઠસ તલ્લી, મોઝીચાલ હરિખાખ, હરચેનવસ હાકર, હોઝરદાખ દેખાઈ, મોઝગદાસ સરેલા, મુરીલાલ તથા હરિલાલ, માંધી મોઝનલાલ સરેલા, મોઝનલાલ હરિચણ, મુખાળભાઈ મથુરદાસ દરેક નો તેમના-તેમના દરેક તડના મકરપેતો તેમની મદદ તથા મહાનુમ્તિ સાથે મુંબાઈની સમાન તરફથી તેના ઉપક્રમ તરીકે જાહેર રીતે આભાર ખાનવાની ખારી કરજ સમજી છું.

આ ઉપરાંત આપણી ન્યાતની અવિખની આરા ને સુવાન વર્ગપર છે ને ને મુઝો દાલ કોરેજ તેમજ કોચિત્ર નિચાગેમાં અઠાસ કરે છે તેમાંના કેટલાકે આ હીલચાલ સાથે "મેઝાઈ સ્વયં" સેવક તરીકે ન્યાતની ને ઉપદા સેવા બનવી છે તેની નોંધ લેવાની તેમજ તેમને ઉપકાર ખાનવાની પશુ કું ખારી રોજ સમાનુ છું તેમજ તેમની લેવાની કદર કરી તેમને દરેકને મુંબાઈની સમાને આંદ આપણું નવી કરું છે તે જાહેર કરવાની તક લાખ મદ છું. આને ને વિચાર્યું છે તે કાલે આપણો અવિખની પ્રગતી દરેક હીલચાલના આગે-વાન થશે ને નેતા તરીકેની જુએદારી તેમજ પર પારો તેલ આઠરે ૫૦ વિચાર્યોએ પોતાના વખતનો મોઝ આપી થયો સતોષ કારક રીત સેવા બનવી છે તે આખા સપડમાં અવિખના કાર્ક પરને મુખ આરાગી ઉત્ખ કરી છે ને ખીલમે ઉપર ઉડી જાય પાડી છે. તેથી સમસ્ત ન્યાતના તેથી હસમણ વિચાર્યોએ આવતી સમામાં ઉમરેક મુકામે જામ લેવા પ્રેરશે બિવી ખારી ખાવી છે.

આ રીવાજ નદીચાલના પીપલાના તડના મકરપેતો નેમેએ આ મદદ મંજવર સમા સાથે પેતની વારીમાં દરેક જલતે તબતીજ રાખી બપો સમવા પુરી પાડી હતી તેમને આપણી સમસ્ત સમા ત રૂપે નેટરો ઉપકાર ખાતીએ તેટલો જોડા છે અને છેલ્લમાં તે દાંધી વધુ આભારી તે આપણને તે તડના આગેચત ને જાણીતા ખાદોઝ, રમવા વેપારી રા. રેખજોડલાલ મોઝીયાલે કર્યા છે જેમણે પોતાના પેલા, વખત તેમજ કિલ્લાબંતો અર્ધ મોઝ આપી આ કાર્યને હેઠમકે બનાવકમાં મુખ્ય ને આરજ પડતો જાણ ચડ્યાતથી તે છેવટ સુધી બંધી હતો. તેજાએ પોતાને ખર્ચે મોળ સપ્પામાં જાદાર મામથી જખારેલા મુદતોએ ખાટે કોતર્યા જખચ વિરેવેની તમામ સમા હાથીજ સતોષ કારક રીતે પુરી પાડી તેમની એવામાં પોતાના તડના દરેક જાળને જખારેલા મહત્વેની સેવામાં મળ્યા વખત ઉને પડે હાલર સપ્પા હતા એ તેમની વર્ણુક જોઈ દરેક આગવાતા મનપર ઉડી જામર ને તેમના પ્રત્યે જામે આવ ઉપજ થવા વિચ રહેતો નદી કનો, કાઝ સુધી કાઝએ નદી ઉપા-રેશે તેવો મોને એક હલકો—ન્યાતના મેરસાક તરીકે ઉપાડી લઈ ન્યાતની તેમજ ને અખ્ય સેવ. બનવી છે તે અવિખમાં કેટલાક નાં સુધી આપણી ન્યાતની તલારીખમાં એક જાદુજ લગા દાખવા તરીકે જગો રહેશે તેલ લાખક નરનો આ પ્રમુને હીલો જાહેર રીતે ઉપકાર ખાનવા એ કું ખાર કરીજ જાનું છું.

આ સભામાં શું કામ કરવાનું હતું તે સંબંધે સભા મળતા પહેલાંના મારા લે. મેં દર્શાવ્યું હતું, ત્યારે હવે સભાનો કાર્યક્રમ પુરા થયો છે પણ તેણે શું કામ ખરેખર કર્યું તે આખત સ્થેન પ્રસારો કરવો હું બાળબાળ માટે છું મારે પહેલેથીજ જણાવ્યું નોંધણી કે સભામાં કાર્યો કરતાં ઉત્સાહ વધારે પ્રસારો હતો, તેમજ શુદ્ધ શુદ્ધ માનસ આગેવાનોએ સારી સંખ્યામાં હાજરી આપેલી હોવાથી માલુમોની મેદની પણ પામી કરતાં વધારે જમી હતી. તેના પરિણામે જે શુભ કાર્યની શરૂઆત સારૂ આપણે મળ્યા હતા તેને પામે પણ પછી રીતે નખાયો છે એમ હતું તો કંઈ જોડું નથી. ઉમ્મી કેળવણીના વધુ પ્રસાર સારૂ મધ્યસ્થ સંસ્થાની જરૂર સ્વીકારાય છે. એટલુંજ નહીં પણ તે સારૂ કરવા જોઈતા નિયમે વિગેરે યોગ્ય સમ કમીથી નિમ્મલ છે. તે કમીથી ખારસ ઉપર ચાલ પોતાના મામમાં વિચાર સચાવશે તે પછી પોતાના અભિપ્રાય મામ એકઠા કે ન્યાત તરફથી જણાવશે. મોઝા વખતમાં સર્વ અભિપ્રાય આવી મળ્યા બાદ તે સંસ્થા કેટલાક નામ સાથે નંદેર કેળવણી સંસ્થા તરીકે રજીસ્ટર થશે. તે રજીસ્ટર થયા બાદ જે ચકરણો નામનાં મળ્યાં છે અને જે જરૂરી તેમની પાસેથી વસુલ કરી સારી જમીનમીટિંગ રોકવામાં આવશે. ત્યારબાદ બ્યર સ્થાપક કમીટી મધ્યસ્થ મોડીંગ સ્થાપવાનું તેમજ ઉમ્મી કેળવણી સારૂ રોક લગીય કે સોન વિગેરે આપવાનું કામ ચારૂ કરશે. તે જે ઉચ્છ્રાથી નદીબાદ મુકામે કામ ચારૂ થયું છે તે આજી રહેશે તો આવતા સભા કોન્ફરંસ રૂપે ઉમેરેક મુકામે મળે તે પહેલાં કંઈ સંબંધ પરિણામ આપ્યા વિના રહેશે નહિ એવી મારી ખાતરી છે.

વિશેષ સંતોષની વાત એ છે કે ઘણે દેશોએ જ્યાં નાની સભાને અથવા મરત કમિટી કેળવણી સારૂ મંડળો નહોતાં તેવે દેશોએ તેવા સભાને કે મંડળોની સ્થાપના ખાસ લાભના પરિણામે થઈ છે. (જેમકે કપડાવન, ચોટાસા બેકા, હળવરવાસ ચોટાસર, ઉમેરેક, નદીબાદ વિગેરે.) આથી દરેક દેશોએ અવિખના કાર્યમાં સારી મદદ કરી શકે તેવી શુદ્ધ શુદ્ધ સ્થાનિક સંસ્થાઓ ઉભી થશે ને ખંધારણના કાર્યને સારો ટેકો મળશે.

તેમજ સભામાં ધણીખરી જરૂરી બાબતો સંગ્રહી દર્શવ રૂપે વિગમિતો પસંદ કરવામાં આવી હતી. તે દરેક મામના ન્યાતના પચ ઉપર મોકલો આપવામાં આવશે. દરેક કોમમાં ન્યાતનું બધારણ એવી રીતનું હોય છે કે સામાન્ય સભા કે કોન્ફરંસ ને દર્શવો કરે તેને જમલ એકઠમ કોમથી થઈ શકેન નહિ. જેમકે તેમનજ કોન્ફરંસ તથા સાંસારિક કોન્ફરંસ પોતાના હાથના અમલમાં મુખી રાહતી નથી તેમજ તે સરકારને કે કોઈ મંડળને બંધનકર્તા નથી પણ ફક્ત એકઠા થયેલ લોકમતનું નીચાન હોઈ રહત મુજબ રૂપે છે તેમજ આપણી આ સભાની વિગમિતો પણ કોમને બંધનકરક દર્શવ રૂપે હોઈ શકેન નહીં તે તો ફક્ત એકઠા થયેલ ૧૫૦૦ ગુરૂપોની એવી અથાને ચરના રૂપે છે તે ચરનાઓને કંઈ રીતે ને શું અમલ કરવો તે દરેક મામની ન્યાતના ગુરૂપો આ ચરનાઓ તરફ જરૂર લઈ આવશે ને તેના ધરતો અમલ કરવા ખનતો પ્રયત્ન કરશે એ નિઃસંદેહ છે. સભાનું કામ લોકમત કેળવવાનું ને તે પ્રત્યંત કરવાનું છે ને આ સભાએ આ પ્રસંગે નદીબાદ મુકામે ખડૂન ફોલોઈ રીતે રૂપે છે તે આખત એ મત છેજ નહીં.

હીથી પણ આ પ્રસંગે જે જે ચકરણો પોતાની મદદથી ન્યાત સમસતની કંઈક પથ અંશે સેવા બનતી છે તે દરેકને યુજાણની અખાજ તરફથી આમાર માનો વિરમુ છું.

ખડાવતા સભાજ
મીરબાગ—મુખ્યાધ

હી. સેવક

ચીકમલાલ રજુછેડલાલ દસાઈ.

ખેતાવાડી માટે પટેલના નોખીયા પંચો

કે જે કુવામાંથી તથા નદીમાંથી ગમે તેટલી ઉગ્રએથી પાણી ખેંચવા માટે કે જાળના પંચો કરનાર ફાયનાન્સીયલ મંત્રીશ્રી—મા. ઉપયોગી અને હરદોશના તરફના કરકસરીયા છે અને તે જાગૃતી, પા. ૫ ઉછી તેમજ પોર્ટલ અને ટીમ એન્જીનથી પાણી ચલાવી શકાય છે ફી. ૩ ૭૫ છી ૫૦૦ વધુ ખુલાસા હોં અરધા બાનાની ટીકી બીડી પ્રાપ્ત થીત મફત મંગાવે કે રૂ. ૩ મરૂ મળે.

તા. ૬—ને ઉપરના જોયે દરેક જાતના બીજા અ. ૦ નો પંચો, છનો, ધરીયા જે દરેક જાતના પરીના જુના તેમજ નવા ખરીદા ૦ રીએ છીએ, દુસ્ત છીએ છીએ, ને જોતી આવના દરી આવડતો કદાચ મળીએ છીએ અને અમારે ત્યાં લગી કોને જા દરેક આદરના નવા ખાખી દીરાવતે મળે છે લખ —

આખાલાલ એમ પટેલની એન્જીનીયરીંગ કંપની
કે દરીયાપુર, ન ની સાવેપરી અમદાવાદ.

ચોખા

ચોખા

ચોખા

ખોખો—૧ કાશી (૫ મેચર, ૧ દેખાદ કપુર ૧ પીનાવર ના વજ, ૧ મધુરકાસ કીરાવર નાજ ૧ મધી કાલાખા છલ્લાના કીક અને રા. ૫ મીલ (ચોખાની) મીલ સુવત ૧૯૧૬ ની સાલથી ચાલુ કરી છે અંગ્રી મીલના ચોખા મળઈ પુના અમદાવાદ વિગેરે કામે જાણીય વેચાન છે જારી ગણિ નંદુએને જાણ તરફ જે એક ધાવન મંગાવી પડી કરી જુઓ. કીરાવર જારે મેકાથી આપીયુ અમર જારી તોલ (વળન) ઉપર જાર નરી જાર આપવી કુળાની ખીડી અથવા પુના પછા ઉપર ધાવ છે અને બે જરથી અમ કુળાની કીરાવર જાર છે જે દારખા નજમ-૫ મળાવેલે રોષ્ટ ને રેનેરોલન કાખા મુજરોથી અથવા ખાલને ૫ અડધે જાજક ધાવવાર મુજરાતીમાં રહેલ.

પા કાશીલાસ દેખાદની કુ. ૦ ની રાઇસ મીલ
છાને કાલાખા—પેરેકે ચોખ

વૈદક શાસ્ત્ર શું કહે છે ?

ધર્મ, અર્થ, યજ્ઞ, અને આયુષ્યની ઇચ્છા કરનાર દરેક પુરુષે વાઇકરજી

આયુષ્યનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.
દરેક મનુષ્ય એ વાઇકરજી આયુષ્યનો ઉપયોગ હમેશાં કરે છે તે હમેશાં જાળવાનું અને લાંબી આયુષ્ય લેવાયે છે. અભિયોગે તદ્દન શુદ્ધ તાંત્રિક દેશી વનસ્પતિઓથી વાઇકર જી વૈદક શાસ્ત્રના નિયમ પ્રમાણે બનાવેલ છે. આ વાઇકરજીના ઉપયોગથી ધાતુજાતી (સ્પરમેટોઝોઈ) તથા ધાતુક્રીડાથી દરેક દરદો દૂર થાય છે. પાચન

શક્તિ તેજ રહે છે, કબજર, માથાનો દુખારો, ચિન્તા, ઉદાસી, નબળાઈ, છૂર્ક નવર, યમોદ વગેરે દરેક દરદોનો નાશ કરી તેજોના ચરીરમાં વિર્યની વૃદ્ધિ કરવા આ પ્રયોગ ઉત્તમ છે. તથા પુષ્ટિ બળ આપનાર છે.

કોમલ એક શીશીને રૂ. દોઢ. પાંચ અર્થે પાંચ આના.

ઠેકાણું—સપ્ટ કંપની.

કાલિબાહેવી રોડ સુબર્હ.

ખડાયતા મિત્ર.

પુસ્તક ૨ છું.] માધ શુદ્ધ પદ્મા એકાદશી, સંવત ૧૯૭૨. [અંક ૪ થી.

ખડાયતા મિત્ર મંડળને બે બોલ.

(લેખક-જયશંક મગનલાલ રામજી, લોહાસરવાળા-)
(સંપૂર્ણ ખડાયતા મિત્ર પુસ્તક ૧ છું. અંક ૬ થી ૧૯૫ થી)
મનહર છંદ.

ખડાયતા મિત્રના તંત્રી અને ગુલાસદો,
માસિક કાઢીને કર્યું મુખી જેણે સાલ શું ?
તમારી બુદ્ધિ પ્રમાણે લાખો લેખ લખો પણ,
ગાપડાના અમારા આત્મા છે એમ ચાલશું. ૭
લખો છે કે મરણની પાછળ જમણ બંધ,
રોગ કુટવાનો પારો મૂળથી ઉખાડશું.
જમણ જમાવ નહિ લોકમ. તજાતા નય,
માલ મિલ્લાન કહો ક્યારે રે ઉડાવશું.
રાજ્યા સાજ્યાને બાપજી બોલાને કોણ ?
સીધી રાખી છાતી ચાગા કરે કહો કોણ શું,
તમારી બુદ્ધિ પ્રમાણે લાખો લેખ લખો પણ,
ગાપડાના અમારા આત્મા છે એમ ચાલશું. ૮
રોડીનો બ્યવહાર ત્યાંતો બેટી કરવાનું કહો છે,
અમારા હૈયામાં વાન એવી ત ઉતરે શું,
અમારી બેટીઓ વહાલી અમોને વિરોધ બેટી,
પરરોય કરી નહીં અમો એને કાઢશું,
દક્ષિણ મદાસ અને ખાનરોય તણાએને.
ભાગવી ફાંચી હમે પ્રપંચથી આણશું,
તમારી બુદ્ધિ પ્રમાણે લાખો લેખ લખો પણ,
ગાપડાના અમારા આત્મા છે એમ ચાલશું. ૯
બુદ્ધિવાન નારી વીના નરને ન મુખ મળે,
હલત પલટ અતિ શક્તિ મહે થાય શું;
ફોડી લેગે તેઓ તેમાં બાપનું શું નય કહો ?
પુછવાને કોણ બેઠો મુધારાથી કમ શું,
તમારે તમારી પડી અગરે અમારી પડી.
અગ્રી વાત કરવામાં તમારે કહો સાર શું ?

તમારી બુદ્ધિ પ્રમાણે લાખો લેખ લખો પણ,
 બાપદાદા અમારા ચાલ્યા છે એમ ચાલ્યું. ૧૦
 કોનરન્સ સલાઓને મીટીંગોમાં મળી બધા,
 સંપી સુધારવાં કહે અમારે ત્યાં કામ થું,
 કોણ ઘર હુડી લેશે કોણ ઘરમાંદિ પેસે;
 અમારે તાર પડી એક કમાવવાને દામ થું,
 પૈસો એક ઈશ્વરને સ્ત્રી માની શરૂ અને;
 છોકરાં છે સાધુ સંત સેવાતલું કામ થું ?
 તમારી બુદ્ધિ પ્રમાણે લાખો લેખ લખો પણ,
 બાપદાદા અમારા ચાલ્યા છે એમ ચાલ્યું. ૧૧
 સુધારાની મંડળી કે સભામાં ન જઈએ પણ,
 ઘેર બેઠે બેઠે અમે ટીકાકાર ઘાઈ થું;
 પ્રતિપક્ષી તણા ખરા વિચારોને તોડી પાડી,
 અમારા વિચાર ઉન્મત્તપણે ગાઈ થું;
 શત્રુ હોડે મિત્ર કહી ભડે સમેલાઈ હો,
 ગપ ગોળા ગળાડવી અમે નિશા પાડ્યું;
 તમારી બુદ્ધિ પ્રમાણે લાખો લેખ લખો પણ,
 બાપદાદા અમારા ચાલ્યા છે એમ ચાલ્યું. ૧૨
 દયા કરે ભક્તિ કરે શક્તિ. અનુસાર તમે,
 આચાર રૂઢા પ્રાણો પ્રીત કરે જ્ઞાત થું;
 વૃત કરે દુઃખ થાય પ્રીત કરે ઘર નથ,
 દયા તો કરીને અમે તંનને સુધાર્યું;
 નર્ક સ્વર્ગ કોણે ભેયાં કોણે વાત કહી આવી,
 નથી તે સમજવામાં કાંઈ આરે થાય થું;
 તમારી બુદ્ધિ પ્રમાણે લાખો લેખ લખો પણ,
 બાપદાદા અમારા ચાલ્યા છે એમ ચાલ્યું. ૧૩
 એવા દેશી જનોના વિચાર દૂર થશે ન્યારે,
 ત્યાં ધુપી સુધારાની કૃતેહ કેમ થાય થું ?
 અકલતા હીજા અને બુદ્ધિના અળેલા ભાઈ;
 ગમાર યજ્ઞને ટીકા સુધારે કહો થાય થું ?
 માટે મારા વીર પીર ધરીને કલમ કરો,
 અખ મારી રહેશે જાપા મોદેનત તે જાય થું ?
 સેવક જયશંકની આશિષ અને અરજ એ છે,
 પદગાયો બે ધારો કેટલેક સાથે થું. ૧૪

ખડાયતા સામાન્ય સભા સંબંધી બે બોલ.

“ખડાયતા બિન” પણ દલિખાં આપ્યું ત્યારથી તે આજ સુધી તેની જેમ અસર થઈ અને તેણે શું શું કામ કર્યું એવું કાંઈ નક્કિના મનમાં આવે હોય તે સાર આ બે સમયે આજેઆવડા છે. ખડાયતા બિન કાલ્પના વિચાર ને સમયે ને પુરોના મનમાં રહ્યો હતો તે ચોક્કસ ખરેખર આપણી યાત્રિની જાન્યોત્રીમાં કામદામક અને દલિખાં હોયું નોંધાયે. જતના કાર્યવાહકોને ખરેખર યાત્રિ તરફથી ધન્યવાદ થતે છે, અને તે પત્રે અંગે રહેલી ખડાયતા મુખ્યત્વે ખસી જાયું કામ કરે છે કે તેઓને સમસ્ત યાત્રિ અત્યંત આભારી છે, તેઓના કામના પરિણામરૂપે નિયાત મુકામે બસાયેલી ગયા માલની આપણી સામાન્ય સભા હતી. પણ વર્ષથી જેના સાર ધન અને વખતને બોલે સતત અને સાચા પ્રયાસો આપ્યા હતા તે પ્રયાસો ખંતીયા કામથી અને કલ્પિત પરાયણ જતોને કામ દલિખાં નીવડાવતો પ્રયત્ન આવેશે નોંધ કોણ? હવે હવેયું થયા વખત રહે? આપણી કોમે ટુંક સમયમાં ને સંખીન અને અસર બધું કામ કાલ્પકરૂં કર્યું તે કામ મદારા કારણ મુખ્યત્વે બીજી કોમ મધ્ય વર્ષ મધ્ય પડી પણ કરી સારી નહિ હોય.

ખડાયતા બિનની (chapter) નકલે મુખ્યત્વે મોકલવામાં આવી ત્યારે કોઈ કોઈ જામણી એક ઉચ્ચાર નીકળેલાં સાંભળવામાં આવતા કે આ બંને વળી ક્યાંથી કાલ્પ? થતો અને વખતોને વ્યય નકામો શું કરવા કો હો? મોટાં મોટાં માણસો કરી આ કોમી લાખી સાર બેસાડે અને કામ અને સારી જમાણી? તેઓને મદારે એક-સંજ કોવાની જરૂર છે કે મને તેને મુકાદે અને તે જમાણી લખવા કરતો હોય ત્યારે મુકાદેની યોજના એકમ પડી કાઢી અમલમાં કોઈ વિચાર મૂકી લગાવવા નહિ. તે તો ઉદ્યોગ (industry) અને મુખતા કહેવાય. ખડેલા કોમન કેમ આ સિવાય કોઈ વિચાર મુકાદેને ખરેખે પગથીએ પણ ચડી સાર નહિ. તે કોમન કેમવાતું કામ અદ્ય પડે બધી બોલોશી અને નિરૂપણે કર્યું છે, અને આજે નિયાત મુકામે એકાદ ચરેલા તે તેડું રજા છે. આ પણ બધાંજી દલિખાં નહેતું આપ્યું ત્યાં સુધી તે કામ મુકાદે થઈ પાડું અને યાત્રા. ખાં જેનાં આપણી કરે આમ કરવામાં બીજી કોમેલું અનુકરણ કર્યું છે એમ કહીત તે બોલું નથી. મરુદ આપણે નોંધાયે છીએ કે કાલિય, બારીઆ, ચાલિયાર, જેન, મુલાજી વિગેરે કોમેલ કાર્યમાં જે કામ કરવા મંડી પડી છે. હવે તો આજે ચરઆતમ કરીએ છીએ. આ ચરઆત ને હવે અને જુરસો પ્રેરનારી નીવડે તોજ આજે વધવામાં અવિચારમાં આજનાજ ચિન્હો નજરે પડ્યાં કરવાય ને દરેક મનુષ્ય તે સંબંધી એમ નહિ વિચારે કે આજે એક જ જાણવાં હોય તે વર્ષોના વર્ષ પરમમ રહે છે તો શું થોડા સમય પડી એક જીવને જોળખતો? જીવને સુમે સુખી અને જીવને કુખે કુખી એવો સંકેપ મનમાં નહિ આવે ત્યાં સુધી આપણે ઉત્કર્ષ થશે પણ કલિન છે. દરેક કામ સંપૂર્ણ રીતે જીવન થવાને પ્રયાસો આપવાની જરૂર છે પણ પ્રયામ એકકો કામ કરી સાર નહિ. બીજા તરફથી સહકાર મદદની જરૂર પડે છે. દરેક જાતને સમજાવું એકબે કે મને એક શેડો મને છે અને મદારે બાંધ નથીમયા થોજે કરીને બે રહ્યા કારે છે તો તેની જૂજ મદદથી જે આપણે કર્યા છે.

આપણી જનતિના આધાર કેમવડી લખાઈ છે એવું મને કોઈ માને છે એ તો નિઃસં-કલ્પ છે. સમાજી બોલમાં બીજે વિચારે એક જ કાર્યમાં સમયમ પડીત દબર રૂપીયા

જેવી રકમ ભરાઈ ગઈ એ કેવો ઉત્સાહ ! વળી ગામે માંમં આપણી કામગીરી સમાજોતી સ્થાપનાની ચરૂઆત પણ થઈ ગઈ છે એ કેવી હાલની વાત ! આ સંખ્યાની મદારે એકજ વિનંતી કરવાની છે કે સ્થાનિક ફડો થયાં હોય તેની બ્યવસ્થા બરાબર થવી. જોઈએ. એ ફડોનો કેવો સારો ઉપયોગ થઈ શકે તે સંખ્યા સંપૂર્ણ વિચાર કરી અને બરાબર સમજાવ્યું ન પડે તો સલાહ આપનારી મંડળીની યોગ્ય સલાહ પ્રમાણે કરવું જોઈએ. દરેક ફડોની યોગ્ય બ્યવસ્થા સાર એક કમીટી નીમવી, જે કમીટીના ગૃહસ્થો એવા જોઈએ કે ન્યાતમાં જેવું માન વગ્ન પાડવું જોઈએ. વળી તે ગૃહસ્થો પોતાના અગ્રહ્ય સમયનો ભોગ આપી પોતાની ન્યાતના છોકરાંઓના આખાપો ને પોતાનાં છોકરાંને નિરાશો ન મોકલતાં હોય. આ આગળ બહુવધાને આવકો ખાતાં હોય તેઓને અને થમ લાઈને કેળવણીની આવશ્યકતા સમજાવશે અને બોધ આપશે તો ખરેખર તેઓએ જાતિની કીમતી સેવા બજાવી એમ કહેવાશે.

વળી આપણી ધણી ખરી જાતિ એવા, ગામમાં રહે છે કે બધાં અગ્રેજી નિરાશો હોતી નથી. તેઓને માટે શું કરવું ? તેઓને માટે એક મોડર્ન હાઉસ રચાવવાની આવશ્યકતા સામાન્ય સભાએ જાતવી છે. તે સાર એક મધ્યસ્થ ફંડ એકઠું થયું છે અને તે કામ થોડા વખતમાં હાથમાં લેવાશે એમ આશા રખાય છે. મકાસ ધારવા પ્રમાણે અમલવાદ જેવા ગામખોજ તેવી સરકાર દવાની જરૂર છે કે જેથી કરીને કોમેન્સમાં બહુતા વિદ્યાર્થીઓ પણ તેનો લાભ લઈ શકે. પરંતુ મે. એચ. દામોદર સામાન્ય સભામાં પોતાનાં બાલકોમાં તે સંખ્યા આપણને કહ્યું હતું તે પ્રમાણે તેની બ્યવસ્થા કરવા સાર પૂરતો બજેટરત થવો જ જોઈએ નહિ તો અનિષ્ઠ કૃષ્ણ મેળવવાનો સંભવ છે. હું મારું હું કે અમલવાદમાં તેવા ઉત્સાહી અને કર્તવ્ય પરાયણ પુરોહી નીકળી આવશે અને જો તેમાં સંઘર્ષ પડે તો હોય તો નડિયાદ તો તે કામ ઉપાડી લેવાને તૈયાર જ છે. ફક્ત નડિયાદમાં કોલેજ નથી તેટલી જ બિઠ છે. આ સંખ્યા વિચાર કરવા સાર નીમેલી કમીટી સત્તર મળવી જોઈએ અને દાખલ નિમ્ન ઉપર મેળાસર આવવું જોઈએ. વખત નહામો વહી જવા દેવા જોઈએ નહિ. કોઈ કહેશે કે મધ્યસ્થ ફંડ બરાબર થયા પહેલાં વિચાર શા કમના ? ત્યેમને હું જણાવું છું કે આપણી ઉત્સાહી કામને હવે તે સંખ્યા બહુ કહેવું પડે તેમ નથી. એક કલાકમાં વીસ-પચીસ હજાર રૂપિયા બચાયા તે તો તમે નજર નજર એવું. બીજી બેક્ટી રકમ સત્તર આપી જશે એમાં સંઘર્ષ નથી કારણ કે (હું શ્રીને બજાવું છું કે) આપણે એકજ મામાપનાં છોકરાં છીએ એવું બાન આપણને થવા માંડ્યું છે. કમીટીએ સંપૂર્ણ ચોજના થકીને બહાર પાડવી જોઈએ. ચરૂઆતમાં મુસ્લિમોના નડીજ પરંતુ વિપતિ સાંચે બાપ બીડી કર્તવ્યમાં મહાગુરુ રહેશે તો જ અને કામ જાણીત થશે. ચરૂઆતમાં પૂરું ફંડ ન હોય તો જે ગામોમાંથી છોકરાઓ મોડર્નમાં રહેવા આવ્યા હોય તે ગામોનાં રચાનિક (local) ફંડને શીર છોકરાઓનાં ચેલેન્જ ખર્ચ (શીર્ડ) ચોખાઈએ, લુગડાં વિગેરેનું ખર્ચ તો ખાધા ખર્ચ) નાંખવું અને બાકીનું ખર્ચ મોડર્ન ઉપાડી લે. આ પ્રમાણે કર્તવ્યો ખર્ચ વહેંચાઈ જશે અને મધ્યસ્થ ફંડને વધારવાની આવશ્યકતા સર્વે મોઢ બંધુરો અને તેમ કરવાને સતત પ્રયાસ ભર રહેશે. પરમ કૃપાળુ પરમેશ્વર જાતિના કિર્કોની શુભ પ્રેરણા આપવું દરેકમાં પ્રેરો અને તેને સાર ચોખતા પ્રયાસોમાં સદાય કરો ! શી છટ્ટેવ કોર્કેટ્ટ પ્રકુન્ન હશે ! અસ્તુ !

ૐ શાંતિ; શાંતિ; શાંતિ.

લેખક:—હરીલાલ દામોદરદાસ ગાંધી. બી. એ.

પ્રિય શાતિમધુષિ, મ્હાં અંકમાં નહીંયદ મુખ્યે આપણી ને મદાન પરિવદ બરાબ હતી તેના અને તેટલો પૂર્ણપણે દેવાય આપણની આમ જરૂર હતી એટલે બીજા કાંઈયે લેખ ન લખ શકાયા હોય તે હમુજન કરીએ તેમજ અને સારીએ છીએ કે અમારો આપણો દેવાય સંપૂર્ણપણે તે લખ શકાયો નથી કારણ કે અમે માસિકમાં સાધારણ રીતે ભેટથી જાણ શકતા હતા તેના કરતાં અમારો દોષમણી શાતિ હિનતું કાર્ય હોવાથી આપણે પ્રેમચરિત્રના વખતમાં આવતો દીકરાન અપ્પા ગીચન જગા શકી તેમજ કેટલીક જગ્યાએ અમેને કાપડુપ કદવી પડી હતી છતાં અમેને ખાતરી છે કે અમારા ઉપર દીકરાના શાતિમધુષિ અમારા આપણા દેવાયને એકંદરે સ્વીકારી શકી હશે. હવે તે પરિવદ વખતે અમારા શાતિમધુષિમાંનાં મજાને પોતાના વિચાર દર્શાવવાની હેતુ હજી હતા હતી અને કેટલાકે તે પોતાના લેખ અમારથી ખસ કરાવતા મોકલાવેલા હતા છતાં વખતની કિંમત તરફ ધ્યાન આપતાં પરિવદના કાર્યવાહકો એવા હમુજન આપણા કે હરકને પોત પોતાના વિચારો અમેને વિષયપર દર્શાવવાની છુટ આપવા જતાં મજા વખતમાં રજા પોડુન કામ થઈ શકે તેના કરતાં પસંદ કરેલા મદતવાય વિષયો ઉપર જુદા જુદા ગામના મુઠી કહેલા માનુસો પોતાના વિચાર રહીને તે મેળાવણમાં સારી અમર થઈ પારેમુ કાર્ય વધારે સારી રીતે પાર પડે તેપરથી બીજાને સતો પ્રવચ કરીએ ઉચિત પાડેલો. પણ તેથી માસ કેટલાક ઉઘાડી શાતિમધુષિને પોતાના વિચાર દર્શાવતાં નિમંત્રણ થયું પડેમુ તેમને વારને એટલું હાલેમુ કે તે પેઠી કેટલાક કારણ લેખ આપણી શાતિના માસિકમાં લખવા કે ભેટી શાતિના વખતમાં માનુસોના વાંચકમાં આવે અને લખવારને જેનું કાંઈ અંચી સમજાય. તે હાલને ખાન આપણી અમે તેમ લેખને ખરે માસિકમાં ખસ જાણ ગમી છે તે આ વખતે તેમાંના બે લેખને સ્થાન આપીએ છીએ તેમજ હવે પછી બીજા લેખ એક પછી એક મેલામા આવશે ખરે ને કેહ શાતિમધુ કે અગિનીને તેની રીતે ક્રેશ વિસ્મય લખવાને વિચાર સાચ અગર પછી ખરે કરેલા કાર્ય પડતે અવધ તેના પરિણામે બીજા માધેમાં ફેલાવવા કિંમતથી બીજાને કંઈ નવીન શુભ કાર્ય અથવા નવીન સમાજ કે હંડની રચાવવા થાય તે વિશે લખવામાં આવતો તે તેને જનુ સ્થાન આપવામાં આવશે.

તંત્રી.

શાતિહિતાર્થે બે બેલ.

મુજ મહારાજ,

શાતિ હિતાર્થે બે બેલ અપણી સમજ લેખવા રજા મારું છું.

પરમ કૃષ્ણ પરમહંસાની યી ગદનગતિ છે તેને આપણી ઉપર કેટલો બધો મદદ ઉપકાર કર્યો છે ! એ ઉપકારનો બદલો લેવા આપણે સમર્થ છીએ ? અરેબર નથીય. પણ કેહ કહે, હા, છીએ તે એટલું જરૂર કે આપણી ઉપર ને ને જલના ઉપકાર કર્યા છે તે કરનાર તેમ છે. પરમેશ્વર છે અને હરદમેય જેમ આપણી કેહ વધારામાં વધારી બીજાને સંભાળીએ છીએ, જલતાજ નથી. ગાથ તેવું કામ કરતા હોયએ છીએ તે પણ તે વધારી બીજા આપણા મનમાંથી કદી ખસતી નથી તેની રીતે આપણે તેને એટલે પરમેશ્વરને પણ મનમાંથી કદી ખસેડીએ નહીં અને કેહ પણ કામ કરતાં તે હાલ છે, તે સર્વ જાણે છે. ખરે આપણે તેનાથી બીજાને પોડું કામ કરતાં અરજતું નોંધીએ.

અને આપણે લાયક નીવડીશું એમ સમજી પરમેશ્વરે જે ઉત્તમ ગાતીમાં જન્મ આપ્યો છે. તે ઉત્તમ ગાતીના મનુષ્યને જાને તેવું લાયક કામ કરીએ તોજ આપણે તેના મનથી ખરેખર લાયક અને નીમકદલાસ ગણાઈએ. જુઓ આપણે આપણા કાંઈ વફાવા મીત્રને 'પત્ર લખીએ છીએ તો તેને મથાળે અને આતે શું લખીએ છીએ 'તને હર થડીએ યાદ કરનાર રનેદાશિત' એવા રાખે લખીએ છીએ. જુઓ કે એવા માન મનથીજ ધારેલા મીત્રને એવાં એવાં પ્રેમાળ વાક્ય લખી ખરેખર હરથડીએ યાદ કરીએ કરીએ છીએ. ન્યાંમુદી તેમાં દુટક થાતી નથી ત્યાં મુદી: કારણ કે અને તેવો જીવનન દોરત હશે તોપણ કાંઈ વખતે તેની સાથે ઉંચુ દીલ થશે, કંઈક થશે, અને વળી એમ પણ થડીએ છીએ કે કાંઈએ આપણને એકવાખત સદાજ ઉપકાર કર્યો હશે તો પણ તે પછી તેવા માણસથી કદાચ અપકાર થશે તો પણ એવા પહેલો વખતના કરેલા તેના ઉપકાર આગળ તે ખ્યાલમાં લેઈશું નહીં. તો આપણે લાયક નીવડીશું એમ સમજી પરમ કૃપાળુ પરમાત્માએ આપણને ઉત્તમ ગાતીમાં જન્મ આપવા પુરતા લાયક કરાવ્યા તો શું આપણે એવા નાલાયક થઈ જઈ કે એની લાયકતાની છુલ્લ ન કરવી. જો એવા નાલાયક નથી થતા તો હે મારા વધીક ગાતી બહેન! હું તમોને નમતાપૂર્વક અરજ કદે છું કે આપણને પોતાને આપણામાં જે હર્ષકુ લાગે તે સુધી કેરો એટલુંજ નહીં પણ કદાચ અપણી હર્ષકુ આપણને ન લાગે અને ખીજે કાંઈ સુરા મણુતો માણસ તેજ હર્ષકુ આપણને બતાવી આપે તો તે શું આપણે ના તળવા ? ખરેખર હું તો સમજું છું કે આપણી લાયકતા મુજબ આપણે પ્રયત્ને તળવાજ.

મનુસ્મૃતિમાં જણાવ્યા પ્રમાણે પરમકૃપાળુ પરમાત્માએ મુળ માર વર્ણ કરેલી એમ કહેવાય છે—૧ બ્રાહ્મણ, ૨ ક્ષત્રીય, ૩ વૈશ્ય, ૪ શૂદ્ર. દરેકનાં કર્તવ્ય મારી હુંક મજાક પ્રમાણે જણાવવા રહ્યો લેઉં છું. બ્રાહ્મણે પોતાના શીવાયની અન્યવર્ણોને સહોપદેશ કરવાનો છે. અને પોતે સર્વથી એટલે છે એમ માની પોતાની એકતાને જાને એવું સત્કર્મ કરવાનું છે. સમયને અનુસરીને બધે કદાચ તે નોકરી કરે તો પણ તેણે એમ તો માનવુંજ એકએ કે હું ઉત્તમ છું અને અમુક કામ અને મારી લાયકાત મુજબ જાને તેવું નથી માટે તે મારે ન કરવું એમ ખાસ ધ્યાનમાં રાખવુંજ એકએ. જો તેમ કરવામાં કશું કરે છે એટલે કે ચોરી, છીનાગો, જુગારી, કામી જુદાં ધ્યાન તેમાંજ રાજ થવું. ના જુદું થવું હોય તો જુદું કરવાને પ્રયત્ન કરવો અને તેવું મારે જુદું કામ થાય ત્યારેજ જમવું એવો દુષ્ટ વિચાર, પરધન હરવા વિચાર, પસ્નીયા, ધપર બનવા કરવાને ગદને કેવળ તેની ખોદણીજ કરવી. અને પોતે લાયક નહીં છતાં હપર સરખાનો પણ છીદ્ર એવા તપર રહેવું, કુળ દ્રોહ કરવો, ગુરુદ્રોહ કરવો વીગેરે દુનીયામાં કહેવાતાં હરેકાં નીચ દુષ્ટ કર્યોમાંજ મુખ્યાં રહેવું એ માણસ—એ બ્રાહ્મણ કેવો સમજવો ? ખરેખર ગ્રહયોનીમાં પૂર્વના સરેશારે જન્મ થયો હોવા છતાં પણ શુદ્રમાં પણ શુદ્ર, નામદર સરકારે આપણને જો અમુક કામ સોંપેલ હોય છે તો તે આપણે તનમનથી પરીપૂર્ણ કરવા તપર અપણે છીએ તો તેમ કરતાં કશું કરીએ છીએ તો જરૂર આપણને તે દેડે છે. અને દંડવાં છતાં પણ જો આપણે સાદા કામ કરતા નથી તો આપણને તે કારી મુકે છે. વળી કાંઈ મુકતાં છતાં પણ જો કાપવા વીરક કંઈ કામ કરીએ છીએ તો આપણને કાપેલા લાચ પાડી કેદખાનામાં મોકલે છે. માટે જુઓ

સરખર આપણને મુન્દાની યોગ્ય નથીવત્ત કરે છે. તે તે કીજાને પરમેશ્વર પણ યોગ્ય શીક્ષા કરીજ નોંધવે. પણ તે ધરેજ દયાગ્રુ છે. દરગુજર કરે છે, આંખ આડા કાન કરે છે. તે આપણે એવા નીધુર હલવતા થઈ કે તેના દરગુજર કર્યા તરફ ખ્યાનજ ન આવતું ? અને કુદ કમો કરવામાંજ મગ્ન રહેતું ? હવે આપણે અન્ય કામ એટલે કે વર્ણીક કામ તરફ વીચાર કરવો જોઈએ છીએ. જુઓ ! કપરે મનુષ્યે આકલેને મોડા કરવો તથા બીજા ખાખી પોપણ કરવાને કહેવું છે એટલે અરુ જોનાં તેઓ કંઈ કામમાં-એટલે કામમાં મલ્લાયા જતાં પણ બીજીક વર્ષમાંજ રોજાય છે. હાથી-ભીંડે નંબરે મુક્યા છે છતાં પણ તેઓને અન્યથાની રક્ષા કરવાનું કામ છે. એટલે એ કામ આપણુ મરેલી-અન્ય કામની રક્ષા કરનારી રક્ષક કામ છે. તેમજ મુન્દે તે ખરેખર પ્રત્યક્ષ કાસત કરવાનુંજ જણેતું છે. તે કહે કે હવે ઉત્તમ કામ તમે કાને કહેશો ? હું તો માત્ર વર્ણીક કામનેજ ઉત્તમ કહીશ કે એને નથી બીજા ખાખી પરાયા પામે હાથ પરવાનો કે નથી કામની રક્ષા કરવાની કે નથી હાથી ઉપાસના યોગ્ય કેળવું કાસત કરવાનું તે તેની કામને ઉત્તમ કેમ નહીં કહીએ ? જ્યારે આવી રીતે વર્ણીક કામ ઉત્તમ સીદ થાય છે ત્યારે તેનામાં ઉત્તમ-એટલે જુઓ દોષજ નોંધવે અને જો તે નથી દોષ તો તેવાને ઉપર કાજા પ્રમાણે કુદમાં પણ કુદ લેખીશ. કહે જોડ મહારા વર્ણીક બાલો નમે તેના નીચાં કામ કરનારાઓને મારી મારક કુદ કહેશો કે કહેતાં વીધવે કરશે ? જા કહેશો તો કહે કે તેનાં નીચાં કામ કરનાર તમે કુદ સમાન મનુષ્યો, જો તમેને બધાને કાજી અચાને કહેતાં પોષાક થાય તેમ લાગતું હોય તો તમારે જાણે કે કુદ તે સંભળી તેમાં બલો ફેરફાર માત્ર કરવા વીનવી છે. જુઓ કે વર્ણીક કામ માત્ર ઉપર કહી મયા પ્રમાણે એટલે એ બેલો સીદ થાય છે તે કું તેની એટલે કામને-તેમજ અસલથી કહેવાનું સાધુ આવે છે કે વર્ણીક સમે કાજ કાઢી નહીં-તે તેની કામી કામને પોતાના કુદને પ્રત્યે-જાતી બુદ્ધિમાં પ્રત્યે કામ પણ જાનના કલકલોલ કરવો ઉચીત છે ? જો બીજી કામ પણ કામમાં એવો કલકલ થયો હશે તો તે હાજવા કામુ કાજાને બેલવારો એટલે કે પંજો-મલાજનને અથવા વર્ણીકને બોલાવી નીચેકે લાવશે તો કહે કે તેનીજ નહીં કામમાં એવ થયે હશે તો તમારાથી વીશેષ કાજાને કાને બોલાવી એવ મહાકરો ? માટે મારું માની તમારા કુદજમાં-તમારી જાતીમાં જે આજકાલ અનલક એવ છે તે મમે તેમ કરી મહાકરો. તમારો એવ આપણા યોગ્ય બીજી કામ મહાકરી શકો નહીં. કારણ કે તારથી બીજો કોય વધારે કાજો છે કે તે આવી મહાકરો ? વળી એવ મહાકરી આવી એક બીન-બી ખ્યાનમાં એક કે આપણી સુઝ-એટલે જાતીમાં અન્ય-વીધ થાય તે કું કુદ કામ મનુષ્ય ? અન્ય-વીધ જા આર કરવો પડતો હશે વા ? માત્ર પૈમાની તંગી દોષથી પેમા કાજા વચ મુસ્તોજ. તો કું સુઝ વર્ણના તેના માણસોને યોરે તેના નિય કામને જાણે બીજો કામ ઉત્તમ રતો નહીં શોખી કરે ? કે જ્યાં એક પખે છે કાજ થાય ? હું આજા રાખુ છું કે શોખી કારકોજ, મારી અલપમતી પ્રમાણે જો રજ આપો તો હુંજ આપણી સમક્ષ કુદ કે તેના હાથીની તંગીવાળા વર્ણીકને માટે જો એવું કંઈ ઉપ કરવામાં આવે તો તેનાથી તેજાઓને નિર્વાદ થવા સંભવ છે અને જ્યારે તેવાઓને નિર્વાદ થશે તો તેઓને હરીશે નહીં એમાં કાલજાની જરૂર પડશે નહીં, ત્યારે કહે કે તે કંઈ કહી રીતે મુંડે જોઈએ ? એવો અલપવા કંઈ રીતે વચ જોઈએ ? જો બને

રત્ન આપો તો હું કહું કે આપણી શાલીના વણીકને મહાન તરફથી ફરજ પાડે કે દર રૂપિયા એકની કમાણીએ આનો એક અથવા બે રૂંડ ખાતે જ્યાં મુકે તેવા રૂંડના પૈસા જે જોગા થાય તે પૈસાવડે એક મહાન ખાતે પેઢી જોસો. તેની અવસ્થા કરવા અવસ્થાપકો સર્વાનુભવે અમુક સંખ્યામાં નિમે અને શાલીબંધુઓનેજ માત્ર જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે તે પૈસા તેને પીરવા અને તેનું આવેલું કામ નીતીને રસ્તે કાઢવું અને જો તેમ યશો તો કોઈ પણ વણીકને દુષ્ટ કામ કરવાની જરૂર પડશે નહીં; એટલુંજ નહીં પણ વણીક કામમાં કેળવણી તો ખીલકુંભે છેજ નહીં-હતીએ તો ચાલે અટ્ટે દરેક વણીકના બાળકને ફરજિયાત કેળવણી આપવા ફરજ પાડે. જેઓની શક્તિ ના હોય તેવાને ઉપર કહેલા રૂંડ મોંઘી ખરચ કરી કેળવણી આપો, અને તેવી મદદ કરતી વખતે તે વણીક સુવક કેળવણી પામ્યા બાદ તે કેળવણીનો સફળિયોગ જેટલો જને તેટલો શાલી હીતાર્થે કરે, તેનું તેને જ્ઞાન આપો. મેં તો જો કે દરેક વણીકની દર રૂપિયા એકની ઉપજે. આનો એક અથવા બે રૂંડ ખાતે જ્યાં મુકવા જરૂર થયેલી છે. પણ શા સાર તેમ? આપણી કામના માણુ-ઓને પોતાનું નીચીત યોગ્ય ખર્ચે ક્યાં બાદ વાર્ષિક જે રકમ ફાવે-અથવા રહે તે આપી રકમ તેવા રૂંડ ખાતે જ્યાં મુકે તો જોડું? બીજી જગ્યાએ પૈસા બ્યાને મુકતાં તેઓના પૈસા ધાલ પડવાનો સંભવ રહે છે. પણ આતના રૂંડમાં જમે મુકેલા પૈસા ધાલ પડવાનો સંભવ નહીં. તે પૈસા જમે મુકનારને રૂંડના અવસ્થાપકો દરવરસે ફરસે-કે મથુ ટકા બ્યાજ આપે અને કોઈ વણીકને તે રૂંડમાંથી પૈસા પીરવા પડે તો તે બેનાર માણુસ ખાસેથી માત્ર ચાર ટકા બ્યાજ લે. તો તેના એક ટકાના મારજનમાં વાસ્તવીક રીતે પેઢીનું ખર્ચ ચાલે અને કોઈના પૈસા ધાલ પડવા વખત આવે નહીં. વળી તે અવસ્થાપકોને એમ સુચવવું કે તેઓએ વધારે બ્યાજની લાભમે બીજી જગ્યાએ તે પૈસા જ્યાં મુકવા નહીં પણ માત્ર ચાર ટકાના બ્યાજે વણીક કામમાંજ પીરવ. જેમ કવાથી શાલીને ઉત્તેજન મળે છે. તમારી વણીક કામની જગ્યા બોલાય છે. તમારા પૈસા ધાલ પડતા નથી અને સર્વ સારાં વાનાં થાય છે. દવે જો કોઈ વણીક પોતાની શક્તિ હોવા છતાં હીધેલા પૈસા પાછા આપે નહીં તો તેના ઉપર કાલેસર ખમલુ નહીં ખરતાં તેને અમુક વખત અથવા પૈસા પાછા આપે ત્યાં સુધી શાલી જોગનથી દુર કરવો, વળી જો વણીજ સારી રકમ જ્યાં થાય તો શાલીના ઉત્તેજનથી એક કારખાનું (જેનું કે અરખા છન-મીસ વિગેરે) કાઢવા અવસ્થાપકોને જરૂર પડે. તેવા કારખાનામાં અનુભવ પ્રવળે શાલી બંધુઓનેજ રાખો અને અમુક જાતના કારીગરોની સહીમાં જોડ. બાગે તો ચાલમલાઈ બીજી કામના કારીગરોને રાખી શાલીમાંથી યોગ્ય નીવડે એવા સુવકોને બીજી જગ્યાએ રૂંડ મોંઘી ખરચ આપી રીખવા મોકલો અને તેવાર સહ આબ્યા બાદ બીજી કામના સુવકોને ખદલે તેવાને હામે લગાડી યોગ્ય રીતે તેમની ખાસેથી તેમની પછારડે ચમણું ખર્ચ તેમનાથી ચાર ટકાના બ્યાજ સાથે વસુલ કરી લે. ઉપર કહેલું અમલમાં આવતાં કોઈ પણ વણીકને કન્યા વિક્રમ કરવાની એટલે કે છોકરી વેચવાની જરૂર પડશે નહીં. એટલે મોટામાં મોટું દુષ્ટ કામ કરતાં વણીક અટકશે. અને તે જાણને શાલીની ઉપજતી યશો, વળી શાલીની કન્યા શાલીનાંજ વરે એવો અનુક્રમીજ ચાલતો આવતો સંપ્રદાય છે તો શા સાર વણી-કાટાં-તેમડાં કરતાં પડે-દરેક માણુસે કન્યાનો વીરાડ પોતાના જેટલીજ સાવધાનવાળા

માણસને ત્યાં યોગ્ય ખર્ચે. પોતાની સકિત મુજબના ખર્ચે કરવો જોઈએ. વળી
 ૧૨-૬-૭ની ઉમરમાં બોલામાં બેસાડો. મારથી છ વર્ષનો તકાવત હોવો જોઈએ કે
 નેથી ૨૦-૨૫ થઈ બબીઆરી નીકળવાનો સમય આવે નહીં કરતું કે ઉંચકે કામમાં ૬-૭નીકમ
 શો ? બબીઆર શો. સારું તેમજ શું ? અને એવાં નીચાં કામો શા ? અને બ્યારે સર્વથી
 એક કામ તેવાં નીચાં કામો કરજો તે જાણી ઉંચાં કૃત્યો શું કરી કરી ? એમ કહી બનેજ
 નહીં. સારું તેમજ કરતું એનો ખર્ચ આવી અપખતી પ્રમાણે એવો થાય છે કે જેના સારામાં
 જેનો વીચાલ કોઈ હોય તે વીચાલીત માણસ તેનેજ ખરડેજ મણી કઠાય. તે કેટલું અધમ
 છે ? એવું તો કુલ લોકો પણ કલ્પ કરતા હશે નહીં અને જો કલ્પ તેવા એકો કરતા
 હોય તો તેઓનો જાનેજ કુલ રજા એટલે એ એકો એવું કરે તો કષ્ટ સંભવતું છે જય
 આજણા શેરોથી તેવું નીચું કામ કેમ થાય ? વળી આજણા લોકો એટલે કે વધુકો સેકની
 ઉવમ પંક્તિમાં મણુમ છે એટલે તેઓએ નાહક નામ પ્રમાણે નામના ખર્ચમાં તણાઈ મ-
 રવાનું થાય છે. જુઓ કે આ-ગ્રામના કાવડમાં ખર્ચ કરવું એ તો કલ્પ બાજબી મણીયું.
 પણ શીવતની ન્યાત વડે કરવો-અમરના એવા બીજા તકામ વડા કરી પેના શુભાવવા
 બેસો મુખાંધમાં ખરડા જેવુંજ છે. વળી કુ ઉપર કહી મણી હું કે આજણુ કાવડ તો કરતું
 પણ તે કરવામાં પણ ને આવીશરેકતી થાય છે તે તો ખર્ચ કરવા જેવીજ છે જુઓ મોટી
 ન્યાતના હીસને ઘડિત હોય કે ના હોય તેમજ હેમાદેખી મમતમાં ખરડા જેવું કરે છે
 અને દસમણુ-મરમણુ કે કાવડી સેક વાપરે છે અને તે પ્રમાણમાં બીજુ પણ ખર્ચ થાય
 છે. એટલે કે સફેદ જડો-પાંચસો રૂ. ખરડી નાખે છે. તેને મદદે નડકના સમાને જબાડી
 થેડુ અજબોજબ કરાવી જાકોના ને પેના વધ્યા હોય તેને સારો જયવંત ઉપયોગ કરવો
 જોયે કે પોતાના સમાવડાવાના કેજરણીયા ઉપયોગમાં વાપરવા-એમ કરવાથી કલ્યાણુ કર્મ
 કહેવાશે. અને વળી જેઓની ટાંચિજ નથી તેઓએ હેલુ દરી ધર મુકી ખેતર મુકી ધરેણી
 વેચી બીરેરે વિચેરે કામ કરી મને તેટલા બારે બ્યાને પણ ના ઉપાડી વડે શા ખાટે
 કરવે કે વળી ખાજણી પેના અપાય નહીં. લેણુવડો ઘણા કરે જખતી લાવે. કેહ પડાવે
 ને આમડી મુચે તેના કરતાં એવું કોઈ ખર્ચ ના કર્યું હોયતો કેવું સારું ? ઘડિત હોય
 નહીં ને નહાતું ખર્ચ કરી દેવાદાર બન્યા હોય તેના છોડાને કેજવણી આપવાનું સાધનજ
 ના હોય તેથી કેજવણી આપે ક્યાંથી ? અને કેજવણી મળે હોય નહીં તો તેમાં કેવી
 ઉતમ બાતના અણુતો છે અને તેઓને કેવું ઉતમ કામો કરવાનું છે. તેમજ તેઓએ કેવા
 કામના વીચારે રાખવાના છે તેમાં તે અજાણ ક્યાંથી આવે ? વળી અજાણે ખડાવના
 વધુકે કેમના માણુઓ છીએ અને રીવાજ મુજબ આજણું મોરપડ આપણી કેમના ખડ-
 વના આજણીજ કરે છે. હરે જુઓ કે ખડાવના મોર કેમની કેવી અધમ રચીતી આવી
 ખર્ચ છે. જો કે તમે કેલ્લાકની આજણી રચીતી કલ્પ સારી હશે એમ માનેા પણ તેનહીં
 કે તેઓએ તે પેસો પોતાની વીકલથી સંપાદન કરેલો છે અપા-બીજી કાંઈ પ્રસંગાપા
 રીતીથી સંપાદન કરેલો છે. તેમના કેલ્લાકતો કાળા અજરને કુદી ખારે એવા છે અને બ્યારે
 તેમ છે તો તેઓની પોતાની દરજ્જા થી છે ત્યાં વળખાને તરફની તેમની ખર્ચકે કેવી
 દોષી જોઈએ તેના બાજબી ક્યાંથી ? તો એવા કુદીસ મોરને નખ કરતું બે હે સુગ વધુકો
 તમેને સરખ આપવા જેવું નથી ? જો છે તો મારા ઉપર ક્યા પ્રમાણે વર્તવા વાન કરો

રજન આપો તો દુન કહું કે આપણી ચાલીના વણીકને મહાનન તરફથી ફરજ પાડો કે. દર રૂપીયા એકની કમાણીએ આને એક અથવા બે ફંડ ખાતે જમાં મુકે તેવા ફંડના પૈસા જે ભેગા થાય તે પૈસાવડે એક મહાનન ખાતે પેટી બોલો. તેની વ્યવસ્થા કરવા વ્યવસ્થાપકો સર્વાનુમતે અમુક સંખ્યામાં નિમેશ અને ચાલીજીવોનેજ માત્ર જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે તે પૈસા તેને ધીરવા અને તેનું આવેલું કામ નીતીતે રસ્તે કાઢવું અને જે તેમ થશે તો કોઈ પણ વણીકને દુષ્ટ કામ કરવાની જરૂર પડશે નહીં; એટલુંજ નહીં પણ વણીક કોમમાં કેળવણી તો બીલકુલે છેજ નહીં-કદીએ તો ચાલે માટે દરેક વણીકના બાળકને ફરજિયાત કળવણી આપવા ફરજ પાડો. જેઓની શક્તિ ના હોય તેવાને ઉપર કહેલા ફંડમાંથી ખર્ચ કરી કેળવણી આપો, અને તેવી મદદ કરતી વખતે તે વણીક યુવક કેળવણી પામ્યા બાદ તે કેળવણીનો સફળપ્રયાગ જોડશે અને તેટલો જાતી હિતાર્થે કરે. તેનું તેને જાન આપો. મેં તેને કે દરેક વણીકની દર રૂપીયા એકની ઉપજો. આતો એક અથવા બે ફંડ ખાતે જમાં મુકવડા અરજ કરેલી છે. પણ શા સારું તેમ? આપણી કોમના માણસોને પોતાનું નીપજીત યોગ્ય ખર્ચે કર્યા બાદ વાર્ષિક જે રકમ ફાળવ-ખચત રહે તે આખી રકમ તેવા ફંડ ખાતે જમાં મુકે તો ખોટું? બીજી જગોએ પૈસા બચાવે મુકતાં તેઓના પૈસા ધાલ પડવાનો સંજય રહે છે. પણ ન્યાતના ફંડમાં જમે મુકેલા પૈસા ધાલ પડવાનો સંજયજ નહીં. તે પૈસા જમે મુકનારતે ફંડના વ્યવસ્થાપકો દરવરસે દરસેકે તથા ટકા બચાવ આપે અને કોઈ વણીકને તે ફંડમાંથી પૈસા ધીરવા પડે તો તે તેનાર માણસ પાસેથી માત્ર ચાર ટકા બચાવ લે. તો તેના એક ટકાના મારજનમાં વાસ્તવીક રીતે પેટીનું ખર્ચ ચાલે અને કોઈના પૈસા ધાલ પડવા વખત આવે નહીં. વળી તે વ્યવસ્થાપકોને એમ કમ્યવનું કે તેઓએ વધારે બચાવની લાલચે બીજી જગોએ તે પૈસા જમાં મુકવા નહીં પણ માત્ર ચાર ટકાના બચાવે વણીક કોમમાંજ ધીરવ. જેમ થવાથી ચાલીને ઉત્તેજન મળે છે. તમારી વણીક કોમની જગ બોલાય છે. તમારા પૈસા ધાલ પડતા નથી અને સર્વ સારું વાનાં થાય છે. હવે જે કોઈ વણીક પોતાની શક્તિ હોવા છતાં લીધેલા પૈસા પાછા આપે નહીં તો તેના ઉપર કાયદેસર પગલુ નહીં બેરતાં તેને અમુક વખત અથવા પૈસા ખાજા આપે ત્યાં સુધી ચાલી બોજનથી દુર કરવો. વળી જે વણીક સારી રકમ જમાં થાય તો ચાલીના ઉત્તેજનાર્થે એક કમખાતું (જેનું કે ચરખા જન-મીલ વિગેરે) કાઢવા વ્યવસ્થાપકોને જરૂર પડે. તેના કારખાનામાં, ખનતા પ્રયત્ને ચાલી બાંધુમેનેજ સંજો અને અમુક જતના કરીગરોની ચાલીમાં ખોદ મળે તો આસચલાઈ બીજી કોમના કરીગરોને રાખી કાઢીમાંથી યોગ્ય નીપડે જેવા યુવકોને બીજી જગોએ ફંડમાંથી ખર્ચ આપી લીખવા મોકલશે અને તૈયાર થયે અગ્યા બાદ બીજી કોમના યુવકોને જરૂરે તેવાને કાગે લગાડી યોગ્ય રીતે તેમની પાસેથી તેમની પગવાડે થયેલું ખર્ચ તેમનાથી ચાર ટકાના બચાવ સાથે વસૂલ કરી લે. ઉપર કહેલું અમલમાં આવતાં કોઈ પણ વણીકને કન્યા વિક્રમ કરવાની એટલે કે હાકરી વેચવાની જરૂર પડશે નહીં. એટલે મોટામાં મોટું દુષ્ટ કામ કરતાં વણીક અટકશે. અતે તે બદલે ચાલીની ઉજાતી થશે, વળી ચાલીની કન્યા ચાલીનાંજ પર જેવો અસરથીજ આવશે આવશે સંપ્રદાય છે તો ચા સારું વણી-એ સારાં-તેખડાં કરવાં પડે-દરેક ગણજીને કન્યાને પીસાડે. પોતાના જેટલીજ લાવખતવાળા

માણસને ત્યાં ચોખ ખર્ચે. પોતાની કાંઈ મુજબતા ખર્ચે કરે. જોઈએ. વળી
 વર-કન્યાની ઉમરમાં માણમાં માણે આરથી છ વર્ષનો તારાવ દોરો જોઈએ કે
 જેની રજામાં સમ બચીયારી નીચવાનો સમય આવે નહીં કારણકે ઉંચકામાં કન્યાનીકે
 શો ? બચીયાર શો. માણ તેમજ હું ? અને જિવાં નીચાં કામો શાં ? અને બધારે સર્વથી
 જેટ કામ તેવાં નીચાં કામ કરજ તે પછી ઉર્ચા કલો શું કાદ કરશે ? એમ કહી બનેલ
 નહીં. માણ તેમજ કનું એનો અર્થ ખરી આપખાની પ્રમાણે એવો થાય છે કે જેના સાટામાં
 જેનો વીચાદ કોઈ દોષ તે વીચાદીત માણસ તેને જરૂરે મણી કાઢાય. તે કેટલું અધમ
 છે ? એવું તો કહી દોરો જમ કાઢ્ય કરતા કહી નહીં અને જો કદાચ તેવા લોકો કરતા
 દોષ તો તેઓનો બનેલ કહી રહ્યા એટલે એ લોકો એવું કરે તો કંઈક સંભારવું છે પણ
 આપણા લોકોથી તેવું નીચું કામ કેમ થાય ? વળી આપણા લોકો એટલે કે વણિકો સેહની
 ઉત્તમ પંક્તિમાં ગણાય છે એટલે તેઓને નાદક નામ પ્રમાણે નકામા ખર્ચમાં તમામ્મ મ-
 રવાનું થાય છે. સ્વચ્છ કે મા-બપોના કામકામાં ખર્ચ કરવું એ તો કદાચ બ્યાનખી મણીશ-
 વળી શીખતની ન્યાત વરો કરવો-અથવા એવા બીજા નકામા વસા કરી પેમા સુમતવા
 એવો કુખ્યાંકમાં ખરજા જેવું જ છે. વળી દુ ઉપર કહી મરો પુરું કે મામાપનું કાવડુ તો કરવું
 જમ તે કરવામાં જમ ને બનીશોએની થાય છે તે તો ખર્ચ કરવા જેવો જ છે જુલ-સ્ત્રી
 બાતવા હીસાએ શક્તિ હોય કે ના હોય તોજમ દેખારેખી મમતમાં મગ- બચિરે બચિરે
 અને કસમજુ-આરમજુ કે કમણી લોટ વાપરે છે અને તે પ્રમાણ- વધુની યોગ્ય વગે જો
 છે. એટલે કે સહેજ જસો-પાંચસો શ. ખરચી નાંખે છે પાંચનો સમતલ રહેશે નહીં.
 થોડું ખજાસેલન કરાવી જાકોન ને પેમા વધુ ન થકે છે. તેમની કેટલી રાઈ કહી
 જેવો કે પોતાના સમાવડાકાના કેજવળીયા કુખ- લખી કામ કરી થકે છે અને એકંદરે
 કહેવાશે. અને વળી જેઓની સજિન નથી ક કાપર પ્રીતયે માંખે, પ્રાનમાં ક્યો, અને
 વેચી બચિરે બચિરે કામ કરી મમે તેટલું ન કરે. અરજ.

કરવો કે વળી ખાજણથી પેમા અપાય ન

લી. ચાલી શેષ.

ને આમકીં કુચે તેના કરતાં એવું કે. પોરલ માલુંકેલાલ નારણલાલ-ઉમરેક.

તંદાં ને નકામું ખર્ચ કરી દેવા

ન્ય હોય તેથી કેજવળી આપે
 ઉત્તમ બાન્ય માણસો છે.કણ અને “કન્યા કેળવણીમાં સુધારો.”

ઉત્તમ વીચારો સાખચાન

વળીકે કોમના માણસેલાલેખ ! અને સદ્ગુણસચો !

વતી માણસોના કંપતા કોમની કન્યા કરદાર આ મહાન મેળાવડામાં નામકાર ગવર્નરની
 મર્ધ છે. જો કે, ના વિચાર અનાવનાર શીખાન બેનરોમલ સમાસો, પ્રથમ પંક્તિના દેશી
 કે તેઓએ ઉત્તમ પ્રકારનું માન મેળવનાર શીખાન ચાન્સુજો અને શીખાન ચાન્સરને,
 રીતીપી-તોને સંપૂર્ણ વિષય અને બેરિસો ક્વાળી સતેષ પમાકનર આપણી હીજકોરોન્ય
 તેમ કંદોના સલાકાર વળીય બેરિસટી, અને એક નાના થાવા ઉપર સ્વચાન્સની ઉપમા
 દોરું કાઢય તેથી નાતેલન આનેકાને, તમા અનેક સદ્ગુણ સંપણ સંભાવીત સદ્ગુણસચો
 તોજમાન છે, તેવા સંપૂર્ણ એકર્ષ કુજા મદાનન મંદજમાં મારા પોતાના વિચારો

પ્રસિદ્ધ કરવાનો લાભ મળ્યો છે તેથી હું અને બાળપાન મારું છું.

મદરસો ! વિદ્વાનોનો એવો અભીપ્રાય છે કે, કોઇ પણ પ્રાણી, પોતાની સક્રિયતા વિચાર કર્યા વગર કોઇ પણ પ્રકારનો કાર્યારંભ કરે તો તે ઉપદ્રવને માત્ર યાચ છે. આટું સારી રીતે જાણવા છતાં પણ આ સંસાર સુધારાનો પાયા રૂપ મહાન વિષય મેં હાથ ધર્યો છે.

મદરસો ! કોઇ પણ ઇમારતને મજબૂત, ટકાવ, અને યુરોગીત બનાવવા માટે તેને પાથો મજબૂત બનાવવાની ખાસ જરૂર છે. તેવીજ રીતે સંસાર સુખ રૂપ બનાવવાને તેના પાથારૂપ “અહ્યાત્યનું” રક્ષણ અને કન્યા કેળવણીમાં સુધારો.” કરવાની પ્રથમ જરૂર છે. આવા મહાન વિષયનું વિવેચન સારૂર વર્ષમાં મધ્યાર્ધ રીતે ન કરી શકાય એ બનવું યોગ્ય છે; પરંતુ “શુભકાર્યમાં મધ્યાહ્ન ઉદ્યોગ કરવો,” એ મહા વાક્યને અનુસરી વગર વિદ્વાન્ને આ જીવોની ઉત્તરવસ્થામાં મહેસૂસ સાદક ઠર્યું છે.

મદરસો ! મુશ્કેલીમાં એક શ્લોક છે તેનો અર્થ એવો થાય છે કે, પુરૂષે પચીસ વર્ષ સુધી અહ્યાત્ય પાળવું સાધી કે પુરૂષના શરીરની પચીસ વર્ષ સુધી, અને સ્ત્રીના શરીરની સોળ વર્ષ સુધી શક્તિ ચતાં આટકતી નથી, માટે તેટલી ઉંમર પહેલાં તેઓએ પ્રત્યેક વસ્તુ કરવાના ઉદ્યોગનાં કામો કરવાનું નહીં આ શ્લોકની પ્રુબીમાં બીજા પણ ઘણાં વૈદિક મંથોને ટેકો છે આ નીતિનું પાલન થતું હતું ત્યારે આપણા વડીલો અને મજૂ વખત નહીં કુશીઓ કાલી કુશીઓની પેઠે કાચમાં રંગાડતા હતા.

મદરસો ! ગીતામાં પણ કહ્યું છે કે, સાસોનાં વચનોનો પરિત્યાગ કરીને, સ્વેચ્છાથી કોઇ પણ કામ કરવામાં આવે છે તો તે અતઃકરણી શક્તિને પામતો નથી, સુખને પામતો નથી, તેમજ પદ્મ ગતીને કરવા યોગ્ય શું ? જેમાં સાસોનોજ આધાર હોય, બાળા, પુત્ર, પ્રેમ, અને જન અવરજાનાં અનુક્રમે અહ્યાત્ય, મદરસાચમ, વાનપ્રસ્થ, અને સમ્પન્ન અધ્યોક્ષનાં અનુક્રમે ધર્મશાસ્ત્ર, અર્થશાસ્ત્ર, કામશાસ્ત્ર, અને મોક્ષશાસ્ત્ર પૈકી, અર્થશાસ્ત્રની આગ્રા એવી છે કે “દરવિદ્યે પરસ્પર નીતિયો વતતું, મદરસાચમ ધર્મ પ્રેમાર્થે મંતવતી ઉત્પન્ન કરીને તેનું રક્ષણ અને પાલન કરવું, તથા તેને વિદ્યાભ્યાસ કરાવી સદાચરણી બનાવવાં, અને આખી જીવો સુધી એક બીજાને સદાચરણી થવું.” આ આગ્રાનું પાલન આપણે મધ્યાર્ધ રીતે કયું હોત તો, દાલ આપણે કુખી, નિખળ, અને અસ્થાયી બાળકોને એકજ છાત્રે, તેમજ બહો દિર્ઘાયુની જાતી, અને સુખી પ્રજાને એક સદાચર.

મદરસો ! આપણું સદાચરની નીચાની રૂપ અહ્યાત્યનો વિષય કેટલીક મુદત સર્વ આર્થાત્મક નેસેસરે મધ્યાર્ધ વ્યવસ્થા છે અને તેના કાચા કણા સદ્ગતિએ ધ્યાનમાં લીધા છે. તેથી તેના ઉપાય રૂપ બાળકને કરવા નથી, અને તેમ કરી અહ્યાત્યનું પાલન થયું જાની સે છે. બાળકને ન કરવાં એ પણ એક સર્વોત્તમ કામ છે. પરંતુ એટલેથી અટકવું એથી પણ આપણે યત્ન હેતુ સમજાવતો નથી. કારણ કે સંગ અને પ્રસંગની અસરનું બળ-વિશેષ હોય છે. માટે સેવકને પ્રસંગ મેળવવાનો ઉપાય કર્યા વગર ફક્ત હોયો લખવાથી, આપણે કરવાની, અધિક સમ્પદમાં સમ્પત અકુશો યુક્તવાથી પણ સંગ-પ્રસંગને બંધોસ્ત શીવાય આપણે સુખ્ય દેવ સમજાવે કે કેમ, તે એક સંસાયાત્મ સવાલ છે.

મહત્ત્વો ! આપણે મૃત અને મુખ્ય હેતુ ત્યારેજ સમજાવી કે જ્યારે આપણામાં ધર્મ આવના પ્રકાર થયો ! ! ! ધર્મ આવના ઉપભવથી માટેજ સર્વ પ્રકારના બદિતમતની ભર છે. અને ધર્મ આવના ઉપભવ થયો ત્યારેજ હરી દેવીના કદમાં રીવાજો સામે લડવાને જાણ અને દિગ્મત પણ આવે. આપણ પ્રાપ્ત થયો. એવી દ્વંદ્વ નિમિષ વાળી ધર્મઆવના ઉપભવથી માટે વાંચન લેખનના અને પાઠન પાઠનના તથા જાગૃતિના ઉપાયો તો પણ પૂર્વથી તે અવાધી સર્વિત સમાજ જલ્પ છે. તોપણ જોડાએ તેવી અપર આપણને ઘણ નથી તેના પુસ્તકો કે ધર્મસાક્ષીના નીતિના અભ્યાસ ઉપરાંત બાહ્યમિશ્રણ પુસ્તકો વાંચવાથી, અને જગતના બેરોમાં કળોમાં અને જાજી લખોના બવાજી જોવા છતાં પણ આપણે કળેકાં અને જાજીઓ આકાશી સાથા નથી. તેમજ કપટમાં પુસ્તકો અને જાજીના બેરો જોવા છતાં વહેમને વેચવા કરી શક્યા નથી. નીતિમાં અને હીતવર્ધકમાં નાહકો જોવા છતાં નીતિ-વાન થઈને હીત સાધી શક્યા નથી. તથા સંસ્કારના ફળોમાં કારણો જોવા છતાં પણ દુઃખ લખો, અને જે બાધી કરવામાં લખો નહીં કરી શક્યા નથી, તેમજ રડવા કુદરતી કૃત્રીમ હીને કાપમાં ઘણ સમજ નથી, તદુપરાંત અનેક પ્રકારના જ્ઞાન બુદ્ધિની વાળાંચીના સંવર્ધાથી, અને સાચા ઉપદેશથી દોષગુણ પુસ્તકમાળામાંથી પણ આપણે તત્વસર ઘણ સમજ નથી. જે પુસ્તકમાળામાં વિષયોની કુલધી એવી ભરત રીતે મુલ્યવામાં આવી હતી કે જે પોતાના સુત્રોના અભ્યાસ કરનાર તરફ મહત્ત્વપૂર્ણ અભ્યાસવાનો અને ધર્મ અર્થ, કામ, તથા મોક્ષના પ્રકારો પ્રાપ્ત કરવાને પરીપૂર્ણ રીતે સાધક અને આજ વિવિધ પ્રકારના ઉત્તમ જ્ઞાનને આપણે સદુપયોગ કરી શક્યા નથી. હાલમાં વળી કુલધુખમાં કોલોના અને કેન્સીઆના ફળોના સાક્ષી થયું ખુર રાખ્યાં મચાવ છે; તેથી જુલુ હતી કાલના રીવાજ અને ઉપયોગ આપણે જોઈ નથી. તેથીજ રીતે મહા પુરાણ અને તમાકુ સ્તોત્રનાં મહત્ત્વ આપણાં કારણે જનતાને જન સમાજને બેરો આપણી જોઈ નથી. કારણ કે મહા અને જીવો જાજીના સામાન્યમાં કાલ પ્રકારના ધર્મની ખર્ચા સમજાવી તપી. અને સીર સંપત્તિની પણ રક્ષા લઈ નથી.

મહત્ત્વો, મારે મહા અને જીવો માટે જે વાજો વધારે મોટી વખત ગુમાવે પડે છે. પણ તે સમયાંજ દોષથી કદાચો લાગશે નહીં એમ ખાંદે છે. જાજીઓ ! મહાને તો જાજી કેવ, કાલ, અને જોડાઓ સત્ત્વ છે ! અને તેથીજ તેની મહત્ત્વ અને બેરોતા છે, તથા બેરો પુરોમાં પુલ્ક છે. તે જુલુ કાલમાં તો વાજકારીતેબદ ના પોતેજ તેની જાજી થતાં અનેક કુલને મહાને અમુલ્ય જાજીને, આરોગ્યને, અને વર્જીમમ ધર્મનાં રરમાનેને જીજીમીન કરી નામે છે, તેથીજ રીતે જીવો જાજીના હજાર કુલમાંથી ઉત્તમ થમેજાં દોષ, કાલ પ્રકારનો રવા કે, કાલ પ્રકારના જુલુ વખતનાં, અને હાવ સરખા કુલ અને જીવ મેલુ કુલની કડનો હોયેમાં સર્વ કરનાં દોષ છતાં તેથી તીરસાર કરી શક્યા નથી, તેમજ તેના સર્વ જુલુ હોઈ શક્યા નથી. આજ સંજોગમાં આપણને ધર્મ આવના થી રીતે પ્રાપ્ત થાય ? અને ધર્મ આવના પ્રકારવચના કીર જાજીમાં છે. તેથી અર્ચામીન ઉપાયો ઉપરાંત પ્રાચીન ઉપાયો પણ જોવા નથી. અને પ્રાચીન ઉપાયો તે આપણા રવાર્થ ત્યાગી, અને અત્યંતથી તત્વ જાનીઓના જનારેજા ધર્મ થયો છે, જે ધર્મ મનીના તત્વ જાનના થયો. નિવર્ધીન સામાજિક છતાં પણ આપણે ધર્મ આવના થવાર્થ રીતે ઉત્તમ કરી શક્યા નથી.

તેનું મુખ્ય કારણ એવું સ્પષ્ટ થાય છે કે, આપણે એવા વર્ગ ધણી કાષેલ-ખનેલો છે. એટલે આત્ર વક્તાના બોલવાથી લોકોમાંને તે પ્રભાવે વર્તન કરે તેવો ભોળો રહ્યો નથી, પણ વક્તાના કર્તવ્યનો તપાસ ધણી બારીકાઈથી કરે છે, અને કહેણી પ્રભાવેજ કરણી તથા રહેણી શુભે છે તો તેનું અનુકરણ તુર્તજ કરવા માટે છે. તેટલામાટેજ ધર્મ બાદના ઉપનંદના માટે આપણને એવા પુરુષના સોળતની જરૂર છે કે તે પોતે સ્વર્થ ત્યાગી-હોઈ બોલવા પ્રભાવેજ યોગ્યતાએ અને સમાજના હિતમાંજ પોતાનું હિત માનનારો (આવેલુસં મનુકેગં સમ માચક્ષરાચરે । અહં મમપારિત્યક્ય, પરોધર્મ સઃ ડચ્ચયતે ॥) એટલે ક્રોધથી વેર વગરનો, ક્રોધ પ્રકરના ઉદ્વેગ વગરનો, અને પ્રાણીમાત્ર ઉપર સમ દ્રષ્ટિ-રાખનારો, તથા હજારો ઉપકાર કરવા છતાં મેં ક્યાંનું, અંધર દુ કંઈ હું એવા શીઠ્ઠામીમાન વગરનો, અને સક્રોધ ચૈરાગ્ય જિત્તન્દિત્વં, સમા દયા સર્વજન પ્રિયત્વ । નિર્લોભદાતા મયશોક દુર્તા દ્વાની જનાનાંદશ લક્ષણંચ ॥ આવા લક્ષણોવાળા પુરુષોના સોળતની જરૂર છે. માટે તેવા પુરુષોના અકુશ નિયે બાજગમથી માંડીને ઠેક ઠામેજ સુધીના વિચાર્થીઓને મુશ્કેલીમાં આવશે તોજ આપણી સર્વ પ્રકારની ધારણા સફળ પડે, અને ત્યારેજ આપણે અશયર્થનો હેતુ સધવાશે, કારણ કે સોળતની અંતર બહુ બળવાન-હોય છે. તેવા પુરુષોજ પોતાની હાપ આવશ્યક ઉપર સારી રીતે પાડી ચકશે. તથા (પચાવશેતતો વર્ષે, પૂમા- નારીતુ પોહસ । સગવાહત વિધૈતૈઃ, જાતીયાકુલાલો મિવક ॥) શુશ્રુતા સખ્યેતુ' પણ પરીપૂર્ણ રીતે પાલન કરાવી પચીસ વર્ષ સુધી અક્રમર્થ પાળવાનું ધોરણ પણ હાથેજ કરી ચકશે.

મદરથી ! જેની રીતે છાકરીઓને અભ્યર્થ પળાવવા માટે અને સદ્ગુણી બનાવવા માટે આગળ બતાવ્યા પ્રભાવોનાં લક્ષણોવાળા પુરુષોની જરૂર છે તેવીજ રીતે આપણી કન્યા ઓને પણ સોગ વર્ષ સુધી અભ્યર્થ પળાવી યોગ્ય ગૃહિણી બનાવવા માટે પતિપરાયણ સાધવી બાકીની સોળત કરી આપવાની આવશ્યક જરૂર છે. સર્વ શુભ સંસ્કારોથી વિશુદ્ધિ વિદ્યુથી બાકીના પોતાના સદ્વર્તનની હાપ આપણી બાળાઓના કોમળ અને નિર્ભય હૃદયમાં ધણી સારી રીતે પાડશે. અને તે સાથે જાગૃતિ તરફથી પણ નીતિ અને ધર્મ સંબંધી વિચાર તથા સદ્વિચાર તરફ ધક્કા લગાડીને આનંદાન તથા સંમત જલિનરત કરવામાં આવશે તો આપણી ધારણા સર્વાંશે સફળ થશે એ નિઃશંક છે.

મદરથી ! આપણી કન્યાઓનાં કોમળ સ્વભાવને કમળાંજલી બાકીઓજ હોય છે. પરંતુ કોમળાંજલી ધોરણ પાત્રાત દેશોના જેટું (આ પુરુષોના સરખા દેહ ગણાય છે તેટું) આપણનાં આવે છે તે આપણને સર્વાંશે અનુકૂળ નથી તોપણ જ્યાં સુધી રાષ્ટ્રીય સુધારો થાય નહીં ત્યાં સુધી ઉપર જણાવ્યા પ્રભાવે આપણો (વાહુગ્યા) કોમળ, અથવા બાકી કોમળી પતિ પરાયણ નીતિ નિપુણ બાકીઓના સદસસ કરી આપવાની આવશ્યક જરૂર છે. આવો સદસસ યોગ્યેજ કદાચે કરાવી આપવામાં આવે તો પારસખણી કરતાં પણ અધીક લાભ થવા સંભવ છે, કારણ કે પારસખણી તો લોકોને સોડું બનાવી ચકે છે, પણ પોતાનું રૂપ બનાવી ચકે નહીં. પરંતુ આ પતિવ્રતા બાકીઓ તો આપણી બાળાઓને પોતા રૂપ બનાવી ચકશે. અને તેમ થશે એટલે સંસ્કાર સુધારવાને અન્ય કોઈપણ ધર્મનાની જરૂર નહેશે નહીં, માટે દરેક પ્રકારે સારી સોળત કરાવી આપવાની જરૂર છે.

મહારાજા ! દાસમાં પણ અવધારી [ખાકાચાઉતું, વેદાચાઉતું, શીવચાઉતું, હોશી ઉઠેલાઉતું, અને વહેમ મુક્ત થવા વિચેરું] જ્ઞાન આપવામાં આવે છે. છતાં પણ સંપૂર્ણ અસર થતી નથી. તે યજ્ઞ યોગાચેના હસ્ત જઘન નદી દોવાથી વધુ વીંતાર કરી અમર્ય વખત નદી રોડમાં એટલું જ કહેવાની રજા લઈ છું કે, સોળતાના પ્રયોગનો બંધાવત કરવાની દાસીની જરૂર છે. કૃતિ.

વિજ્ઞાનસાહિત્ય શાસ્ત્ર—મહેમદાવાદ.

“ તા. ૨૮-૧-૧૬ ને રોજે અમારે પંચમાં યજ્ઞેલા કરાવતી વીગત. ”

૧ થી મહેમદાવાદ વીજ્ઞાન આપવા વિચેરુંક દેવતા ૧. ૫૩૦—૦—૦ તથા દાસી આજ્ઞાનો કસર કરી નીચે પ્રમાણે યોગ્યાની વીગત.

૫૨) જનશાસ યોગીઆ	૫૨) મમનશાસ પુરુષોત્તમદાસ
૫૨) રીસચંદ	૫૨) મુનીઆસ નેદાઆ
૫૨) વીજ્ઞાનસાહિત્ય	૫૨) મોહોશાસ પાનાચંદ
૫૨) અમરતલાસ નેદાઆ	૫૧) મમનશાસ પરશુદાસ
૫૨) દાસીઆ પુરુષોત્તમદાસ	૫૧) યોગશાસ નાથાઆ
૫૧) મોગીઆસ નેદાઆ	

૫૩૦—૦—૦

૨ તથા કેળવણી માટે એવે કસર કર્યો છે કે, મહેમદાવાદમાં વખત વીજ્ઞાન આપવાના હોશ તથા હોડીમાં મુજબતી અથવા હજિજ રૂપમાં મહેમદાવાદમાં અર્થે ત્યાં સુધી દરેક મરીયાતી ફી, તથા ધોરણમાં દાખલ થવા વખતે જોડતી યોગીઆ દેવતામાંથી આપતી ને માથે જે તે રૂપેના માસરોને ખાત આપતી કે, ફી, અને યોગીઆના પૈસા હોડીમાં જાય નહીં અમત, વીગતવાર જીવ આપીને સેફ્ટરી પામેથી મંગતી રો.

૩ મીયાનાં નાણાં માટે જમા મુકેલી રકમોમાંથી અનુક્રમે રકમ ઉધારી. અને નેતે લીસામ સેફ્ટરીએ, તથા દરેક આનેદરે કાસતી સુદી ૨૨ રજા કરેલા.

૪ દેવતા ઉપજ વધારવા માટે નેતે કસર કામ એટલેજ કરવામાં આવ્યો છે કે, હોડીના લખમાં પંચ રૂપીઆ રેસ અને દરેક નાતે એક રૂપીઆ રેસે. ઉપર મુજબ કસરો થય છે.

વીજ્ઞાનસાહિત્ય શાસ્ત્ર
ઓ. સે.

તેનું મુખ્ય કારણ એનું સમજવું છે કે, આપણે જાતા વર્ષ ઘણા કાબેલ ખનેસો છે. એટલે માત્ર વંકાના બોલવાથી સોઆપને તે પ્રમાણે વર્તન કરે તેને બોલો રહ્યો નથી, પણ વંકાના કર્તવ્યનો તપાસ ઘણી બાદીકાઈથી કરે છે, અને કહેણી પ્રમાણેજ કરણી તથા રહેણી લુએ છે તો તેનું અનુકરણ તુર્તજ કરવા મંડે છે. સેલામાટેજ ધમ બારના ઉપભવરા માટે આપણને એવા પુરૂષના સોજાતની જરૂર છે કે તે પોતે સ્વાર્થ ત્યાગી હોય બોલવા પ્રમાણેજ આંલનારો અને સમાજના હિતમાંજ પોતાનું હિત ખાનનારો (આવેરુદ્ધ મનુદ્વેગ સમ માવજ્જરાચરે । અહં મમપારેત્યજ્ઞ, પરોષમં સ. ઉચ્ચતે ॥) એટલે કોઈથી વેર વગરનો, કોઈ પ્રકારના ઉત્તેજ વગરનો, અને પ્રાણીમાત્ર ઉપર સમ દ્રષ્ટિ રખનારો, તથા હંભરો ઉપકાર કરવા છતાં મેં કર્યોનું, અંગર હું કરું છું એવા મીઠાશામીમાન વગરનો, અને અક્રોધ વેરાન્ય જિતન્દિત્વ, સમા દંપા સર્વજન મિયત્વ । નિર્લોમદાતા મયશોક હતાં જ્ઞાનો જનાતાંદતા લક્ષર્ણવ ॥ આવાં લક્ષણોવાળા પુરૂષોના સોજાતની જરૂર છે. માટે તેના પુરૂષોના અકુચ નિચે બાળકથી માંડીને દેહ કોશેજ મુશીના વિદ્યાર્થીઓને મુક્યામાં આવશે તોજ આપણી સર્વ પ્રકારની ધારણા સફળ થશે, અને ત્યારેજ આપણે અસ્યર્થનો હેતુ સપવારો, કારણ કે સોજાતની અસર જડુ બળવાન હોય છે. તેના પુરૂષોજ પોતાની છાપ એતર્થ ઉપર સ્થરી રીતે પાડી રાકશે, તથા (પચાવરોતતો વર્ષે, પૂના- નારીજી પોઢસે । સગત્વાહત વિવૌતૈ, જાનોવાત્કુશલી મિયક- ॥) શુદ્ધતા અપ્સેતું પશુ પરીપૂર્ણ રીતે પાલન કરાવી પચીસ વર્ષ સુધી અક્રમથી પાળવાનું ધોરણ પણ હામલ કરી રાકશે.

અહરો ! જેવી રીતે હોદરીઓને અસ્યર્થ પળાવવા માટે અને સદ્ગુણી બનાવવા માટે આમજ બતાવ્યા પ્રમાણેનાં લક્ષણોવાળા પુરૂષોની જરૂર છે તેવીજ રીતે આપણી કન્યા ઓને પણ સોજા વર્ષ સુધી અસ્યર્થ પળાવી યોગ્ય મુદિથી બનાવવા માટે પતિપરામણ્ય સાધવી બાઈની સોજાત કરી આપવાની ખાસ જરૂર છે. સર્વ શુભ સરેકારોથી વિજીવિત ત્રિહુધી બાઈઓ પોતાના સદર્શનની છાપ આપણી બાળાઓના કોમળ અને નિર્દોષ હૃદયમાં ધણી સારી રીતે પાડશે. અને તે સાથે આગાપો તરફથી પણ નીતિ અને ધર્મ સંબંધી વિચાર તથા સદનિધા તરફ લક્ષ લગાડીને ખાનપાન તથા સંમત બંધિજરત કરવામાં આવશે તો આપણી ધારણા સર્વાંશ સફળ થશે એ નિઃશંક છે.

અહરો ! આપણી કન્યામાળાઓમાં કેવલગ્રી આપનાર કેળાવણી બાઈઓજ હોય છે. પરંતુ કેળવણીનું ધોરણ પાયાત દેહોના જેવું (એ પુરૂષોના સરખા દહ ગણાય છે તેવું) આપવામાં આવે છે તે અપજાને સર્વેશ અનુકૂળ નથી તોપણ જ્યાં સુધી રાષ્ટ્રીય સુધારો ચાલ નહીં ત્યાં સુધી ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે આપણી (વાણીયા) કોમની, અથવા આજણી કોમની પતિ પરામણ્ય નીતિ નિપુણ બાઈઓના સહવાસ કરી આપવાની ખાસ જરૂર છે. આવો સહવાસ ઓરીએ કસાકસે કરાવી આપવામાં આવે તો પારસમણી કરતાં પણ અધીક લાભ થવા સંભવ છે, કારણ કે પારસમણી તો સોજાને સોનું બનાવી રાકે છે, પણ પોતાનું રૂપ બનાવી રાકે નહીં. પરંતુ આ પદિત્તા બાઈઓ તો આપણી બાળાઓને પોતા રૂપ બનાવી રાકશે. અને તેમ થશે એટલે સંસાર સુધારવાને અન્ય કોઈપણ પ્રયત્નની જરૂર રહેશે નહીં, માટે હરેક પ્રકારે સારી સોજાત કરાવી આપવાની જરૂર છે.

મદતથી ! હાથમાં પણ અવધારીક [પાકાચાંદુ, વેલચાંદુ, ટીવરાં, હોમરં
કહેરાં, અને વડેન મુલ વગા વિગેરે] ચાન આપવામાં આવે છે. છતાં પણ સંપૂર્ણ
અંશર થતી નથી. તે કારણે જોતાંજોનાં લક્ષ્ય બદલ નહીં હોવાથી વધુ વીસાર કરી અમુલ્ય
વખત નહીં રોકતાં એટલું જ કહેવાની રજા લઈ છુ કે, રોગાતના પ્રયોગનો અંદાજત કર-
વાની દાકષીણ જરૂર છે. ઇતિ.

વિગ્રહાસ અભાષ શાહ—મહેમદાવાદ.

“તા. ૨૭-૧-૧૬ ને રોજે અમારા પત્રમાં થયેલા ફરાવની વીગત.”

૧ થી મહેમદાવાદ વીકા ખામવા વિગેરે ૧૬ના ૩, ૪૭૦-૦-૦ તથા ૮૬ના
આજને ફરાવ કરી નીચે પ્રમાણે જાહેરાતી વીગત.

૫૨) અમલક મોતીભાષ	૫૨) મમલકાલ પુરોતમદામ
૫૨) હીરાચંદ	૫૨) મુનોલકાલ નેદાભાષ
૫૨) વીરલકાલ કુભાષ	૫૨) મોદોલકાલ પાનાચંદ.
૫૨) અમલકાલ નેદાભાષ	૫૧) મમલકાલ વરમુલકામ
૫૨) કાલાભાષ પુરોતમદામ	૫૧) હોરાલકાલ નાચાભાષ
૫૧) મોતીભાષ નેદાભાષ	

૧૭૦-૦-૦

૨ મહત્ત કેળવણીને માટે એવે ફરાવ કર્યો છે કે, મહેમદાવાદમાં વસતા વીકા ખામવાના
હોરા તથા હોડીયા મુજબતી અવશ્ય હમિલ રૂબમાં મહેમદાવાદમાં બધું ત્યાં મુખી
દરેક મલીકાની ફો, તથા ધોરજમાં દાખલ થવા વખતે જોઈતી ચોપડીયા ફરાવાથી આપતી
તે બાંધ જે તે રૂબોના અસરોને અમર અવધી કે, ફો, અને ચોપડીયાના રેસા હોરાઓ
પાસે નહીં અમલ, વીગતવાર બીજા અધીને સોંપી પાસેથી અંગારી છે.

૩ મીઠાનાં નાણાં માટે જ્યાં મુકેલી શામોઆથી અનુભવે રકમ ઉપાડી. અને તેને
હીમત મોકરેટરીએ, તથા દરેક ખાતેદારે કારતીક સુધી ૧૨ રજુ કરવો.

૪ ફરાવી ઉપજ વધારવા માટે નોંધ ફરાવ ફરાવ એટલેના ફરાવામાં આવ્યે છે કે,
હોરાનાં લગ્નમાં પાંચ ફરાવ લેવા અને દરેક ન્યાતે એક ફરાવ લેવો. ઉપર મુજબ
ફરાવો લેવા છે.

મુસ્ત—તા. ૨૩ જાન્યુઆરી ૧૯૧૬.

પ્રથમ કેંગ્રેસની વિજયતાને તેના મતાપે મુસ્તી વીસા ખડાચતામાં
અણુધટતા હાનોંકારક રીવાજે બંધ કરી કેલવણીના કાંમમાં
તુરતાતુરજ લસએલી રૂ. ૪૫૦૦) ની રકમ.

જો ખરા ઉત્સાહી અને દરેક સારા કામમાં શાતીનું હોત સાચવનાર કહીએ તો રા. રા.
શેઠ નાનુભાઈ યેલાભાઈ ટાઇપવાળાજ છે જો તેમણે હમણાં મુસ્તના શાતીભાઈએને નીંદ્રા-
માંથી જાગત ન કીધા હોત તો હજી પણ કેંગ્રેસની નીંદ્રામાંજ રહેતે પણ એ નીંદ્રા
જાગડવા સારે કોંગ્રેસની સમજ મધ્યસ્થ કેલવણી ચોસાકરી રૂંડમાં ર. ૧૦૦૧) તથા મુસ્ત
મધે મુસ્તી વીસા ખડાચતા શાતીના કેલવણી રૂંડમાં રૂ. ૧૦૦૧) આખાનું જાહેર કીધું
તેથી આકર્ષાઈ મુસ્તમધે પરદેશગમનો પ્રથમ માર્ગ પુલ્કેા મુકવામાં એજ ન્યાલના શેઠ
નરોમદાસ માણેકલાલ કે જેવણે મુસ્તનું પ્રથમ વણીકમમાંજ જમાડી પરદેશગમન કરના-
રાંમાંને પાવન કરાવ્યા અને શાતીમાં દાખલ કરાવ્યા તેવણના તરફથી તેવણના ભત્રીજા
શા. વીંઠલદાસ પ્રાણજીવનદાસે રૂ. ૧૦૦૧) જે આ શાતીમાં નાહક પડી રહ્યા હતા તે આ
રૂંડમાં દાખલ કરાવ્યા છે.

હવે જો રૂપીઆની બચરથા કરવા સાર મુસ્ત મધે મોર. નાગેસ્વર. હમનની વાડીમાં
તા. ૬ જાન્યુઆરી. સને ૧૯૦૨) ના પોસ્ટ ચુક ૫ રૂંડેને રોજ સમસ્ત સાબરનું (૫૫)
મહું હું. જે વખતે ઉપરના રૂ. ૨૦૦૨) ની સાથે નીચે મુજબ રકમો બરાબ છે. વળી જો
રૂપીઆ બરવામાં પ્રથમ પહેલ કરનાર શેઠ જમાવાળા દાઆભાઈ મુલાબદાસ તથા મજવાળા
કાશીદાસ ત્રિભીવનદાસને આશિય વચન આપવામાં આવે છે કે ખીન આનાગાનીએ નીચે
મુજબ રાખાત કરી છે.

રૂંડમાં રૂપીઆ બરનાર મહારાષ્ટ્રના નામવાર યાદી.

૧૦૦૧) શેઠ નાનાભાઈ યેલાભાઈ ટાઇપવાળા	૭૫) શેઠ સુનીલાલ માણેકલાલ કણીઆ
૧૦૦૧) શા. ત્રીતામદાસ માણેકલાલ	૬૧) શેઠ દાઆભાઈ કાસીદાસ કણીઆ.
૫૦૧) જમાવાળા દાઆભાઈ મુલાબદાસ	૫૧) શેઠ મોરતીરામ કાશીદાસ.
૪૫૧) મજવાળા કાશીદાસ ત્રિભીવનદાસ	૧૦૧) શેઠ જમાવાળા હજારામ રેશમવાળા
૨૫૧) સુનીલાલ યેલાભાઈ રેશમવાળા.	૫૧) શેઠ પરશુદાસ દયાબદાસ કીનારીવાળા
૨૦૧) શા. પ્રાણજીવનદાસ માણેકલાલ	૫૨) શેઠ જોતબનદાસ જમાવાળા મજવાળા
આનંદચી	૫૨) શેઠ નગીનદાસ રસીકદાસ કણીઆ
૧૫૧) શા. લલુભાઈ નારજીદાસ મુકેસેવર	૨૫) શેઠ વીજુભાઈ મોરતીરામ. પડવા
૧૫૨) શેઠ. હવેરદાસ મંગાદાસ કાપડીઆ	૨૫) શેઠ મુલચંદ દયારામ મુખત્યાર
૧૫૧) શેઠ વલ્લભદાસ આતમારામ રેશમવાળા	૨૫) શેઠ હોટાલાઈ કાશીદાસ
૯૧) શેઠ દાકારદાસ હવેરદાસ કાપડીઆ.	૨૫) શેઠ આતમારામ જમાવાળા રેશમવાળા
૭૫) શેઠ જવેરદાસ મંગાદાસ કણીઆ	૨૧) જુરાભાઈ માણેકલાલ કણીઆ
૭૫) શેઠ દાકારદાસ નવલદા.	૧૫) શેઠ પસુભાઈ દાઆભાઈ રેશમવાળા
૭૫) લેન પ્રેસના મેનેજર શેઠ વીંઠલદાસ	૧૫) શેઠ દુલબદાસ આતમારામ
કીનારાઈ મેહસી	૧૫) શેઠ દાઆભાઈ દયારામ
જુલથી આ લીસમાં રહેલાં નામોનાદ આવેથી જાહેરમાં મુકવામાં આવશે.	

સાચા સલાહદાતા મુનીશાસ વાગ્દેવ દાસ.

એ પ્રમાણે કાલ આ ફંડને બદલ મળી છે અને તે છતાં પૈસુ એ ફંડને વધુ મદદ ની જરૂર જણાવાથી એજ વખતે નવો મુધારો ઘાસડ કરવામાં આવ્યો કે આપણી ન્યાતામાં શ્રીમંત (અમરજી) શ્રી ન્યાતા કરવામાં આવે છે તે દાલતા કમલાબાને અનુરૂપ લાભનું નહીં હોવાથી અત્યાર પછી કોઈને ત્યાં એ શુભ પ્રસંગે આવે તો ન્યાત કરવી નહીં અને તેના બદલામાં રૂ. ૨૫) અંક ખરીદી આ (૧૬૬)માં ભરે; એ ન ભરે તો ગોર તેને ત્યાં ધરની ફોર્મ કરાવે નહીં એ દસવ સરોતુમતે (૧૬૬૨ નવે). ત્યારબાદ બીજો દસવ એ ફરતરે નોંધવામાં આવ્યો છે કે હવે પ્રસંગે વસ્તુઓ રૂ. ૧૦) તથા રૂ. ૧૦) આપણે ન આવે; ન આવે તો ગોર અર્ધ કોપા કરાવે નહીં. વળી ત્યારબાદ દસવ ત્રીજો એ કે આલીસ વરસની અંદરના કોઈ મધુ સખસના મરુત્તી ન્યાત કરાવે નહીં અને ગોર ન્યાતના નોતરાં રૂ. ૧૦) એ દસવ પસુ સરોતુમતે (૧૬૬૨ મે) છે વળી ૧૬૬૩માં ભરેલા રૂ. ૧૦) આપણે સાલના મુદ્દા ૧૬ ૩૦ સુધીમાં લેવા; હવેનું છે ત્યારબાદ એ રૂ. ૧૦)ની રકમ પૈસા ૫૨ રૂ. ૧૦) સ્વવસ્થા કરવી તે (૧૬૬૨ ધીમાર) કરવા-હી સમજવું મજબૂર છે.

લી. કુવાગીર કંઈક જાણકાર લગાડ્યો.

મુળી વીરા ખડાપતા.

૨૧. ૨૧. સુનીલાલ તારાચંદ દલાલના લવનનો ટુંક વૃત્તાન્ત.

નહીયાદ મુઠામે ભગવતી આજી પ્રથમ પરિવારે લેવાય ગયા અંકેનું આવ્યા બાદ તે સહાઈ બીરાજાના કપેલ કનૈયા સ્વરામજી ને યાત્રિકિનિચિત્ત તે મનાના પ્રમુખની છ. દીપ્તિ ટુંક દેવાલ આપતો એ અરથાને નહીં મળતા તદન ઉમિતજ લેવાશે. એમને જન્મ સંજન ૧૯૧૧ ના બાદરજી શુદ્ધ ૧૫ ને ઊંચે નહીંવાર મુઠામે પોતાના અગાધે ત્યાં ચડે હતા. એ પોતે અત્યંત આનંદજ વળી હતા. તેમના દાદા ત્યાંના લેણાના શેઠ હતા ને સૌંધ રૂ. ૧૦) તરતના આડીઆપણું કમીકન એમનું તેમજ દલાલની કામ બાંહેધારી તે વખતે પસુ કરૂદ હોવાથી તેમની સિદ્ધિ સ્વધામજી સાચી મળતી હતી પણ તેમની કલસ-વસ્થામાં તેમના કેટલાક સાહે આડીઆપણે બાગવાથી પોતાના કમનમીએ પોતે પોતાના કામજી જાનનાં કમુર સીસવ દેવના બાદ નીચે આપી મળા હતા ને પોતા વજનમાં તેમનું મરુતુ થતાં રાત્રેથી સુનીલાલગણના પીગણને તે દેવના બાર મેંમેલો પડેલો હતો ને જરી-આજીએ પોતાના ઊંચક કદકા પડ્યા હતા તેમ જરીય પેર જાણ્યા છતાં આડી કંઠી સિદ્ધિએ રાત્રેથી સુનીલાલગણ પોતાના છે તે તેમનામાં રહેલા ઉંચા મુલ્યને આભારી છે એમ કયા સિદ્ધિ અગાધારથી રૂ. ૧૦) નથી ને તે આજ નીચે રમુ કરેલ કંઠીક વિમોહરથી વાચના પસુ પાનમાં આવ્યા વિના રહેશે નહીં એમ અમાર માનવું છે.

તેમનાં આનંદિય આજરમાં રહેલા હોવાથી રાત્રેથી સુનીલાલે દસ વર્ષની ઉંમર સુધી પોતાનો મુજાણી પંચમજ પોતલ સુધીજ અગાધ આનંદ કર્યો હતો. ત્યાર બાદ તેઓ નહીંવાર આવી તે વખતની ત્યાંની ઉદેશ એએવાની મુદર નિઠાગમાં લાખન ગયા કે જેના હેઠા ખાસતર તેમના અમદા અનુમતિજ નરમીયલ પારેજ હતા. ત્યાં તેમને ૧૦ થી

૧૪ વર્ષ સુધી અભ્યાસ કર્યો કે જે દર્મ્યાન તેમને બેઝા કીટ્ટીકટ, ૬૩ તરફથી સ્કોલર-શીપ મળતી હતી.

સાર બાદ તેમનાં ખાતાખિતા સંવત ૧૯૨૬ ની સાલમાં ખાતર સુધી નડીઆદ આવી વસ્તી દત્તા, ૫૬૧ એ વર્ષ સુધી અમતાચાદ હાઇસ્કૂલમાં અભ્યાસ કરી તેઓ સોળ વર્ષની નાની વયે સને ૧૯૭૧ ની સાલમાં મેટ્રીકપુરેસ્કન પરીક્ષામાં પાસ થયા. મળ્યોજ તેમને મળીતરાચના વિષય તરફ વધારે શોખ તેમજ અભિવ્યક્તિ હોવાથી તે વિષયમાં તેઓ પણ હોંશીયાર હતા તેથી મેટ્રીકની પરીક્ષામાં પાસ થયા પછી તેમને પુતાની સીપીસ 'એન્જનીયરીંગ કોલેજ'માં મોકલવામાં આવ્યા ત્યાં તેઓ હાઇસ્કૂલના કરતાં વધારે ઝગડો નીકળ્યા, સને ૧૯૭૩ માં એફ. સી. ઇ. ની પરીક્ષા તેમણે પહેલા ક્રમાંકમાં પાસ કરી ને ત્યાર પછીના વર્ષમાં છેલ્લી એલ. સી. ઇ. ની પરીક્ષામાં પણ ખાન સાથે પહેલા વર્ગમાં બીજે નંબરે ઉત્તીર્ણ થયા. પહેલા એ વર્ષમાં તેઓ ત્યાં સ્કોલર તરીકે ને છેલ્લા વર્ષના ફેબ્રુઆરીથી તે માઇસોર રાજ્યની મોકરીમાં જોડાયા ત્યાં સુધી કોલેજના ફેસલ તરીકે કામ કરતા હતા. તે વખતના કોલેજના પ્રિન્સિપાલ ડાક્ટર કુકને તેમને વાસ્તે એટલે મધો સારો અભિપ્રાય હતા કે જો કે પોતે બીજે નંબરે પાસ થયા હતા તેપણુ તેમણે બોમ્બે ગવર્નમેન્ટ તેમજ નાંદેર ફગવણી ખાતાના ડીરેક્ટરને તેમને વાસ્તે પહેલે નંબર પાસ થનારના કરતાં વધારે મજબુત બચાવણુ કરીને તેમાં તેમણે ચોખ્ખી રીતે જણાવ્યું કે તે પહેલે નંબરે નથી આવી શક્યા તેનું કારણ ખાન એટલુંજ છે કે પોતાની મરીમ અવસ્થાને લીધે ત્યાં સુધી કોલેજમાં પહેલે નંબરે પાસ થયેલા ખીબ બધા હેતુઓ આશરે તેઓ એક વર્ષ વધારે રહી શક્યા નથી છતાં ફક્ત ત્રણ વર્ષ અભ્યાસ કરી પહેલા વર્ગમાં આટલે ઉચે નંબરે ને ખાન સાથે પાસ થનાર તે એકલાજ છે. એટલી બધાગણુ છતાં સાધારણ નિયમ પ્રમાણે મુખ્ય સરકારે પહેલા નંબરવાળાને જમા આપીને તેમને વાસ્તે હંધ કર્યું નહીં. એક રીતે તો તે સુનીલાલ બાઇને વાસ્તે સારજ થયું કારણ કે ત્યાર પછી ચોથા મહીનામાં એટલે ૧૯૭૫ ના માર્ચ મહીનામાં માઇસોર સ્ટેટના ચીફ કમીશનરે ડાક્ટર કુકને લખી જણાવ્યું કે, ૧૯૮૧ ની સાલમાં તે રાજ્યને પહોંચત રાજની પાછો સોંપનારો હતા તેથી કેળવણેલ યુરોપીયન એનજનીયરીંગમાં જેનું કામ કરી શકે એવા કેટલાક દેશી એનજનીયરોની તેમને જરૂર હતી, તે પછી ડાક્ટર કુકની બચાવણુથી સુનીલાલબાઇની ૧૯૭૫ ના એપ્રિલમાં તે રાજ્યમાં આસી-સ્ટેટ એનજનીયર તરીકે નિમણુંક થય, ને ત્યાં તેમને પોતાનું જુદિયજ બતાવવાને સારો પ્રસંગ મળ્યો. અને યુરોપીયન એનજનીયર જેટલું કે બહુ તેથી પણ સાર કામ કરવાની પોતાની શક્તિ સાબીત કરી આપતાં ત્યાં તેમને એક પછી એક સારા બિઠા મળતા ગયા. ને ડાક્ટર કુકે તેમને વાસ્તે કરેલી બચાવણુ અધારે અધાર ખરી પાડી. ૧૯૭૫ થી ૧૯૮૦ સુધી તેમણે ડાસન અને માઇસોર જિલ્લાના છરીગિસન ખાતામાં કામ કર્યું. ને ત્યારબાદ ૧૯૮૦ થી ૧૯૮૮ સુધી ૧૮ વર્ષના લંબી સુલત સુધી માઇસોર સ્ટેટના કુકર જિલ્લાના એક્ઝીક્યુટીવ એનજનીયર તરીકે કામ કર્યું જે વખતે તેમના આર્ગમાં બધા પ્રાંતિક તેમજ હોદ્દાદંડના નવા રસ્તા તેમજ માનિ બનાવવાનું અને જુના રીપેર કરવાનું તેમજ જિલ્લાના નહેરખાતાનાં બધાં કામે કરવાનું હતું તે આસમાં તેમણે એકદરે હોશ ઉપરાંત છરીગિસન રેઝરવોબરોને ફરસત કર્યા, અને આઠ મોલ નવેસરથી બાંધ્યા, તેમજ બરનકને

પાને નવા રેઝરોઅરની જગ્યા રોપી કદાચ કે ભાંધી ચારસો માણસ કરના પડતા વર્ષોદના પાણીને રોપી એકડું કરી સમય અને ત્યાં ૭૦ શીટ ઉંચી પાણી ડેમ બાંધીને ૫૦૦૦ એકર વિસ્તારવાળું અને ૬૫ શીટ ઊંડું પાણી રવી થકે તેનું મંજૂર કરાવેર બનાવ્યું આ સરોવર મુજબના લાનસા સરોવરથી નું બેઠકું છે ને તેની પાછળ વજુ લાખ રૂપીઆ ખર્ચ થયા છે. તે સીધા મલાદુર પાસે ૫૫ ૮૫ શીટ કડુ માર્યું બન બનાવ્યું. આ બધા કામથી ખુશી થઈ આછોર અરકરે તેમને સુવરક-ડેનીમ એનજીનીયરનો કમો આપ્યો આપ્યો-આં તેમણે ૧૮૬૮ થી ૧૯૦૪ સુધી કામ કર્યું. જે વખતે તેમણે મારીકન્વેર્થ ૧૬૨ શીટ ઉંચી પાણી ડેમ બાંધી જે પહેલી ડેમ કરતાં ઘણી મોટી ને દુની-આમાં મહાન મોટામાં મોટા રેઝરોઅરમંતો એક ઘણી ખાસોશીથી બાંધી આપી એમ સાબીત કરી આપ્યું કે ને નરોવર તર આપવામાં આવે તો કુરોપીવન કરતાં ટેકાએ કોઈપણ રીતે કતરણ નથી. આની પાછળ ત્રીસ લાખ રૂપીઆનું ખર્ચ કરવામાં આવ્યું છે. ત્યાં સીમ કોલ્લો માટે છે ને મનુષ્ય બુદ્ધિ કુદરતની કદરે કરાજે નાક કરી થકે છે તેના નમુના તરીકે અરેખર ભેગા લાખ કામ છે. તેથી સતોષ થાપી આછોર સરકારે તેમને "સાન્સભાજી" ની ૧૮૧ કિલોવન કરી અને તેમને વાતને ધણી કંથા અને કાર્ક ૫૫ માણસ બનાવ્યો રીતે મગર થાક એવા કબજેમાં રીપોર્ટ કર્યો. ૫૫ ખરી ખુશી થો એ છે કે એકડું બેઠકું માન મગા કરતા યુનીટાલમાં પોતે સ્થાપના નમુનાએ ને સર-કનાની ઇવત મુતિએ પોતાનું ઇતિહાસ માટે છે ને ત્યાર સરખુ હોય ૫૫ વિના કદાચે તેમની પાસે જા પોતાની ખરી માગણી રખુ કરી થકે છે. યાનિયા દરેક કામમાં તેમણે આજના પદને કામ લેજે, તે માછોર સરકારની મોટરીયા કલ ત્યારે તેમણે ખર્ચવાનાં ખાસે ઘણેદાસ સરકારથી મેળવી આપી યાતિ કર અવગ કષ્ટાર કર્યો છે ને યાતિને મદાને ખાસે પોતાના અખાર નીચે મુકી છે.

સને ૧૯૦૫ માં નરોડા રાજ્યમાં ત્રીસ એનજીનીયરની જગ્યા આપી પડતાં તે યુની-ટાલમાંને જુદાવામાં આવી જે વખતે તેમણે માછોર રોડમાંથી ને વસતી કરતા રાજ કોમી ને ત્યારના ને રાજ્યમાંથી પેન્સન લઇ ત્યાની મોટરીમાંથી ખુબ થયા. પોતાના રાજ્યમાં તેમણે ૧૯૦૫ થી ૧૯૦૬ સુધી કામ કર્યું કે જેને વાતને ત્યાંના ને વખતના રાજ્ય સાહેબ રોમેકમંદ રાજે લખ્યું છે કે "મી. દલાલ એક મંચ-કિસારી અને મજાજ લાવકે કિસાર તરીકે સાબીત થઈ મુકા છે. કીસેલન ખાતાના તેમના ખાતે રાજ્યના મલાન અનુમતી તેમણે આ રાજ્યની ધણી કીમતી સેવ મળવી છે અને કદલી વખતે એન ને એકીસેલમાં કીસે આજીવીયે તેમણે ફરાર કરવા કે કામના કીસેગીજીમાં કોઈ-પણ જાતની ખામી આપ્યા કીસાજ ખર્ચની જાળમાં રાજ્યને મેટા કાલો કરી દીધા."

ત્યારના ૧૯૦૮ ની સાલમાં રોડમાંમાં મોટી રેલ આપતાં કરેલા કદાચ માનને નુસાન પેદાવ્યું તેથી તેની રેલની બંધિમાં કરેલો ખચાવ કરવા કામ કરવાની જગ્યા ને રાજ્યને જાણ ને તેમાં કામ કરવાને ખાસે યુનીટાલમાં ખાસ લાવવા જાણવાથી તેમને ત્યાં સ્પેશીઅલ એનજીનીયર તરીકે તેમ કામ ખાસે એકાદી સેવામાં આપ્યા. તે કા-ખની સીમતા એકલ કામ પ્રમાણે કરેલે રેલની જગ્યાને માં રીપોર્ટ પાણી પુર પાવા રોડમાંથી ૧૨ માઈલ દુર લાન્સ એસે મેટા રેઝરોઅર ૫૮ કામ રૂપીઆને ખાસે

બાંધવાનો છે. રાજેશી સુનીલાલબાઈનાં આ કામ ઉપર ખાસ નીમલુંક કરવામાં આવી છે તેમની દેખરેખ નીચે તેમાંનું અણુ કામ તો શરૂ થયું છે.

રાજેશી સુનીલાલબાઈનાં લગ્ન ૨૩ વર્ષની વયે થયાં હતાં તેમનાં ધર્મપત્ની નદી આદના સારા કુટુંબનાં સુચિસિત બાઈ હતાં. પણ તેમનું તે સુખ ચિરસ્થાયી નીવડ્યું નહીં કારણ કે તેમનાં ધર્મપત્ની ફક્ત ૧૬ વર્ષ તેમની સાથે રહ્યા બાદ સાતમી સુવાવડ વખતે સ્વર્ગવાસી થયાં તોપણ ક્યારે કૃપાથી સુનીલાલબાઈનાં તે સાતમાંનાં ચાર છોકરાં-બાળુ પુત્ર તે એક પુત્રી હયાત છે જ્યાંના એક સુબાઈમાં ચોલીસીટર છે-બીજા અમદાવાદમાં હોજી-યરી ફેક્ટરીના માલીક છે તે ત્રીજાએ પોતાના બાઈનીજ લાઇન એરેન્જમેન્ટ સી. ઇ. ની પરીક્ષા પહેલા વર્ષમાં પસાર કરી છે તે વધારે અભ્યાસ કરવાને ત્યારબાદ પોતાના પીતાના જેવી નામના મેળવવાના હુશાસી વિદ્યાર્થી બનવાનો વિચાર કરાવે છે. ક્યારે તેમની તે ધારણા પૂરી પાડે તે આવા શાંતિ-રહિત હાથે શાંતિ તેમનાં સાર્વજનિક કિર્તિનાં હજી અનેક કાર્યે થવા પામે. આટલું ક્યારે તેમને હાંધુ આયુષ્ય મળે એમ હવેની વખતે બને વિરમીએ છીએ.

તે નરસિંહની આ માસિકમાં છબી આપવામાં આવી છે તે જવાબ વિચારથી કે શાંતિ સુવંદો તે અન્ય બાધુઓ તેનાં દર્શન કરી તેમને પગે ચાલી તેમના બધા નહીં તો યોગ્ય પણ શુભનું અનુદાન કરવાનો પ્રયત્ન કરાવે.

રણછોડલાલ ભોગીલાલ ગોળવાળા.

શુભપત્ની રંગના વેપારી આવકમાં અત્યારે અધીરતા સંધ પોલા આપણી શાંતિના નદીઆદના વતની મી. રણછોડલાલ ભોગીલાલ ગોળવાળા કે જેઓએ મુંબઈની અસાધ્યતા સમાજ તરફથી મળ તા. ૧. ૨ જાન્યુઆરીના દિવસોમાં નદીઆદ સુદામે આપણી શાંતિની કોન્ફરન્સ રૂપે મળેલી સામાન્ય સભા મેળવવાના કામમાં ધંજોળ આગેવાની ભરેલા ભાગ લીધો હતો. તે મહત્વની શાંતિને વિશેષ આગળ આપવાનું બની શકે તે માટે આ જન સાથે તેમનો ફોટો તથા તેમના સંબંધમાં યોડીકે માહિતી આપવાનું હમેશાં ચેતન વિચાર્યું છે.

નદીઆદના વિદ્યાબજારના શાંતિમાં " નદીઆદ " ગોળની સાંખામાં પોંપવાતાં તકના આગેવાન મળ્યાતા. ચા. ભોગીલાલ જવેરદારને ત્યાં સન ૧૯૨૯ ના દાયકા સુદી ૨ તા. ૨૧ ફેબ્રુઆરી સન ૧૯૭૩ ના દિવસે બાઈ રણછોડલાલને જન્મ નદીઆદમાં થયો હતો. સરખાતમાં લગભગ ૧૦-૧૨ વર્ષ સુધી શુભવતી કેળવણી લીધા બાદ સન ૧૮૮૫ ના વરસથી અંગ્રેજ કેળવણીની શરૂઆત કરી અને સન ૧૮૯૦ માં તેઓએ યોડીક વખત અભ્યાસ માટે અમદાવાદ આવ્યા અને તુરંતજ પંધાની લાઇનમાં બન પ્રવૃત્ત થવાથી વડોદરાના દલાબૂરમાં સન ૧૮૯૧ ની સાલમાં તે વખતના તેમના પ્રેક્ટિસર મન્નર અને એક જર્મન પ્રેક્ટિસરના હાથ નીચે તેઓએ રંગના દાગમાં લગભગ બે વર્ષ રહીને પુરવં શીક્ષણ મેળવ્યું અને તુરંતજ વેપારી લાઇનમાં જોડાય તેજ લાઇનના પંધાની કેળવણી અર્થે જુદી જુદી જર્મન, સ્વીટ્ઝરલેન્ડ, તથા બેલ્જિઅમ વેપારીઓની પેઢીના અર્દીના પ્રતિનિધી રૂપે જનરલ મેનેજર અને સુપરવાઇઝર તરીકે ધણું સાફ કામ બનવીને પોતાના માહીતીને સારો સતોપ આપ્યો, આ પ્રસંગે તેમને વખતો વખત હિંદુસ્તાનનાં ધર્મોપચારો

रा. रा. रज्जुभाइराज कोमीराज गंधवाणा.

મુખ્ય મુખ્ય સંદેશોને જાણના પ્રસંગે ચાર ચાર ઝામ થશે કે જેથી તેમના અનુભવી શાસ્ત્રમાં મોટા હમોરો થયને બાકી આવ્યું હતું.

મી. રજુડોડગાલ નાં જાતિય પરિવર્તનમાં જેથી વિશેષ આવેલા છે તેમાં જોઈ શકાય છે કે તેમનો જાતી સ્વભાવ થોડો ચીવટગળ છે. અને પહેલાં કારની પરીવર્તન માટે તે કામની પાછળ ધંધલા રહેવાનો તેઓ આજ મુજબ ધરાવે છે આ મુજબ તેમને તેમના ધંધામાં થજોળા ઉપયોગી નીવડેલા અને રમતા વેપારનો લાભમાં તેઓ યોદ્ધા વરમેદમાં એટલા પરિવર્તન જણાય કે જે કાળમાં (વડોદરાનું ક્ષામૂવન) તેમણે અગાધ સર કર્યો હતો ત્યાંના પ્રીન્સીપાલ તરફથી તેમના આ ધંધાના આરા હાલને લઈને સન ૧૯૧૪ ની સાલમાં ક્યા જૂરનમાં માનક લેકચર તરીકે કામ કરવાનું કંપાડી લેવાનું તેમને કહેવામાં આવ્યું અને તે તેમણે સારી ઉચ્ચથી ફટકા લાગ્યા વખત સુધી જાળવ્યું અને તે આતાની પોતે લીધેલી તાલીમનો મદદો તેના યોગ્ય રાજ્યમાં કેટલેક ફરજો વાળી આવ્યો.

સન ૧૯૧૪ નું બોટીંગ અને જર્મન વીમલ્ટ સ્વરૂપ વેપારી આવકને જુદી જુદી દાસાઓનું માન કરવાનાર નીવડ્યું છે જેમાં રમતા વેપારમાં તે ફટકો જોઈએ તેવું પણ સ્પષ્ટ અને વિશાળ પત્ર ફેરવણ મળે છે, આ સમયમાં એક ખરા ક્રેડિટ બાજુ વેપારી તરીકે મી. રજુડોડગાલ આમળા આવેલા આવજી જોઈ શકાય જોઈ તે તેમની બાકીરથી અને તે ધંધાનું પાકડ ધોળને જાણી છે.

મી. રજુડોડગાલનું આ અનુભવી શાસ્ત્ર અત્યારે એટલું તો સારું જોઈ શકાય છે કે રમતા વેપારમાં તેમના વાજની કાંઈ કાંઈએ જાળવણ કરી તેમની કાર્ય દશના એટલે સુધી શક્યમાં વધેલી દેખાય છે કે મોટા મોટા વેપારી અને દલાલ તેમના વંધાઓના ફાં મો કાવતી વખતે રોજના એક વિષયનું જાહેર કરી તેમને લગાડ તરીકે નીમે છે અને તેના વંધાઓની આવકમાં તેમના નિવસણત રીતે કામ જાળવી ઉત્તમ પડાને સ્થિતિ સતેષ આવે છે.

ધંધાની જાણતમાં મી. રજુડોડગાલને એક નાકોડ વેપારી તરીકે અત્યારે આમણ આવે શા જોઈ એક દાનિયન તરીકે આપણને ખબરી મેલાનું અને તે રમતાની છે તેમજ તેમની મામ દેવ અને દાનિ પ્રતેથી આવનારો સંબંધી તેમના અત્યાર સુધીના કામોનું નિરીક્ષણ કરતું જાહેરનું જણાય છે મી. રજુડોડગાલની ઊંચ બાવળ કાંઈકી નહીં પણ વરેલે થયા જવાર આવેલી છે. તેઓએ અત્યારથી લીધેલાના એક પુણ્યથી જીવન મુજબ રચના માંડ્યું ત્યારથી. તેમના એક એક પરીચોનનો તેમને યોગ્ય છે દીક્ષીની મુજબતી ધોળે-કમ સભા, મુજબતી રકમ, કાઠિયરી, કાઠિયાની કામોદર રતનકરી લાખેલી ત્યાં રૂબ અને અત્યારમાં તેમના કામોદરની મુજબતી સભાને સમજાવતું જીવનથી થતું તેમના મુજબતી રચના મુજબ છે. વતર લીધેલાના ધંધા ખરા મુખ્ય મુખ્ય કામોમાં મુજબત નિયમી આપણા નહીં જાતની દાનિયનથી અને ત્યાં રહેવાસીને અત્યારે જે સરકમત મળે છે અને સારાર થાય છે તે સમજું આ મુજબ લીધેલાના રગ છે આનું પરીણમ તેમના માટે એટલું તો માન કરેલું આ આનું જોઈ શકાય છે કે કાંઈકી જેવું એક મોટા કહેરમાં સન ૧૯૧૨ ના જર્મીમાં ઉપેક્ષામાં મર્ફમ કહેરનાકરી તાબોથી વખતે નાખવાર સુદેશકાને મુજબતમાં આપના માટે મુજબતથી જોઈ એક સારી મીટિંગ થયેલી તેવું પ્રમુખપદ મી. રજુડોડગાલને આપવામાં આવ્યું હતું. વિષય મર્ફમ નાખવાર જોખને અત્યારે પધારેલા ત્યારે તેમને ત્યાંના મુજબતી કહેરોના તરફથી થત અપવાતી મળેલી મીટિંગમાં પણ

તેમને પ્રમુખ તરીકે કામ બજાવતું પડ્યું હતું એ રીતે તેઓ ત્યાંના મુશ્કેલી વર્ગમાં એક-લાતે આગળ પડતા અને નાણીતા સહ પડ્યા છે કે તેમનાં જીતમ કામેની સેવા તરીકે તેમની સારી પીછાણ કરવામાં આવે છે.

મી. રજુહોડકાણની યાત્રિય બાવના પણ ઘણી લંચી છે અને તે આપણે હાલ દુર-તના દાખલાથી અનુભવી છે. આ સિવાય પણ તેઓ પ્રસંગાત્ યાત્રિકીતના કાર્યોમાં મુજ-થાત બાગ સેવા આપ્યા છે. અને મથાસકિત મોગ્ય ફાળો યાત્રિને આપતા રહ્યા છે નહી-યાદમાં દયા વિચા-અક્ષયતાઓની એક જ સરેયા "અક્ષયતા સુમેચ્છક સભા" ચર કરવામાં તેઓ એક આગેવાન પૈકાનું દત્ત.

આ સીવાય નહીયાદમાં પીછા અક્ષયતા પ્રથમ એકલાના પંચ સમસ્ત કે ને તકમાં મી. રજુહોડકાણ આગેવાન તરીકે કામ કરે છે તેણે પોતાના એ તકમાં કેળવણીના રૂલાવા માટે કેટલોક અગ્રણ્ય ખર્ચો કરી કરીને તેમ પીછા રીતે સારું ફંડ કરીને પટલ હતું છે તેમજ યાત્રિના બહારથી આવનાર વિદ્યાર્થીઓના અભ્યાસની ખર્ચે રહેવા કરવાની સગવડ માટે એક બોર્ડીંગ પોતાના તક તરફથી ઉઠાડવામાં આવ્યું છે, ને સન ૧૯૧૨ થી ચાલુ છે તે તેમના પ્રયાસનું જ ફળ છે. આગેવાને નજીકવાને ખુદી ઉપજે છે કે આ બોર્ડીંગની મોજના થકાં મી. રજુહોડકાણે આપણી સમસ્ત યાત્રિ પ્રત્યેની લગ્ન બાવના દેખાડી આપેલી છે અને બોર્ડીંગના રૂલસમાં છુટ સુધી છે કે યાત્રિને કોઈ પણ ખીલ એકલાને વિદ્યાર્થી આ બોર્ડીંગમાં રહેવાને છુટકો કરી તો અગર ખાસ દાખલ કરવાની જરૂર નજીકે તો તેઓને અમુક સરતે દાખલ કરવામાં આવશે મુજબની અક્ષયતા સભાને અત્યારે યાત્રિકીતની ને કઈ સેવા બજાવે છે તે સંસ્થાનાં મી. રજુહોડકાણ એક આગેવાન સમ્પ્રસદ છે એ રીતે મી. રજુહોડકાણની સેવાઓ કંઠથી સારી રીતે આગળ પડતી દેખાય છે તેમને પોતાની-છઠ્ઠીના પ્રમાણમાં અત્યાર સુધીમાં જીલ જીલ રથેશ્વર અને પ્રસંગે ને સેવાઓ કરી છે, તે રકમ લગભગ રૂપીઆ દસ હજાર કરતાં વધારે થાય છે તેમાંની-રૂપીઆ છ હજારના આકરે એક રકમ કાઠેરમાં અક્ષયતા નિવાસ-તામની એક પર્ષવાળા બાંધવામાં કાઠેલી નજીક છે અને તે થોડા વખતમાં બંધાઈ ખુદો સુધરશે.

મી. રજુહોડકાણની યાત્રિય અને દેસ બાવના અત્યારે ને લગ્ન ચારિત્રમાં બહાર આવે છે તે વિશેષ આગળ વધે અને તેમના હાથે તેમાં સારાં કાર્યો કરવાનું વિશેષ બની યકો તેનું અમે અત્યારે જુદું જુદું છપર પ્રતિ ઇચ્છીએ છીએ.

ચર્યાપત્ર.

એ તંત્રી સાહેબ,

(નિચેના હેવાલ આવતા અરેમાં પ્રસિદ્ધ કરી આજારી કરશે.)

અમારૂં ૩૫૬૧૧, આતરજગા, અક્ષય વિશેષ માસ ૨૧ ના દસા અક્ષયતા વણિહતું પંચ સંવત ૧૯૧૬ ના ૧૧મજુ વડી ૨ ને રોજ મજીદું, ને વખતે યાત્રિના સન્નમોએ યાત્રિ તરફ દષ્ટિ કરી કંઈકે રેમનગર ખાસી યાત્રિ મુમારે કાપડાઓ પહેલા; પણ અર-ગોસની વાત એ છે કે તે કાપડા વાવણ ખાતે મુદાવા છે; એટલુંજ નહિ પણ પંચમાં પડવાઈ કરતા અને ન્યુરીમાં ઉઠતા સન્નમોએજ ને કાપડાઓનું ઉલ્લેખ હતું છે; અને

બરવા દારાવેલ દંડ ભર્યો નથી. તે દું આજ્ઞા રાખું છું કે ઉલ્લંઘન કરનાર સભ્યનો પોતાનો દંડ ને વિદ્યોતેજ્ઞ દંડમાં બરવા દારાવેલ તે બદી છૂં પોતાની યાત્રી કિતેમ્બુ તરિકિની આખરને લાગતા બહુલા અંગમા રહેશે.

બીનું:—હમણું થોડી મુદત ઉપર અગ્રણ મામલું મામલા તેમજ એકવીસ મામલા મોટા પંચમાં બુરીમાં ઉઠતા ચાર સભ્યનોના પુલોના વિવાદ થયેલ છે. જેમાં ઉપક્રમોની ઉપર એક અને બે વરસની અંદરની છે. અને ઉપક્રમોની ઉપક્રમો કરતાં બે વધુ મંદીને નાની છે.

આ વિવાદથી દું માફ છું કે ઉપક્રમ ઉપક્રમના આખા, અને કાલકાલના બંદોના પાર નહિય રહેશે હોવા; કારણ કે તેમના પુરે વરસોડામાંથી કાપવા અને પુરોનાં ચાપા પુરી રણમાંથી મુદત થયાં આથી બાગાનું અવખાનું શું થશે તેના વિચાર કરવાનું વાંચકને સાંપું છું પણ—

૩ આજ્ઞા રાખું છું કે ઉપરના સભ્યનો કે જેઓએ પોતાનાં બાગાનું નાની વચમાં વિવાદ થવાનું મદન ખાટું છે તેઓ એકવીસ મામલા પંચના કાવડનું ઉલ્લંઘન કરવા ખાતર બરવા દારાવેલ રૂ. ૫૨ વિદ્યોતેજ્ઞ દંડમાં બરી માન ખાટવામાં પાછી પાત્રી કરશે નહિ.

બી. દું છું

એક દુષ્ટિએ.

કપડાજી ખડાયતા સમાજની સ્થાપના—મુબાલી અગ્રણતા સમાજના કલમે નવીપાદ મુખામે મળે ત્યાં. ૧ થી તથા ૨ જી બનવસી અગ્રણતાની સામાન્ય સમાજમાં કેમ-વસી સંજોઈ આજ્ઞા અનેક કેટલાએક બાગામાં બેપરથી રણ રેકાથી અનેના અગ્ર-વતા અપુમે બે તેની સ્થાપના કરવાની ભર પારી તા. ૭-૧-૧૯૧૬ તા રાજ સરખાતમાં મેંબામેલ મેંબરોની પ્રાચીન સમા સમાજની સ્થાપના સંજોઈ વિચાર કરવા અનેના બી રમિષ્ણતા મંદીમાં મળી હતી. ત્યારપાદ સમાજની નીમણીત સ્થાપના તા. ૯-૧-૧૯૧૬ તા રાજ દંડા ખડાયતાની વાડીમાં યોગ્ય દાદ કાપે થઈ હતી. તેમાં મેંબર મેંબરોનો વધારે થઈ દાદ એકાંત સંખ્યા ૪૨ ની થયેલી છે.

મેંબરો સીવાય અન્ય શાનિજકો તથા તમમ વિદ્યાર્થીઓએ સમાજી સમાજી પધારી અપુર્વતા આપી હતી.

પ્રથમ કલેવ મી કાટીવર્કની બન્ને વિનય સ્વામી મારે. હોના અને રા. રા. દરમોવનાસ મમનલલ તથા રા. રા. સાંકિવર્ક દપસુખને સમાજ તરફથી નામદાર સ્ત્રી-લેલ સરકારની વધારી તથા બંદેલનાથી ખરે અસરકારક બાપકુ કહ્યું હતું.

ત્યારપાદ સમાજની સ્થાપના, તેમજ ઉદ્ધ, તેની તરફ અને કેળવણી અને તેથી થવા થવડા વિશે રા. રા. વડીલ સાંકિવર્ક દપસુખસ, રા. રા. હરોવાનનાસ મમનલાલ, રા. રા. નાનવર્ક પ્રમુખસ, રા. રા. મોડાલ કોરમલ, રા. રા. આર્થિકભાઈ સામેલરસ તથા રા. રા. પુનમવર્ક એમેપરે કાર્ક બંધ બંધનાં બાપકુ કહ્યાં હતાં.

ત્યારપાદ વિદ્યાર્થીઓને ખરેખર વહેંચણી આજ્ઞા હતાં. અને સમાજ તરફથી પ્રમુખ કારકેને આખાર માની તેઓને પુણ્યદારનો વધારી લીધા હતા. હેવટ રાખર રહેલા મુદ-રથોનો સમાજ તરફથી ઉપાર માન્ય પાદ પાનસોપરી વહેંચી પ્રથમ મેંબર તા. ૧૫-૧-૧૬ ના રોજ સમાજના વધારણ સંજોઈ કમગ્રાહ કરવા મુબાલી સંખ્યા પાદ સમા વીપરનનાં હતી. ૯૭ મેંબરોની સંખ્યા વધીને લગભગ ૫૦ થયેલી આજ્ઞા છે.

અથા વર્ષની લવાજમની પ્રહોંચ.

(લ. ૭૨-૧૬)

૮૫૬ હરીલાલ મુળજીભાઈ	નડીયાદ	૧૮૮૮ દીસચંદ્ર માયાચંદ	બીલોડા
૮૫૭ બાપુજી ભોગીલાલ	"	૧૮૮૯ મુરયોતભદાસ મુરબાઈ	અગદરા
૮૫૮ પ્રજ્ઞદાસ મુણાલાલ	"	૧૮૯૦ કેશવલાલ છોટાલાલ	બુંદેરવા
૮૫૯ મયરદાસ રૂઢનાથદાસ	"	૧૮૯૧ ગોરખનદાસ ત્રીભોવનદાસ	પરેલ
૧૬૦ ગોરખન નેહાલાલ દેસાઈ	"	૧૮૯૨ મુંગમચંદ મુળજીભાઈ	સાવચી
૧૬૧ ચંદ્રલાલ બાપુજી	"	૧૮૯૩ ડાકાભાઈ દામોદરદાસ	મહેમદાવાદ
૧૬૨ ત્રીભોવનદાસ મેચરદાસ	"	૧૮૯૪ હરીલાલ ઝરેરદાસ	ચાણોદ
૧૬૩ હરીવશ્વવદાસ દીસચંદ	"	૧૮૯૫ કરશનદાસ બી. ચાંદ	છોટાર
૧૬૪ મગનલાલ નેહીચનદાસ	"	૧૮૯૬ ગોકાભદાસ મનસુખરામ	વટવા
૧૬૫ નેહાલાલ હરગોવનદાસ	"	૧૮૯૭ દીસલાલ ચેત	મુના
૧૬૬ અમૃતલાલ કાળીદાસ	ઉમરેલ	૧૮૯૮ મધુભોલાલ જમજીવનદાસ	અગદરા
૧૬૭ રમણીકલાલ ન. ખોરેખ	મુંગધ	૧૮૯૯ નાનાલાલ મયુરદાસ	નડીયાદ
૧૬૮ મોણીલાલ પ્રયોતભદાસ	નંદિયા	૭૦૦ જનલાલ માધવદાસ	ઉટખરા
૧૬૯ મોણીલાલ મુળચંદ	અમદાવાદ	૭૦૧ જમનલાલ હારકાંદાસ	નડીયાદ
૬૭૦ મગનલાલ હરજીભાઈ	આનપુર	૭૦૨ જમનાદાસ મુનીલાલ	"
૬૭૧ મોણીકલાલ મયુરદાસ	નડીયાદ	૭૦૩ રમણીકલાલ ઝરેરદાસ	"
૬૭૨ દોશી કેશવલાલ મુનીલાલ	ઝરેર	૭૦૪ ગોરખદાસ હારકાંદાસ	"
૬૭૩ મોંધી નેહાલાલ હરજીભાઈ	ઉમરેલ	૭૦૫ મેહનલાલ હલુભાઈ શેકડીયા	સાવચી
૬૭૪ પરી શેખાભાઈ કુરેરદાસ	"	વાળા	
૬૭૫ પટેલ ગોરખનદાસ પનજી	"	૭૦૬ લલ્લભાઈ મેચરભાઈ	"
૬૭૬ મંગળદાસ જમજીવનદાસ	મોરવાણી	૭૦૭ દોડાભાઈ આતમરામ	સુરત
૬૭૭ મેહનલાલ દામોદરદાસ	અમદાવાદ	૭૦૮ મંગળદાસ હલુભાઈ	"
૬૭૮ મોહોલાલ કાળીદાસ	"	૭૦૯ રત્નકોડલાલ મોતીલાલ	નડીયાદ
૬૭૯ મંગળદાસ ગીરધરલાલ	ઉમરેલ	૭૧૦ છોટાલાલ મોતીલાલ	ભીખુર
૬૮૦ ગોરખનદાસ હરીવશ્વન	ઝરેર	૭૧૧ કાશીદાસ લેખચંદ કુ.	ચોલ
૬૮૧ મગનલાલ મોતીલાલ	મુંગધ	૭૧૨ નાથજી ઝરેરદાસ	ચોલ
૬૮૨ કેશવલાલ રમણીકલાલ	"	૭૧૩ હારકાંદાસ દેવચંદ	સેસાથ
૬૮૩ વીરચંદ સાંતીદાસ	અડાડ	૭૧૪ મગનલાલ બાપુજીવનદાસ	તરેમર
૬૮૪ જીરેલાલ મુંગલાલ	બાદરા	૭૧૫ ચા. હરીલાલ પીતાંગર	નડીયાદ
૬૮૫ નાથજી રખામ	કાંકણપુરા	૭૧૬ ચા. ત્રીમળાલ કાળીદાસ	
૬૮૬ અજીલાલ અમૃતલાલ	આગરા	૭૧૭ ચા. મુગજી મયુરદાસ	
૮૭ જમનલાલ મોતીલાલ	કચટ	૭૧૮ ચા. નાથજી ગીરધર	

ખેતીવાડી માટે પટેલના નાળીયા પંચા.

કે જે કુવામાંથી તથા નદીમાંથી મળે તેટલી ઉંઘાએથી પાણી ખેંચવા માટે દરેક જાતના પંચા કરતાં કૃષ્ણદાસરાજ મજબુત—સાદા ઉપયોગી અને દરરોજના ખર્ચમાં કરકસરીયા છે. અને તે જામદથી, પાણથી, ઉંટથી તેમજ ચોઈડ અને સ્ટીમ એન્જિનથી પણ ચલાવી શકાય છે. કી. રૂ. ૧૭૫ થી ૫૦૦. વધુ ખુલાસા માટે અડધા આનાની ટીકીટ બીડી પ્રાઇસ લીન્ટ મફત મંગાવો કે ફેબ્રુ મળે.

તા. ક:—ને ઉપરાંત અમે દરેક જાતના ચોઈડ એન્જિનો, પંચા, કાનો, ધંડીયા ત્રિનેરે દરેક જાતના મશીનો જુના તેમજ નવા મળીદા આપીએ છીએ, દુરસ્ત કરીએ છીએ, અને ચોઈડી આજના ફરી આપવાનો કંટાળ રાખીએ છીએ, અને અમારે ત્યાં ઉગી કાચે રીના દરેક કામજના નવા પદાર્થો કીડાવતે મળે છે સર્વો.—

અખાડાદ એમ. પટેલની એન્જિનીયરીંગ કંપની
કે. દહીયાપુર, નાની સાથેપરી—અમદાવાદ.

ચોખા

ચોખા

ચોખા

અમે—૧ કાસીદાસ રોચંદ, ૧ હેમચંદ દવ્વાદ, ૧ પીતૌબર જાદવજી, ૧ મહુરદાસ પીતૌબર જન્મ ૪ મહી કોલાના જવદાના દેશ માને સમસ્ત મીલ (ચોખાની) મીલ સંવત ૧૯૬૧ ની સમસ્તી આપુ કરી છે. અમારી મીલના ચોખા મુખર્જી, પુના, અમદાવાદ વિવેરે રૂકાને જમવાપે વેચાય છે. આથી યાનિ મેંડુએને જમવાપે જે જે કામ જમવાપે ખાઈ કરી જુએ. કીડાવન બારે મેલકી આપીયુ અમારે અહીં તોલ (વજન) ઉપર બાવ નથી. આજ આપથી મુખર્જી ખાંડી અજાદ પુનાના પદાર્થ ઉપર બાવ છે અને એ ઉપરથી બી મુખર્જી કીડાવ ચાવ છે. એવકરના નવ-નવન-નવો-પેશ્વ ને રહેરોડકન ચોખા મુખર્જીની અજાદ આપવાપે આપેરે જાનકું જાનવાપે મુખર્જીમાં કરતો.

શા. કાસીદાસ હેમચંદની કુંઠે ની સમસ્તે મીલ.

અમે કાખા—પિરક ચોખા.

વૈદકશાસ્ત્ર શું કરે છે ?

“ ધર્મ, અર્થ, બળ, અને આયુષ્યની ઇચ્છા કરનાર દરેક પુરૂષે વાંછકરણુ

ગૌપ્યનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ

દરેક મનુષ્ય જે વાંછકરણુ ગૌપ્ય-
ધનો ઉપયોગ હમેશાં કરે છે તે
હમેશાં બળવાન અને લાંબી
આયુષ્ય ભોગવે છે. અમોએ તદ્દન
શુદ્ધ તાંત્ર દેશી વનસ્પતિમાંથી
વાંછકરણુ વૈદક શાસ્ત્રના નિયમ
પ્રમાણે બનાવેલ છે. આ વાંછ-
કરણુના ઉપયોગથી ધાતુભાવ
(સ્પરમેટારીયા) તથા ધાતુસંઘર્ષી
દરેક દરદો દૂર થાય છે. પાવાન-

શક્તિ તેજ રહે છે, કળાર, માથાનો દુખારો, ચિન્તા, ઉદાસી, નગ્નગર્હ, છૂર્ણ-
નવર, પ્રમેહ વગેરે દરેક દરદોનો નાશ કરી તેઓના શરીરમાં વિર્યની વૃદ્ધિ કરવા
આ પ્રયોગ ઉત્તમ છે. તથા પુષ્ટિ બળ આપનાર છે.

હીમત એક શીશીનો રૂ, દોઢ. પોષ્ટ ખર્ચ પાંચ આના.

ઠેકાણું—સપ્ટ કંપની.

કાલખાદેવી રોડ મુંબઈ.

ખડાચતા મિત્ર.

પુસ્તક ૨ ભુ.] ફાલ્ગુન શુક્લ પદ્મ એકાદશી, સંવત ૧૯૭૨. [અંક ૫ મે.

જુઓ આ !

(સેખર-સ-લિપિકારી.)

(આશર ખડખડા જેવા, માથુકનો પુર દમામ—આ ચઠ.)

વરુનુચિતિ વિચારો, સર્વત્ર પોલપોલ,	
સત્વ મયું સંતાઇ, (જાતિ) જાણે તુટેડું ઢોલ;	૧
દ્રેષ-દાવાતજ સજખો, ફી ફીતે તે હોતવાય,	
મુખ શાંતિ ને ગૌરવ, બી પેકે હોમાય;	૨
જઘાવાળો તો હતો, એકલવાપો માયો જાય,	
અન્યાય જાણે તો થાતો, મુખથી નવ વોલાય;	૩
ભરમ ભારી તો સખો, ખીસાં ભલે તો ખાલી,	
નાત વસ લેકાવે, કરજની તાજો ગાલો;	૪
એક દિવસની વાડ વાડ, અમારુ સ્વર્ગીય મુખ,	
પછી પોલ મારીને, રાતું રાખીયું મુખ;	૫
તડોતું આત તો ફાટયું, ચામડુ ક્યાં દેવાય,	
છંપાતું જોર જામ્યું, સર્વત્ર લગ્નની લ્હાય,	૬
કુલવાનનો મુત, જાણે મુરખ તે હોય,	
કન્યા તોને તો મળ્યો, અથ જાને સર્વ કાવ;	૭

(અમારા) બાપદાદા મોટા, જે વિચારે મથમુલ,
આગળ નહિં વધવાના, જાણે રંગા માપે મુલ;

મન અમારાં મોટાં, નાત વરે મરદાઈ,

(પણ) સ્વાર્થ સાધવા પુરાં, બીજાં-જાણે મરે અગદાઈ,
વાતો મોટી કરવી, આજલે રાખવું મુર,
અતે વહેતું મેટો, જાણે જાણ અમારું ડર;

ફંડે સમાજે સ્થાપે, એવું કહેવાને શાશ્વત,
જો પૈસા ભરાવા આવે, તો ગનીયું પુરા પાશ્વત;
બાળલગ્ન કરવાના, ભલે વિદ્યાવિત્ત હજીપા,
રીવાજ અમારો બાપીકો, કેમ મૂકી દેવાય;

ફંડે કોઈનો કરવા, મળીયું અમે જરૂર,
શાંતિહિત આદરવા, રહીયું સદા દૂર; ૧૩

ભલે ધીવડ આગળ વધતા, અમારું નહિ એ કામ,
રહેવાના અહીંના અહીં, સુધારાનું નહિ નામ; ૧૪

ગામ બહાર નહિ જવાયે, ભલે વેપાર પલટાય,
અમેએવા અચલા કે દશા નવ બદલાય; ૧૫

હારિદ્ર્ય દેવામાં કુળીએ, ભલે માળીએ લીખ,
ઝાડ્યું તે ન છોડ્યું, એ છે અમારી રીખ; ૧૬

અસિકપત્રો કાઢો, બાવલુ લખાણો આપો,
શાંતિહિત સાધનો! જમીન અહીંથી માપો; ૧૭

નાતવરા કરાવવા, મળીયું મેરેમર,
કુળ આપે તો દોરો, દાખવવી નહિ મોર; ૧૮

કુચલી નિન્દા કરવા, અમે છીએ તૈયાર,
પણ શાંતિ સેવા કરવા, વખત તથી લગાર; ૧૯

જુઓ પાલી બોલનાર, કહેવાયે લાઈ ભાઈ,
હૃદય હોય જો કાળું, તોએ કરે પટલાઈ; ૨૦

મનમાં સમજીએ સર્વ, તોએ આંખ આડા કાન,
છતી આંખે આંધળા, અમ તાનમાં શુદ્ધતાન; ૨૧

ન્યાય બહાર કહેવાનો, પાર્યું અમે કરવાનો,
માન વડાઈ મેળવવા, શાંતિહિત મથવાના; ૨૨

(ખોટું)

પક્ષા પછડ્યું પક્ષા, આપને કુવે છુડીયું,
ભલે સર્વ જખ મારે, ઉડી જીલ્લે પડીયું;

અમારું બધું સાચું, અમે કાઢ્યા ને ન્યાયી,
છીનનું બધું ખોટું, એજ અમારી મરદાઈ;

ખોટું અમારું નામ, ને જોયાં અમારાં કામ ?
અમને જો કાઈ પૂછે, તો પૂછે તેને ચમ.

અધિપતિની નોંધ.

શાંતિનિપુણે, આપ સર્વેએ આ અંકમાં આવેલી ખુશ ખબર માં વધાનથી વાંચી દશે. તે પરથી આપ નેહં સકશે કે તે વધાનથી આપનાર મારો કુવાન શાંતિનિપુ આનંદોર્જિમાં ઝડપી ખાચ છે છતાં અચારે આ નિયમે દીક્ષગીરી સાથે જલુવવું પડે છે કે અપચામાં હજી કર્યાનાં અરુ બાન આર્થ્ય હોય એમ અમને લાગતુ નથી. અલગત તેણે આવેલી ખબર ખરેખર હવે ઉપખરે તેથી છે પણ આપણી પરિવર્ધી મંપ કરવાનો પવન ને મધે ફેલાવેલો તોષણે તેણે અમારી દષ્ટિએ પડતો નથી. ખુશ ખબરપત્રી લખે છે તેમ ઉમરેમાં ને બર્ધા તક એકાં થયાં હોય તો અને તરફીર છાંયે કે તેથી મદતની ખુશ ખબર અમને આપવામાં આવી નથી. હજી આપણા હોસમાં અત્રાન થર કરી મોલુ લાગે છે. જુદા જુદા મામતી ખબર અંતરો આપણને અને મારે પ્રયાસ કરીએ છીએ છતાં અમને દીક્ષગીરી સાથે જલુવવું પડે છે કે અમને તેથી ખબર બીલુપ પુરી પાડવામાં આવી નથી. ખરી રીતે જોતાં આપણી શાંતિમા મપેર માત્ર લમગાનાનોજ મપે. ને શાંતિમાં થયાં લમ થયાં હશે ને લમ ઉલખતા કુડોએમાં ધણી ધામધુમ, આનંદ તેમજ ક્રોધાદ બપોં રહેા હશે છતાં તેસ' આનંદ વખતે તલન સ્વાર્થો બની જમ તે આનંદને લાભ કમ્મ અથે બીલું શાંતિનિપુણેને બીલુ નહીતે ખબરદારા ન આપે. બે બેક ભતવું કુકુપણુ કહેવાય તેમજ માત્ર મુજ શાંતિનિપુણેને જલુવવું નેહમે કે તેરે વખતે શાંતિની સેવા જાનવતા આ માસિકને પણ તલન વિશ્વારી નાખવું એ આપણી શાંતિનિપુ વરીકની પ્રીતિ ને જાવ વધારવામાં તેમજ કદ કરવામાં નિ'ન જ્વો છે. સર્વે શાંતિનિપુણેને કુવિન તે હે કે આ માસિક દેવકા પ્રનિમ્મ સંનેએમાં હર થયેણુ છતાં મપે થોં તેને અન્ય શાંતિનિપુણે તરફથી મેળવી માર તેમજ રેખને લીધે પોતાનું પડેણું વર્ધે જુઈ આખાડીમાં મુલવું હજુ' ને ચાલ માદ કરતાં કરીથી પણ માખવચ્ચ વીરથંદ નેચા સખી શાંતિનિપુણે. દરીથી પણ ઉપકાર માન્યા સિવચ અપારાથો રહી જાનું નથી. કે નેણે માસિકની સરઆતમાં તેના મુજ આચન પ્યાનમાં લાઇ વમર પુછે ને વમર માએ બીકદમ ૨. ૧૦૦) નેથી નાર રામની જાણીક મોકલવારી હતી. નેથો કરીને / માનિરને કાઇ ભતવી ખેટમાં ઉતરવું પડ્યું નહોતુ. તેથી વિસાકમુજ વછ શાંતિની શ્રેષ્ઠ જાળવી માસિકે નદીઆડની સામાન્ય સમા મરથમાં પણ પોતાની તરફથી દેશે સારો જમ જાનવેો હતો તે માર શાંતિનિપુણેને અનુવદ્યુ નથી. આ શ્રેવાની હર છે અવલેજ નેચા હર દેશમાં વસતા શાંતિનિપુણી પુનઃ છે ને તેના પ્રસિદ્ધ કવેશ લમવપરથો શાંતિનિપુણેના જલુવમાં આવે તેથી ઉચી સેવા જાનવદ માસિકનાં મુલુ જાન તેનાજ વર્ગીને કર્યાં પડે તે અમને પમંદ નહી છતાં જ્યારે અમને દેવકી તરફથી નાસીયામ નેરાં ચિન્હ લાલમ પડ્યાં ત્યારે શાંતિનિપુણેને ખાતરજ આલવા વેશ્યર કાલચ પડ્યા છે ને અને આલવા સખીએ છીએ કે અમારા મુજ શાંતિનિપુણે અમારે માટે જોરો વિષમ પ્રસંગે કરી નહી લાવે. તેથી નીચેની થોડી શાંતિનિપુણે જાનતો તરફ અને અમલક શાંતિનિપુણેનું ખાસ પ્યાન જેથીએ છીએ.

(૧) આપ મેંધંચરોવ વખતમાં અને ને શિરજે ખરચની માથુ પ્યાનમાં લીધાં સોચ મથ ને અંકે કમ દરીએ છીએ તે પ્રમાણે મધ બે વખતની અપારા છાપવાં રેણાનંદ મેરી પણ વ્યાજની બીજ નેચાં અમને ધાળી રહે છે કે મદકની સંખ્યા' સારી

રીતે વધ્યા છતાં માસિકને ઐશ્વિક ખાસ મદદની જરૂર છે તો તે વખતે વખત મેઠકાથી જમારા યાત્રામધ્યે અમને આજારી કરશે.

(૨) યાત્રિના માસિકને વધારે અઘર્યક જતાવવા માટે જુદા જુદા ગામમાં યાત્રિમાં જતા જતાવની નોંધ લેવાની ખાસ જરૂર છે કે જેથી ઘેર બેઠાં પણ આપણે એક બીજાને વધારે જાણપતા થકી અને એક બીજાને વધારે નિકટ સંબધમાં લાવા જાતમાવતો વધારો કરી શકીએ એટલુંજ નહીં પણ જુદા જુદા ગામની જુદી જુદી રીતની નોંધ લેતાં એકમં મેઠકા કરવા લાયક હોય અથવા જાણમાં ત્યાગ કરવા લાયક હોય તે તે જાણતા પર યાત્રિ-જનુએતું ખાસ ઘણું ખોંચી ખાલી લેખથી નહીં પણ વ્યવહાર રીતે (Practically) સુધારો લખવ કરી યાત્રિનો ઉન્નતિ સાધા શકીએ.

(૩) સોથી ઉઠી પણ ધણીજ ઉપયોગની જાણત એ છે કે માત્ર યાત્રામધ્યે પરિ-પદ અથવા સામાન્ય સભાયા યાત્રાને સમીન જાણેજ કરવા માગતા હોયતો તે ગંગાજલ મોઢકે શુદ્ધ કરનારી સભા વખતે ફેલાવવા ઉત્સાહને સતત ચાલુ રાખવાનો પ્રયત્ન કરવા. યાત્રાની હજી સરજાગ અમ સખીએ છીએ કે તે સભાના પાંચામે હજી જુદી જુદી જગ્યાએ જુદી જુદી રીતમાં શુભ પ્રયત્ન થતા હાજમેયર થાય છે પણ પહેલા મહીન્ય કરતાં બીજા મહીનામાં તેવા પ્રયાસને પ્રયત્નની સંખ્યા ઘટી છે અને બીજા એકાદ બે માસ જતાં તો અમને ધારતી લાગે છે કે તેવા પ્રયત્ન થતા કાંતો. બીજકુદ પંથ થશે અવધતો હુમધાય થઈ જશે. તેવી રિવાજ ઉત્પન્ન થાય તે પહેલાં અમારા યાત્રિમધ્યે પ્રત્યે નમ્ર વિનંતિ છે કે બીજા સભા ઉમરેડ મુકામે જરાય તે પહેલાં આપણે કંઈ સંગીન કામનાં ચર્યાત કરવી જોઈએ તેમ માટે તેમજ આવતી વખતની એક વધારે ફોટોગ્રાફ થાય ને આપણું ઉમરેડના જોડાને તેમના કામમાં મદદ મળે તે ખાતર આપણી અક્ષયતા કેળવણી મંડળ તેમજ આપણી મધ્યસ્થ ધાર્મિકની યાજનાને વ્યવહાર રૂપ આપના માટે આવતા મુકાદામાં કેના તહેવારમાં કે મેદામાં મેહુ આવતા એ માસની રમતા અરસામાં આપણું નાના પાયા પર કોઈ ટેકાએ મળાએ એ ખાસ પ્રયત્ન જોમ છે અને તે જાણતામાં કુદ વખતમાંજ પ્રયત્ન થતો જોવાની અમે ખાસ અર્જનાવધ રાખીએ છીએ.

દુઝી નોંધ.

મઈ વખતે અમે જણાવ્યું છે તેમ આ વખતે પણ પરિપદ વખતે મજેલા લેખમાંના બીજા બેને આ અંકમાં રજાત આપીએ છીએ અને આશા રાખીએ છીએ કે મઈ વખતે અમે જણાવ્યું છે તેમ પરિપદના કાર્ય પ્રત્યે કે તેના પરિણામે ઉભી થયેલી નીન સમાજ કે દંડ જાણતની ખજર અમારા યાત્રિ જનુએ અમને આપતા રહેશે. પરિપદ વખતે થયેલી બધામણી રૂઢિએ અક્ષયતા કેળવણી મંડળને અમે જે જનરલ કમિટી (સામાન્ય સભા) ને માટે જુદા જુદા ગામનાં નામની મજણી અમે કરી છે તે પણ મળતાં બધ થયાં છે એ પણ શોચનીય છે ને દરેક મામના અમેવાનને વિનંતિ કરવામાં આવે છે કે તેમણે હવે તાકીદે તેવાં નામ મોકલવાની મહેરમાની કરી પરિપદના કાર્યમાં સરગતા કરી આપવી કે જેથી કરીને અમે અમારી નોંધમાં જણાવ્યું છે તેમ પરિપદ પહેલાં મળનારી બીજા સભામાં જેના યાત્રિમધ્યે અમત્રણ આપવામાં આવે અમર તેમ ન જતાં જે કેળવણી મંડળને ખરડો અમે તેવાર કહ્યો છે તેના ખરડો તેમની પસંદગી માટે તેમના પર મોકલવામાં આવે. તંત્રી.

ભાવેષ્ય કથન.

“અમારો હિત્ય ક્યારે થશે. ?”

(સેમસ્ટ-એક રમતો રાત્ર)

આજકાલ ત્યાં ત્યાં આખા નગરમાં કાઠીના પિંડાન પડિલ મંગાધર ચટ્ટોપાધ્યાયની વાત ચાલી રહી છે. જાણક હવાન અને રૂઢ તેમના એક અવાજે વખાણ કરી રહ્યા છે. તેમની “ ભવિષ્ય કથન ” ની વાતો કંઈક અજો મત્ત પ્રતીત થતી હોવાથી લોકો ભવિષ્ય જાણવાની હઠભાથી આકર્ષીત થોભામાં જેમ કાઠીખોત્તા હો. કિમ્મત છે, તેમ આખા નગરના લોકો ઉભરાયા છે. ભવિષ્ય કથન સાથે તેમને આધુનિક ચળવળનો ડોળ જલ્દી અંગે આવે છે અને તેથીજ તેઓ જનમગ્નતા પામ્યા છે.

આ જાતની કથનચારે અમારી યાત્રિયા અગ્રેષ્ઠ મોટીલાલભાઈને માત્ર પાડતાં તેમને ખુબ તેવોજ એક જો સુજ્ઞ આશો કે આપણે યાત્રિ પડાન દશામાં કેમ છે તેનું કંઈ નિર્ણય જાણીશ ત્યારે છે ? આ વિચારથી તેમણે મધ્ય સોમવારે પોતાના રહેવાના મકાનમાં યાત્રિયા સમાવિત મુદરોને આમંત્રણ કરી મહાદ પૂજી હતી.

આ યાત્રિ કોઈની ગાજનમાં કોણ આડમીથી નામે ? સર્વે આમંત્રણે અનુમત્તથી જ પડી તેમાંથી પંચ મુદરોનું એક રેખુરુકન કાઢી અંગાધરની મુલાકાતે મળે.

જાત્રીએ જતાંજોજ કુતું-પધારે ! આપ તો યાત્રિનો અનુમત્ત કયા પધારેલા હો ?

આ જાત્રી મોટીલાલ તો અભાષીમાં નરકાત્ર થઈ મથા અને કંઈક સાર્વ જુલાસો મળશે બેરી દેઢ અઢારથી તેમને સંપૂર્ણ નિશાન મેરો.

“ જાત્રીજી, આજની પારવૂ સત્ત છે, અમારે અનુમત્ત કેમ થતો નથી એ જાણવાની ખિતે અને આજની મુલાકાતે આવ્યા છીએ તો કૃપા કરી કાંઈ તેને જુલાસો આપો.”

“ કીક ! આપનો શે પ્રથ છે.”

ચોક્ક—જયારે ત્રણ ક્યારે થશે ?

શ.ચોક્ક—આપનો પ્રથ મરુજીન દૂર છે, મદતનો છે અને અર્થશૂન્ય છે; સમસ્તિય વિષયમાં અંગ્રેજો વિષય સમાપ્ત નવ છે યાત્રિયા અનુમત્તથી પોતાની રૂનતિ તાત્કાલિક થઈ આવ છે. રૂઢ સંખ્યામાં એ અંગ્રેજી અને એક અંગ્રેજી સંખ્યાનો સમાવેશ થઈ નવ છે એ આપને મનભરતું પડે તેમ નથી. પોતાનું ગુપ્ત મથા મદતનારે અમતનુંજ કથાનું આપું એ વેદાંતનો નિવંધ છે. જયારે આ પ્રકારી કું પળેજાળ ખુશી થશે કું. કું જનતી તમજોને તમારો પ્રથનો જુલાસો કરીશ. પ્રથમ મદને અનુમત્તે કે અત્ર સંમતિ રહેવાથી હો ?

જી ! અમારાવાના.

ત્યાં આજનાં કાંઈ પડ છે

સમજમ સાડી આપશે.

આ કલહયુગમાં તમારામાં કંઈ થયું છે કે ?

શેઠ—હાજી ! કેમ ના હોય, ના હોય તો યુગનું નામજા ફેરવવું પડે.

શાસ્ત્રી—કેટલાં છે ?

શેઠ—પાંચ તક છે.

શાસ્ત્રી—હીક ! આજ તમારા પ્રજનું પહેલું કારણ ! અરસ પરસ કન્યા આપવા ? રિવાજ છે કે ?

શેઠ—ના. તે બાઈ તો બંધન છે.

શાસ્ત્રી—ત્યારે કન્યાઓ શી રીતે આપો છો ?

શેઠ—હકા એકજ સંભાગમાં.

શાસ્ત્રી—વાહ ! વર લાપક ના મળે અથવા ઉમરે પુત્રી કરતાં ન્હાના મળે તો શું કરે ?

શેઠ—ન્હાની ઉમરવાળાને આપે—કન્નેડું ચાપ, બેમાં શું ?

શાસ્ત્રી—કન્નેડાનો કંઈ અર્થ સમજે છે. કન્નેડું જોડું-યુગલ લાપક નહિ અથવા કલેસ કરનારે નિવરણે એવું બલિષ્ઠ બાબેલું જોડું.

તમારા પ્રજનું આ બીજું કારણ :

એકજ જગ્યામાં અથવા એકડામાં પોતાનાં વર વિશેષ હોય એટલે યજ્ઞે બામ ઐત્રી અને પિતરાઈનોજ હોય અને બાકીનાં ચોડાંજ વર પુત્રી આપવાને સાંપક હોય પણ તેમનામાં વર ના હોય તો એકડા બદલ કન્યા કાઢવામાં વંધી ખરો ?

જવાબ—ના—કદાચ નહિ. મને તેમ કરે પણ ક્ષેત્રની બદલાર તો ન નીકળાય. અંદરજ વહેવાર રાખવો પડે.

સવાલ—ત્યારે શું બાઈ શું કે ગૌત્રમાં પણ કન્યા આપાય ખરી,

જવાબ—હા ? એવું બહુ જગ્યાએ જન્યું છે. તેમાં કેટલકાંએ તો મળ્યું ચાર પેઢીના સંબંધમાં વિવાહ કર્યો છે. કંઈ નહિ એ તો હવે રિવાજ થઈ ગયો છે. મદારાજ.

શાસ્ત્રી—વાહ ! તમારા પ્રજનું આ ત્રીજું કારણ

સવાલ—ત્યારે તો હવે શેઠજી જણાવો કે તમારા તકમાં કેટલાં વર છે ?

જવાબ—તેવું.

સવાલ—વર ચોખ્ખો નહિ મલવાની લાલચે જયપલ્લવોજ વિવાહ કરવાનો રિવાજ છે કે ?

જવાબ—હા.

સવાલ—ત્યારે તો બાળકડો વર્તા હશે ?

જવાબ—કદાચ ચાપ પણ તે દયવર્ણની ઉપર.

શાસ્ત્રી—અને બારની ચાંલ ક્ષેત્ર મળે કહેને ! આ ચોથું કારણ.

સવાલ—વિધાને ઉત્તેજન આપવાનાં કંઈ પણ સામનો છે કે.

જવાબ—ના. યુગવાતી સાત ચોપડીઓ બહોરી રહે કે લકાડી મૂકી દુકાનમાં ખાવરધા દરીએ એટલે બહુ બહો મગજડાં કરવાની શી જરૂર.

શાસ્ત્રી—હીક—તમારા પ્રજનું આ પાંચમું કારણ છે.

સવાલ—ત્યારે તો સ્ત્રી કેવલ્યોની પાતળ શી ?

જવાબ—હું મહારાજ ગામડીઓને બહુથી ઠુંડી પણ લખાવતી હતી કે હું ? થરતું કામકાજ બોલું હશે તે વંચી બચે.

રાણેરી—આઈ આ તમારી અસાનતા છે. તેમજ તમારી અમલુ બીબિનું થરતું કામકાજ આજો દિવસ પહેંચે એ પલુ અસાનતા—અવરજાતી ખાખી હોવાનું તે પરિણામ. નહિતો બળેથી બીબો થરતો કામકાજમાં, બચાવમાં, ખર્ચમાં, રસોડામાં અને ગૃહકાર્યમાં, કાંઈ અવગણે ફરકાર પોતાની શુદ્ધિ અનુસાર કરે છે તેનો સ્વાદ તમને ત્યારેજ ચગારો. એક કેળવાયેલી બીબા ચુરતું કામ કરે છે એક કેળવાયેલું કુટુંબ ૧૦૦ શિક્ષણી મરજી સારે છે. તો તમે તમારી બહાલી તનુભાને તેની જોડે કશું કેમ નથી બદલ. તેને ઉપ સંકેતર વાળી સાદિયક (નહિ કે અલુના અખતી રૂપક) કેળવણી આપવા લગ્યાઓ તો તમારો જમી વિભવ થશે. એવું કોઈ મિત્ર નહીં હોવાથી તમારો પ્રથમ ખડો થયો છે એ તેનું છું કારણ છે.

સવાલ—હાથે પચે ત્યારે શાંતિ બોજન કરાવતું પડે છે કે ?

જવાબ—હા એ આવેલો ! અને ટીકરી પચે ત્યારે ત્રણ અને ચાર કુપી તે ઉપ રાત રાત દિવસ પહેલાં તો નોકરો. કડો, એવું કરવા છતાં અને મજાતમાં પંકાઈને નહીં એ હું ? આરો! સંબંધ આવે ત્યારે પલુ ને નાતો ! ક્યાં પાડે પણ ધારીને છીએ. તે પલુ ઉન્નતિ દૂર ભવ છે.

રાણેરી—આઈ ? જેમ આ બાબતોમાં તમે આગળ ભવજો તેમ ઉન્નતિ દૂર માગે છે. તેને આમંત્રણ કરી પધરાવરી દેવ તો આવેલો અમારી પાછળ.

તમારા પ્રયત્ન આ સાતનું કારણ છે.

શેઠજી—શાઓળ ? એ તો બધું સમજાવ કે આવાં કારણો ઉપરિધત થયાં છે ત્યારેજ અને ઉપરોક્ત ૧૪ પૃષ્ઠા નકાર આપ્યા છીએ એટલે અમારી સ્થિતિ કેરી થઈ છે તે ખુલ્લા કબજામાં બહુવચની જરૂર નથી. અમારે હવે કૃષાકરોને અમોને ખૂલાસેજા આપો કે અમારો ઉદય કયાં રહેશે ?

રાણેરી,—તુરતજ મદદઆગે આંકર કરવા માંડયા અને નેલ મજુરા માંડયા—અમારું અવિષ્ય આપવા માંડ્યું.

બનુબો ! શાંતિના પહેલ થઈ—અગ્રેસર થઈ મદદ આ અવિષ્ય કથન અમલમાં નહીં ક્યો તો પ્રભુ તેજા જવાબ લેવા ન્યાયરજને વિશ્વાસ છે. અને હું આગ્રીથી ઠંડું છું કે તમારો કુતરાનો અવતાર આવશે. દુનિયામાં જે કુતરાં લાટકે છે તેજો એક વખત શાંતિ પહેલ જરૂર થઈ આવેલાં છે. એ નહીં સમજાવો.

એ તમે અગ્રેસર અધિકારનો અધિકાર ભવ કર્યો તો અ ન્યાય વાસુદેવ—અમલક કુપ થતાં તમારા નસીબમાં " ચિકાર " સિવાય બીજું કાંઈ રહેવાનું નથી એ પલુ નહીં સમજાવો.

શેઠ—ત્યારે શાઓળ હવે અમારે શું કરવું તે સમજાવો—

રાણેરી—શાંતિ અમલક મજાતમાં તમે જો ધારો તો એકજ પગમાં સવળાનું અવળું અને બીજાજ કણે અવળાનું અવળું કરવા સમર્થ છો પણ તેનું ખરા અમરથી ધારતું બોધજો. તમારી વચ્ચે અને તમારી કૃષિકા વચ્ચે સાત દોષરતીન પહેલાં છે અર્થાં 'કુપી' એ

પડદાએનો નાશ ન થાય ત્યાં સુધી તમે તમારી ધારેલી રીયતિએ-ભૂમિદાએ જગ્યાના નથી જ્યારે તમે તે પડદાને નાશ કરો ત્યારે તમારો ઉદ્ધાર નથી. તમારો સુધોદ્ધાર પૂર્વમાં છે.

પ્રથમ પડદો-આપનાં તડ રૂપ છે. કે જે તડોથી બધાએને સમા સંબંધીમાં ચર્ચુજ ચોસવું પડે છે. આપનાં તડો (કે જે મમતાના પુતળા રૂપ) છે તેને એકમ કરવા માટે. તો પણ હવે મનરૂપ તડો સંબંધીમાં વધેલી વીતી જાય છે આ દુઃખ શાંતિના અગ્નિ-સરના મમતાથીજ ઉપમ થાય છે.

બીજો પડદો-કોઈક છે તેનાથી કેવાં સુખ મળે છે તેને તો આપને અચ્છો અ-વુભવ હશે તેથી હું તે કહેવા માંગતો નથી. તો પણ કોઈકની કદાચી જરા વાંચતો. મીઠો ડોપસીન ગાય જંગલો છે એવું જાણ કરનારું સાઈ થયું હોય તો તમારી જોએ અને પછી મને કહેજો.

ચોથો પડદો-જાળવન અને વૃદ્ધ લગ્ન છે જાળવન એ 'સાધન' તમારી આપે છે કે આ લગ્ન જાળવા ચોખ્ખું છે. આ વિચાર તે શાંતિદા નથી 'પણ રહીશું' છે. જલ-લગ્નમાં શું પરિણામ આવે? જવાબમાં "મરુ" બીજું શું.

પાંચમો પડદો-અબલ અબળાએને લીધે આપણને કેટલું બધું શોષવું પડે છે તેના જરા ખ્યાલ કરો તો સમજશે કે અમે ઘણા ઉચ્ચ પગલામાં દટાએલા છીએ. અમારું જીવન નષ્ટથાપ છે. અમારી કુનિયા કુવાના રેકાવત છે. અગ્નિ તરફથી કંઈપણ સતોષ મળવાની આશા નહિ ત્યાં સુખ કરાંથી હોય ?

છઠો પડદો-પુરુષ કેળવણીનો છે. મમતાની શાંતિ જોઈતી જાણી થયેલા પુત્રને કેળવણી શું આપી શકે. તેની ખાસ અમત છે.

હેતુ સાતમો-જવનિકા જલુષ છે તેને હું જલમળમાંથી કાઢવાની સંમતિ આપુ છું.

જ્યારે તમે વિચાર કરો આ સાત પડદાને ગિરશે ત્યારે તમારા અનુદયની દિશા નટકમાંજ જલુષશે. અને ત્યારેજ તમે તમારી ઇષ્ટેચ્છા પાર પારી કરશો, નહિં તે-

તડથી એમ સાંખિત થાય છે કે તમારી શાંતિમાં કુસંપ છે કુસંપ હોય ત્યાં દેવી સંપતિ ટકી રહે નહી. અને તેનાજ તમારી સુખ સંપતિ પચાવનમાં કરી જવ તેમાં શું આશ્ચર્ય છે.

મદારાજ આપતું કહેવું અદારસઃ સત્ય છે. જ્યાં સુધી અમારામાં કુસંપ છે ત્યાંસુધી અમે એક પણ મર્થ હાય થરી ચકીશું નહી. તોપણ તેવા દેવ આશ્રય ઉપર દાસમાં અમારી શાંતિ તરફથી "અવ્યુદય" માલિક નિહાળે છે તેમાં કુસંપ-તડો-એકમ કરવા સંબંધે, જાળવન સંબંધે, અગ્નિ કેળવણી સંબંધે અને વિચારીએના ઉત્તેજનાયે વિવિધ રીતે સમવામાં આવે છે પણ તેથી શું.

જલુ લખ્યા રેખો રેખિની થાકી ગામ,

આંખ હોય તે રેખો શુભજ વિનાની ભવાઇ.

તેમાંનું કંઈપણ જનનું નથી. હવે કહેવે જવ દમ મળતે દય. હવે લખતે જવ દમ વાંચતે દમ. એ શાંત થાય છે. કિમતી કાલેશો ચિતરીએ એટલું એજ.

વચમાંજ મદારાજ જોશ્યા.

બાપ એમ કહ્યું નથી. કોણથી કહ્યું થયું તેા તેા પ્રપૂર્વ જાણતી આપનાર પુસ્તકો તેના માથાકને ન્યાસ કરત. કુન્નરના જાગર જાતાનાર ગિરલાઓ પોતેજ તક-
પિન્ના કરત. જ્યુ તેનું કાંઈ બન્ધુ નથી તેથી કહે તેા સ્વ સિદ્ધાન્તને મેળવવા દેવા તે
કમ્પર કરતી, સ્વભોગ આપવાની આવશ્યકતા છે.

કિનારે તરતેએ નદિ સમ્યે મોતી પાવેએ
તે કમ પાવેએ

જમ મહેરે સમુદ્રમે મોતી લખાવેએ,

કમતક મહેરે સમુદ્રમે જોતા ન લખાવેએ,

તખતક સમ્યે મોતી કમે નદિ પાવેએ,

અરુ કિનારે રતેએ પૂરી તૂંગી કોડીયાં,

'એર ક'ખલેલી સીરમે' જમાવે એ.

ખસ સ્વભોગ વિના તમારું અન્નપુરુષ—તે અન્નપુરુષ કરવા કશિયાન નથી. પોતાના
પત્ર ઉપર ઉભા રહેતાં જ્યાં સુધી ન શીખીએ ત્યાંથી ચેવજાઈ.

શોક—અરે મહારાજ, આજ્ઞાસુધીમાં રહ્યા કુટંગને માથા બધે કાવા, સીમંતની નાનો
અટકવણ, સી રંગણી વધારવા, તેમને ધર્મનું જાન આપવા, માળસરનો ભથ્થે કરવા,
અભોગ યાત્રિ વણ અટકાવવા. વગેરે.

એવા કોણે લખી અન્નપુરુષનાં પનાં મનુજ કર્યાં પણ અમારે ઘેર હોડી પડ્યુનો
દેવ ત્યારે એને જાણે તજુ ન્યાત કરવા અમેજ ઉભા થઈએ !

હોડી પડીયામાંથી કડાવેલે દેવ (જાતાતા આપખમાં) વિવાદ કરતા દેવ તે
અમેજ પડેલા લા મળીએ, પાંડી વડુ મોટી દેવ તોય રું, કંઈ નહીં એ તો મળી કહેશે.

સીમંતની નાનો ભથ્થે કરવાનું લખવામાં કે કહેવામાં તેમજ જ્યુ આજ્ઞાસુધીમાં એ
જ્યુ ન્યાત જમ્યા વિના પૂરી નથી તેમ ઘેર આવે તો ક્યાં વિના રવા નથી.

કુશીઃ—બાપ તેમાંજ તમારી કન્નનિ થતી નથી.

અને રું પૂજ્યા આગ્યા છે. પૂજ્યા આગ્યા પડ્યુ છે તેનું કારણ એજ છે.

જ્યાં સુધી સ્વભોગ-સ્વાચર કરતા નદિ ત્યાંસુધી તમારો કન્નનિ નથી. લખતા તેનું
જનિય નથી, કહેશે તેનું પાગમે નદિ ત્યાંસુધી તમારી કન્નનિ નથી.

કેમ્પી મીટી ચર્કરા રેળી પાવે કોડ,

કેમ્પી જ્યુ રેળી નદિ તો રિયાળી વડુ પોડ.

હોડગાએને મનુવચની વાતો કરવામાં તમે તૈયાર છે. જ્યુ લખજો કાવ કે પેલા
મદવા પો ત્યારે મોડું મીડું. આ તમારો કૃતિ ત્યાં કન્નનિ કરાવી દેવા.

બાપ મે.તીલાલ! કન્નનિ એમ થતી નથી. પેલાને પરમધર્મને માર્ગે બધ કરતાં તેનાં
નીજ વધે ત્યારેજ કન્નનિની રમ લખાવ છે. આમ એકાએક લખાતી પેં જમી જરૂરી
કન્નનિ થતી નથી. પ્રથમ સ્વાચરની અરે પછી સ્વભોગની ખાસ જરૂર છે ત્યારેજ કશિ-
યાઈ સાધી શકાય છે. થતી લખે મોઝ પેલાને અર્થેજ સમજાવા નથી તેજ્યુ તમારજ અન-
નિતનું એ મોઝમાં મોડું મરજુ છે.—

હા ! યાત્રિના માગ વિચાર્યાએને આજ્ઞાજન જમાવવા તે પેલા નથી.

કોઇ પણ તેવા મુડીમાંથી વિસ્વાચીનું સંસ્કાર કરવું

હકીમીને મશ્ત હવા આપવી શું તે પૈસા નથી.

નિરાધારોને આધાર આપવો શું તે પૈસા નથી.

જનહિતાર્થે પૈસાનો વ્યય કરવો તે પૈસા સંગ્રહ કર્યા બરાબર છે અથવા રોખા બરાબર છે. તેનાં મિશ્રણો ખાવા આમળ આપણેજ સામ્યવાદી નિવડીશું.

ઉપર ઉપરી લેખો લખવાથી કુધારો બંધ કરે, કમ્બોડા બંધ કરે વિધવાઓને બચાવો રક્ષા કુટુંબનું બંધ કરે અભોક્ષ્ય જાતિ વસ બંધ કરે.

આમ બહુ બુલાટામાં એકે 'અર્ધ' સમજાય નહિ પણ નિશ્ચયપૂર્ણ અમૂક કરે-તે અમંસમાં અણવવાથી ખીજું પછી ત્રીજું કાર્ય કાચ થશે તો જ તમારો વિનય જલ્દી થશે. નહિ તો અધકાએ જ બચ. ધણી કાળે પણ તમારી ઉન્નતિ નથી. આવી લોકહિતની બાબતોમાં પોતાના થોડે થોડે જાતિના અભેદરો પડિતો અને ધર્મચાર્યો ધારે તો લેખને તેની બાબતો બિલકુલ મુરદેવીબરેલી નથી, પણ તે બિચારાએ તે ઉપાધીમાં જામાટે પડે. પડે તો તમારી એક બાબત ઠકી રહે નહિ, અને નિષ્કંટક. માર્ગ થઈ રહે-મજા કાલમાં તો તેવું કંઈ આકાશ કમખવત છે. થાય તે જુલો અને સહો.

તમારો પુરાણી દોહ.

એક રમતો વામ.

પરિપત્તને કરવાનાં કાર્ય.

મહેરબાન ખડામતા કોન્ટ્રી-સના એકેડરી સાહેબ,

મુ. નડીઆદ.

વિ. વિ. સાથે આપને તરફ આપવાની કે આજુ સામે આપણી જાતિની પ્રથમ કોન્ટ્રી-સ નડીઆદ મુકામે બરવાની છે તે ખાસ બાબતમાં આજુ, ત્યારથી ખાસ ઉદવમાં એક નવીન જીવન ઉમેરાયું છે ને હવે આપણી જાતિને માટે કંઈક સારી આવાજો બંધાય છે. હું એક સરકારી નોકર હોવાથી તથા મે. સ. ના. સુખ સાહેબનો મુકામ ખાસ બામમાં હોવાથી ખાસથી કોન્ટ્રી-સમાં જાગ લેઈ કમચ તેમ નથી તેથી હું દીલગીર છું.

આપણી જાતિના ધણે બધા બામ મુજબાનમાં ને તે વળી નડીઆદમાં આપણી જાતિનાં બરાંની સંખ્યા બધે કરતાં વિશેષ હોવાથી નડીઆદ જ એક ખડામતાનું સેન્ટર છે. ને તે કારણે લેખને પ્રથમ કોન્ટ્રી-સ ત્યાં બસાય તે એક વંદનિય વાત છે.

આપણી જાતિના ધણે બધા બામ સાધારણ અબાસ કરી જમીન ઉપર તથા ધીર-ધારનો ધધો કરી મુજબાન ચલાવે છે. સં. ૧૯૪૬ સાલનો મહાન દુષ્કાળ પડયા પછી જમીને પોતાનો રક્ષ કસ ચેરવા મારશે તેમજ ત્યાર પછીનાં ચોખ્ખાં અનિશ્ચીત અણ-વાથી ખેતીનો પાક કમી થતો ગયો ને તેથી કરીને આ ધધો કસ વગરનો થઈ પડવાથી ફરજી જાતિજુએ થોડો ધધો ઉમેછ અબાસ કરી નોકરી અમર મુખારતીમાં જોડાય

પ્રત્યેક રીતની હાલની સ્થિતિ સિધ્ધિ લેવાથી તથા કેટલાક દુષ્ટ રિવાજો આપ-
કારી ધર્મથી દૂર રહેવાથી આપણી સાતિની સારિરીકને સંસારિક સ્થિતિ તેમજ સાંપત્તિક
સંપત્તિ દિનપ્રતિદિન બમણતી જાય છે. વળી વાણીક માનિ સંપારણ રીતે કેળવણીમાં પડાત
પડે તે તેમાં આપણી સાતિને માટે પણ વેરીજ દરજ્જા છે. તેથી આવી કોન્ફરન્સની ખાસ
મહત્વ છે તે આવી નક્કર વિનંતી છે કે દર વર્ષે એક વખત જન્ય જન્ય સ્થળે આવી
કોન્ફરન્સ ભરાવવાની આજ્ઞા રહે તે તેમાં તમામ એક સંપ વધ જાગ લે તો આપણી સિ-
ધ્ધિમાં વેલામર કુદાશ થાય. આરા મનમાં મળ્યા વખતથી કોન્ફરન્સના વિચારો સુરેક્ષા દેતા
તે આને અમરમાં આપણા સાંપત્તિકોએ મુશ્કાલી માટે રવાનું ખરું પડ્યું છે.

સાંપત્તિક સ્થિતિ કરતાં ધારીરિક સ્થિતિ અને સંસારિક સ્થિતિ સુધારવાની પહેલી
બર છે. સાંપત્તિક તથા સંસારિક સ્થિતિ નમળી મવાના કારણે—

(૧) નિરુદ્ધ, (૨) બાળમત, (૩) કેળવણીની અછી તે (૪) નાણાંની વંચી એ
કુખ્ય કારણો છે.

(૧) નિરુદ્ધ—અનુખ્ય આવને ઉદ્ધમ એ બોલા છે. પણ ઉદ્ધમ જાણના પ્રમાણે કુખાજ
પડ્યા પછી વેપાર શેઠગારને જમીનમાં કસ નહીં રહેવાથી થધી મંદ થયો
ને તેથી નિરુદ્ધતા થઈ છે. આ નિરુદ્ધતાથી મળ્યાજ કુખાજો જ્યા કે
આગમ, અનિતી, છર્ણો ને કુચળી જન્ય થયા છે ને પોતાનો કુખા દીવસે
દીવસે વધારે મળ્યાજ છર્ણો જાય છે. તેથી કેવાં ને કેટલાં આદાં રજા નીજામાં
છે ને કું આ રજા વધુવાને મામતો નથી.

(૨) બાળમત—આ દુષ્ટ રીતજી આપણા ઉપર બેઠેલો થયો અમલ કર્યો છે કે કાપા-
રણ સમજાવર માણસો તે રીતજી બોલે છે તેમ જાણના છર્ણો પોતે તેમાં
કસાય છે. ને પોતે બીજાને કીજામણ આપે છે કે બાળમતથી આદાંનું આદાંનું
કુખાજ થાય છે છર્ણો બધારે પોતાનો જન્ય અધરે છે ત્યારે પોતાનાં જીવરોને
જાનાં તાનાંજ તરફ મારે છે. રજોને તેમનાં છોડી કુખારોં રહી જન્ય અધર
કુખ દસકું મળ્યાજ જન્ય અધરજો બીજાની મધ્ય બોલા લાકાજ લેવામાં લોજન
પડી જાય કે કું સમજીને તે પ્રમાણે કરે છે તે સમજી નથી. બાળમતથી છો-
રનાં કુખાં છર્ણોને પોડો પડેલે છે ને તેજી નસ નવા દુષ્ટ રીતજી બોમ
થઈ પડે છે. વળી કેટલાકજા રવાન મળતા નથી. ને લઈ તે કું ચીજ છે
ને કાને માટે કરવું જોઈએ તેજી અર્થ નહિ જાણનામાં એક બીજા સ્થળે પ્રેમ
માંથી કુખાજ થાય તેથી થાય છે બીજ કે લખતો અર્થ જોડું, જોડાવતું
તેને જને તોડું તોડાવતું જોઈ અમલ થાય છે. વળી બાળમતથી કમોડાં થાય
છે ને તેથી કેવાં જીવનજી આવે છે તે કું લખતા મામતો નહી. વળી બાળ-
મતથી નાની ઉમરથી સંસાર વડેવામાં પડવું પડે છે તેથી કેળવણી લેવામાં
અટકાવ આવે છે ને પોતાનો જુદી ખીચતી કાતાં નથી.

(૩) કેળવણીની ખાસ અધ ખાસીને લોધે અજાણતા થર કરી મોડી છે ને તે અજા-
નતાથી થજા અસ નાજાવ માણસો જોવાની કારિરીક સંપત્તિનો નાજ કરે છે.

આગલમ્પી થતાં કુંખ વહેરી લીધાં અને આગલોને વિદ્યાભયોત્તરી વધતી જતી પરનાળિ-
કાને અટકાવી દીધી. ગામમાંને ગામમાં કન્યાઓ ઉતારવાનાં કારણ જુદાંજુદાં છે. પરંતુ
એકલા બાંધી, સાથે સંબંધમાં જમણાં થોડી વસ્તીનાળાં ગમેતેને એકલાં હમેશ માટે રહેવું
મુશ્કિલ થઇ પડશે. પોતાના ગામમાં વિવાહસંબંધ બેઠનાથને જન લેઈ જવાનું અર્થ બધે છે.
જમણવાર માટે બારે તૈયારી કરવી પડતી નથી. કન્યાને વગાવવા માટે કુંખ નથી. વગેરે
કારણોના લાભ માટે એ પ્રમાણે પગલાં ભરે છે. ખરી વાત છે કે આ પ્રમાણે કરવું એ
ધરનાં તથા સંબંધીઓને અનુકૂળતાજનું લાગતું દશે પરંતુ કુંખનો વિચાર સુઝતો નથી.
નાનાં ગામોવાળાઓને કન્યાઓનો ઉતાર નહિ હોય તથા ધનુ વર અવિચારિત રહે છે. પૈસાનું
સાધન હોય નહિ તેથી અન્ય રથોગરી ખસમવાની કન્યા લગણ નહિ. બાણે ખપતી કન્યા
લાવવાનો દરખ નહિ હોવાથી તે રસ્તે જઈ તકાતું નથી. મનુ મદારજની આચારો
અવિધ્યોતિ માટે ઉપયોગ થઇ ચકતો નથી. પરિશુભ એ આવે છે કે સદા, તેખાં કે
મોખાં કરવાં પડે છે. વખતે કન્યાવિક્રમ પણ કરવો પડે છે.

દાવમાં નડીઆદના સમારંભે કંઈક લક્ષ્ય ખેંચ્યું છે. તેથી બેઠાંનું થઇ પ્રાથમિક,
માધ્યમિક અને દાયર એજ્યુકેશન લેઈ ચકવાની ગોઠવણ થાય છે. પ્રમુ તેમના એ કાર્યને
નિર્વિધન પાર પાડે.

જ્યાં ધણા ડાહ્યા માણસો પોતાનો મમત પાર પાડવા દુરામક કરે છે ત્યાં કોઈ પણ
જાતનો સુધારો વધારો થવા સંભવ નથી. પોતાના પગપર કુકારો મારવો નથી અને સામાને
વેર મોઢા બા થવું છે તે હમેશ આલવાનું નથી. પોતે નિયમના બંધન કરવામાં આગેવાની
કરે અને કોઈ નિયમનો બંધન ન થવા પ્રયત્ન કરી વળગ્યો રહે તથા આગેવાનોની કહેણી
કથની સહન કર્યાં કરે અને પોતાના આગકો માટે એવા નિયમપર રહે કે એવ્ય ઉમર અને
ઉંચી કેળવણી લીધા પછી સર્વે સારાં વાનાં થશે. ખરી વાત છે કે એટલી દહતા પકકથી
એ કાંજુ કામ છે. આ એકલામાં ધણા વિદ્વાનો પાકે તેવા છે પરંતુ ફરી ફેરીના શુભાગ
અનવાથી તરી ચકતા નથી. માઆપ સાથે જુવાનીઆ અવિવેકથી વરતશે ત્યારે જ આપ પામશે.

ધણી વખત એવું સંકટ આવી પડે છે કે કન્યાનો ઉમર મોટી થવા દોષ પછી મોત્ય
વર મળતા નથી તેથી કોઢેલી ડાચ ઉકરડે ડોળી દોષા જેવું થાય છે. કુળ એ કેળવણીને
આપવા જેવું ધણા ધારતા દશે પરંતુ આજપોણું લોહી વારસામાં ઉતરે છે અને કેળવણીના
ના માળાપ નીચ ખનાસમાં ઉઠેલી હોય તેઓ તાત્કાલિક ઉચ ખનાસના ખનતા નથી. ગર
કનેક્શનના જાળવરી માશક ગોઠવાશે ત્યારેજ દુર્ગમ દુર કરશે અને કુળવાનોના સંબંધમાં બેઠશે.

આ એકલા પૈકી કોઈ વિધવાઓને કાકડી ધર બાંધી રહે છે. કોઈ વિધવાઓ પોતે
ચાલી ગઈ છે અને ધણી સંધવાઓ તથા વિધવાઓ નીતિનું દિલ્લજુ લેવા યોગ્ય છે. ખડા-
ચંતા મિત્રની ચેતનાઓપર ધ્યાન આપી આ કેળવણીના પ્રચાર કરવા પ્રયત્ન કરશે અને
આગાપો પોતેજ નાનપણથી પોતાનાં આગકો અને આગલોઓને તેમના ગાજધર્મ સમજવી
તે પ્રમાણે વરતવાની ફરજ ઉત્પન્ન કરશે તોજ બલિષ્ઠમાં તેઓ સુખી થશે અંત કરશે.

માર્મિક કેળવણી માટે નાનાં નાનાં ખાસ ગુરુઓ તૈયાર થવાની જરૂર છે. વિશેષ ધર્મનાં
પુસ્તકો એ પોતાના સંપ્રદાય માટે છે અને તે પાઠ કરે છે તથા પ્રસંગે ઉપયોગ કરે છે. વગ
મનમાં એમ જનુ માનવાં દશે કે એમાં આ લોકમાં તથા પરલોકમાં કન્યાજુ થશે. બેઠા

હવેનાં અધિવેશને માટે જે પરીત્ર કરેલું અને પણ વરતરું નહિ તેને એથી સાબ નથી.

સામાન્ય ધર્મ—સત્ય મોક્ષ, દયા સખી, ઈર્ષ્યા અને મન કમળે રાખવાં, અને મન તથા તનની શુદ્ધતા એ ધર્મોની ખીલવણી માખણ કરી કહે તેના બાળકોનાં અવિશ્વ સુખરચનાં છે. કુવામાં દેવ તે કલાકામાં અને માખણ ટેણે ટેણે આ સામાન્યધર્મોને ખમ કરવા દેવા તે બાળકે પામે આજ રાખી એ ફાગડ છે.

ધાર્મિક કન્નટ ધરાવી ઉપરજીવ સાચ છે. જેવાય વ્યવહારિક ધર્મોની સાથે પાર-માર્થિક ધર્મોવર વખત આજીવી તે જરૂર જરૂર સદાચ થશે.

વિશેષ ધર્મોમાં સામાન્ય ધર્મ મજાવશે છે. ધર્મ પછી વખતે સાંપ્રદાયિક વર્તન એક વાડે મજબૂત કરવા દેવા છે તેથી અન્ય માટેની દલગા પાડવા ધીમેથી સમભરવા શરૂએ લખી ગયા છે, વાંચકે તે વાંચશે વિચાર કરી માર્મ શુદ્ધ કરવે.

છેવટે માત્ર ૨૧ ના ચર્ચાવતમાં યાનિત્રાએ જેવી રચના કરી છે તે પ્રમાણે સંવત ૧૯૧૬ માં કરેલા ઇલાવ પ્રમાણે સુના કરનારેનાં દંડ વસૂલ કરી સમગ્ર બોલાવું અવિશ્વમાં સુખી થવાનું કિત વિચારી પશાપત થશે હૈં અનલભા મહતો એવી વિનંતિ છે.

લી. જ્ઞાનિલાને રેડો આપનાર ખાસતો.

નવીન સમાચાર.

મિત્રમંડળની સ્થાપના—તા. ૫ થી માર્ચ સને ૧૯૧૧ ને શુક્રવારને રાજ સાવથી મુઝામે મિત્રમંડળની સ્થાપના કરવા માટે મોટા મેળાવડી બરવામાં આવ્યો હતો. બાહરમાખી કેટલાક ક્ષાત્રિયપુત્રોને આખંભજી મેઘજવામાં આવ્યું હતું જેને માન આપી સુખાળી બાહરમાખ વસાવનાસ કોઠારી તથા વડોદરેથી સુનીલાલ પુરોષોત્તમસ સાહ વડીલ દાબર રજા દયા નાદેન્દ્રવેરવા વિશેર રચરેથી કેટલાક નહીં આવી કહેવા તેમજે મહાનુકુલિતમાખ મેઘજવામાં હતો. તેમજ સારવો નામના અધિકારી મહો પણ દાબરી આપી મેળાવડાની જોખામાં વધારો કર્યો હતો. પ્રમુખપદ બાહરમાખ કોઠારીને આપવામાં આવ્યું હતું. સરઘાતમાં જોડાલાલ મુજાસાખ મેળાવડો બરવાનું પ્રયોજન કરી સંજ-ગાળ્યા પછી બીલ કેટલાક વજામ્યાએ તેમ મંડળથી થતા દાખા વિશે કુક વિવેચન કર્યું હતું. બાહર મુનીલાલ સાહ તથા અધિકારી મહો રાંધો મુખર સાહેબ મખનલાલ દક-રે કેવરલીના વધારા પર બાહર ભવન આપવા નવા મહોને બાહરમાખ કરી હતી. મુનસર કહેવ નવે છુપાણી છર્તા ગાય વિના દોઢ કાર્માં બાહર આખવ પડતો આવ તેનારને મનુ દીવસોજ પચાવનાર શુભ છે, ને તેમજ પ્રમાસથી ત્વી નેકનામવાર માવજાહ સરકારે આપેથી ઉમેજ નિડવારૂક આડુ રડી હતી છર્તા પડિક જેથી કોખા છોડાઓ તેનો પુરતો ઘામ દેવા નેલે તા. કારણ કે મુનસર સાહેબના નાણામાં પ્રમાણે ૧૦૦ મરડી વધીક કોખમાંથી ફાલ ૭ કે ૮ આડા છેકન તે વિજાગામં અણુના હતા. આ ઉપરથી પ્રમુખે પણ છેવટે જેવાના આપવામાં મેળાવડાવર પુનઃ સ્થાન આપવા અને આ મિત્રમંડળમાં જો કે સાવથી ગમના અકમલ અધિકારી અને છર્તા પણ નેલે સમગ્ર ક્ષાત્રિયના કાર્ કોઠારી પરિવર કે ક્ષાત્રિની સામાન્ય સભામાં ચોલાનો મેઘવ રાજો બરવાનું બાર મુખને

જાણ્યું હતું ને તેમ યશી તોજ તેમણે ત્યાં આજાણું સાર્યું જણાશે. આ સીવાય સાવધાની એકાકીમાં કેટલાક બે પણ પડી ગયા જેવું તેમની નજરે પડતું હતું ને કેટલાક યુવાનો યાત્રિમાં એકદમ સુખારે કરવા ઈચ્છે જણાતા હતા. તેમને પણ સલાહ રૂપે જાણ-વવામાં આવ્યું હતું. કે આવાં મહાજી શુભ હિંસથી રચાવન કરવામાં આવે છે તે ધ્યાનમાં લઈ તેને ધાર પાડવા માટે પોતાના અગ્રિમ મતભેદ કે કલ્યાણ-અરેખાઈ છુટી જઈ અમુક કામ કરી બતાવવાની તેમની હસન હતી ને એવું કરવામાં આવશે તોજ સાવધાનું મિત્રમંડળ ખક્ષયતા સમાજ મુંબાઈ જેવું યશસ્વી નીવડશે એટલુંજ નહીં પણ તે સિરસાગી યશી ને તેવું થતાં યાત્રિના વહુ મુશ્કેલીને પૂર્ણ વડીલો પણ તેમની સાથે પુછીથી જોડાશે ને તેમના કાર્યમાં મદદ કરશે. ત્યારબાદ પાનચુલાળ લાઈ મેળાવડે બરખાસ્ત કરવામાં આવ્યો હતો.

તેજ દિવસે રાત્રે ત્યાં ખીજ કાંમ માટે ત્યાંના કેટલાક યાત્રિ જંપુએ એકાકી થયા હતા. કન્યા ને વરની વચ્ચે ચાર વરસનો તફાવત રાખ્યો ને ઘુની કામ પણ પ્રકારની નાત કરતી નહીં એવી પ્રતિજ્ઞા આપે યાત્રિના ૪૦ માણસે તા. ૨૨ ફેબ્રુઆરીને રોજ લીધી હતી ને તેનો અમલ કરવા તા. ૨૩ ફેબ્રુઆરીને રોજ યાત્રિ એકાકી કરવા આપે ૨૫ માણસની સહી સાથે વિનંતિ પણ મોકલ્યું હતું. છતાં કાંઈ હાજર નહીં થઈ હોવાથી આ દિવસે ફરી એકાકી થયા વિનંતી પણ મોકલ્યું હતું. ને રાત્રે એકાકી થયા હતા ને કે બંધારના મેળાગડા વખતે તેમાંના યજ્ઞ મુશ્કેલી હાજર હતા ને તેમણે સારા બામ લીધી હતો. છતાં પ્રતિજ્ઞા લેનારાએ એકાદ અપવાદ સીવાય આજે યથેચ્છ જમણમાં બામ નહીં લઈ પેતાની પ્રતિજ્ઞા બરોજ પાળી હતી. આ પ્રમાણેજ સત્યાચંદની લગાઈ માફક પ્રતિજ્ઞા લેનારા પોતાની પ્રતિજ્ઞાને વગળી રહેશે નો જરૂર યાત્રિ પર અસર થયા વિના રહેશે નહીં અને બચિયમાં આવ્યાં બીજા જરૂરી જમણુચા થતા અટકવાથી નાદક પેમાને અપ થયે અટકશે. અમારા યાત્રિજંપુએ, હવે પેલાનો મુદ્દાચોગ કરતાં જલ્દી છીએ એટલુંજ અમે શી કાટપર્ક પ્રજુ પાસે માગીએ છીએ.

વારંતુનું મુદ્દત—આજણા માનનીય યાત્રિજંપુ જાણુમાઈ દેશાઈ વડીલ ને ત્યાં કામજી મુદ ૨ ને વાર સોમને દીને મેતિ લેન્ડરટ રોડના જન્મ રસ્તા પર બંધારેલા નવા મકાનનું વારંતુ કરવાનું મુદ્દત હિંમતવામાં આવ્યું હતું જે વખતે પણ માણસોને જમવા માટે મોતરવામાં આવ્યા હતા. આજણી યાત્રિમાં હસ ને માણસો બોનારેનલ મોક્ષમલ કલાવલસ પહેરખ અને વન્દાવન રજાલવાયા પોતાની આજણીનાં મકાન મુંબાઈ ગામમાં મથવવા હતા જેમાંના વંદાર્વન મજાલવાયાનું નિર્વેશ મુલતી જવાથી હાલ તે કામ બોનારેનલ મોક્ષમલસ મરખુળી હતા જેમાં ગણેશી જાણુમાઈએ પોતાનું નવું મકાન બાપી વધારે કર્યો છે. જે કે બીજા કેટલાક સાંભળ સંપન્ન માણસો મકાન ઉપર પેલાની પીરપાર કરે છે પણ પરના માણસ નહીં તે જવાથી જન પ્રમાણે જાણુમાઈ હાલ બીજાનું છે. મુંબાઈમાં મકાન જંપુ એ કંઈ નાની મુની વાન નથી. અને રાત્રેથી જાણુમાઈ યોગ્ય વર્તની વજીયાતમાં તે પ્રમાણે જાંખત બામલવા થયા છે તેને માટે અમે તેમને ધન્યવાદ આપીએ છીએ. અને અમારા અન્ન યાત્રિ જંપુએને જાણુવાને રજા લખીએ છીએ. કે જલ્દીમાંથી ને મુંબાઈ વજીયાતમાં પડે કે કે એટલે કે પ્રતી બાદેસીને હાજર પામી તેમજ મેલન ને બનીલપજુ નો માણસ મથવવા દોષ તે ને યોગ્ય વખતમાં ચરે રખો અમે પદોચી કરે છે હાજુ કે જરૂરી વજીયાતનું ચેવ મદ બરોનું છે.

ચર્યાપત્ર.

મહામતા મિત્રના બીજા તરફના પ્રથમ ક્ષણ અહિં વાંચતાં કેટલીક જામને ઉપર વિ-
વેચન કરવાના વિચારે મારા દિલમાં સુખી હાથ કિંતુ તે સર્વને આ પ્રકારે બધાર નહીં
લાગતાં પ્રથમ તો આ પત્રને જે જામની નજર છે તેજ જામને હાથપર લેઈ તે ઉપર
હાંકાં મે સખ્ત લખવું હોતી પારી અને તેનેજ બધાર થકુ છું તો આજ સખું છું કે
મારો માનનીય વાંચકવંદને તેને ખરે જોગ્ય ઉપાન થોભશે.

પત્રમાં વાંચ્યા મુજબ આપણી છાત્રીની છાત્ર દબર મનુષ્યની વિસ્તારવાળી વસ્તી
મજબુત છે. અને તે અતિશય પ્રુદી થઈ જેને પશુ આસોષની વાતો એ છે કે આ
પત્રને તે પૈકી આવ આદરોથી દબર મનુષ્યે આશરો આપે છે. અને તેથી પશુ વધારે
જેદ કરાવે એ છે કે તેમણી પશુ કેટલાક મનુષ્યો ચોવાતં નામ આવજન હીરકમાંથી કપી
કરવા તરીકે માટેને લખી મુક્યા છે. મારકાની મજબ આદરથી જુગ દોવા છતાં પત્રને
નિમ્નજ જુગ લખામને થાય છે એ આજણી મુજામની સમાજનેજ વંનિય છે.

ચાતિપત્રો વિચારે કે આદરની સખામાં વધારે થાય તો તેમાં લાભ કેને છે.
પત્રની આવકમને મોટા ભાગ જલત ભનામન પડી રહેશે ને વી કરી તેજ માનવતા ઉમંગી
તરી-આદરને પત્રના કામાં હાથ કરવા વધારે કરવાની તક મળશે. તેમાં અતિ કે લેખો
છપારી અને તે હારા તેજ વાંચકને અનેક પ્રકારનું જીવ મળશે. જે જે જામોમાં આપણા
ચાતિપત્રો હાથ વિધમાન છે તે તે સખા મામિનો જલત આપણને દરેક કહીને જાણ
લાવું મળશે. વળી પત્રને કેટલાક વિભાગમાં વહેંચ નાખી-કવિના સંમદ-નિર્મોદમંદ
લગ લખાવાર-વિચારી લેખો-લેખો-લેખક દુઝા સંમદ તરેરે વરેરે નેટલા જોડવે
તેટલા વિભાગે ઉપજાવી, ચાતિના નજર મોટા દરેક મનુષ્યોને ચોવાત વિચારો કુટથી
પ્રકટ કરીને લાભ મળશે. આપણા રિયને આસોષના પ્રવાહ નેજા છે. એક આજણે
હાંકાં છલવું જેટલે મીને પશુ તેજ કરવા સેજશે નેથી કરી ઉમંગી વિચારીને લખી
ઉમંગ તક મળશે અને આજણ ઉપર પ્રજાન લેખક થઈ થાયે વળી વધારે જાણ પડતી
રમજમાંથી પુત્રજાં પાર્નિક પુત્રકોટું ઉલેખન થાય, મુજાવ વિવાનો રીને ઉકાર થાય
અને તે કરને અગરતેજ વત્રા માકકોને જાંવક જેટ તરીકે અપાય આથી પશુ અન્ય
અનેક ઉચ્ચતર થાશે છે. પશુ તે ઉપર વધારે વખત નહીં માગતાં હું જેટલુંજ કહેવા
છાવું છું કે માકકાની પાટીમાં જામની દરજે જેટ થઈ આવરવક અને લેવરકર છે.

હું આજ સખું છું કે મારા સખ ચાતિપત્રો આ પત્રને પશુ તરફથી અને અનંદથી
જવાબી લેશે અને પોતાજ સમજમાં માકકાની જોડી સખા જેવાને આપણાની હું સંમદ.
જાણી, જે આ વાત જાણપર લેશે તો હાંકાં કહીવું નથી રીજા દિલમાં ચાતિપત્રોને
વાસ્તે લાગી થામણીને સ્થાન આપવાનો આવરવક છે. આરજી જાણ પારી હું અરેજ
વિરમુ છું. અરજ.

પી. સી. પાનેખ
મીનજાન જામ.

ત્રીજા અંકમાં સામાન્ય સભા વખતે લુદા લુદા રૂઝોમીચોએ ભરેલી રકમની ટીપ તેમજ ખડાયતા કેળવણી મંડળની કમિટીના મેમ્બરોનું જે લીસ્ટ આપ્યું છે તેમાં કરવાના સુધારા તથા વધારા:—

મહેમદાવાદની વીણા ખડાયતા ન્યાત સમરતે મધ્યસ્થ કેળવણી ફંડમાં રૂ. ૫૦) બર્ષા છે. બહેરવાસ બદલ્યો મોઢાસા બોર્ડિંગ ફંડમાં રૂ. ૫૨) બર્ષા છે.

ચોકવાળા મુળજી વીરવંદ એન્ડુકેસન સોસાયટી ફંડમાં રૂ. ૨૦૧) બર્ષા એમ જણાવ્યું છે પણ તેમણે તેમાં બર્ષા નથી પણ વીરવંદ અગીયંદના નામે મોઢાસા બોર્ડિંગ ફંડમાં બર્ષા છે.

તેજ પ્રભાણે એમવંદ સખીવસે પણ રૂ. ૨૫) સોસાયટીના નહી પણ મોઢાસા વીણા બોર્ડિંગ ફંડમાં બર્ષા છે.

બાધ્યવંદ ગણેશવંદ સાહેબ આ ફંડમાં રૂ. ૩૦૦) બરવાનું લખ્યું છે તે ચિકલમ નહી પણ રૂ. ૫૦) ના વાર્ષિક હપ્તે તે રકમ પુરી કરી આપવા જણાવ્યું છે.

સુરત-દેશ.

૧૦૦૧ શેઠા. નરોત્તમદાસના નામે લખાયા છે તે સુરતી વીણાના ફંડમાં બરવાના છે તે તેમણે પૂર નામ નરોત્તમદાસ માણેકલાલ છે. તથા હલદેરવાસના સ્થાનિક ફંડમાં રૂ. ૫૦) બરનારતું નામ મહુકચંદ ગોરધનદાસ નહી પણ મહુકચંદ મનોરાદાસ છે.

તેમજ

૧૦૧ સોમાલાલ મંગલદાસના કેળવણી મંડળ ફંડમાં લખાયા છે તે સમસ્ત ફંડમાં નહી પણ મંડળ હસ્તક વિધાડવાની મધ્યસ્થ બોર્ડિંગ ફંડમાં લેવાના છે.

જનનાથસ લક્ષ્મીભાઈ દેસાઈ (મહેમદાવાદ) વાળાએ પણ તેકમી રકમ તે બોર્ડિંગ ફંડમાં ભરી છે. તેમજ બાધવાલ વંદાવનદાસ કેદારીની ૩૦૧) ની રકમ મધી મંડળ ફંડમાં નહી પણ રૂ. ૨૫૧) મંડળના જનરલ ફંડમાં તથા ૫૦) મધ્યસ્થ બોર્ડિંગ ફંડ ખાતે લેવાના છે.

આક્રીધવાળા—અચરતલાલ મોદનલાલ લખ્યા છે તે તેઓ નહી પણ તેમના ઉપરના નામના મોર્નિંગલાલ બાધ્યવંદ દેસાઈ છે.

અમદાવાદવાળા જગનલાલ નાનાલાલે રૂ. ૧૦૧) મધ્યસ્થ કેળવણી ફંડમાં બર્ષાનું લખ્યું છે તે તેમણે તેમાં નહી પણ અમદાવાદ દરમ ખડાયતા કેળવણી ફંડમાં બર્ષા છે.

સોસાયટીના મેમ્બરોના લીસ્ટમાં.

મહેમદાવાદ—વીણામાં.

વીણવાસ જીભાઈ આરે જગનલાલ મોતીલાલ અને લીસાવંદ હરસનદાસ જે નામ ઉમેરવાના છે.

મોઢાસા—વીણા.

ખીન નામ સામે, સાદ બાધ્યવંદ નંદલાલ, સાદ શીવલાલ બેચરવાસ, સાદ ધરમચંદ દેમચંદનાં નામ ઉમેરવાનાં છે.

આ ત્રીણ વધારે સુધારા વગરના મારે અમને લેખીત ખબર આપવામાં આવશે તેમ તે લેવામાં આવશે. સભા વખતે પણ આમ વાળાઓએ પોતાને મામ જઈ મોટીંગ મેમરી મંડળની કમિટીમાં પોતાના મામ હરદાસ નામ મોકલવા કહેવું. તેમણે પણ હવે તેવાં નામ તાબીદ મોકલી આપવા મહેરબાની કરવી.

જુરાખખર યા વધામણી.

મહેરખખર ખાણવા મિત્રના અધીષ્ઠિત સાહેબ,

નીચેની કહીયત આપના પત્રમાં પ્રસિદ્ધ કરવા કૃપા કરશે.

અપનાં મને આનંદ ઉપજે છે કે જે નડીઆદ મુકામે પહેલી જાનેવારીએ સભા ભરાયેલી હતી તે સભાના સતત પ્રધાનથી અને વાઝાખોણી નડીઆદના વીસાખાણવાતન ચક્રવાળા તરખાં જે મે તડ પોલી હતી અને એકમેકનાં જમરમાં જે દેખરૂપ અમિતો પ્રગટ વસા કરતો હતો તે સર્વે એકરમ નંબ પડી એકરૂપ ચાલતું કરી રહ્યાં છે, તેમાં અખીરસ છોંઘાઈ રહ્યો છે, આનેની તરજો કહીજા મારી રહ્યા છે, એકમેકનાં હલો નેમ કોમુલી ચંદને ટેપી ખીલે છે તેમ ખીલી રહ્યા છે, થોડા સમયમાં ૭ કિલોરૂપી રાક્ષસીએ વીસાખર ખારતુ કમું હતું તે રાક્ષસીનું હોલ કરી સાલસાધર્મમાં કોડવા નેવામાં આવે છે. આમ સાંભળવા પ્રમાણે ઉપરેકમાં જન્મ જન્મા તડ પોલી હતો, વિદલ ખાણ પીચતા હતો, દેખી છુરીકાનો એકમેકની ધીરાઓમાં આરોપાની હતી તે સર્વે આપણી આ દિવ્ય સભાની વિવળ વાણીથી નાદ ચલા ખાખું અને સર્વ એકમેકનાં ખજા હાવતા કરવાંમાં પોતાં થયાં. મારે બેરહુ તે કહેવું પાડેલ કે નડીઆદના અધવાળા તરખા જે સાલસાધર્મ તરજો કહીજા મુખમ પર છે તે ઉપરેકની ખાણવા કાનિતેજ પ્રગટ છે કારણ કે નડીઆદની ખાણવા કાનિતેજા અંભગવામાં આખું કે નવારે જન્મા તડ નેમાં યત્ન એકરૂપ થયાં તે શું આ મે તડનું એક રૂપ જનું અલસ છે ? આજ કારણથી તે તડ અધુના એકરૂપ ખાખું કરી કહ્યું છે. આ ઉપરથી કે એમ આજ રાખુ છું કે આપણી ખાણવા કાનિ તાન યેઠસાવરમાં છે હતી જન્મ આવી કુમારખોણી મામત જલ્લ સારો લાભ પ્રાપ્ત કરી, જે કે આવી કોનરેસી અને કામાન્ય મોડાના કુપણ, પડીયર માડીઆ, ગિરેશમાં અલસ છે જન્મ તેમનામાં અધવા કુમ જલ્લ આડી તરજી પડેલાં નેજામાં આવતા નથી. આપણી કાનિતું આ એક પડેકરૂપી સુખાચર છે હતાં સારા ચાખા ઉપર આચર્યાં હું મથો સંતોષ ચાખુંકું-કુઝાઈ વીસાઈ છું. મીલું ઉતરું જમતું મિલ છે કે-જાણના મળનાં હોયરાં (હોયસ અને હોક-રીઆ) મારે જે સારા ચાખા ઉપર રકમ એકી ચા છે તે શુ જુદાની આપે છે ? નેમુએ, એ પણ એક ઉદ્યોગ મારું છે ? આજ સર્વ કાનિતેજાએને મારી નમ વિનંતિ છે કે દરેક મામત આજેકનો ચેતના મામમાં એકતાનું એકરૂપ રૂપ કરશે કારણ કે ન્યાં સુધી તેમ જનતું અલસ છે ત્યાં સુધી બદલગમત આજેકનો ચેતની કાનિતેજા ઉદ્યોગ સર્વ પ્રમાણવાને માને છે તે વર્ષ છે. નેમુએ, તમે ચેતના પરમા, કુદુમમાં અને ચેતના તરખાં ન્યાં સુધી નેમતાનું એકરૂપ ખાખું નહીં કરી કહે ત્યાં સુધી મપી કાનિતું એકરૂપ જનું અંતરંગિત છે. નડીઆદના દરેક ખાણવા કાનિતેજા નેમાં મે તડ કામ પોલી છે તેવાં પ્રતિજ્ઞ સમયમાં નહોતાં. પ્રથમ મપાં એકરૂપ હતો તેજનું કાનિતેજા મુખ્યોએ એકમેક સારે જેવા પુંડા પીપા તેથી આ એક તરજા મે આમજા પાયા. મારી તેઓને જન્મ નમ વિનંતિ છે કે આમેક સાથે જે દેખે અમિ પ્રગટી રહે છે તેને જુદા નાખી, એકરૂપ થાવ, એકતાનું પાન કરે, સાલસાધર્મમાં કરવાં રહે અને ઉદય કાને પગલાં આમગ પાડે. જે સર્વ કાનિતેજાએ આમ કરશે તો આ આપણી કાનિ સારા ચાખા ઉપર આવશે. એવી મારી આજ છે.

૬૯ પાનાચંદ કાળીદાસ	સેવાવીઆ
૭૦ છોટાલાલ લક્ષ્મીભાઈ	ભારતી
૭૧ મનસુખલાલ મણુપતદાસ	ભારતી
૭૨ હીરાલાલ ગીરધરલાલ	ખંભાતીઆ
૭૩ પરી ગોવર્ધનદાસ કાળીદાસ	કરબજી
૭૪ મુંદરલાલ વજલાલ	છોટાકાંદેપુર
૭૫ મોહનદાસ દેવચંદ	મોડાસા
૭૬ સુનીલાલ લામીદાસ	ગાંધીઆ
૭૭ મોહનલાલ બલદેવદાસ	મેદેસાઆ
૭૮ કેશવલાલ સોમાલાલ	વડોદરા
૭૯ નેશાલાલ મોતીલાલ	કપડવાં
૮૦ શામલાલ સામેશ્વર	"
૮૧ હરભોવનદાસ મનનલાલ	"
૮૨ સોમાલાલ મયુરદાસ	"
૮૩ નેશાલાલ મયુરદાસ	આંતરગુઆ
૮૪ સાકરલાલ જુહાભાઈ	ભરૂચ
૮૫ સમનામજી પાનાચંદ	ભણીઆર
૮૬ અખીચંદ કેવચંદ	આકરુંદ
૮૭ ડા. નેશાલાલ હમનલાલ	કુશ
૮૮ યુગજી હરીભાઈ	વાયોડીઆ
૮૯ મંગળજી હરીલાલ	"
૯૦ ત્રિભોવનદાસ હીરોદાસ	"
૯૧ મયુરભાઈ હીરોદાસ	"
૯૨ મોહનલાલ મયુરદાસ	"

૯૩ મનનલાલ	કેવચ
૯૪ હમનલાલ હરીલાલ	"
૯૫ ગીરધરલાલ સાંતીદાસ	ચાંદરાલા
૯૬ નલાલચંદ હીરાચંદ	કપડવાં
૯૭ છોટાલાલ મુળાભાઈ	આણંદ
૯૮ સુનીલાલ અરેરદાસ	ભાંદરવા
૯૯ ગીરધર નરોત્તમ	મુંદરવા
૧૦૦ ભાંધેલાલ હવજલાલ	પીંડુદરા
૧૦૧ પરસોત્તમ ગોપાલદાસ	પીંડગ
૧૦૨ હમીતદાસ મોનીલાલ	કલકત્તા

નોંધ

- ૨૮ નંબરમાં હીરાલાલ ભાઈએ ભાઈનું નામ મયા વર્ષમાં મે વખત નં. ૨૩૪ ને ૬૩૮ માં સેવાયેલુ તેમાંથી એક કપી કરી આ વર્ષમાં ૨૮ નંબરે લેવાયું છે.
- ૨૯ હમનલાલ મયુરભાઈનું નામ મયા વર્ષમાં ૫૧૮ નંબરે લીધેલુ તેમણે મયા વર્ષમાં માસિક નદી લીધેલુ લેવાથી તેમના ઉદ્દેશથી આ વર્ષે તે પૈસા તેમના નામે ૨૯ નંબરે લેવાયાં છે.

મિત્રમંદગમાં નેશાલાલ—વડોદરા પાસે કુટુંબના રહીશ ગેરેબનદાસ અરેરદાસે મંદગમાં નેશાલ લગાવ્યું પણ રાજપુષ્ટીથી મેલાવી દીધું છે આ પ્રમાણે બીજા પણ નેશારી એવી આપા સખીએ લીધે.

ખેતીવાડી મોંઢે પટેલના નાળીયા પંપો.

કે જે કુચમાથી તથા નદીમુખી મને તેની ઉંડાએથી પાણી ખેંચવા રોક બાંધનાં પંપો કરતા કાયદાકારક મજબુત—સાદા ઉપયોગી અને ફરદોશના ખર્ચે મા કરકસરીયા છે અને તે બફાથી, પાણીથી, ઉંટથી તેમજ ઓર્ડર અને સ્ટીમ એન્જિનથી પણ ચલાવી શકાય છે કી. રૂ. ૧૭૫ થી ૫૦૦ વધુ ખુલાસા માટે જાડવા આનાની ટીકીટ બીડી પ્રાપ્તિ હીલ્ટ મફત મગાવો કે રૂ. ૫૩ મળે.

આ કે—તે ૧૫૨૧ બનેલ દરેક નવન્ય અથવા એન્જિનો પંપો, છનો, ધંડીએ વિશે દરેક નવન્ય ખર્ચોના જુદા તેમજ નવા ખરીદી આપીએ છીએ, ફરતી કરીએ છીએ અને તેની સાથે કયે આપાનો ફાઇલ સાચીએ છીએ અને આપને ત્યાં ઉચી કે તે વિષય દરેક સાધનના નવા પદાઓ જાણવે મોં છે લખો—

અ. બા. કા. લ. એમ. પટેલની એન્જીનીયરીંગ કંપની
૬ દરીયાપુર નાની સાલેપરી—અમદાવાદ.

ચોખા

ચોખા

ચોખા

અમે—૧ મહાદેવ જેઠા, ૧ જેઠાદાસ જેઠા ૧ જીનાંજી નક્ષત્ર ૧ મધુરદાસ પીતાનર નક્ષત્ર મહી કે કાન્ધલાલ દેવ આમે રાજ્ય મીન (ચોખાની) મીન સુવત ૧૯૧૧ ની આગરી મધુ કી છે અપરી ઉપર ચોખા મુખર્ડ પુના અમદાવાદ વિશે રૂ. ૫૦૦૦૦ લેખાય છે. આની કાનિ બીજોએ જાણવચન જે એક વખત મેં ખાવી ખાવી કરી જુએલ હીલ્ટવા માટે ચોખી નાળીયા અપારે અગી તેલ (વખા) ઉપર જાદ નર્મીલ જાદ માવડી મુજબની ખાંડી અવલ પુચાના ૧૧૧ ઉપર લાય છે અને એ ઉપરથી એક મુખર્ડી કીનર લાય છે. આરજીમાં તામ-અપ-અરજો જે ૫૨ ને રેવેરેશન જે ખખા મુખર્ડની અપર આલને ૫ અપરે લખનુ વખખાદાર મુખર્ડલીમાં કરેલ.

શા કાચીદાસ દેમચટની કુ. ની રાજસ મીન.
છમે કે લાગ — પેરેક થી.

વૈદકશાસ્ત્ર શું કંઈ છે ?

“ધર્મ, અર્થ, બળ, અને આયુષ્યની ઉચ્છા કરનાર દરેક પુરૂષે વાજકરણુ

ઐશ્વર્યોનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ

દરેક મનુષ્ય જો વાજકરણુ ઐશ્વર્ય

ધનો ઉપયોગ હમેશાં કરે છે તે

હમેશાં બળવાન અને કાંબી

આયુષ્ય લોગવે છે, અમીએ તકન

શુદ્ધ તાજાં ફેરિ વનસ્પતિમાંથી

વાજકરણુ વૈદકશાસ્ત્રના નિયમ

મુજાએ બનાવેલ છે. આ વાજ-

કરણના ઉપયોગથી માનુષ્ય

(સ્વરમેદારીયા) તથા માનુષ્ય

દરેક દરદો દૂર થાય છે. પ્રાચીન

શક્તિ તેજ રહે છે, કળાર, માથાનો દુખારો, ચિન્તા, ઉદાસી, નાખગાઈ, અર્થ-
ભયર, પ્રમેદ વગેરે દરેક દરદોનો નાશ કરી તેઓના શરીરમાં વિચ્છિન્ન બુદ્ધિ કરવા
આ પ્રયોગ ઉત્તમ છે. તથા સુખિ બળ આપનાર છે.

દીર્ઘમ જીવન શીશીનો રૂ, દોડ, ચોટ ખર્ચ ખંચ આના,

ઠેકાણું—સપ્ટ કંપની.

કાલખાજેવી રોડ મુબઈ.

ખડાયતા મિત્ર.

પુસ્તક ૨ જી] ચિત્ર, શુક્ર ૧ પક્ષ અકાદમી, સ રત ૧/૮૭૧ [અંક ૬ ફે.

ગ્રાહકોને મૂચના.

અમારા કદરદાન ગ્રાહકોને જણાવવાની રત્ન લેખને હીએ કે આ અંક તેમને પોહોચેથી આપ્યા વપતા એટલે છ અંક તેમના હાથમા આવી જશે. આટે તે પાસેઆ પછી તરત જમલે પોતાનુ લવાજમ મોકલ્યુ ન હોય તેમલે તરત મોકલી આપવું નરી તેા હવે યહોના અંક લે મુખ્યેમલ પોકલથી મોકલવામા આવશે જ સ્વીકારી સ્પષ્ટિવિતના હાથમા લેતાજન આપવું

તમી

“ ઇશ્વર પ્રાર્થના ”

અર્પણ

હે ઈશ, ટ્રેરી હીસ, ફેડી નીસ, ન્યાન અનાનવી,
તું જગવજે સહસિક વૃત્તિ, જનની જે સ માનવી
કડો કરી કુસ પને, સૌજન ભરી સુસ પની,
શુભ શાંતિને પ્રધરાવજે તું, જનની જે સન્માનવી
ઉલોગને આરોગ સાથે, શેઠ વિશાદાનવી
બક્ષીયથી નિવાજજ સઉ, જનની જે સન્માનવી.
કરી કાર્ય પરમારથ વણું, વણ વૃત્તિ શ્રી નિજ સ્વાર્થની,
ધરે ધ્યાન પાતામ્બુજવું શુજ, જનની જે સન્માનવી

“ હી એક શાંતિ શુભેચ્છક. ”

સામાન્ય સભાએ તાત્કાલિક હાથ ધરવાં જોઈતાં કામ.

(પરિપક્વ વખતે મળેલા લેખમાનો ચોક.)

(લેખક—છગનલાલ પુરયોત્તમદાસ—વડોદરા.)

આજનો કાલ સમાજનો છે એમ કહીશું તો ખોટું નથી. દરેક વ્યક્તિ એકલી એકલી કામ કરે તેમાંથી કંઈ નિષ્પન્ન થાય નહીં. સમુદાયથી કામ કરવાની પદ્ધતિ શીખવાની અમત્ય છે. પદ્ધતિ શીખવાની અમત્ય છે એમ કહેવાનો હેતુ એવો છે કે—દરેક ગાંધી આમાં તેના પંચ પરાપૂર્વથી હોય છે. આ ગાંધીના આગેવાનો અસુક પ્રસંગે મળીને ગાંધી સંજ્ઞાથી કામ કરતા આવ્યા છે. પણ આ કામ આપો ગાંધીવર્ગ વખતે મંજૂર રાખે છે અને વખતે નથી રાખતો; નથી રાખતો ત્યારે ગાંધીસમૂહના કંઈક પડી જાય છે અને જુદાં જુદાં તકમાં ગાંધી વિમુક્ત થઈ જાય છે આમ થવાથી એકતાનું ખંડ ટુટી જાય છે. સમૂહના બળની તો ખલિહારી છે. “તુલ્યેશુગત્વમા વૈજ વૈષમ્યતે મત્સરન્તિનઃ.” “ધાસનાં તરણાં પણ જો ધણુએક બીજને વળગી રહીને દોરણે બની જાય છે તે તેનાથી મોઢાંમત્ત હાથેથી પણ બધાય છે.” ગાંધીજીમાં એકતાનું બંધન તૂટી જાય છે અને તે જુદાં જુદાં તકમાં વહેંચાઈ જાય છે, તેથી જ તુલ્યતા થાય છે તે આપ સર્વને સુવિદિત છે એટલે તેનું વર્ધન કરીને આપનો અમર્ય વખત લેવો હજીયો લાખક નથી. પણ શા માટે આવાં તક પડે છે? ગાંધીની એકતાનું વિરોધી કાણુ છે? આ વાત વિચારવા જેવી છે, મારી આપ જાણમાં એમ જણાય છે કે ‘મમત એજ એકતાનો વિરોધી છે. એક માણસ પોતાનો કંઈક ખરો કશવવા હચમક થાય અને બીજને પોતાની કંઈક છોડે નહિ ત્યારે ત્યાં વિભાગ પડી જાય છે. શા માટે પોત પોતાનો મતામક માણસો નહિ છોડતાં હોય? એજ અહીં વિચારવાનું છે. બીજા મતને સદન કરવાનો મુખ્ય આપણે શીખ્યા નથી. જો એકે સાફ માણસો એક વાત માન્ય રાખે તો બીજા ચાલીએ “એકેચિત્” તે માન આપવું જોઈએ અને પોતાનો મત છોડી દેવો જોઈએ. આ પદ્ધતિ ઉપર તો દાન્ય, અમેરિકા જેવાં રાજ્યો ચાલે છે અને તેમની એકતાનો જગ થતો નથી. આપણે જ પદ્ધતિ શીખવાની છે તે આજ છે. ગાંધીજીની જુની પદ્ધતિમાં આ પ્રમાણે બહુ મતથી કામ કરવાની પદ્ધતિ નહોતી તેથી તક પડતો હતો; અને આજ બહુ મતને માન્ય આપી પોતાનો મત છોડી દેવાની સુધરેલી પદ્ધતિથી એકત્વ બંધુ રહે છે અને ગાંધી સંસ્થામાં અનેક સુધારા અને ગાંધીજીના સુખ પ્રાપ્ત કરવાની તક મળે છે.

આ રથે મારે જણાવું જોઈએ કે મુંબઈની ખાસતા સમાજ આ કામની પહેલ કરેલી છે અને ધણુ વર્ષથી તે પોતાનો સમાજ ચલાવે છે આજ આ મોટો સમાજ મેળાવામાં પણ તેજ કારણે છે તે બહુ તેજ ને આમારે મર્યા છે.

સમાજ મળે અને સુધરેલી પદ્ધતિ પ્રમાણે તે પોતાનું કાર્ય સંતત કરે તો ગાંધીજીની ઉન્નતિ અત્યંત થાય એમ કહેવામાં ત્યારે છે ત્યારે આપણે વિચારવાનું એ છે કે મત-મેદને સદન કરી ગાંધી સમાજ કામ કરે તો તેમણે ગાંધી સંજ્ઞાથી શા શાં કામ કરવામાં છે અને ગાંધીની ઉન્નતિ એટલે શી વસ્તુ છે? પણ તે પહેલાં સમૂહની ખાતર એક પ્રશ્ન છે કે “ગાંધી” એટલે શું? ગાંધી સમૂહની વાખવા શી રીતે થઈ શકે છે? શું

અને સુધાનાં સાધન સુધરે તો, પછી એવા આપણા દ્રવ્ય તરફ કોઈ નજર કરશે નહીં, અને આપણા આવા સમાજે હારાજ નાતનાં હોકાંને હિચી કેળવણી આપવાની જોગવાઈ કરી સહાય એમ છે. માટે આવા સમાજ તરફ ચાલીના હરેક મુદ્દસે સદ્ભાવના રાખી તેના કાર્યને ટેકા આપવાની ખાસ જરૂર છે.

સરચાચોથી થતા સાબ માટે મને મળજીત ચક્ર છે. આવા મંડળોની પ્રવૃત્તિએને “કોમી” અથવા “આપખતવખી” જણાવી તેને, હસી કાઢવા અથવા કિતારી પાડવાની કેટલાક સુધારકોની રેવ હોય છે. પરંતુ તેવી ટીકા કરનારાઓ એક અમત્યનો એક જુદી ભવ છે કે ગ્રાંતિઓની પ્રવૃત્તિ હમેશાં સંકેતીત એટલે “કોમ”ના સ્વાર્થને માટે હોતી નથી; કેળવણી વિષયના સુધારકો એક પ્રબળ બળની વાતો કરે છે; પરંતુ શી અગાધ કષ્ટ-પ્રયત્ન કર્યાનંતર માત્ર સમયના વેવા સાથે અને ધીમે-ધીમે સાધ્ય થઈ શકે તેમ છે. સાધ્ય થઈ મેનુષ્ય પ્રવૃત્તિથી અથવા ખાસ કરીને આપણે ભારત વાસીઓ કેળવણી અને સુધારાની એ પરિસ્થિતિમાં હાલ છીએ તે સ્થિતિમાં આપણે એકદમ પ્રાથમિક મેળવી શકીએ તે અશક્ય છે તેથી એ દક્ષિણે કુએ જોતાં ગાંધિજી અથવા ડ્રેમેટી પ્રવૃત્તિ બ્યાનખી જણાય છે. આ સુધી તેઓના ઉદ્દેશ પ્રબળપણે ભાવનાઓ વિરૂદ્ધ નથી તથા અર્થા સુધી તેઓ પોતાના સંસારિક હિત માટે સાથે મળીને કાર્ય કરે છે ત્યાં સુધી ગ્રાંતિમંડળને દરેક મતના નેતાઓએ ઉત્તેજન આપવું થરે છે.

કેળવણી શબ્દજ એવો છે કે-તેમાં ધર્મ, નીતિ, શુદ્ધિમર્ગ, કુન્નર, કળા, વેપાર, એ સર્વથાનો સમાવેશ થઈ ભવ્ય છે. આપણી ગ્રાંતિના હોકારને ઉપર કંઠી સર્વથા પ્રકારની કેળવણીની જરૂર છે એ વાતની કોઈથી ના પાડી સહાય એમ નહીં, પણ તે આપણી યી રીતે એ પ્રશ્ન જરા વિચારવા જેવો છે. પ્રાથમિક શાળાઓમાં ફક્ત શુદ્ધિની કેળવણી આપવામાં આવે છે. માધ્યમિક કેળવણી આપનારી સરચાચોમાં કંઈક Discipline ઉપર વિશેષ ધ્યાન હોય છે અને હિચી કેળવણીના વિભાગોમાં ફક્ત કળા ને વેપાર વગેરે કેળવણી મળવાનો સ્વક છે. પણ મેનુષ્યને આવશ્યક જે ધર્મ અદ્યતીત-માણસને ચારિત્ર્યવાન કરવાનાં સાધનો-તેની કેળવણી યી રીતે આપવી તેની ભાંજગડ તો મોટા પડિતોના મનમાં જન્મ થઈ શકે છે. ચાર આધિન મત તો મનું છે કે-ધર્મ, ભત્રી નીતિનાં આપણે જે સ્વરૂપને યોગ્યથીએ છીએ તેની કેળવણી જાહેર શાળાઓમાં સતોષકારક અપાવી કાઢી છે તેને માટે તો બર ઉપરજ આધાર રાખવો પડશે. અથવા જામેગામ ચાલી તરફથી તે જાલસ આનગી ગેઝરજુ થાય તોજ જને, નાતનાં હોકાં-તંની કેળવણીના પ્રમ અટલાવીજ પડેલો થતો નથી. હોકારને, ભણાવવાને, પેમા, જોઈએ અને અને તે માટે નેટજુ રડ મેહુ વરી, તેમ, પ્રમાણમાં વધારે હોકારને કેળવણી આપી શકાય. પાંચથી વગેરે કોમના મુદ્દમોએ એવાં લાખો રૂપીઆનાં રૂડા કરેલાં છે. આપણી વાતીમાં પણ કંપર રૂપથી કેટલાક ઉદાર દિલના મુદ્દસો છે, તેમની સદાયથી આપણા સમાજે તેજુ એક રૂડ કરવાની આવશ્યકતા છે. કેળવણી સાથે આપણી સંસારિક જીવનને કમુપિત બાગ ઉત્તરજ કરવી અને તેની આપણો અને અંદરથી દુર કરવી એ પણ ખાસ આવશ્યક છે. તેથી આ મંડળને એ જણીને હેલુ “કોમ”ના કાર્યમાં આરે આવતી, અપર સંસારિક જીવો દુર કરવી એ છે.

(એક, ભાષણ)

ગંડીપુરાણા ઇતિહાસનું આપણે એકાદ પાતું ઉઠેલીએ—એક રાજા હતો તેનું નામ સમરરાજા: તે બહુ તપોળબી હતો, સમર્થ હતો, ઐશ્વર્ય સંપન્ન હતો; તેને સાઠમ હજાર સંતાન હતાં. કપિલમુનિના શાપથી તે સાઠથે હજાર સંતાનો જન્મિત થયાં, તેમના ઉદ્ધાર વાસ્તે રાજાએ ઉત્તર તપ આઠથી અને પરિણામે રાજાની—ત્રીણ પેઢીએ જગિરથ અનર્થ, આ પુણ્યત્તમ સાધુજન અસીમ પ્રયત્ને જગવાન—ના કરતી પ્રસન્નતા પામ્યા અને એમણે સ્વર્ગમાંથી ગંગા ઉતારી, ગંગાના પ્રતાપે સમરનાં સન્તાનોનો ઉદ્ધાર થયો. ધર્મપરાયણ થત્યનો હનુ પણ તે પવિત્ર ગંગામેયના વહેતા પુણ્યપ્રવાહમાંથી પાન કરે છે, સ્નાન કરે છે અને જીવનને પોષે છે, પોષણ સંતોષે છે. ભલા પૂણ્ય જગિરથનો આ જગિરથ પ્રયત્ન જમજહેર છે.

તેથી જાગિરથી—સ્વર્ગગંગાના જેવીજ નદિમાં એક બીજી ગંગા છે અને તેનું નામ જ્ઞાનગંગા: મહાશયે, આ જ્ઞાનગંગાનો આદ્ય અતિ વિશાળ છે, સ્વર્ગગંગા કરતાં તેનો પુણ્યપ્રવાહ વિશેષ છે. રાજા જ્ઞાનગંગાને કાંઠે એક અંબર લેખ મુદ્રાંકિત છે, એ લેખ આવો છે—

વિદ્વાન્ જ નૃપત્ત્વં જ નૈવ તુલ્યં કદાચન ।

સ્વર્ગે પૂર્ણ્યો રાજા વિદ્વાન્ સર્વત્ર પૂર્ણ્યો ॥

અર્થાત્—વિદ્વાતાને રાજાની પદ્ધિ સાથે મૂકી શકાય નહિ; રાજા તેજ કુળ પોતાના દેશમાં પૂર્ણ્ય છે, ત્યારે વિદ્વાન તો દેશ-પરદેશ-અર્થે પૂર્ણ્ય છે. (વિદ્વાન એ રાજાનો રાજા છે.) મહાશયે પોતાનો વિશાળ પંદ પાયરી રહેલી જ્ઞાનગંગા અને એને જોખરે મુદ્રાંકિત થયેલો આ અંબર લેખ સોને વાસ્તે ખુદો છે, એને પામવાનો અધિકાર સોને છે: કરાંયે તેટલું જ્ઞાનગંગામાંથી પાન કે સ્નાન કરવાના અભિહાર સોને રાખવા પડે છે. જનકુઓ ! તેથી જાગિરથી—ગંગામેયમાં કદાચ અજાણ નાં કરાંયે તો નેવે, જુમનાં પાન કે ગંગાસ્નાન કરવા સાફ પેસાંતી મૂકી એકી કાંધે તે પહેલાં જ્ઞાનગંગામાં

હુણકી મારવાનાં સાધન સંપાદન થાય જોજ જ્યેષ્ઠકેર છ નગ નજ્જ ૫૭૫૨ છ.
કેમકે જ્ઞાનગંગાના બળે વિકૃતા પામ્યા સિવાય, ભાગિરથીનાં રહસ્ય સમઝી
શકાય ના. ને રહસ્ય સમઝ્યા સિવાય-કાર્યનાં કારણ કલ્યા સિવાય કેવળ
અન્ધ શ્રદ્ધાથી કરાતાં આચરણુ જોતો ધૂળ ઉપર હીપણુ લેવાં છે. એમાં કશુંજ
સારૂં પરિણામ જોવાય નહિ.

ત્યારે આપણે ચત્કિચિત્ રહસ્યમાં વ્યંજુપાત કરીએ. શુદ્ધસ્થો ! ભગીરથ
પ્રયત્નવટે સ્વર્ગમાંથી ગંગા ઉતરી, એ ગંગામાં અંધોળ કરવાનો અધિકાર
ભગીરથ જેવા સમર્થ યોગીએનેજ પહેલે છે, પ્રતિપણે પાપ કરી ગંગામાં
હુણકાં મારી આવનાર અબુધ્યોને ગંગામૈયા પાવન કરે એવું માન્યો. માં, જો
આમજ એ પાવન : કરે તો તો હાથરી નિયમનો તેણે ભંગ કર્યો કહેવાય.
ત્યારે વાસ્તવિક તો એજ છે કે ગંગાની ગોદમાં લાઠકોડે રમવા સારૂ આપણે
તેને યોગ્ય-યોગ્યતા મેળવવી જોઈએ. સગરનાં સંતાનોના ઉદ્ધાર વાસ્તે ભગિરથ
રાજાએ પોતાના તપ અને યોગનો લોગ આપ્યો, ત્યારેજ તેઓનો ઉદ્ધાર
થયો એ વાત પ્રસ્તુત સિદ્ધાન્તને અંગે સાક્ષીભૂત નથી ? શુદ્ધસ્થો ! સગરનાં
સંતાનોનો ઉદ્ધાર કરી ગંગામૈયાએ પોતાનું દૈવીસ્વરૂપ પોતાનામાં સકેલી
હીધું, અને ત્યારે ત્યારે તપસ્વીઓ, ધર્મીઓ, કર્તવ્યદક્ષો અને ભગવાન
ગૌતમબુદ્ધ જેવા સમઢિ ભાવનામાં રમતા સ્નેહમસ્તો તે ગંગાનાં પાનસ્નાનને
વાંચે છે, ત્યારે ગંગામૈયા સહર્ષ તે સૌનો સત્કાર કરે છે-પોતાના દૈવી સ્વરૂપનાં
નર તેઓને ગણે છે, અને તેથી ઉલટું જે પુણ્યશાળી ન હોય, તપસ્વી,
કર્તવ્યદક્ષ, ધર્મીજ કે સ્નેહમસ્ત, સત્યપરચણ કે સાત્વિક શ્રદ્ધામય દુદ્ધો ન
હોય તેને માટે તો ગંગાનાં પાણી એ પાણી માનજ છે; મહાત્મનિર્દોષીની
કવિતા આ મતને ટેકો આપે છે:—

“કલ્પી વેસકી કલ્પી તુમડીઆં, છગ તીર્થ કરે આપરે;

“ગંગા નાઈ, વચુના ન્દાઈ ત્વેત ન ગઈ કલ્પાઈરે.

ત્યારે યોગ્યતા મેળવવા સારૂ આપણે પ્રથમજ જ્ઞાનગંગાનાં પાણીને
આપણી દૃઢચવાટિકા ભણી લાગવાં જોઈએ. અસુસ લક્ષમાં રાખે, કે ભગિરથની
ભાગિરથી પેકે આ જ્ઞાનગંગાની દૃષ્ટિ સંકુચિત નથી, જ્ઞાનગંગાનાં ગળીર વહન
સૌને વાસ્તે સર્વવ્યાપી છે, શક્તિ અને અંશિતાય પ્રમાણે તે વહનને તમે
તમારામાં લાગો, નેટલું તેને વધારે પમાયો, તેટલા તમે વધારે ભગીરથ
ગન્યો, અને તેટલા વધારેને ઉદારી શક્યો.

ઉદારના રસ્તા બે છે: જગતમાં રચગતા લંગોટિયા, વેસગી-ગાવા કે
ટહેલીઓની ટહેલ સ્વીકારી ધર્મઅન્ધ ગ્રોગ્યાઓ તેઓને ગંગાસ્નાન કે

જીવનમાંથી મુક્તિ મેળવવા સહાય કરે છે. આવી સહાય કરવામાં, તેઓના આશય પોતાને પુણ્ય થવાનો હોય છે, અને તેવા દહેલીયા વગેરેને તે આર્થિક સહાય લેવાનો આશય પણ પોતાને મંગા-જીમનાં પાને પુણ્યમાંથી બનાવવાનો હોય છે.

આ કોટિની પ્રથામાં પુણ્યનો કેટલો અડધ જળવાયેલો છે એવો પાતા-પાત્રના બેઢને વિચાર કરતાં જે તારની ચકાય એ ખરું; પણ દાતાઓનાં ફિલ બેદારી બાદ, તેઓના કાન અધિર થઈ જાય અને તેમને આત્મા ભજૂત થાય તેવા પ્રચન્ડ જ્વનિથી હું એટલું તો કહી શકીશ, કે એ બાલકોના પાલકો ! એા મનદો ! એા લક્ષ્મીના લાડ કોડમાં ઉતરતા રોકીઆઓ ! જાગજાગે જ્ઞાન મંગામાં તરબોળ થવાનું સામર્થ્ય, જો સમય, વય અને સંજોગોને અંગે તમરશા માંથી દીણ થઈ હોય તો તમારી લક્ષ્મીનું, અમુક અંશે જ્ઞાનમંગાનાં પાન કરનાર કોટિયાં સંતાનોને દાન કરે, દહેલીયા વિધોને દાન દઈ મંગા તટે મોકલવા કરનાં, તમારા, તમારા કુટુંબનાં, તમારી શાંતિનાં, તમારા સમાજનાં બાલકો કે જે જ્ઞાનમંગાની ગેદમમાં બેસવા માટે સર્વથે સત્પાત્ર છતાં કેવળ તે મંગાને કાંઠે પહોંચવા સારૂ અર્થિક સ્થિતિના અભાવે પ્રહુત્વાકાંક્ષાને કર-માવી નાખે છે તેવા આત્માઓને તમે દબ્બદાન દઈ, તેમને દારનાર તરીકે નીવડે, દહેલીયા વિધોને દાન કરવામાં જંમ તમે એક બીજાનું ફિલ સ્વી-કારો છો તેમ આ પ્રકારના દાનથી જ્ઞાનમંગામાં પણ પાન કરવા એટલુંજ પુણ્ય, પાન કરવા જનાર બાલકોને દબ્બદાન દેવાથી થશે અને આ હુંજ નથી કહેતો, આપણા જ્ઞાને માન્ય એવી ભગવદ્ગીતા કહે છે. જુદસેવા સાધવેક દાન તે આ હેતુનર નથી સમરણ કરે એકાદ શ્લોક :—

અસદાનાત્પરં નાસ્તિ વિદ્યાદાનં તત્તોમરિતમ્ ।

જુદસેવા, જો સાદાં પણ સમીન મુલ્યે સમ્પત્તિમાં રાખવા જેવાં છે, તે એ કે “હાથે તે સાથે,” અને ભણ્યે તે તરશે.” અગુની પ્રસન્નતાનો સર્વોત્કૃષ્ટ માર્ગ જો કોઈ પણ હોય, તો તે એજ કે પોતાની પાસે જે હોય તેને, અમુક અંશ સદબ્યય સનાતન પુણ્યમાર્ગે વાપરવો અને ઉત્તમોત્તમ પુણ્યમાર્ગ વિદ્યાદાન જેવો કયો છે ? કોઈ જગતી શક્યો ? બીજું સૂત્ર “ભણ્યે તે તરશે.” એ હૃદયપટમાં ભણકને વાસ્તે કોનરી મુકવા જેવું છે : તમારાં સંતાનોને “આર શ્રીપત્રી ભજૂલી, તે ઉત્તરનિર્મલ જેટલું સલી ખાપ એટલે પ્રભુ” એવી દહણી ભાવનાને તમારામાં ઉતરવા દેશો મા. એવી ભાવના રાખ્યે હવે પશ્ચિમની દરિયાઈમાં ઉતરનાર હિન્દુસ્થાનને નહિ પાલવે જુવો છો કે અધરી કેળવણી દઈ સંતોનોને સૂઝમાંથી કે કોલેજમાંથી ઉઠાવી મૂકતાં તેઓ વિશ્વગુની ગતિ લેખવે છે. અને માટેજ બાલિકા દાન તો તે

‘જુહસ્તસાર’ અને ‘જીવન’ નાં રહસ્ય સંમેલન થાય ત્યાં સુધા તમ તન જ્ઞાનગંગાનાં પાન કરાવે. જાણિકા તિરસ્કારાંતી એટીકેટ-કે. પોત્રીશમ રાજે તેવી કેલવણી દ્વારા તેને મેકેમ બનાવે મા. જાણિકાને દેવી બનાવે-જાણિકા માટે યજ્ઞ નાર્યસ્તુ પૂજ્યન્તે રમન્તે તત્ર વેવતાઃ વાણું સૂત્ર લાણું પડે ત્યાં સુધી તેને તેવી જ્ઞાનગંગામાંથી પાન કરાવે, તેમ કરવામાં ન્હાનમ સમજનાર જુહસ્થોને અંભારા નવ ગજથી વન્દન હો, કેમકે પ્રભુના નિયમ પ્રમાણે તેણે સમજનાર તેની જાણિકાના હિતચિંતક નથી. આમજ જાણિક હોય, તેને જ્ઞાનગંગામાં ત્યાં સુધી પાન કરાવે કે તેના મનથી હુદ નોકરીની ભાવના વિલય પામે, જાણિક સ્વતંત્ર ધંધાધારી બને; જાણિકને જન્મ જીવન અને મરણનું જ્ઞાન થાય, જાણિક, જાણિક શ્રીશ્રીને માણસાઈ પામે, જાણિક, કહેવાતા સુધારકના વાતાવરણમાં ઘસણાઈ સાહેજલાઈ જેવા પોંધાકે સુધારક બનવાને સ્થાને ઉદારક બને ત્યાં સુધી, તેને તેવી જ્ઞાનગંગામાં પાન કરવાયો. જુહસ્થો ! કહેવામાં આવી, તેવી કહ્યાએ તમે સંતાનોને પહોંચાડ્યો ત્યારેજ તમને તે સંતાપી થકવા શક્ત થયે; ખચાચિયો પેસો ત્યારેજ ડગી નીકળશે સંસાર, સૃષ્ટિ અને સ્વર્ગના દરવાજા ત્યારેજ તેને વાસ્તે ખુલ્લા થશે. નહિ તો તેજ સંસારનો તેજ સૃષ્ટિનો ને તેજ સ્વર્ગીય પેતા તરફનાં યુગો યુગો મારખ-મતાં ફીળી રીળીને જન્મારો તે નિર્ગમન કરશે. આ શબ્દો લેશ પણ વધારે પડતા માન્યો મા, વિચારશીલને સમજાશેજ કે શરીર કરતાં આત્માની કિંમત વિશેષ છે અને વાસ્તેજ આત્માની હુધા કે તૃપા જે ન ટળી હોય, તો શરીરને યુગો માર ખમવેજ પડે. આત્માની તૃપા ટાળવા સાઈ જ્ઞાનગંગાના પાન વગરનાં કંતર પાન નકામાં છે; અને જુહસ્થો ! જ્ઞાનગંગાના અંતિમી ખૂબી જોડી નથી, એ જીવનનું પોપણ છે, એ આત્મકથ્યાળક છે એ પ્રભુની કૃપાના પાત્ર બનાવનાર સાચા સાચીની ગરજ ધારનાર છે. જ્ઞાનગંગાનું મહાત્મ આપણી જાણિકા-ગંગામૈયા કરતાં હબર-ગરકે તેજીયે વધારે અંગે અધિયાનું છે તમને આ વાતો હું કેવળ વાતોચીજ નહિ સમજાવી ચકું. તેનું ખરૂં રહસ્ય અનુભવથી સમજાશે. જ્ઞાનગંગાનાં પાનથી વિગુણ રહેલા આત્માએને તમે જાને જુવો, નેમનાં મજાનેમાં તમે જાવ, તેમની રહેણી કરણી તપાસો, બેથક, તમને-એટલે જ્ઞાનગંગામાં પાન કરનારને તેવા રાંક-નિર્ગમ-આત્માના અજ્ઞાન જીવન પર દયા આવશે તેમની દયાલ, લાડવા ખાઈ, સ્વાર્થાંધ અને પશુ જેવી જિંદગી પર “અરેરે” ના શબ્દો ઢગ્યો તેથી ઉલટી સ્થિતિ જ્ઞાનગંગાના પાનના રસિકોની તપાસો, નેમનાં જીવનમાં જોજસ જોશો, રથ જોશો, ઉન્નતિ જોશો. નમરો આત્મા નેના તરફ અનાયાસ ઢગ્યો વિશેષ મું ? નેના પ્રત્યે તમને સ્વાભાવિક રીતે સ્નેહ, અગ્નિ અને માનની લાગણી ઉત્પન્ન થશે.

ત્યારે મારી જોઈને એવી ઉન્નત દશાએ પહોંચેલી જોવાના મને મહા કોડ છે, આ કોડને અંગેજ ભારત શાંતિ બન્યુંએ પ્રત્યે હું આજીવ કઈ ધું-સૂચના નહિ, શિષ્ય નહિ, પણ વિનંતિ કરું છું કે બન્યુંએ ! તમે જ્ઞાનમંથાને તમારી બનાવવા સારૂ બગીચા બને, બગીચા સ્વપ્નામાં અશક્ત હોય તેવા બન્યુંએને યોગ્ય ધનદો ! તમે આર્થિક અર્થિગણ આપો, તમારું આપેલું તમારી સાથે આવશે, અને એથી ભારત આત્મ બન્યુંએ બહુતાં ભવસિન્ધુ તરશે.

ભવસિન્ધુ તરવાની વાતો કેવળ બાવનામાં ઉઠનારી માનસો મા. મિત્રો ! જો તમજ હતા, તો આપણા પૂર્વજ સ્વ. ગોખલે મ્યુનિસિપાલિટીના જ્ઞાનસને અજવાળે બહુવાની ટેવ શાખત નહીં ! પગરખાં આગળ બેસીને અર્જુન વિદ્યા શીખવા લલચાત નહીં ! એકલવ્ય બીલની વાત સૌને ભણીતી હતી, જમરે પોતાની જંગા ચીરી નાખી છતાં કણું કળું કળું ન હતો તે શા સારૂ ? એટલા દુઃખે પણ તેને પરશુરામદ્વારા જ્ઞાનમંથાના પાન કરવા છતાં તેથીજ કે બીજું કંઈ ? અમેરિકાના મહાન પ્રેસિડન્ટ તરીકે ખ્યાતિ પામેલા લિંકન અને ગાર્ડી. હકી રિયલિટી તપાસો. સંકે માળખાને ચેર બાજ્યાં તુરંયાં મુપદાંમાં ઉછરી તેઓ કેવા પ્રતિજ્ઞા સંલેશો વચ્ચે જ્ઞાનમંથાના પાન કરી રહ્યા હતા તે બાગ્યેજ કોઈને વિદિત નહિ હોય. જોવા જતાં આપણીજ જ્ઞાતિમાંથી એવાં ઘણાં દુહાનિ તમને જાણી આવશે કે ને મારી અવસ હતા, તે અત્યારે દેશનર બહોળા બાગમાં માનનીય થયા છે. આ પ્રત્યક્ષ તે જ્ઞાનમંથાને છે. મહાસચો ! તે મંથા કહ્યું તેમ સૌને સારૂ છે. મારો તો સો લિંકનના ચુલો પ્રહણ કરી શકો. બધામાં ચક્રિયક્રિયોતે ચક્રિતને વિકસાવવા સારૂ જ્ઞાનમંથાનાં પાણીનાં સિંચન થયા હો, તે જ્ઞાનમંથા જેમાં હોય, ત્યાંથી તમારામાં વાળે, સત્ય અને જ્ઞાનમાં જટાળ સમ-બ્રોધ મા. બાગીચાનાં પાણીમાં જટાળ નથી, તેમાં નામ ન દેવાય તેની કોમ પણ અચોળ કરતી હતી, છતાં તે પાણી પવિત્રજ સ્થે છે, તો જ્ઞાનમંથામાં પણ આજડછેટ નથી, તે જેમાં અને જ્યાં હોય, તેનામાંથી અને ત્યાંથી તમારામાં લાવો; કદાચ આજકારિક વાક્યથી કિલ્લાર્થ થતો હોય તો સ્પષ્ટ રીતે બ્યક્ત કરવા હો કે જ્ઞાનમંથા વાસ્તે તમારામાં ગ્રામખ્યા હોય તેટલા તમે જઈ ઉતરો, તેટલા દૂર જાવ બન્યુંએ ! વિદેશ જતાં તમને તમારી સમજૂ જ્ઞાતિ હવે આડે નહીં આવે, કેમકે હવે જ્ઞાતિના આત્માને વિકાસ થયો છે, જ્ઞાતિ છેક બીલની કળી નથી જ્ઞાતિ બલે છે કે, યજુ પંખી પણ જંગલમાં ચરવા લાય છે, ત્યારે ને સાચે સંમુદ્ર કરી શકે છે, સભ્ય વધારવા શબ્દને પણ વિદેશ જવું પડે છે, દલપતરામ કહે છે તેમ સમુદ્રમાંજ જો મોલી રહ્યાં હતા, તે તેની કદર શી રીતે અંકાવાની હતી ? ડાંગર, રામતીર્થ, વિવેકાનંદ,

વગેરેનાં દુષ્ટાંત પણ જાણીતાં છે: જાણ તોડીને બહાર કાઢ્યા સિવાય કરો-
જિયાને પૃથિવીનું અર્થ જ્ઞાન ક્યારે થાય છે? કુવામાંનાં વેતિયાં માણસ જેવું
જીવન ગાળતા હો, તેમ તમે તમારા જામમાં ગોંધાઈ રહો મા તમને તમારો
સમાજ-વર્ગ તેવી સલાહ આપતો હોય એમ હું નહિ માનું. પણ સુખર !
વિદેશ જઈ, પોતાની જાતને બૂલી, નાતને બૂલી, દેશને બૂલી, દેશના ધર્મને
બૂલી, સ્વચ્છંદે સાહેબ લોકે જનશે તો જ્ઞાતિ તમને તેના દંડ દેશે, વિદ્યા
સંપાદન કરવા સારું વિદેશ જઈ, મૂળ હેતુ બૂલી જઈ, કૃત્રિમ અનુકરણે
ટાપટીપથી નાટકના શબ્દગારેલા પુતળા જેવા જનવા વાસ્તે જ્ઞાતિનો કોઈ જુદ-
સ્થ તમને રજા આપશે નહિ. અને તમે જો એમજ કહેતા હો, કે, પરદેશ
જતાં પરદેશી પોષાક અને આપણને પથ્ય નહિ એવો પરદેશી ખોરાક લેવોજ પડે
છે તો જ્ઞાનંદખાઈ તે દુષ્ટાંત બોલું પાડે છે, સિવાય ઘણાં દુષ્ટાંત છે જેમ ત્યાં
જીવ, પણ અસ્તિત્વમાં દેર ન પડે તેજ જ્ઞાનગંગાના કુટકા ગળવાને ખરા પાત્ર
છે. એવા પાત્રને આર્થિક સ્થાવરેવી એ લક્ષ્મીવંતાની ફરજ છે, એ ફરજ
નહિ અહા કરનારને શિર પ્રભુનું મહા કરજ રહે છે, તે કરજથી મુક્ત થવા
માટે ધનદોષો લૂંટકના ઉદાર થવું ઘટે છે. આંખમાં અગી રાખવી ઘટે છે.

ધનદો, પોતાના ધનનું જ્ઞાનગંગાનાં પાન કરનાર કોડિલાં ગાળકોને
હાન કરે, અને ગાલકો સારી ફેળવણી પામે, બાલકો આત્મશિક્ષણના પાક
પડે, બાળકો પુલિશ્ચાળી જને, બાળકો મોટે હોટે પહોંચે, ત્યાર પછી પણ તે
હોદ્દાધારી વિદ્વાન ધનારાઓને એક નમ્ર નિર્મલિ છે, કે તમે તમારી વિદ્યાને
દુરુપયોગ કરશોમાં પ્રત્યેક વસ્તુનો એ રીતે ઉપયોગ થાય છે, નકારામાં નકારી
વસ્તુનો પણ સાદામાં સારી રીતે સફળ થઈ શકે છે. તેથી ઉલટી વાત સારી
વસ્તુના દુરુપયોગને પણ લાગુ પડે છે, અન્નિના તણખાવડે ધારીએ તો આપું.
ગામ જમાડી ચક્રશું, એજ અંગારાવડે ગામમાં દાવાનળ સળગાવી ચક્રશું !
જ્ઞાનગંગાના સાચા સુસુષુઓ ! આ પ્રમાણે તમે તમારી વિદ્યાને રાજસિક
વૃત્તિમય કલાઓમાં વાપરશોમાં. તેમ કરવાનો તમને હુક નથી. પ્રાપ્ત વિદ્યાવડે
પાછા તમે કિલના દાના થજો, અવિદ્યાનોના આત્માના પોષક થજો, તેમનાં
જીવનને રસવંતાં જનાવશો, ત્વી સૃષ્ટિ નિરખવા તેમને નવાં નેત્ર બજાજો તેમાંજ
તમારું, તમારી જ્ઞાતિનું, તમારા સમાજનું અને દેશનું કલ્યાણ છે.

મિત્રો ! કહેનાર તો કહીને છૂટશે, એજો થયો સાંભળનારને શિર છે,
એ એજો એજો કરવા સારું, અપચો ન થાય એવી આમાંથી ને કાંઈ વસ્તુ
જડી આવે તે તમારી તરીકે સ્વીકારી લેજો, તેને છુટવશો અને તેનો ઉપયોગ
કરશો. વિશેષ શું ? અવ્યવસ્થિત સ્વરૂપમાં ગ્રંથિલા કાલાચેલા વિચારોનું આટલેથી
વલણ વાળતાં આપ શૈને અખ્યાત અજ્ઞકવિ ચેકસ્પિયરનું એક સ્તુત્ય સૂત્ર

હમિશને માટે સ્મૃતિપટ્ટે. સાચવી સખવાની આજીજ કરીશ-તે સૂત્ર આ રહ્યું:—

Labour to learn before you grow old,

Because learning is more precious than silver or gold,

Silver and gold would vanish away,

But acquired knowledge will not decay.

—કેસવ હ. શેઠ—ઉપરે.

મારી વીલાયતની મુસાફરીની ટુંક નોંધ.

(લેખક—ચુનીલાલ પુરોષોત્તમદાસ શાહ.)

આપત મંદળ, મિત્રો તથા શુભેચ્છકોના મોટા સમુદાય મુલાનીના ચોકાશે વચ્ચે સને ૧૯૧૫ ના યોગરહની ૨૪ મી તારીખે હું મુખાલ કરનાક મંદરથી આકરે દેડ વાગે " સ્ટીમ હોન્ડ " માં (નાની સ્ટીમર) સામલ થયો તે દીવસ સ્ટીમર દતો ન્ધી દરેક ચક્ષરને બંધર ઉપર આવવાની કુદરતે અવગુણ આવી હતી. યાત્રિકપુખિએ ને લાગણી તેમજ ઉત્સાહ બતાવ્યો હતો તેને માટે તેમનો નેટનો ઉપકાર માત્ર તેરશે યાલે છે. ન્ધથી અરાખાં નરો ઉત્સાહ પ્રગટ થયે છે.

સૌક મીનીટમાં " સ્ટીમ હોન્ડ " સ્ટીમર " કાલમેટ " નજીક આવી પહોંચતાં તે ને આજુબી સ્ટીમર ઉપર જવા માટે સીડી મોઢી હતી તે નજીક આવી અઢી અમોઢાટના યોડીમરની દેખરેખ નીચે મજબા ઉતાર્યો. સ્ટીમર ઉપર સહીમસામત રીતે આવી પહોંચ્યા. દરેક ઉતારની ડીકીટ તપાસી તેની નિર્ણય કરેલી કેપીન (યોડી) તરફ જવાનો માર્ગ જાણવામાં આવ્યો. મારી કેપીન તુલ નીચે બેઠેલે વચગા મામમાં હતી. કેપીનની રચના.

કેપીનનજીક હા કુટ જાંબી, સપાન ૧૧ ફૂટ પહોળી, ને ૨૫ ફૂટ ઊંચી. ઉપરની સીલો-મમાં હવા તથા અજવાળી આવવા માટે બ-ગીસ્ટર હોલ છે. કેપીનમાં સામલ થતાં જમણી આજુબી એક પુલમાં નાનું સૂતીભીત કપાટ તથા દેખ (Pegoon Hole table) દીવાલની અરે ડીકી હેલુ' હોલ છે. ડાબી આજુબી નેવી રીતે આમનાડીમાં બીજા વર્ગના કપ્તામાં ઉપર તેમજ નીચે નેવી ને આડીસળા બેન્ચો (Berths) હોલ છે તેમ મારક કેપીનમાં પજુ હોલ છે. ઉડીક' તેમજ બેલ-હને માટે ચરખ બુલસ (Riggs) તેમજ ચાદર રાખેલી હોલ છે. એક આજુબી નાના કપાટના આકારમાં નાની પાણીની ડીકી તેમજ મો તથા હાથ ધોવાને માટે વોશ બેસીન (Wash basin) ગોઠવેલું હોલ છે. છેક ઉપરના ખાનામાં પીવાને માટે પાણીની ઢચની નાટલી બરેલી હોલ છે. નાના રમાલ (Napkins) તેમજ નાચા પછી કરીર સાર કરવા માટે રૂબાલ (Bath towel) પજુ પુરા પાકરામાં આવે છે. દરેક કેપીનમાં બીજગણી ચાલતા વંચા બીજગણી મળી તેમજ કમ પ્રથમે નોકર (Steward) ને બેઠાવવા માટે બીજગણીના અનુસંધાનપણ મદન (Electric bell) પજુ હોલ છે. સાપાન રીતે બે ક ફુગી જગ્યામાં બે આજુબી સપારેલ કરવાને હોલ છે જ્યાં દરેક જાની આજુબી તરફ ચલુ અપવામાં આવેલું હોલ છે.

સુબામ્મથી મારા મિત્ર જેઓ પણ લંકન જતા હતા તેમજ Gerth પણ તેજ કેળી-
નમાં હતી. જેથી અમને મુસાફરી બહુ અગવડ બોલી લાગી નહીં. અમારી સાંમીન મેસર
પોમ્સ કુક અને સનની મારફતે સ્ટીમર ઉપર પહોંચાડવાની તકનીક કરી હતી. તે સામાન
આવી પહોંચતાં સ્ટીમરના ખલાસીઓ દરેક કેબીનનો સાંમીન જુએ કરી ને તે કેબીનમાં
ગાઠવી મયા. અગ્રે જણાવવાની ખાસ જરૂર છે કે સરકાર ખલાસીઓને મંજૂરી દાખલ
કરે પણ આપવાનો નિયમ નથી હતાં બંધીસ તરીકે તેમને ચાર આનાથી તે એક રૂપિયા
સુધી દરેક ઉતાંફને સાંમીનના પ્રમાણમાં આપવું પડે છે.

સામાન ગોઠવાયા પછી અમે છૂટક ઉપર ફરવા મયા. લખાસ, કરતાં, માલુમ પડ્યું
કે સ્ટીમર આખી રાત સુબામ્મના ડેકમાંજ રહેવાની છે ને સોમવારે સવારે છ વાગે પોતાની
મુસાફરી શરૂ કરશે.

આ મારી ફરીવાની પહેલીજ મુસાફરી હતી. સ્ટીમરની વ્યવસ્થા પણ જોવાનો પ્રસંગ
પહેલોજ હતો. મેલ સ્ટીમરમાં મુસાફરી કરનારને ત્રણ હાડમારી જોગવાઈ પડતી નથી.
દરેક જાતની સવળતા હોય છે.

બોરોફની રીતભાત:

સવારમાં સાતવાગે સ્ટીવાર્ડ (નેકર) ચાલ બીસીટ તથા કેળાં નંગ ૨ અમર કોષ્ટ
પણ જાતની રજા કેબીનમાં સુધી લાય છે. પણ અગ્રેને કાલજીવણથી ચાલતીજ કરે છે. ચાલ
પીધા પછી મોં તથા હાથ ધોમને વાળ જરાખર કરી કપડાં પહેરે છે. એ કે કેબીનમાં મોં
સાફ કરવા માટે પાણી, સાબુ વિગેરે દરેક માલુસને પુરાં પાડવાનો રીવાજ છે. સવારે નવ
વાગે નાસ્તાને માટે બંટ વગાડવામાં આવે છે. દરેક માલુસ પોતાની નક્કી કરેલી પ્રરતી
ઉપર જમવાના બોરોફમાં મેસે છે. ટેબલ ઉપર ને ને વસ્તુઓ જમવા માટે પીરસવાની
હોય તેની પાટી (Misses table) એક કાંઈ ઉપર બેસેલી મુકેલી હોય છે. ને તે લખ્યા
પ્રમાણે વારાફરતી નોકર લાવે છે. જેને ને ન ખાતું હોય તેને માટે તે ની કદી શકે છે.
સાધારણ રીતે જેઓ રવાના ઉપર રહેવા માગતા હોય તેને માટે ફ્રમ, પોરીજ (Porridge)
જમવાંથી બનાવેલું, બીસીટ, સાકર, ક્રીમી, ચા, કેળાં, સરસંદ, વિગેરે ખીવાના પદાર્થ
હોય છે. નાસ્તો પુરો થયા પછી એક લાગે ફરીથી (Lunch) જમવા માટે જવાનું હોય
છે. તે વખતે બોરોફ તથા કીમાં તળેલા બટાટા, કોબર, ખાત, મટથી, અથાણું, ચાહની
બનાવેલી ઘાળ, નારંગી અમર ફ્રમ પણ જાતનાં રજા વિગેરે મળે છે. ચાર વાગે ચાહનો
વખત થાય છે. તે વખતે ચાલ, બીસીટ, માખણ ખાવાને માટે મળે છે. સાંજે સાત વાગે
હેવરનું જમવાનું (Dinner) લાય છે. તે વખતે જ્યોરે ને વસ્તુઓ મળે છે તે ઉપરાંત
જુદી જુદી જાતના બ્રાસિડીમ, સુકા મેવો તથા ફ્રમમાંથી બનાવેલી પનીર (Cheese)
આપવામાં આવે છે.

ઉપર પ્રમાણે જમવાની સગવડ સ્ટીમરમાં હોય છે. તે ઉપરથી ખુલ્લી રીતે જમવા
આવશે કે આમજોડમાં રજાદાર ઉપર રહેવું કેટલું સહેલું છે. તેમાં ખાસ કરી અને એક
ખાસ સગવડ મળી હતી. સ્ટીમરનો અગ્રવદાર કે જેમાં દસ્તક જમવા વિગેરેની બ્યવસ્થા
રહે છે (Purser) તેની સાથે જોગબાણ હોવાથી સાંજે ખાત તેમજ ચાહની બનાવેલી
ઘાળ વધુમાં મને મળતાં હતાં.

દરવામાં આવ્યો હતો. તેઓની તપીવત સારી નહીં હતી છતાં પોતે હાજરી આપી એક નમુનેદાર ભાષણ કર્યું હતું અને બધાએ વચ્ચે હાલેખક થયો હતો.

આ વખતે જુનિયર સમુદર્શી સમજીનિયુ આક્રમણ કરેને ચિન્તા ઉપભવવાર હતું. ફોક્લી કેપીનમાં છત્ર જલાવવાનો પટો (Life belt) પથારી ઉપર મુકવામાં આવ્યો હતો અને તે ફરકેને કેમ પહેરવો તેની સમજાવતી અવધવામાં આવી હતી, પરંતુ સીમરના કેપ્ટનની બાદોશીથી અમારી મુસાફરીમાં કેંઈ પણ ભલભલી અડચણ નહીં નકી. બીજી બધી રીતે મુસાફરી, અને ખારસેલસ પડોઆ ત્યાં સુધી આનંદાચક હતી, તા. ૧૩ માંએ સવારે દરિયાની મુસાફરી પુરી હતી અરસેલસ બરે સવારે ૧૧ વાગે ક્ષિપા, બરે ઉપર કોલકોની સમવક માટે થોમસકુક અને મનના બાણસો આવે છે તેને અને અમારો સહયાન સોંપી કહેરમાં ગયા.

અને મજુરી બધી આપતી પડે છે સીમરમાંથી કાઢમાં હાલવતની મજુરી ૧-૧-૪-૦ થોમસકુક પાસે અમારો સામાન આવ્યો દીવન શમ્યો હતો. કાઢમાંથી રરેલન ઉપર સાંજે સામાન અમને સહી સહાયન મળ્યો. થોમસકુકની યોગ્યની મજુરી વિવેરેનું બીલ ૧-૪-૨-૦ મારે આપતું પડ્યું. દાખીયા ૧૨૫ બેલ દતા. ફેરીમ નળા માટે ફૂન સાંજે છે વાગે કપાલી દોષાથી તેમજ કહેરમાં બીરીલ કોનસેલની સહી વેચાતી હોવાથી અને ખારસેલસ કહેરમાં ભરોટરીયા આડીમાં ગયા.

ખારસેલસ શહેર.

ખાસ કરીને દરેક મુસાફરે ફેવ્ય બાણ બળજવાની બરે છે કારણ કે બધા થોડા મણુસો અથેજ બાણ કમળે છે મારી સાથે બીજા ને મુદરેયો દતા બેબા ફેવ્ય બળજવા નહેલા કીરલે અમારે થોડી હાકમારી બોમવણ પડી. કોથી પહેરી ૧૨૪ અમારે અમારો પાસપોર્ટ (Pass port) બીરીલ કોનસલ પાસે લઈ નળ તપાસ કરાવી (Viset) ખારસેલસમાં મર્નન (Effects) ની કમી હવાની હતી, અને બીરીલ કોનસલની બી. રીલર્માં ગયા હો તેઓએ ને કે પાસપોર્ટ ઉપર દરેક હાકારની કમી (Photo) થોડોથી હોલ છે છતાં વધારેની એક કોપીની જામજી કરાવે ને તે ન આપીએ તો બરારી અમલ-દારની સહી થેલવી આવવા હતું, અમારી પાસે બરારાની ફોટો કોપી ન હોવાથી અને બરારી અમલદારની બોડીન (Base Commandant's Office) એક કલક રખડીને કોપી માલ. બોરીસન હાજર ન હોવાથી ને કલક પછી જાવવાનો દુકમ મળ્યો. અને કઈ પણ બોરાક લીવિલે ન હોવાથી અને જરૂરના જામ્યા થયા હતા. અને બધી હોટલો તથા ઉપવાર મુદો છે પરંતુ દરેક દરવાજા બંધ રાખવામાં આવે છે કારણ કે પરનનુ બેર અરે વિશેષ રહે છે. અને તરન અખરસ અને અમારી અવાન હોવાથી કેંઈ પણ કોપી નળ કાઢા નહિ હેવરે થોમસકુક સિવાયની કોઈ પણ હોટલમાં લઈ નળા અને સંજા કરી સમજાવ્યો ને તે અમને એક ઉપવારમક કે નળાં લલામના મળ માટે પંજમમાંથી કલકાક કારેબના રિપાર્ટિંગો અને હાજરી મદદ માટે આવ્યા હતા તેઓ જમના દતા ત્યાં કઈ આવ્યો. આ ફેવ્ય પ્રિપાલ બેરલો બરે પ્રગણીકરે મુદરસાબના લસજુરાયો હતો કે તેને અને બીરીલ આપસ મામો તે તેને કોપી નહિ બેરલુલ નહિ પરંતુ અમને તેજે ફેવ્ય બાણમાં ૧૭૫ કે લયે , સંલોપ જામ્યા ૧ આવી માલ અમજુવાણ

આ એકાંતમાં પંચ ગામ કહલાલ અને બાનેર છે. જ્યારે નવે ગામનું પંચ ગામીનો સાત ગામોમાંથી વારાફરતી એક ગામમાં બસાય છે. પંચની કાર્ય પદતિ પંચની કાર્ય એકંદરે સારી છે. પ્રથમ કહલાલ બાનેરનું પંચ ફેટલીક બાળતોમાં તપાસ પદતિ. કરી સાધારણ નાનો કામોના નીકાલ કરે છે. મહત્વનો કામો અને મોટા મુશ્કેલી મુશ્કેલી નવે ગામના પંચ સમક્ષ ચાલે છે. પ્રથમ સમસ્ત પંચ આગળ કામની મુનાવણી, સવાલ જવણ, અને જુનાનીઓ વગેરે થયા બાદ કહલાલનાં પંચ અને બાનેરનાં પંચ થકી દીક એક એક મળી આઠ અને બાકીનાં દરેક ગામ દીક એક એક એક એકંદર પંદરેક માણસો નીચું કરવા હોય છે. અને તેઓ પૈકીના ચાર પંચ શિરપંચ તરિકે વીચાર કરી છેવટ ફેસલો આપે છે. એકંદર વીચાર કરતાં કેવળ નિઃપક્ષપાત ન્યાય તોળવા આ પદતિ સારી અને સરળ છે. પરંતુ બીજી રીતે જોતાં તે નામનીજ છે. કેમકે પંચમાં પક્ષાપક્ષનું જોર મળું છે. સ્વજન પક્ષવાળો કે જવાબાળો હોય છે. વળી પક્ષાપક્ષ વધારે છે તેથી એક કે બે દીવસના કામને બહુલે આઠ દસ દીવસ સુધી પંચને શકાયું પડે છે. અને મોટા ખર્ચમાં ઉતરવું પડે છે. દરેકને હનસાર મળે અને પંચ બસવા પાછળ જે મોટા ખર્ચ થાય છે તે કમતી થાય એવી કામ યોજના ઘબલ કરવાની જરૂર છે.

એકાંતના માણસોની આર્થિક સ્થિતિ સાધારણ છે. વેપાર મુખ્યત્વે કાપડોના, બાજી ધીરધાર અને અનાજ-બીજગેરેના છે. સંવત ૧૯૫૬ નો દુષ્કાળ આર્થિક સ્થિતિ. અને તે પછીનાં ફેટલાંક ખરાબ વર્ષોને પરીણામે આ એકાંતના લોકોને બારે દાની પહોંચી છે. અને હજી સુધી પૂરતી ધન્ય વળી નથી. જમીનને અલુમરી ઉદ્યોગની દાયા બદલી લેકો પોતાની સ્થિતિ સુધારવા બુનતો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે. કાલમાં કહલાલ, બાનેર, મનુષા વગેરે ગામોને રેલવેની સંગવડતા થવાથી વેપારની વૃદ્ધિ થશે, અને સોડાની સ્થિતિ સુધરશે એવી આશા છે. છતાં પણ સંગમનાં વર્ગ માં કેળવણીનો બહેનો ફેલાવો થશે તદિ ત્યાં સુધી એ આશા વહેલી ધ્રુવીશ્વર થવા સંભવ નથી.

કન્યાની મોટા પ્રમાણમાં અજાત છે. સાલંગ-વેપારીનો રીવાજ પ્રચલિત છે. કન્યાવિક્રય થાય છે, પણ તે જવસ્ત્રે જ. કન્યાવિક્રય કરનાર વધારામાં વધારે રૂ. ૭૫૧) કન્યાવિક્રય. સુધી લેખ કહે એવો પંચે કારો બાંધે છે. છતાં પણ વિક્રય થાય છે, ત્યારે તેનો આંકો રહેતો નથી. કન્યાવિક્રય થવાનાં મુખ્ય બે કારણો છે, અને તે ખુલાં જ છે. એક તો અજ્ઞાન અને અજાણ્ય લોકો પોતાના વાર્ષિક ખર્ચ જોમ પણ કમાઈ ચકતા નથી. અને બીજું કે ઘેર ખર્ચ વધારે તે નાતના રીવાજ મુજબ કર્મ વગર છટકાજ નહિ આમ બંને રીતે લોકોને દેશ થાય છે. અને જ્યારે દેવાની રકમ વધી જાય છે ત્યારે છેવટ કન્યા વેચવા સિવાય તેમને બીજો કોઈ રસ્તો ચક્રતો નથી. દેવાના પ્રમાણમાં લોકો ગામજી બાંધેલા દેવની ગ્રથક પેલાની કન્યાઓની કીંગત મૂલને છે. અને ઉપજેલા પૈસા માળાપનાં કાપડોમાં, વડુના સીંગતમાં કે ગાલુ ખર્ચોને ખરો કરેલા દેવામાં અને નાની ઉમરની કન્યાને આવેલ ઉમરના ગાલુસ સાથે ખરચાવવા પાછળ નાતો કરવામાં ખર્ચ નાંખી પોતે તો દાય પસતો જ રહે છે. જ્યાં અમાસની મધ્ય રતીના અંધારા જેવી સ્થિતિ છે, ત્યાં સુધારાની ઝાંખી પણ ક્યારે થશે તે કમી કહાયું નથી !

મરણ પાછળના વરા, સીમન્ત પ્રસંગે કેટલાક નિર્દોષ રીવાજ વગેરે વગેરે બહુ અનિષ્ઠ અને હાનીકારક રીવાજોના સંગ-બંધમાં મહુમ પડીલ કેરાવ-વરા, મોરાં ખર્ચો. લાલ મોતીલાલે સંવત ૧૮૫૫-ની સાલમાં સુધારાનો એક ખરો પય આગળ વિનિર્ણયે રજુ કરેલો. તેમાં સુચવેલા સુધારા વધારા એકદમ અમલમાં મૂકવામાં આવ્યા નહોતા. પરંતુ ત્યાર પછીનાં વર્ષોમાં લોકોની સ્થિતિમાં બહુ મોટો ફેરાર થયો. ઉપરાષ્ટ્રીયા કુળી મધ, જેવરની આવકો બંધ થઇ. અને આપુ આવક પણ ઘટી ગઇ. ત્યારે લોકોની આંખ ઉઘડી. અને ખર્ચો કમી કરવા તરફ દોડ્યું. મન દોરાયું. હાથમાં તેના કપડા અમલ થયો કે પણ ખરો. મરણ પાછળ એકાદ અમીઆરમું હરે ગયે છે. પછી તથા ખર્ચ જેને નેટપું કહ્યું હોય તેટલું થઇ શકે છે. સીમન્ત પ્રસંગે મોટા વરાનો તરા જેવો રચમા એમાંથી આખમાં દરવરાનો રીવાજ બંધ કરવામાં આવ્યો છે. તે પ્રસંગે દાકામાં આવ સમાને જમાડરાનો રીવાજ છે. આટલો પણ રીવાજ સુધારાની નજરે જોતાં હાલિને પાલ લાગે છે. આટે તે તાત તાલુક કરેલો જોઈએ.

કેળવણીની બાબતમાં આ એકોડો બહુ યત્નરે. એકાદની મુખ્ય વસતિ આખાંબામાં છે. દરેક આખા આખાંબાની નિદાશો નહોતી. એટલે મોડા પાસેના કેળવણી. મોટા મામમાં જ્યાં નિવાળ હોય ત્યાં પોતાનાં છોકરાને મોઢવી

મજૂરતા. અને સાધારણ બજારમાં વાંચનાં આવડે એટલે પોતાના વેપારમાં જોડી દેતા. તે વખતનાં ત્યાજ વેપાર પણ એવા કે એટલા મજૂરદારી ખર્ચ જોમ કમાણી થાય અને કંઈક ભૂત પણ રહે. કેળવણી આવવા સંજોગીની હાલની ખરી વસ્તુ-સ્થિતિ એવી છે કે માને છોકરું થેર સાચવવું પડે તેના કરતાં નિવાળમાં છોકરું ધાનું. આખ એ-વજુ ર્ચ દરબાર આવે. પછી જો છોકરો હોય તો તેને સમળવી ફેસલાવી આર-ખાંચ વર્ષ નિયામે મોકલે. તે દરખાવાન તેનામાં કેળવણીના સરકાર પડે તેટલા ખરા. પણ ઉઠાડી. એવો તો તેનાં બીજાં નાનાં બાક બાકુએને સાચવવા સાર નિવાળેથી ઉઠાડી મે-એમ કરતાં નવેક વર્ષની ઉંમર થાય એટલામાં તો આખાને છોકરાં પરણાવવાની ઉતાવળ આવે. જ્યાં આ હડાકત છે ત્યાં છોકરાંને આ છોકરીએને બહુવરાનો કે બહુરાનો વખતજ ક્યાં ? છોકરાને અંગ્રેજી બહુવા બહાર આગ મોકલવાનો વખત આવે તે પહેલાં વડુ થેર આવેલી જ્યાં થઇ હોય, એટલે છોકરાને ઘર છોડી પગાવ રહી વિદ્યાભ્યાસ કરવામાં મન ક્યાંથી રહે ? આવી મુશ્કેલીઓ છતાં પણ દેખાડેથી કહે, કે અંગ્રેજી મજૂરદારમાં લાભ સમાયેલા છે, તેથી ને તરફ લોકાઈને કહે, પણ હાલમાં છોકરાંઓની મોટી સંખ્યા અંગ્રેજી વિદ્યાભ્યાસ કરે છે. અને આજ છે કે દિનપરદિન એ સંખ્યામાં વધારો થતો જ જશે. અપૂર્વ.

“શ્રી તુપગામ તજ્ઞના ખડાયાના પંચબાઈએને વિનંતી.”

(સાનિતું અવલોકન.) તુપગામના તજ્ઞમાં (તજ્ઞ) આદ આગો અને આગણીક પર છે. તે નીચે મુજબ—

ગામનું નામ.	ધર સંખ્યા.	વિસ્ત્ર ખડાવવા.	કમા ખડાવવા.
તુપગામ.	૧	૧	૧
ચાંક	૩	૨	૧
કાલપુર.	૪	૩	૧
કોલા.	૧	૧	૧

ખાદાપુર.	૧	૦	૧
દહિવેલી.	૬	૪	૨
કોહીલ.	૧	૧	૦
વદપ.	૨	૨	૦

તેમાં કોહીલ અને વદપ અને આખો કોહીલ તકમાં ગણાય છે, પણ તે તુપગામના તકમાં સામીલ છે !

કોહીલ આમ ઘણાં જાણી સરવે આગેવાણા શ્રી ગુજરાત મધે મોડાસા એકઠાના છે. અને તેમાંનો દહાણુ—હોતરાં, વિગેરેના સંભા ગુજરાત મધે ચાલે છે. સુમારે સો, પચાસ વરસથી ઉપરના અક્ષયતા બાપજી, વેપાર માટે ગુજરાતથી બહાર (દહાણુમાં) આવી ઉપર દાખલ કહેલા આમેમાં તકા (તક) કરીને રહેલા છે ! અને ગુજરાતના રીતરીવાજને મુજબ અને પણ દહાણુ—હોતરાંના વિગેરે વિગેરે સંભા રાખી રહેલા છે ! એટલે તુપગામ તથા બાબતે રીતરીવાજને ઉપર દાખલ કરેલા આમે સ્વાંને છે, અને મોડાસા એકઠાના, મોડા પંથના રીતરીવાજને ગુજરાત મધે ચોતપોતાના આમેમાં રાખી રહેલા છે !

અને કોહીલવાળા બાકી ખાતેલના એકઠાના છે !

દમારા મોડાસા એકઠામાં બાળક્રમ, કન્યાવિક્રમ, મરણ પાછળ રાધા દુટવાનું (કાંચ) દાહકાગની નાતો, શ્રીમંત વખતની નાત, વિગેરે વિગેરે રીતરીવાજમાં દાહના કાળને અનુસરીને ધણીજ ફેરફાર કરવાની જરૂર છે, પણ મુગ ગુજરાતના રીવાજને લગીજ રીવાજ ચાલુ થયા છે માટે મોડું પંચ—(એકઠાનું—સાળના) ભેગું થયા વિના ફેરફાર થયો અશક્યભવિત છે ! જ્યાં તકમાં ફેરફાર કરવા, તકના પંચમાઈએ મુજબાર છે, હાલ તુપગામ તથાના પંચ-બાપજી ધણી દીવસથી એકઠા થયેલા નથી. તેથી કરીને નીચે મુજબ બેપરલાઈ સાકી ચાલુ થઈ છે.—

તુપગામ તકમાં પ્રતિ વરસે નીચે મુજબ ચાર બોગલો જેના તેના દારા મુજબ શરતો દેઈ બાપજી ને કરતા હતા, તે નીચે મુજબ—

૧ શ્રી પવિત્રા એકઠાલીનો બોગલ આરણ સુદી અષીમારસના દીવસે કરવા માટે, તુપ-ગામવાસા યા. કુમરદાસ દહુવંદે રૂપિયા આસેર તકમાં મુકેલા છે !

૨ શ્રી આણેકદારી પુનેમનો બોગલ આસેર મુદી પુનેમના દીવસે કરવા માટે, દહિવલ વાલા કે. વા. જવેરદાસ હેમચંદે રૂપિયા ૬૦૦) છયો તકમાં મુકેલા છે !

૩ શ્રી રામનવમીનો બોગલ ચતુર્દ સુદી નવમીના દીવસે કરવા માટે દહિવેલીવાલા કે. વા. જા. જવેરદાસ કેશવજી રૂપિયા ૭૦૦) સાતસો તકમાં મુકેલા છે !

૪ શ્રી કાંઠલકાપનો બોગલ કારતક સુદી એકઠાલીના દીવસે કરવાનો તે જેના તેના આંદના ખરચથી ધાળા મુજબ શરતો દેઈ કરવાનો હાલેલ છે અને તેની રીતે શરતો આવતો હતો ?

ઉપરની રકમ દરેક વરસમાં સરખા બાબે બાબે મુકેલી છે અને તેના બાબની ઉપજ માંથી બોગલનું ખરચ કરવું તેનું હાલેલ છે ! હાલ લગભગ ચાર, પંચ વરસથી સદર તકમાં ખાતગી અંદેખાહના લીધે કુલ પાસ કરેલો છે અને તેથી બોગલો, નાતો વિગેરે વિગેરે નષ્ટ થઈ ગયા છે !

બાઈઓ વિચાર કરો કે જારકા પછા ખરચી યોગ્યતા કરવાના તે ને બધે પડ્યા તે પછી મોંઢનું ખરચી કરવાનો થી કાઢેનો યોગ્ય અને મરણ પાછળની નાતો (દાદા) વિષે કોણ કરતું હતું—યોગ્યને બધે થયું થઈ તેની બાઈની ઉપજની રકમ લગભગ રૂપિયા આઠસોના મુકારે એકઠી થઈ છે, તે કોઈ બાઈઓના વિચાર આવે છે ને રહેલા યોગ્યની અને મરણ પાછળના દાદાની વિષે નાતો ચાલુ કરી બે માસ સુધી બરતું આપી ખાતું નહીં એવો સંકલ્પ મુકેલે ?

તે કોઈ બાઈઓ કહે છે ને દાદાની રહેલી નાતોના કુલ મુજબ રૂપિયા શેઠ, પા યોગ્યનોની વધી બાઈની રકમ, કુલ રૂપિયાનું લાંબુ કરતું—તે "ગુપ્તમામ તાના પંચ સમસ્ત"ના નામથી કરતું તેમાં કોઈ બાઈઓ ખા યલાવે છે ને સોનાની ચોઢની વેંડીયો લાવે તો, ખીલ કહે છે ને ચાંતોના સોડા જવાનું અને ચીતાખર લાવે ! અથવા ? કેવી દમવા જેવી વાત છે ? કે પોતાના નામ સખીય માટે યોગ્યને ચાલુ રાખવા મુકેલી રકમ, લાંબા તરિકે ને વળી તાના નામથી લાંબુ વસતવ ? આ સુ અનુકૂળની જાન બીજી કહે- વાન ? હશે ! ઉપરના યાત્રિ બાઈઓ, ખીલ, ધોરવારનો ધણો, સખસખીલ અને તેમનીનો આખર કરે છે ? અને સાચાચ સાચી વિચિત્રતા છે, હવે થોડાક

(વિનંતી.) ધોરમા ગુપ્તમામ તાના પંચભાઈઓ એકા સવાન છે તેમને કું વિનંતી કરું ? ને ૧ એવો દોવસ કરીથી ચાવતો નથી-વખતવિખ

વાળ સોજતાં નથી-નાકા પાછળથી ધોરે પૂરી, જારી પેદા આપને લોકોની થવ ક્યાંથી મપેલો અમુક દિવસ રૂપિયા મેગલે કાઢે નહીં ? બધે ધોરે પૂરી આપની છે તો આમુક ના યોગ્યતા અને નાતો બધે ના રહે તેથી તલલીલ ક્યાં કરોછો ? આપણી યાત્રિ- માં નિધાવી બાજોનો સખા થયું છે. અને નીશપારી દોવાથી તેમને કેગવ-કેવ ? કિસલ ખીલક મળતું નથી-તેથી ઉપરની રકમ પાછળથી જમણુ જમણામાં તેમજ લાંબા વિષેમાં ના વાપરતાં રકમ મુકારે આપણીના નામથી કુકાર્માં વાપરતી એકલે ? અમર બલે તા- ના આયેચનેને ચોટાઈ મેગવની દોવ તો છેવટે નાશના નામથી પણ ઉપરની રકમનો અપ સ્વાર્થમાં (કેગવની રક) થાવ તે-તેનો લાભ લેવા આપણે કેગવની લાભ લેઈ સારી સિલિમાં આવી પડેલો અને જાનિતો પણ મુકારે થશે ! પણ મુક મુક થાવાની અદેખાદ નામુક થયે વિષ યાત્રિના મુકારે લઈ મુકેલ છે. માટે માસ વડાજી બાઈઓ આપ ખાનગી અદેખાદ, મેડાઈ, વિધાનિયાન, કુકાર વિષેનું ખીલ નામુક ક્યાં આદ એકા થયે પતના બધાર થયું બરતું ? મેડા બાઈઓ તેમમાં ના તાજાતાં ખરે અપર ન્યાય કાઢેછો નહીં તે જુલ થયેમાં કાપિ બે લા પડવાનો સંભવ છે અને ન કરે ત્યાજવ -એ બે તા પાયાં તે પછી એકું થયે મુકેલ છે ?

કહેલું છે ને— સમત રોડી પ્રેમી જાલ તલેલે કુટ જાવ,
તુલે દેર મેડાવ નહીં બીકે મોંડ પડ જાવ.

માટે તેમમાં ખીલ કુલ તલુકા બનું નહીં ?

આવા કામેમાં સુર અવર એકલે-અલુલ એકલે રડી શકે નથી ખાલુને ખી- બની અર પો છે, સખથી બાલુ આવ એવમ જાવ છે સખ થી આપણે સારી રીતે રડી થીરે હીવે ? સુરના જુલ જુલ લાંબા કટ તુલી જાવ છે પણ તે તેડું એક દોરક જનાનું તો બેક થો-ખા લાંબીને પણ બાંધી રાખે છે આપણે કોલા પીરણમાં "કાલો અને તેજ માર છેડાસર"ને ને જાલ ચીવેલો છે તેમાંનો સાર આપ જામમાં

ખાસ દેવા જેવો છે—કુસંપ એક જાતનો કીડો છે અને જો તે પોંડો તો કંમેજી કોતરી ખાય છે માટે તેને પેસવા દેવામાં ના આવે તેમ સાહે—કુસંપથી કેવી રીતે, માણસોનો સર્વસ્વ નાશ થયો છે તે આપ સર્વેએ પ્રતિદાસથી ખબર મેળવેલી છે. માટે કુસંપનો જરૂર જરૂર નાશ કરવો જોઈએ? અને એકઠી થયેલી રકમ જેના તેના નામથી અગર આગેલાનોને સાંભળું હોય તો બહે. “શ્રી તુષગામ તદ્દાના કેળવણી ફંડ!! ના નામે એક ફંડ ઉઠું” કરી તેના વ્યાજની લિપનમાંથી નિર્ધારી બાળકોને મદદ કરી શીક્ષણ આપાવવું, અને તેના હીસાબ રાખવા માટે બે મેંબરો નિમવા આવવા શ્રી હુબ્ટ દેવ કરશે તો ચોક્કસ સમયમાં આપણા મોઢાસામાં એક બોર્ડની સ્થાપન હોવા સંભવ છે તો તેમાં આ રકમ “શ્રી તુષ ગામ તદ્દાના કેળવણી ફંડ” ના નામે જમે મુકાવી લિપનમાંથી શીક્ષણ આપવામાં વાપરવું. એવો દરાવ પ્રસાર થવો જોઈએ, લિપનના લખાણ ચકી, શીરો મુરીના જમણની, અને વીંધીયો, પીતામ્બરની આસા રાખવાવાળા—અહાર બહાલા બન્ધુઓને બોલું લાગશે ખરું પણ તેમ ના કરતાં નિર્ધારી બાળકોનું હબર થયું સમાધાન થશે એવું હું માઈ છું. તદ્દાના આગેવાનો ઉપર મુજબ મતો મેળવી કેળવણી ફંડ ઉઠું કરશે એવી હું નમતાપૂર્વક વિનંતિ કરું છું.

હે પરમકૃપાળુ પરમાત્મા શીકાટવકેરાય—મારા શ્રીય પત્રમાહોના અંતઃકલ્પોમાં કેળવણી ફંડનું ખીજીરાપણ કરીરાજ કરીશ.

(સંપૂર્ણ.)

શ્રી. એકે જમર.

કોણ બોળખી શકે દરદ રાંધી જમર તાલું નામ રું ॥
 દરદ બોળખ્યા વિના આપણો ઉપાય રું ॥ ૧ ॥
 કોણ રસાપણ ના વાપરતાં વનસ્પતિ વિના વળે રું ॥
 લિપતા આધ્યક્ષે મળી આગળ પવિત્ર માસનું નામ લખી વાંચો—
 વિશેષ નામ યાવ રું ? ॥ ૨ ॥

(જમર.)

ચર્ચા પત્ર,

તંત્રી. “અહ્યયતા મિત્ર.”

એવ નીચેના ચર્ચાપત્રને તમારા માસિકમાં સ્થાન આપરો.

“અહ્યયતા મિત્ર” નો ફાળવ. મહિનાનો અંક ચોક્કસ દિવસપરે મારા ટેબલપર હોતો, તે વખતે “અંક” ની સહીથી ઉપાયરું એક ચર્ચાપત્ર મારા દોઢામાં આવેલું: એ ચર્ચાપત્રમાં વિદિત થયેલા નહિઆદના સમાચારથી ખરેખર ખુદી થવા જેવું ખરું, તથાપિ એટલીજ ગમગીની ઉમરેકના સમાચારને અંગે ઉપજે છે. મારે જણાવવું જોઈએ કે, અને ઉમરેક માટે જેટલી ચોક્કસ ખાતરી છે, તે પ્રમાણે ઉમરેકની જાતનાં ગણ્યાતો લગભગ અગિયાર (?) તકમાં અત્યાર લગણુ કર્યુંજ સમાધાન થઈ નથી અને એ ઉમરેકની જાતિને સગવો પામેો પોતાની કાપમની પદ્ધતિ યમાણે સંભાળ કરે છે. ચર્ચાપત્રીએ કહી આતમીથી “ઉમરેકનાં તમામ તક એક” સમાતું જણાવ્યું હશે તે કળી ચકાતું નથી.

માસિકના તંત્રીને જાતિને લગણી હાજવા ચોખ ખરેખર નથી મળો ચકતી અને તેથી પોતે વિશ્વગીરી અને લામારીથી આકોને યદોતો કપકે કે છે એ કિદાર દિલથી સોજે શ્રીલી

શેવો ધરે છે. મેં જ્યુ એનુપીઠા જીલ્લો છે અને દરે જગ્યાથી ઉમરોની ખામતના યાત્રિને લખતી ઝીણી, મોટી, જાડી અને જોડતી ખખરી પૂરી પાડવાનું હું વરોડી લઉં, તે પહેલાં તંત્રીથી તરફથી જવ દ્વારા જવાબ મળતો ધરે છે કે લેખોથી વિના સંકોચે, સાચા અને નિષ્પક્ષતાથી સમાચારો, છાપશે ?

આ ચર્ચાપત્ર ચૈત્ર-મહિનામાં છાપ્યું, તે ચર્ચાપત્રની નીચે તંત્રીની જવાબ ૨૫ તોડ આવેલી જણાવ, તો તે પછીના આડામાં નિમ્નલિખ સમાચારો મોકલાવવાની બચતવા ઉપરાંત ઉપરાંત ઉમરોની યાત્રિમાં એટલાં બાંહે તક પડવાનું કારણ અને લાંબી મુદત સુધી પડેલાં કુટુંબાઓને તક ઠીક થી, કશું જ્યુ સમાચાર નહિ ચલાવું કારણ સુધી પ્રતિજ્ઞાન કરો.

કેશવ હ. મોક (ઉમરો.)

તંત્રીનો જવાબ.

અમે જણાવવાને મુશી હોય છે અને મહત્ત્વ પાત્રે લીધેલી મોખના જવાબમાં અમે આટલું એક જ્યુ ચલાવવાનું મનુ છે અને એક જ્યુ મારા મુદત યાત્રિમુદતે ઉમરો કે જે આવડતી વખતની પરિપક્વ રચના છે ત્યાંની આપણી ખામતના યાત્રિને લખતી ફરક જાતની છાપવા ચોક્કસ ખખરી પૂરી પાડવાનું માથે લીધું છે ઉમરો આ ચર્ચાપત્રે મારે ફરક યાત્રિમુદત ખાન જેથી રહે એ સ્વભાવિત છે અને તેને વખતી પુરતી ખખર મળતી રહેશે તોજ્યુ યાત્રિમુદતને તેમથી થયું જાણવાનું મળશે જ્યુ આ ચર્ચાપત્રમાં જણાવ્યા પ્રમાણે ઉમરોની યાત્રિમાં કુટુંબજી આગીવાર તક ઠરતી થવાના દોષ બાકે મીઝ એક ઉમરોચાસીના જણાવ્યા પ્રમાણે તેમાં જ્યુ આજનો વધારો થયો દોષ તો તે જાણવ મળીજી બેલાય છે ને અને ઠીકઠીક પ્રસુરે પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે પરિપક્વ દેહની પદશમભૂ પૂર્વેજ અમર તેના આમજન પછી તેના પરીણામ રૂપે તે તક તથા તેથી ઉત્પન્ન થતા કુટુંબ કોઈક દરેક જ્યુ સંપત્તી રહી કરો ને “અયુ” ની અવેલી ખખર અવિષ્ય વાણી રૂપે રૂની યાત્રિ વિવિધતા અમારા કાર્યના ઉમરોડે ને ઉમરોચાસી પરિવર્તને આમજનજ્યુ આપવાનું કાર્ય લગાડી લીધું છે, તેજી ઉમરોચાસી ઉમરોડે પડેલ કરો ને બીજને અનુકરણ કરવા સાચા નીવડે.

ચર્ચાપત્રના જવાબમાં અમારે એટલુંજ જણાવવાનું કે અમે અમારી મોખના (૨) અંક-પાયા પેરામાં જણાવ્યું છે તેથી અમે રૂના જુદા જુદા મામતી યાત્રિમાં જનતા જનારોની મોંપ લેવાની છુટ્ટા રાખીએ છીએ અને જગી રોતે તેજા જનતા જનારોની તપસીલ મોકલવામાં મહત્ત્વ કે નિષ્પક્ષતાપણુને સચાસ હોવાનું થતે નથી. ખખરપત્રને તો રૂકત જનતા જનાર જેવી રીતે અને લેવીજ તેની દીપ મોકલવાની છે. પછી તેનાપર દોઝ કરવા જ્યાં તે ખખરપત્રી ખરી દીધકાર થાય છે. અલગજ અગત્ય મુદત મિત્તને દીધકાર જનતામાં જ્યુ ઠીક જાતનો પ્રતિજ્ઞ નથી જ્યુ અમારે તે પ્રમાણે ખરી કોઈ જાતની દીધ કોઈજ્યુ જનાવપર પેતે કરેલી દગે તેજોજી જામ લેશે ન લેશે તે અમારી લેખન કમિટીની મુન-સરો ઉપર રહેશે આવી જુદા જુદા ખખરજોની મોંપ લેવાને તો અમે રોતે જ્યુ ઉત્પન્ન છે અને તે પુરાપુરા લેવામાં આવશે એ જાણવતી અમે જાણી આપીએ છીએ.

તેમજ અમે જણાવવાને યોગ્યરે છીએ મુદતપરો અમર ને મહિનામાં મળવાની અમારી હજમારને ઉમરોચાસીએ અમર મીઝ તરફથી કશું મુદત લેવામાં આવી નથી ને અમે મયા અંકમાં ખાસતી રાખી જ્યાં તે પ્રમાણે પરિવર્તના કાર્ય તો દીનપરદીન વિવિધતા અમર હવાસીના લખવામાં આવે છે તેથી, અમે કશું જ્યુ આજ રાખીએ ને

ખેતીવાડી માટે પટેલના નોંધીયા પંચો.

કે જે કુવામાંથી તથા નદીમાંથી ગમે તેટલી કાઢાયેલી પાણી જેવવા માટે દરેક વાતના પંચો કરતા ફાઇનાન્સ મંજુરુત—સાદા ઉપયોગી અને ફરદોજના ખર્ચામાં કમ્પ્લેક્સિટી છે અને તે બજાડથી, પાડથી, હાટથી તેમજ જોઈલ અને સ્ટીમ એન્જિનથી પણ ચલાવી શકાય છે કી.રૂ. ૧૭૫ થી ૫૦૦ વધુ ખુલાસા માટે અડધા આનાની ટીકીટ બીટી પ્રાપ્ત હી / મફત મળવો કે રૂગરૂ મળે.

તા. ૬ —ને કિસાત અમે. દરેક વાતના બિહાન એન્જિનો. ૧ થી, છોડી, મરીઓ વીઝેરે દરેક વસ્તુના મરીઓ છુત્ત તેમજ નવા ખરીદ આવીએ છીએ. દુરદર હરીએ છીએ. અને જે હરી આગળ હરી અપવાદો કદાચ રાખીએ. ૧ થી, અને આપારે તા. કમી માટે રીના રીક સાબના નવા પદ્ધતિ દીકારતે મને છે. લખો—

અ. ધા.લા.૩ એમ. પટેલની એન્જિનાઈયરીંગ કંપની
 ટે. હરીયાપુર નાની સાવેપરી-અમદાવાદ.

ચોખા

ચોખા

ચોખા

નવો—૨ કચીલક જેવડ, ૧ લેમનક કુચડ ૨ પીત્તેરે માવજ ૨ ખુચકલ પ્રાંતર જમ્ ૪ મરો કોચના છબાના કોઈ માટે રખસ મીલ (ચોખાની) મીલ ચવત ૧૯૧૬ ની કમ્પોડી આગુ હરિ છે અગ્નિ મીલન જે આ મુંગડી પુના અમદાવાદ રિઝેરે પ્રાંતે અગ્નિજલ જેવડ છે આ ની પ્રાંતિ વૈદ્યોએ કમ્પોડી ૨ જે કોઈ વખત મુમની ખાતો હરી છુત્તો કોચના અને મોરની આગુજા અગરે અગ્નિ તેવ (વન) તરફ અગ્નિ મરી આર પ્રાંતી મુંગડી આડી અગર કુચન. ૧૩૩ કિર આવ છે અને જે વસ્તુથી એ. મુંગડી કોખન અવ છે મોરદારમાં કમ્પોડી-અગ્નિ-અગ્નિ-વેપ ને રેસેરેક્ટન ચોખાનુ મુનસની અગર આગ્યેલ અગરે કમ્પો. પત્તવતદાર મુનસતીમાં કમ્પો.

શા. કાશીવલ દેમચદની કું'ં ની રાકસ મીલ.

અને મલખા—પ્રેસર ચોક

ગોદરેજની તીજેરી

અને

મોતી.

ગોદરેજની તીજેરીઓનાં સંખ્યામાં કવેરીઓ વારંવાર આવેલા હોવા છતાં તીજેરીઓમાં આગની વખતે કાગળ બળતા નથી પણ છતાં તીજેરીની અંદર મેસેલાં મોતીનો આંખ ઉઠી જાય છે નહીં.

અમા નવેગારમાં ગીરગામ બેકરોડ ઉપર રોક લાલજી દલાલનાં મોટી આગ ચર્ક તે ઘરમાં રોક ગોરધનદાસ પટેલની માલેશીની તીજેરીની બનાવેલી હતી અને તેમાં કાગળો ઉપરાંત મોતીની એક પેટલી હતી. મોતીની હાલત આગ પછી કેવી હતી તે રોક ગોરધનદાસે ગોદરેજ ઉપર નીચલા કાગળ ઉપરથી સંમત થયો.

મેસર્સ ગોદરેજ અને ગોધસ ભેગા—પોણા દલાલ ઉપર ગોરગામ મારાં ઘરમાં આગ લાગી તે વખતે મારા વપરાસમાં તમારી એક તીજેરી હતી. મારી જાની જગ્યામાં સંપૂર્ણ બળતે આંખ ચર્ક મારું હતું અને અંધા અંધ નેરમાં જ્યાં ત્યાં તમારી તીજેરી હતી. તે તીજેરીમાં કચરો નોડો અને અંધા અંધ ઉપરાંત કાગળો હતી. અને પોણા દલાલ મોતીની એક પેટલી હતી. તીજેરી મારેજની બિટલે સડતી ખાતરી હતી કે કાગળો જલ્દી સળગી જાયે પણ મોતીની હાલત કાલી સડી છે નહીં તે મારે કેટલાકે કહ્યું હતું. તીજેરી બોલતો, અંધ રહેલાં બાંની અંધા અંધા મેમ ન મોતી સંપૂર્ણ મારી હાલતમાં ગઈ આંખો, દાંત, અને મોતીનાં અંધા અંધ ચર્ક હતી નહીં.

તા. ૧૮-૧૧-૧૮.

કારખાનું—ત્રેસ કુંપની પાસે,

ગોરધનદાસ વી. પટેલ.

ખડાયતાં મિત્ર.

સર્વ ધર્માન્વરિત્યજ્ય મામેર્કં ગરગં વ્રજ (શ્રીમદ્ ભગવદગીતા) ૧૪૨૦

પુસ્તક ૨ રૂ. ૦.]

વૈશાખ શુકલ ૧૬૭૨

[અંક ૭ મી.]

તત્રી અને પ્રકાશ —

ભાઈલાલ વદાવનકાસે મેળારી બી.એ. એલ.એલ.બી.

૬૭૫૨ ૫૨, લેખીઅન રોડ, માન્ડેડ, મુંબઈ.

વિષયાનુક્રમણિકા

[વપ્રવ.]	લેખકો	પૃષ્ઠ
કવિ ગીતા	કેશવ ૬ મી.	૧૧૬
વેદાંગર આતે	"	૧૭૦
સામન્ય કેન્દ્રમે તાત્કાલિકે દાષ	"	"
પરતી ભિક્ષા કામ	અમલદાસ દરેશનપરાજ	૧૭૧
વર્તા પત્રે પ્રતીતી સેવ	"	૧૭૪
શ્રી કિશ્કમ્	ચેર અનુદત્ત અમલદાસ બંદેશ	૧૭૫
શ્રી જગાણી	રૂપમ શ્રી વદાવનકાસ	૧૭૮
અપારે ક ની અનુરુતિ	મી. શ્રી અમલ	૧૮૧
કેશવ ભાનેકા વીલા પદાવન	"	"
ભિક્ષા નિષ્કામ	"	૧૮૨
શ્રી મુન્દર અમલદાસ અમલદાસ સેવ	"	"
૧૯૧૧ ૧૯ મા વર્ષનો રીપોર્ટ	"	૧૮૮
નંદીન કમ્પાસ	લગતે	૧૯૦

કુલ ૧૦૦૦

શ્રી કમળા ૧૧૫૧૨ પ્રેસમાં ૬ ૬ સોમવાદ ચેમનકાસે અર્જુ ચેમનકાસ—અમલદાસ.

અર્જુન કીશ્કમ્ ૩ ૧-૨-૨૦ થીપેર અર્જુન.

વૈદકશાસ્ત્ર શું કહે છે ?

“ધર્મ, અર્થ, યજ્ઞ, અને આયુષ્યની ઉચ્છા કરનાર દરેક પુરૂષે વાજકરજી

ઔષધોનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ

દરેક મનુષ્ય ને વાજકરજી ઔષ-

ધનો ઉપયોગ હમેશાં કરે છે તે

હમેશા યાજ્ઞવાન અને લાંબી

આયુષ્ય જોગવે છે. અમોએ તદન

શુદ્ધ તાત્ત્વ દેશી વનસ્પતિમયી

વાજકરજી વૈદક શાસ્ત્રના નિયમ

મુજાબે જનાવેલ છે. આ વાજ-

કરજીના ઉપયોગથી ધાતુશ્ચ વ

(સ્પર્મટોસોઈડ) તથા ધાતુસંધી

દરેક દરદો દૂર થાય છે. પાચન-

શક્તિ તેજ રહે છે, કમર, માથાનો દુખારો, ચિન્તા, હેઠાની, નાકુળાઈ, છૂર્ણ-

જવર, પ્રમેહ વગેરે દરેક દરદોનો નાશ કરી તેજોતા અસીરમા વિર્યની વૃદ્ધિ કરવા

આ પ્રયોગ ઉત્તમ છે. તથા પુષ્ટિ બળ આપનાર છે.

હી મેન એક ફીલ્મનો રૂા, દોઢ પોસ્ટ અર્થ ખંચ આના.

ઠેકાણું—સપ્ટ કંપની.

હાલખાજેવી રોડ મુબઈ.

ખડાચંતા મિત્ર.

પુસ્તક ૧ છુટું.] વિશાખ, શુકલ પક્ષ અંકાદશી, સપ્તમ ૧૯૭૧. [અંક ૭ મિ.

અમખાગનો ખાસ દોષાથી તેને અનુકૂળ ગીત લેવા કવિત્વ પાત્રીએ છાંબે. તંબી.

લગ્ન ગીત.

(૧)

(" જોડાઈ વાતના રંગે નવું જીવન સંપાદનનું નિયંત્રણ મેળવે.)

પુણ્ય રૂપું સખી! પૂર્વનાં રે દેરે હાથ ન માય;

હવન ખીચ્યું કુત આંખે રે અન્ન ના ઉચ્ચાય;

સાહેવડી! હારી લાખેલી લાખે લાડલો.

હાથ માળાપની દહિયા રે ઘણિ-રેખા સ્વરૂપ;

મૂર્ત સમોગ્ય રાખી રે તેજ - કલા અનુપ;

સાહેવડી! હારી લાખેલી લાખે લાડલો.

વા રાગ અનુવાગે આત્મને રે મેલી તેજ-અંબાર;

અનિયંત્ર યોગ્ય - સ્નેહનો રે મદ્ય આરોગે સાર;

સાહેવડી! હારી લાખેલી લાખે લાડલો.

મીર ભંડનની મેરડી રે! જડને મરના સદયુક્ત;

રહે ને નિતે કંચન સમા રે વંશના રહેને નિપૂત;

સાહેવડી! હારી લાખેલી લાખે લાડલો.

હાથાળ પન્ને કોઠમણ રે પુણ્યના આંકડો પાલ;

આશિષ પામતાં રેવડી રે નિચાડે વેડું વંચાલ;

સાહેવડી! હારી લાખેલી લાખે લાડલો.

અવિયગ રહે વરણીયું રે, યજ્ઞ, રેઘ નિરેઘ;

અમર વેદ મેઠા વાપલે રે, રાત્રી વેરો નિરેઘ;

સાહેવડી! હારી લાખેલી લાખે લાડલો.

અમલપાટ :

૧૯૫૪-૧૧.

}

ફેરાવ હ. રોડ.

“ મેઘાડંબર ગાળે. ”

(૨)

(એવો તે ચન્દ્રમાનો ઉલાળો-એ રાગ.)

(એક લગ્ન ગીત.)

સજનીને મંગલ-માંડવે-મેઘાડંબર ગાળે !
 કાલ્યા કૂલ્યા કૂલ આંગણે-મેઘાડંબર ગાળે !
 મોતી પૂર્યા મણિ ચોકમાં-મેઘાડંબર ગાળે !
 પ્રભુતા સર્વ પ્રભુ લોકમાં-મેઘાડંબર ગાળે !
 આજે ધન્ય ઘડી લગ્નની-મેઘાડંબર ગાળે !
 અંખી અંગે દેવ-યજ્ઞની-મેઘાડંબર ગાળે !
 લાડવેલાં લાડી-લાડણી-મેઘાડંબર ગાળે !
 શશિ-રવિ શાં સોહામણાં-મેઘાડંબર ગાળે !
 વાળે હુંદુલિ દેવનાં-મેઘાડંબર ગાળે !
 કલ્યાણુ ઇન્દ્રતાં એકનાં-મેઘાડંબર ગાળે !
 સંસાર આરો સોહલો-મેઘાડંબર ગાળે !
 દેવોને કાળેય દોહલો-મેઘાડંબર ગાળે !
 એવે મોંઘે ભવ-નાંદડે બેસે દંપતી આળે !
 સફર ઈશ કૃપા વડે સખી ! સફળ છાળે :
 મોતી પૂર્યા મણિ ચોકમાં-મેઘાડંબર ગાળે !

સામાન્ય સભાએ તાત્કાલિક હાય ધરવાં એછતાં કામ.

(બેઠક—છમનસાડા પુરુષોત્તમદાસ-વૅડેકસા.)

(મંત્રીક પાને ૧૪૮ પાં આપુ.)

કન્યા કેળવણીનાં જમ્મુ દેસાસે થયેા જોછએ એમ આજ મારે તરફથી જોવાય છે કે જમ્મુ તેમજ સામેલ થાય છે જમ્મુ હોઝરીએને કેળવણી કેમ પ્રકારની આપવી એ વિષે વિચાર આવી રહ્યો છે. કેટલાક માને છે કે હોઝરા અને હોઝરીએ સર્વેને મરખી કેળવણી આપવી કેટલાક કહે છે કે સ્ત્રી પુરુષનાં કર્તવ્યમાં જમ્મુ ફેર છે માટે કેળવણીમાં જમ્મુ તરફત રાખવો, કેટલાક કહે છે કે સ્ત્રીએને અગ્રેજ ભાષા શીખવવી ઈથી કેળવણી આપવી, કેટલાક છેક સંજોની પેઠે હોઝરીએની જમ્મુ એડિમેંટ રાખી તેમને કેળવવાને સલાહ આપે છે, કેટલાક કહે છે કે હોઝરીએને સામાન્ય મેખન, ચંચલ, વચ્ચે વિચાર રાખનાં, અરત સિવજી બેટ-હુલ સિખવવું પણ છે કેટલાક કહે છે કે નદિ, તેમને આવન. ચિત્રકમ, દિલી કે સરકુત-ભાગ્ય વચ્ચે જમ્મુ શીખવવાની આવશ્યકતા છે, મદરસે-હોઝરીએને કેવી કેળવણી આપવી દિલ કચ છે અને કેવી આપણથી સમાજની સ્થિતિ મજાસે તેને વિચાર આપને મરવાને છે કે તેા માર મેડપુલ ભખારથ મામુ છું કે આજની પ્રગતિના સમયમાં કહે ભાગીની-મિત્રે હોઝર મુદ રાખવાથી નમરવું નથી. તાનિયા કેટલાક સીમાન મુદસીએને બાદ કરતાં જાણીતા વર્તની સ્ત્રીએને થર રાખ અને કરચવું દોષ છે કુમારે કેટલીક સ્ત્રીએને પોતાનું કુમરવન પોતાની જાનેલ કરચવું દોષ છે એમ વર્ષ ૧૯૧૨ વિચાર કરી તેમને કપોતી થાય એવીજ કેળવણી આપવી ઉપયોગી નિવડશે કાલ કલ જમ્મુ એવા વિચારને કોી કે અમારી હોઝરીએને અમારે નેહરી કરવા મોકલવી નથી, અમારે તેા હાંમ પાસેડ, તથા બાજોથથી જાંવુ મચ્ચરચવું દોષ છે. જરે તેમને ભજારીને શી ઉપયોગ છે કે અલી મંદી ભજર ને ક્રેબન થાક દોષ અને તેથી તેમ્મા કન્યા કેળવણીની વિરુદ્ધમાં દોષ તેા તેમ્મા દોષ આજની મુખરી મનેથી સ્ત્રીએને આપે છે, કુનિયાદરીની સામાન્ય મરફદરેખનું જગતર કેમકમ કરીને કેટલીક સ્ત્રીજ થાનિ થો છે તેમને જોછને નીનિમાન, પર્મશીય, અને મર્મશીય રહે-જર કોઝને અખુમ્મા રેલ થાય એ થાત ખરી છે; જમ્મુ તે દોષ કેળવણીના નથી, જમ્મુ કેળવણી આપવાના પ્રકારને અને પરિ રિકતિને છે કેટલાક અગ્રેજ નિવામાં પ્લિન થયેલા, સાસ દોઝારી મેઝરી મંજલ કરી કોઈલા, અને પનથાન થયેલા કુચાન મજ્જેલા જસેથી કોઈલા રીતિ દિવાળને અને રહેણી કરણીનેજ કુપારો ખાનીને કમમાં પહેલ દોષ છે તેમ્મા પોતાન: કુડુંજ ઝાની સ્ત્રીએને જમ્મુ સભામાં આજેલા કરતી પુલતમે લખની નામુમની વખતમાં નુમ્પેરોઝી ગીચી, કચપીટ આપે સીન ભજલની થાતે કન્ટી વેડેમને જાને કેટલીક મર્મ નિવામિત્રો જમ્મુ તપાસ કરતી, એ પુરુષનાં સમાન કલ રચાવિત કરવાને કોઈ થતી, તથાકને વખતે વારથાનિયમ ઉપર આવન કરતી મેરી એવને આનુર દોષ છે. અને તેમ્મા પતિપ્રાપ્તમાં તેમ્મા સ્ત્રીએને મેરી પુર આપવાની દિમન કરે છે આ રીત મરી છે કે મારી તે વખતે કું કાંઈ અનિયમ આપું તે કરતાં સમાજમાં અસરેલા મર-મુદરેલા વધારે માફે કમએ છે એમ કું અર્જ મુ જમ્મુ તેમ્મા પ્રકાર જોછને તેમ્મા તેમ્મા થકિ

વિવાદોમાં માથે આરોપણો એ કાઢતે ચોખ્ખું કહેવાશે નહિ, 'ખતે' તેથીજ હું બંધાયા છું' કે કન્યાઓને બહાર સુન્દર રાખવા કરતાં બહાર પુરતી તેમને આગળ ઉપર કામ લાગે તેવી કેળવણી આપવાની અગત્ય છે. કન્યાનું લખ થયા પછી રાજક દીપક થાય તો કન્યાના નિર્વાહ માટે જેઓ મોટી મોટી રકમોનાં પદ્ધતિ ઠરાવવાની કિંમતપત્ર કરતા હોય તેઓ જો કન્યાઓ પોતાનો નિર્વાહ જાતે કરી શકે એવું શિક્ષણ આપવાની જોગવાઈ કેમ કરવી તેના વિચાર કરે તો તે વધારે ઉપયોગી થશે.

હવે શાંતિમાં સુધારા કરવા વિષે એ સખ્ત કહેવાની રત્ન હેડ છું-કોઈ કહેશે કે એમાં શું કહેવા જેવું છે ? બધા જણાવે છે કે "સેવા કુટુંબનો આશ આપો કરવો, ન્યાત વરા ચોખ્ખા કરવા, ન્યાતમાં તક પડ્યાં હોય તો તે સાંધી દેવનો ચાલ કરવો, કન્યાઓના વિવાદ સંબંધી જે કાંઈ હાનિકારક વિચારો હોય તે દૂર કરવા, અને એવી એવી બીજી પદ્ધતિ જે જે, બાબતો જણાય તેને દૂર કરવી, તથા ન્યાત વરા ચોખ્ખા કરવા, આ બધી બાબતો ઉપર હું પણ કહું છું કે એવોજ કાંઈક સુધારો કરવાની આવશ્યકતા છે ? તે સુધારો છે માટે સુધારો એટલે શું ? કેટલાક તો ખતરેશરનેજ સુધારો માને છે, પણ અહીં જોતાં તેમ નથી; હરશરમાં તો બગાડો પણ હોઈ શકે જે સુધારાની સર્વ જાણ આપ્યા ગયે છે તે ઉપર કહું તેવા સુધારાની નહિ, પણ શાંતિની પ્રમાણિત યાત્રા, શાંતિ પોતાની સ્થાંતિ આજના કરતાં સુધારી શકે તે સુધારાનો છે. જેમ જેમ કેળવણી વધતી જાય તેમ તેમ સેવા કુટુંબનું કિતી એવું બિંબું થશે. ન્યાત વરા ચોખ્ખા કરવા કે બિલકુલ કપી કરવા એ બાબત નાતના મુદ્દાઓની પેઠા કમિટીઓને હસ્તક મુકવા જેવી છે કેમકે નાતો બખડાવામાં શો કુધારો છે તે હવડા પૂરું તિલક થયું નથી. હા, પર વેચીને વરા કરવાની કસબ ન્યાત કોઈને ખાડતી હોય તો તે રિવાજ અપસ્ય બધ કરવા જેવો છે. વિરોધમાં "ખાપતા મિત્ર" ના ભાંડે ૩ ના પાન ૫૮-૫૯ ઉપર જે પ્રયુષ્ઠ સાહેબે જે અમુલ્ય સલાહ લખાવેલી છે તે ઉપર સર્વે શાંતાનુક્રમીને વિચાર કરવા મારી નામ વિનંતી છે. શાંતિમાં તક પડ્યાં હોય કે પાછાં નાંધી દેવનો પ્રયાસ કરવો એ પણ કોઈ આદવા લાયક સુધારણા છે. જો વિષે હું પ્રયત્ન કરી ગયો છું કે જ્યાં સુધી આજનામાં પરમમહિષ્ણતા આવે નહીં અને આજના મિત્રના અભિમાન અને દુરાચાર દૂર થાય નહીં ત્યાં સુધી આ સુધારણા થવી શક્ય નથી. સમાજ-કોટીના નાતી મંડળમાં જીવંતે માન આપી નમતું સુધારાની ચકિત પ્રાપ્ત મોટા પુરુષોજ હોય છે. તો પણ શાંતિનો કલહ એ આખરે કલહ છેજ, કલહનું ફળ સાફ કોઈ સ્થળે હોતું નથી અને તેથી કલ્યાણ અખુલો "કંકાસનું મો" કાણું કરે છે, "પણ આ વિષય એવો નથી કે તેમાં આજે કોઈજ ન કરી શકીએ હરેક પક્ષની વિચિત્ર જાણનારા મધ્ય વિચારના પુરોષો ધણું કરી શકે.

શાંતિ સમાજનું સામાન્ય લક્ષણ હું કન્યા આપવા લેવા પર વિરોધ હોય છે. એક કહેવત છે કે "સમાન દુસે દીકરો વિવાદ પેર અગ્રપ્રિય" વિવાદનો સમાધ પોતાની સમાન સ્થાંતિચાળા જોડે કરવો વિતકારક છે. પણ હરેક માન્ય સામાજિક રીતે પોતાની દીકરી સુધી થાય તેવું પ્રયત્ન છે અને તેથી તેને સર્વ 'સાસર' મળે અને કેળવણીના પર મળે તેવી શોધ કરે છે. આથી જ કુટુંબો અંતર હોય છે (અને ધણું કરીને એમના ઓઠાઓને કેળવણી પણ લખી મળેલી હોય છે કેમકે તેમને તેના સાધનની ખોટ હોતી નથી), તેમના ઓઠાઓને ખોટા પદ્ધતિ કરે છે. સાંતલ મોકો પોતાની દીકરીઓને લાડમાં

અને મુખમાં ઉઠે છે તથા તેમને સારી કેળવણી પણ આપે છે એવી ભણીતણી સુખ ચેનમાં ઉઠેલી દીકરીને મરીન કુટુંબમાં કે મહેનત મજૂરી કરવાની દોષ છે ત્યાં આપવાનું પસંદ કરતા નથી પણ પોતાના ભવાજી શીર્ષત કુટુંબમાં વસતી તપાસ કરી ત્યાં પરણાવે છે. અર્થાત્ સાધારણ પતિના કુટુંબની કન્યાઓ શીર્ષત વર્ગમાં જાય છે અને તેમના ઊંચાચાને માટે કન્યાઓની દુર પડે છે એ બે બોલ પુરી કન્યાને મને ત્યાંથી કન્યા મેળવવાના પ્રયત્ન આવે છે. અને વખતે અનેક કુષળીઓ ઉભી થાય છે. આ નામતોના કંઈ એવો નિશાન થાય કે જેથી યાત્રીજન તરિકે સરેને સમાન મણી કન્યાની આપ લે પણ કહે તો સાફ એવી ધણીની કબજા દેશ તે સ્વભાવિક છે, પરંતુ ઉપર ને ભવદાર બાંધતો નવાઓ છે તે એવો સ્વભાવિક છે કે તે મદદી કચ્છો જાતીના કાજમાં નથી આવે માટે એકજ ઉપાય છે કે—જાતીના રોકે જાતની ઉન્નત કરવાને મહેનત કરવી પોતપોતાનું સંભાળીને એવી રહેવાથી કોઈના ઉદ્ભવ થાય નથી. પણ આખી નાતનો ઉપાય થશે તેમાં રોકેના ઉદ્ભવ સમાધેશ છે મારે આવી સમાજનાં કામને અંત કરવાથી રોકે આપવાની જરૂર છે. યાત્રીમાં ને શીખાન છે તેમજે મરીન જાતિજનનો ઉદ્ભવ કરવાને પોતાનાથી થાય તે પ્રયત્નો કરવો અને આજ સમાજે પેટ સમાજે નીચી જાતિની અડચણ ખમેડા તજવીજ કરવી. થી થી અડચણ છે અને તે કેમ ખસેડવી એવા ભારીક વિષયમાં હું જાહેરા છું-જાહેરા નથી કેમકે તે થયે કાંતો વિષય છે અને તેમ કરતાં સમાજનો થજો વખત એકજ વિષય પર રોકવા મામનો નથી, એ કામ માટે અજાજ જેને નિયત કરશે તેઓ પણ મારી રીતે પોતાનું કામ મળતી કાઠે એમ માફ કારણ છે.

મારા ભણુવા પ્રજાએ દાસ સુલભા દશદિશાવાગ માનીમાં એક પેઠાં રૂંકે વળુ કળી તેની ભજવવા કરવા માટે જોડારા સંભળના મરુમ એ. રા. આ. કાજાભાઈ કરજીવનદાસના પુત્ર મજીભાઈ તથા રા. દીરાજાવભાઈ જેઓ દાસ મુજાજમાં સોલીનીકેરા છે તે તથા વડોદરા સંભળના કેળવણી ખાતના આજ એવુ. ઉન્પેટર એ. કમનસાહ દાદાવસ પેઠાં એકબી કમીટી નીચેથી છે તેઓ પોતાને સોંપેલા કામની એવી રીતે ભજવવા કરે છે કે જુજવાતમાં જ્યાં જ્યાં પોતાની જાતી દોષ ત્યાં ત્યાં જરૂરે રૂંકની વજમથી વુદા વુદા અમે ઊંડારા તથા કન્યાઓને ધન્યમ મેળાવશે કરી તેમાં ધન્યમ વડેથી પોતાની જાતીમાં એવાં રૂંકો ઉભા થાય તેવાં જાણ્યો આથી પોતાઓ કરે છે એને તેની અસરથી તાત્કાલ એક પેઠાં રૂંક, મંદળ સાથે તેવાર થાય છે. આવી આવી નામતોમાં આવજો નિરેશણ કરી આપજા સમાજ તરફથી પણ તેમ પોતાઓ કરવામાં આવે તો મારા ધારવા પ્રમણે કેટલી મુલતે સમાજ થજું સાફ કામ કરી તેમાં ખીજ આરોમાં જળ તેવાં રૂંકો અને મંદળ ઉભાં કરી કહે એ મનાવ નેતુ છે.

એવે આ વિષય પુરો કરતા જરેલાં થજાની એક સામાન્ય કરીવાર વિને બં સન્ન કહેવાની જરૂર કહે છે. પણ એમ કહે છે કે આવી મંદળ થજી નાતોમાં મજે છે પણ તજવીજ કરતાં તેમજે કંઈ કરી જાહેરું દોષ એમ જણાવ્યું નથી. આજસા આવી મંદળ મેળવવાનો પવન થાય છે તેમ જપે એ વિવક્ષ મજને પછી રૂંકો કાને થયે કામશે. નાનું એમ કરવાથી હું વળે એમ છે ૧ આ વાક્યે કોઈને નિરર્થક સામજા દોષ તો જાહે, પણ હું તેમ માનતો નથી. થાય છે એમજ, મંદળ મજે ત્યારે વાતચીત થાય કે નિવમ થડાય પણ પછી તેનું હું થાય છે તેવી તજવીજ જાર માસ સુધી જતી નથી, આપજો સમાજ

એ વાત ધ્યાનમાં રાખી જે જે કસવો કરે તેનો અમલ બરાબર ચાલુ છે કે કેમ અને ન થતો હોય તો અમલ ન ચલાવતાં થી ભેડાયેલો નહે છે તે કેમ ખસેડવી એ વગેરે બાબતની કમેલ તનવીજ માલતી રહે એવી કોઈક ચોખ્ખા કરશે તો ઉપરની ફરિયાદ કરવાનું કારણ રહેશે નહીં. સભાસદ ગૃહસ્થાને પણ મારી વિનંતી કે છે કે, “ ઉતારવો આંખ પાકતાજ નથી ” એ કહેવત ધ્યાનમાં રાખવી થટે છે. આવી સમજના દ્વારા આપણને જાણ્યો કે આપણી બાળગી છઠ્ઠાઓ કદ કદ છે અને તે પાર પાડવાને આપણે શા ચલ કરવા તો તેરકું પણ કદ બીણું નથી. કહેવટે આ મહેળમાં બસવેલા મારા સર્વ જાતીજનુઓને વિનંતી કરવાની કે પક્ષપાત, દુરાભિમાન, દુરામલ વગેરે છોડી દબને સમાજના કસવો પ્રતિપૂર્ણ સદાતુલ્ય રાખવાથીજ આપણે ઉદય થયેજ એમ માની આ પંચતિના સમયમાં કટિબદ્ધ થવું એજ આપણું કર્તવ્ય છે એમ માનશે. એક મજાને તથા જાદુ મત ને વેદ વાક્ય સમાન માન આપીને તેનો સ્વીકાર કરવાથી કુસંપ વગેરે નાશ પામશે; અને જાતિની ઉન્નતિ થશે એટલું બોલી દું બેસવાની રજા માગું છું.

વાર્તા પરત્વે તંત્રીની નોંધ.

સુઝ જાતિ જાણ્યો! મેં પહેલાં જાણ્યું છે કે જાતિ ઉન્નતિ અર્થેજ ઉમા ચપલા ને પોતાથી જનતુ જાતિ દિવ સાખતા આ માસિકમાં ફક્ત શૃંગાર રસથી ભરેલી રસમય વાર્તાને મારા મૂલ્ય જાણ્યોની છઠ્ઠા છતાં અને સ્થાન આપી શકતા નોહોતા. તેથી જાતિ-હિતને લગતા વિષયો ચર્ચતા ને જાતિ ઉન્નતિનું સ્વરૂપ ખડું કરતી બીજાને ફક્ત ખાલ આપ્યા. માટે અને નમુના રૂપે એક વાર્તા રજૂ કરી હતી જેમાંના કેટલાક પરિવર્તે અને પાછલા અંકમાં છાપ્યા હતા. અને તે પરથી અમારૂં ધારણું મોક્ષ એવું હતું કે માત્ર અન્ય જાતિજનુમાંથી ખીલ કોઇ નેથી લસવાઇ તેવા સ્વરૂપની પણ તેથી વધારે સારી વાર્તાઓ મોકલવી રજૂ કરશે ત્યારબાદ પરિવર્તેની ઉપાસનાના કાર્પમાં પડવાથી અને આ વિષયને યોગ્ય વખતને માટે વિચારે નાંખ્યો હતો હવે ને અવસર વીતી ગયો છે ને આવા વિષયને સ્થાન આપવાનો વખત ઉપસ્થિત થયો છે છતાં અમારે સખેજ જણાવવું પડે છે કે મારા જાતિજનુઓને તે તરફ ધ્યાન જેવાયુ નથી ને હજુ સુધી અમને તેમના તરફથી એવી કોઇ વાર્તા મળી નથી. અને જણાવવાની જરૂર જોવા નથી કે જ્યાંસુધી અમને ખીલ તરફના સારા લેખ મળે ત્યાં સુધી અમે અમારા પોતાના લેખ માસિકમાં છુટાડવા માગતા નથી તેથી અમારી વાર્તા બાજુએ રાખી ખીજ વાર્તાને સ્થાન આપવાનો સંકલ્પ કરેલો. છપ્પર કૃપાથી તે સંકલ્પ જગીરૂત ચલાવો સમય પ્રાપ્ત થયો છે કારણ અમારા જાતિજનુ તરફથી નહીં તે બાહ્યના લેખક તરફથી આ કેજવખીને લગતા વિષયપરની અમને એક વાર્તા મળી છે. તેમજ લેખક પોતે તાજ જહેસ હોઇ ઉત્તેજનને પાત્ર છે તેથી અમે તેવી એક વાર્તાને આ માસથી સ્થાન આપીએ છીએ ને આજી રાખીએ છીએ કે વર્ષ પૂર થતા સુધી અમે તેનો સ્વાદ અમારા વાચકોને ચખાડી શકીશું. કોઇપણ રીતે જાતિની ઉન્નતિ ચાલ. કેજરણી વધે, બાળલખ કન્યાવિકલ જેલ કરીવાળે, દૂર ચાલ એજ અમારો હેતુ છે ને તેથી આજી રાખીએ છીએ કે આ વાર્તા વાંચના પછી અમારા અન્ય જણોએ આવાજ કાઢી સારા વિષયપર અન્ય વાર્તા કે સંવાદ મોકલવા લલમામાં વિના રહેશે નહીં.

(લેખક—ગૌર અખાલાલ હમનલાલ ખેરા મુ. સીકા (મોહાસા) દાદા મુંભાઈ)

—સવિતા, અને તેનાં દાદીમા—

(પ્રથમ પદિઓ)

ખેરા કમું ? હાં ને વઢાણ વાતું ને કુદો કપારતોયે મોલો ૩૫ ? તને ખબર નથી ? કે આને ન્હાના મુઠાપની વર્ષે બોલે છે ?

મ્હારાં દાદીમા કે તેઓ તરૂં હતાં તેઓયે અને હકાડી.

મેં પૂછ્યું આ ? શું ? મુઠાપની વર્ષે બોલે તે અને કંઈ ?

મેલ. તને શું ? તને ને આવતું હતી તે મુઠાપ આવશે.

હું કીડી, કાલજી કહ્યું, ધરખાંચી રાજી લોલ કપાં, નાદી, બગવત રમણ કહ્યું, કઈને કહી મંદીરખાંચી આવી કે દાદીમાયે અને કાલ સુધારણ આપ્યું. અને આવતું તો નહોતું, પણ તેઓ ખાને બેઠાને સારી રીતે સિખવનાં.

મ્હાર. અસલ નામ સવિતા હતું. જ્યુ મ્હારા મા તરૂં અને થાણું વર્ષે થપથાં હતાં, તેમણે મ્હારી અને કમું ને મિતુ નામ અને ને આવડે. તેનું નામ સતીક પાડે સતીક ! જ્યુ મ્હારી જા. બણેલી. અને તેણે જાણ્યા ધરખાં તેનું નામ સરસ્વતિ હતું. અહીં સર્વે તેને કુદો નામથી મોહાસામાં તેમજ અને પણ મ્હારી જાને સવિતા નામ પાડ્યું. ધરડીમાને ન કમું. તે તો કહે. કું તો સતીકી કહીશ.

મ્હોટાબાપ. આવ્યા. આ ? મિતું નામ કમું પાડે કમું ? મ્હોટાં માને આ વાત મળી અને બે બાપરુ કું નામ કમું પાડવામાં આવ્યું.

હા. મ્હારી તમ્મર મોલ વર્ષેની હતી. કું અહીંની કન્વાચાળામાં અન્વાસ કરતી મ્હારાં મ્હોટીજીમા અને આસ્તેથી સિખવતાં અને લેખના ઘેર પણ ખાનખી રતુન નીકે બજાવતાં.

કું જન્મનામાં નેટલી દોસિયાર કની લેટલીજ ધરના કામગામમાં પાલત હતી. પણ કહે કરતાં મ્હારાં તરૂંમાને રચાયત મફત સારો અને પ્રેમાળ હતો. કહે વખતે મેટા ? કમું ? રચાય કાવ ? રચાઈ પડ ? તેમ કહેતાં અને કાલ મીન ન આવડતી તો તેઓ પાસે બેઠી આસ્તેથી સિખવતાં મ્હારી આ તો અને જન્મ કરતી. ને કાલ વખત મારતી પણ ખરી. આ સ્થળ દાદીમા મોલ મ્હોટો કહ્યો કરતાં, તો જતી વડે રાજી મ્હારાંપર મ્હારી

ગા દંડા મીઝળથી વર્તતી મ્હારી બે બહેનો હતી. મ્હોણં બહેન નર્મદા અને મ્હાનીતું નામ મળી હતું. નર્મદાના સાસરે રહેતાં ને ને કંઈ બહેણાં નહોતાં તે તો એમજ સમજતાં ને આજની છોકરીએ ભણવાથી ખરાબ યાદ લગ્ય છે.

અમારે નર્મદા બહેન અહીં પીયગાં આવતાં. ત્યારે અમને બધું બધું ઘર લાગતું અને તે કોઈ વાત તેમની સાસુની, સમરાની, નાથુલી કરતાં તે સાંભળી મારી બા ઠેક વેગપ વરાં મુખી બગાડે મોકલતી. અને તે કડજામાં નર્મદામાને ઘણું સફળ કરતું પડતું.

મ્હારાં દાદામાતું જેટલું હેત મ્હારાપર તેટલું ખીંછ એ બહેનોપર નહોતું. આને મક-બાઈની વર્ગગાં. અને બાપ પસલીને એકજ વહેવાર દતો. અમારે બાપ કુલ એકજ મક-બાપ હતા. તેઓ અહીંની ધવડે લેખમની બોરીસમાં નોકરીએ હતા. તેમને કેશીવરના જેટલું માન હતું. તે એક બે નોકર પચાણા પચ તેમની તહેનાતમાં રહેતા.

આજના પ્રથમથી નર્મદાબા તથા મળીને ખાસ તેજાવાં હતાં મેં તો કહ્યું ના બા મ્હારે તો નિયાળે જતું ભેદજી. હું નિયાળમાં મધ. નિયાળમાં પચ આને પરિક્ષક સાહેબ આવવાના હતા. અને મ્હારાં ધોરણમાં મ્હાર નામ પહેલે નંબરે હતું.

સાહેબ આવ્યા, આવતેજ અમારી પરિક્ષા લેવામાં આવી સવે વિષયો કરતાં હું ચિ-વણુ કામમાં પહેલે નંબરે પાસ થય પળી સાહેબે અમારા વર્ગમાં સચો મંજાઓ. અને કહ્યું જે આ ચોળી જે કોઈ પા કલાકમાં લેવી આવશે. તેને બારે છનામ આપવામાં આવશે. તરતજ મેં હા પાડી. રદામે હરીઆજ મુકતું હતું તે પર સાહેબતું ધ્યાન હતું. મેં તો પા કલાક મુ? જરાજર બાર મિનિટમાં તે ચોળી સાદા ગેઝથી લીધી આપી.

સાહેબ ખુશ થવાને મને પાસે બેલાવી વધારામાં કહ્યું જે, બેઠા સવિતા, ભે જેવી રીતે આને ચિવણુ કામમાં પહેલે નંબરે પાસ છે. લેવીજ રીતે આવતી સાલમાં ભે કુવેળ મળમાં પાસ થયયા તો તેને કોઈ સારી જગેએ લખવ કરાવીશ.

હું કાલ છઠ્ઠા ધોરણમાં હતી. ને મહેતાઈજા મને કંતિકાસ ભૂમોજ-મળીતના વિષયો કરતાં. ભરવા ગ્રંથવા અને શિરુણુ કામ સારી રીતે શિખરતાં.

મ્હાઈ મૂળ વલ્લ મોહનપુરમાં હતું. ને મ્હારા મુડબાપ મોહનપુર તાળાના એક મ્હાતાં કરખા, અડપોલા મામમાં પરજીયા હતા. અમારી, ન્યાતું ઘર મોજ, મ્હારામામમાં એકજ હતું, મ્હારી બાઈને પરજીયા બાદ તેનાં ચાગાપ ગુજરી ગયાં હતાં ને તેને એકેને એક બાપ પરજીયાનો પચ ગુજરી ગયો. એટલે બાબીને મ્હાનપણથી અહીંજ રહેતું પડતું.

મ્હારા દાદા મોહનપુર તાલુકાના કારખાનિયા હાથ નિચે સિસ્તેદાર હતાં ને મ્હારા બાપા હેશિયાર અને બહેણા હતા. છતાં નસિનચોએ તેમણે મુંબાઇ આવી એકવીસ રૂપિયાના પગારની મહેતાઈની નોકરીમાંથી અમારે સ્વતંત્ર થવામાં મળુ ખંખા અને એક મીલ ખખાવી હતી. એટલે લાંબી વહીવટને અમે મુંબી હતાં છતાં તે બાગત ખીચામ મ્હારાં દાદાને ખજરે ન હોતી.

આને બાબી કંઈ રીસાયાં હતાં કારણ માત્ર એટલું જે મ્હારાં દાદામાએ તેમને કંઈ પીયર તરતું ખોડું મેંદેલું માર્યું હતું.

હું ઘેર બેઠા બાળી એક ખૂલે બેઠો રહ્યો હતો હતો. મેં જાણીને, સારી રીતે સિખામણ આપી વધારેમાં કશું ને મા' તમેજો મોટાં કહેવાળાં. ને આ બિચારી મનગડી વફવાઈ કોણ ? સંભળવાંજાનું મ્હારી આજ હવે પીગળી આવ્યું. તેમણે વફુને છાતી સરસી ચીંધી આંસુ છુટી નાખ્યાં.

આવ ! એટા વિધાયારી ! મેં જોયું મોટાં આજ હવેના નહિ બેઠું હો ! જાણે આજે રસોણમાં તારો વારો છે.

મ્હારી જાને તો કોઈનાથી મોટાનું જન્મ નહિ લેને તો મ્હારાં વદ મા જ્યાં બોલે કે રીસાવાની દેવ હતી. હું ને સિખામણ દેવા બદલે તે કહેશે કે નેજા તને ઠાકી પડીતું પૂછું. આ આપડે શું જરૂર ! હું તો એટું કમજોરી ને મને લેરી જન્મ મ્હારી જન્મ આપનાર મા કહેવાય માટે આપણાથી સિખામણ ન દેવાય.

જુલ ! મદુભાષ આભા — હું દાડમાં ડીકેટવન થાપી કેપીના અક્ષરો ધૂલતી હતી કોપી થાપતી પાતી મૂખી મદુભાષનો દામ પકડી મેં મ્હારી કેપી જતાતી મદુભાષને મ્હને જાગાણી આપી વધારેમાં કશું ને. મ્હારી ખરી ન્હોત સચોતા મનુષ્ય ! કારણ તે ઘરમાં ઘડી અને એક દીરા નિવડશે. મેં તે વાતમાં દુઃશામ જાળ આજે બાળી રીંગણાં કર્યાં અને જાણીયાંને કપોડા બદલો તે વાત મદુભાષને કહી દીધી.

મદુભાષ કેળવાયવા; વિવેચી, અને સરમાય લગા. તેમજ સરમાય મરા. મ્હને સરક મારી કશું ને જોજ્યા પાડવા મેલો છે. ને નર્મદાગા જોઈ રહી છે. જ્યાં સરમ રાખ ? સચિવા ? મોહાજોની સરમ રાખી મર્વાણીક અને વિવેકસર વર્તવું હો કે ? કહેતાંજા મીઠા સપડ મારી તારાંજા હું કમજોરી સપ અને સપડ માર ને મોહાજોને મેલો દોષ તો તે જાણી મર્વાણ અને સરમ સપરી તે એક કોટુ કર્મજ મનુષ્ય આ મદુભાષની ન્હાની સરખી સપડમાંજીવ હું તે સીખી મળ.

મેં કોપી થાપતી પૂરી કરી-મદુભાષ પામે મળ. ને લેખને સાથ, અને છુદ અક્ષરોથી સખેલું ડીકેટવન જતાવું.

મદુભાષ તે અક્ષરો દોઢ વિગ જોઈ ખુશી થવા. મેં ૧૦૦. મદુભાષ ? આજે તમારી વર્ષમાંક અને બાધપસંચીનો તહેવાર જોઈને મનુષ્ય ? તેમજ બાધપસંચીનો તહેવારમાં શું આપશે ને વર્ષમાંકના મદલમાં શું ? મદુભાષને ડીકેટવન જોતાં ખુશી થઈ જવાય વાળ્યો.

નર્મદા ન્હોત અને મજી કસતં જો હું જાણવાને કેમ ઉમડા ઝીજ આપાવોય. પકડી મદુભાષને વધારે હવેરું જો સચિવા આ સાથ નું પાસ થઈ હવે તારે મુંઝવું કામ સિખવું માટે જો નર્મદાજાને સામ્રો મજીને યોગી અને લ્હો તો એક મુંઝવું કામનો મોભ બનાવવાનો સચિવા રિપિડા જ્ય-—- રોજીએનેકે ઘાતી આપીક. જન્મ જરૂર મુંઝવું કામ સીખીક અને પાસ લખક તો.

મેં ધણા હર્ષથી થા પડી અને તે દીસણી હું મ્હારા દુઃખલના દામમાં ખસત ન પાતી અને તે કરતાં આજી કલક મહેનીજાને ઘેર વહેરી જાળીને કુંઝવું કામ સારી ચીવડથી સીખતી.

મરુભર એક વર્ષ પુર થયું. ને આજે મદુભાષની વર્ષમાંક ને બાધ પસંચીનો દીવસ

ગયા વર્ષની માફક એકજ રોજ હતો. મદુબાઈને મેં સંજા વિશેની હાજીકતથી વાકેફ કર્યા. મદુબાઈ કહે—“જો, પરિણા “બાઈપસંચી” પહેલા ચરો તો જરૂર તારા પાસ થવા બાઈ કમળ લખી વિલાવતણી તારા માટે સુચો મંગાવી આપીશ” બરાબર હસ દિવસમાં સાહેબ આઆ. પરિણા શરૂ થયું. હું ઘાલ સાતમા ધોરણમાં હતી પરિણામાં મુબત્તાતી વિષયો કે જે વાંચન, કવિતા, હીસ્ટરી, બ્રાઉનિંગ, બ્રુસોન, ગણિત, દેખી વિગેરેમાં હું આઠ નંબરમાં બરાબર મોઢે નંબર પાસ થયું.

સાહેબ, મને બોલાવતા હતા. કે આ હોડી ચિવણ કામમાં ગઈ સાલ પહેલે નંબરે પાસ થયું છે વળી સાહેબે આજે પણ એમજ કહ્યું જે જો આ ગણપટે જે કોઈ અડધા હસાકમાં મુગી આપે. ને આ યેથી જે કોઈ પા કલાકમાં ડ્રાઈમ (બરવા માટે) કરી આપે ! ત્હને સાત રૂપેયાની સ્ટોલરશીપથી સીવિસણની કોલેજમાં દાખલ કરવામાં આવશે. “જે સાંભળતાંજ બ ? મેં” તો સ્લેટ દરતર પાતું મૂકું દૂર પડેલા સોરો. લાવી ઉત્તના. “શોધી કલાકવા ને જોવી જડપથી મલપડે બરવા મોડેલા કે બરાબર સાહેબના જોત. આમાં પચ્ચીસ મીનીટમાં તે ગણપટે હસતે ચહેરે મેં સાહેબના હાથમાં મૂકેલા. જ્યારે બીજી હોડીએ હળુ પોણા બાળના કામથી મૂકવ થઈ નહોતી.

અને યેથી ડ્રાઈમ કરવા હાથમાં લીધી. મખમલ ઉપરના હાથ બરાસથી સાફ કર્યા. આક્રમણી બાર મીનીટમાં વેલમાતવુ ડ્રાઈમ બનાવી સાહેબના હાથમાં મૂક્યું.

આ કામ મેં સાહેબને લખી સહેલાઈ અને ઉતાવળે બંધ કરી આપ્યું તેજો ખુશ થયા અને તરત મને સ્વિ સિફણની કાલેજ જે બોરીબંદરના રોડન સ્થાને હતી ત્યાં દાખલ કરાવી.

મેં કહ્યું ? મ્હારી સ્ટોલરશીપ ! સાહેબે મજા હસતા અને આપણુ મહેરાયી કહ્યું જે, બેટા સવિતા ! ત્હને સ્ટોલરશીપ જે મહિને મળશે. કારણ હું મ્હોટા સાહેબને લખીય અને તેજો મજુર કરશે ત્યારે. પણ હવડાં આ સર્ટીફિકેટ લઈ કોલેજમાં દાખલ થવું.

પણ યાદ રાખજે રજા બાર માસ. ને આ કોલેજમાં રહેવું પડશે. પછી ગમે ત્યાં ત્હને હું મહેતીજની જગેએ દાખલ કરીશ.

સાહેબ મયા—મેં મહેતીજમાને પગે પડી, દંડવત કરી ઉપકાર માંગ્યો મ્હારા બહુતરના બલ્લામાં ને મહેતીજમાની મહેનતના પ્રમાણમાં. ત્રણ કોટમાં રજા પાંચ તોલાને દોરો હતો. તે મેં ગુરુશણા તરીકે આપના ચંડેલા તેજોએ લેવા આનાકાની કરી પણ મેં કહ્યું ને.

મહેતીજમા ? મ્હારાં દાદીમાએ કહ્યું છે. અને તે તમારે ગુરુશણા તરીકે લેવો જોઈએ પણ આનાકાની સાથે તે લીધે અને મને આસીવાંદ આપી કહ્યું ને

“બેટા સવિતા જેવી રીતે મ્હારા હાથ નીચે રહી તેવીજ રીતે કોલેજમાં રજા બાર માસ રહેજે પછી ત્હને એસીસ્ટન્ટ મિસ્ટ્ર તરીકે રૂપેયા વીસતા પચાસથી મ્હારી પાંચે સખીક અને નિસાળજુ કામ સિખવીશ.

સી કેળવણી.

(લેખક: રૂઢાણી વંદાવતરાસ.)

મારી શાળી ને સમજી બેઠેના, કેળવણી એટલે શું, ને તે કેવા પ્રકારની હોવી જોઈએ તે વિષે હું એ જોશ લખવા રત્ન લઉં છું. બેઠેના કેળવણી કંઈ એક પ્રકારની નથી. અનેક પ્રકારની છે. આપણે તો પહેલી શરૂઆતમાં છીએ, કંઈ થોડું જાણું પછી વધારે આગળ વધીશું તેમ વધારે જાણીશું.

પહેલું તો એટલું કે આપણે વિષય નીચમ તથા મરિયાં દર્શનના નીચમ હોય છે તેમ થોડું ધર્મ સમીપી અમર આપણા ખ્યાલનામિયાં માનિત જેવાં અનેક માસિકો તથા બીજાં કીમિયાં જાણવા જેવું વાંચવાનો નિયમ રાખવો ને બેઠેના કળામળા મેળી મેસી આ એક કલાકની નવરાશ મેસી તો સમજાય શરી પાસે ને સ્વસ્થમે પલ્લુ મેળવિ શકાય મળશે.

બેઠેના આ વાત કંઈ ક્ષેત્રી નથી જુમ ખ્યાન સમી વિચાર કરેલાં તો ખાસમ પડેલાં કે આપણા ભવકાર છે તે આપણા જાનને લાંબી રે છે, જેમકે નાનમાં કોઈનું મરણ થયું હોય તો અચરથી સંભાળીને બેઠેલાં ધરકામધ પરકરવા માંડીએ છીએ, જે ધર કાપથી ના પરવારી હોય તે કામ મુખને જાણી છીએ પણ મયા વિના ચાલતું નથી ને આવા ઉપર અગાવેલા વાંચવા શીખવાના કામનો નિયમ રાખવો હોય તો તે ઉપર કંઈ ખ્યાનજ આપનાં નથી ને કંઈ કહીએ છીએ કે, શું કહીએ બેઠેના નવરાશ મળતી નથી. ખરે મારી શાળી ને સમજી બેઠેના ત્યાંજ કેળવણીની જરૂર છે, જે આપણે જુમ વિચાર કરીએ તો ખાસમ પડવા વિના રહેતું નથી કે શેષજીવકાર્યા પુરકદ મળે ને આવા ખર્ચિત કામને કીસાજ નહીં. વેળી આપણે એમ કહીશું કે જેમાં રુ ધર્મ આવી મરો ? પણ એટલું તો નીચે જાણીએ કે, જ્વામિતા સુખ દુઃખમાં સાથે રહી સેવા કરવી તે સુખથી મેલું મળિયું સુખ જેમ નહીં તથા તેની લાભાવ મેળવવા ખરે ઉપર જાણવેલા વાંચન વિજ્ઞાની ખાસ જરૂર છે. બાકી ફક્ત સંસારજીવ ભવકાર સાચવજાતજ જન્મકારો કાલપાથી જ્વામિની સેવા આપણે જાણવા સાધી સહકાર નથી. જે વખતમાં કેળવણીનો અંશ હોત તો આવા જોડા ખાસ ખાતર નહીં.

બેઠેના તમે પુનઃજન કરે અમર મત વર્તેલાં કરે. પણ જાણી સમજીને કરવું. જાણવા સાર તો જાણનાય કોઈકીમિયાં નિજાજે મેલેલાં તેમ જાણ આપણે સર્વે થોડું થાવું મળેલાં કોઈનું તોજ તેની ખરી સમજણ પાડી કહીશું. નહીં તો મરવા પલ્લુ મરવા નહીં એવા થાવ મરો. મળીને શું કામ ? આપણી ઉપરી મજાબ કે મળેલી છે એટલુંજ ? પણ નિજાજે તો સમજા વાંચવા શીખવશે ને વળી છતિગ્રહ, મળીત સાથે તે ઉપરથી સમજાવું તો ખરું જાણ કોઈકીમિયાં એવી સમજણ કાઢી કે તે જોવાની મેલે સમજે.

ખડેનો એટલું તો ખરૂં કે બ્યવહારિક જાન કે ઘર કેવી રીતે ચલાવવું, અગર કુટુંબમાં સલાહસંપન્ન રાખવો. અને પોતાના ધરની-દક્ષિણ પ્રમાણે ખર્ચાં ચાખી સંતોષ ને આનંદથી દીવસ ગુજારવા એવું કંઈ નિશ્ચયે શીખવવા નથી, એ તો પોતાની ખાની ફરજ છે માટે ને આપણામાં આ ગુણ ઘણે તો જાહેરાતમાં આવશે માટે પહેલું તો આપણે સુધરવું ને આપણે સુધરીશું તો ઊઠ્યાં સુધરશે, માટે આ ઉપર ખુબ વીચાર કરી આપણામાં જે અવગુણ હોય તે તણ દેવા ને ગુણ પ્રદાન કરવા. એકદમ તો બને નહીં પણ બે તે ઉપર ધ્યાન આપાય તો ખીને ધીમે બની શકે છતાં એટલું તો ખરૂં કે જોતાં કામ અગર જોડી સોજત લાગતા વાર નહીં લાગે ને શીખવું પણ પડે નહીં પણ સાદું થવું કંઈ રહેતી વાત નથી તેનો મન સાથે ખુબ વીચાર કરેશો તો ઇશ્વરી શક્તિ નજરો ને ખરા જોડાવું જાન થશે. તો પછી બ્યવહાર પણ જોડાવું લાભશે ને ને કરવાનું મન થશે નહીં છતાં કરવો પડે તો સર્ગા સંબંધીથી જુદાં ના પડાય ને તે પણ એક ભત્તના બ્યવહાર સાચવવો પડે એટલા પુરતોજ. ખરા તન મનથી નહીં પણ ઉપરથીજ માટે ખડેનો કંઈ સમજે બીજાને સમજાવે. આવો અમુક વખત થા માટે જાણીને અજાનતામાં કરો છે.

એક મોટી ખામી એ છે કે આપણે વાનગી કરવા બેસીશું તો જાણે કેટલી પડિતાઈ જતાશું ને આપણે કેટલાં છીએ તેનો વીચાર કરવો કરીશું નહીં, એ આપણે દરેક બીજા સાધારણ સ્વભાવ થઈ પાડે છે તે સ્વભાવ જ્યારે દુર થાય ત્યારે આ ખરૂં ને આ જોડું ને જાણુ. જ્યારે ખરા જોડાવું જાન થાય ત્યારે વડીલોની આજ્ઞા પાળવી, ધર સંસ્કાર સારી રીતે ચલાવવો, સંતોષ ને આનંદમાં રહેવું, ઇશ્વર ઉપર આસ્તા રાખવી, એને ખાધીન આપું બજાત છે જિમ ભાલમ પડશે ત્યારે મન ચાલિ થશે ને મન ચાલિ થયું કે અજાન થયું. ત્યાર બાદ નીચેના ગુણ તમારામાં આવવા માંડશે જેવા કે સર્વની સાથે સંબંધે આવવું કબાઈનો મઠ રહેશે નહીં તેમજ બીજા અનેક અવગુણ છુટી જશે ને સારી વાત મળશે. આ શું જોડું છે ? તેજ કેમવળી માટે ખડેનો તેવાં ચક્રને બીજાને કરવા ધ્યાન આપશે તો જાણુ થશે.

બીજું એ કે આપણી ફરજ ક્યાં ક્યાં જાળવવી ને કેટલી તેની પણ સમજણ પડશે. આપણા ઊઠ્યાં ઉપર જેવી પ્રીતિ છે તેનાથી વંધારે વધુ ઉપર રાખવી તે "કાઈ જાણું નથી. વધુ લાવવા ને સાસુ થવા સે કાઈ જાણે છે ને પોતાની જાણમાં બંધાવી બીજા આપણ તેમજ થાય છે તેમજ જાણ પણ જિટલો બધો કે કહેવત છે કે "દીકરાનું મોં તો સુગવડમાં મુલેસો આવશે તો જોઈશું પણ વડનું કમીથી જોવાનું" આવ આટલો બધો પણ તે ક્યાં સુધી કે પરણીને આવીને ધરની માફકથી થઈ નથી ત્યાંમુખી, માફકતમાર થવા પછી તો કહેવત જોવું થાય છે કે, "પડેલાં સાસુ દરખાયાં, ને પછી તો સાસુજી દડકાયાં થયાં." શું ખડેનો આ આપણને જોખે છે ? જેના આવથી લાભો તેવો ના રહે કેમ ? વધુ તે કાણ તેનો એક મનથી વીચાર કરો, જાણમાં કહ્યું છે કે, સ્ત્રી (વધુ) ધરની લક્ષ્મી છે, તો તેવા કરેશાર પડયા એ દરેક સાચુની ફરજ છે, તો તે તેની કેમ બને તે એક વીચાર કરવા જેવી જાગત છે. જેના આવથી લાભો તેવોજ રહેતો જોઈએ. તે કેમ રહે ? ખડેનું તો એક નરી વડને પોતાનાં માજાખો સ્વેદ છોડતાં કામ થાય ને નવા માજાખ સ્ત્રી પ્રીતિ બંધાતાં વાર લાગે ને સર્વને થયું દશે. તેને વખતે ત્યાંની પ્રીતિ સાંભલે નહીં

ને આપણા ઉપર ગ્રેમ બંધાય એવા સુખાકારક વચન સાચાં જોવા ને તેનામાં તેના પીયરમાંથી પુરતી શીખામણ મળી નહીં હોય એ તે આપણાં વચનનો અનાદર કરે પણ આપણા મનમાં કંઈ ભાવનું નહીં, તે ક્યાં સુધી કે તેનો આપણા ઉપર ગ્રેમ ન બંધાય ત્યાં સુધી, પછી ધીમે ધીમે આપણા ધરનો અવકાશ સમજાણીએ. ને તેને કંઈ આરા દાખલા તથા આરી બોલોનાં ચરિત્ર દલીલો તે તેથી તે અલ્પી થશે ને આપણે ગ્રેમ જોઈ તેનો ગ્રેમ થવા વીના રહેશે નહીં ને ગ્રેમ થશે ને આપણી શીખામણ લાગી કે તેને તરત ખસાવેલો થશે ને હવે આવી વખત આવે નહીં ને સંમેશ વચનના અનાદરની આરી ખામશી માટે એવો ધાડ ગ્રેમ બંધાય એટલુંજ ખાતરીએ લીધે ને સરેરાશ કુટુંબમાં સલામત રહે ને સર્વ બંદોબસ્ત આનંદ ને ઉમંગી લાગ તેટલા ખર્ચાં પોતે સુખરવાની જરૂર છે એટલું જણાવી શું માફ સખતું બંધ કર્યું. આરી કંઈ જુવણું વધ દોષ તો આરી બંદોબસ્ત મને આવે કરશે.

“ અમારે શાની જરૂર છે. ”

અમે લોકોની પુત્રોને શું કરીએ? અમે! અમારી આંખોએ અજાનતાના (અવિજ્ઞાના) પાટા બંધાવેલા છે. અમારા જ્ઞાન અણુ નષ્ટ છે તે જો દલ લાગીને વિદ્યા કરાવે! રસોડા બનાવે! તો અમે જ્ઞાન સમુદ્રમાં પ્રવેશ કરી કરીએ તમારાં પુત્રોની અંદરના રહસ્યોને અમે અવકાશમાં ઉપયોગ કરી બતાવીએ અને અમે તમને તમારા કર્મમાં વધારે મદદ કરી લઈએ.

પણી પાત્રો સ્વંય છે, ધાતુ ધરણીના માન;

ધાતુ ધરણી ધરણી છે, પણ ધણી વિનાઈ રમસાન.

સમજન સંકારવડાં તુ છે નાર.

કવિ ન લ.

હીએ તમારી સહવર્તન ચારિત્રી છે, તમારા ધરણી પ્રધાન છે તો તમે તેને યોગ્ય કેળવણી આપવા માટે આટલી બધી મેદરજરી આ માટે શબ્દો છો? શું અમારા માટે તમે કંપરના અજાનદાર નથી?

હાથમાં નોંધીને તમે રમતી મેચની આલિંગિયા જુઓ છો તે અતિથની માત.મા છે તમારી પ્રભાની ઉમરિનો આધાર તેમજ પાન રહેલો છે તમારી પ્રભાને ઉત્તર માટે પ્રેરનાની ક્રમ સખત હો તો અવકાશીના કેડ કરીને તેવાર થાએ. અને અતિથની માત.માને જ્ઞાન જ્ઞાન આપવાની કારખાત કરો. “ સુવચ ત્યાંથી રીપી મળે. ” આ જાનનમાં આ કહેવતનો ઉપયોગ કરો કે નોંધી આજની દશે વર્ષ તમારી પ્રભાને ઉત્તર અને પુરિષાળી બોલને તમે આમજાણી થશે.

હાથમાંની કેળવણી વધારવા માટે ઉપચાર કરીને મોટાં મોટાં દરજા બનાવે કરો છો તેમાંથી રોકાવડીએ અવકાશ બોલિંગ રવાનના વિચારો વધારે છે, બનાવે વડે મો છે ખરું તેના યોગ્ય જાનની હિલચાલ આ કેળવણી વધારવા માટે કરી છે? શું અમારે

કેળવણીની જરૂર નથી ? ઉપરાંતેથી મોટી રકમોમાંથી જે કંઈ દશ ટકા જેટલો ખર્ચ ઓછાની કુન્નતિ માટે કરવાનો તમે સંકલ્પ કર્યો છે ? કંઈજ નહિ. એ બાબતમાં તો અમે વાલ્મીકી બાબાજી તે વાલ્મીકીબાજી છીએ ઉદાર દીવ બતાવીએ તો અમે વાલ્મીકી સેના ?

અડાયતાની વધારે વસ્તીવાળા આગોમાં (ઉમરેટ નડિયાદ) કન્યાશાળામાં જઈને જુઓ તો વસ્તીના પ્રમાણમાં બહુનાર કન્યાઓની ગ્રંથા કેડલી ચોખી છે ? ક્યાંથી હોય ? તેમને નાત તરફથી કંઈ પણ ઉત્તેજન મળે છે ? વરસે દહાડે ફક્ત રૂ. ૧૫ તું ઇનામ નહિ તો વળી સંકલ્પરથીયેની તો વાતજ થી ?

એક આંખે ન જુઓ છોડરા અને છોકરીઓમાં ભેદ ન રાખો બંનેના કર્તવ્યને લગતી શારીરિક, માનસિક, નૈતિક અને ધાર્મિક કેળવણી આપો કે જ્યાં તમારા કરવા મહેલ સર્વ પ્રયત્નો સફળ થશે. આદ રાખો કે તમે જે એકજ આંખે જોશો તો હપ્ત તમને એ અન્યાયનો ખરો તમારી પ્રત્ય તરફથી વાળ્ય વખર રહેનાર નથી.

વાંચક બંધુઓ અને શાલિના આગેવાન ગૃહસ્થો આ વિષય પાનાં ફરવીને વાંચી જવા માટે લખાવશો નથી પણ તે વાંચીને તેને આચારમાં મૂકશો એવી મારી સખત મક્કામલ છે. કવિ નવકરામજી કહેવું યથાર્થ છે કે—

ધર્મ, કર્મ, ન કેળવે, નાપો કંઈ પણ શાન;

રાખતે હેવાન તો, કેમ હોય ન એહેવાન. સત્કર્મન.

હાલના જમાનામાં મુખ મેળવવાનો સાધનો ક્યાં છે ? શાન અને સદાચાર હે કૃપાળુ પરમાત્મા શાલિના આગેવાને તે સાધનો પ્રાપ્ત કરવા માટે તું સક્ષમ થજે એવી મારી નમ પ્રાર્થના છે.

લી. એક ક્ષાતિ અભળ્યા.

કલ્યાણ ભાનેરના વીસા અડાયતા એકડાનું અધારણ.

(મત્તાં અને ૧૬૦ થી ચાલુ.)

સૂચના:—

ધણી વખત પરચુરણ કામેને માટે પંચ સાત આડ દિવસ આવે છે. અને જમવા-

આવામાં ગેદિ ખર્ચ કરી નાંખે છે. પહેલાં જે ત્રણ દિવસ તો, ૧લાણા

પંચ: બાજ આખા નથી, હજી 'સુદક્ષિણા' આવવાના બાકી છે, તેમને

તેડવા મોકલે, જેમ રામરામામાં ગણી નાંખે. વળી એક દહાડો ૨૬-

વારમાં અમુક જે ચાર માણસો જરા લોચા પોંચ કાઢી વડવા મડી પડે તો, પંચ હડકડ

કરવું વેચાઈ જાય, અને આખો દહાડો તેની લેજ વાલો કરી; રાત્રે પચના લાડવા જળી

મામ લોચા ફક્ત દંડકાની પડી રહે. દુઃખજનું જેમ દિવસોના દિવસ સુધી જે આમતનો

નિઘાસ અડવા કપાટમાં આવી સકે તેને માટે આદ દશ દિવસ બાકી નાંખે છે. તેના કરતાં

દરેક ત્રણ કે પાંચ વર્ષને માટે 'પંચ સમય' કલ્યાણ ભાનેરના થક દીઠ જે, અને ખીજ

દરેક મામ દીઠ જે જેમ મળી એકદર ૩૦-૩૨ માણસો ચૂલી દહાડી, પચની દરેક નાની

મોટી બાબતનો તોડતોડ કરવાની સવા આપણમાં અંદરે તો એણ ખર્ચમાં તારીફ કામેને

કેલ આવે.

લગ્ન: પ્રથમ તો લોકો પોતાનાં છોકરાંના વિવાદ બહુજ નાની ઉંમરમાં કરી નાખે છે છોકરાં વર્ષ દસઠનો થયો, ત્યાં સુધીમાં વિવાદ ન થયો હોય તો, એજા પોતાને કુળવાન માનતા હોય તે તમે ઉપર થયે જાય છે. અને છોકરીનો વિવાદ કરવાનો હોય તો રહેને સારા ધરનો મુરતીઓ વરી જાયે આમ નાહક બોલી ઉઠાવવા કરનાર આ બાબ સમજતાં નથી કે તાન નાની ઉંમરમાં વિવાદ કરવાયો અનેક મેરલામ થાય છે. તેમાં મુખ્ય તો એ છે કે વરકન્યા વચ્ચે ઉંમરનો કાંઈ તફાવત રહેતો નથી, અને પરીણામે કનેડાં થાય છે અને કનેડાં કાંઈ ન રહે તેટલી ઉંમર સુધી વર તથા કન્યા બન્નેની દુખી અને કરમીટી અઘણી બેતાં થાય છૂટે છે.

પરીણ લગ્ન કરતી વખતે વર કન્યાની ઉંમર કે કારિરીક માંધા સામુ તો કાંઈ જોતુંજ નથી કાંઈ કાંઈ કહેવા જાય તો જરામ દે કે—સાલમાં કયું છે, કે નવ વર્ષની ઉંમરની કન્યાનું કન્યાવાન દેરામાં મધ્ય પ્રુચ છે, તેથી ઉતરતું અગ્નીઆરમે, અને તેર વર્ષની કન્યા કુંવારી રાખવામાં મધ્ય દોષ છે. વળી વર કન્યાનાં મામાપ બહુવાન જોત જ્યાં દોષ છતાં પણ રહે કે કાચ કાણે દોષ છે, જે દસમે કીર્તિ તે ખરોદ આમ કદી લોકો નવદસ વર્ષની ઉંમરનાં છોકરાનાં લગ્ન કરી નાખે છે. અને ત્યારથી તે કન્યા પરભાવવા જોય થાય ત્યાં સુધીનું જોખમ નાહક બોરી થે અને પરીણામે જાણ વિધવાઓની સંખ્યા વધતી જાય છે, બાલિ પ્રત્ય નિર્બળ થાય છે, આગુખ્ય કુંઠાં થાય છે, બેકારે થયા થયાં માડાં પરીણામે અનુભવમાં થો છે જે છોકરી છોકરી પોતાનાં મામાઓની છવા નિથે રહી પોતાના મનને જુલિને અને કીરિને અંધારું રીતે ખીલવવાની અપરવામાં હોય છે તે જાણવડને પરીણામે ધરનારી મામુમ થો છે અને કાંઈ કાંઈ મુજ વચરના વેવાડખો, રોડ, ‘એમીટી’નું કંઈ જાણે જોવામાં આવે છે આ મુજ થતાં અટકાવવા આપતા ઇલાજ લેવાની સાધી પહેલી જરૂર છે અને વિવાદ કરતી વખતે વરકન્યા વચ્ચે અધિક તફાવત રાખવાનો અને કન્યા તેર વર્ષ પહેલાં નહિ પરભાવવાનો ઇલાજ જનની તારી કરવાની ખાસ અમલ છે.

કન્યા વિદ્યે. થાય છે તે સદંતર નાથ થવાની જરૂર છે છોટ પછે બાંધેલો ૩.૭૫૨ તો જારી કરીમર અમલમાં મુકાય, અને તેથી વધુ રકમ લેનાર તેમજ આપનાર બન્ને પંચના મુન્દાને ખાત થાય એવો સમય નહિજાતલ થાય તેજ વિદ્ય થતો અટકવાનો સંભવ છે.

પણાનીરકમ. કાલજા જમાનાને બહુસરી વધારીને બોલામાં બોલી ૧. ૫૦૭ કરવાની જરૂર છે.

જહુને આગુ તોડવા પહેલી વખત વરને પોતાને જહુ પડે છે આ રીવાજ કેરલો તપા કરમ કરેલો છે ૧ જેઠ તરણી થરામો આજ નિર્બળ રિવાજને વગી રહે છે, અને ખીજ તરણી રીવાજ કરે છે કે છેકસામે ભેલરમા થન મધ્ય છે—વડી મધ્ય છે, બ્યાં આજ રિવાજ આજ છે ત્યાં છેકસામે નિવાસ મું કરે! જાન ખર્ચા બેડે કે પાવરે. જરા અને બીજાં ખર્ચા.

(૧) છોકરીનો વિવાદ થાય છે ત્યારે કર્મ બધાંને જમાવવાનો તેમજ આપ મુજ કરવાનો રીવાજ છે. થોડા વખતથી આજણ કરવાનો રીવાજ નાથ થયો હતો. પરંતુ ને

લાક્ષ્મી પાછો આણુ થયો છે. અમુક મદીનાના છોકરાના વિવાદમાં સહેજ પોણેસોધી સો રૂપીઆનો ખર્ચ કરી નાંખવામાં આવે છે તે એક નાતની હરિદ છે. માટે તે બંધ થવાની જરૂર છે.

(૨) લગ્નમાં જાતને પાંચ ટંકે જમાડવાનો રીવાજ છે તેને ખદલે તથા ટંકે કરવાની ખાસ જરૂર છે કોણુ જાનમાં કેટલાં માણસ લેખ જવાં તે નક્કી થયું છે. છતાં પણ માણસોની સંખ્યા કેટલીકવાર ધાર્યા કરતાં વધી જાય છે. માટે તે જમાનતમાં ચોખ્ખા બદોબસત થવાની જરૂર છે.

(૩) લગ્નમાં દીકાં આપવાનો રીવાજ છે. તેમાં લગભગ રૂ. ૪૦ થી ૫૦ વહેંચવા પડે છે. આ ખર્ચ માત્ર સમાધાની સોભા દેખાડવાની ખાતરજ કરવામાં આવે છે. અને સમાધાની સંજ્ઞા માત્ર જમવા જમાડવાને સંજેજ છે. તો પછી સાંઘાવાળાને જમાડવા અને તેને ત્યાં જમવા જવું. પણ ત્યારેક દીકા દીકા કા આના કે બાર આના જેવી નાની રકમ પણ સાંઘાવાળાને ત્યાં પચાસ રૂપીઆનો ખોટો પાડી તેને મોજા રૂપ થયું એ અપરીત છે.

(૪) લગ્ન પ્રસંગે આંસો પાછો વાળવાનો રીવાજ છે. આંસવાનો રીવાજ કામલ કર મંથર પુરુષની શુદ્ધિ અને દિર્ઘદિનને ખરેખર મન્યવાદ થટે છે. સંગામજન્યીયા તરફથી જેવા શુભ પ્રસંગે રૂપીયા, એ કે પાંચ આંસો આવે તે રકમ ખર્ચમાં મદદ રૂપ થઈ પડે. આપે આંસો આપનારને નાની રકમ જણાય નહિ. આ રીવાજનો આવેલો ઉચ્ચ હોદ્દા હોવો જોઈએ એમ તથા વિચારવંત પ્રસંગે માનવું છે. પરંતુ એ રીવાજને ખોટું રૂપાન્તર આપી દીધું છે. અને રૂપિયા આંસો આપ્યો હોય તેને હોટ કે જે પાછા વાળવા અને તે ઉપરાંત સમાધાના પ્રમાણમાં વિદ્યવગીરી તરિકે કંઈક વધારામાં આપવામાં આવે છે. આ રીતે એક લગ્ન પાછળ રૂ. ૨૦૦ થી ૩૦૦ સુધી આવડું ખર્ચ થાય છે. આ રીવાજ બંધ થાય તો લગ્નના ખર્ચમાં મોટો ફેર પડે. પછી આપવાની રકમ જાય, અને આવેલો રકમ વધારામાં રહે.

(૫) લગ્નમાં અને સીમન્તમાં મોસાણું કરવાનો રીવાજ છે. બહેન બાળેજને મોસાણું કરવું, એ રીવાજ તો ઘણું સારું છે. પોતાની સ્થિતિ અતુસાર દીકરી બહેન કે બાળેજને આપવું એ ફરકની ફરજ છે. પરંતુ મોસાણું કર્યાની રકમ બદલામાં તેને ઘેરથી કાઢી પણ પાડું થસડી લાવવું એના જેવું નાંચું એક પણ નથી.

(૬) સીમન્તમાં જે કાંઈ થોડું પણ ખર્ચ કરવાનો રીવાજ છે તે સમૂળગો બંધ કરવામાં આવે તો વધારે સારું.

(૭) કુવાયકાં તાન બંધ કરવાં જોઈએ.

(૮) ત્રીસ વર્ષની ઉંમર સુધીના શુવાનના મરણ પાછળ જમણવાર ખીલકસ કરવો ન જોઈએ. જ્યાં શુવાન પડાડ જેવો છોકરો કુળગરી જાય, જ્યાં નાની વટ્ટ રહે, જે ઘેર કાળો ફેર વર્તિ સ્વોદોષ, તે ઘેર જઈ મરનરની પાછળ લાડવા ઉઘાવવા. ફનીઆમાં આવી વધારે નીચું કામ કર્યું હોય ? એક ચમીના વાણમાં તમે તે નિમીષના લડુ જોઈ કે, પોતાના મરનાંનો ચોંટા પડેલો દેહલો આવ. જન્મેથી સરખીજ તુમિ મળશે. તો પછી જમવાનો ત્યાગ શા માટે ન કરવો ?

(૯) મરણ પાછળ અમીશ્વરમુ જાળને લેકાને નહિયું પડે છે. તે પછી મરણ પા-
છળ જેને જે વેરા કરેલા હોય તે તેરખાને દેશકેમ કરે. તેરખાને દેશકે જેને સર્ગી જમા-
નમાં હોય તે સર્ગી જમાડે, નાત જમાડથી હોય તે નાત અને એ તડ જમાડવાં હોય તે
એ તડ જમાડે. અને ચોખ્ખુ કરવું હોય તે તેરખે અને ચોખ્ખે એમ એ દેશકા કરે. આમ
કરવાથી મુતકીડું આવું નહિ પડે. (કાઅમાં પણ કહ્યું છે કે મુતકીડું આધારમાં મદ્ય દોષ
છે.) અને દસમે નાનાં સર્ગાં, અમીશ્વરમે મોઢાં સર્ગાં અને અરનાલી નાત એ ત્રણ દિવ-
સવું ખર્ચ કરી યશે. તેથી મરણ પાછળ મોટી રકમનું ખર્ચ થાય છે તે બતાવે.

(૧૦) ધરેલા કુબેરના લાડુ વડેનવારને ૨ રપ થી ૬૦ અર્થે થાય છે. લાડુ
પણ ખરા મેવા નથી અને તેને ખરે પૈસા લેનારને તથા આના ૧ છ આના આને તેને
હીસાત નહિ. અને વડેનવારને સામલી રકમ ખર્ચવી પડે તે પછી આની બાકીના અડક
ખર્ચ થાય કરેલો જોઈએ.

(૧૧) મરણ પ્રસંગે આપણું કરવાનો રીવાજ છે. તે મરણની ઉત્તર ક્રિયાના
ખર્ચમાં અનુમતો છે. અને તેમાં મોટી રકમ થાય છે, ખાટે તે મધ કરવાની બર છે.

(૧૨) રોઝ મલે રીતો નાંખેલી છે. અમુક યાજુ આવું ત્યારે અમુક દિવસ જમા-
નવું, અમુક જમણ કરવું, લાડુમાં રોઝ થી નાંખવું-વગેરે વગેરે. એ મધા જીવનસભ પ્રવાણે
મરણ કે પૈસાધાર કરીને વર્તવું પડે છે. એમ કરવામાં જેનો કાંઈ પડોવતેક હોય તેને તે
કીક, પરનુ મરીમનો ખરા થાય છે. વળા મધનો રોઝ એટલે સુધી છે કે જંચના મુવદ્દ
આરે ત્યારેના થી તોચાય, એક જાણુ રોઝજ જમાડી હોય તે બપોરે, મોડું થાય તે મહે
થાય, પરનુ પચના આપણ તોચા અર્થે નહિ ત્યા સુધી થી નમ અપાય! વેરા કરનારનો
અંતરે પણ વિશ્વાસ નહિ! આ રીવાજ મદુજ જરૂરજની છે. વેરા કરનારને પોતાની
આજર વધતી દશે, અને રિવનિ પડોવતેક દશે તે થા ખાટે ખરાણ કરીને જમાડશે? ખાટે
અમુક પ્રમતે કોણે કેટલા દિવસ જમાડવું તે, અને થી કેટલું વધવું તે, આ બન્ને બાબતો
ધરમણીની મુન્શરી ઉપર રાખવાનો રીવાજ કરવાની ખાસ બર છે.

આ ઉપરથી કાંઈને એકાદ એક લામરો કે જમણ આરાતું સમજવું મધ કરવા
જેવુંજ થાય છે. પરનુ પણ મોહની સ્થિતિ કેવળ નિર્જન કરી નાંખનાર આ દરજ્જાના
વરાજ છે. તે માત્ર નિર્જન બનાવે છે એટલુંજ નહિ પણ દેશધાર સ્થિતિથી લાચી થકે છે.
છેલ્લે મરણ વેચી, ધાર વેચી, અને તેથી એ પડોવતેક ૪ વગે તે દાકરી વેચીને પણ
નાતના સિરસ્ય મુળખ ખર્ચે તેા કરવુંજ પડે. આ બાબતી વેચલ નાં સુધી મોહમાંથી
નશે નહિ ત્યાં સુધી એકાદની સ્થિતિ કુપરવતી નથી.

કેળવણી: આણુ જમાનામાં વેપાર મોકલી અમર કમાવાના રોજ સાધનમાં કેળવણી અને
ખોદણા જાતની બર છે, એ નિઃસંદેહ છે. દિન પરદિન મોંઘવારો વધતો જાય છે. કારિ-
રીક રસલુનાં સાધનો વધારે પ્રવાણમાં જોઈએ જામે. અને તે ઉપરાંત અનેક પ્રકારની
બરોજીઆતો વધી છે અને દિવસે દિવસે વધતી જ જમાની. તેવા પ્રવાણમાં ખર્ચને પડોવતે
વગવા અને લાકની પગલ સ્થિતિમાં મુશ્કેલી કરવા સારી-દાંતી કેળવણી લેવાની બર છે.
આને માત્ર નિકાલો મોલવામાં આવે છે. જાણેતા મેઠાં માંડોમાં અમેજ નિકાલો રચવા

છે. તે પછી બનતી તાકાદે તેનો લાભ લેષ દાણની પછાત સ્થીતિ સુધારવા બનતો પ્રયાસ શા માટે ન કરવો ? અગ્રેજી બહુતર નોકરી કરવી હોય તેને ન માત્ર 'કામલુ' છે, એવું કેટલાક માને છે. પણ તેમ સેમજવામાં ગોંધી બંધ કરે છે. વેપારમાં તેની ઝાણી જરૂરી આવત નથી. ગામડાંમાંથી ઘસડાઈ આવતી વેપારની બજારો કંપર શહેરમાં મોટા પ્રામા ઉપર વેળર આવે છે. અને તેમાંથી શહેરના વહોવારીઓ લાભો રૂપીયાં ઘેદા કરે છે. કારણ માત્ર એટલું જ કે તેઓ બજેલા છે, કેળવણેલા છે અને બહોળું જ્ઞાન ધરાવે છે. જ્યારે એજ માત્રમાં ગામડાના વેપારી માલ ઉપસાવે, ભેજા કરે અને કેટલું દુઃખ વેડે ત્યારે પુણ મહેનતાણું મેળવી શકે છે. દુઃકાણમાં મતલબ એજ છે કે દુખતા સ્થીતિમાંથી તરવનો એક જ સલાહ છે. અને તે એક દરેક દરેક બુજારતી અને અગ્રેજીનો સારો અભ્યાસ કરવો. પછી બસે જોને વેપાર કરવો હોય તે વેપાર કરે અને નોકરી પસંદ હોય તે નોકરી કરે.

અગ્રેજી બહુનારાઓની સંખ્યા દિન પર દિન વધતી જાય છે એ ઉલ્લેખ એક સુખ ચિન્હ છે. છતાં પણ પોતાનો ઊંઠાં પાછળ ખર્ચ કરી જામી કેળવણી આપી શકે એવા મહા મુશ્કેલી કેટલીકવાર પછાત પડી જાય છે; તેમ કેટલાક વિદ્યાર્થીઓ અબ્યાસક્રમ પૂરો કરતા પહેલાં નિસળ છોડી દે છે તેમ નજ થવું જોઈએ.

છોકરાઓની કેળવણીમાં ને વર્ષ આવ્યો નથી પછાત છે, તે છોકરીઓની કેળવણીમાં હોય એમાં શી નરાઈ ? સ્ત્રીઓ, જેના ઉછેર ઉપર, જેની કેળવણી ઉપર અને જેના શિક્ષણ ઉપર અવિચ્છની પ્રભાવો આવેલા આધાર છે તેજ અગાન અને ખીન કેળવણેલ હોય તો, એથી ખીનું વધારે શાયનીમ શું હોઈ શકે ? કેટલાક બોટી દલીલ કરે છે, કે આપણે છોડીને ક્યાં કમાવા મોકલવો છે. આણું માનવાસઓની મોટી ભૂષ છે. બહુવું એ માત્ર કમાવા માટે જ નથી; પણ બહુવારી છુટ્ટી ખીને છે, મન કેળવાય છે, જ્ઞાન વિકાસ થાય છે અને મતુષ્ય સરકારી બને છે. તેથી સંસારમાં સુખ અને આનંદની છાયા રાખનાર દરેક સ્ત્રી પુરુષને બહુતરની ખાસ જરૂર છે. વળી પુરુષ કરતાં સ્ત્રી ઝાણી ઉપયોગી નથી, માટે છોકરાઓને બહુવારી મહુવારી કેળવવાનો વિચાર કરીએ તેની સાથે છોકરીઓને બહુવારી તરફ પ્રેરવું સારું આપવાની જરૂર છે.

કેળવણી ફક્ત અને વિદ્યાર્થી શુદ્ધની સ્થાપના કરવાનો વિચાર નહીંબાદ ખપ્પતા સભા મળ્યા પછી આખી નાત કરી રહી છે. અને ઘણું સારું કિસ્સાક આવ્યો છે. આશા છે કે થોડા વખતમાં બંનેની સુગ સ્થાપના થઈ જશે. અને પરમહંસાણું પરમેશ્વરને એજ પ્રાર્થના છે કે તેનો મજા સારો લાભ થાય.

આ એકકાનાં ગામ, લઠાણાં તથા મુખ્ય માણસો:—

૧. ઠઠલાલ. (રિલે રેસન ન. કે. રેલે.) ૭૧ શા. રીસર્ચ સુબજમાઇ

શા. નિમોવનદાસ નંદલાલ

પરીજ સંકરલાલ દારકાદાસ

શા. બોધામાઇ ગોપાળજી

શા. હજનલાલ દરેગોવનદાસ

શા. લણગાઇ નંદલાલ

૨. બાનેર. (રોકન વાચક, નં. ૬, રેલ્વે, પેટર, વાયા નડીઆદ)	૩૩ શા. મોતીલાલ મોખાળાલ
	શા. મોતીલાલ મોરખનલાલ
	શા. દારકાંલ દરજીખાલ
૩. મદુલા. (રેલ્વે રોકન નં. ૬— રેલ્વે-પેટર મદુલા).	૨૭ દીપચંદ્રભાઈ દયાજીભાઈ
	શા. મોતીલાલ મોખાળાલ
	શા. મુનીલાલ દરજીખાલ
૪. મલીયા, (રોક દાંલાલ, પેટર-વાયા મદુલા)	૨૭ શા. હરદાલ હરજીલાલ
	શા. દામોદરલાલ દારકાંલ
૫. સામનાપુર (રોક મદુલા, પેટર મદુલા)	૧૯. શા. સામનાપુર મુરખાલ
	શા. હરદાલ નાનચંદ
૬. રણ (રોક મદુલા, પેટર મદુલા)	૧૪. શા. આલાલ દીપચંદ
૭. અલીપા. (રોક મદુલા, પેટર મદુલા)	૫. શા. જુલુલાલ રણજી
૮. અમીરી આંખલી. (રોક નડીઆદ)	૨૪. શા. આલાલ મોલિંજી
૯. એસ્કરખી. (રોક હરદાલ, પેટર વાયા હરદાલ.)	૨૦. શા. અમીલાલ પાનાચંદ
	શા. મનલાલ અમીચંદ
૧૦. બરોડા (રોક બરોડા)	૩૮. શા. જુલુલાલ દરજીખાલ
૧૧. અમદાવાદ	૨. શા. હરજીભાઈ મુખાળા

આ જોડાણમાં કેળવણી પામતા શુદ્ધરો:—

જોડાણ મોતીલાલ પરીખ એસીસ્ટન્ટ મેજિસ્ટ્રેટ (૨ મેડન ઓફ ટેમ્પલ, ઇ. સી.)

જેનું હરદાલ રી રેલ્વે એક મનનાર પદેના બલિત મદદ, ' English and Indian friends ' But what most powerfully influenced the British elector is to hear the cause of India pleaded at first hand by Indians themselves, and we are glad to recognise the continued efforts of Mr. J. M. Parikh in this direction. " Report of the British India Congress Committee, વિનયમીભા નવે પોતાની માન્યીમા કિતન પ્રભુ સમજ રખા કરે તે તેમના મન ૧૫૨ સચેત આસર કરી શકે અને અમને અનુસારને યજ્ઞાલ આનંદ થાય છે કે—મી. જી. બેખ. પરીખ. તે રીકાર્ડ સત્તર પ્રવાસ કરી રહ્યા છે. (પ્રિન્ટિંગ પ્રીસના કમિશનર કમીટીના રીપોર્ટ ઉપરથી.)

૨૧. શા. જોડાણ દીપચંદ્ર શી નુ મોખાળાલ મીતલ મેદેનર અમદાવાદ.
 ૨૨. શા. નરહરી દારકાંલ પરીખ નો. જી. બેખ. એક. મી. જોડા અમદાવાદ.
 ૨૩. શા. મુનીલાલ મોતીલાલ મી. જી. એસીસ્ટન્ટ કેમ્પુરી હરદાલ. મોખાલ.
 ૨૪. શા. હરદાલ દારકાંલ મી. જી. રોકન દેસાઈ, અમદાવાદ.

૨૧. રા. પુરષોત્તમદાસ નેહાભાઈ પી. કસ્ટોમ મેચ ફેક્ટરીના મેનેજર. અમદાવાદ.
 ૨૨. રા. કેશવલાલ નંદલાલ હેડ માસ્ટર, પીઠાઈ.
 ૨૩. રા. જીવજીલાલ મગનલાલ પી. ડી. એચ. વોટરસ પોસ્ટ ઓફીસ. વોટરસ.
 ૨૪. રા. માણિકલાલ હરજીવનદાસ પોર્ટ ટ્રસ્ટ ઓફીસ, મુંબઈ.
 ૨૫. રા. સુનીલાલ કંધરદાસ અવર્નમેન્ટ પેન્સનર, ઠંઠલાલ.
 ૨૬. રા. દીપચંદ દયાજીભાઈ મોટી. અવર્નમેન્ટ પેન્સનર, મ્યુનિ. કમીશનર. મહુધા.
 ૨૭. રા. શીવલાલ નંદલાલ હેડ માસ્ટર.

શ્રી મુંબાઈ અડાયતા સમાજનો સને ૧૯૧૫-૧૬ ના વર્ષનો રીપોર્ટ.

આ સમાજની સ્થાપના સને ૧૯૧૨ ના મે માસમાં કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ ૧૯૧૫ ના માર્ચ સુધીના લગભગ ત્રણ વર્ષના રીપોર્ટની નોંધ અને મધ્ય સાથે, વૈશાખ માસના અંકમાં છપી હતી. આ વર્ષે પણ ૧૯૧૬ ના માર્ચ મહીના સુધીનો રીપોર્ટ બહાર પડેલો હોવાથી તેની નોંધ આ વખતના વૈશાખ માસના અંકમાં લેવી અને ઉચિત પારીએ છીએ. ખરૂં કહીએ તો આ પરતું અસ્તિત્વ પણ સમાજનેજ આભારી છે જો કે તેના વહીવટ માટે પાછળથી ખીળ કેટલાક મહત્ત્વેને સાથે લઈ એક મિત્રમંડળ સ્થાપવામાં આવ્યું છે. છતાં હજી પણ તેના વહીવટ થઈએ સમાજના મેમ્બરોના હાથમાં છે તે અને જાળુ-વચાને દીક્ષીતર છીએ કે બહારના મિત્રમંડળમાં નોંધપાત્ર મહત્ત્વે તેના વહીવટમાં ઉત્સાહથી ભ્રમ લેતા માલમ પડતા નથી. જો ઉત્સાહ તેમજ મંડળમાં નોંધાતી વખતે બતાવ્યો હોતો તે જો ભરી રાખવામાં આવે તેજ આપણું હાથ ફેરવે અને એક કાંઈ તાળી પાડી નથી. હાથને ફેરવેજવાનાવચ માટે જાણની સહાય તથા મંદની જરૂર છે. માટે બહારના મહત્ત્વેને અમારા યાતિગૃહ પ્રત્યે એક યાતિગૃહ તરફ અમારી ખાસ વિનંતિ છે કે યાતિ-લિલના આ શુભ હાથમાં તેમજે સ્થાપિત મદદ કરી અમને આભારી બનાવવા મુશ્કેલ નહીં.

હવે રીપોર્ટની બાબત પર આવતાં અમને જાણવતાં થશે હાથે થાય છે આ સમાજના સતત પ્રવાસથી અડાયતામિત્ર દ્વારા લીધેલા સર્ કરી આજી સાથમાં અડાયતા સમાજે બધો વહીવટ પોતાને માથે ઉપાડી લઈ આપણી યાતિની મોટી મંજૂર સામાન્ય સમા નડીઆદ મુકામે મેળવવાનું મોડામાં મોડું કામ, પણ ફેરવેજવાની પાર પાડ્યું હતું. આ પરથી એક જાણત તો પુષ્ટી રીતે થાય છે કે જો નિરસ્વાર્થજી કામ કરવાના મુશ્કેલ પણ મદત્તે આપણી યાતિમાંથી બહાર પડે તો યાતિના ખીળ મુદત્તે દરેક શુભ હાથમાં તેમની પાછળ જેવાયા વિના રહે નહીં. સત્તા વખતે ફેલાયેલો ઉત્સાહ ને સમાજદાર થઈ શકે તેમાં થજાં મજાં શુભ હાથ જાણતની આત્રો કરી દોષ તો દરેક યાતિમિત્રને પોસ માસના અંકમાં ઉપાવશે તે સમાજને રીપોર્ટ વાંચવાની અને બહામણ કરીએ છીએ ને કોઈપણ યાતિમિત્ર કે અન્ય મદત્તેને તેની મુશ્કેલ નડજ જોઈતી હોય તો ચાર આનાની જુજ રકમ લઈ વિના પોરોને મેલકથલી અમને રજા મજાલી છે. તેથી સમા બિબ્બમાં મેળવવાનું ને તેનું હાથ અમલમાં મુકવા માટે આખા વર્ષમાં જુદે જુદે કોણે શુભ પ્રવલે થવાની યાતિજનિત માટે ખાસ જરૂર છે. જાણશે આજી પડતા નથી તે હવેવત ખરી છે ને ને પ્રવલે હજી સામાન્ય સમા બસવાની આપણામાં સરખાતજ છે તે વખતે તરત

દ્વારા પરિણામની આપણે આશા રાખી રહ્યાં છીએ. પણ એટલું તો દરેક યાત્રિકો જાણુ જોઈ તેવી સામાન્ય સભાને દાખે થઈને સારું કામ થવાની દેશ વડી છે પણ તે ભારે કે ભારે ને ઉત્સાહથી તે સમાજ બચવાનું કાર કરવામાં આવ્યું છે તેજ ઉત્સાહ આજુ રાખવામાં આવે. મુજાણની સમાજને ગ્રામી અમદાવી કામમાં ઉત્સાહ માત્ર પ્રેરણા છે ને તેને આજુ રાખવાનું કામ બધા યાત્રિકોનાં છે ને યાત્રિકો દ્વારા પરાવત્તા દરેક યાત્રિકો પ્રત્યે અમારી નમ્ર પ્રાર્થના છે કે હવે તેમણે બધાંને પોતાપોતાની રીત સમજ તે કામ આજુ રાખવા પોતાથી બનતું કરવાનું છે ને અમારી તે પ્રાર્થના બધાં ન ભય એટલુંજ અને શ્રી કૃષ્ણકૃપાપ્રત્યે નમ્રપણે આગળે જાય.

આ ઉપરાંત સમાજને પડેલાંની આરક કાલેજના અલગ વિદ્યાર્થીને રોકાયેલી આવી હતી. ને કન્યાની નીમણે મંગાવી કન્યા તથા ચાંદ આજવાનું નવું ધોરણ પકડ્યું હતું. આ આ કામ પણ થતું સુખ્ય છે ને તે હવે પછીના વર્ષમાં પણ આજુ રાખવામાં આવશે તો વિદ્યાર્થીઓમાં યાત્રિકોનાં માટેની લાગણીની બીજા ભાગ વધેજ રાખવાની વડી છે. કન્યાની નીમણી દારૂબાજીમાં ઓળેના સેખ માટે પણ રવાન રાખવામાં આવ્યું હતું તે બધું કન્યાનાંને કાંઈ દાખ મધું કહેવાય પણ અમે જાણવાને ટીકણીર ભીંજે કે તે માગણીના જતા બધાં રજા કોઈને કોઈને મળ્યો હતો. ઓળેના ખાસ ઉત્તેજન આપવા માટેજ અને આ અંકમાં જે ઓળેના તરફના લખાણને બીજા સેખ પકડા મુજાને રવાન આવ્યું છે ને બધે આજુ રાખી જાય છે કે જ્યાં સેખ રીકારી છે તે તેમજ નીચ ઓળે પણ અમારા મિત્ર પત્રમાં તેજ સેખ પોતાના આજુ રાખશે એટલુંજ નહીં પણ ખાસતી સમાજ તરફથી મહાર પાડવામાં આવવાની આવતી કન્યાની નીમણીની કોઈકામાં બધે પોરે માંને કામ શેરે કે જ્યાં ખાસ તથા સમાજને હેતુ પણ કહ્યું અમે પાર ખેડે આ ઉપરાંત બીજાં પણ કહેવાં કામ મુજાણની અઢાલતા સમાજને દાખે પડ્યાં હતાં ને હવે પછીનાં કરવાનાં કામની નેધે પણ રીપોર્ટને છેડે આપવામાં આવી છે તે જોનાં સમાજ થતુંજ સાક કામ બનવે છે બીજી અમારી ખાત્રી થાય છે ને મુજાણ બહારની અમાને તે કોલેસીઓનો પણ ખાસતી સમાજના પગે આવી દસા રીકાર, કામ, બિહાર કે તદને ભાષ રાખ્યા રીવાજ સમાજ યાત્રિકોનાં કાંઈ દાખ પડતાં યોગ્યે તો યાત્રિકોનાં સારું કુંડ રખાતાં દહિયાવર થયા વિના રહેશે નહીં શ્રી કૃષ્ણકૃપા પ્રજા અમારા યાત્રિકોનાં તેની સખતિ પ્રેર ને અમારી અભિલાષા કુંડ રખાતાં પૂરું કરે. એટલું ખસ અંતરજાણી કન્યા અને અને વિરમજે જાય.

આ પ્રમાણે અમે ઉપરનાં રોચીલાણીય કિતરવંક સમાજો રીપોર્ટ બધો છે ને પડતાં જાણુ છે કે સમાજને કે આ રજા નીચુંજ વર્ષ છે છતાં તે સમાજ થતું સાક કામ થયું જાય છે ને અભિલાષાં તે સમાજ આજુ આવશે એવી દેશ આજુ અને બીજી જાય.

તે રીવાજ રાજ કન્યાનાંને કોઈકાં પગે કોઈકાં મળેજ તેનાં કેવાજ પણ અમે રવાને કરવામાં આવ્યો છે જેમાં કેટલાક માણસોને પંચ મહાર કરવામાં આવ્યા છે તે બધાં કરતાં બીજાં થઈને કામ દાખ પડવામાં આવ્યાં હતાં ને જગવળીને બચવા રીતે ઉત્તેજન આપવાનો પગે કરેજો દેશવ જુડુ સુખ્ય છે. પંચ તરફથીજ ભારે અવાં કામ દાખ પડવામાં આવશે અમર બીજાં યાત્રિકોનાં તે કામ કરતા દેશ તેમને પંચ તરફથી પુરી મદદ આપવામાં આવશે ત્યારે યાત્રિકો દેશ વધેજો અને બધી જગદીપી જોઈ જાય.

નવીન સમાચાર.

પરિક્ષાનું પરિણામ:—

બીજા એલ એલ. બી.—હાકેરલાલ નાથલાલ દેસાઈ—નડીઆદ.

ગીમનલાલ મુનીલાલ. પારેખ-એકા.

રેફરેન્સ ક્રાઇનલ.—હીરાલાલ કેશવલાલ-એકા.

ગવર્નરની કાઉન્સિલ માટે ચુંટેલા.—આપણા માનનીય બહુ ગોઠાવવામાય

કલાનદાસ પારેખ શ્રીથી ઉત્તર વિભાગની મુનીસીપાલિટીએ તરફથી ઘણી રસાકસી છતાં ચુંટેલામાં જોડેકમંદ નીવડ્યા છે તે અત્યારે આપે છે કે હોદ્દાને તેમના ઉપર હજી પુરો વિશ્વાસ છે. ગોઠાવવામાય મળેલા આત્મભોગ આપી કેટલાંક ઘણું સંમીન કાર્ય કરી ગતાવી ઘેતાની લાપકાત સાબીત કરી આપી છે જે અમે આ વર્ષના પહેલા અંકમાં લીધેલા તેમના જીવન વૃત્તાન્તમાં ઘણી સારી રીતે અમાસ આકાંક્ષાની જાણ માટે જતાવી આપ્યું છે, જોડેક તે વિશે અમે અમે વધારે લખવાની જરૂર જોતા નથી. પણ અમે તેમને મળેલી કેટલેક માટે ખસા અંતઃકરણથી અભિનંદન આપીએ છીએ અને એવા નરો આપણી શાંતિમાં વધારેને વધારે પાછી શાંતિને દીપાવી શાંતિને ખાસ મગરૂરી લેવાનું કારણ આપે, એવું ખરેખર પ્રતીતિ છે.

લગ્નસરો.—લગ્નગાળાનેજ આ માસ દેવાથી બીજી શાંતિની માફક આપણી શાંતિમાં પણ ઘણાં લગ્ન લગ્નવર્ષમાં આવ્યાં હતાં. જેનો રીપોર્ટ અમને અમારી આજી માગણી છતાં પુરેપુરા નહીં મળેલા દેવાથી અમે ધણીની નોંધ અમે લઈ શકતા નથી. પણ જે થોડાં લગ્ન અમારી જાણમાં છે તેજ અન્ય શાંતિમયુજોની જાણ માટે અમે દર્શાવીએ છીએ.

વૈશાખ સુદ ૮ ને વાર છુધે,

કેશવલાલ કોટલાલાના પુત્ર ચંદ્રલાલ ઉમર વર્ષ ૨૩ ના બીજી વખતનાં લગ્ન જેકા મુકામે મુળજીભાઈ પારેખનાં પુત્રી સાથે થયાં હતાં. કન્યાની ઉમર વર્ષ ૧૬ ની હતી.

મોહનલાલ રજુકોટલાલાના પુત્ર હરિભાઈ ઉમર વર્ષ ૧૬ નાં પહેલી વખતનાં લગ્ન અમદાવાદનાં નહાનદાની પુત્રી વર્ષ ૧૨ ની સાથે થયાં હતાં.

મંજળદાસ ગોવિંદભાઈના પુત્ર ચીમનલાલ જેઓ મુળદાતી પંચવાગા રાજેશી સોના-ભાઈના બાઈ થાય છે તે જેમની ઉમર ૨૧ વર્ષની છે, તેમનાં બીજી વખતનાં લગ્ન સોના-સજી મુકામે કચ્છરદાસ ગીરધરદાસની પુત્રી ઉમર વર્ષ ૧૨ ની સાથે થયાં હતાં.

કાળાદાસ હીરાચંદના પુત્ર કોટલાલાલ ઉમર આઘરે વર્ષ ૩૫ નાં ચોથી વખતનાં લગ્ન જોડાક મુકામે ૧૨ વર્ષની કન્યા સાથે થયાં હતાં.

વૈશાખ સુદ ૧૨ ને વાર રવિએ,

ત્રીકમલાલ રજુકોટલાલ વંદીજના પુત્ર સુરેશલાલ ઉમર વર્ષ ૧૫ નાં લગ્ન મહેમદવાદ મુકામે કોઠારી અમરતલાલ મે હનલાલનાં પુત્રી તારા ઉમર વર્ષ ૧૨ સાથે થયાં હતાં. આ લગ્ન બારે ધામજીમયી કિન્નવર્ષમાં આવ્યું હતું અને બન્ને બાળુવાળાએ ને ખાસ કરી ત્રીકમલાલે સારી જેની રકમને વ્યર્થ કર્યો હતો. અમે આશા રાખીએ છીએ કે બન્ને વેળાએ સમગ્ર દેવાથી આવે શુભ પ્રયત્ન કેળવણી, મંદળ કે મધ્યસ્થ બોર્ડિંગ જેની

સંરચાઓને માટે લગ્નની પુરાણીમાં ને તેનાજ નિમિત્તે જે બને તે વધારાશિત કરવા સુ-
ધરી નદી ને બીજા બધાઓને માટે પણ સારી લાભશે એમણી આપશે.

મનમુખજીવ યોગેશીના પુત્ર જીવજીવજીવ કબર આસરે વીં ૩૦ નાં બીજી વખતનાં
લગ્ન ખાતર મુકામે કેલવજીવ મુકામજીવની પુત્રી કબર વીં ૧૩ નીં સારી વધાં કરાં.

વૈશાખ સુદ ૧૬ ને વાર મંગળે,

સાકરજીવ મોતીજીવજીવ પુત્ર રમજીવજીવ કબર વીં ૧૩ નાં લગ્ન નડીઆર મુકામે
વધવાજીવ લાલજીવજીવ પુત્રી કબર વીં ૧૨ સાથે વધાં કરાં

અમે આજ રાખીએ છીએ કે અમારા જાતિપુત્રો અમને કબર પ્રમાણે વિમલ
સાથે જીવન લગ્નની દીપ મોકલશે તે અમે જાણી પુકારી. તેની તોષ આપના અંકમાં
પણ લેવા સુધીયુ નદી.

ખડાવતા કેળવણી મંડળની સ્થાપના કરવા માટેની મીડીયીની મીડીયી.

અમે અમારા કલ્યાણ આદર્શની પ્રેરણા લાભ માગી લઈએ છીએ કે મિત્રોએ
કરેલા હાલ પ્રમાણે અમારા આ વખતનો અંક નંબર મોડા બાદર પાડીએ છીએ. તેનું
મુખ્ય કારણ એટલુંજ હતું કે જે દીવસે અંક બાદર પાડવાનો હતો તેજ દીવસે ખડાવતા
કેળવણી મંડળના બંધારણ અમલની ઘડી મહત્વની મીડીયી સંખ્યામાં આવી હતી. અમે
તે જાળવે આપી કેમકે એટલી જાણી જાણી હતી કે તે જાળવનાર રીતે બીજા અંક
વખતે એક મહત્વની પાઠ બાદર પડે તેજ કરતા આજ અંક મોડા દીવસ મોડા બાદર
પાડી તેજ સંખ્યાએ આજ અંકમાં કરવામાં આવે તે પડળતા લખને લાડું કલેજનું મન-
વાનો લંબાવ હતો. અમને જાણવાનો થયો હતો કે પડળતા થાય છે કે મીડીયીનું તે દીવસનું
કામ અમલ મળીજીવ દીવસજીવજીવ પ્રમુખજીવ નીચે પાણી બાદરજીવ પાર ઉતારવામાં
આવ્યું હતું. મંડળના બંધારણને કારણે ખરો અમારો જાતિપુત્રોને રવાને કરવામાં
આવ્યો હતો ને તેમાં કરવાનેલા સુધારા વધારા સુધારા કરાં ને તે જરૂરની થઈ લેવા
માટે કેલવાજીવ અમારા સંખ્યામાં આવ્યો હતો, ને સુધારવા ખરવાની નાજા જાતિપુત્રોએ
કબર મોકલવાનો હાલ કરવામાં આવ્યો હતો. ત્યાર બાદ મંડળને જેમ બને તેજ બંધાર
રજીસ્ટર કરવાનો હાલ કરવામાં આવ્યો હતો, તેમજ મંડળની હેડ બોર્ડીય પત્રો વર્ગને
મટે મુજાબ મુકામે સંખ્યામાં હાલ કરવામાં આવ્યું હતું. તેમજ મંડળને કારણે પડેલું કામ
લાલજીવ તેમજ કેલેજીવ જાણી જાણી ખડાવતા વિવાહીમાં ખરો અમલજીવ મુકામે એક
મંખાત્ર મોડીયી કરવાનું કાર કરેલું એજ વધા લાલજીવની ખરજીવ નડી કરવામાં આવ્યું
હતું. તેમજ મોડીયી જાળવની સહી બંધાર કરવાનું કામ અમલજીવજીવજીવ ઉપાડી
લેવાનું કમલ કર્યું હતું જે ખરખર થઈજાણ છે એટલુંજ નદી પણ મોડીયીનું કામ કર
લતા પડેલાં પણ અમલજીવજીવજીવ પોતાની તરફથી સાંચ જેની રાખ બસતી હતી
કરી હતી ને તે તેમજે બંધારેલા કલ્યાણથી રેલજીવ અન્ય જાતિપુત્રોએ બાદરમામ અમ-
લજીવજીવની સાથે કેલેજીવજીવ અમારો જાણ અમલજીવજીવ લાલજીવ આવી વધારે સારી
રકમ બસતી લાલજીવ માથે લીધું હતું અમે આજ રાખીએ છીએ કે કેલેજીવજીવનું મુખ
પરીજીવ ને ખડાવતા કેલજીવ મંડળની સુધારા અમારો આવતા અંક બાદર પડતા
પડેલાં આવી જશે. જી કેલેજીવ પ્રમુખજીવજીવજીવ અમારો મુખ કાર્યોને સર્વ કરાં મદદ
કરે એટલુંજ જાણીએ છીએ.

વાચ્છો.

ચંદ્રોદયસ —કસ્તૂરી બરાસ વિગેરે અનુષાન સહીત; હાથ, અશક્તિ, ઉપરસ, વાધુ, કંઈ વિગેરે રોગો મટાડી તાત્કાલિક પૂરવાતવ આપનાર સાત દીવસની દવાના રૂ. ૨-૧૦-૦

અબ્જકે હાસ્ય—આપુરુષ, બધા, છુદોને વધારી વન્દુરસી આપનાર, તથા દમ, ખાંસી વિગેરે મટાડનાર, ૧૦૦૦ પુરી કો. તોલા ૧ ના રૂ. ૪૦-૦૦૦ ૫૦૦ પુરી, રૂ. ૨૫-૦૦૦ ૧૨૫ પુરી, રૂ. ૧૨-૦૦

સુવર્ણ વસંત માલતી—શર્વ જવર, જુની ખાંસી તથા દમ, મગજની નિર્બળતા, વિગેરે મટાડી, અબુદ શક્તિ આપનાર-તોલા ૧ ના રૂ. ૧૫-૦૦

લોહ હાસ્ય—પાંડુરોગ, ઉદર રોગ, તથા હરસ-મટાડી શક્તિ આપનાર ૫૦૦ પુરી. તોલાના, રૂ. ૧૦-૦૦ ૧૨૫ પુરી રૂ. ૫-૦૦

બંગેથર રસ—દરેક જાતના પ્રગેલ તથા ધાતુ સમ્બંધી દરેક મટાડી શક્તિ આપનાર દીવસ ૧૪ ની દવાના રૂ. ૨-૦૦

અયવન પ્રાપ્ય અયસેહ—ખાલકો, વેદો, સ્ત્રીઓ અને પુરુષો, માટે સર્વોત્તમ, નિર્બળ, અને ખર્ચ તલ આપનાર, બધા, છુદો, અને વિધને વધારનાર રતલ ૧ ના રૂ. ૦-૧૦-૦ અને રતલ ૧ ના રૂ. ૨-૪-૦

ખાલમિત્ર—દરેક જાતના બાધરોગને મટાડી શક્તિ આપનાર તથા લોહીને વધારનાર કો. રૂ. ૧-૪-૦

ખરીદારિષ્ઠ—આ સ્વાદીષ્ટ આસર જિવાળી સર્વે જાતના લોહી ખીગાડના રોગ ખરી શક્તિ આપે છે. કો. શીશીના રૂ. ૧-૦-૦

દ્રાક્ષારિષ્ઠ—સર્વ પ્રકારના છાતીના દરેક-ખાંસી, હોઠ્ઠ, કંઠરોગ, મટાડી શક્તિ આપનાર કો. શીશીના રૂ. ૦-૧૨-૦

હાંગ સરસક—વાધુ, ખાટા આટાકાર, ચુક, વિગેરે મટાડી જલસાજિ પ્રદક્ષિ કરે છે. શીશીના. રૂ. ૦-૧૨-૦

હવગાદી ચૂર્ણ—હાથ, સમ્રહણી, ખાંસી, હોઠ્ઠ, વિગેરે દરેક મટાડી શક્તિ આપે છે. શીશીના. રૂ. ૦-૧૦-૦

આ સીનાય બીજી વણી જાતના આસેવો, બરોગો, વેદો, જૂત, ચૂર્ણ, વિગેરે મગરો વધુ માટે સુચીપત્ર મંગાવો.

આ-ચ-
વૈદ્ય હીરાલાલ માતીલાલ
સાથ પીપલી-દવાલ પેળા.
નદીઆલ.
માતીલાલ દુહીલા એન્ડ સન્સ.
લક્ષ્મીનાથ ચક્ર
સરસ્વ.

જેતીવાડી માટે પટેલના નોંધીયા પંચ.

કે જે કુવામાંથી તથા નદીમાંથી ગળે લેતી ઉંડાંનેથી પાણી જેવવા માટે રોક જાનના પંચો કેટલા દારદારારક મજબુત—સાદા ઉપરોથી અને દરરોજના રચમાં કર, સરીખા છે અને તે બગદથી, પડ થી. ઉટથી તેમજ બોઈલ અને રીમ એન્જીનથી પજુ ચલાવી શકાય છે. જે કે ૧૭૫ થી ૫૦૦. વધુ ધુલાયા માટે અડધા આનાની ટીપીટ બીટી પ્રાઈસ ત્રી / મફત મળાવો કે રૂબરૂ મળે.

તા. ૬ — તે ઉપરાંત અમે: રોક જાનના અ ૩ એ છનો પંચો છનો, પરીખા મોરે રોક જાનના મળે: જુન્ય લેખન નચ ખર્ આપીએ છીએ, ફાસ્ટ છીએ છીએ, અને ગ્રોવી ગ્રામમાં કરી આપવાનો કદાચ વાળીએ છીએ અને અમરે ત્થ ઉપી કહે: ના રોક કાઢવાના નચ પચાઓ રીપારને મળે છે બચા.—

અખાલાલ એમ. પટેલની એન્જીનીયરીંગ કંપની

૪ રીયાપુર નાની સાહેપરી-અમદાવાદ.

ચોખા

ચોખા

ચોખા

અર્થો— ૧ કાચીસમ નેજા, ૧ ટેપચા કુચા ૧ પીનનર મલમલ, ૧ મુલમલ સેવનર મલમલ ૪ મુલો કોલાના જાનના ચીસ અને ૫૫ મીલ (ચોખાની) મીલ સન ૧૯૧૧ ની કાચી માપુ કરી છે અને તે મીલન. નખા મુલમલ, કુચા અપા ૧૬ વિનેરે કામે અચાનક વેચાય છે આવી કાચી મુલમલે ના ૧૨૩ જે એક વર્ષના મંજારી ખર્ચા કરી મુલમલ કીર ૧૧ બારે ચોક્કો બાકીનું અમારે અહીં તેલ (વગ્ન) ઉપર ભર નથી બાક મીલની મુલમલ ખાતે અમલ જુનાના પચા ઉપર શાક કે અને જે કલથી યેક મુલમલ કીમલ શાક છે એવામાં નમ-અમ-અમો-ચોપ તે રેલ્વેસ્ટન ચોખા મુલમલ અમલ નાકચોપ અપરે લખું. પત્રવ્યવહાર મુલમલથી કરેલ.

શા. કાચીસમ દેખઅંદની કું ની રાઈસ મીસ.

અને કલમ—પેસે શાક.

ગોદરેજની તીજેરી

અને

મોતી.

ગોદરેજની તીજેરીઓના સંબંધમાં ઝવેરીઓ વારંવાર એવો ઉઠાવે છે કે તીજેરીઓમાં આગની વખતે કાગળ બળતા નથી ખરું છે છતાં તીજેરીની અંદર મેક્સેલાં મોતીનો આપ ઉડી નય કે નહીં.

ગયા નવેમ્બરમાં ગીરગામ જેંકેશક ઉપર શેક લાલણ કયાળનાં મોટી આગ ઘડ તે ઘરમાં શેક ગોરખા .૫ પટેલની માલેદીની તીજેરી ની બનાવેલી હતી અને તેમાં કાગળો પડપડત મોતીની એક પોટલી હતી મોતીની હાલત આગ પછી કેવી હતી તે શેક ગોરખનદાસે ગોદરેજઉપર નીચલા કામળ ઉપરથી સમજાવ્યું.

મેક્સેલાં ગોદરેજ અને બોક્સ લેગઃ—ચોક્કસ દેશકા ઉપર ગીરગામ મારાં ઘરમાં આગ લાગી તે વખતે મારા વપરાશમાં તમારી એક તીજેરી હતી. મારી વાની જગ્યામાં સમજી બગીને આપ ઘડી ગયું હતું અને જ્યાં આગ બક્ર લેરમાં ઘડ ત્યાં તમારી તીજેરી હતી. તે તીજેરીમાં કરંડી મોટા અને ખતપતરી ઉપરાંત સો દાગીનાં હતાં અને ચોક્કસ છુટાં મોતીની એક પોટલી હતી. તીજેરી ગોદરેજની બને એટલે સડીની ખાતરી હતી કે કાગળો જરૂર સલામત રહેશે પણ મોતીની હાલત મારી કે નહીં તે માટે કેટલાકાને શક હતો, તીજેરી બોક્સમાં હાજર રહેલાંજિની અભ્યર્થી કાગળો તેમ જ મોતી સંપૂર્ણ આરી હાલતમાં મળી આવ્યાં હતાં, અને મોતીનો આ જવાબ મળ્યો હતો નહીં.

તા. ૧૮-૧૯-૧૪.

કારખાનું—ગેસ કુંપની પાસે, પરેલ-મુંબઈ

ગોરખનદાસ વી. પટેલ.

ખડાયતા મિત્ર.

સર્વ ધર્માન્વરિત્યજ્ય મામેકં શરણં વ્રજ (શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા) ૨

પ્રસ્તાવ ૨ વર્ગ.]

જે, સપ્તા ૨-૩૨

[અ ક ૮ મી.

ત્રી અને પ્રારાધ —

ભાઈલાલ વદ્રાવનદાસ કે. આર. બી. એલ. એલ. બી.

જાહેર પુસ્તકાલય, બેંગલોર રોડ, માનસર — મુંબઈ

વિષયાનુક્રમણિકા

વિષય.	લેખકો.	પૃષ્ઠ.
કર્મને ગ.	વિશ્વવિદ્યાથી	૧૬૪
કર્મના અવધારણું કોમ.	ભગવાનનામ પુન્યપુત્ર.	૧૬૪
અર્થ તથા શ્રીમત પ્રત્યેકે પ્રાપ્તિઓનન...	.. અર્થનું વિચારણું ..	૧૬૮
શ્રીકૃષ્ણનું વિશેષ વર્ણન.	.. અર્થનામ નામનુસાર.	૨૦૦
કર્મરૂપી અર્થનામ નામ સંબંધી.	.. પ્રાપ્તિઓ ..	૨૦૪
વર્ણન શ્રીકૃષ્ણના રૂપરંગરૂપ રૂપરંગી રૂપ	.. શ્રીકૃષ્ણના રૂપરંગ રૂપરંગ રૂપરંગ	૨૦૬
યર્થવર્ણન	.. સાવરૂપરંગ	૨૧૦
નવીન કથાનામ તથા પ્રાપ્તિઓ નેત્ર	.. ત્રી ..	૨૧૧
સવ ત્રીકૃષ્ણ પદ્ય		૨૧૫

પ્રેસ ૧૦૦૦

શ્રી કુશાલ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં શ્રી કોમલકર મજાસરે બાપુ, પાંચમી — અમદાવાદ.

પ્રાપ્તિ કાલનામ ૨-૪-૦ ૧૯૪૮ પ્રાપ્તિ.

વૈદકશાસ્ત્ર શું કહે છે ?

“ ધર્મ, અર્થ, અજ્ઞા, અને આયુષ્યની ઇચ્છા કરનાર હરેક પુરૂષે વાણકરણુ

ઔષધોનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

હરેક મનુષ્ય ને વાણકરણુ ઔષધ

ધનો ઉપયોગ હમેશાં કરે છે.”

હમેશાં અજ્ઞાન અને લાંબી

આયુષ્ય યોગવે છે. અમોએ તદ્દન

શુદ્ધ તાણ દેથી વનસ્પતિમાંથી

વાણકરણુ વૈદકશાસ્ત્રના નિયમ

પ્રમાણે બનાવેલ છે. આ વાણ-

કરણુના ઉપયોગથી ધાતુસાવ

(સ્પર્શગ્રાસીયા) તથા ધાતુ

સંગ્રહી હરેક હરેક દર થાય છે.

અડાયતા મિત્ર.

પુસ્તક ૨ ભાગ.] બેઠ, શુક્લ પદ્મ એકાદશી, સંવત ૧૯૭૨. [અંક ૮ મો.

“કર્મચોગ”

“મઝલ.”

- કરો ને કાંઈ આ જગમા, ચરીર - વાણીના બલથી,
ગળાયે કર્મના નામે, વિચારો ને વળી મનથી. ૧
- વિશ્વાશે કર્મના ક્ષીપા, ત્રિવિધ, તે ? શાસ્ત્રના તનમાં;
મળ્યાં પ્રારમ્ભને નામે, કર્યાં ને નવા બલમાં. ૨
- કરો ને કર્મ આ જગમે, ક્યાં સચિત તે સૌને,
બને ભોળી ખરે પ્રાણી, લઈને ક્ષીવમાણીને. ૩
- “જનમતું, જીવતું, મરતું,” મનાયો જીવનો કર્મ અડી;
“પુનર આયે, પુનર જાયે,” બનીને વિશ્વમા ઢેડી. ૪
- જીવનમાં મુખને દુઃખો, વળી લાગે અભાસોને;
અંખથી, શ્રી અને પુત્રો, વળી વિવા તથા ધનને. ૫
- મળે ને ને કંઈ જીવ, હે ! કરેલા કર્મના ફલ છે;
સકાતી થઈ હશે કીધાં, જાન્યો તું ભોળી તેથી છે. ૬
- ગીતામાં કૃષ્ણ ભાસતને, સ્વમુખે પ્રીતથી કેતા,
“અધિકારી તું કર્મોને, નહિ તેના ફલોનો યા. ૭
- “યરી આ જાત મનમોહિ, કરીય તું કર્મને બશારે;
પ્રત્યુની વાણી આપી છે, “ ન લેપાયે ખરે ત્યારે.” ૮
- વિષુતું વેળ માનીને, કરો લે કર્મને પ્યારે !
સદા આનંદમાં રહે, અલગ લલથી તું બનીને. ૯
- પ્રત્યુને રીય તું દુઃખમાં, ન રોકો ભાવ જલીને;
સહોને સર્વદા રહે, પ્રત્યુનો વંદીને ચરણે. ૧૦
- લેખક:-વિશ્વવિદ્યાની.

કન્યા વ્યવહારનું ક્ષેત્ર.

(લેખક-ભરખેડાનેદાસ છુબ્બુદાસ-સુરત.)

મનુષ્યની તેમજ માતિની ઉન્નતિનું યુગ કેળવણી છે. કેળવણીથી મનુષ્યનું હૃદય ચક્ષુ વિકાસ પામે છે તે ખરી વાત રિચારીને સમજવાને શક્તિમાન થાય છે. પરંતુ એવા કેળવણીવાળા માણસોને પોતાની કેળવણીની જરૂરિયાતો સમજ પ્રમાણે વર્તવામાં ને ને બંધનો નહતરરૂપ છે તે દૂર થવાનો પ્રયત્ન થવો જોઈએ. બંધનો છેક દૂર નહિ થઈ શકે તો તે જોઈએ થાય અથવા હીંસા થાય એમ થવાની ખાસ જરૂર છે. *

પચાસીક વર્ષ ઉપર આપણા વહીવટી તરફથી આંખવામાં આવતું હતું કે ગુજરાતમાં તેમજ ગુજરાતની બહાર જુદાં જુદાં સ્થળોમાં આપણા વતનથી દૂર દૂરની જગ્યાએ આપણાં સર્ગ સર્જથી હતાં. પહેલાં રેલવે, ટપાલને તારનાં સાધનોનાં નદતાં તે છતાં દૂરને સ્થળે સર્ગ સર્જથી હતાં, ને હવે રેલવે, ટપાલને તારનાં સાધનોનાં અત્યુચ્ચતા યંત્ર છે ત્યારે આપણા સમાજ સર્જથી હોય વિશેષ વિચારણ થતું જોઈએ તેને બદલે અતિ સંકેતવાતું જાણ તેની હદ માત્ર પોતાના વતનમાં કે વતનથી માત્ર પાંચ સાત માઇલની જાદર થઈ ગઈ છે એ અતિ શોચનીય છે. રેલવે ટપાલને તારનાં સાધનોથી આપણે સંકેતોને હમણે માઇલ ઉપર હાલ નવા મિત્રોને સ્નેહીઓને સમૂહ, ધરાવતા થવા છીએ, ત્યારે જૂનો સમાજ સર્જથી જોઈએ મેઠા છીએ એ બહુ ખેદજનક છે. વળી રેલવે ને ટપાલનાં સાધનોથી આપણે પેષાર થઈ આપણા હિંદુસ્તાન ઉપરાંત ચીન, જાપાન, તથા યુરોપ, અમેરિકાને આસ્ટ્રેલિયાના દેશો સુધી જઈ પહોંચી જાય છે, ત્યારે સમાજ-સર્જથી હોય જેનું જિન પ્રતિજિન અતિ સંકેત-વાતું જાય છે તે તરફ ખાસ લક્ષ આપવાની જરૂર છે.

સમાજ સર્જથી એટલે કન્યા વ્યવહારનું ક્ષેત્ર સંકેતવાતું જાય છે, તેનું કારણ આપણી માતિનાં નાના નાના સમૂહનાં જુદાંજુદાં એકક્રમોનાં બંધારણ છે. એ એકક્રમનું બંધારણ આશરે ૭૫ કે ૧૦૦ વરસથી યદુ થયેલું જણાય છે એકક્રમોનાં કુખ્ય પ્રતિબંધ એ છે કે એક બંધારણ માંડે રહેનારથી બીજા બંધારણજનને કન્યા-આર્થી, લગ્ન નહિ. આર્થી આપણે પોતાના એકક્રમ બંધાર નવો સમાજ સર્જથી થતો અટક્યો, ને જુના સર્જથીનો હાથ થયેલ પરિણામ એ થયું કે હાલ આપણે આપણા પોતાના એકક્રમના સમૂહ બંધાર સમાજ સર્જથી ધરાવતા નથી. હવે આપણે એકક્રમો સમૂહ કહી નીચ પચીસ ધર નેટીએ કેટલા હોય તો ખજુ તેટલામાત્ર કન્યા આપવી પડે છે. આર્થી ચેતન, સર્જથી મળી આવતો નથી ને આપણા માણસી વહાલી પુત્રીને ગમે તેવા અવેગ્ન સ્થળમાં હોમવી પડે છે.

જમુએ, આ કેળવણીના જગતમાં અમુક સ્થળની પાકેલી વસ્તુઓ કે દારીખરીની ગીજને તે સ્થળની હદ બંધાર જતી અટકાવીને ત્યાંજ રાખવામાં આવે, અને તે ઉપરથી બીજા સ્થળવાળા પણ ચિત્તુજ બંધારણ કરે, તો પછી આપણી રિયતિ કેવી દોડાડીને અવ-નિવડાવી થઈ પડે તેના વિચાર આપ પોતેજ કરી લેશો. વળી જીજને એક દાખલો લખ્યું. ધારો કે અમુક સ્થળના એક સદ્ગુરુદયને ધર કાચ માટે એક નોકરની જરૂર છે. નોકરો

રાખી શકાય છે એમ છતાં તે ચૂરસને એનું જાળન કરવામાં આવે, કે તમારે તમારો નોકર તમારા વનનમાંથી અચૂર તેથી અલસપણના ચાર પાંચ માણસનાં મામડાંની દરમ્યાંથી પમંદ કરી લેવો. અમરસાવ, ભણ્ય, નવિદ કે સુતમાંથી ગમે તેવો લાપક માણસ મળે તો પણ તમારાથી તેને પસંદ કરી શકાયો નહિ.” નોકરનો સંબંધ મરજીમાં આવે ત્યારે ખાલી શકાય એવો છે, તો પણ એ ચૂરસ આવ્યા જાંબને મોટો શુદ્ધ અર્થી લખી તેને તાળે વસે નહિ; તેમજ એનું જાંબન કમુચ સખરો નહિ. પણ આપણી વડાલી પુત્રીની દલાલી સુધિમાં સંબંધ જોડવામાં આવજે સદા આવા એકાદાથી જાંબારણી બેડીમાં રહીને બેઠેન, પુત્રીને બગીચાની છાંછીને બોમ આપીએ છીએ. માટે આજ એકાદા જાંબન કરે ચલાની ખાસ જરૂર છે.

કેળવણીની શકિ કરી શકિતના પુત્રોનું દિત કરવાની જગાં ને જોડવી કાળજી રખાય છે, તેમથી ને તેવીજ કાળજી શકિતની કુમારિકાઓની બલિબલ કિન્ની રાખવાનું આપણું કર્તવ્ય છે. માટે શકિતના અગ્રેસરોની સંબંધ આ નિર્ણય જાળાંબાં દિતની અપીલ રૂપે આ નય વિનિ છે.

કેટલાક કુટુંબી સમજવાળા વરણી એકાદો લાભ એવો મલાવવામાં આવે છે કે એથી મરીલ મરનાના ઠોકરા પણ રહી જતા નથી ને મદદ જાય છે. આના ઉદરમાં એવો પ્રજા થાય છે કે મરીલ રોગને અલાભ વગેરે બોરાક તથા વજ વગેરે ખાસ જરૂરની બીજો મહેલથી મળે, તેને માટે તેની બહાર નિમસ નહિ થાય તેવો અંગ્રેજ શખરાની જરૂર પડતી નથી; તો પછી કન્યા વ્યવહાર ઉપર મરીલોના દિતને માટે અંગ્રેજ કેમ શખરો પડે છે તે સમજી શકાઈ નવું. જો પિતા તેમજ પુત્રની લાવકાત દરો તો ત્યાં કન્યા સદાજ આવી આવશે. નહિ લાવકાત હોય તો તેણે તેવી લાવકાત મેળવવાને પ્રયત્ન થવું જોઈએ. પરંતુ લાવકાત વિનાના માણસોએ બીજાને સંકલ્પજનમાં મળીને અમુક લાભ મેળવશે તેમાં ઉપરી દાનિ થાય છે. એ તથા માણસનું ચોક્કસ કરવાની કળિ વિના લાભ કરી, પોતે દરિદ્રાવરણ બોમરીને એ વર્ગમાં ચોલાના વંદનનો ઉમેરો કરે. એ કુખડાવક પરિણામ આજુ-નાઈ છે. આ જોળનમાં નડીઆદ મુકામે બસબેની સામાન્ય સજા વખતે પ્રમુખ સાહેબે આપેલા બાળકુમાંના કબો ખામ મનન કરતા લખા છે.

કાંઈ માણસને ચોલાની પુત્રી માટે ચોલાના એકાદામાં થોડા સંબંધનું રચન નથી મળતું, ત્યારે તે ચોલાના એકાદા મહારથી લાવક સંબંધનું રચન થોડી કાંટે છે. ત્યારે તે એકાદા મહારનાને મળિ મળીને ચોલાના એકાદામાં લાવક વજ (૬૫૫ ૬૬૫ પ્રાથમિકવર) ૧૨૫૫ ચલાના વિધિ કરવાની જરૂર પાડવામાં આવે છે. એમ છતાં જો એકાદામાં કેટલાક જાણી માણસો પરાયા એકાદા વાળાને ચોલાના એકાદામાં લાવક કરવામાં વિરુદ્ધ પડે છે ને કન્યા આપવામાં આક નાંખે છે, તો પુત્રીના જાણે તેમજ અકારથી સંબંધ જાંબરા આવનારનો પરિધન બર્વ જાય છે ને બેડેને નિમસ થવાનો પ્રયત્ન આવે છે. રોક એકાદામાં બે પ્રકારની હલિવજ માણસો દોર છે કેટલાક કુખડાને ચોલાની પુત્રી માટે લાવક સંબંધનું રચન મેળવવાની ચિતામાં રહે છે; ત્યારે બીજા કુખડા ને અલાની હોય છે તે, આર, લાવ, ખારા પુત્રને કન્યા મળશે કે રહી જશે એવી ચિતામાં રાત દહાડે ચોલાના લાવ છે. આવા

બીજા પ્રકારના માણસો કોઈ ધરાયા એકડાના માણસો દાખલ થયા આવે, ત્યારે કમ્બર બાંધીને બાંધે ચડાવીને સામા પડે છે. આવા માણસને કોઈ દીવાસો આપનાર નીકળે કે તમારા દીકરાને કન્યા મળવામાં હરકત આવે એમ નથી તો પછી તે વિરહતા છોડી દે છે. કુર-તના ન્યાયરૂપી કોઠાથી બેઠેલી શક્તિનાં તોલન કરીશું તો પહેલાંની શક્તિ સ્વર્ગસદનમાં પ્રવેશ કરવાની છે, ત્યારે બીજાની દૃષ્ટિ પાતાળમાં પેચવાની હોય છે. વળી પહેલાંની શક્તિમાં પૂર્વ તદ્દશના પવિત્ર પંથનો વેગ હોય છે, ત્યારે બીજાની શક્તિમાં દહિશુ તદ્દશનો યમપુરોના પંથનો વેગ હોય છે. આવી વિરહતામાં એકડાનું બંધારણ એક મતથી ચક્રાવર્તુ કુંડું વિઠે છે તેનો સફળ વિચાર કરી શકારો.

બદારના માણસને દાખલ કરવામાં સુખાગ્રે એકડામાં વિરહતા બહુ ઓછી આવે છે ત્યારે તે દાખલ થવામાં ફતેહ પામે છે; પરંતુ તેની શુદ્ધિ માટે પ્રાપ્તિતનો બોલો બારે હોય છે. એ બોલને એક્ટ્રન્સ શી કે પ્રવેશક દાષા સમાન સમજવો, એ દાષામાં તેનું સત્ત્વ ચૂસવામાં આવે છે. જેમ રસાળ શેરડીમાંથી તેના રસ રૂપી સત્ત્વ ચૂસીને કુચો કરવામાં આવે છે, તેમ વ્યવહારનું સત્ત્વ જે દ્રમ્ય તે તેની પાસેથી બને તેટલું કઠારી તેને સત્ત્વહિન કરવામાં આવે છે.

અમુક એકડામાંથી કોઈ એકાદ માણસ કન્યા મેળવવાના હેતુથી બીજા એકડામાં દાખલ થવા નય છે, ત્યારે તે દાખલ થનારને શીર અમુક દિવસ અમુક બોલનનું ઉત્તમ જમણુ આપવાનો, અને અમુક વચનનાં વાસણોનું હાંસીનું કરવાનો, કે અમુક શેકડું રકમ બદલાનો બોલો નોંખવામાં આવે છે. આનું સ્વરૂપ એનું થયું કે કોઈ અત્યમ પિતા પોતાની પુત્રીને જેમ પ્રત્યક્ષ રીતે રીકષ કરે છે, તેમ આમાં આજો એકડાનો સમૃદ્ધ યજ્ઞને પોતાના કૃત્યહની કન્યા બીજા એકડા વાજો લાઇ નય છે તે બદલ જમણુ કે વાસણ અથવા પેસા વગેરે લે છે, એટલે એ પણ પરોક્ષ રીતે આખા સમૃદ્ધ તરફથી કન્યાવિક્રમ થયા જેવું છે. આવા કન્યા વિક્રમના બોલનમાં સામેલ થવું કે એ નીમીત્તે કચેલા વાસણનું સદાઈ રીકારનું ને પાપના બંધથી થયું તે કોઈ પણ સુત કે સમસ્ત શુદ્ધત્વ યોગ્ય મળે નહિ. એક બે દિવસનું રાતનું વાણુ મળે અથવા આપણા ધર્મનાં અન્ય વાસણોમાં એક વાસણનો હવેશ થાય તેથી આપણી સ્થિતિ કંઈ પણ રીતે જવાની નથી, પરંતુ એવો ખરચ જેની પાસેથી દળાણ કરીને કરવાને છીએ તેની સ્થિતિ વિદ્યારી જશે એ નિષ્કર્ષ છે. માટે એવા પ્રસંગમાં બીજા એકડાવાળો દાખલ થનાર સામે નંદુ ઉદાર દિલથી વર્તવાની જરૂર છે. આપણે જ્ઞાતિ બાધુ ગમે તે રચતે રહેતો હોય, તો પણ આપણે તેની સામે દેવ ભાવ નહિ, બતારતા ઉદારતા સંખીને બાવબાવથી વર્તવાની દરજ છે. એથી આપણું કન્યા બ્ય-વહારનું ક્ષેત્ર જુદી પામશે.

કોઈ ક્ષયે જ્ઞાતિમાં એ અથવા વધુ તક હોય તો પોતાને ધેર જમણુવાર પ્રસંગે માત્ર પોતાના તદ્દનેજ લોજન આપે અને કન્યાબ્યવહાર સંબંધી તકમાં થયો લોહચે. આથી લોજન ખરચમાં લાભ થયો ને કન્યાબ્યવહારનું ક્ષેત્ર વિરાળ રહેશે. કોદેરમાં વચનાર સદૃશ્યને ત્યાં સુખાગ્રમ પ્રસંગે જમણુવરમાં મોદ, કપોલ, મેવાડ, પેરવાડ, લાક, યુર્નર, કીડ, દીસાવય અને બીજા ગિમ મિત્ર દાનિના વજીરો મળી એ ત્રણ દબાર માણસો લોજનમાં સામેલ થાય છે. પરંતુ ત્યારે તે શુદ્ધત્વને કન્યા

અવધારનો પ્રથમ આગે છે, ત્યારે હપ્તોને બે મીઠાં વડી બધાં આગ વીસ કે ત્રીસ ધરખાંથી પસંદગી કરવાનો પ્રથમ આગે છે, એ કાંઈ થોડું બેઠકારક નથી. વાસ્તવિક રીતે બોબ્બની હદ સંકુચિત ને કન્યાવ્યવહારની હદ વિશાળ હોયી બોધ્યે, ત્યારે એ આગવર્ધા કેવળ વિપરીત સ્થિતિ આણે છે.

વળી દસા અને વીસા ખાણવતા એકજ કોટમર્ક દેવના છેવડાં તથા બધું સમાન છે તેથી તેમાં કશો ભેદ નહિ મળતાં, એક બીજાના કન્યાવ્યવહાર આણું સવાની બહુ જરૂર છે. આથી કન્યાવ્યવહારના હોતની હદ વિશાળ થયે.

કેાઇ કેાઇ એકલાવાળાએ કન્યા મેળવવાનું હોત વિશાળ કરવાને પાણી ખપતી વધિક્ષ શાંતિમાંથી કન્યા લાવવાની છૂટ કરી છે; પરંતુ એ છૂટ નિર્ધારક છે તે બેનો બોધ્યે તેણે લાભ મળી શકતો નથી. કેમકે લાભ આપ્યા સિવાય લાભ લઇ શકાતો નથી, મારે વાસ્તવિક રીતે લાભ મેળવવો હોય ને કન્યાવ્યવહારનું હોત વિશાળ કરવું હોય, તો બીજા પાણી ખપતી વધિક્ષ શાંતિમાં કન્યા આપવાની છૂટ જનુ સખતી બોધ્યે.

આપણા નડીઆદના ખડાવતા સમેલનમાં નવમેા કરાવ શાંતિમાં એકમતા વધારવાનો મુકાબો હતો, તે સમયમાં અત્યંતુ વિવેચન કરવાની આ શેષકની છાજ હતી, પરંતુ હાલના અભાવે તે હમણાં દખતી રાખવી પડી હતી, હાલ તે વિવેચન આ શેષ રૂપે ખડાવતા મિત્રમાં પ્રક્રિય કરાવે મોકલવામાં આવ્યું છે. શાંતિની એકમતા એ પ્રકારની છે, એક સ્વરૂપ સખતની ને બીજા સ્વરૂપે એકજ સમેલન રૂપે મેળવવા થાય ને મોગનોત્સવમાં મળવું થાય એ સ્વરૂપ એકમતા છે. આવ એકલાથી સંગીન લાભ થતો નથી, પણ મગાઇ સખતની એકમતા એ સ્થાપી એકમતા છે ને એથી વાસ્તવિક લાભ મળે છે. મારે સમગ્ર સખતનું હોત વિશાળ થવું બોધ્યે સ્વરૂપ એકમતા એ સ્થાપી એકમતાનું સ્થાપન છે તે બહુ છે, પરંતુ સ્વરૂપ એકમતાથીજ કિંમત પામી મેલીએ છે તેનું કશું રજા થતો નહિ.

હતિદાસ બાણાસ બહુના લક્ષમાં હતો કે તખતખ વંદમાં વિલ્હોના સખતની પાતી આવી, ત્યારે તે રાખતી હદ દિલીની ખસે આવ જુગાર આપણને આવી પડી હતી તેમ આપણા કન્યા વ્યવહારના હોતની હદ આપણા વતની બહુજ નજીકમાં આવતી બન્યું છે, એ આપણી પકડીનું ચિહ્ન રહ્યું છે. હાલ પ્રતાપી મિલિય રાખતમાં વિલ્હોના સખતની હદ દેડ કન્યા કુમારી સુધી પહોંચી ને વિલ્હોના વધ છે, તેમ આપણી શાંતિના કન્યા વ્યવહારની હદ તે પ્રમણે દેશાધિ બલિ વિશાળ થાય એવી પરમ રૂપાણુ પ્રભુ પ્રત્યે અંતઃકર-બુધી પ્રાર્થના છે.

હવે આ વિષયનો વપસંદાર કરી જખતે કન્યા વ્યવહારના હોતની વિશાળતા થવાને મારે જે જે માર્ગો છે તે સમેલમાં દર્શાવવામાં આવે છે.

૧ મેકાનું માર્ગ કાઢી નોંખવું બોધ્યે.

૨ હલ એકાનું બખત વહર કાઢવાનું નહિ બની કડે તો તે બહુ રીણું કરી નાંખવું બોધ્યે.

૩ શાંતિમાં એ કે વધુ તડ પોતમાં હોય તો પણ બીજા તડમાં કન્યા વ્યવહાર રાખવો બોધ્યે.

૪ ખીન એકદાનાં માણસો આપણા એકદાનાં સમુદ્ધમાં દાખલ થવા આવે તે તેમની સાથે બહુ ઉદાર દીક્ષથી વર્તવું.

૫ દસા ને પીસા અધ્યાપનામાં કન્યા વ્યવહાર ચાલુ કરવાની છૂટ કરવી.

૬ પાણી ખપતી વલ્લુક જ્ઞાતિઓ સાથે કન્યા વ્યવહારની છૂટ રાખવી.

આ બધાં માર્ગો સમજ્યા સમુદ્ધમાં એકદમ લેવા એવો આ લેખનો ઉદ્દેશ નથી. એમ થવું અશક્ય હોવાથી આ માર્ગોને બનતા સુધી રાખવાના કમે દર્શાવેલા છે. પોતાના સમુદ્ધમાં એમાંથી કાલ તરત જે દાખલ કરી શકાય એમ હોય, તે દાખલ કરીને પોતાના સમુદ્ધના કન્યા વ્યવહારનું ફોર વિસ્તૃત કરવાનો આરંભ કરવાને અગ્રેસરોને નમ્ર વિનંતિ છે આ વિનંતિ દયાળુ રૂતિથી દિલમાં લાઈને પોતાની જ્ઞાતિની ઉન્નતિ કરવામાં અગ્રેસરો પ્રવૃત થશે એવી આશા છે.

મરણ તથા શ્રીમંત પ્રસંગે જ્ઞાતિ ભોજન.

(સેષક--અહપણ વિદ્યાધા,)

મરણ પાછળ દર્શાવવામાં આવતો બાળ શોક અને તેની પાછળ ધતી ન્યાતો, એટલે નિર્માણ છે કે કુનીઆની પ્રત્યેક વસ્તુ નાશને માટે નિર્માણ છે એટલે કે આત્મા આ શુદ્ધ શરીરનો ત્યાગ કરે છે પણ આત્મા જાતે તો અમર છે તે પછી તમે તેના શરીરને માટે રૂદન કરો છો કે આત્માની ખાતર ? શરીરને માટે તમે રૂદન કરતા હો તો નહીજ છે કે તમે ખર્ચ રૂદન કરતા નથી; કારણ કે આત્મા ન હોય તો શરીર અર્થ " છે અને તમે આત્માને માટે રૂદન કરતા હો તો આત્મા અમર છે તે તેને માટે રૂદન કરવું હાસ્યજનક છે. કોને કે આ બહુ જાણીએ છીએ પણ તે તો મનુષ્યની પ્રકૃતિ છે કે રૂદન કરવું, એ તો સદન છે કે બંધુઓ ! આપણા હૃદયમાં શોક પ્રસરે છે, પણ શોકને બહાર દર્શાવવાની અવશ્યકતા છેજ નહિ; તેથી " આપણને તો ખર્ચ પણ મરનારને વિશેષ દુઃખ થાય છે " એવાં શ્રી કૃષ્ણનાં વચન છે તો આપણા મહાન ઇશ્વર જેનામાં આપણને સદૈવને માટે શ્રદ્ધા છે એના સખ્યેનું ઉત્સાહન કરવું એ તો મહાન ઇશ્વર પ્રતિ ગુન્દો કર્યો કહેવાય, પુરય કરતાં સ્ત્રીઓ ધણી શોકાર્ત હોય છે અને એ શોક બહાર દર્શાવવાને માટે ધોરી રજા ઉપર જોતી હવાડી રાખીને કુટે છે આ કેટલું શોક જનક ! કેટલી અજ્ઞાનતા ! અજિજ લોડો આપણા આ રિવાજ પ્રતિ હાસ્ય કરેછે વિશેષમાં વળી કાષ્ટ જન થતી મરું તો તેના મૃત્યુ પછી તેર દિવસ સુધી રૂદન ચાલુ હોય છે અને સર્માં વહાલાં દુર ગામથી મૃત જનની પાછળ શોક દર્શાવવા આવે છે, આથી ગૃહના માણસોમાં " જગતામાં શ્રી હોમાય છે. " પ્રથમથી તો શોકાર્ત હોય તે શોકનું સંતવન કમ્પાને જાણે શોકમાં શ્રદ્ધિ થાય છે આ શ્રદ્ધિ કેટલીક વખત ગૃહજનમાં રોગ ક્રિયા કરે છે સર્માં વહાલાનો આવવાનો ઉદ્દેશ તો ગૃહજનોમાં થયેલા શોકનું સાતવન કરવાનો છે. બંધુઓ, જ્યાં સુધી આપણી આજ્ઞાનતા નહિ સમજાવે ત્યાં સુધી જ્ઞાતિની ઉન્નતિ કરવા પ્રતિ મનહુ બરવું તે સર્વથા નિરર્થક છે મૃતજનના ચારિત્રી

કેવન કરવાને માટે શાંતિમંડળ એકઠું થતું જોઈએ અને છેવટે પ્રધર પાસે પાચના કરવી કે મૃતજનના આત્માને શાંતિ મળે. હવે આવી રીતે શોક પ્રસરેલો હોય છે તેવામાં વળી મૃત્યુની પાછળ શોકનું સાન્ન્ય કરવાનું રહેવા છતાં શાંતિજનનાં તે તેના ભેરમાને માટે દિવસો મળે છે. અને આવાં ક્યાંક વખતે કયો શાંતિજન જાણે લાડનું બોજન કરશે ? જો કુટુંબ પેશાદાર હોય તો શોક છે નહિ તો કેટલાક જનો પોતાનાં આપદાદારની આમર જાળવવાની ખોટી અભિલાષથી હેતું પણ કરે છે. આદ્યાર્થિક કિંધા કરવાની સામ્રામાં આશ છે પણ તે ભેદ આલોચનું સાન્ન્ય કરવાને માટે છે કારણ કે સર્વ શાંતિમાં આદ્યાર્થ શાંતિ ખોટી હોઈ અને તેથી આધ્યાત્મિક જાનમાં વધારે વધેલા દાતા અને તેથી તેઓ પોતાનાં મુદ્ધ અંતઃકરણની ઇષ્ટની પ્રાર્થના કરતાં તેનાં બદલામાં આલોચને બોજન આપવું યોગ્ય છે તે પણ હાલના વખતમાં યોગ્ય નથી. કારણ કે આલોચ પોતાનાં પૂર્વજોની પેઠે આત્મા અને પરમદયાની કૃપામાં વિશ્વાસ થયેલા હોતા નથી અને આમ છે તથાપિ કાંઈ આલોચ ઉત્પન્ન ન કરતાં તેનું અનુમરણ યોગ્ય છે પણ તે સાથે પોતાની અર્થિક સ્થિતિ પણ દરેક અને જોવાની છે એક દિવસના ખોટી મોટાઈ અતર પોતાનું જીવન રેવામાં મળવું તે યોગ્ય નથી, અને તે તો માથા વડામાં સુવ વાંચકે કમુદ્ધ કરશે. જો પૂરવ કરવાની ઇચ્છા હોય તો તમારી શાંતિનાં બાળકોને તેઓની વિદ્યા માટે ઉત્તેજન આપો કે જેથી તેઓ અવિવૃદ્ધ શાંતિના રથમાં પડી તમારી શાંતિની રેષ્ટતા વધારશે. આથી કું એમ કહેવા નહીં અમલો કે તમારે ઉત્તેજન આપવું પણ મરણ પાછળ ભાત કરતાં તમારી શાંતિનાં કોવાઈ તમે ચક્રિમિત આપશો તેનું જો અવિ-ધ્યમ મિષ્ટ આવશે. આત્માવ વધશે. આત્માવ વધશે એકલે જાણવું કે ઉત્તેજન બીજા રોપમાં આ પ્રમાણે કરશે. તે તમે તમારા તન મન ધનની સુપ્રેમ કરશે. આથી મદારા શક વડીલો એમ પણ કહેશે “બોજન આપવું નહિ” એ આત્મા કાલના કૃતિઓવાને હેતુ છે. તે મદારા કિરોચણ વડીલોને એકીએક મથન કરીય કે તમારાં પુત્રના લગ્ન વખતે તમારી શાંતિને બોજન આપવાનો સયોગ તમારી પાસે છે. તેનો પ્રતિષેધ કરવાને કેલપણ શક્ય નહિ.

શ્રીમંત પાછળ ધણું દોષજન.—આ બોજન ક્યાં આવડેને માટે કરવામાં આવે છે; તેનું નિયમ કરવું એ કઠિન છે. કેટલાક કહે છે કે આને પ્રસવ વખતે અનેક સંકેત પડે છે અને તે કુળ એટલું વિચાર હોય છે કે તે વખતે શત્રુવદ્ધ વધને પડે છે તો શાંતિ-બોજન આપવાથી આ વિષય કુળનું કેટલેક અંશે નિવારણ થાય છે. પણ તેના પરિણામ તો દિનપ્રતિદિન કુલ અને કુલ તરતજ આવતાં જાય છે તે ક્યાં રહું સત્ ? વળી કેટલાક એવું પણ કહે છે કે સંતાનની પર્ણ થાય. અને એ હેતુ ખરો હોય એમ માનીએ. પ્રથમ આનેમાં શાંતિ બોજન આપે પણ પરિણામ અરામ આવ્યું તો—મૃત બાળકને જન્મ આપે તો—પછી ક્યાં તેમને પ્રવચન આપે અને ક્યાં તેમને આ વખતનો શોક ? સર્વ પ્રવ-ચનો આનંદ—સર્વ તેમની મહાનિષ્ણા—શોકમાં વિચાર આપે છે. કેટલાક કહે છે કે વડીલો કરતાં આમા છે તેમ તેમનું અનુમરણ કરવું. તો પછી “વરતામોડપુરસથ વર માનિનામ માનિ” પુરો પચાનવ-દાર-પદાતિને ઉત્તર મળી લીધા જેનું થયું” પ્રયોજન સાં દોષ કે નાશ પણ પૂર્વજોની પેઠે કરવું અને તમે પૂર્વજોની યોગ્ય વર્તવા ઇચ્છતા

હોય તો, તમે યોચાકમાં ઠાટને બદલે જડી પહેરો ! પશુ તેમ બનવું નથી તો બહુએ સમય અને સંસર્ગને માન આપીને આલપું તે શ્રેષ્ઠ છે તો પડી એ પ્રસંગને જે યુગ પ્રસંગ ગણતા હો તો સંતાનની જન્મ પછી ખર્ચ કરો તો યોગ્ય ગણાયો, અને તે ખર્ચ તમારા આનંદની રૂઢિકર થઇ પડશે. પડી તો જેની અનુભવી જનોની આજ્ઞા ! વિષય પૂર્ણ કરી દઇ તો આપ સર્વની હાથ આગી વિરહું છું.

હવે છેલ્લી ચાચના એ છે કે બહુએ જાણનારે રોડેથી સ્વીકારી, આવી પહેલી અડધણીમાં પડતાં આપણને બટાકાવી, હંદવને હાંમાં દલાવી, ઘેર ધારણ કરવાની ખુદતા ધ્યાનમાં ધરી, આનસિક શક્તિપર આત્મસંયમ રૂપી આવત બેસાડી, શાંતિને કનિષ્ઠ કોષને રચાને સચુબારી, પાપને પતકમાં પંચેડાની, જાનનાચ સપાટાં સદન કરી, સત્યને સરળતાથી સજ્જ કરીને સાધન તરીકે સ્વીકારી રચાન આપો ! હુંઠાણમાં ગુણેને મથુનામાં લઇ પ્રસંગોપાત પરિણામન કરી, યોગ્યોયોગ્યની વચા યોગ્ય યોજના કરી, સત્ય યોગ્ય થાઓ ! શાંતિ બહુઓમાં આવવાય અને શાંતિ બગીનીઓમાં બગીની પ્રેમની શુદ્ધ થાઓ ! એ અલ્પ શ્રદ્ધા નિધાર્મીની પ્રાર્થના.

સ્ત્રીશિક્ષણ વિષે વાર્તા.

(ગતીક ૫૪ ૧૦૮ થી માલુ.)

લેખક—ગ્રામ અ'બાલાલ હમનલાલ મુ. સોહા (મોહસા) હાલ મુંબાઇ.

—સંચિતા સ્ત્રીશિક્ષક તરીકે—

દ્વિતીય પરિચ્છેદ

સે પિયરમાં અને પૈસાવામાં હત્યાં. પણ સાસરીમાં મ્હારા અપરાધે. સદાની વેપારમાં સુધણા મિલકત ધુગધાણી કરી. હતી.

મેં ધાર્યું, આપણે બધી ગણી કાઢ કામમાં હોંઠિમાર થઇયું તો આપણા પરકામકાતમાં પડનાં. માજૂસોને લપકારી થઇ પડીયું.

હું કોલેજમાં દાખલ થઇ. બારબાર એક વર્ષમાં કોલેજનો અભ્યાસ પૂર્ણ કરી બીજાં બે વર્ષ ભરત ગુ મલુ અને મિલકત કામમાં આજ્યાં, મ્હને સોલરશીપ તો મળતીજ, જે સોલરશીપ હું મ્હારા નામે બેન્કમાં જમા મૂકતી. હાલ દેખી પણ મ્હારા સસરાએ તો, લેખની મિલકતમાં એક વાલની બિંદીએ મૂકવા દુસ્ત. ન ધાર્યું એટલે કે તેમની યું દાખલ ? તે વિષે જતા નિચાર કરવો બેઠ્યો.

અમલવાદ ગુજરાત ટ્રેનિંગ કોલેજમાં તેઓ અભ્યાસ કરતા જ્યાં તે સોલરશીપની કેટલીક રકમ તેઓને મોકલાવવાની પડતી.

આ વાતની મ્હારી બા, મહુમાલ, કે છોટીમને તો જતાએ અંબર નહોતી. હું લેખને કાગળ લખતી ને લેખના કાગળ મ્હારાપર આવતા. તે કાલ કોલેજમાંજ. જ્યાં આજે એક

એકના પુત્રાનું પરભાવો દેખાવતા, અદ્ય નિષ્કર્ષમાં જ્યોત્સનાવાળાં છાત્રીને અને મારી યોગમાં રીતિને છાત્રીને તે જાણત તેમજ લગન જાળવવાના હતા. વિશેષ તેમના ભાવતરફથી ચારસામાં ફક્ત એક પરતું જોણુ ફક્ત એટલે જ મનરામજીની વાતો તેમજ સખત તે જાણત હું પૂર્વ દિશાએ અને વિષત આજી.

અમારી મામી પણ મને જડુ બધી અને સખતકાર નીચડી રસોઈનું કામ નિભારી તે કરતી; દર વખતે મને કહેતી જે સખિય જા! તમે રસોઈમાં આવો. હું તમે વિષતું જ્યારે હું રસોઈમાં જઈ તો સાક, કેમ જુવારનું તેમાં મરચું મીઠું કેટલું નાંખતું, દવાર કેટલી વાપરતી, ખાદ્ય એમને એમ યોગ્ય સિવાય ન જામતી વિષે કીણી કીણી જામતેમાં. જમું તે મને સારી રીતે સખત પડતી.

એક વખત તે મને મારી મામીને મરચીમાં કરીતું આપણું મુકવા કહેતું! મેં આપણું મુકી કરી જોરવા મામીને પૂછ્યું અને મામીને તો કહીમાને લાગી કરીતું આપણું મરચા મામી પૂછ્યું છે તે જતાનું! તો મારી મરચી કરવા લાગ્યાં ને મરચાં મામી કહ્યું " સખિયા બધી છે જમું મળી નથી " મેં કહ્યું જા! એમાં હું મળુવાનું! તમે કરી જોરો પછી મળુવાનું, મામી કહ્યું કરી જોરવા જરી! મેં કહ્યું જા! ત્યારે કરીતું આપણું મુકાવ ખડું! હી કુપ થઈ ગયાં ને મામી મામીને કહ્યું કે સખિયા પહેલેથી છે અને તમે કાપને તેની મરચી કરતી નહિ, મામીને તેવાર આપણુંમાં કામ જોડી અને રસોઈમાં તેની જોડે નહવા મુકવું, દસ પંદર વિષતમાં તો મામીના જામર રસોઈ કરતી કિમી મળતે તો મામીને ઉપકાર, પણ મારી જાને તો મામી જમવા ઉપર પછી ચીડ હતી.

મુખાકાને જોળ જનાવવાનો સયો લાગી આવ્યો. હું શ્રી શિશુલુની કોલેજમાં દર-રોજ સોળથી વીસ જેડી જોળ જનાવી કરતી. અને જે મામીના ભરવા બેસુ તો દરરોજ પચીસ મહાપડી જનાવતી, પણ સજાથી જનાવવા પડત. ઉઘી કીસમની બરીની રોપી એક દીવખમાં એક મરચી. વિશેષ કિસમનો સાચો જમું હતો જેનું કામ સીપર કી. તર-કથી એક કીવજુ કામ શિખવતાર મહેલો કીવજી જ માસમાં તેની પાસેથી પણ યોગ્ય પહેરણુ મંજુરતાને કોરો ભરવાનું વિષે કામ જોખી લેતું.

જમું વર્ષમાં હું-જોળ જનાવવા, જલપટા ભરવા, રોપી ભરતી, પહેરણુ, યોળ, મંજુરતા, વિષે જનાવનાં અટકતું કામ કિખી હતી વગર રોપીમાં જામતે રિવાજની ટોળા ભરતી રોપીમાં આવતી, પણ કોઈનું જ્યારે રોપી કરીઓરી ઉપર વિશેષ હતું, છતાં જોડેય પણ ને માસ વધારે રહી કિખતું પડ્યું. બધી કારીઓરી સજાથી જનાવતી પડતી એટલે કામ સહેલું અને જલકી થઈ કહ્યું.

મારું જીવનશી શિશુલુ સાથે હતું જે જોડ સાહેબે મને પહેલાંજ મદારી સિસલુનું મહેલીજાના લાથ વિષે વીસમ પચારતી જોડેને લખત કરી; દને મારી સોલરકિષ મળતી જામ પડી. તેમજ રૂનીકોલેજમાં લાથ મોનીવર થઈ કિસમની જોડે રોપતા હતા. પણ મેં સાહેબને વાત કરી, અને સાહેબે આપણુજે કહ્યું હું! સખિયા! તું પાણી છે! તો બકી મોલકા! બકી હું તેમની સજા કરીશ. મેં કામનું જામ્યો કે:-

" મારી જમ્યા એકોરક મીઠુક તરકિ આમાં મુનાં મહેલીજાના લાથ વિષે

લગ્નથી છે. હાથ રૂપિયા ૨૦ વિચારો દરમિયાન છે, ત્વમે પણ જરૂર આવશે ને સાહેબ પણ અહીં ત્વમારી સુવક કરશે.”

અવગતો તેઓને આદેશ ગ્રાહ્ય તેજાવાની એંગ્લોવર્નાક્યુલર સ્કૂલ જે શાળા-દેવીપર હતી ત્યાં ગુજરાતી શિક્ષક તરીકે રૂ. ૪૦ ના પગારથી નિમણૂક કરી. અમે બંને હાથ મુંબાઈ લેવા મહેરમાં ફેગવણીખાતામાં શિક્ષક તરીકે છીએ. અને અમારી હેલ્થી સુખમય બન્યા. એવી જામતનીયતા પરમુષ્ણુ પ્રત્યે નમ્ર વિનંતી છે. આ સર્વ માટે આભાર મદારો મહેતીજીના તેમજ પૂજ્ય ઘડીમાને બદે છે. કે જેઓએ મહેને આપે સ્વતંત્ર સંધામાં લેતી દાધી.

મેં હવે મદારી બાને વાત કરી કે જા, બહુચાથી કેટલા કાવણ ? હું પ્રશ્ન અને ત્વમારી કૃપાથી અને મદારો સિદ્ધાંતીય મહેતીજીના અને ઘડો ઘડીમાના પૂણ્યથી હાથ મિ શિક્ષક તરીકે છું. જા તો ઘડીમાનુ નામ સાંભળતાં અને મદારી મિ શિક્ષકની જગો યાદ હાવતાં એકદમ મુશ્કે થઈ ગઈ-એલી જે “તેમાં ત્વમા જેવાં હાથપણ બરેલાં; શું ? અમે બીજાની છીએ કે ત્વારે ફક્ત વીસ ફરસીના દસ માટે મહેતીજીની નોકરી કરવી પડે ? આ વાત મદારો ઘડીમા સાંભળતાં હતાં. તેમજે મારો બાને ધમકાવી પાડી કે ત્વારા ઘરમાં લાખો રૂપિયા હોય પણ તે ત્વા કમના ? તેનો સહારો મદારો બધી રકમ ખોલે એમ. હવે તેને નિર્વાહ શા આધારે ચલાવશે ? અને પરજુલી એટલે તો તેની સાસરી એજ સાચું પર કહેવાય. બાકી માડી, પોણ, નોકર, ચાકર, મીઠા-આમળ, એ સૌ તેને ત્વા ખર્ચ ? હવે તેની સાસરીએ જાતું પડશે. ને જેની તેની મરીબી સ્થિતિમાં તેને પોતાનો નિભાવ ચલાવશે પડશે. ત્વારેજ તેને આતમજાન લઈ પોતાની સ્થિતિમાં આનંદ માનવો પડશે.

મદારી બાએ આ વાત (મારી મરીબાઈ)ની સાંભળતાં તેનું હૃદય ધીમગી આશ્ચં તરત મને રૂપિયા દસ દબારની રકમ બેન્કમાંથી મળે તેવો એક ચેક વળીય પાસે લખાવી આપ્યો. મેં છત્તુ મારે તમાર મન લઈ બેઠે બેઠે ખાતું તે મહેને શોભતું નથી. જા ? હવે હું મ્માં અમળ છું. મારી ફેગવણીના પ્રજાજીમાં મારો મરીબી અવરથા મદારી અને મારા હાથ નિમે ફક્ત દિવસે સુધારશે તો તેઓને હું આશિર્વાદાય થઈ પડીશ.

તો પણ મેં તેઓને ગ્રાહ્યગ્રાહ્ય સ્કૂલમાં ખાત કરી કે દસ દબારનો ચેક મારો બા આપવા હા પાડે છે. અને આપણી સ્થિતિમાં સ્ત્રી સ્ત્રી આવી રહેશે ? તેઓએ મહેને તરકોડી હાડી આટ ના પાડી કે ત્વારા જાખના પેસાપર મદારે - સુલામ તરીકે રહેલું તે મદારો ફેગવણી ન ચલાય ને આપણ ક્યાં તાલ નિવધાર નિયમીત છીએ કે પારસી પુણ્ડર આધાર રાખવો પડે ? ઇમ્પરફેબી આપણને હર મહિને રૂપિયા ૧૦ સાડાનો પગાર પડે છે. અને તેટલા પગારમાં આપણું પોતાનું ખર્ચ નિભાવી રહીશું. તે પેસો લેવા સાદ ના પાડવી ! અને મહેને કંઈ જરૂર નથી.

ત્વારથી મદારે તેમના હૃદયને આદર આપવો પડ્યો. તેઓ ગ્રાહ્યગ્રાહ્ય સ્કૂલમાં જતા આવતા તો અમે આ વાત રસ્તામાં કરી લેતાં. કારણ અમારો નિવાસને શાકમ એક જ દોર. જમ્મ હાથ મારાં ઘડીમાને કે જાને તો અવર નથી કે, તેઓ અર્ધાંધી નોકરીપર છે અને મારી જગેએ ગ્રાહ્યગ્રાહ્ય છે. હાથમાં તેઓ “નામર નોર્મલ”માં જવના હતા. ને

મને કહેવું ને, તારાં મા તેમજ તારી મા, વથા મદુભાઈને આ વાત કરવી નહિ કે હું અહીં છું. ચોરે ચોરે જાએ ખરદાખાન ખરીલ્યે કાઢે. કોઢમાં હોય ત્યાં આપણે મારા માપના ધરવી યોડેજા છેડે એક દીવાનખાનું બાંધે રાખ્યું. બાંધે રાખે ત્રીસા ૧૫ માસ ૧ તું હતું.

હાલ મારી પત્નિ બહોરી સહ ને મને દેક મીરદેખ તરીકે જુલેશર કન્યા-સગામાં સખલ કરવામાં આવી. કોઢમાં ધારા માપનું ધર અને જુલેશર દૂર હતું છતાં મારા આપ પૈસાવાળા હતા જેથી ગણી ધોડાની સમજણથી મને દુર જાણતું નહિ.

સાદેખ બહારમામ જ્યાં કહેવા પશુ મેં લખીજા આજીજ સાથે મુગાઈજાં રહેવા જાણ્યું. મારી વાત સાહેબે પછી જુલેશર સાથે રિવઝરી, હાલ મારો. પમાર ૪૦ નો હતો તો તેજાને ૫૦ રૂપેશ મળતા ધર જાડે રાખ્યું તે પશુ મારી જાને ખતર નથી ને મદુભાઈ પશુ જાણીતા નથી. ધરતી સરે સામથી હું કુરસદ વેળાએ લઈ આવતી. અમારા નવા ધર (દીવાનખાના)માં મૂકી જાવતી ને હોમને સુવમાં મારી પહોંચતી કરતી.

હવે મને સામરે વગાવજા મારી જાએ જાણ્યું. હાલ તેજા ક્યાં છે. તેનો પડેલાં પનો લગાડેલો. હું મદુભાઈએ સપડ મારી ત્યારથીજ સરમાળ હતી. છતાં પશુ કહેવાઈ મરું આ ! જિજી તો અહીં છે ?

મારી મા સખતી. ક્યાં ? તેમજ મારાં સગીરાએ મને પાસે મોહાવી અને પૂછ્યું. જિજી ક્યાં ! હવે સાહેરે વગાવતી જોઈએ ! હવે તારો મદુભાઈનાર પોતાના હાથે મજાવતો જોઈએ. પશુ જાણાઈ ક્યાં-એ ? ક્યું ? આ ! મોહાવતલ રૂઝ મજાવતેથીપર તપાસ કરો.

મારી માએ સામાને દાઢ મારી " સમા — છડે. કામ માજી-માએ ક્યું ? જમ ને અપલ્ય એ કમુગા લખન કોણે જાહે વા મોહાવતલ કરાજ મારી નોકરી દેવ ત્યાંજા સરદાર વા ચિટ્ટી રોજના. "

આ ચીટ્ટી માંજાવાનુસાર અને કાઢના આજ વખતના અસરમાં નર્મદા મા પામે લખાવી હતી. કે તમને તમારા વડાપદ્મ જાહેર મોજારે છે, તેનો ચિટ્ટી જાણીને આખો કે હાંરતે હાંરતે જાને કહેવા લાગ્યો. — અને એક દીવાન ઉપ કયું. જેથી દસતું આવ્યું. માએ પૂછ્યું. સમા ! ચીટ્ટી આવી આખો ?

હાલ મારા હોંડ આજા પડેજા એક સવતરી " એ જાના " ખર્ચે કાઢી કરવાનવર જોઈએ જાણેલો કુતો. અમારા જાણના મનાઈ કેહી, જેમાં આવી હોન જાણે દોષે તેમાં જાંડન રીજા. માજી ! ચીટ્ટી મજાવત દાહો દાજબ દીલી પડેજા દોન જાણે (એ જાના !)

મારાં મા જદ ક્યા તેમ જોયાં પશુ દાહ. તેજાએ તો કુદમ કરી ને મેટા કમુ ! ને મદુભાઈને કહી ને આપવા રાખાને મજાદ.

હું મજાવતી હતી કે રાખાએ જોઈું હાંડેમ કુતું કયું છે, અને તે રાખા ને જાના પેશ કરવા આઈ, પશુ ખાદ દીવ ઉઘાર કયું. ને મને જાણ્યેલા " સખતી મુંજલ હતી મેં મદુભાઈને કહી એ જાના રાખાને અજાજા. અમે દુજોડા ફરતો કહેવા લાગ્યેલ.

મુંજાઈ ! તું તો સોમી ચીરતી મધી રોમીવા અને રાખા ૬૫ ? હોજાચી મરજી દોહજ તો તુથી સખી દોહજ.

અસાધર સાંજના છ વાગે તેજો આવ્યા. બપોરે રસ્તામાં અમારી મુલાકાત થઇ હતી ત્યારે મેં સરવે બીના કહી સંભળાવી હતી. ને મને મોહનવાને ખારી આ તથા ઘરડાં મા ખુસી છે. જે કારણથી તમને બોલાવ્યા છે.

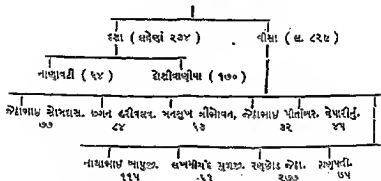
તેમના આવ્યા બાદ મારાં દાદાજીએ બંધી હાકીત પૂછવી ચર કરી.

અપૂર્ણ.

ઉમરેઠની ખડાયતા જ્ઞાતિ સંબંધી.

(લીં—જ્ઞાતિલો.)

ઉમરેઠની ખડાયતા જ્ઞાતિ.

કુલ ઘરેણાં ૧૦૬૩ છે.

દશામાં દોશીવાણીયા અને નાણાવટી બે ભાગવા છે તે સોડો અરસપરસ જન્મવા જન્મકાળનો વહેવાર રાખે છે પણ દશ્યા વહેવાર રાખતા નથી. આ રીતિ હજી જ્ઞાતિજનન થી જ પ્રચલિત છે. સાંભળવા પ્રમાણે આ લોકો સૌ સવાસો વાળી જુદા થયેલા છે. દોશીવાણીયામાં બે તડ દતાં. ૧૪ વર્ષના લાંબા વિરોધ પછી તેજો દાહમાંજ થોડી મુલતયા એકત્ર થયાં છે, બપોરે દિન ઉઠે વીસાઓમાં તડ ખાડવાની બધી વધતીજ નામ છે.

જ્ઞાતિની મીલકતઃ—નાણાવટીનો વાડી. દોશીવાણીયાની વાડી. ગણપતિ અને જોડા બાગેશની વીસાઓની વાડીઓ, આ દરેક વાડીનો વહીવટ તે તે જ્ઞાતિના અમેસરો કરે છે.

સમાજઃ—દાહમાંજ ઉપરિચિત થયેલી 'શ્રી ઉમરેઠ દોશીવાણીયા દિવસર્વક સમાજ' મિત્રામ બીજી એક પણ મંડલ નથી. કે જે કેવળબીને મદદ આપે અથવા જ્ઞાતિને બીજી રીતે ઉપયોગી થઈ શકે. મદદાનના અન્યત્ર ઉપાધીવાળાઓ લાક ઉપર છે, અને તેની

કાંઈ ઉચ્ચ સરેશ્વર સ્થાપત્ય, ગરીબ વિદ્યાર્થીઓનું શોખનું ઘર અને તે મંડળદાસ અપોગ્ય રિવાજને અટકાવે છે તે સું આજ પુણ્યનું કાર્ય છે, જિવાસ વખતમાં ડખાવવા તેઓ ક્યારે કરીને શુરે છે ?

ઉપરોક્ત ફંડમાંથી ફક્ત દોઢાવાળિયાઓના હોમને “સી” રોકેસરથીયે આપવામાં આવે છે. હાલમાં થોડા વખતથી “ખડકના સુલ્ક મંડળ”ની સ્થાપના થઈ છે તેને હાથે ચારી કામ થવાની આજ્ઞા બધાને છે.

ગ્રેજ્યુએટો:—આંખીના વેણ ઉપર મહત્તમ તેટલાજ છે. રા. રા. ગોકુલદાસ કલ્યાનદાસ, પારેખ. ખીંચે. એલ, એલ. ખી. હરજોવિન્દાસ દારકાંદાસ કાંચલાળા. મગનલાલ હરજોવિન્દાસ એમ. એ. મોદનલાલ હરજોવિન્દાસ આઈ. ઓ. એસ. રા. રા. ભોગીલાલ નારસિંહદાસ ટાંક. બી.એ. એલ. એલ. ખી. રા. રા. જમનલાલ કરાનદાસ ટાંક. ખી. એલ. સી. રા. રા. ચમનલાલ લક્ષ્મીદાસ ટાંક. એમ. એ. જી. મણીલાલ મુળજીભાઈ ખી.એ. વિશેર.

વકીલો:—હા. જમનલાલ જોડાભાઈ તલ્લી કોટલાલ નાનાલાલ પટેલ. ગીરધરલાલ લક્ષ્મીદાસ. પટેલ નારસિંહદાસ લક્ષ્મીદાસ. પટેલ કેશવલાલ રજુદાસ.

કોલેજીયનો—ચણોડાલાલ મયુરાદાસ તલ્લી. કાન્તીલાલ ગોકુલદાસ પરી. રમણલાલ નવનીલલાલ પરી. મુનીલાલ રમીકલાલ પરી. હરિલાલ ભાગ્યજી પરી. શેરખનદાસ ચંદેરલાલ બાગળ. મુનીલાલ ગોકુલદાસ પટેલ. બાપુજી લક્ષ્મીદાસ ટાંક. ચીમનલાલ મગનલાલ પરી. ચીમનલાલ હરજોવનદાસ પરી.

(નીચલા વર્ગના વિદ્યાર્થીઓનું લિસ્ટ પાછળના અંકમાં આપેલું છે.)

લેખપારી લાકડા—જોડાલાલ મોક્ષદાસ પારેખ. (મો.)

મંગલદાસ લલ્લુભાઈ પારેખ. હાલ (મો.)

જમનલાલ ભોગીલાલ શેરખનદાસ રજુદાસદાસ મંગલદાસ જુરાભાઈ લલ્લુભાઈ કરાનદાસ (ખીરવાર) વિશેર.

(એલ.ઓ) અનુભવ ગોજોવનદાસ પટેલ. એકોબદીક પેટ્રોલિયમ ફા. ના એન્ટ.

(ફેક્ટરીના માલિકો) જોડાલાલ ગોકુલદાસ. મોક્ષદાસ શેરખનદાસ. ગીરધરલાલ લલ્લુભાઈ. મંગલદાસ લલ્લુભાઈ. પરસોતમ નારસિંહદાસ. શેરખનદાસ મયુરદાસ.

(કાપડીઆ) જમનલાલ હરેરદાસ. ચમનલાલ જનજીભાઈ. મગનલાલ ગીરધર. અનુભવ મોળી. મગનલાલ અનુભવ. નારસિંહદાસ ચીમનલાલ કોટલાલ. જોડાલાલ લક્ષ્મીદાસ ખીંચે.

(કણીઆ) મુનીલાલ કલ્પદાસ. ચીમનલાલ કેશવલાલ. પીનાબીર શીવ. લાલ. ચાન્દસર મણિજી. હરેર મોરપત્ર વિશેર.

(માંબો) હરિલાલ નાથજી. જોડાલાલ વરમલાલ. જુલાભાઈ કેવરજી. આકાશજી રોહા વિશેર.

નોંધરીયાત વર્ગ—જમનલાલ જોડાભાઈ અને મુળજી ચણુરાસ (અધિકારી)

કન્યાની ઉંમર પંચી રકુલે મહત્વામાં આવે છે તે મળુ કે ચાર ચોપડીઓ બધીને ઉઘાડી મુકે છે અને તેને મુઠ્ઠામાં પાવરમાં કરવામાં આવે છે તે મળુ સ્તુત છે તેનાજ દાખલો લઈને બીજાઓ મોકલેનો તે આવકાર દાખલ થઈ પડે. છેલ્લાઓને બહાવવામાં ધણે બારે ખર્ચ કરવો પડે છે તેવો ખર્ચ કન્યા કેળવણીમાં થતો નથી. તેમણે તેમને પછાત સમયનાં શું કારણ હશે?

મુચનોઓ-

- (૧) નાણાવટીનાં તકમાં લગભગ ૪૦-૫૦ વર્ષથી વિવાદ કરેલો ફાક કરે છે તે હાંસીને પાત્ર છે તે રીવાજ અટકાવવો જોઈએ.
- (૨) હાથમાં તેમાં છપાના કારણથી બામલા થયેલા જેવા છે તે એકત્ર થવાની જરૂર છે કારણકે નજેવા ૪૦ ધરની વસ્તીમાં સંપત્તિ નરકે તે હીક નહીં.
- (૩) વીસા ખડાવતામાં એકંદરે ૬ નવ તક છે તેમાં કેટલાકમાં અરધપરસ કન્યાઓ અપાવેલાં છે અને ઘણું સ્તુત છે પણ તેમાં લગ્નની સંખ્યા વધવી જોઈએ અને તે મળત થવાં જોઈએ તે કરતાં પણ આ ગેંભા મુળ એક માત્ર રૂપેજ હતો તે રૂપે તે ચાપ તેા શોભારપદ છે.
- (૪) સીમંત વખતે કંઈ પણ સારોકંત વીધી કરવાનો નિયમ નથી પણ જૈરક-સાજાતું સારે ખર્ચાજ કાર્યબવદાર આવે છે તેમાં એક કંઈગે રીવાજ એવો છે કે કન્યાના બાપને ધેરથી પોસમાં શ્રીજળ આપી ન્દાના બાળક જોડે તે પોસ ઝભાવે છે અને સ્વારી આખા ગામમાં ફરે છે તે નિંદાને પાત્ર છે આ રીવાજ કેળવાયેલા બંધુઓ એ એકત્ર થઈ અટકાવવો જોઈએ.
- (૫) સીમંતની નાત ના કરે અને તેના બહામાં ખડાવતા એણેથીએણ નેવી એક સરિષા સ્થાપીને ન્યાતમાં થતા ખર્ચનો એથો વા આડગો ભાગ આપવામાં આવે તો તેમાંથી માતિહીતનાં ધણું કાર્ય સાધી શકાય. છેલ્લાઓને કેળવણી વધારવા સોલર લીપ, ખાણાઓને ભરત શુષ્કણો કલામ, વિધવાઓને ઉત્તેજન અને વાંચન મુકો આદી બોલી શકાય, આ રીતે ઉત્તેજન આપવામાં આવેલા વાર્ષિક ૨૨૦૦૦ ની આગક થાય.
- (૬) સ્ત્રીઓનો મુખ્ય વહેવાર દાગ વીણવાનો છે અને તે કહેલામાં જાતે લેવાય છે વખતે ધણું અનિષ્ટ પરિણામ મોગવર્ણ પડે છે.
- (૭) જુવાન મરી જાય તે વખતે ન્યાત કરવી નહીં.
- (૮) ન્યાતમાં જમવા જતી વખતે સુતરાઉ કપડાંનો ઉપયોગ થાય છે તે રીવાજ બંધ થવો જોઈએ.
- (૯) એકત્ર ન્યાતમાં રૂ. ૨૦૦ સુધીનાં પતરાણાં પડીજાણે ખર્ચ થાય છે તેની પેલસ ઉમરેડ માંજ હોવાથી તેના ઉપયોગ ખુલ્લા દીવે કરવામાં આવે છે બેસવા માટે પણ ૩-૪ નો ઉપયોગ થાય છે. તેના બહારે શકંત એકત્ર આસન લેવામાં આવે અથવા બેસવાને પાડીઓ હોય તો મોટા બચાવ થાય.

x આ માતિ સંબધે વિશેષ હકીકત મુજબ નાથજી કોઠારી ફૂત કેટલપમકંતીર્થ અને ખડા-
યના માતિ" એ પુસ્તકના ૪૬-૫૨-૧૦૪-૧૪૪નાં પાના ઉપરથી વધુ માહિતિ મળી શકે-

વકીલ ત્રીકમલાલ ચલુછોડલાલ દેસાઈનો પત્ર.

મે. “અણપતામિત”ના તૃતી સાહેબ—

આપે અણબા જાતિ પત્રના હેતુ અર્થમાં સમગ્રચરણો મારે ત્યાં લખ પ્રસંગ મરો તે બાબત છતાંમો કરી સુચના કરી હતી કે જાતિવિત્ત સાથે કંઈ લખ નિમિત્તે થાય તો ઠીક; આપની આ સુચના જોઈતા ખુબા દિલથી આપે કરી છે તેટલાજ આનંદથી હું તે સ્વીકારું છું તે પ્રત્યુત્તરમાં આપણી જાતિકિતાએ નીચે પ્રમાણે મારો નમ્ર ઘવો (કુલ નદી તો કુલની પાંખડી) તરીકે રજુ કરું છું:—

(અ) અમદાવાદ, મહેમદાવાદ, ખેડા-માતરના એકાદામાં—

(૧) મહેમદાવાદની ઉમેલ (રિજાળને ૩, ૨૫).

(૨) મહેમદાવાદની કન્વાચાળામાં બહુલી ખામના જાતિની છોડરીઓ જેઓ નિયમિત દાખરી તા. ૧-૧-૧૬ થી આપે તેમને દર મહીને સોઢરથીપ આપવા સાર ૨. ૨૫). નિરાળના મહેતાલ (દિઃ મહેસેચ)ને દરમહિને શું આપવું તે નથી કર્યો.

(૩) મહેમદાવાદના છોડચ જે ઉમેલ રજુઆતો બજે છે તેમને દરમહિને માસિક થી સોઢરથીપ તરીકે આપવા સ. જાણલાલભાઈ, બાપુભાઈ, અચરજશીવ, માણેકલાલ વગેરે મહેમદાવાદના અદસ્તોએ (મિ ૪૬ની મોડવજુ કરી છે. તેમાં બાપુ વર્ષ સાર ૧.૫૦)

(૪) ખેડા-માતરની કન્વાચાળામાં આપણી જાતિની કન્વાઓ નિયમિત દાખરી આપે તેમને જોજનાયે માસિક નથી રાખેલી સોઢરથીપ આપવા ૨. ૨૫).

(૫) ખેડા-માતરના છોડરીઓ ઉમેલ નિરાળમાં બજે તેમને માસિક રૂબ થી સોઢર થીપ તરીકે આપવા વકીલ દરિલાલ, સુનીલાલ, મળીલાલ વગેરે ખેડાના અદસ્તોએ (૧૬ ઇસુ) કરવા તબ્બીબ કરી છે. તેમાં બાપુ વર્ષના ૨. ૫૦.

(૬) અમદાવાદની આપણી જાતિની છોડરીઓ જે કન્વાચાળામાં અબ્બાસ કરી દેવા તે જેમને મારાં બાપુથી બજરજાલ તથા સ. બણીલાલ ચલુછોડચલાં ૪૮માંથી મીલ સોઢરથીપ ન મળતી દેવા તેમાં કન્વાને નિયમિત દાખરી સાર આપુ વર્ષમાં માસિક સોઢરથીપ આપવા ૧. ૨૫).

(૭) અમદાવાદની જાતિના ઉમેલ નિરાળમાં બહુતા વિવાદો જેમને ન્યાતના સમાન ૪૬માંથી માસિક થી સોઢરથીપ તરીકે ન મળતી દેવા પણ લાલક હેરા તેમને તેની સોઢરથીપ આપવા ૨. ૧૦૦).

(બ) સામાન્ય ન્યાલ સમસ્તને—

(૧) અણપતામિત પત્રને—આજના પત્રના દરેક આદાના કુટુંબમાં એટલે કે મેરો માને આપણી ન્યાતના દરેક અદસ્ત દે કુટુંબનાં બેસ “લકમીલી” સારાં બણી થકે તે મારે એવા મીલની ચોપડીઓ પ્રતિષ્ઠ કરાવી આ પત્રના આદામાં વહેંચા-વાળા અર્થે વગેરે સાર ૨. ૨૫).

(૨) અણપતા કેળવણી મંડળને—આપણી જાતિનું નહું કેળવણી મંડળ (Edu-

cation society) સ્થાપવાનું નહીં થયું છે ને તેને અંગે અમદાવાદમાં વિદ્યાર્થી સારૂ જોડીંગ સંસ્થામાં તેમાં વિદ્યાર્થીઓ સારૂ લાઇબ્રેરીની શરૂઆત કરવા રૂ. ૧૦૦ નો પ્રસ્તુતિ વિગેરે.

(૩) સુવ્યર્ધ ખડાયતા સમાજને—(૧) ગમે ત્યાં વસતા ખડાયતા અહરથો વિદ્યાર્થી તથા સ્ત્રીઓ પાસે ગાંતિ ઉત્તરિને લખતા વિષયો વા. નિર્ણયો લખાવવા, તથા ઉત્તમ તેમજ લાયક લાગે તેમને આંદ તથા ધન્યમો આપવા રૂ. ૨૫). આ ધના મેના વિષયો “ખડાયતા મિત્ર” પત્ર દ્વારા જણાવવામાં આવશે ને ધનામે ઉમરેકની મરિદ વખતે વહેંચવામાં આવશે.

(૪) નિરાશ્રીત વિધવાઓને સારૂ—અમદાવાદ, મહેમદાવાદ, જોડા-આતરમાં નિરાશ્રીત કે લાચાર વિધવા હોય તો તેને તે ગામના અહરથોની સુચના પરથી આંદ વર્ષમાં ખાનગી મદદ આપવા રૂ. ૫૦).

સાહેબ, મારે ત્યાં મારા પુત્રો લગ્ન ઉત્સવ થયો તેની ખુશાલીમાં ઉપર પ્રમાણે રૂ. ૫૦૦) જુદા જુદા ખાતાઓમાં વહેંચી આપવા રજુ કરું છું—આની વ્યવસ્થાનું કામ મુખ્યની સમાજને સોંપું છું ને આગા રાખું છું કે તેજ મંડળ આનો અમલ કરી આભારી કરશે—

લી. સેવક

વીકમલાલ રણજીભલાલ દેસાઈ.

ચર્ચાપત્ર.

શ્રી.

રા. રા. મે. તંત્રી સાહેબ,

નિચેની હકીકત આવતા અંકમાં પ્રસિદ્ધ કરી આભારી કરશે:—

વિ. વિ. શ્રી સાવલી ખડાયતા મંડળની વિભાગીક મીટિંગ ધનામ મેળાવણ સારૂ સંવત ૧૯૦૨ ના વર્ષદાખ સુદિ ૧૨ ને વાડ રવિ, તા. ૧૪-૫-૧૯ ના રોજ શ્રી અસોનીયન લાઇબ્રેરીમાં બેઠારના ચાર વાગે રા. રા. નામન સુના સાહેબ શ્રી રંગનાથભાઈના પ્રમુખપણા નિમે મરાઈ હતી. ખાદ મંત્રી દિગ્ગજાલ એચ. તલાલીએ મિટિંગ બરવાનો હેતુ તથા તેની સ્થાપના ક્યારે થઈ તે જણાવું હતું ને પ્રમુખ નવચાની દરખાસ્ત સુધી હતી. રા. રા. જોશલાલ એચ. મહેતાએ મંત્રીની દરખાસ્તને અનુમોદન આપ્યા બાદ માર્કેમની શરૂઆતમાં ગાંતિની બાળાઓ તથા વિદ્યાર્થીઓ તરફથી મુંદર ઓતો તથા સંવલો બનતવામાં આપ્યા હતા ત્યારબાદ શ્રીયુત્ પંડિત રામ પ્રજાભાઈજીનું થયું સારૂ અને અસરકારક વિદ્યાની ઉત્તરિ તથા એક વધારવા મરિતું દશાન્તવાર બાજુ થયું હતું તે પછી રા. રા. પ્રમુખ સાહેબનું સારૂ અને અસરકારક હુંકુ બાજુ થયા બાદ ગાંતિના લગભગ દરેક વિદ્યાર્થીઓને ચોપડીઓ તથા કન્યાઓને મુંદર છોટા કામ ધનામ તરિકે રા. રા. પ્રમુખ સાહેબના હસ્તે વહેંચવાની ક્રિયા કરવામાં આવી હતી. દિગ્ગજાલ એચ. મહેતાએ છેવટે પધારેલા મુદરથોએ મ. પ્રમુખ સાહેબ, વકીલદાર સાહેબ, પંડિતજી મહારાજ, દેસાઈ સાહેબ તથા કામરે હેબ તથા દસ દેસાવાળ ગાંતિના મુદરથોનો તથા અન્ય ગાંતિનુંથોનો ઉપકાર માન્યો તો. ત્યારબાદ મંત્રીના હસ્તે કુલદાર વિગેરે કોથ થઈ મિટિંગની સમાપ્તિ કરવામાં આવી હતી.

લી. સાવલીવાળો.

નવીન સમાચાર તથા પ્રાસંગિક નોંધ.

પરીક્ષાનાં પરિણામ—પ્રાસિકની તારીખની લગભગ મોટાં બહાર ૫૬૦થી આવતા અંકમાં જેવામાં આવશે.

લગ્ન પ્રસંગે ૩. ૫૦૦ ની તાદર બક્ષીસ—નવા અંકમાં અમારી નવ મુનબતે ખાનમાં લઈ ગળેથી બોકમલાસ દેહાધિને નેમના મિ. મુન્દરલાલના લગ્નની ખુશાલીમાં શાંતિ દિતનાં જુદાં જુદાં કામો તથા ૧૩૧માં ૩. ૫૦૦ જેટલી સારી રકમ બક્ષીસ આપી શકાતી જોતોમાં એક ઉત્તમ લખણે બેમલારે છે, અર્થ જોઈએ તો લગ્ન જેવા ઉત્તમ કિસ્સેને ઉત્તમ વચનમાં ખરી રસો તેજ છે. જેવા પ્રસંગે આપણે રીતે આપણું મન ખીળ પ્રસંગે કરતાં વધારે ઉદાર હોય છે તે તે રીતિનો લાભ લઈ નેને જો શાંતિ દિતનાં ને ખીળ સાર્વજનિક કામો તરફ વાગવામાં આવે તો હાથ ને લગ્નની દીઠામાં ફેરફાર કરવાની ખામ અગત્ય છે તે જોતા ઉપર આપણે આમજ વચનમાં મુખ્ય આધાર લટકી રહેલા છે તે કેટલોક અંશે સમજૂત થાય. હિન્દુસ્થાનમાં આપણી તેમજ અન્ય કામોમાં હાથ તો લગ્નનાં ફાળીઆનું યાવ છે જે નિશ્ચય છે અને તેને હાન કરવાના રસ્તા જો કે 'સારા છે પણ જેના કરતાં અન્ય રસ્તા વધારે સારા ને ઉપયોગી હોય તો હિન્દુસ્થાન જેવા મારીન દેશને તે તે રસ્તા મફત કરવાની ખામ જરૂર છે. કેટલું પણ રસો ખીળ હાન કરતાં વિચારાન અપાય તો તે સૌથી ઉત્તમ છે જે આજનાં મે મન છેજ નહીં ને ગળેથી બોકમલાસમાં હાથે લગ્નની ખુશાલીમાં વિચારાના જુદા જુદા ખાતાઓમાં પોતાથી જનતા મદદ આપી શકેલા સારો લખણે બેમલારે છે જેને માટે અમે તેમને અભિનંદન આપીએ છીએ, ને આવા શખોએ છીએ કે તેમણે બેમલારે લખણનું ખીળજો અનુકરણ કરી શકાતીવિતના કાર્કમાં પોતાના તરફથી ખનનો શોધો આપી શકાતો અમારી કરશે.

લગ્નસેરા.

સંવત ૧૯૦૨ વૈશાખ માસમાં નોંટફ સભ્યમાં તથા મામલતારીમાં ચાલ તથા કોનમના દસામદાનમાં લગ્નસેરા થયેલા તેની લીધ નીચે પ્રમાણે દર્શાવીએ છીએ.

વધવાક મુદ ૮ ને ચાર મુદે.

સામપરદીના વચવણમાં મનવલસા પુત્ર જનવલસા જીમર વરસ ૨૦ લગ્ન નવાપુરા મુકામે હરીશ્વર પીઠવલસાનાં પુત્રો કમલ સાથે થઈ હતી હન્યાની જીમર વરસ ૯ ની હતી. વધવાક મુદ ૧૨ ને ચાર રતી.

નવાપરદાના સા. પીઠવલસા દવાજાના પુત્ર હેરાલાલ જીમર વરસ ૨૧ લગ્ન મતીવા મુકામે મેતીલાલ લખણાના પુત્રે મોંદરલાલ સાથે થઈ છે. જી. વ. ૧૧ ની હતી.

રજુપોરના રજુમેડા ખુશાલના પુત્ર પીરજીમર જીમર વરસ ૧૬ લગ્ન અરીવા મુકામે મેતીલાલ લખણાનાં પુત્રી લાલજી સાથે થઈ છે. જી. વ. ૯ ની હતી.

વધવાક વી ૪ ને ચાર રતી.

અચીધાના સા. લલુભાઇ દુવારકાસના પુત્ર પીતામ્બર ઉમર વરસ ૧૬ લગ રજાપોર મુકામે શીકમલાલ રજાકાસનાં પુત્રી સાથે થયાં હતો ઉ. વ. ૭ ની, હતી.

પદ્મચાક વડી ૧૦ ને શુક્રવારે એકજ ગોતમાં લગ થયું બન્ને પક્ષકારોનું ગોત મહિનાના છે. શાદુ આપી લગ કરવામાં આવ્યું છે. તે નીચે પ્રમાણે છે.

વજાકપોરના સચદસ સા. પીતામ્બરસ બેહેવરકાસના પુત્ર ગોરધન ઉમર વરસ ૦ ના બીજી વારનાં લગ લુતીયા મુકામે સા. વીંકલકાસ મોતીલાલના પુત્રી સંચળ સાથે થયાં હતાં કન્યાની ઉમર વરસ ૧૦ ની હતી. એકજ ગોતમાં લગ થયું છે.

ગયા અંકમાંના નીચે કહેલી આગળી પ્રમાણે અમને ફક્ત રાજ કલાનમાના એકલા વાળામાં થયેલાં લગનની ટીપ મળી છે તેથી બીજી કેટલીક ટીપો આવતા સુધી લગનની ઉમરની ગણતરી અમારે જે કેટલીક નોંધ કરવાની છે તે હાલ મુલતવી રાખીએ છીએ પણ આ ટીપમાં જે એક લગન અમારે ખાસ ધ્યાન ખેંચે છે તે એકજ ગોતમાં થયેલું લગન છે: આવું મુખ્ય કારણ કન્યાની આપ લે કરવાનું સર્વજન સંકુચીત થઇ મચેલું છે ને તે પ્રાપ્તમાં રાજેશી ભગવાનસાહેબ આ વખતે મોક્ષતેજ હોય તરફ અમારા યાતિમધુનિર્ભર આસ ધ્યાન ખેંચીએ છીએ ને તેમાં ખતાવેલા રસ્તામાંના જેટલા યત્ન હોય તેટલા મઠક કરવા અમે મનજીત બલામજુ કરીએ. મહેરમાન પ્રમુખસાહેબ મુનીલાલભાઈએ જણાવ્યું છે તેમ " યાતિની દરજ દરજ યાતિમધુને હોય જેનાથી વધારે લાયક બનાવવાની છે પણ નહીં કે અમે તેવા નાણાપત્રને પરજીરી તેનાજ જેની કે બહે તેથી પણ વધારે નાણાપત્ર પ્રજા ઉત્પન્ન કરવાની " ને તે હેતુ બર લાવવા માટે લગનું, સેન જેટલું બને તેટલું એકીજ કરવાની ખાસ ને પહેલી તરફ છે.

ખડાયતા મંડળ-સાવલી

શ્રી સાવલી ખડાયતામંડળની અંદર શ. રા. રોડ દીપતલાલ મુરસોતમદાસે ઉચિત અજુતા એક વિદ્યાર્થીને એક વરસની ફી ત્યાં ચોપડીયા આપવાનું કણુલ કર્યું છે. આ મંડળના એકમુકેસલ ફંડમાં નિચેના શ્રદ્ધાઓ પોતાને ત્યાં લગની ખુશાલીમાં નિચેની રકમ ભરી મંડળને આભારી કર્યું છે.

રા. રા. રોડ ચંદરલાલ મુનીલાલ મહેતા બાદરાવાળા	રૂ. ૭-૦-૦
રા. રા. રોડ મરખકાસ વલમદાસ સળસોલીવાળા	રૂ. ૫-૦-૦
રા. રા. ડોશી કેશવલાલ મોગીલાલ ત્રાપ્પી	રૂ. ૨-૦-૦
રા. રા. શાહ જિગ્જીવલાલ સાંકરચંદ પાદરાવાળા	રૂ. ૫-૦-૦

૧૬-૦-૦

ઉપર પ્રમાણે આ મંડળને દરેક મહત્ત્વ મદદ કરી આભારી કરશે. જેની આરા છે.

જે કે અમને મોક્ષ અખર કે ટીપ મોક્ષવામાં આવી નથી પણ અમારા સાંભળવામાં આવ્યું છે કે દયાં ખડાયતા કેળવણી મંડળ નડીઓદમાં આ વખતે લગ વિચેરની ખુશાલી નિમિત્તે સાવલી ખડાયતા મંડળની આરક લગ્ની સારી એટલે આસરે રૂ. ૧૦૦) ની રકમ એકિજ બહીસની થઇ છે જે ખરેખર તે ફંડના કાર્યવાહકોને તેમજ પક્ષીસ આપનારાઓને ધન્યવાદ આપવા જેવી જીના છે નરિઆદ દલા ખડાયતાનું મંડળ આ કાર્ય કેટલાક વર્ષોથી કરે છે છતાં આ વર્ષે તેને પોતાનું અર્થ લપાડી લેલું સુસ્થ થઇ પડે તેનું

હનું તે વાત યાનિયમોની પાનપર અવતાં તેમણે રાજ્યસુધીથી સારી રકમ આપવાની સરખાત કરી હતી. આવા સંજોગે ઉભા થાય ત્યારે જ રાજ્ય કાર્યવાહકો સત્યાગ્રહ રીતે ચેતાના હાથ ધરેલું કાર્ય ચાર હવારી હકે તેના માટે નડીઆદમાં જેમ કેટલાકે કહ્યું છે તેમ સરખાતમાં ધણી મુશ્કેલીઓ વેળી ચેતાના સ્વાર્થને ભોમ આપી નિસ્વાર્થપણે ગ્રામ કરવાની જરૂર છે. નડીઆદનો કામલો આ જામતમાં નડવ કરવા જેવો (અનુકરણીય) છે.

ખડાપના કેળવણી મંડળ તથા ડેપુટેશન.

અમે તમા અંકમાં જણાવ્યું છે તેમ આ મંડળને રચના કરવાનો કાર્ય પ્રીસીપીનરી જનરલ મીડીંગ વખતે કરવામાં આવ્યો હતો અને આ અંક બહાર પડતા પહેલાં તે પ્રમાણે રચના કરવામાં આવશે એમ અમે જાણ દર્શાવી હતી છતાં કોઈ એવ હોવાથી તેમજ, કાર્યવાહકોમાંના ધણી જાણનામ હોવાથી અનિવાર્યપણે તે કાર્ય અમલમાં મુકી શકાયું નથી. છતાં કાર્યવાહકો ખનતી તરફથી અમલમાં મુકી એવી અમને ખબર છે.

વિશેષ કેળવણીમંડળ તેમજ મધ્યમ શૈક્ષણિક કાંડ માટે ડેપુટેશનના આકારમાં જુદે જુદે મામ જવાની કેટલાક કાર્યવાહકોએ જાણ દર્શાવી હતી તે પ્રથમ ઉપરેલથી સરખાત કરી એમ નહીં કરવામાં આવ્યું હતું. પણ કેટલાંક કારણોને લીધે જાણ દર્શાવનારા વધા તે ડેપુટેશનમાં મામ લઈ શક્યા નહોતા, એ ખરેખર શીઝીય છે. આપણા જેવી પગલ કામમાં જ્યારે આવા સારા વિચાર ઉભાં છે ખરેખર સુખામની તીસાની. છે ને અમે તેનું ધણું સાદું પ્રીક્ષામ આપશે એમ ખાતીપૂર્વક માન્યું હતું. છતાં સરખાતમાં આવા કામ કાર્યને પૂરતો રોક આપવામાં ન આવે ત્યારે હાથમાં આવેલી તક લઈને એકાદે સુખામના જેવું થાય છે. તેમજ ને કાંઈ થોડું જાણું તે ધણું હંમેશાં છે. ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે રાજ્યથી જોડાણ, રાજ્યથી નાવાચાલમાં જે ધણી કલ્યાણી ને કનેક્ટી થઈ છે તે સુદૃઢ જેવા લાગે છે તેથી ચેતાના ખાનગી કામને લોક આપી રજામાં હતા તે તમા તમારે નજ દત્તી થઈ એ તથા જાણ ના. ૨૨-૫-૧૬ ને રાજ્ય ઉપર મુકામે તમા હતા. તેમને યાતિ તરફથી પહેલાં સારા આચાર આપવામાં આવ્યો હતો અને કેટલાક કારણોને લીધે તેમણે કાંઈ ઉત્તેજ આપ્યું નહોતું, છતાં થોડાક વખતની વાતચીત પછી તેમણે ઉપજાઈ ગઈઓની ખાતી કરી આપી હતી કે ઉપરેલાઓએ આમંત્રણ આપ્યું હતું તે પ્રમાણે આજી આજી પરિવર ઉપર મુકામે જરૂર અગ્રી એટલું જ નહીં પણ તે ખૂબી ફેરફાર રીતે ચાર પાસે. યાતિ-પ્રિયો, આ પણ ધણીજ આચારવાક ખરે છે ને તેને તમે હતા ખાનગી વધારી સેટા એવી ખાતી ખાતી છે છતાં તેની સાથે તેને પ્રતે-કર્મદ જનારવાને માટે રોક જાણ ઉપર હટાવી રહેલી જાણવારી પણ તેથી ઉચ છે એ વાતનું વિચારણુ વડીમર થતું એકાદ નહીં. નહીં તો મહા મુશીબતે ને અધામ ગ્રમથી મેજલેલી દરજાકાં પરિવર ગાફક આજે પણ પસાંસ વખત આવશે. તે પછી આજે કેટલાક પડા ચેતાને છે માટે તેની કામગીરી અને આપને અને કોચીત પાસેથી કોચી ઉપથી પરિવર ભરવાને માટે મુશ્કેલીઓ લગભગ ચાર વર્ષથી આમંત્રણ આપ્યું હતું પણ કેટલાક કારણોને લીધે તે વાત તેમજ અમલમાં મુકી શકાઈ નહોતા. છેવટે અમને ખબર

મળી છે તે પ્રમાણે નિઃસ્વાર્થ અને નિરંબિમાનપણે કામ કરનાર મી. મનલાલ શેઠના અધ્યક્ષ પ્રવચનને લીધે છેવટે તેઓ પરિવ્રજ બોલાવવાને બાધ્યજાળી થયા પણ અંદર અંદર એકમતી નહીં હોવાને લીધે જો કે કોન્ફરન્સે ઘણા સારા કાર્ય પસાર કર્યા છતાં કોન્ફરન્સના અધ્યક્ષને ખીજા આગળ પડતા માણસોને લઈને તે દરાવતો કોન્ફરન્સના દીવસોમાં જ ભંગ કરવામાં આવ્યો એ બરેબર કોન્ફરન્સના કાર્યને નીચી પાડનાર તે તેની ભવિષ્યની ફતેહમાં આડે આવતાં છે. અમને જણાવવાને ઘણો દર્પ થાય છે કે આપણી આગળ કોન્ફરન્સ ઉમરે મુકામે બંરવાની છે ને ઉમરે ક અનેક તકની જમિ તરીકે જાણીતું છે છતાં કોન્ફરન્સના કાર્ય પરત્વે ઉમરેલાસીએ બધા એકમત છે તેજ પ્રમાણે ખીજા પણ એકમત થઈ આ કાર્યને પુરેપુરું ફતેહમાં બનાવવા પોતા તરફનો પુરોતો ફાળો આપશે તેજ આ કાર્ય નિર્વિઘ્ને પાર પડશે. ત્રીકોટમકું પ્રભુ અમારી તે આશા ફળીભૂત કરે એટલું અમે અંતઃકશ્યપૂર્વક હૃદયીએ છીએ ને તેના પર પુરો શ્રદ્ધા સખી આગળ વધવા દેકને બક્ષામણુ કરીએ છીએ.

ઉપર પ્રમાણેની ડેપ્યુટીશનના મહત્ત્વને ખાતરી કરતાં કામને આગળ વધારવાના પ્રયત્નથી ઉમરેકની સમય અહાયતા ઝાતિની મિટિંગ તે દિવસે રાત્રે બોલાવવામાં આવી હતી ને કોન્ફરન્સ જરૂર બરવી એ બાબત પર સમજા એકમત થતાં રાજેપ્રી ગોક્ળસને પોતાની કીમતી સલાહનો લાભ આપવા તથા તેમાં ભાગ લેવા વિનંતીરૂપે એક પત્ર સમવામાં આવ્યો હતો જેના ઉપર જુદા જુદા તફાના આગેવાનોએ સમયમ ૭૫ થી ૮૦ સદીઓ તરતજ કરી હતી.

ત્યારબાદ ખીજે દિવસે સ્વવારમાં એક હવક મંડળની શુભ સ્થાપના કરવામાં આવી હતી જેમાં સખત ચવાતું બધાને અનુકૂલ થઈ જો તેથી તેમાં ત્રણ વર્ગ રાખવામાં આવ્યા હતા ને ઘણા ઝાતિજંધુઓએ તેજ વખતે તેમાં જોડાઈ સારો ઉત્સાહ બતાવ્યો હતો. આ પ્રમાણે ઘણા હકે વખતમાં પણ ડેપ્યુટીશને ઘણું સારું કામ અજાવ્યું હતું ને ઉમરેકની આખી અહાયતા કામમાં જાગૃતિ પેદા કરી હતી. અમે આશા રાખીએ છીએ કે ઉમરેલાના અમારા ઝાતિજંધુઓ તે જાગૃતી ચાલુ રાખી કોન્ફરન્સ બરવાના તે દિવસે જાગૃતી નહીં કરા સૌ સૌને તેના યોગ્ય કામની વહેંચણી કરી આપી કામ આગળ વધારતા રહેશે.

સ્કેલ ફાઇનલની પરિક્ષામાં નીચે જણાવેલા વધુ પાસ થયાં છે.

કાલાલાલ લાલુભાઈ.

કદવાલ.

મંગળદાસ બોરીલાલ

અંબાલાલ હોરાલાલ;

ગઈ સાલની લવાજમની યદોચ.

(૧૯૫૨)

મુનીલાલ તાચચંદ દલાલ	હંદાબાદ	માણેકલાલ કેવલદાસ	અમદાવાદ
મોદનલાલ હરજોવનદાસ કોટવાળા	સીરોન	બહાદુર અમનાંદામ	ગોરેમામ
મુનીલાલ રૂબલાલ	ખેડા	કોટલાલ નાનાલાલ	ઉમરેડ
જુમલદાસ ઠીંગોરાસ	ખાલપુર	મોતીલાલ મોદનલાલ	મુંબઈ
મુનીલાલ મચીદાસ	છત્રે	અંબાલાલ દલપતરામ	અમદાવાદ
વજવાસ દરજીવનદાસ	કલકત્તા	સાકળચંદ દલમુખરામ	કપડવાં
હરીલાલ જાદવજી	મુવાહીન	માણેકલાલ પીનાંબરદાસ	મુંબઈ
દોરોગસ હજીરદાસ	સુરત	બાઈ રૂદમણી મીમનલાલ કપુર-	
જુરાબાઈ હજીરદાસ	"	મદની વિવેક	અમદાવાદ
ગુલાબદાસ વિઠ્ઠલદાસ	"	હરજોવનદાસ દારકોદાસ કોટવાળા	વડોદરા
મોતીલાલ કાચીરામ	"	મુનીલાલ લદ્દીચંદ	(૧૫૬૧૧) મુંબઈ
મોખાલાલ અમનલાલ	હડદરવાસ		

ચાલુ સાલની લવાજમ.

(૧૯૫૨ સાલ)

પન્નશામદાસ ચેંકડીદામ	મદામ	સોમલાલ એચ. દલે	ધૃકડા
પી. સી. પારેખ	મીનભાન	મુનીલાલ દામોદરદામ	કાશીમ
મુનીલાલ કાચીદાસ	છત્રે	નારજીદાસ મોગીલાલ	બદીચ
એમ. એચ. કોટવાળા	સીરોન	પરસોત્તમદાસ નરસીદાસ	અમમુંબા
પુલલાલ નેહાલાલ	ખાલપુર	રમણીકલાલ નવનીતલાલ	મુંબઈ
મયુરોદાસ પીનાંબર	ચોક	અર્ચનનિક પુસ્તકાલય	વારેલીયા
રજુકોડલાલ મોગીલાલ	મુંબઈ	પરમોત્તમ મનમુખલાલ	પોલા
નરવરલાલ ઠોડાલાલ	અમદાવાદ	દીપચંદ પાનાચંદ	રજુલજી
દેવચંદ દલુચંદ	ખાખીપુરા	રજુલોડલાલ કપુરચંદ	ગ્રામવા
વજવાસ દરજીવન	કલકત્તા	મોદનલાલ મોગીલાલ	વરો
અવરદાસ જમજીવન	સહિલી	મણીચંદ મુંબઈ	અલીબુ
ખાલુખાઈ ટી. દેસાઈ	મુંબઈ	જનલલાલ મુંબઈખાઈ	અલીબુ
ત્રીકમલાલ આર. દેસાઈ	"	અમનલાલ પ્રાણજીવન	વજમાઈ
મીમનલાલ હરીલાલ	"	દિપતલાલ પરસોત્તમ	સાવળી
બાહુલાલ પી. દેસાઈ	"	ટી. એચ. જરીખ	રંજુન
મુનીલાલ લદ્દીચંદ (૧૫૬૧૧)	"	મયુરદાસ નરોત્તમદામ	સાવળી
માણેકલાલ પુરસોત્તમદાસ	"	અમલલાલ દેવચંદ રાઈ	અરસા
મોદનલાલ બગદેવદાસ	મહેસાણા	કોટલાલ નાનાલાલ	ઉમરેડ
અરજુભાઈ નારજીદાસ	સુરત	મોગીલાલ ઝાલાગદાસ	ગાવ
પ્રાણજીવન માણેકલાલ	"	દામોદરદાસ દારકોદામ	મકીયા
નમીનદાસ રસીકલાલ	"	પ્રાણજીવનદાસ મોદન	કોટલી
હરજોવનદાસ દારકોદાસ કોટવાળા	વડોદરા		
અનમુખરામ મુખામુખ	ચાલ		
મીનાંબરદાસ હરીરામ	મવારમ		

નોંધ:—રામજીના અંકમાં, અમનલાલ હરિ-
લાલને બદલે અમનલાલ હરજોવિંદ
ચાલે.

દવાઓ.

ચંદ્રોદ્ધરસ—કસ્તૂરી બરાસ વિગેરે અનુષ્ઠાન સહીત, ક્ષય, અશક્તિ, ઉષ્નરસ, વાયુ, કફ વિગેરે

રોગો મટાડી લાક્ષણિક ગૃહપાત્ન આપનાર સાત દીવસની દવાના રૂ. ૨-૧૦-૦

અશ્લક લસ્મ—આયુર્ય, બલ, શુદ્ધિને વધારી તન્દુરસ્તી આપનાર, તથા દમ, ખાંસી

વિગેરે મટાડનાર, ૧૦૦૦ પુટી ડૉ. તોલા ૧ ના રૂ. ૪૦-૦-૦ ૫૦૦ પુટી, રૂ.

૨૫-૦-૦ ૧૨૫ પુટી. રૂ. ૧૨-૦-૦

મુવર્જ વસંત માલતી—શુર્જ, જવર, જુની ખાંસી તથા દમ, મગજની નિર્બળતા,

વિગેરે મટાડી, અપ્પક શક્તિ આપનાર-તોલા ૧ ના રૂ. ૧૬-૦-૦

લોહ લસ્મ—પાંદુરોગ, ઉલ્લે રોગ, તથા હરસ-મટાડી શક્તિ આપનાર ૫૦૦ પુટી

તોલાના. રૂ. ૧૦-૦-૦ ૧૨૫ પુટી રૂ. ૫-૦-૦

ખંડેશ્વર રસ—દરેક જાતના પ્રમેહ તથા ધાતુ સંબંધી દરદે મટાડી શક્તિ આપનાર

દીવસ ૧૪ ની દવાના રૂ. ૨-૦-૦

અવત પ્રાખ્ય અવલેહ—આશ્લેષ, પેલે, ઝીંગા અને પુષ્પો, માટે સર્વોત્તમ, નિર્બળ,

અને ખંડે તત્ત આપનાર, બલ, શુદ્ધિ, અને વિવર્તન વધારનાર રત્ન ૯ ના રૂ.

૦-૧૦-૦ અને રત્ન ૧ ના રૂ. ૨-૪-૦

બાલમિત્ર—દરેક જાતના બાલરોગને મટાડી શક્તિ આપનાર તથા લોહીને વધારનાર ડૉ.

રૂ. ૧-૪-૦

ખરીદારિષ્ટ—આ સ્વાદીય આસવ પિપાયા સર્વે જાતના લોહી પીગાડેના રોગ મટી શક્તિ

આપે છે. ડૉ. શીશીના રૂ. ૧-૦-૦

દ્રાક્ષારિષ્ટ—સર્વ પ્રકારના જાતીના દરદ-ખાંસી, હાંસુ, કંઠરોગ, મટાડી, શાન્તિ આપનાર

ડૉ. શીશીના રૂ. ૦-૧૨-૦

હાંસ સસક—નાય, ખાટા ખાટાર, ચુક, વિગેરે મટાડી નજરામિ પ્રદિત કરે છે

શીશીના. રૂ. ૦-૧૨-૦

લવંગાદી ચૂર્ણ—ક્ષય, સંચક્રશ્લી, ખાંસી, હાંસુ, વિગેરે દરદે મટાડી શક્તિ આપે છે

શીશીના. રૂ. ૦-૧૦-૦

આ સીતલ પીટ પળી જાતના આસવો, બરસો, તેસો, ખૂટ, ચૂર્ણ, વિગેરે મગસો

વધુ માટે સુચીપત્ર મંગાવો.

આન્ય—
વૈદ્ય હીરાલાલ ખાતીલાલ

ખાતીલાલ હુણ્ણલ એન્ડ સન્સ.

સાંચ પીપલી-દવાલ યોજ.

લક્ષ્મીચંદ્ર ચક્ર

મડીઆલ

લક્ષ્ય.

ખેતીમાંટે પાણીનું સસ્તું સાધન.

જિં । તેમજ નાણક કુવામાંથી પાણી કાઢવાના દરેક જાતના પંપ અને નોળીઆ રેટ.

હાથવતી ચાવતા, બળદથી ચાવતા, તેમજ ઓછું ચેન્દ્રનથી ચાવતા, તદ્દન નવી દેવતા, જેની નાંખ મુજબના દરેક જાતના હિંદી કુવામાંથી પાણી કાઢવાના પંપ । અને નોળીઆ રેટ તથા ઓછું ચેન્દ્રન હોય તેવા પંપો કી ૧૫ જાવથી વેચીએ છીએ, તેમજ ગોઠવી આપીએ છીએ તથા નવા કરી આપીએ છીએ. કૌંમલ અને વધુ ખુલાસા માટે નીચેના સરનામે રૂબરૂ મને અથવા લખો —

અંબાલાલ એમ. પટેલની કંપની.

૩ દરીઆપુર-તાની સાતરી—અમદાવાદ.

ચોખા

ચોખા

ચોખા

ખાસ—૧ દરીઆપુર તાલુકા ૧ દેવગઢ તાલુકા ૧ પીપ્પાલ જામણ ૧ મહેસાણા જિલ્લાના જામણ ૪ મહી કેવાળા જામણના એક જ મે રાજ્ય કોષ (બે ખાતી) મીલ સંવત ૧૯૧૫ ની સાંવથી આજુ કરી છે. અગતી મીલ ચોખા મુંબઈ પ્રવા અમદાવાદ વિષે રેલવે જવાબે વેચાવ છે. આમાં દાખલ વેચાવને જામણના જે એક વખત ખેતારી ખાતે કરી જુએ. કીસલત કરે એ કસી આપીયુ જાણે અદા તોલ (વચન) કપર આવ નથી આવ ખાતે મુંબઈ ખાતે નવમ પ્રવા પાયા તપર લાવ છે અને એ જામણ એક મુંબઈ કીસલત કરે એ કસી આપીયુ જામણના એક વે રેલવેના ચોખા મુંબઈ અથવા જામણના અગર લાવે જામણના મુંબઈના મુંબઈ કરે.

સા. દરીઆપુર દેમચ દની કુખ ની રાજ્ય મીલ.

ગોદરેજની તીજેરી

અને

મોતી.

ગોદરેજની તીજેરીઓના સંબંધમાં ઝવેરીઓ વારંવાર એવો ઉધવે છે કે તીજેરીઓમાં આગની વખતે કાગળ બળતા નથી ખરું છે છતાં તીજેરીની ચાંદર મેસેલાં મોતીનો આખો ઉડી બચ કે નહીં.

ગયા નવેમ્બરમાં ગીરગામ પોંકશેઠ ઉપર શેઠ લાલજી દયાળનાં મિટી આગ થઈ તે ઘરમાં શેઠ ગોરધનદાસ પટેલની માલેહીની તીજેરી ની બનાવેલી હતી અને તેમાં કાગળો ઉપરાંત મોતીની ચેક પોટલી હતી મિટીની હાલત આગ પકી ટૂંકી હતી તે શેઠ ગોરધનદાસે ગોદરેજ ઉપર નીચલા કાગળ ઉપરથી સમજી ચક્રાએ.

મેસર્સ ગોદરેજ અને બ્રોધર બેગ્સ—ચોક્કસ દાતા ઉપર ગીરગામ મારો ઘરમાં આગ લાગી તે વખતે મારા વપરાશમાં તમારી ચેક તીજેરી હતી. મારી પાત્રી જગ્યામાં સંપૂર્ણ બળીને આખો વર્ષ ગયું હતું અને જ્યાં આગ પકી તોરમાં થઈ ત્યાં તમારી તીજેરી હતી. તે તીજેરીમાં કચ્છી મોટા અને ખતપતરો ઉપરાંત ઘણીના હતી અને ચોક્કસ છુટાં મોતીની ચેક પોટલી હતી. તીજેરી ગોદરેજની બેટલે સંકળી ખાતરી હતી કે કાગળો જરૂર સલામત રહેશે પરંતુ મોતીની કાલત મારી કે નહીં તે મારે કેટલાકને યાદ હતો, તીજેરી બેચિલાં દાગર રહેલાંઓની અગત્યની કાગળો તેમ જ મોતી સંપૂર્ણ ચારી કાગળમાં મળી આવશે હતો, અને મોતીનાં જરાયે ધન-ધાઈ હતી નહીં.

તા. ૧૮-૧૬-૧૪.

કારખાતું—ગેસ કુંપની પાસે, પરેલ—સુંબઈ

ગોરધનદાસ વી. પટેલ.

વૈદકશાસ્ત્ર શું કહે છે ?

દર્ધ, અર્ધ, ઘણ, અને આયુષ્યની ઇચ્છા કરનાર દરેક પુરુષે

ઔષધોનો ઉપયોગ કરવો

દરેક મનુષ્ય જે વાછકરણ

ધનો ઉપયોગ હુમલા કરે છે

હુમલા ઘણવાન અને, લા

આયુષ્ય લોગવે છે. અચોક્ષે તદન

શુદ્ધ તાજ દેશી વનસ્પતિમાંથી

વાછકરણ વૈદકશાસ્ત્રના નિયમ

પ્રમાણે ધનાવેલ છે. આ વાછ-

કરણના ઉપયોગથી ધાતુસામ

(સ્પર્શકારીયા) તથા ધાતુ

સંગ્રામી દરેક દરદો દૂર થાય છે.

યોગ્યનશક્તિ તેજ રહે છે. કળતર, માથાનો દુખાવો, ચિન્તા, ઉદાસી, નળખાઈ,

લજ્જાવર, પ્રમેહ વગેરે દરેક દરદોને નાશ કરી તેઓના શરીરમાં વિર્યની વૃદ્ધિ

કરવા આ પ્રયોગ ઉત્તમ છે તથા પુષ્ટિ ઘણ આપનાર છે.

કોમલ એક શીશીનો ફા. કોડ. ચોટ્ટ અર્ધે પાંચ આના.

ઠેકાણું-સપ્ટ કંપની.

કાલબાદેવી રોડ-મુંબઈ.

ખડાયતા મિત્ર.

પુસ્તક ૨ ભુ. ૧] અષાઢ, શુક્રવ પક્ષ એકાદશી, સવત ૧૯૭૨. [અ. ૬ મી.

જ્ઞાતિહિત કરવા વિષે.

ગીતિ

ધિક્ક ધિક્ક ધિક્ક તે તનને, જ્ઞાતિ અર્થે પડે ન ઉપયોગી,
ભરેલ સિન્ધુ ખાતે ભોઈ, ન રીઝે વૃષા તથો રાગી.

x x x x

જ્ઞાતિ દિતને કાળે જન્મુ ખારા પ્રયત્ન ભે કરશે,
તો તો જ્ઞાતિ તરશે નહિ તો વધતું દરિદ્ર વિસ્તારશે.

x x x x

ધન્ય જીવન જગ મહી, જેણે સ્વભાતિ સ્વદેશ દિત કીધું
તન ન પરાયે તાબું, અર્થે જીવ્યા તે કૃપ્યા ભવ સિન્ધુ

અ હુલાલ મગજદાસ રાહ.

“ શ્રી હરા ખડાયતા વણિક જ્ઞાતિના ખર્ચાળ, ગેરવ્યાખબી, અને
હાનિકારક રિવાજો, અને તે દૂર કરવાના ઉપાયો. ”

(અમાપાઢ ખડાયતા સભામાં પહેલું ઇતિહાસ મિળવનાર
અ હુલાલ મગજદાસ રાહ, લેખક.)

૧. સૌથી પહેલું આપણી રાત્રિની તથા પૂરીનિતો તથા કરો ભોઈને સૌથી વધારે
હાનિકારક કૃતિ જાણવના છે. હાલમાંની વય આખર્ષા બાદી ૨૦ વર્ષની તથા
બોહરીબાની વય બેઠાઈ બોહરી ૧૭ વર્ષની થાય તે પહેલાં મહી ૪૪ વય કરતાં ભોઈને
નહિ આપણે જાણવના આપ આપણના અને નિર્ભય થઈ મયા છોએ. અને તેમ કરીને
જાણવના નિર્ભય રિવાજ આપણે પ્રથમ નષ્ટ કરવાની જરૂર છે. આપણે તો આપણી છાંએ
કે જામ બેની કરવા માટે સારા નીચી પકડથી કરવામાં આવે છે.

૨. રિવાજકે કમરો તથા વસ્તુકે અવકાશ પર ભે હા ઉપજાવના ખર્ચ કરવામાં
આવે છે તે નષ્ટ કરવા ભોઈને આપણના બેઠાઈનથી રેખાઈને ખર્ચ કરવાને રિવાજ
ની અર્થે છે.

૩. અશ્લીલ ગાન તથા અશ્લીલ ગાથા અર્થાત ગાળાગાળાનો પ્રચાર પોતાના ઘરમાં તથા આપણી ચાતિના કોઇ ઘરમાં ચલે છે તે બંધ કરવો. ઘણાં મોટી વયના પુરુષો ખરાબ શબ્દ વાત વાતમાં બોલે છે.

૪. બાળક બાળકીઓ માટે કેળવણીની વ્યવસ્થા આવી રીતે થવી જોઇએ, કે પાંચ કે છ વર્ષનાં યાવ કે તેઓને નિશાળમાં ભણવા માટે મૂક્યાં જોઇએ. પરંતુ તે સાથે એ પણ ધ્યાનમાં રાખવું કે બાળકો હમેશાં દુષ્ટ જનોની સોબતથી દૂર રહેવાં જોઇએ.

૫. શ્રીગાર સંબંધી કોઇપણ વાતનું ચિત્તવન અથવા તેની ચર્ચાથી દૂર રાખવાં અને શ્રીગાર રસના નાટકોથી ખાસ તો તેમને દૂર રાખવાં જોઇએ. જે નાટક જતાવવા હોય તો હરિશ્ચંદ્ર અથવા કોઇ એવા સારા યોગદાયક હોય તેવાં જતાવવા કે જેથી તેમનું મગજ ખીંચે.

૬. બાળક તથા બાળકીઓને આપણી ચાતિમાં ધાર્મિક, તથા નીતિની કેળવણી આપવાની મણી જરૂર છે, માટે અમુક સંસ્થા સ્થાપવાની જરૂર છે. કે જેથી બાળક તથા બાળકીઓની શું શું કરવું છે તે સમજા શકે.

૭. સ્ત્રીકેળવણીની મણી જરૂર છે. માટે હે સવનનો તમારી બાળાઓને કેળવણી આપો કે જેથી ભવિષ્યમાં બાળાઓ સુધરી શકે. યુગધર્મીમાં કહેવત છે કે યોગ્ય માતા સૌ શિક્ષક કરતાં પણ અધિક છે.

આપણી જ્ઞાતિમાં કેળવણીનો પ્રચાર કરવાને આપણે શું પગલાં લેવાની જરૂર છે ?

“કેળવણી” શબ્દનો અર્થ કરતાં પહેલાં “વિદ્યા” અને કેળવણી એકબીજા સાથે કેટલો નિકટ સંબંધ ધરાવે છે તેનો વિચાર કરવો જોઇએ. એ વિચાર કરવાને એ બન્ને શબ્દોની વ્યક્તિ કરવાની જરૂર છે.

“વિદ્યા” શબ્દની ઉત્પત્તિ અને અર્થ.

“વિદ્યા” શબ્દ સંસ્કૃત શાસ્ત્ર વિદ To know અર્થથી ઉત્પન્ન થયો છે; એટલે કોઇપણ વસ્તુ સંબંધિ જ્ઞાન એવું તામ વિદ્યા કેળવણી લીધા શિખમ કોઇપણ સ્ત્રી પુરુષને આપવું નથી. સજ્જન પુરુષોએ કહ્યું છે કે “વિદ્યા વિદિત્તઃ વંશઃ એટલે વિદ્યા વગરના માણસો પણ સમાન છે, અને “પરેતોજ તે જ્ઞાનવામાં પ્રમાણી” — મણેશો નર માણસમાં ગણાય છે.

કેળવણીના પ્રકાર.

કેળવણીના બે પ્રકાર છે. એકને શારીરિક અને બીજાને આનંદિક કેળવણી કહીએ તો ચાલે. શરીર કેળવવાને માટે સારવિક અને પાશ્વિક ખોરાક શરીરને અનુકૂળ આવે એટલા પ્રમાણમાં લેવો જોઇએ. હવે જે ખોરાક લઇએ તે ખોરાકને સક્રિય અનુકૂળ અથવા કસરતથી પચાવવો જોઇએ; કારણકે ખોરાક જેટલો પચે તેટલાજ પ્રમાણમાં સોડી ચાવ અને સોડીના પ્રમાણમાંજ શરીરમાં બળ વધે છે. આનંદિક કેળવણી પ્રાપ્ત કરતાં પહેલાં શારીરિક કેળવણીની પ્રથમ આવસ્થા છે. શરીરને બાધી રહિત હોય તો આનંદિક ખોરાકને માટે મહેનત થઇ શકે છે. આનંદિક કેળવણી પ્રાપ્ત કરવાને મનને નિયમમાં અને અંકુશમાં રાખવાની જરૂર છે. કારણકે કે મનને પણ

ન હોય તો આપણું મનવશિત કાર્ય સિદ્ધ થઈ શકતું નથી. તેનું મન વચ છે તેણે સર્વ જનમ છૂટું છે, એમ આપણા શાસ્ત્રમાં વર્ણવ કરેલું છે, અને તેવાથી અન્ય કોઈપણ કાર્ય ફળીત્વ યથ થકે છે. કારણ કે એનું કોઈ કાર્ય નથી કે જે મનુષ્યથી થઈ શકતું નથી, અને જે કોઈ એમ કહે છે કે અમુક કામ મનુષ્યથી થઈ શકે એમ નથી તો તેઓ મહાન પ્રતાપી નેપોલીયન બોનાપાર્ટ કહે છે તે પ્રમાણે મૂર્ખોની ધર્મિમાં મુકવા લાયક ગણાય છે.

કેળવણીથી ચના લાભો.

સારીજિક અને માનસિક કેગરણી લીધાથી આપણને કોઈપણ સારો ઉદ્યમ પ્રાપ્ત થવાથી આપણી આર્થિક સ્થિતિ ઉભર થાય છે. આર્થિક સ્થિતિ ઉંચક થવાથી કોઈપણ કમળા નુમ થાય છે. લગ્નથી પ્રથમ થવાથી માનુષ્યનું મન અત્યંત ઉદાર થવા લાગે છે. અને ઉદારતાથી ધાર્મિક તેમજ પારમાર્થિક સ્થિતિ પ્રાકૃતિક થાય છે પારમાર્થિક સ્થિતિ ઉદ્યમ-વવાથી અન્ય જનમમાં પ્રત્યેક જનિતનું શું કરવું છે તેનું જ્ઞાન આવે છે, અને સ્થાનનાં ધર્મ એટલે કે Duty દરમ નવા કરવા નરદ તેનું ખન આકર્ષાય છે.

કેળવણી પ્રાપ્ત કરવાને શા શા ઉપાયો ચોક્કસ જોઈએ ?

કેગરણીની પ્રણાલિ ઉપાડી લેવા માટે મુખ્ય અને આવશ્યક સાધન " કેગરણી ફંક " કહ્યું કરતું એજ છે. કેટલાક સાંચ વિચારના માયુક્તો એમ કહેશે કે: કમારી ફંકમાં નાણાં ભરવાની સક્તિ નથી તો તેવા પ્રત્યક્ષમાં એટલું જ કહેવાનું કે આપણા હોશના આગ્રહમ કરવા દોષ અને આપણી સ્થિતિ નિર્ધન દોષને લીધે પૂરતા પૈસા ન હોય તો પણ બાળે કાઢીને જમ નામ પ્રમાણે પચાવવાની દરમ પડે છે અને પચાવવાથી જીમ, લમ કરવી વખતે હોશની ફેલગીને અને લમ કોષ પડી હોશની પામે કુદંતુ ભરજોઈયલુ કરવા માટે પૂરતા સાધનો છે કે કેમ તેનો વિચાર ખ્યાલ પણ આપણને આવતો નથી. જગી સ્થાતિય કરવામાં આપણે સક્તિ ઉપરાંત ખર્ચ કરીએ છીએ. અને તેમા પણ પૈસા ન હોય તો કરને કાઢીએ છીએ. હવે હોશને માટે કુદંતુના અગ્રણીયજનનાં સાધનો નહીં ક્યાં વિના પચાવવામાં પૈસા ખરચવા તેના કરતાં પહેલાં વિવાદાનને માટે ખર્ચ કરવો એ સર્વોત્તમ અને કાર્ય માન્ય છે. આપણી સ્થાતિમાં શ. રા. સીકમવાલ તરથી કેટલાક હોશ-આને શી અપાય છે એ થઈ જુદી વચ જોડું છે. જગી સ્થાતિયને માટે આપણે જોઈએ ખર્ચ કરવાને નહીં કીધું દોષ તેજ કરવાં અમુક રકમ આપી પાચો તે રકમ કેગરણી ફંકમાં ભરીએ તો લાભવિત મરુપ, જગી આપણે ત્યાં મુખ્ય અને ધાર્મિક પ્રયત્ન આવે ત્યારે ત્યારે આપણીય, નહક, સીનેમેટામાર જોશ, અર્નીતિનાં ખર્ચ કરવામાં દ્રવ્યને અન્ય કરવો તેના કરતાં અત્યંત કેગરણીય મુખ્ય કાર્યમાં પૈસાનો ઉપયોગ કરીએ તો આપણું દ્રવ્ય સન્મર્ગે ખરચાએતું ચણી લાકાદ. કેગરણી ફંકમાં કરવાને અમુક રકમજ દેવરી એમ માર કહેતું નથી પણ પ્રત્યેક યાગીજન પોતાના અંતઃકરણની ઉર્મિથી જે કાંઈ સધવના આવે તેનો સ્વીકાર કરવો. માટે સર્વજની લાગતી તેમજ ભરિમની પ્રાપ્તની વચની ખર્ચ આપણે સ્વાર્થજાનો લાભ કરી. કોઈ કાર્યમાં લાભ અને ધન થકે જાગીએજ આપણી પ્રાપ્ત કરવો જોઈએ. જોશજાસ્ય કાર્યમાં કલે વિધે. નરે તો તેની દરકાર ન કરતાં આપણે મરમ પે કોઈપણ સંસ્થાનો પાચે નાંબીયું તો નરદ પરમાત્મા આપણું કાર્ય સિદ્ધ કરશે.

સ્ત્રી કેળવણીની આવશ્યકતા.

દુનિયામાં ધરસંસાર ચલાવવાને સ્ત્રી એ પ્રધાનપણ છે તે પ્રધાનપણનું કામ કેટલું અગત્યનું તે ચોખ્ખતા બરેલું છે. આણું કામ બળદનાર જે સ્ત્રી છે, તે સ્ત્રી જો તદ્દન ખીન કેળવણીથી હોય તો પોતાનું કામ સંતોષકારક થઈ શકતું નથી, ત્યારે એવે વખતે સ્ત્રી કેળવણી કેટલી જરૂરી છે તે વિચાર કર્યો. સ્ત્રી કેળવણીથી શા શા પ્રાપ્ત થાય છે, તેના કાર્યો અને પરિણામ કેવા થાય છે એ સ્ત્રી કેળવણીથીજ જણાયે. આ સમયમાં જો બાળાને કેળવણી આપી તેમનાં બહિષ્કારક સુધારકો તો તેઓ આગળ ઉપર નવી પ્રજાની માતા થશે, ત્યારે પોતાની પ્રજાને કેવી સારી કેળવણી આપશે, તે આપ મુગ જતેજો માણુમ દશે.

“ We have no homes but houses,
We have no wives but women. ” (Annie Beant)

કન્યા કેળવણી કમે, મૃદ કેળવણી - સાર;
જ્યાં બાળા નિતે પડે, ત્યાં સુખીઓ સંસાર. (સત્ય ગોડડી)

નાનપણમાં કેળવણી લીધેલી છોકરી સાસરે જવાની તૈયારી ઉપર, ધણી ધણીબાણી પ્રેમ વિષેની, ને સાસરાના માણસો સાથે વર્તવા વિષેની ચોપડીઓ વાંચશે; જોયી પોતાના વિચારથી તથા સુવદ આની શીખામણથી સાસરાના માણસો દેખતાં પોતાના જવાબી સાથે યોગ્યતામાં સંક્રમ્ય નહિ રાખે, એ રીતે વરવડની અરસપરસ પ્રીતિ વધશે. કેળવણી પામેલી સ્ત્રી પોતાના ઉદ્યોગથી તથા કલાપણથી પોતાના ધસરે એવી રીતે વર્તશે કે કોણ કહાડે કંકાસ થશે નહિ. કદાપી ધરના જુદા જુદા સ્વભાવને લીધે કંકાસ જેવું દેખાશે તો પોતાની ચતુરાઈથી અથવા આગેસ આઠને તકસર માંડી વાળશે. તેણે જે ચોપડીમાં વર્તિતું હશે તથા આ બેનને મોઢે સાંભળ્યું હશે તેના ઉપર ધીરજ રાખી પોતાના નવાં અનુભવમાં આવેલા સાસુ, સસરા, ને ધરના બીજા માણસો સાથે જેમ જોઈએ તેમ સારી રીતે વર્તશે. કેળવણી પામેલી સ્ત્રી પોતાના કુટુંબમાં વેર-ચવા દેશે નહિ. પણ દરેક રીતથી પોતે ને બીજા સુખી થાય તેનું આચરણ રાખશે. કેળવણી પામેલી સ્ત્રી પોતાના બચ્ચાંઓને ધ્યાનપૂર્વે ભલમનરાધને પરાપકાર છુદિના વિચારો સમજાવશે. નિયમસર કામ કરવાની ટેવ રખાવશે, અને સુવદ જની સુખી થાય માટે એમના કમળાં મન ઉપર સારી અસર લગાડશે, કુટુંબમાં ભણેલી સ્ત્રી પોતાના બાળકની કેળવણી વિશે પુરતું ધ્યાન આપશે. નાનું બાળક પણ બરાબર ગણાય છે, પણ તે જેમ જેમ મોટું થતું જાય છે તેમ તેમ જ્ઞાન વધતું જાય છે. પછી જો તેને સારી કેળવણી આપે છે તો તેનું જ્ઞાન બહુ ઉત્તમ બને છે. જેમ કણકને કેળવવાથી સારી રેટલી બને છે, તથા બેંતરને સારી રીતે બેંકી-જાળીન પોતી કરે છે તો પાક સારો થાય છે. તેજ પ્રમાણે નાનપણથી બાળકીઓને કેળવવામાં આવે તો તેના ઝાનમાં વધારો થાય છે. ઉદાહરણમાં એક કહેવત છે One good mother is better than hundred school masters પહેલાના વખતમાં રમણ-તની સ્ત્રીઓ તરવાર થઈ રણસંગ્રામમાં નથી ઉતરી ! ને એજાએ પણ નથી મેળવ્યા. શું પાર્વતી સીતા, દ્રૌપદી, શકુન્તલી આદિ સ્ત્રીઓએ પોતા પોતાના સદ્ગુણથી પ્રસિદ્ધી નથી

મેળવી ! આ બધી પ્રતાપ સી કેળવણીનું છે. તો હાલ માળાઓને કેળવણી આપે તો શું થક ન મેળવી શકે ? તે પોતાની પ્રભને સુધારી ન શકે ? તો પછી નવીન પ્રભ વિદ્યાન કેમ ન બને ? બની શકે. પણ ક્યારે બની શકે ? ક્યારે સ્ત્રી કેળવણી ખરા તન મન બને થવથી બહેર મુકાવ ત્યારે બની શકે. ખાટે છે ! સુઘ જનો દવે પ્રકાશમાં આપ્યા છે. એથી ઉત્સાહી બની પોતાની માળાઓને જલુવા, ને પ્રલીનતા બરેલા વિચાર દૂર કરો. જ્યાં સુધી સીએને અવિચારી અધિકારમાં આવડતા રહેતા ત્યાં સુધી કાંઈપણ કાળે તમે એની ધમ્મા કરી સુધી થવા ખારો છે. તેમાં રસેક પામવાનું થઈ દૂર છે. કાંઈ ખજુ યાત્રીની ભડોળવાથી ત્યાંની સી કેળવણીનું આખારી છે. માતા જો કેળવણીથી દરી તોજ યાત્રીની પ્રભને, દદ, પ્રક્રિયાઓ, પરાક્રમ અને પરાયકારી થશે, અને તેવીજ પ્રભ-થીજ યાત્રીની પ્રભની સ્થિતિમાં મુકાવે થવા સમર્થ છે. બચાસ અને યાત્રી સીએ પોતાની શરમ સમજી શકે તેવ છે. અવિચારી અધિકારમાં સીએને સડવા રેવી તે પોતાની પ્રભને હાનીઓ છે. પૂર્વના ઇતિહાસો વાંચતાં આપણે જોઈ જાય છે કે ભગ્વંતે આ દેશ સીએના અપૂર્વ પરાક્રમેથીજ પોતાની ઉદય કળામાં પ્રસિદ્ધ હતો. પ્રભજ પ્રભને ઉત્પન્ન કરનાર સી ભવિ તે આજે આપણી યાત્રીમાં નિર્ભજ પ્રભને ઉત્પન્ન કરનારનીવડી છે. કેવી રાખમન સ્થિતિ ! આ બધું પરિણામ માળાઓ અને કેળવણીની ભેટી છે. ખાટે છે સુઘ યાત્રી આપણો, જેમ બને તેમ માળાઓને કેળવણી આપો, કે એથી આપણી ભવિષ્યની સ્થિતિ સુધી શકે.

દૈવાકુટવાનો ઘેસો ઘાલ તથા બરણ પાછળ ખેડાં ખરથો અટકાવવા તાકીદે તે તારકાલિટ ખજાં લેવાની જરૂર છે.

“ લક્ષ. ”

હમ જેવા સંસારના ખૂબ પ્યાન બાપરા લાગે અને પ્રથમ વિચારવા જેવા કાર્યમાં પજુ આપણે પ્રજા ન પડતા છીએ. સુખ પ્રુત્તાની મારકે ઠોકરો કે ઠોકરીઓને તેમના પોતાના હમમાં મોઢવાનો કંઈ પણ દેશ ગાખ્યા સિવાય આપણે લાકે મંદકાં વળગાડી છાપે છીએ. આવી રીતેમાં કેટલા મેહકારો દુઃખો થાય છે, થવા છે, અને થશે ! ? અરેરે ! મેટલું નહિ પરંતુ પૈસાના ભેગી કેટલા એ જાણી પિતાની માળાઓના સુખની ખવડ ન કરતાં ખાર વર્ષની પ્રુત્તને પચાસ વર્ષના પ્રુત્ત કાપે અતર અતર વર્ષની ક્યાને અખી-વાર વર્ષના માળા જોડે પરજાતી દે છે. અને પછીની—

“ પ્રુત્તને માળાની અધી બાપે છે મીંદલા ખેડ ;

પિત્ર પ્રુત્ત તજી જાણી પરજાવામાં પછી પડે. ”

ની ખારક થાય છે. કહો ? જ્યાં પ્રુખ માળાઓનું આપું ફર્લસ આવવામાં આવડું હોય, તે સમાજ કેમ સુધરી શકે ? ને માળા અને માળાઓ. ભવિષ્યના માતા પિતા થવાનાં છે, અને જેમાના સુખો કેવર ભવિષ્યનો આખાર છે; તેમનો સહાર જામ ભમ-કેસો હોય તો આપણે સી રીતે ઉત્તર દેશને આપીએ ? ખાટે પ્યાન રાખી માળાઓને વિચાદ કરશે.

બાળકલ્પને ગટકાવવાને લેવા બેઠતા ઉપાયો.

આપણી રાષ્ટ્રીમાં પહેલાં બાળકલ્પ વધારે થતાં હતાં પણ હવે તેમાં યોડો યોડો સુધારો થયો છે એ મહત્ત્વ ધુણી થવા જેવું છે. અત્યારે હજુ બાળકલ્પ થાય છે તે અટકાવવા બનતો પ્રયાસ લેવાની ખાસ જરૂર છે. આપણે બેઠવું તો માલમ પડશે કે-સુત્રિ, નાગર અને બીજાં મધ્યી ખરી કોમોમાં બાળકલ્પ થતા નથી, માટે આપણે પણ આપણી રાષ્ટ્રીમાં બાળકલ્પ બંધ કરવાને બાળબીજાં ખપડાં લેવાની જરૂર છે. નાની ઉંમરમાં બાળકલ્પ કરવાનો અર્થતંત્ર દાનિકારક રિવાજ હાલના સમયમાં મળે પ્રચલિત છે, તો તેના બેદારક પરિણામે આપણી રાષ્ટ્રીમાં ચારે જાણુ એ નજરે પડે છે. માટે બાળકલ્પ બંધ કરવાની ખાસ જરૂર છે.

બાળકલ્પ.

હિંદુસ્તાનમાં પણ વર્ષોથી ધર્મ બગાડવાથી, વિદ્યા કમ ઢોવાથી, અને બાલ્યાવસ્થામાં વિવાહાદિ થવાના કારણે થી બાળકલ્પને વિગમ તુટી ગયો છે. જેવી રીતે એક સુદ્ધ મન્યુત ઉચ્ચ કબાલત બાંધવામાં મન્યુત પાથો નાંખવાની જરૂર છે, તેવીજ રીતે સરીર આરોગ્ય તથા દિર્ઘાયુ થવામાં બાળકલ્પ રૂપી મન્યુત પાથોની ખાસ જરૂર છે. તેવીજ રીતે સરીર આરોગ્ય અને દીર્ઘાયુ થવામાં બાળકલ્પ રૂપી મન્યુત પાથોની ખાસ જરૂર છે. મન, વચન, અને કર્મથી ખરાબ વિષયોની છાંછા નહિ કરતાં ઇદ્રિષ્ટિને વધ સખીને પાથોની રક્ષા કરી વિદ્યાધ્યયન કરવું તે બાળકલ્પ એના ૭ વિભાગ છે. (૧) કુલભાતિ (૨) ખરામ વાતચીત (૩) ખરામ વિચાર (૪) ખરામ પુસ્તકો વાંચવા અથવા સાંભળવા, (૫) ખરામ ગાયન ગાવું અથવા સાંભળવું (૬) પાથોનો કોઇ અનુચિત રીતે નાશ કરવો, એ ૭ પ્રકારથી બચીને મિત્ર હથે વિદ્યાધ્યયન કરવું એ અખંડ બાળકલ્પ કહેવાય છે. બાળકલ્પ એટલે પાથોનું રક્ષણ કરવાથી સરીર બેરોગ, મન્યુત અને આરોગ્ય થાય છે. જે મનુષ્ય બાળકલ્પ પાઠવ્યુ કરે છે તેને પૂર્ણ આયુષ્ય પ્રાપ્ત થાય છે, પદાવસ્થા બેદરખ આપતી નથી, કાન્તી વધે છે. ગરરીરતા, ખાકમ અને વિર્ષ છત્વાદી સદ્યુજો પ્રાપ્ત થાય છે. વિદ્યા, શુદ્ધિ તર્ક શક્તિ અને પવિત્ર વિચારની ટુદિ થાય છે, તથા મન સદા મજા રહે છે. અને બાળકલ્પ એટલે બાળકલ્પથી વિદ્યાનો નાશ થાય છે, સરીર નબળું, બળદાન, શક્તિ તથા કાન્તી વગરનું રોગીજ અને નિરસાદી થઇ જાય છે.

મિત્ર રાતિગધુઓ, કુંઠાણમાં અખંડ બાળકલ્પ શુદ્ધ અંતઃકરણપૂર્વક રક્ત ૭ માસ પણ સેવન કરીને પછી એક કોટો લેવાનો અને તે સમયના વિચારોની નોંધ કાચરી બુકમાં સમયનો પછી બાળકલ્પ ખંડીત થયેલા સમયના સરીરની હાલતનો કોટો તથા તે સમયના વિચારો એ બંને સમયના દાટા તંજા વિચારોનો શુદ્ધગણો કરવાથી તુરંતજ પ્રત્યક્ષ અનુભવથી બાળકલ્પ સેવન કરવાથી થતા લાભ વિશે અને બાળકલ્પનું ખંડન કરવાથી થતી કાન્તિ વિશે ખાલી થવા વગર રહેશે નહિ.

મારા બેઠા રાતિગધુઓ, તમારા પોતાના બચાની ખાતર તેમજ તેમના રાતિ બુકોની ખાતર તમારા ઉપકારોને તમે પચોસ વર્ષ સુધી બાળકલ્પ મળાશે, અને તેમના વિચાર તથા વર્તન શુદ્ધ થશે.

કુટુંબોમાં સંપત્તી અભવરથકતા.

આજે બોધુ, તો ખાલમ પડે છે આજથી જાતીમાં મંપ નથી. આજે સવાર કુટુંબોમાં કુટુંબ બોધુને કામે, અને ને જુવુ રિશેષ પ્રમાણમાં, તેના કારણથી અંગીકાર દેવ છે એવી માન્યતા છે. કુલેશથી કેટલા કેટલા રાજ્યો ભાગી મળા ને કેટલાએ ખાલુમે કુટુંબી વધા છે. ધરમાં કુલેશ કુલેશી એ ચાર બાલ્ય કોષ, તેમાંથી કલમ કાઢને સંતતી કોષ, કાઢના પતિની આજ રિશેષ દેવ અને કલમ તદ સાચુ સસરા દેવ, તો તેના કુટુંબમાં આજે ધર કામ કામક રિશેષ પ્રમાણમાં કરતું પડે, તો કુટુંબો તેરલા માટે કુટુંબમાં એવ કરતો તે કલમ છે ? કદી નહીં.

આજે તે સંપત્તી કેટલી અલગ છે ? તો પ્રથમ સંપ કરો, સંપ કરો, સંપ કરો એ સંપત્તી નેરતુ વૈન કરી એ તેરતુ બોધુ છે. માટે બનતા પ્રમાણમાં સંપ વધારવા કાળજી રાખવી સંપ સાથે આજે કરતો બીજા મુજબ ૧૪૦૧ પ્રમાણમાં સંપ, ૫૫, ૫૫, ૨૫ આવી બોધુ તેની કદી કરતો નહીં; પરંતુ તે આજે કુટુંબમાં, કાલિયુગ છે એમ ખાતી પુષી થતું.

“અમદાવાદમાં ખડાયતા બોર્ડીંગ હાઉસ.”

(રેખા:—દારસાસ આગકુળ, પરીખ-અમદાવાદ.)

આજથી કામની રીત વળતે છે એ અન્યત્ર અને સર્વાંગી વિચારો મર્જવામાં આવ્યા હતા, તેમાં બોર્ડિંગ હાઉસને સચલ દાખલ તો અમરતાલ બોધુને છે કાલિની પતિની આજે કાલિમાં બોર્ડીંગ કેટલી કેટલી ઉતર છે. પરિણામ વળતે સર્વાંગીએ એમ નહીં કરવામાં આવ્યું હતું કે અમરતાલ કે એક બીજા રથને એક અમરતાલ મોટા પાવાજર માલતા બોર્ડિંગ હાઉસની આજથી કાલિને થતી નર છે અને તે બોર્ડિંગ હાઉસ નિજા વધારે માટે નીકળે આજે કુટુંબોમાં એક એક મોટું જા એક કરવાનું છે. આ બોર્ડિંગની બોર્ડિંગ મર્જતે દારસાસમાં આવી હતી, અને કેટલાક પતિની અને સુગ કાલિ કિતે-મુખિએ તેમ અમરે ખાલમ કેટલી કેટલી અને બોર્ડિંગ હાઉસના કેટલાં થતાં મારાં નાનાં મનાં હતાં.

અમરતાલ સાથે નહીં “અમરતાલ કેટલી મર્જ રથાસાની તૈયારી છે, અને અમરતાલમાં બોર્ડિંગ હાઉસ બોધુને માટે એ નાનાંની નર છે ને એમાં કરવાને તે મર્જ એક કેટલીક અમરતાલ મોટા અમરતાલ કાલિની વતીની રથાસાને જાલિ રિશ રામે છે. આ તેમને રિશર થતો સુગ છે, અને આજે ખાલ હાલથી તેને રથાસા કેટલી બોધુ, અને અમરતાલ મર્જી મર્જ તેમને કરી બોધુ. અને તેમને તેમના મર્જમાં સુગમ કરી આજે બોધુ.

આ બોર્ડિંગ હાઉસની બોધુને માટે રીઝ માખે આજે કુટુંબોમાં બોધુ, કરતુ કે તેમનાં સંતાનોની બોધુની રિશર થતી આ, અમરતાલ સાથે થતો મર્જ અમરતાલ થતો છે.

ખોડીંગ હાઉસની જરૂરીયાત અને ઉપયોગીતા દરેક મુધરેલા દેશમાં સર્વમાન્ય સ્વીકારાયેલી છે. તેના માટે બે મત છે નહિ. તેના શ્રમદા હવે પછી જાણાવવામાં આવશે, પણ અને તો એટલું કહેવું ઉચિત થઈ પડશે કે આપણા દેશના નવા ખીલતા જીવનમાં દરેક કોમોને આ પ્રથમ ઉઠાવી લીધા છે, અને તેને ધરતો ન્યાય આપ્યો છે. આપણી ઉત્તરિનો આધાર યોગ્ય કેળવણી પર છે, અને ખોડીંગ હાઉસ તે કેળવણી મેળવવામાં અનેક રીતે સાધનસુત યશો. આર્થ સમાજનાં ગુરુગ અને ઋષિગુણ અસુક પ્રકારનાં ખોડીંગ હાઉસ નહિ તો ખીલું શું ? દિલ્હસ્તાનનાં દરેક અખ્ય કહેરોમાં નજર ફેરવતાં ધણી પ્રમતી પામતી કોમોનાં ખોડીંગ હાઉસ શું આપણી દ્રષ્ટિએ પડતાં નથી ? આ રસાકસીના જમાનામાં ન્યા “Survival of the Fittest” નું સુર પ્રાધાન્યપદ ભોગવે છે, ચારિત્રિક, માનસિક અને આર્થિક સંપત્તિમાં એક બીજાથી ચડી જવાને જીવતોડ મહેનત કરવામાં આવે છે, ન્યા કેળવણી દિવસે દિવસે ચોંધી યતી જાય છે, તેને મેળવવાનાં સાધનો કુદાં થતાં જાય છે અને તેની કીમત વધી છે—આવે વખતે સંકુચીત દ્રષ્ટિ રાખીને આપણાંથી આસતા આવેલા વિનાશ પ્રમાણે થોડું ધણું અપડે ચિસલું મેળવવાથી આપણી ભવિષ્યમાં શી સ્થિતી થશે તેના વિચાર કરવો પણ મુશ્કેલ છે. અન્ય કોમોની સાથે સાથેજ તેમનાં કાચ જાણીને તેમનાં સારાં કાર્યોનું અનુકરણ કરીને, આપણે આપણા સારા સારાં આચળ વધવું જોઈએ. પોતાને એકાદ બે સંતાન હોય તેને કેળવણી આપીને સતીષ ન માનતાં, યાતિના જાન્ય ગરીબ વિદ્યાર્થીઓ માટે જોગવાઈ અને સવડ કરી આપવી જોઈએ. આપણે ખસુસ યાદ રાખવું જોઈએ કે શરીરનું એક અંગ મજબૂત અને તંદુરસ્ત બનાવવાથી કંઈ આપ્રુ શરીર મજબૂત અને તંદુરસ્ત બનતું નથી, શરીરના દરેક અંગો સરખી રીતે કેળવાવાં જોઈએ, અને ત્યારેજ શુભ પરિણામની આશા રાખી શકાય. યાતિ સંબંધે પણ તેમજ છે. Co-operation પરસ્પર સહાય કરવાના નિયમ જે જે સ્થળે આજમાવવામાં આવે છે, તે સર્વ સ્થળોએ દરેક બાબતમાં તે ફેલદમદ નિષ્ક્રમે છે. આપણી યાતિના વિદ્યાર્થીઓને ચિસલું આપવામાં પણ આપણે Co-operationને ઉપયોગ કરવો જોઈએ. આપણે બહુતી વખતે જે જે મુશ્કેલીઓ વેઠેલી તે બૂલી જવાની નથી. તેથી બલ્કે વિશેષ હાડમારીઓ આપણા વિદ્યાર્થીઓને હાથમાં ભોગવવી પડે છે. યાતિ પ્રયેનું અને દેશ પ્રયેનું આપણું ઝણુ વાળવાનો યોગી ઉત્તમ માર્ગ એ છે કે યાતિમાં કેળવણી માટે જે જે ફાંડ હોય, કેળવણી માટે જે જે સંસ્થાઓ સ્થાપવામાં આવી હોય, તેમાં આપણાથી બનતી મદદ કરવી. યાતિના વિદ્યાર્થીઓ માટે કેળવણીની સવડ કરી આપવી, અને તેમને દરેક પ્રકારે ઉપયોગી થવું. આપણી ઉત્તરિને આધાર આપણી યાતિના હાલના વિદ્યાર્થીઓપર છે. તેઓ આપણા જાવિ જાગતા હિરાઓ છે. તેમને સુશિક્ષીત નાગરીક બનાવવા માટે આપણે જે ભોગ આપીએ તે એકજ છે તેમને આપણે જેવા બનાવવા ધારીએ તેવા બનાવી શકીએ. માટે આપણું ખોલું કર્તવ્ય તો એ છે કે તેમના માટે એક ખોલો પાયાપર ખોડીંગ હાઉસ બાંધવું. આ ખોડીંગ હાઉસના શ્રમદા નિચે મજાવવામાં આવ્યા છે. અને મારા યાતિ બંધુઓને હું ખેટલીજ વિનંતી કરીશ, કે જ્યારે આપની સમક્ષ ખદાયતા કેળવણી મંડળનું ઉખુટેલન આવે ત્યારે આપ કહેવું તેને હલવાના ઉમગ-કાથી સહારો, ચારિત્રિક, આર્થિક, અને માનસિક—જે પ્રકારની મદદ આપવી આપી

કામ તે મદદ ખુશ્તી હાથે અને ખુશ્તી હાથે તેને આપશે; મનમાં સહાય સખીને તેમનાથી જતા પલ્લુ નહીં કે સંતાપ જતા નહીં. કારણ કે આપની ખાસેથી જોર જુદામણી કંઈ લેવાનું નથી; એ કંઈ મદદ આપ કરશે તેના સામ મને તે પ્રમાણે આપનાં સંતાપે, સંતાપને નહિ તો સર્વ ંગણ, અને બોળા દરિયા જેતા આખી યાત્રિ શેરે. યાત્રિને તારવામાં અને રિવાજમાં આપવાથી મનમાં શયે જરૂર આપશે; તે પ્રકારનું કર્મ્ય તે આપની રજા જ છે એમ માનજે.

બોર્ડિંગ હાઉસના ફાયદા.

પહેલો તો બોર્ડિંગ હાઉસમાં રહેતા વિદ્યાર્થીના અભ્યાસ ઉપર છીં ખાવડાકારક અસર થાય છે તે આપણે જોઈશું:—

અન્ય વિદ્યાર્થીઓના સહાયસથી તેમને રક્ષિતા જોઈને પોતાને માંચવાનું-અભ્યાસ કરવાનું મન થાય છે. અતુલ્યો રૂબરૂ અતુલ્ય કરવાને છે, અને તે વિદ્યાર્થીઓમાં વિશેષ નેવામાં આવે છે. પોતાના કરતાં ઢોંધીયાર વિદ્યાર્થીઓને નિયમીત અને સખત અભ્યાસ જોઈને પોતાની આજઘાટ તપાસે તેમના જેવા અભ્યાસ કરવાનું મન થાય છે. અને કાવડાકારક દરીયાઈ થાય છે. કોઈ વિદ્યાર્થીના કરતાં સારા માર્ગ કેમ મેળવું, તેના કરતાં ઢોંધીયાર અને ચતુર કેમ મેળવે, મદદ ઉપરિઓની મહેરબાની અને રોક કેમ પ્રાપ્ત કરું, ધર્મને અનુકૂળ અને વધારેયો કેમ નીવડું, વગેરે વિચારે બોર્ડિંગમાં રહી છે, તેનું પરિણામ શાઈ આવે છે બોર્ડિંગમાં જુદા જુદા વર્ગના વિદ્યાર્થીઓ રહેતા ઢોંધીયારી નીચેના વર્ગના વિદ્યાર્થીને જ્યારે પોતાના અભ્યાસમાં જોરખર રદમજાજ પાડી નહીં હોય, અમુક મુંઝવણી હોય, અમુક સચકાટું નિરાકરણ કરવું હોય, ત્યારે ઉપરના વર્ગના વિદ્યાર્થીની મદદ તે ધણી રહેવાથી મેળવી શકે છે. અભ્યાસમાં આ પ્રકારની મદદ જોઈના ઢોંધીયાર કે સુધી-કેન્ડ તરણી પલ્લુ જે તે સાધક હોય અને તેના પ્રમાણની ગાકારણ કરવામાં આવી હોય તો મળે શકે છે. આવેલ સામ જોર રહેવાથી વિદ્યાર્થીને મળી શકેલ નથી. કદાચ પૈકાદાર કુટુંબના પોતાને ઘેર ખાનગી વિશુદ્ધ આવા લાગને માટે શાઈ શકે આ સામ મળે અમાનને છે. વિશેષમાં બોર્ડિંગમાં રહેતા વિદ્યાર્થીના અભ્યાસ વગર બોર્ડિંગના સુધી-કેન્ડ તરણી દેખેલ સખતમાં આવે છે; અમુક અધ્યાપીયાઓ, જમણીઓ, કે મહિનામાં વિદ્યાર્થીને શ્રેય Progress કરો-કેન્ડ નવું શીખ્યો, તેને શ્રેય શ્રેય વિશેષ સારા આવે છે. અને કયા વિષયમાં તે કામ્યો છે, નિકાળમાં તેના અભ્યાસ કરો છે, તેની Record—જરૂર કેન્ડ છે. વગેરેના અધ્યાપક સુધી-કેન્ડ મેળવે છે, અને રેકાર્ડને જો જોય શકે તે સખત વિદ્યાર્થીને શકે છે. તેના માટે જે પગથી મરસો હોય તે તે જરૂર છે, અને તેના જાનીને આ સખતી ખજર આવે છે. આવા પ્રકારની નિયમીત દેખેલની વિદ્યાર્થીના અભ્યાસ ઉપર મળી શકી અસર થાય છે. આવેલ સામ-આવા પ્રકારની દેખેલ વિદ્યાર્થીનાં અભ્યાસ તપાસી શકતાં નથી, અથવા સખતમાં નથી, કારણ કે તેમના કાર્યમાંથી આ જાનવ શરૂ થઈ આપના તેમને અચકાક નથી, અથવા તેજા આ શરૂને મેરમાર છે, અથવા તેમનું વધારે તેમનાં સંતાપ તરફ મેરસું નવું છે કે આ સર્વ દોષિત અભ્યાસ કાંઈ આ સખતી તેજા લેખને કંઈ પલ્લુ શકેતાં નથી! આ પ્રકારની દેખ-

દેખાથી વિદ્યાર્થીનું ચિત્ત પોતાના અભ્યાસમાં ખસેડાય છે, અને તે પોતાનો અભ્યાસ નિયમિત કરે છે. આ લાભ કંઈ થોડો ના કહેવાય. વળી જો બોર્ડિંગમાં લાવધેરી—પુસ્તકાલય હોય, તો તેનો લાભ પણ તે હેઠળ થકે છે. ફક્ત પોતાના અભ્યાસની જ પુસ્તકો વાંચીને કેટલાક વિદ્યાર્થીઓ જોયેને “Book-worm” જેટલે કે “ગોપડીના કીડા” કહેવામાં આવે છે, તેમના જેવા ન બનતાં તેઓ આ પુસ્તકાલયનાં પુસ્તકો પોતાના અવકાશો વાંચી કુતીલાધરીનું ગાન પણ મેળવી શકે છે. તેઓ Practical-અભ્યાસકાંડે જને છે. જો લાવધેરીમાં ખાસિકો, આકાશીક, અને દૈનિક પત્રો રાખવામાં આવતાં હોય, તો તેનો પણ લાભ મેળવી શકે છે. પોતાના દેશમાં હાલમાં કેવા પ્રકારની પ્રવૃત્તિ ચાલે છે, કયા વિચારો લોકોના મનમાં રમી રહ્યા છે, કયા બનાવો જને છે, વગેરે તે વિદ્યાર્થી જાણી શકે છે. પોતાના જ્ઞાત બાપ્ત માટે અને પોતાના દેશને માટે તેનામાં લાગણી પેદા થાય છે. આ ઉપરાંત ખીલું પાણું જ્ઞાન અને જ્ઞાનદ તેને લાવધેરીમાંથી પ્રાપ્ત થાય છે. આવો લાભ ધેર બોર્ડિંગ બોર્ડ કદી ન મળે, વળી જો મહિનામાં એક, બે, કે ચાર વખત વિદ્યાર્થીઓને ઉપયોગી વ્યાખ્યાન રાખવામાં આવે તો તેથી પણ તેમને ઘણો ફાયદો થાય. કોઈ કોઈ વખત કહેરના અલગ પસંદગીથી પ્રખ્યાત વિદ્વાન વક્તાઓને આમંત્રણ આપી તેમની દ્વારા, કે કોઈ વખત સુધી-એન્ટ જલે, કે વિદ્યાર્થીઓમાંથી કોઈ અગ્રણી વિદ્યાર્થી, વ્યાખ્યાન આપે એવો ક્રમ ગોઠવવામાં આવેલો હોય, તો વિદ્યાર્થીનું જ્ઞાન વધે એટલું જ નહિ, પણ તેનામાં જાહેરમાં બોલવાની અને વિવેચન કરવાની શક્તિ પણ આવે. આ સર્વ ફાયદા જે વિદ્યાર્થીના માનસિક વિકાસમાં ધણું અગત્યના છે, તે ધેર બોર્ડિંગ ન મળે એ સ્વાભાવિક છે.

ખીલું બોર્ડિંગમાં રહેતા વિદ્યાર્થીના ચારિત્ર્ય ઉપર શી અસર થાય છે તે હવે આપણે જોઈએ. તેની દૃષ્ટિ અને હૃદય બંનેમાં થઈને વિશ્વસ પામે છે. સ્વાર્થીયનું અને સુકૃષિત-પણું દૂર થાય છે. તેના ચુકમાં કુટુંબનાં પાંચ કે છ માણસ નહિ, પણ બોર્ડિંગમાં રહેતા સર્વ વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ થાય છે. બોર્ડિંગમાં સર્વને સરખા દેહ હોવાથી અને સર્વ સાથે એક જ પ્રકારની વર્તણૂક રાખવાની હોવાથી, આવશ્યક અને સમાનતાનો ઉદય થઈ વિશ્વસ થાય છે. ખીલ સાથે મળાને, સંપર્ક, કાર્ય કરવાની શક્તિ પણ અહીં જરૂર પડે. આવી રીતે Co-operation તેઓ અહીં શીખે છે. અહીં તેને પોતાને ઘણું જાતના અનુભવ મળે છે, અને તે અનુભવની હેઠલેથી ધમ્મકને તે સારી રીતે લાખક અને દદે અને છે. ભિન્ન ભિન્ન પ્રકૃતિ અને માનસિક શક્તિના વિદ્યાર્થીઓના સદાસતમાં તેને અહીં રહેવાનું હોવાથી, તેમનામાંથી પણ તેને ઘણું જાણવાનું અને શીખવાનું મળે છે. વળી અહીં તેને ધણું પ્રકારની નિયમિત રેલો પડે છે જે અભિવ્યક્તિ તેની જીંદગી દેનેકમંદ બનાવવામાં ઘણું સહાય કરે છે. ઉદાહરણ તરીકે અમુક સંખ્યે ઉડવું, વાંચવું અને ખાવું, અમુક રીતે બોલવું અને વર્તવું વગેરે. આવા પ્રકારની બોર્ડિંગની અસરથી તેના ચારિત્ર્યનું એકું રસીક અને જીવન બધારણ થાય છે કે તેવું ચારિત્ર્ય એક ધેર રહેતા વિદ્યાર્થીનું ધમ્મકું સુસ્કેષ પડે. વળી આપણામાં બાળકાનની બાંધીને લીધે વિદ્યાર્થીના ચારિત્રીક અને માનસિક વિકાસમાં જે બિનાશક વિધન નડે છે તે બોર્ડિંગ હાલકથી થોડે ધણું જાણે દૂર થાય. આપણું શાસ્ત્રીય નો બોર્ડિંગ દરમિયાન જે કે વિદ્યાર્થી અવસ્થા સુધી-પુરું અલગથી ‘ખાણવું’ જોઈએ અને તેની સુધી પરચવું ના જોઈએ. પણ આવા સુલભ નિયમો અગત્યવાની દરકાર કોણ કરે છે ?

ત્રણી કોલુમ્બીક કંઈપણ અને કહેવ, નાનો વખતે થતી તકરારો અને બેચી અન્ય વિધાર્થી જીવનમાં વિષ રેકનાર અસરોથી દૂર રહેવાનું પણ તેને બની શકે છે. બોર્ડીંગનું વાતાવરણ પવિત્ર, શાંત, નિર્ભય અને આસ્વાદ્ય હોય છે. અને તેમાં વિદ્યા પ્રાપ્તિ અને આરિય બધાં રસ માટે જીવન ગુજારતો વિદ્યાર્થી તેટલીજ પવિત્રતા, શાંતી, નિર્ભયતા અને આનંદમાં રહે છે. સાંસ્કારિક અટપટ, કંઈક, કહેવ, દુર્ગુણો વગેરેને ત્યાં સ્થાન મળતું નથી. અભ્યાસમાંથી પોતાનું સ્વ જીવનને અભ્યાસમાં ખસેવ જાડનાર અને ચીંતા કરાવનાર, જે હાનીકારક તત્ત્વે પોતાના કુટુંબમાં હોય છે, તે તત્ત્વો બોર્ડીંગ હાઉસમાં પ્રવેશે હોતાં નથી. બોર્ડીંગના નિયમેને આપીત ચક્ર, સર્જનતા, સંયુક્ત અને શાસ્ત્રમાય ખીલારી, નિયમીત રેલા પાડી, પોતાના અભ્યાસમાં રત્તેદખંદ થકને એક આરિયવાન નામરિક તરીકે પોતાના દેશમાં બહાર પડવાનું સ્વરૂપિનું બોર્ડીંગના રહેતા દરેક વિદ્યાર્થીના મનમાં રખી રહે છે. આવા વિદ્યાર્થીઓની કુટુંબી અવિષ્કમાં રત્તેદખંદ કેમ ન થાય ? શાંતિ અને દેશ માટે તેઓ અવિષ્કમાં શું ન કરી શકે ?

ત્રીજું બોર્ડીંગમાં રહેતા વિદ્યાર્થીઓ કઠીર અને તકરારી વિષયો અમર થાય છે તે દને આપણે જોઈએ:—

પછી કારી બોર્ડીંગનાં રમણ કોરેથી થોડેક દર, કે દહેરમાં બધાં દવા અભ્યાસનું પુષ્કળ હોય અને આસ્વાદ્યનું વાતાવરણ સ્વચ્છ હોય ત્યાં રાખવામાં આવે છે. જો જોમ વાદ હોય તો બોર્ડીંગની આમજ શક્ય એક ન્યૂનો બગીચો પણ હોય છે. વિરિયમાં વિદ્યાર્થીઓને દુદનોષ, કીંદ વગેરે જુદા જુદા પ્રકારથી રમતો રમવા માટે બોર્ડીંગની પાસે ખૂબસૂ એમાન રાખવામાં આવે છે. પણ વિદ્યાર્થીઓને પોતાના ધર કરતાં બોર્ડીંગમાં રહેવાથી વધારે યોગ્યતા હતા અને અભ્યાસને મળે છે. જુદા જુદા પ્રકારની રમતો રમવાની હોવાથી તેમનું કઠીર કેળવણીને મજબૂત અને સુદર થાય છે. સ્વાસ્થ્યે કરવા અંગને ઘણી બોર્ડીંગમાં રરજીવાન નિયમ હોય છે. કલસ કરવાને પારે તેમને જુદાં જુદાં સાધન પૂરાં પાડવામાં આવે છે. તેમને નિયમીત ભોજન આપવામાં આવે છે, અને તેમને બેચાક સાનિત્ય અને લાલે પણ પોલીક સત્કારણો હોય છે. મગજ અને વીરને ઉત્તરે બેવાં આર્જાં અને પીળાં તેમજથી સદા દર રાખવામાં આવે છે. નિદામાં અનિયમીતતા રચીએ ઉભામરો કરતો અને રિનમે ઉત્તરું જે કુદરતના નિયમ વિરુદ્ધ છે, તત્ત્વ વર્તન અહીં કોઈપણ વિદ્યાર્થીઓ રાખી શકાતું નથી. તેમને નિયમીત સુચની અને ઉઠવાની દરમ પાડવામાં આવે છે. પુષ્કળ એન્જી દવા અભ્યાસનું, નિયમીત કસરત, સરો અને પુષ્ટિકારક નિયમીત બેચાક, નિયમીત નિદા, આ સર્વથી વિદ્યાર્થીઓ કારિગીર બનેજીવન કેવી સારી અમર થાય ? તેઓ તકરાર અને મનગુન થાય એમાં શું આશ્ચર્ય ? બિટની વાન ખમુન વાદ રાખતો જોઈએ કે વિદ્યાર્થીઓ કારિગીર બનેજીવન તેમ માનસિક વિકાસનો આધાર રહે છે. "A sound mind in a sound body." એટલે કે "તકરાર કઠીરમાં તકરાર મગજ હોય છે." એ જુદા અમરક: ખડું છે. આપણે કારિગીર સર્જનતા એકે માનસિક વિકાસ કરવાનો નથી. કારિગીર સર્જનિ માથો ધક્કો અમરવની છે. તે હોતો તેજ સાથે અભ્યાસ પણ શકી, શાકરિત અને શુદ્ધ ખીલ્લો. તેવા અમાને સર્વસ નકામું છે. વળી વગર અભ્યાસ તેમ અભ્યાસની ખાલી અન્યક વિદ્યાર્થીઓના કઠીર અને તકરારીવર જે

અસર થાય છે, તે વિદ્યાર્થી જીવન બોર્ડીંગમાં ગાળવાથી બધું અંશે દૂર થશે. બોર્ડીંગમાં રાખવાથી, તેમને શિક્ષણ આપવાની અને તેમના ચારિત્ર્યની ખીલવણી કરવા ઉપરાંત, તેમને આપણે ચારિત્રીક સંપત્તિ મેળવવાનો માર્ગ પણ સહેલો કરી આપીશું.

ઉપર જણાવેલા સર્વ લાભ અને શ્રમદા ફરક સુદ્ધ અને વિવેકી મા આપ સહેલાઈથી સંબંધ શકશે. આપણા આર્યાવર્તમાં પ્રાચીન સમયે બોર્ડીંગ હાઉસ-અપીકુળ અને ગુરુકુળનો રીવાજ પ્રચલીત હતો. જો આપણા સ્મારતવર્તને આપણે તેની પ્રાચિન ઉન્નતિના માર્ગે યુગ કરી લાવવા પ્રયત્નતા હોઈએ, તો બોર્ડીંગ હાઉસની યોજના આપણે જરૂર આપણામાં લખાઈ કરવી જોઈએ. યુરોપ અને અમેરીકાના ઉન્નત દેશો તરફ નજર કરીશું તો પણ આ યોજના ત્યાં સર્વ સ્થળે પ્રચલિત છે એ જ જણાઈ આવશે. ઈંગ્લેન્ડ, જર્મની, ફ્રાન્સ, યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ, અને બ્રિટિશ વર્ગે દેશોમાં ત્યાંના લોકો પોતાના સંતાનો અમુક વયે આપતાં તેમને જાહેર બોર્ડીંગ હાઉસોમાં મૂકે છે. મન, શુદ્ધિ અને સરીરની ખીલવણી તેમનાં સંતાનો ત્યાં કરે છે. પરિણામ કેવું આવ્યું છે તે આપણે સર્વે જોઈ શકીએ છીએ તેમનાં સંતાનો તંદુરસ્ત શુદ્ધિવાન, જાગ્રવાન, અને પોતાના દેશને દિપાવે એવાં નીવડે છે, અને પોતાની ઉન્નતિ અને શ્રેષ્ઠ સાથે છે. આવાં સારાં પરિણામ લાવવા માટે બોર્ડીંગહાઉસ રચાયેલું એ આપણી પહેલી અને ઘણી અગત્યની રસ જ છે. આ બોર્ડીંગહાઉસ મોટા પાયા ઉપર સ્થાપવામાં આવે અને સારી રીતે નીબી સડે, અને આપણી બહેનોના માતિના જણા વિદ્યાર્થીઓ માત્ર લેઈ શકે, તેને માટે એક મોટા ફંડની જરૂર છે, આ ફંડની જરૂર છે. આ ફંડમાં આપણી સ્થિતિ અનુસાર આપણે જોઈશું બરીએ એટલું જોઈશું છે. આપણી રસ જ છે કે આપણાથી બનતું તેમાં ભરવું જોઈએ. આપણું માતિ પ્રત્યેકું નકલ વાળવાનો આ કૌથી એક માર્ગ છે. બોર્ડીંગહાઉસની યોજના રૂપેકમંદ બનાવવા માટે આપણે પણ પ્રકારે-ચારિત્રીક, આર્થિક અને આનંદિક, શબ્દો આપી શકીએ. મોટા બહાણ માતિ બંધુઓ ! ખડાવતા, કેળવણી અંદાજતું કેપ્ટેનન બધારે આપની સમક્ષ, આપણી માતિના વિદ્યાર્થીઓના કીમ માટે, નિખારિસ હલ્લે સ્વાર્થજોગ આપણે, આપણી પાસે મિત્રા મોતું આવે, ત્યારે આપના સંતાનોની ખાતર, આપણાં વિદ્યા તરફનાં માતિ બાંકુઓની ખાતર, માતિના બાંધકાના આસારથી તારકોને અગાનના અંધકારમયી તારકાને, આપ આપના હૃદ સ્વાર્થને વિસારી દેઈ, આપના હૃદને દરિયન્દ્ર જેવું બહોળું અને ધનાત્મક બનાવી, “વિદ્યાદાન તે શ્રેષ્ઠદાન છે,” “જાતીબાધની સેવા એ પ્રભુની જ સેવા છે” એ ગદ સુતો લક્ષમાં રાખી, આપનાથી બને તેટલું દાન આનન્દિત હલ્લે બોર્ડીંગ હાઉસના ફંડમાં આપના કૃપા કરશે એ આ લેખકની નજ વિનંતી છે.

(આપણું.)

(હવે પછીના અકામાં આ વિષય મૂર્ત્ય કરવામાં આવશે, અને તેમાં નીચેના વિષયો ચર્ચાશે: બોર્ડીંગ હાઉસ અમદાવાદમાં શામાટે ? બોર્ડીંગ હાઉસનું ફંડ એકલું કરવા સંબંધી કેટલીક સૂચનાઓ. બોર્ડીંગ હાઉસને મદદ કરવાના કેટલાક માર્ગો. આપણું લક્ષ્યમિત્ર કેવું બોર્ડીંગ હાઉસ બનાવવા તરફ હોતું જોઈએ ? તેની બવરચા સંબંધી કેટલીક સૂચનાઓ વગેરે.)

વટવાના એકઠાની હડીકત.

પ્રારંભ—આ એકઠા સંવત ૧૮૦૮ ના અરસામાં એટલે લગભગ ૬૦-૬૫ ઉપર ગાંધિયામાં આખો હતો તે પહેલાં સામાન્ય રીતે અમદાવાદ સાથે કન્યાની આપ-લેનો સંબંધ હતો. પણ અમદાવાદમાં કન્યાઓ ભી તે પ્રમાણે મીઠાકુચ ઉતારતી નહિ એટલે આપવાની અમદાવાદમાં અને લેવાની માત્ર વટવા અને તેના અંગની ગામડામાં એટલે એકંદર રીતે નુકસાન થતું હોવાથી ચોલાનું હીત સાચવવા ખાતર આ એકઠાનું બંધારણ થયેલું હોય એમ અનુમાન થાય છે.

વસ્તી—આ એકઠામાં ઓપરપો નાનાં ગ્રામો મળી કુલ ૨૭૬ માલુસની વસ્તી છે. કુલ લાલુની સંખ્યા ૮૬ છે એટલે દરેક માલુસ દીઠ સરેરાસ (૩૨) લગભગ ત્રણ માલુસની વસ્તી આવે છે, એટલે વસ્તી ગણતર બોધી છે એમ કહેવાય છે કે આખી ૨૫-૩૦ વર્ષ ઉપર લાલુની સંખ્યા લગભગ આઠગોણ હતી ભલે વસ્તી આનાથી મેવડી હતી. કાલ દસ માલુસની વસ્તીવાળું ગામે એકાદ કુટુંબ નીકળે. વસ્તીનો આદરોતરો પડકાર એ યાજિત એક પાતીનું જ ચિન્હ કહી શકાય.

કુલ લાલુ.	કુલ વસ્તી ૨૭૬ તેમાં		કંવાસા ઠોઠરાઓ	કંવારી ઠોઠરાઓ	અન્યાય કરતાં વિવાદો.	ઠોઠરાઓ
૮૬	પુરુ.	ઓ.	ની સંખ્યા	ની સંખ્યા		
	૧૭૫	૧૪૧	૧૬	૩૯	૩૩	૧૬

ઉપરના ટેબલમાં કુલ વસ્તીનો અંકિતો ૨૭૬ બતાવ્યો છે તેમાં ૪૩ સીધવાઓ સમાય ભલે છે જેમાંથી ૧૨ તો ૨૦-૨૨ વર્ષની બહારની માગનીધવાઓ છે એકંદર વસ્તીની ગાનવમાં આ એકઠાની સ્થિતિ મજૂ થોડાનીવળ છે.

બંધન બંધારણ—આ એકઠાના બંધારણમાં અને લામ મરજુની કિમ્મતો અને સાર નરસી કરતી પડતી નાતો વગેરેમાં કોઈ ખાસ નવવચ મેરું કંઈ નથી લગતી ગાનવમાં અમરજી સમગ્ર અમદાવાદ કામમાં પસાની ૨૪૫ મીઠા નોલેના પ્રમાણમાં મળી નથી છે. કાલ વસ્તી ભી કાનલો અને મોલવારીના સમવમાં જમાના સાથે આપણી નાતે પણ ફેરફાર કરવો જોઈએ કારણ વસ્તી ભી ગાનવિપક્ષમાં ની સંખ્યા સાથે જુના સમયે વધુ ખાનમાં લેનાં કુટુંબ વિનાની કે સાધન વિનાની વીધવાની કાલ કંઈથી જારી થતી હોય જોઈએ તે કદાચ સમભવ તેમ છે. લામ કે મરજુ પાછળ નાત તરફનો દરજ્જાત નોલે કોઈ પણ નથી પણ મોલવારીના કામમાં ને નાતો તેમજ મરજુ પાછળ જો નાત કરવોનો રીવાજ પડી ગયો છે, અને હવે લગભગ દરજ્જાવાનું ૧૫ સીધું છે—

વ્યવસ્થા—આજે ભણીએ છીએ તેમ આપણી ગાંધિયાની અવસ્થા સમયને કોઈ ખાસ ધિયાઈએક યાજવાની બહાર પડતી નથી. આખાભરીતે આપણા હાલેવ ઓ કોલઈ પ્રજાના ઉત્થાનના કિલ્લે એટલે પ્રતેક સાવના કારણ મુદ ૧૨ ના રોજ નાન અને છે અને ઉભણી અને છે. ભારે કોઈને કોઈ ખાસ રવાં કરતી હોય અમરતો નાનના કોઈ મુદરે નાનના ધાત્ર નીપોના ચિન્હ કોઈ વર્તન કરું

હોય તો તેની નોંધ લેવાય છે. અને તે બાબતમાં તપાસ થઈ પછી ન્યાય ક્ષેત્રમાં આવે છે. ત્યારે ફરિયાદી, મુન્દેબાર, ન્યાય કરનાર અને પંચ બધા એકબીજાના સર્ગાસર્ગથી અને દિલસ્તીથી હોય ત્યારે ફરિયાદી ન્યાય થાય તે સમજાવું મુશ્કેલ નથી. એટલે આપણે સામાન્ય અનુભવ છે. બીજીય જેવી અદલ મનસાફી કોર્ટમાં કે ત્યાં કોઈપણ પક્ષને એકબીજામાં કંઈ દિન હોતું નથી ત્યાં પચુ જે પક્ષનો વડીલ વધારે હુદિયાળી હોય છે, તે કોઈ વખત બીજી પક્ષવાળા ઉપર ગેરન્યાયની લામ લેઈ જાય છે તો આપણી ક્ષતિમાં તો દરેક પક્ષ એકબીજાના દિતાદિતમાં સહ કે નારાજ હોય ત્યાં કેવી જાતનો ન્યાય મળી શકે ? ધણી બાગે તે દરેક નાતના એકઠામાં મુળથીજ બે પક્ષ હોય છે અને કદાચ સદશ્યએ ના હોય તો આવી તપાસ વખતે નવા હિસા થાય છે અને પછી (Trial of fact) એટલે દોરડું બેચવાની કસરત જેવું નારક બજવાય છે. જે પક્ષમાં શુદ્ધ અને જગ વધારે તે પક્ષ જીતે છે. નાત જેમ વધારે મોટી તેમ પક્ષપક્ષ અને અન્યાય થરાનો સંબંધ યોગો અને જેમ નાતી તેમ વધારે. અમારો એકઠો પક્ષ આ સામાન્ય નિયમના અપવાદમાં આવતો નથી. વધારામાં કેટલાક વખતથી બે પક્ષ પડી ગયા છે. અને મતભેદ પચુ એવો પડી ગયો કે ગમે તેવી ન્યાયના દિલની વાત હોય તોપણ એક પક્ષની હા બે બીજી પક્ષની ના. એકઠાની આંતર બચરથા આવી કમનસીબ છે. એટલે ફરિયાદી કેવી થઈ છે તે આપણે જોઈએ. મુળથીજ એકઠો નાનો અને દિનપ્રતિદિન એક બીજાની સાથે સગાઈ સંબંધ વધતો ગયો છે. હવે કોઈક એકઠું બહુ મુંઘાઈ મધું છે કે એક મોટા કુટુંબ જેવી સ્થિતિ થઈ ગઈ છે આવી સ્થિતિમાં દરેક માણસને કન્યા આપવી અને લેવી પણ એકઠામાં એટલે સાધારણ સગાઈ હોય છે ત્યાંજે આંખ મીચામણી થાય છે પચુ દિડુ સારી ના પ્રતિજ્ઞા (ગોત્ર અને એક લોકીના સંબંધ જેવા) કાંઈ તોડીદામ તેમ છે ? એટલે કુંવારા છોડા છોડીએની મુખ્યા ગમે તેટલી હોય પચુ ગરર વાળાને વર કે કન્યા કામમાં આવતાં નથી. જેમ જેમ આવી સ્થિતિ વધતી જાય છે, તેમ તેમ એકઠાની ઉપમેજિલા વટતી જાય છે. અને મોટા જાતવાળા મુદરથીને તો એકઠો કોઈ રીતે વિષયોમગ્ન આવતો નથી. અને જરૂર કુંવારા હોય તેવુંતો મેક પણ જમદ લાવક કન્યા થઈ એટલે જાણે મોટી ઉપાધી આવી પડી હોય તેમ જિંતા થાય છે. અને નાતો જે આપણા સામાજિક જીવનની સરમ પ્રશ્નાત્મક જેવી જાંધવામાં આવી છે. તે એક જાતના ત્રાસવક જાંધન જેવી થઈ પડે છે. આવી સ્થિતિ દરેક મુદરથના સમજાવમાં સારી રીતે છે અને હવે એકઠો વધારો સીવાય છુટકો નથી એમ સમજો છે તેમજ જ્યાં પક્ષવાદ એકા મજી એક બીજાની સલાહથી કાંઈ રસ્તો છાલો પારતો શકી શકે તેમ છે પણ ત્યાં કંઈપણ હોય ત્યાં મુખ હોય ક્યાંથી ? જે પક્ષવાદો સંક્રમણમાં આવે છે તેના સમ્યા પક્ષ વાળા પુટી થાય છે પચુ વાસ રસ્તો વારો બપોરનો આવે છે. વધારે દીકરીનો બેરુદ તો બે છે કે આજેજી કાંઈવેની કલ્પની લખખમ મળુ ગાર વંચી કાંઈવગુ આસ શરણુ થિવાય જો છે અને એક રીતે દેવ ઝડુ સાથા કંઈ કંઈ સમજામાં આવ્યું છે આ જામન તાજીને દામ થરાની નાવક અનેચાલેની રચક છે:—

ફેબ્રુઆરી—આ એકાદમી ફેબ્રુઆરી સ્થાપિત તાલન શાસ્ત્રીય છે આ એકાદમી મુખ્ય
 વખતે વડવા અને તેના આજુમાજુના સંબંધમાં આવેલી હોવાથી માત્ર મુજરાતી માત્ર
 ધોરણ દિવાલ ખીજી વખતે સમગ્ર કોઇ પણ સ્થાપનામાં નથી. તમા વડવાને સામાન્ય
 રીતે સાદું અને નસતીમાં મોટું માત્ર કહેવાય કે જેમાં મુખ્ય તાલુકા રહેલ છે ત્યાં પણ
 ફેબ્રુઆરી ફેબ્રુઆરીના આદે કંઈ પણ સાધન નથી એટલે સામાન્ય રીતે મુજરાતી પાંચમાં કે
 સાતમાં ધોરણ મુખી હોય તેમાં અભ્યાસ કરે છે અને આર્થિક સ્થિતિ પણ સાધારણ રીતે
 નબળી હોવાથી આપનાપનાથી અમદાવાદ જેવા સરેરાશ બજારવાલ મોક્ષલાનું બની
 શકતું નથી. કદાચ કોઇ કલ્યાણકારી દોષ અને પેલાનું કોઇ સગુ વધારું અમદાવાદમાં દોષ
 અને તેને ત્યાં સમાય કરી મને તેમ કરી આજમ અભ્યાસ કરવાનો ઉત્સાહ કરે છે પણ
 પછી કમળીને મુખી દે છે એમ કહેવાય નિવાર્થી બેવામાં આવેલા છે કે નિ તેઓને
 ધરતું પેલાનું અને સરેરાશ રહેવાનું સાત સાધન હોયતો કરતા ધારે તેટલો અભ્યાસ કરી
 શકત છતાં માસિકથી આપણે એવું સાદું ૪૬ હતું કરી મોઢ ખર્ચ રોકાણે મોર્ડિંગ કરીને
 અને સારા હોય તેઓને રોકવરસીય આપીને વિદ્યુતે ઉત્તેજન આપતા તરફ પ્રયત્ન થતા
 દોષ એમ સમજવામાં આવે છે અમારા એકાદમે આવાં સારાં સાધન મારતો સોધી વિશેષ
 માત્ર થાય એમ અમારે માનવું છે. આ એકાદમી કેટલાક વર અમદાવાદમાં આવી વસેલાં
 છે અને મુખ્ય મામલમાં કામ જમાના અભાવને લીધે હતું ખીલું થયું વર ધારે ધારે
 આવી વસેલો. જે નિઃશંક છે તે વખતે ફેબ્રુઆરીના વખતે પ્રમાણ થાય તે પ્રમાણે મળી
 શકે તે કંઈ સારી માર (જો ચોપડીઓ અને રહેવા માટે મોર્ડિંગનું સાધન) દિવાલ
 સ્થાપિત કંઈ પણ અસર સરે એમ જણાવું નથી. મોક્ષ મોર્ડ રૂબમાં માત્ર અક જે
 બાના નેટથી નક્કી કરી આવી રહે અને ચોપડીઓ પણ નથી જુલો ઉપરથી ધોરણના
 પ્રોફાઇલથી થયા બાને મળી શકે છે એટલે મા જાપને ફેબ્રુઆરી માટે ૧૪મી નથી પણ
 ૧૫મી ઉપરથી અમારો ફેબ્રુઆરીના પેલાને માટે હાથવેલો પડે છે ત્યારે સ્વમાનિક મામાનું
 મન હોય તે કંઈ ધર્મે લગાડી કમળો કરવાની છાત્રા યાવ છે ને મુજરાતી ધોરણ પ્રમાણ
 ૧૫ થી ૧૪-૧૫ વર્ષની ઉંમરનો હોય તે કાંઈ ખાત્ર ઉપરોમાં આવતો નથી અને
 વખત કાંતો નમરાઈમાં કે કાંતો ફરજોમાં કાંતે છે આ જડું આર્થિક સ્થોત સાદું નહિ
 રહેવાનું અને નીચ જગતની મદદના અમારું પરિણામ છે. વધારે જણાવ્યા પ્રમાણે મળતા
 હોય તેઓની સંખ્યા ૩૩ અને હોય તેઓની સંખ્યા ૧૬ છે પણ આમાંથી માત્ર બે વિદ્યાર્થી
 દોષ દિવાલ ખીલું બધા મુજરાતી ધોરણમાં અભ્યાસ કરે છે એક વિદ્યાર્થી મેટ્રીકમાં
 છે અને એક ઉચ્ચ શિક્ષા ધોરણમાં છે. કોઇને એમ થાય કે હોય તેના પ્રમાણમાં હોય તે
 બાનો સંખ્યા ઠીક છે પણ અમે કહેવું નિહાય કે આ હોય તેઓને નિહાયે મોક્ષલામાં
 તેમના મામાપનો કંઈ તેમને ફેબ્રુઆરી આપતા કરતાં વર આજમ તોફાન કરતાં અને
 કેવળ કરતા અલગતાને વખતે દોષ છે એટલે વર આતે ઉપરોથી ધર પડે થિવી ૬-૧૦
 વર્ષની ઉંમર આજમ ૧૫મા હોય તેઓને કાંઈ લેવામાં આવે છે. પ્રાચીન ફેબ્રુઆરીના
 સ્થાપિત આવી મોક્ષનીય છે તે ૧૫મી ફેબ્રુઆરીની રાત્રી કરી નહી. બધા મળીને
 મેટ્રીક સુધી આરંભ વિદ્યાર્થીના મધ્ય દરે ૧૫ મળીને જે જડું વખત પરીણમાં નાપાસ
 થવાથી અમળો ખીલું સાધનથી આપીને સ્ત્રી અભ્યાસ મુખી રિપોર્ટ અને જુલો જુલો
 થવામાં ૧૫મી મળા છે.

આર્થિક સ્થિતિ—આ એકાદની આર્થિક સ્થિતિ કાંઈ આશાજનક નથી. વસ્તીને મોટા ભાગ વટવા અને તેના અંતમાં ગામડામાં વસે છે એટલે એકત સોકા સાથે ધીરધાર કરવાનો અને નેસ્તીનો ધંધો મુખ્ય છે, તેમાં એકત સાથે ધીરધાર કર્યા પછી પેસા પુરે પુરા પતવર્તની આશા સારા પાક ઉપર હોય છે. તેમાં સંવત ૧૯૫૨ના ત્રાસદાયક દુષ્કાળ પછી અને ત્યાર પછી ચોમાસું વખતે વખત નિષ્ફળ જવાથી, એકત લોકોની સ્થિતિ દિનપ્રતિદિન માડી થતી ગઈ છે અને તેની માડી અત્યંત તે લોકોની સાથે લેવક દેવક કરનાર સાદુકારો ઉપર થવા વિના રહી નથી. એક એકતને અમુક રૂકમ ધીર્યા પછી તે પાછી લેવાની આશાએ તેની તરફ તેને પૈસા ધીરવા પડે છે, અને વધુ ધીરવા નથી તો મુજ પેસા પછી શરવાની આશા રહેતી નથી એટલે એકતે એમ ધીરધારમાં મુદ્દલ આજ સાથે રૂકમ વધતી જાય છે અને પછી એકત આટલી મોટી રકમનું રેલું સમજીને ગભરાય છે અને દાનત બગડે છે અને સાદુકારને રોવડાવે છે. એકત સાથે ધીરધારમાં સામાન્ય રીતે આવીજ રીતે બને છે એટલે આ એકાદના શુદ્ધચેતના મુખ્ય બે વેપાર કાળ તેમનો એક સોના સાદ કરનાર નીકળ્યો. હવે ખીજે વેપાર નેસ્તીનો રહ્યો. આ ધંધામાં પશુ દરીયાઈની સાથે કસ પડવા લાગ્યો છે, ગામડા ગામમાં ત્યાંના રહીસોના ધરની સામાન્ય જાડીઆતો પુરી પાકવાનો આ ધંધો છે. તેમાં એક ગામમાં વીસ વાણીયા હોય તો વીસ નેસ્તીની દુકાનો ચાલ અને વસ્તી બહુ બહુ તો હલસથી બારસો ધરની હોય એટલે પ્રત્યેક દુકાને કેટલો વકરો અને તેના અંગે ક્યાણી રહી તે તરત સમજાય તેવું છે. આ ઉપરાંત વધી એક ધરમાં બે દિકરા હોય અને એ બે જુદી દુકાનો કરે એટલે નહીં જામ પદવનારની સંખ્યા વધે અને નફો એનો એજ રહે. દુકાનમાં આ ધંધામાં ૧૫ કાંઈ કસ જણાતો નથી આમ ભયારે એક વરસ ધંધો અને ક્યાણી પુરતી નહિ ત્યારે ખીજ તરફ સારી રીતે કુટુંબ નિર્વાહ કરવા ઉપરાંત બે ધંધા વચ્ચે અને વસતારી હોય તો એક બે વચ્ચે સારા માઠા અવસર ઉપર ખર્ચ કરવા પડે તેનો બોલો વધારામાં એટલે ક્યાણી કરતાં મુડીમાંથી ખર્ચ કેટલેક કેટલેક સાધ છે, અને સ્થિતિ ધસતી જાય છે. પરંતુ હવે સરખાગણે આ સ્થિતી સમજવામાં આવી છે અને કેટલોક શુદ્ધચેત અમલવાદમાં આવી વસ્યા છે. અમલવાદ એવા મોટા શહેરમાં હાલ ક્યાણી બોલ નથી એટલે જોને ને જલુકુજ આવે છે તે ધંધે નોંધાય છે અને મુખી છે. હવે જલુ પછી પછી શુદ્ધચેત અમલવાદ આવવા વિચાર રાખે છે, અમલવાદમાં જોને ને ધંધો જલુકુજ આવે તે ધંધો મળ્યો આવે છે, તેમાં ખાસ કરીને દાણાનો વેપાર મોટા પાયા ઉપર ચાલે છે, એવા કેટલાક દાણયા છે કે જેમાં રૂ. ૧૫૦-૨૦૦ ની માસિક નોકરી કરનાર એક સામાન્ય માણસ નોકરી મુર્કો છં જગર દેસાવર ફરી ત્યાંની ને કાંસ ચીનજીને અમલવાદમાં પોતાજ હોય તેના વેપાર ફરી સારી રીતે કમાય છે. આવા વેપારમાં કાંઈ ના આવડે તેવું કે મુશ્કેલ કશું નથી. મુશ્કેલી માત્ર, ધર હોડવાની અને નવરા બેસાં ની રેલ. ટપામાં અને ખીનની નિંદા કુચીમાં વખત માગવાની રેલ પડી હોય છે તે રેલ હોડવાની છે.

શુદ્ધચેત—હાલની પડખપડ અને જુદી વકરોના જુદી જાત આ એકાદના શુદ્ધચેત. દિનપ્રતિદિન તરફ સમ આગાં બે ખાસ જરૂર છે. તેમ ફરી ઓ મહેવની ઉત્તરથી માણ કરી જોડેજોનેનજ ખીન એકાદ સાથે જોડવાની હમ્મજ આવ રહ્યોવામાં આવી છે તો તેમનેથી નહીં અટક્યાં તેને અમલમાં મુકવા તાત્કાલિક પગલાં ભરાયો જોડેજો. ખીન પછી

એ ત્રણ એકઠાવાળા તરફથી અમને એજ પ્રશ્નણે બહુવચમાં આવ્યું છે કે અમારે બીજા સાથે એકઠાવાની જરૂર છે. છતાં આવી છગ્ગા કર્તાવનાર પોતે અરસપરમ કેમ કંઈ બચાવ પગલાં બરતર નથી તે નહિ સમજાવે એવી જાણત છે. અમને એ તેમણે જુદાએ માર એટલે બોલ્યા છે કે એકઠાવા સ્વાર્થને બોધ આપી શકતિહિતવુ આ કાર પહેલું કામ કરવું એકઠાએ એવી નિસ્વાર્થ રીતિથી કામ કરનાર કોઇ જાણનાર આવના નથી. તેઓ સુધી નહીં થાય ત્યાં સુધી જાતિ કે એકઠાવું બહુ થયતો આજ્ઞા રાખતી જ્યારે છે. એમ આજ્ઞા રાખીએ છીએ કે આ જાણનારો હવે કંઈ બચાવ પગલાં કરવામાં આવશે ને પહેલી ચર-આન કોલેજીયટની ઉભાણી કરવાના ફાવ સાથે કરવામાં આવશે તો તે જાણી અમને અત્યંત આનંદ થશે.

(૨) ફળવળીને માટે બીજો મામ અને એકઠામાં લખા છે તેજ એક મોટા દંડની જરૂર છે. તો અમદાવાદમાં જરૂર આ એકઠાવા સાધનકર્મન માણસો ગામઠાવાળા સાથે મળી આવી કંઈ લીધવાંજ કરવા પ્રવૃત્ત કરશે તો અમે ધારતા નથી કે તેમાં કંઈ આવક મળે, અમે પહેલી સુચનામાં બહુઅંતું તેમ ફરક જાણતામાં ફક્ત કામ કરનારનીજ જોડ છે. કામ કરનાર જ્યાં જ્યાં ઉભા થાય છે ત્યાં ત્યાં વાણીની જોડ કાંઈ જખત પડતીજ નથી એ સોચાન્ત છે. કામ કરનારની જાણના ફક્ત વિષુદ્ધ નેષજી. દંડ લખા પછી તેની અવરજા કેમ કરશે તેને માટે તો બીજા એકઠાવા સાધકા જોણુદ છે એટલે અમે તે જાણતામાં વધારે લખવાના જરૂર નેતા નથી. છતાં આ અમર બીજા કોઈજાણુ મામતામાં અહીં માસિકની માદ મામતામાં આવશે તો તે જણી પુલેલી આવવામાં આવશે કારણ કે માસિકનું કામ ફક્ત જાતિહિતાર્થેજ છે.

શ્રી તુષગામ તફાના ખડાયતા જાતિજંધુઓ માટે.

મહેરજાન " અઘણના મિત્ર " પત્રના અધિકારી જોગ,

આજખુ " માસિકના મત્ર કૈવ મહીનાના અકમાં " શ્રી તુષગામ તફાના પંચગાહ-આને વિવંતી. " એ મત્રાળા નિચે આ જોધારજુના એક " અમર " ની સંજ્ઞાથી લખનારે કેટલોજ હકિકત લખી છે તે માંડે બજાવેલી દહિયાની જોડ લગત છે કે, અંદાજમાં તારા કે પંચ તરીકેનો પહિવટ જળતી રાખનાર માત્ર ૭-૮ માંગેજ છે અને તેનો સમાવેશ માત્ર લખમજ ૨૦ ધરમાંજ કરી માત્ર છે આટલા કુદર જોધારજુમાં ખલુ લખનારના માત્ર મુજબ પત્રના વહીવટની જાણતામાં તરફથી જાણતા આવતા રીવાજ સાથે કેટલાક લખતરથી તમામાં જાણથી અજાણતા લખી કુલથી લાય કરેલો જોવામાં આવે છે અને તેથી નાતમાં પ્રતિરતે કરવામાં અજાણ જોધારજો જાંધ પડાવું બહુઅંત આવે છે તરમાં મુજ જોધારજો ને લા જવાનું અને તેજ જોધારજો નિર્માને જરજામાં આવતી રકમ જુદી જુદી જાણના હાંમેજો વચ્ચેજ દબી પડેલી છે પણ તે તરજ વિરોધ જણ નહીં જોવામાં માટે માત્ર એજ જાણવપરું છે કે લાખમાં ૨૦ ડિને કુલજ જોધારજો લખેજો જોધારજો છે ને દર લખ માટે તમાના સખા જાણજોધ મળીને જોધારજો વિચાર જોધારજો કરેજો જોધારજો. કે જાર જુ તેમ આવી જાણના કેમજું મુજ જાણજુ તમાના વહીવટમાં જાણતા આવતા રીવાજ અને વહિ-

વટમાં બોટી રીતે બીજાઓ માથું મારવા જવાની કોશીષ કરતા આવતા હોવાનું જ મરણ જોઇ શકાય છે જો આ ખરું જોવાતો આવતા આવેલા વહિવટમાં આમુક ફરિયાર કરવો જરૂરનો છે કે કેમ તેનો નીર્ણય તફાની બધા બાધબાધોએ એક સંપત્તી વિચાર કરીને કરવો જોઇએ.

આ પ્રસિદ્ધ થયેલા લેખમાં એક વિચારવા જેવો, અને મહત્વનો સવાલ આ લેખ માટે ખાસ પ્રયોજનવાળો થઇ પડેલ છે અને તે એજ છે કે લગભગ ૪-૫ વર્ષથી તરમાં આ બાકી રહેલા ઓગલવોનાં જમણો ફરીથી એકી સાથે શરૂ કરીને મહીના કે એ મહીના સુધી નાનો જમની તેવું લખવામાં આવ્યું છે તે ખરું નથી. હું માત્ર હું કે તમા માહિતો આપો જાગ અને ધણું ખરું સઘળાઓ પેતીકા લેખાર માટે એવા શુભાચેલા છે કે જેમને માત્ર આવી જાતનાં જમણો જમણામાં વખત દહાડવો પાલવી શકતો હોય અને પસંદગી હોય તે આની સહાનુ નથી.

આ બાકી રહેલા ઓગલવોની બાજની રકમ લગભગ આશરો રૂ. જેટલી ભેગી થયેલી છે આ અને બીજી નાતોની ઉપજની રકમ જો ઉમેરી લેવામાં આવે તો આટલી રકમમાંથી પચુ આ રાતિના કેળવણી લેનાર વિદ્યાર્થીને કેટલોક મદદને યોગ્ય ધોળા આપી શકાય અને તેને માટે બાધ “ સમર ” ની કરેલી સરના માન રાખવા જેવી જણાય છે.

આશા છે કે આ સમર્થમાં તફાનું પંચ બેસુ લગતી તેનો યોગ્ય વિચાર કરવામાં આવશે; અને કેળવણીની બાબતમાં આ બંધારણની સ્થિતિ પાછળ છે તેને આગ્રંથ લાવવાનો કિસાક વધારવામાં આ તફાની બાધઓ સદરહુ ઓગલવ નિર્મીતે બાજની ભેગી થયેલી રકમ અને બીજી રીતે, તેમાં ઘટતો વધારો કરીને આ બંધારણના લાયક વિદ્યાર્થીઓને રોકાણરીષ કે, તેવી બીજી કાંઈ ધટતી મદદ આપવાનું નક્કી કરશે તો આ બંધારણના રાતિભાધઓમાં આ તેમના વળાણવા લાયક કામ માટે ધણું હંસુ મત બંધારો અને આ શુભ દાખલાના અંગે આ બંધારણમાં જે કંઈ સારી કીલચાલ ઉભી થશે તે આ તફાની બાધઓની પ્રેરણાક્રિતિનેજ આજારી મળ્યો.

લી૦

જ્ઞાતિબંધ.

જોઈએ છે.

અમદાવાદ ખડાયતા ગેઝર્ડીંગ હાઉસ માટે એક સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ અથવા ટેપરેજ રાખનાર. ખાવા પીવાનું તથા રહેવાનું ગેઝર્ડીંગમાં છે, પગાર વગેરે વધુ વિગત માટે મળો યા લખો:—

પડી. માણેકજીવ મણીજીવ રણુજીવદાસ.

માણેજીવ—અમદાવાદ

નવીન આવકારદાયક સૂચના.

અમારા કેટલાક મિત્રો તરફથી અમને એમ કહવામાં આવી છે કે કેટલાક વખત પર Review of Revisionના બહોલ બિડીટરે દુનિયાના મોટા માણસોની તપસીય માગી મોકલવાયે તેમજુ છવન અરિવ પ્રસિદ્ધ કરવાનો વિચાર કર્યોયો હતો. તેને પમચે માલી ગુજરાતના એક માસિકે ગુજરાતના અગ્રેવાન માણસોના નામ માગ્યાં હત્યા તેજ પોરણુ પર આપણી દાલિના દિવાયેં અમે એ આવકારદાયક શ્રેણીએ છીએ કે અમને પણ અમારા માલકો કે અન્ય દાલિનપ્રેમીઓ તરફથી દાલ દલાલ તેમજ પડેલાં થઇ અથેલાં ઠગિ-નકુમાંથી અરેખરા અગ્રેવાન કે જેમને દાયે હજી કોમની મોકલેલા થઇ દોષ ને જેમનું કલ્પ વિચાર દોષ અરેખર પોરણમસયેં પોતાનું છવન આગી બીજાને અનુકરણીય થવા દોષ તેવામાંથી રપ મુદસોના નામ સાથે તેમજા છવનની કણી દુકાં મોષ મોકલવામાં આવશે તે અમને તે મુદસી તપસીયોમાંથી અને મુદે વધારે મન પડતા દશે તેવા રપ મુદસોનું છવનચરિત પ્રસિદ્ધ કરવાની પડેલી તક દાય થરીમું; અમે આજા રાખીએ છીએ કે અમારા દાલિનપ્રેમી આ પમોના અંક નાકાર પાતું પડેલાં અમને તેજા નામની તપસીય મોકલવા ચુકશે નહિ, એથી જમે સત્તર તે કામ દાય થરી છડીએ.

અમે નજીવચની રત્ન કણએ છીએ કે આને માટે મોટા આમમાં આમજ પડી કામ કર્યું દોષ તેજ કંઈ જરૂરનું નથી. નાના નામમાં પણ જે દાલિનકામોને દાયે તેમનીજ સમામાં મોકલેલા થઇ દોષ તે પણ તે જમ છે માટે આમદાના અમારા દાલિનપ્રેમી બીજા દાલિ-નકુમાંના નજી તથા દાલિ માટે તેમજા તરફથી તપસીયે મોકલવા ચુકશે નહીં. દાલિ તે રજા એક કુદનજ છે એ બધવા અમે આ રત્ને બિરખ કરવા માગીએ છીએ ને કોઈ ઉલ્લેખ દરેકમાં તેવી આવન દાખ થાય તે આમજ વખતો પાર છાને નહીં ને અમારી લીધેલી મનેન પણ સાર્વક વાય અમે આજા રાખીએ છીએ કે અમારા સુત મધુએ જરૂર આ કાપને ઉપડી હજી જનતી મલ કરશે. જેટલા મોટાજા કોવમાંથી અમને માલિએ ખળે તેટલું અંખાર કાપ વધારે દનેકમદ જનરશે માટે ફર વરતા મધુએને અમારી ખાસ વિનિ છે કે તેમજે પોતાની તરફથી તપસીય મોકલવા ચુકશે નહીં. જેટલા આપણે વધારે સંજમમાં આગીજ તેટલુ દાલિદિન આજણે વધારે પ્રમાણમાં સાધી કરીમું માટે આ મામિક મંઈ અનુષ્ઠ સમા કે આમ કે બિડડા કે અખિરે માટે છે એમ નહીં ખાસનો મમજ ખમ-પતા કોમલ છે એમ ખારી રશે ખમજવા અપુ આ કીમની સુચનાનો લાભ થેવા ચુકશે નહીં.

ખડાયતા વણિક વિધાયોએ માટે બેસડિંગ.

આ ઉપરથી ખમર આપજમાં આને છે કે અખદાવાદમાં અથેછોના અખવાસ કરતા વિવાદોએને માટે એક બેસડિંગ કાઢીય ઉઠાવાનું નહીં થયું છે માટે તેમાં દાખવ થવા છજનાર વિવાદોએને તેમની જરૂરો પડી અલિલાય રજીએદાપ, માજેડોયો અખદા-વાદને કિરનામે તા. ૨૦ મી જુલાઈ પડેલાં મોકલવી. વિધાયો પાસેથી મામિક ૩. ૭ રેજમાં આવશે. તા. ૪-૭-૧૯૨૨.

શ્રી કપડવાણ જ ખડાયતા સમાજની

છ માસીક સભા, -

તા. ૨૬-૫-૧૯૧૬ સોમવારે રાત્રે ૧૧ વાગે દશા ખડાયતાની વાડીમાં અગ્રેની શ્રી ખડાયતા સમાજની છ માસીક સભા એકઠી થઇ હતી તેમાં ઘણા ખસ ગેમ્મરો તથા કેટલાક બીજા મુદ્દરોએ હાજરી આપી હતી. પ્રથમ શ્રી છપ દેવનો જ્ય ધ્વની થયા બાદ રા. રા. સાંકળજઈ દલસુખરામ ગાંધીએ આલુ ગીટીંગને માટે પ્રમુખસ્થાને ખીરાજવા રા. રા. મયુરદાસ બહેચરદાસને માટે દરખાસ્ત મુદ્દી હતી તેને રા. રા. જોડાલાલ કોદરભાઈએ ટેકા આપ્યા બાદ પ્રમુખે બેઠક લીધી હતી. ત્યારબાદ રોકેટરીએ સમાજના છ માસના કામ હાજ સર્વેથી ટુંક રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો હતો. સરકુ રીપોર્ટમાં અઘાપી સુધીમાં સમાજ તરફથી વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તેજન માટે રૂં રૂં કરવામાં આવ્યું હતું તે દર્શાવી સમાજે ખારેલા આરામ પાર પાડવા સમાજના તમામ ગેમ્મરો તથા અન્ય શાલી બંધુઓ અને ખાસ કરીને સમાજના આમજ પડતા સજ્જનોને જાતે જામ લઈ તેમની સમાજ તરફની ફરજો સતત પ્રયાસથી અદ્ય કરવા ખાસ વિનંતી કરી હતી. બાદ અગ્રેના નડીયાદ લાઇ સ્કુલમાં બહુતા વિદ્યાર્થીઓએ અભ્યાસ આમજ, બટ, (ગાર) મજ્જનાનો કેવા ખોટા ચાઆઈ કરી બતાવે છે તે જાગત તથા હાલમાં શાળાઓમાં અપાતી કેળવણીનું દ્રક્ત ખસ નથી તે બાબત ફરેકના મનપર છાપ બેસાડવા યોગ્ય આકર્ષક ચિતાર કરી બતાવ્યા હતા તથા 'કેળવણીથી થતા ફાયદા' અને 'આપણી ઉત્તતી' એ વિષયો ઉપર રા. રા. જોડાલાલ કોદરભાઈ તથા ઘા. જોડાલાલ તથા ઘા. મયુરદાસ ચંદ્રેલાલે બાબજુ કંપી દર્શાવે. ઉપરના બંને વિષયો ઉપર રા. રા. જોડાલાલ દલસુખરામ ગાંધીએ હાંખણથી અતુકુળ દર્શાવે. સાથે ફરેકના મનપર અસર થાય તેવી રીતે સરજતાથી ફરીકર આમજુ કંપુ હતું. બાદ રા. રા. સાંકળજઈ દલસુખરામ ગાંધીએ આલુ વિષયો ઉપર ટુંક વિવેચન કર્યાબાદ તેમના બી. જિમનલાલ સાંકળજઈ પ્રીતીવસની પરિશ્રામાં શ્લેષ પામ્યા તે બાબત ખુશાલીના સમાજનાં ૩. ૫) બહીસ આપવા તથા તેમના બાઈ એકજલાસ દલસુખરામ બી. એ. ની પરીશ્રામાં ઉત્તિર્જી થાય તો બીજા ૩. ૬) સમાજમાં બહીસ આપવા પોતાની ઉદાર રૂઠિ દર્શાવી અતુકરણીય હાખરો આપે છે. ત્યાર બાદ પ્રમુખના સમાજીના આપજ બાદ વિદ્યાર્થીઓને પતાસો વહેંચી પાન સોપારી થયા બાદ સમા વીસરજન થઈ હતી. ગ્રામીના ગુખ ચીન્દે રા. રા. જોડાલાલ દલસુખરામ બી. એ. ની પરિશ્રામાં ઉંચા વર્ગમાં ઉત્તિર્જી થયા છે. મજકુર ગીટીંગમાં નડીયાદ લાઇ સ્કુલના ઉપર જજુરેલા શાલી વિદ્યાર્થીઓએ જે ઉમંગથી કાર્ય બાજવ્યું છે તેને માટે તેમને તથા ખાસ ઉત્સાહથી કેળવેખ રાખી આલુ અભાર્જુ કામ સારા પાપાપર લાવો રા. રા. જોડાલાલ દલસુખરામે સમાજની ને રેલા જાગરી છે તેને માટે તેમને, સમાજ અતુકરણીય આભાર માને છે.

ઉમરેઠ ખડાયતા યુવકમંડળનો રીપોર્ટ.

અને તા. ૨૩ મી મે સને ૧૯૧૬ના રોજ અત્રેની ખડાયતા યાત્રિમાં એક મંડળ "ખડાયતા યુવકમંડળ" ના નુમતી રજવાણું છે તેમાં આજ દિન સુધીમાં ૩૬ મેમ્બરોએ પેરઠ બરેલા છે એકંદરે ૫૦ ઉપરાંત બંધુઓએ પોતાને દામે સડિઓ કરી આપી મેમ્બર તરીકે નામ દાખલ કરાવેલાં છે. આજીના પેસા આવડાના બાકી રહેલા છે. સ્વર્ગ અત્રેના ચીજોસ હજી મદારાજના મોટા મંદીરના પુસ્તકાલયવાળા બોરકામાં સખવામાં આવેલ છે. મંડળ દરેક રીવાજ સોજના પંચમતો ભરાય છે તથા તેની અંદર ગામમાં હોય તેમાંથી ૨૫ ઉપરાંતની સંખ્યા દાવરી આપે છે. આજ સુધીમાં સામાન્ય બેઠકો ૨ તથા અસાધારણ ૨ મળી એકંદરે ૮ બેઠકો થયેલો છે. સામાન્ય બેઠક સાતમી અને પધારેલ મોરચાની પીવિનુચેપરજી મદારાજના પ્રમુખપણા નિમે મળેલી. ધર્મ ઉપર શેઠ પુરુષોત્તમદાસ પ્રેમચંદ તરફથી અસરકારક વિચેચન થયેલું. મોતાઓ એકંદરે બન્ને ઉપરાંતની સંખ્યામાં મદિરમાં ત્યા ૨૫-૬-૧૬ ને રીવાજના રોજ સોજના પાંચ વાગતો ભરાયેલા મંડળ સંજોથી તેઓઓએ અભિપ્રાય આપેલા કે આજનું મંડળનું કામ જોઈ તેઓ પી નહીં પુરુષ થય છે. અને દરેક પોતાની ધરજ ધણીજ સારી રીતે અણ કરી છે. અને જો વડિલ યાત્રિઓ પોતાના તનમન અને બને તેટલા પતની થઈ આ સંજોને કરી પોતાના કમલ વિચારોને લાભ પ્રમોદાપાત્ર મંડળ સાથે મળી મંડળને આપી કોનેજન આપશે તો ખરેખર આ મંડળ બોળને લાભજી રૂપ થઈ પડશે જિજ્ઞાસુ નહિ પણ લાભજી ચંદ્ર દિશા કરે આ મંડળ બને એવી ઉવડ પ્રમુ પ્રાર્થના છે. અને સેકેટરી મુલેશ્વરજી નારણદાસ તથા ખતિયા અને ઉત્સાહી કાર્યવાહો નીરસાર્થજી કામ કર્યા બધ છે તો જરૂર તેમાં જલ્પ થવા વિના રહેશે નહિ વિચેરે કહી બતાવ્યું.

ત્યાર બાદ આવતા રૂઠોવારે મિટિંગ રાખવી જોઈએ પણ રજવાણા હોવાથી સનીચાર ઉપર યુવકની તે પ્રસંગનો નિતિયો વિષય થ. જમનાદાસ ગીરધરલાલને આપી વિસર્જન કરેલી પણ લાગાર કે મિટિંગ બોજો દિવસે સોમવારે અસાધારણ મિટિંગ ભરવી પડેલી તે નિમે પ્રયાજી છે:—

કોરોલીવાલા મોરચાની પીવિનુચેપરજી મદારાજ પુરુષારને રોજ લીલા વિસ્તાયો તે સંજો પિત્રપ્રીતી દર્શના મોરચાની પીવિનુચેપરજી મદારાજ આંખોની વાજાએ એક અસાધારણ મિટિંગ ભરવા કુતકમંડળને આજી રજવાથી અસાધારણ સમા સોમવાર તા. ૨૧-૧-૨૧ ને રોજ સોજના પ વાગતો મદિરમાં અસાધારણીના પ્રમુખપણા નીમે યુવક મંડળ તરફથી મદારાજજીની આજી સુભાગ ભરાયેલી તે.

સરકુ સમામાં લખમજ જલો વર્ષાત વેળુનો તેમજ યુવકમંડળના મેમ્બરોએ દા. બરી આપેલી. અને તેમાં તેઓઓએ ધણીજ ઠીકઠી પ્રવચીન કરેલી. અને ભરવાજોએ તેમજ મંડળે જલ ઠીકઠી રીતેની તેમજ સરકુ વર્ષાત પેરમાં અપવા સેકેટરી મુલેશ્વરજીને જરમાવેલું. ત્યાર બાદ સંધ્યા આરતીના વખત વાળી સમા વિસર્જન કરેલી.

લી. યાત્રિસેવક,

(સહી) યા. માજીકલાસ નારણદાસ.

મા. સેકેટરી.

ખડાયતા યુવકમંડળ ઉમરેઠ.

મરદુમ રા. મણીલાલ જોડાલાલ દેસાઈ.

માતરના વતની ને અમદાવાદના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર રા. મણીલાલ જોડાલાલ દેસાઈના આકાલ મૃત્યુની નોંધ લેતાં અમને અત્યંત ખેદ પેદા થાય છે ! તેમના પિતાશ્રી સરકારી નોકરીમાં હતા ને તેમણે મરદુમ મણીલાલને મેટ્રીક્યુલેશન સુધી કેળવણી આપી આગળ ન જઈ જતાં તેમને સરકારી નોકરીમાં જોડી દેવાનું ઉચિત માણું હતું. ત્યાં પેલાની ચાલાકી તથા બાહોશીથી મરદુમ મણીલાલ પોતાના કાપરીયાના સારા અગિયાર મેળની પેલાનો રસ્તો ધણી સરળ કરી ચક્રવા દતા. તેના પરિણામે તેમને ડીટેક્ટીવ ખાતા માટે ખાસ પસંદ કરી પુને મોકલવામાં આવ્યા હતા ત્યાં પણ કેટલાક સારા કેસમાં માણું ઉંચું કામ કરી ખતારી સારી નામના મેળની હતી. તેથી તેઓ ચીડી તેમજ રેલવે પોલીસ ખાતામાં ઇન્સપેક્ટરના હોદ્દા સુધી પહોંચી ચક્રવા દતા. આપણી ચાંતિમાં ઇન્સપેક્ટરના કર્મજન સુધી પહોંચનાર પેલે પહેલાનું મૃત્યુ દતા ને અમારી પુરી ખાતરી છે કે છપરે ને એમને લાંબુ આવુખ્ય બહુ હોત તો તેઓ સુપ્રી-ટેન્ડેન્ટ કે ડેપુટી તો જરૂર થઈ શકેત. પણ આપણી ચાંતિના કમનશીમે છપરની મરણ તેથી વિરૂદ્ધ નીવડી એટલે તેની મરણને બાધીન થવા સિવાય ખીજે ઉપાય નથી.

મરદુમ મણીલાલ ચાંતિ સુધારાની બાબતમાં ઘણા ઉંચ વિચાર ધરાવતા હતા, અયોગ્ય દરજ્જાત ન્યાત વરા બંધ કરવાના તેઓ સખ્ત લીલાચતી હતા તથા કન્યા તેમજ ભી કેળવણી તેઓ બહુ આગળ વધેલી જોવા કમળા હતા જે બાબત આ ખાસિકર્મજન તેમના ધણેલા લેખ પરથી બહુ સ્પષ્ટ રીતે જણાઈ આવતી હતી. તેમજ પોતાના વતનમાં પણ કેળવણી સારું કંઈ સંસ્થા સ્થાપના આમંકપૂર્વક વીચાર ધરાવતા હતા. અમે અંતઃકરણપૂર્વક પ્રત્યક્ષે જોએ કે મરદુમની ઉપરોક્ત ઉંચ ધારણાઓ તેમની સાથે દળાઈ નહીં જતાં તેમના સુગમું હારા કંઈ યોગ્ય સ્વરૂપ પકડે શકે તે મરનારની ખરેખરી વાદેરીની જાણની રાખવાનો એજ ખરેખરા રસ્તો છે. જેથી મરનારના આત્માને પણ ચાંતિ મળે. તેમના બાકાઓ પૈકી એક રા. નાનાલાલ અસરવા યલના મેનેજર છે તથા ચિત્રવંડગના મેનજર છે ને ખીજા મરદુમનાજ ખાતામાં સગ ઇન્સપેક્ટર છે તથા ત્રીજા મુન્શીમાં આશીસ ઉંચાડી દેશવર સાથે વેપાર કરે છે. જે પ્રમાણે જવાજ બાકાઓ સારી રીતિમાં ને સુદ્ધ હોવાથી અમારી કરેલી ચક્રવા ઉપર ધ્યાન આપવા સિવાય નહીં રહે, જેની અમને પૂર્ણ ખાતરી છે. મરનાર પોતાની પાછળ વિધવા તથા બે પુત્રીઓને શોક કરતી મુકી ગયા છે. જેને અમે અંતઃકરણપૂર્વક દીવાસો આપીએ છીએ ને છપરને એટલીજ અરજ મુન્શીએ છીએ કે મરદુમના આત્માને વિરાહાલ શાંતિ અર્પે.

નડીયાદ વિધોતેજક મંડળ.

શ્રી. દસા આગતા વિધોતેજક મંડળનો સને ૧૯૧૫-૧૬ નો ચાર્જિંગ રીપોર્ટ અમને મળ્યો છે જે પરથી જણાય છે કે આ મંડળવાળા નાનાં તાલુકા માણસો પણ થઈ સારા કામ કરે છે પહેલી બીરીયમ ચોક્કસી જરૂરતના સાકરથઈ એલ. સી. ધ.ના પ્રમુખપણા નીચે મરી રહેલી સરખાત તા. ૩-૨-૧૫ થી કરવામાં આવી હતી. છતાં આ ખીલન વધેમો જાતિનપુખ્તિની રહે તરફની સામણી તથા વિદ્યા તરફના કાળને કીધે ઐજિક બંધિય તરીકે ૧૧, ૪૬૨ એકડા થયા હતા જે રહેતો વધીવટ સતોપકારક રહેતો થવાથી થઈ મદદ મળી હતી. આ વખતેના ચાર્જિંગ મેળાવડે પરીખ કેશવલાલ મોનીલાલના પ્રમુખપણા નીચે કરવામાં આવ્યો હતો જે વખતે બાદરવ સંબંધિત મદદરેખે પણ હાલની આવી મેળાવડાની શીમામાં થઈ કરી હતી ને વિદ્યા રેલીની ઉપાસના કરવામાં પોતાનો ફાળો આપ્યો હતો, તે વખતે કેટલાક મદદરેખે તેમજ વિવાદોમાંથી મળી સારાં ને અમરકારક આવડો કર્યો હતા. વિવાદો રીજા કામદારના દેતાક તો નડીયાદવાસી તેમજ નાકારનાને એક સારા વકલા તરીકે જાણીતા છે જે તે ઉપસંગ દબે પોતે વિવાદો મરી મદદરેખ તરીકે પોતાની કારકીર્દી નડીયાદમાં જ કરેલા છે. તે જણી અમને થઈ આનંદ થાય છે. કારણ કે તેથી કરી તેઓ જાતિની કામની સેવા જાણી સારી ને નડીયાદની જાતિને જરૂર પોતાના પ્રથમ તેમજ જાતિનપુખ્તિની મદદથી આમણ સારી થઈ. પણ જ્યાં કરતાં આ મેળાવડા વખતે જે જુઝ આવડે જવાનું જણાયે છે તે એ હતો કે આ મંડળના કાર્યવાહકોએ પોતે તાલુકા તાલુકા હોવા છતાં પોતાનો પક્ષપક્ષ દૂર કરી પોતાના તાલુકાથી બી. એ. આ પાસ થયેલા પરીખ અમોદનદાર સાલખાઈની સાથે બી. એ. એલ. એલ. બી. માં પાસ થયેલા ઉપર જણાવેલા અમારા મિત્ર કારકારસ નાથાભાઈ દેસાઈને પણ પ્રમુખને કરતે પાવડી જવાની હતી. તે જાનેને હાર મેલ પહેલાંવામાં આવ્યા હતા. મંડળક કાર્યવાહકો આ કાર્ય અનંત પ્રમંસીયને અન્યવાદને પાસ હોવા ઉપરાંત ખીલ જાતિનપુખ્તિ તેમજ ૪૬૬ કે તરફ એકડાના કાર્યવાહકોને ખાસ અલગરૂપ કરવા જેવું છે. અને વિદ્યાને કોલન આવસ જેવા કાર્યમાં આ પ્રમાણે પક્ષપક્ષ દૂર કરવાની સરખાત કરવામાં આવશે તે જાણ જાતિનપુખ્તિને એકડા કરી ૧૯૧૬ રહેવાના જણાવે. નડી પણ ખરા જણાવે તરીકે એક ખીલના સમાજમયમાં સારી ૧૯૨૧૨ મદાઈ કરવાને અમારો આશય દૂર નડી પણ નડીનાના અવિચ્છેદ ફાળીત સારી એક માનવાને તથા અડોલો સખરને અમને રીજા કારણ મળે છે અમારા જાતિનપુખ્તિ દબે કેમકે અમે તે પાર થઈ છે તેમ રહેતું દબે અમારે નેચાઈ રહે છે. આજ પ્રમાણે એ તાલુકા તાલુકા પોતાનું કાર્ય અમારા વધારે જાય તો મોટા વખતમાં મોટા તાલુકાવાને પણ પાછળ મૂકી દેશે એમાં શક નથી આજ કાલ કાર્યોમાં જ રહિશ કરવાની સંસ્કૃતિ આવી બી કેટલાક પ્રમુખ અપણી જાતિનપુખ્તિ કરવાય કરી.

જુદી જુદી યુનીવર્સિટી પરીક્ષાનાં પરિણામ.

- (૧) બી. એ. પરિક્ષાનું પરિણામ.
૧. તલાટી. રજુછોડદાસ મયુરોદાસ	ઉમરેડ.
૨. જગમેહનદાસ લાલભાઈ પરીખ	નડીઆદ.
- (૨) ઈંટર મીડીએટ પરિક્ષાનું પરિણામ.
૧. રમણલાલ હરીલાલ પરીખ	નડીઆદ.
૨. ચીમનલાલ સામળદાસ પરીખ	
૩. ચીમનલાલ ભોગીલાલ દેસાઈ	નડીઆદ
૪. હીરાલાલ માણેકલાલ પરીખ	
- (૩) મેટ્રીક્યુલેશનનું પરિણામ.
૧. રમણલાલ મણીલાલ કોઠારી	અમદાવાદ
૨. ચીમનલાલ સોંઠરલાલ દલાલ	નડીઆદ.
૩. માણેકલાલ રજુછોડદાસ પરીખ	ભાતર.
૪. હગનલાલ નારણદાસ ગામી	નડીઆદ.
૫. પરીખ કાન્તિલાલ ગેઠલદાસ	"
૬. રતીલાલ મોહનલાલ પરીખ	ખેડા.
૭. હીરાલાલ કેશવલાલ શાહ	ખેડા.
૮. તલાટી કેશવલાલ ત્રીભોવનદાસ	ઉમરેડ
૯. પરીખ ચીમનલાલ મનકુળભાઈ	"
૧૦. ગીરધરદાસ હગનલાલ શાહ	"
૧૧. અર્જુનદાસ ભોગીલાલ શાહ	કોલાલ
૧૨. અંબાલાલ છોટલાલ શાહ	"
૧૩. હીરાલાલ સુનીલાલ	મહુધા
૧૪. ઘોમેદરદાસ નારણદાસ શાહ	ગાંધર

નવીન સમાચાર.

આતર—અંગ્રેજીની મીટીંગ આતરમાં દેશાઈ જાન્યુઆરી મોઝલાલની વિધવા બાઈના પ્રમુખમણા નામે એક નાની મીટીંગ બરવામાં આવી હતી. જે કે તે મીટીંગને અંગે કેટલીક મોટી ઉમરની બાઈ ઉપરાંત નાની કુમારિકા તેમજ કેટલીક ખીજી સ્ત્રીઓ એકઠી થઈ હતી જે આવી મીટીંગો બરાબ તે સારી વાચા જમાવ છે. અંગે તે એટલું જ કહીએ છીએ કે આવી ખીજી મણી મીટીંગો થાય.

હૃદયદરવાસ—તા. ૨૨-૬-૧૬ લખવાને ઘણી પ્રુશી ઉપર છે કે મહેમતાવાદના ચા. વીરદાસ છબાઈ પોતાના દીકરા મોતીભાઈના લગ્નમાં હૃદયદરવાસ નાન લઈ આવેલા પરસાદ તેજ રાત્રે મારો થવાથી તેમને કેટલીક અગવડ વેઠવા છતાં નીચમીતપણે મનમથ સાથે આવી ગયા હતા લગ્ન નીવિંદને પમાર થતાં હતી વરની ઉમર ૨૧ ની હતી ત્યારે

કન્યાની કામર ૧૪ ની છે. લગ્ન થયા બાદ બીજે દિવસે સવારના આઠ વાગે પીણાએ પોતાની પુત્ર વૃંદા દાસે કન્યાકાળાની તથામ હોઠગીએને સાડીના મળની ચોરસી ધનામ તરીકે વડેલી હતી ત્યાં હેઠે ખીરદેવને ૨-૨૧ રૂપિયા તથા બેક બેન સાડી ૨ ૨૧ ની કામરની આપી હતી. કન્યાકાળાની ૩૦) હોઠગીએને ચોરસી આપ્યાં હતાં બેક ૨ ૩૫) ની કામરનું ધનામ વડે મળ્યાં આપ્યું હતું ત્યાં બીજા વખતે (જાન્યવારી) પીણાએ પોતાની પુત્રીનું પુત્રીની કેવળ સ્વયં પીણાએ કરી નીચે મુજબ રકમ આપી આપી કર્યાં છે

૨ ૫૦) દગરવાસ અગ્રવણ વીણેતેબક ૪૬૫

૨ ૫૦) મહેમંદાવાસ અગ્રવણ વીણેતેબક ૪૬૫

૨ ૨૫) દગરવાસ કન્યાકાળાને મળ

૨ ૨૫) પોતાની મરનાર પુત્રી જાણ મળા જે દગરવાસના કા. ગુનીકાલ એમ અહીં પીણા તેમના સમર્પણે કન્યાકાળાને મળ

ઉપરાંત ૨ ૫૦) કન્યાકાળાને મળ આપના રૂપ કમીનીય મેમરોને બેરી સરવણી આપ્યા છે કે પચાસ રૂપિયા જે રૂપિયા ત્યાં તેમણી કન્યાકાળાના ઉપરોમ કરે અને ઉપરો મારણમાં જે વધારે મળે તેને દરેક બધાને હાથમ તરીકે વડેયવા

૨ ૫૦) દગરવાસ રૂપિયા હોઠગીએને ખોળા વડેવળામાં આપ્યા તેને તેમ દીવસે ખોળા વડેવળા આપી હતી

૨ ૫૦) ગુલવાન રૂપિયાને કાલ તરીકે તેમ દીવસે મોહાબાદ

ઉપર મુજબ દોઢર ૧૬૫ તેમણે કાલ તરીકે લગ્નની પુત્રાગીમાં આપી બેક ખડા કાલ રૂપિયા ૬૬ રજાવડ વીંદતી કરી છે, તરેક કાલીનકુળો આપી રીતે લગ્ન પ્રકરે પોતાની કન્યાકાળાને મળ કરશે તે અગ્રવણ કાલીને ઉદાર થવાને વિચાર થશે નહીં. કાલ વખતે મળનાં મળી મળનાં ૫૫ મળી રકમ આપે છે તે મળનાં કામને માટે તે કહેવળ શું ? આપના કાલ પ્રમદે દરેક અગ્રવણ જોડે પોતાની કામને અગ્રવણ મુકી નહીં

વડવા—મળનાર ૧૬૫૨ ની મળમાં કાલ તથા સરવણી નીચે મુજબ થયાં છે

વડવાના કા. મળમાં મળનાર ૧૬૫૨ વરસ ૩૬ ની સાથે અગ્રવણના કા. નાર મુકાસ જેકા બાંધે દીકરી તથા કામર વરસ ૧૩ નું લગ્ન થયું છે ખાંડા વડી ૨ મામ અમલીયા કા. મેરમનાથ નીમનાથ કામર વરસ ૨૩ ની સાથે વડવાના કા. અગ્રવણ મળનારની દીકરી કામર વરસ ૧૩ નું લગ્ન થયું છે આ મુજબ પ્રકરની મળનીયા એ પત્રનાં તરફથી વડવાના અગ્રવણ બેનકુલના સભામ

૨ ૫૦) ખાંડા જેકા અગ્રવણમાં આપ્યા છે. રામજી સુની ૨ વડવાના કા. નાથાબાઈ રામજીનાથના દીકરા મોહાબાદ કામર વરસ ૧૪ નું લગ્ન તેમ અગ્રવણ કા. ૫ મોહાબાદ મળનારની દીકરી કામર વરસ ૧૩ ની સાથે થયું છે રૂપિયા વડી ૨

મળનાર—મળનાર કા. મોહાબાદ મળનારના તથા જે કામરનાં નરમકાલના બેનકુલ મળ વરસ ૫૦) ની પોતાની જાણ નાની કામરનાં હોઠગીએ તથા પીણા પુત્રી મળ ૧૦ તથા તે સીમલ બીજા કાલ ત્યાં છે રામજી મળનારના કા. ૫૦ ૧૫ છે

દવાઓ.

ચંદ્રોદ્ધરસ—કરતુડી ભરાસ વિગેરે અનુપાન સહીત, કુપ, અશોક, ઉપરસ, વાણ, કદ વિગેરે રોગો મટાડી તાત્કાલિક પૂરપાતન આપનાર આત દીવસની દવાના રૂ. ૨-૧૦-૦

અભ્રક હસ્તમ—ખાંસ, ખ, છુદીને વધારી તદ્દરસની આપનાર, તથા દમ, ખાંસી વિગેરે મટાડનાર, ૧૦૦૦ પુડી રૂ. તોણ ૧ ના રૂ. ૪૦-૦-૦ ૫૦૦ પુડી, રૂ. ૨૫-૦-૦ ૧૨૫ પુડી, રૂ. ૧૨-૦-૦

સુવર્ણ પંચતં માલતી—જીરું જવર, જુની ખાંસી તથા દમ, મમજની નિર્બળતા, વિગેરે મટાડી, અપ્પર સ્થિત આપનાર-તોણ ૧ ના રૂ. ૧૬-૦-૦

સોહ હસ્તમ—ખંડુરોગ, ઉર રોગ, તથા દરસ-મટાડી સ્થિત આપનાર ૫૦૦ પુડી, તોણના, રૂ. ૧૦-૦-૦ ૧૨૫ પુડી રૂ. ૫-૦-૦

ખગેશ્વર રસ—દરેક જાતના પ્રમેહ તથા ખાતુ સંબંધી દરેક મટાડી સ્થિત આપનાર દીવસ ૧૪ ની દવાના રૂ. ૨-૦-૦

અવનન પ્રાપ્ત અવલોહ—આસકો, રહે, ખીઓ અને પુરો, ખાટ સર્વોત્તમ, નિર્બળ, અને ખૂં તત આપનાર, વાણ, છુદી, અને વિવિધ વધારનાર રત ના રૂ. ૦-૧૦-૦ અને રત ૩ ના રૂ. ૨-૪-૦

ખ. સમિન્ન—દરેક જાતના બીલરોગને મટાડી સ્થિત આપનાર તથા સોહીને વધારનાર રૂ. રૂ. ૧-૪-૦

ખરીદારિષ્ટ—આ રસાદિત આમર પિશાચી સર્વે જાતનાં સોહી ખીઓના રોગ મટાડી સ્થિત આપે છે. રૂ. રૂ. ૧-૦-૦

દાક્ષરિષ્ટ—સર્વ પ્રકારના કાતીય રહે-ખાંસી, કાંધુ, કદરોગ, મટાડી સ્થિત આપનાર રૂ. રૂ. ૧-૦-૦ ૧૨-૦-૦

હાંસ સસક—વાણ, ખાટા કોટકાર, ચુક, વિગેરે મટાડી જલદમિ પ્રથમ કરે છે રૂ. રૂ. ૧-૦-૦ ૧૨-૦-૦

સવંગાદી ચુર્ણ—કુપ, સમદહી, ખાંસી, કાંધુ, વિગેરે દરેક મટાડી સ્થિત આપે છે. રૂ. રૂ. ૦-૧૦-૦

આ સીયાવ ખીજ પપ્પી જાતનાં જીરવો, ગરબો, તેલો, પૂત, ચૂર્ણ, વિગેરે મળશે. વધુ ખાટ સુચીપત મળાવે.

આશ્વ—
 ધીવ હીરાલાલ માતીલાલ
 સોય પીપલી-લાલ જોગ.
 નડીઆદ.
 માતીલાલ દુલ્લક એન્ડ સન્સ.
 લલુભાઈ

ખેતીમાટે પાણીનું સસ્તું સાધન.

જિં તેમજ નછક કુવામાંથી પાણી કાઢવાના
દરકે જાતના પંપ અને નોળીઆ રટ

સાથેવની ચાનના, બાળક રી ચાનના, તેમજ ઓઝન એન્જનથી
ચાનના, તદ્દત નરી દાના, ડેની સોપી મુગબના દરેક જાતના
ઉણ કુવામાંથી પાણી મદવાના મપો અને નોળીઆ રેડો તથા
નોઠકન એન્જનો હમો થાજ પ્રીપ્રયત બાવથી વેચાએ છીએ,
તેમજ ગેડની આરીએ છીએ તથા દુરસ્ત કરી આપીએ છીએ
દીમત અને વડુ ખુનાસા માટે નીચેના સરનામે ફોન કરો
અથવા લખો.—

અંબાવાવ એમ. પટેલની કંપની

દરીઆપુર-તાની માટેપરી-અમદાવાદ

ચાખા

ચોખા

દવાઓ

ચંદ્રાદંતરસ—કરતુરી બરાસ વિગેરે અતુપાન સહીત, ક્ષય, અશક્તિ, ઉધરસ, વાત, કફ વિગેરે રોગો મટાડી તાત્કાલિક પૂરપાતન આપનાર સાત દીવમની દવાના રૂ. ૨-૧૦-૦
અભક્ષક લરમ—આયુર્ય, બ, બુદ્ધીને વધારી ત-દુરસ્તી આપનાર, તથા દમ, ખાંસી વિગેરે મટાડનાર, ૧૦૦૦ પુટી દી. તોલા ૧ ના રૂ. ૪૦-૦-૦ ૫૦૦ પુટી, રૂ. ૨૫-૦-૦ ૧૨૫ પુટી. રૂ. ૧૨-૦-૦

મુવર્ણ વસંત માલતી—અર્ચુ જ્વર, જુની ખાંસી તથા દમ, મમજની નિર્બળતા, વિગેરે મટાડી, અપ્રુટ શક્તિ આપનાર-તોલા ૧ ના રૂ. ૧૬-૦-૦

લોહ લરમ—પાંદુરોગ, ઉદર રોગ, તથા દરસ-મટાડી શક્તિ આપનાર ૫૦૦ પુટી તોલાના, રૂ. ૧૦-૦-૦ ૧૨૫ પુટી રૂ. ૫-૦-૦

બંગેન્દર રસ—દરેક જાતના પ્રમેહ તથા ધાતુ સંબંધી દરેક મટાડી શક્તિ આપનાર દીવસ ૧૪ ની દવાના રૂ. ૨-૦-૦

અયવન પ્રાપ્ય અવલેહુ—ખાસકો, જ્વર, ઝીઝો અને પુરો, માટે સર્વોત્તમ, નિર્બળ, અને ખર્ચ તત્વ આપનાર, બલ, બુદ્ધી, અને વિચરે વધારનાર રત ૮ ના રૂ. ૦-૧૦-૦ અને રતલ ૩ ના રૂ. ૨-૪-૦

બે લમિન—દરેક જાતના બાલરોગને મટાડી શક્તિ આપનાર તથા લોહીને વધારનાર દી. રૂ. ૧-૪-૦

ખરીદારિષ્ટ—આ રવાદીષ્ટ આમત્ર પિધાથી સર્વે જાતના લોહી ખીગાડના રોગ મટી શક્તિ આવે છે. દી. શીશીના રૂ. ૧-૦-૦

દ્રાક્ષારિષ્ટ—સર્વ પ્રકારના કાળીના દરદ-ખાંસી, હાંફજી, કંઠરોગ, મટાડી શક્તિ આપનાર દી. શીશીના રૂ. ૦-૧૨-૦

હાંગ સમક—નાયુ, ખાટા ઓટકાર, ચુક, વિગેરે મટાડી જલરાગિ પ્રદિમ કરે ન શીશીના. રૂ. ૦-૧૨-૦

લવંગાદી ચૂર્ણ—ક્ષય, સંયત્તજી, ખાંસી, હાંફજી, વિગેરે દરેક મટાડી શક્તિ આવે છે. શીશીના. રૂ. ૦-૧૦-૦

આ સીવાય ખીજ ધણી જાતના ઓસેના, કસો, તેલો, ધૂત, ચૂર્ણ, વિગેરે મળશે. વધુ માટે સુચીપત્ર મંગાવો.

આન્ધ—

વૈધ હીરાલાલ ભાતીલાલ

સાંઘ પીપલી-દલાલ પોળ,

નડીઆદ.

ભાતીલાલ દુદ્ધલ એન્ડ સન્સ.

લલ્લુભાઇ

ખેતીમાટે પાણીનું સસ્તું સાધન.

જો તેમજ નહક દુવામાંથી પાણી છાદવાના
દ્રવ્ય જાતના પણ અને નોળીઆ રેડ

પાણીની જાનતા, બાગડારી જાનતા, તેમજ એક જ એક જાનથી
જાનતા, તદ્દન નવી દ્રવ્ય, જેવી સોય મુજબના દરેક જાતના
ઉપાદુવામાંથી પાણી છાદવાના થયે અને નોળીઆ રેડ તથા
નોળાન એક જાનો દ્રવ્યો ધણા જ પ્રીણથી જાનથી વેચીએ છીએ,
તેમજ જેલની આપીએ છીએ તથા દુરસ્ત કરી આપીએ છીએ
દીમત અને વડા જુનાસા માટે નીચેના સરખામે રૂબરૂ મને
અથવા લખો.—

અંખાલાલ એમ. પટેલની કંપની.

૬ ફરીઆરુનનાની ગાંધીજી—અમદાવાદ.

ચાખા

ચોખા

ચોખા

નોંધ—૧. ૧૯૮૩ નોંધ ૧ રેલવે દરુવદ ૨ મીલાજર નાજર ૩ મુજબના
પરવર જાણ ૪ માં રેલવે નાજર ૫ રેલવે નોંધ ૬ ચોખા (ચોખાની) મોટા મન
૧૯૫૬ ની ચોખા નાજર ૭ માં ચોખા મીલાજર ૮ માં ચોખા મીલાજર ૯ (ચોખા
૭) નાજર ૧૦ રેલવે નોંધ ૧૧ માં ચોખા મીલાજર ૧૨ માં ચોખા મીલાજર ૧૩
વનાં માં ચોખા મીલાજર ૧૪ રેલવે નોંધ ૧૫ માં ચોખા મીલાજર ૧૬ માં ચોખા
માં ચોખા મીલાજર ૧૭ માં ચોખા મીલાજર ૧૮ માં ચોખા મીલાજર ૧૯ માં
ચોખા મીલાજર ૨૦ માં ચોખા મીલાજર ૨૧ માં ચોખા મીલાજર ૨૨ માં
ચોખા મીલાજર ૨૩ માં ચોખા મીલાજર ૨૪ માં ચોખા મીલાજર ૨૫ માં
ચોખા મીલાજર ૨૬ માં ચોખા મીલાજર ૨૭ માં ચોખા મીલાજર ૨૮ માં
ચોખા મીલાજર ૨૯ માં ચોખા મીલાજર ૩૦ માં ચોખા મીલાજર ૩૧ માં
ચોખા મીલાજર ૩૨ માં ચોખા મીલાજર ૩૩ માં ચોખા મીલાજર ૩૪ માં
ચોખા મીલાજર ૩૫ માં ચોખા મીલાજર ૩૬ માં ચોખા મીલાજર ૩૭ માં
ચોખા મીલાજર ૩૮ માં ચોખા મીલાજર ૩૯ માં ચોખા મીલાજર ૪૦ માં
ચોખા મીલાજર ૪૧ માં ચોખા મીલાજર ૪૨ માં ચોખા મીલાજર ૪૩ માં
ચોખા મીલાજર ૪૪ માં ચોખા મીલાજર ૪૫ માં ચોખા મીલાજર ૪૬ માં
ચોખા મીલાજર ૪૭ માં ચોખા મીલાજર ૪૮ માં ચોખા મીલાજર ૪૯ માં
ચોખા મીલાજર ૫૦ માં ચોખા મીલાજર ૫૧ માં ચોખા મીલાજર ૫૨ માં
ચોખા મીલાજર ૫૩ માં ચોખા મીલાજર ૫૪ માં ચોખા મીલાજર ૫૫ માં
ચોખા મીલાજર ૫૬ માં ચોખા મીલાજર ૫૭ માં ચોખા મીલાજર ૫૮ માં
ચોખા મીલાજર ૫૯ માં ચોખા મીલાજર ૬૦ માં ચોખા મીલાજર ૬૧ માં
ચોખા મીલાજર ૬૨ માં ચોખા મીલાજર ૬૩ માં ચોખા મીલાજર ૬૪ માં
ચોખા મીલાજર ૬૫ માં ચોખા મીલાજર ૬૬ માં ચોખા મીલાજર ૬૭ માં
ચોખા મીલાજર ૬૮ માં ચોખા મીલાજર ૬૯ માં ચોખા મીલાજર ૭૦ માં
ચોખા મીલાજર ૭૧ માં ચોખા મીલાજર ૭૨ માં ચોખા મીલાજર ૭૩ માં
ચોખા મીલાજર ૭૪ માં ચોખા મીલાજર ૭૫ માં ચોખા મીલાજર ૭૬ માં
ચોખા મીલાજર ૭૭ માં ચોખા મીલાજર ૭૮ માં ચોખા મીલાજર ૭૯ માં
ચોખા મીલાજર ૮૦ માં ચોખા મીલાજર ૮૧ માં ચોખા મીલાજર ૮૨ માં
ચોખા મીલાજર ૮૩ માં ચોખા મીલાજર ૮૪ માં ચોખા મીલાજર ૮૫ માં
ચોખા મીલાજર ૮૬ માં ચોખા મીલાજર ૮૭ માં ચોખા મીલાજર ૮૮ માં
ચોખા મીલાજર ૮૯ માં ચોખા મીલાજર ૯૦ માં ચોખા મીલાજર ૯૧ માં
ચોખા મીલાજર ૯૨ માં ચોખા મીલાજર ૯૩ માં ચોખા મીલાજર ૯૪ માં
ચોખા મીલાજર ૯૫ માં ચોખા મીલાજર ૯૬ માં ચોખા મીલાજર ૯૭ માં
ચોખા મીલાજર ૯૮ માં ચોખા મીલાજર ૯૯ માં ચોખા મીલાજર ૧૦૦ માં

ચા. કામીદાસ જેમનાદની કુલ ની રાજીસ મીત

૮૫૫ ૧૬૫—૫૬૬ ૫૫૬